

ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ
ΤΩΝΤΕ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΔΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ ΑΓΙΩΝ
ΠΑΤΕΡΩΝ,
ΕΚΔΟΘΕΝ,

*Σὺν πλείοταις ἄλλαις τῆν ἐκκλησιαστικῆν κατάστασιν
διεπούσαις διατάξεσι,*

ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΞΗΓΗΤΩΝ,

Καὶ διαφόρων ἀναγνωσμάτων,

ΥΠΟ

Γ. Α. ΡΑΛΛΗ ΚΑΙ Μ. ΠΟΤΛΗ,

*Εγκρίσει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας,
Καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.*

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

1852.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΗ®
ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΤΡΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗΣ
ΣΟΛΩΝΟΣ 102 • 106 80 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. - ΦΑΞ 3626646

GRIGORIS PUBLICATIONS®
MIHAIL PETROU GRIGORIS
102 SOLONOS Str. • 106 80 ATHENS
TEL. - FAX 0030 1 3626646

Φωτοτυπική Ανατύπωση
Réimpression Anastatique
Photomechanischer Nachdruck
Reprint
1992

ISBN Σειρά Α' - ΣΤ' 960 - 333 - 030 - 2
Α' τόμος 960 - 333 - 031 - 0

Copyright © 1966. Για την Ελλάδα και όλο τον κόσμο.
ΜΙΧΑΗΛ Π. ΓΡΗΓΟΡΗΣ, Σόλωνος 102, 106 80 Αθήνα, τηλ. - φάξ: 36.26.646

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή εν όλω ή εν μέρει έστω και μιάς σελίδας ή και περιληπτικά, κατά παράφραση ή διασκευή, του παρόντος έργου με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ήχογραφήσεως ή άλλως πώς σύμφωνα με τους Ν. 2387/1920, 4301/1929, τα Ν.Δ. 3565/56, 4264/62 και Ν. 100/75 και λοιπούς εν γένει κανόνες Διεθνούς Δικαίου, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του Έκδότη, ο οποίος παρακρατεί αποκλειστικά και μόνον για τον έαυτό του την κυριότητα, τή νομή και κατοχή. Παρακρατεί ακόμα και τό άστικό δικαίωμα του παραγωγού πού με δαπάνες του μετέτρεψε τή μη έμπορευσιμη και σε χειρόγραφο πνευματική δημιουργία σε συγκεκριμένο έμπορευματικό αγαθό, δηλαδή αυτό τό βιβλίο, και τήν κατά τή μετατροπή αυτή συγκεκριμένη σχηματοποίηση, μορφολογία και αισθητική πού εκφράζει τήν προσωπικότητά του.

ΦΩΤΙΟΥ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ,

ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΩΝ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΛΣΑΜΩΝΟΣ.

Τούτοις προσετέθησαν
ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΔΩΝ,

ΥΠΟ ΤΕ

ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΚΑΙ ΦΩΤΙΟΥ,
ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΚΑΙ ΝΕΙΛΟΥ,
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ῬΟΔΟΥ, κτλ.
ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΣ ΙΣΤΟΡΟΥΜΕΝΑ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

1852.

« Τὸν ἱερὸν θεσμόν ἐϋρημα μὲν καὶ δῶρον εἶναι
» Θεοῦ, δόγμα δὲ φρονίμων τε καὶ θεοφύρων ἀνθρώπων,
» ἐπαπόρθωμα δὲ τῶν τε ἔκουσιων, καὶ παρὰ βούλησιν
» ἀμαρτημάτων, καὶ πολιτείας εὐσεβοῦς τε καὶ πρὸς ἀτε-
» λεύτητον ζωῆν ἀγούσης καίρια — πέπεισμαι. »

(Φωτίου Πρόλογος εἰς τὸν Νομοκάνονα).

Περὶ τῆς παρουσίας ἐκδόσεως.

ΜΟΛΔΟΝΟΤΙ τὸ Σύνταγμα τοῦ Πατριάρχου Φωτίου, ὅπερ ἀπαρτίζει τὸ κυριώτατον τῆς παρουσίας ἐκδόσεως μέρος, καὶ περὶ οὗ πλατύτερον ἐν τοῖς Προλεγομένοις πραγματευόμεθα 1), ἔσχεν ἀποκλειστικὸν σχεδὸν κῦρος ὡς Συλλογὴ τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ προτίμησιν τῶν λοιπῶν προγενεστέρων αὐτοῦ συλλογῶν, διὰ τε τὴν μείζονα τοῦ συγγράμματος ἀκρίβειαν, καὶ τὴν ποικίλην ἐσωτερικὴν τε καὶ ἐξωτερικὴν παιδείαν τοῦ συγγραφέως, οὐ τὴν ὑπόληψιν καὶ ὡς θεολόγου, καὶ ὡς φιλοσόφου, καὶ ὡς μαθηματικοῦ, καὶ ὡς ῥήτορος, καὶ ὡς πολιτικοῦ, οὐδ' οἱ ἔχθιστοι αὐτῷ ἀντίπαλοι ἐτόλμησαν νὰ διαμφισβητήσωσι 2). μολαταῦτα ἢ πλείστου λόγου αὕτη Συλλογὴ διέμενεν, ὁμοῦ μὲ τὰς εἰς αὐτὴν ἐξηγήσεις Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ, καὶ Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος, ἕως αὐτοῦ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, ἄγνωστος σχεδὸν εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην. Κατὰ πρῶτον δὲ, ἐπὶ τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου, Ἰωάννης ὁ Τίλιος, ἐπίσκοπος Βριόκου τῆς Γαλλίας,

---

1) Περιστάσεις ἀνεξάρτητοι τῆς θέλησεως ἡμῶν, ἰδίως δὲ ἡ ἔφεσις τοῦ νὰ ἐπισκεφθῶμεν καὶ τινα τῶν ἐν ταῖς πρωτίταις τῆς Εὐρώπης βιβλιοθήκαις σωζομένων ἀρχαίων χειρογράφων τοῦ Συντάγματος τοῦ Φωτίου, μᾶς ἀναγκάζουσι σήμερον ν' ἀναβάλωμεν τὴν δημοσίευσιν τῶν εἰς τὸν παρόντα τόμον ἀνηκόντων Προλεγομένων, ἐν οἷς ἐκθέτομεν ἐν ἐκτάσει τὸ ἱστορικὸν τῶν πηγῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως δὲ τοῦ Συντάγματος τοῦ Φωτίου. Ἄλλὰ ταῦτα θέλουσι διανεμηθῆ πρὸς τοὺς φιλομάτους ἡμῶν συνδρεμητὰς μετὰ τοῦ τρίτου τόμου, ἂν καί, ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν πρῶτον, ἀφείλουσι μετ' αὐτοῦ νὰ βιβλιοδετηθῶσι.

2) Εἰς τῶν μᾶλλον δυσμενῶς περὶ Φωτίου συγγραψάντων, Νικήτας, ἐ Παφλαγονίας ἐπίσκοπος, ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἰγνατίου, λέγει πρὸς τοὺς ἄλλοις τὰ ἐξῆς: «Ἦν δὲ οὗτος ὁ Φώτιος οὐ τῶν ἀγενῶν τε καὶ ἀνόμων, ἀλλὰ τῶν εὐγενῶν κατὰ σάρκα, καὶ περιφανῶν, ὥστε καὶ πρὸς τοὺς παλαιούς αὐτὸν διαμιλλᾶσθαι. Πάντα γὰρ συνέτρεχεν ἐπ' αὐτῷ, ἢ ἐπιτηδειότης τῆς φύσεως, ἢ σπουδὴ, ὁ πλοῦτος, δι' ὃν καὶ βίβλος ἐπ' αὐτὸν ἔρρει πᾶσα· πλέον δὲ πάντων ὁ τῆς δόξης ἔρωσ, δι' ὃν αὐτῷ καὶ νύκτες ἄπνεα [ἤγοντο], περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἱμμελῶς ἐσχολακότε. Ὄρχ καὶ ἱστορίαν τοῦ Φωτίου ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ Ἰαγῆρου (Histoire de Photius par l' Abbe Jager), ἰδίως σελ. 394 κτλ.

προέτρεψε τὸν κατὰ τὴν αὐτὴν σύνοδον παρευρεθέντα Γεντιανὸν τὸν Ἑρβέτον, ἄνδρα δικασίμου ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, νὰ μεταφράσῃ λατινιστὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ Φωτίου μετὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐκ χειρογράφου ἀνήκοντος εἰς αὐτὸν τὸν Ἰωάννην Τίλιον· τὴν δὲ μετάφρασιν ταύτην ἐξέδωκε κατὰ τὸ ἔτος 1561 ἐν Παρισίοις ὁ Οὐιλέλμος Μορέλλιος. Κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν Ἡρόδικος ὁ Ἄγυλαῖος μετέφρασεν ἐν Γερμανίᾳ λατινιστὶ τὸν Νομοκάνονα τοῦ Φωτίου, ἀπὸ χειρογράφου ἀνήκοντος εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Βονιφατίου Ἄμερβαχίου, ὁμοῦ μὲ τὰ ἐπ' αὐτοῦ σχόλια τοῦ Βαλσαμῶνος, ἀλλ' ἄνευ τῆς Συλλογῆς τῶν κανόνων, ἐκδοὺς αὐτὸν μόνον λατινιστὶ, ἐν Βασιλείᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1564 παρὰ Ἰωάννη τῷ Ὀπωρινῷ. Κατὰ τὸ ἔτος 1615 ὁ σοφὸς Χριστόφορος Ἰουστέλλος, εὐρῶν Ἑλληνικὸν χειρόγραφον τοῦ Νομοκάνονος ἐν τῇ Παλατινῇ βιβλιοθήκῃ, ἐξέδωκεν αὐτὸν ἑλληνιστὶ μετὰ τῆς διαληφθείσης Λατινικῆς τοῦ Ἄγυλαίου μεταφράσεως, παρὰ τῷ Ἄβραμ. Πακάρδω ἐν Παρισίοις, ὡς ταῦτα δηλοῦνται ἐκ τῆς πρὸς Φρεδερίκον τὸν πέμπτον, Κόμητα Παλατῖνον, Δούκα τῆς Βαυαρίας, ἀφιερωτικῆς αὐτοῦ ἐπιστολῆς. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1620, ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ὁλόκληρον τὸ Σύνταγμα τοῦ Φωτίου, ἥτοι ὅ,τε Νομοκάνων καὶ ἡ συναγωγὴ τῶν κανόνων, μετὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐκ χειρογράφου ἀγνώστου σήμερον, τοῦ ὁποίου αἱ παρ' αὐτῶν τῶν ἐκδοτῶν ὁμολογούμεναι ἐλλείψεις ἀνεπληρώθησαν ὁπωσοῦν ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς Οὐατικανῆς βιβλιοθήκης, καὶ τινος μικροῦ πληρεστέρου χειρογράφου ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐνδόξου προέδρου τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς Γαλλίας Ἀχιλλέως Ἀρλαίου. Ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα τὰ ἐπίσημα βοηθήματα, οἱ Γάλλοι ἐκδότης συνομολογοῦσιν ὅτι δὲν ἐπέτυχον πλήρες καὶ ἀκριβές χειρόγραφον, ὅπερ νὰ ἀντιστοιχῇ εἰς τὴν πληρεστέραν Λατινικὴν τοῦ Ἑρβέτου μετάφρασιν 1). Τοῦτ' αὐτὸ

1) Et tamen, ut ingenue rem fateamur, vix industria et labore omni consequi potuimus, ut lacunas omnes, et quae deerant in exemplari Graeco suppleremus. Neque enim in perfectum ullum et expletum incidimus, quod Herveti latinam versionem aequaret. Qui in Italia, cum Tridentino Concilio adfuisset, ad quod ex omni orbe terrarum Praesu-

βεβαιοῖ καὶ ὁ Κύριος Βερνάρδος Μορτρέλιος, ὅστις, ἐν τῇ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου σοφωτάτῃ αὐτοῦ συγγραφῇ ἐπιφέρει· « Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἔρβετος εἶχεν ὑπ' ὄψιν χειρόγραφον πολλῶ ἐντελέστερον τῶν εἰς τοὺς Γάλλους ἐκδότας χρησιμευσάντων, πλεῖστα τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως χωρία ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου· καὶ ἐζητήθη εἰς μάτην χειρόγραφον δυνάμενον νὰ συμπληρώσῃ τὰ κενὰ ταῦτα (1). Ὁ Νομοκάνων τοῦ Φωτίου, μετὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐξεδόθη τὸ δεύτερον κατὰ τὸ ἔτος 1661 ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου, ὑπὸ Οὐιλέλλμου Βοέλλου καὶ Ἐρρίκου Ἰουστέλλου, σελ. 787—1140 (2).

Τὴν τετάρτην καὶ τελευταίαν τοῦ Φωτιανοῦ Νομοκάνονος ἔκδοσιν ὀφείλομεν εἰς τὸν ἀκάματον ὑπὲρ τῆς παιδείας ζῆλον τοῦ κλεινοῦ Καρδινάλιου Κ. Ἀγγέλου τοῦ Μαΐου, τοῦ ἀληθοῦς τούτου εὐεργέτου τῶν γραμμάτων, ὅστις δὲν ἀπηύδησεν ἀνακαλύπτων πρὸ ἐτῶν, εἰς τὸ ἀχανὲς πέλαγος τῆς παρ' αὐτοῦ ἐφορευομένης Οὐατικανῆς βιβλιοθήκης, ἀξιολογώτατα ἀνέκδοτα συγγράμματα, καὶ καταπλουτίζων διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην. Τὸν Νομοκάνονα τοῦ Φωτίου ἐξέδωκεν οὗτος ἐν Ρώμῃ κατὰ τὸ ἔτος 1842 ἐν τῷ Ζ'. τόμῳ τῆς οὕτω παρ' αὐτοῦ καλεσθείσης Ρωμαϊκῆς Σταχυολογίας (Spicilegium Romanum). Ἄλλ' ἡ ἔκδοσις αὕτη δὲν διακρίνεται τῶν προηγουμένων διὰ μόνης τῆς μείζονος τῶν κειμένων ἀκριβείας· τὸ μέγιστον αὐτῆς πλεονέκτημα εἶναι, ὅτι ὁ ἀναγνώ-

---

les vita et sapientia facile omnium clarissimi accesserant, exemplar est nactus amplissimum. In hoc tamen omnia deficiunt, quod non semper Photii in Nomocanone verba à Theodori scholiis et commentatione distinguant.

(1) Mais comme Hervet avait fait usage d' un manuscrit beaucoup plus complet que ceux dont se servirent pour le texte grec les libraires de Paris, plusieurs parties de la traduction latine manquèrent du texte grec correspondant, et on chercha vainement un manuscrit pour combler ces lacunes.

(2) Bibliotheca iuris canonici veteris insigniores antiquorum Canonum collectores Græcos complectens, qui nunc primum in lucem eduntur ex Bibliotheca Christophori Justelli, opera et studio Gulielmi Vuelli, theologi ac Socii Sorbonici et Henrici Justelli, Christophori F.

στης εύρίσκει έν αὐτῇ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ὀλοσχερῶς ἐκτεθεῖ-
μένους, ἐνῶ έν ταῖς λοιπαῖς τοῦ Νομοκάνονος ἐκδόσεσιν ἀπαντᾶ-
τις μόνον τοὺς ἐνδεικνύοντας αὐτοὺς ἀριθμοὺς, ὀφείλων νὰ ἀνα-
ζητήσῃ τὰ κείμενα αὐτῶν ἐντὸς τῆς έν τοῖς χειρογράφοις, συ-
νήθως μετὰ τὸν Νομοκάνονα, ἐνίοτε δὲ πρὸ αὐτοῦ εύρισκομένης
συναγωγῆς τῶν κανόνων. Ὁ Νομοκάνων τοῦ Φωτίου μετὰ τοῦ
προλόγου αὐτοῦ ἐξεδόθη, ἀλλὰ μόνον Ῥωσσιστὶ, καὶ ἐντὸς τοῦ
Κώδικος τῶν Κανόνων τῆς Ῥωσσιτικῆς ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1558, ὁ Ἰωάννης Κουίντινος, καθηγητῆς τοῦ
κανονικοῦ δικαίου έν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Παρισίων, ἐξέ-
δοτο τοὺς ὀγδοήκοντα πέντε Ἀποστολικοὺς κανόνας μετὰ μόνης
τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως τῆς εἰς αὐτοὺς ἐρμηνείας Ἰωάννου
τοῦ Ζωναρᾶ 1). Ὀλόκληρον δὲ τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν τῆς
εἰς τοὺς συνοδικοὺς κανόνας ἐρμηνείας τοῦ Ζωναρᾶ μετὰ τῶν
κανόνων, ἐξέδοτο ὁ Ἄντωνιος Σαλμάτιος έν Μεδιολάνοις, κατὰ
τὸ 1613 ἔτος 2). Τέλος οἱ τε Ἀποστολικοὶ κανόνες, καὶ οἱ συ-
νοδικοὶ, μετὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ζωναρᾶ, ἐξεδόθησαν Ἑλληνιστὶ
καὶ Λατινιστὶ έν Παρισίοις κατὰ τὸ ἔτος 1618, ἔκ τινος χει-
ρογράφου τῆς Βασιλικῆς βιβλιοθήκης 3). Προσέθεντο δὲ οἱ ἐκ-
δόται καὶ τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρ-
χου Μηνᾶ έν Κωνσταντινουπόλει συνελθούσης συνόδου, καὶ τὰς

---

1) *Octoginta quinque regulae seu Canones Apostolorum graece et latine, cum vetustis Joannis monachi Zonarae in eosdem commentariis latine; ex editione Joannis Quintini. Parisiis, Andreas Wechelus, 1558, 4ov.*

2) *Joannis Zonarae commentarii in Canones veterum conciliorum, numquam antea editi, nunc primo de graeco in latinum translati, ex interpretatione et cum annotationibus Antonii Salmatiae; adjectus est Canonum contextus ex Gentiani Herveti editione. Mediolani, Melchior Tradatus, 1613, 4ov.*

3) *Canones SS. Apostolorum et SS. Conciliorum, cum commentariis Joannis Zonarae, a viris doctissimis latinitate donati et annotationibus illustrati, nunc primum graece et latine conjunctim editi; adjectam est Concilium Constantinopoli sub Menna patriarcha, una cum Constitutionibus Apostolorum utraque lingua pariter erutum ex regis christianissimi et aliarum Bibliothecarum codicibus, studio et labore Joannis Quintini Haedui Lutetiae Parisiorum. Typis regis, 1618, iu fol.*

Ἀποστολικὰς Διαταγὰς μετὰ τινῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιστολῶν. Ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία τοῦ Ζωναρᾶ εἰς τὰς κανονικὰς ἐπιστολάς τῶν ἁγίων Πατέρων δὲν συμπεριελήφθη ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκδόσει, δημοσιευθεῖσα κατὰ πρῶτον Ἑλληνιστί τε καὶ Λατινιστί κατόπιν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νεοκαισαρείας, ἢ Θαυματουργοῦ, Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Βασιλείου τοῦ Σελευκείας, κατὰ τὸ ἔτος 1621 καὶ 1622 ἐν Παρισίοις 1).

Τὰς τῆδε κάκεισε ἐσκορπισμένας ταύτας πηγὰς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τῆς εἰς αὐτάς ὀλοσχεροῦς ἐρμηνείας τῶν δύο ἀρχαίων Ἐξηγητῶν, Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ καὶ Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος, συνῆψε πρῶτος εἰς ἐν ὃ Οὐιλέλμος Βευεργίος, πρεσβύτερος τῆς Ἀγγλικανῆς ἐκκλησίας, ἐπεξεργασθεὶς ἐξ ὑπαρχῆς καὶ τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν συμφωνότερον πρὸς τὸ σωζόμενον Ἑλληνικὸν κείμενον, ὅπερ ἐν γένει κατέστησεν ἐντελέστερον διὰ τῆς προσθήκης πλείστων ἕως τότε ἀνεκδότων μερῶν τῆς ἐρμηνείας τοῦ τε Ζωναρᾶ καὶ ἰδίως τοῦ Βαλσαμῶνος. Ὁ κυριώτατος χειρόγραφος κώδιξ, ἐφ' οὗ ἐστηρίχθη ἡ ἐργασία τοῦ Βευεργίου, ὑπῆρξεν ὁ ἐν τῇ Ὄξωνείᾳ βιβλιοθήκῃ Βοδλνιάνειος, ὑπ' ἀριθ. μὲν 194 ὡς πρὸς τὴν εἰς τοὺς Ἀποστολικοὺς κανόνας ἐρμηνείαν τοῦ Ζωναρᾶ καὶ τοῦ Βαλσαμῶνος, ὑπ' ἀριθ. δὲ 208 ὡς πρὸς τὴν εἰς τὸ σύνολον τοῦ Συντάγματος ἐξήγησιν. Ὁ κώδιξ οὗτος, ἐν, ὡς ἐκ τοῦ χάρτου, τῆς γραφῆς, τῆς βιβλιοδετήσεως καὶ ἄλλων παρομοίων τῆς ἀρχαιότητος σημείων, τεκμαίρεται γραφέντα ὁ Βευεργίος κατὰ τὴν ιγ'. ἑκατονταετηρίδα, καὶ τὸν ὁποῖον ὀνομάζει τιμιώτατον τοῦ κανονικοῦ δικαίου κειμήλιον, δὲν ἦτον θεμιτὸν, λέγει, νὰ διαμηνῆ εἰσέτι κεκρυμμένος ἐν μιᾷ βιβλιοθήκῃ 2).

---

1) S. Gregorii Thaumaturgi sive Neocæsar ; Macarii Ægyptii et Basilii Seleuciæ opera omnia, nunc primum graece et latine conjunctim edita (a Ger. Vossio); acc J. Zonarae expositio canonicarum epistolarum, Paris. 1621 (et 1622) seu 1626, in fol.

2) Neque enim fas erat, ut tam preciosum juris canonici κειμήλιον in una Bibliotheca diutius lateret; quo non modo omnes, quæ in priori fuerunt editione, lacunæ suppletæ sunt; verum etiam alia quamplurima ibi desiderata. hic interseruntur, et omnia ferè usque adeo emen-

Ἐκτὸς δὲ τῶν κωδίκων τούτων, ὁ Βευερήγιος ἔκαμε χρῆσιν καὶ δύο ἐτέρων, ὧν ὁ μὲν ἀνήκεν εἰς τὸν Ριχάρδον Ἀλλέστρην, καθηγητὴν τῆς Θεολογίας ἐν τῇ Ὄξωνείᾳ Ἀκαδημίᾳ, καὶ διευθυντὴν τοῦ Αἰτωνείου γυμνασίου, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐν Βασιλείᾳ τῆς Ἐλβετίας βιβλιοθήκην, κληροδοτηθεὶς ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Ἄμερβαχίου, κατὰ τὸ 1593 ἔτος. Ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ τελευταίου χειρογράφου πηγάζοντα διάφορα ἀναγνώσματα δὲν ἐπρόφθασαν νὰ τυπωθῶσιν εἰμὴ εἰς τὸ τέλος τοῦ 6'. τόμου, ἐν παραρτήματι, ὅπερ καθίστησιν οὐκ ὀλίγον δυσχερῆ τὴν χρῆσιν αὐτῶν, ὡς ἐξ οἰκείας πείρας τὸ ἐβεβαιώθημεν. Ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Ζωναρᾶ, ἐγένετο χρῆσις τοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων ὑπ' ἀριθ. 1322 Κώδικος, φέροντος τὰ παράσημα Ἐρρίκου τοῦ Β', καὶ ἐτέρου ἀνήκοντος εἰς τὸν ἐν Παρισίαις δικηγόρον Αὐγουστον Γαλλάνδην, νῦν δὲ εἰς τὴν Κοισλιανὴν βιβλιοθήκην ὑπ' ἀριθ. 39. Μολονότι ἐν γένει ὁ Νομοκάνων εὑρίσκεται ἐν ταῖς χειρογραφοῖς κώδιξι, μετὰ τῆς συναγωγῆς τῶν κανόνων, συνήθως μὲν προηγούμενος αὐτῆς, ὅθεν καὶ ὡς ἐκ τούτου παρά τισι καλούμενος προκάνων, ἐνίοτε δὲ ἐπόμενος μετὰ τοὺς κανόνας, ὁ Βευερήγιος δὲν περιέλαβεν αὐτὸν ἐν τῷ Συνοδικῷ. Ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἐπλούτισε τὴν ἔκδοσίν του διὰ τῆς καὶ ἐν τῷ Β'. τόμῳ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου τοῦ Βοέλλου καὶ Ἰουστέλλου προεκδοθείσης Ἐπιτομῆς τῶν κανόνων, γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα, Σύνοψις Ἀλεξίου τοῦ Ἀριστηνοῦ, σελ. 673—709, ἢ Ἐπιτομὴ αὐτῶν ὑπὸ Συμεῶνος τοῦ Μαγίστρου καὶ Λογοθέτου, σελ. 710—748, κατατάξας αὐτὴν, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ζωναρᾶ, ὑφ' ἑαστον τῶν ἀντιρροχούντων κανόνων, καὶ διατηρήσας τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστηνοῦ, οὐχί, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, καθὸ συγγραφέως τῆς διαληφθείσης Ἐπιτομῆς, ἀλλ' ὡς σχολιαστοῦ αὐτῆς, προσθεὶς καὶ τὴν μέχρι τότε ἀνέκδοτον εἰσέτι ταύτην ἐρμηνείαν τοῦ Ἀριστηνοῦ. Ἐχρήσατο δὲ πρὸς ταῦτο τέσσαρσι κώδιξι χειρογραφοῖς, ὧν ὁ μὲν, ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Κανταβριγίας ὑπαγομένου γυμνασίου τῆς ἀγίας Τριάδος· ὁ δὲ

---

dantur, ut vera Balsamonis Antiocheni in canones Commentaria nunc primum in lucem emissa videantur. Bever. Prolegomena, σελ. XIV.

ἐκ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξωνίας Βοδληϊανῆς βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθ. 221, οὐπερ ἀντίγραφόν ἐστὶ ὁ προηγούμενος, ὁ τρίτος, ἐκ τῆς ἰδιαίτερας βιβλιοθήκης τοῦ Θωμᾶ Βράονος, καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας, καὶ ὁ τέταρτος πάλιν ἐκ τῆς Βοδληϊανῆς βιβλιοθήκης ὑπ' ἀριθ. 716, τοῦ ὁποίου ὁμοίως, ὡς ἀργότερον εὑρεθέντος, ἂν καὶ τῶν λοιπῶν πλουσιωτέρου, δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ χρῆσιν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔργου του, εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὰς κανονικὰς τῶν Πατέρων ἐπιστολάς.

Ὁ Βευερήγιος δὲν διετήρησεν ἀκριβῶς τὴν ἐν τοῖς χειρογράφοις παραδεδεγμένην κατάταξιν τῆς ὕλης, ἀλλ' ἐπενεγκῶν μικράς τινας εἰς αὐτὴν τροποποιήσεις, ἐξέδωτο κατόπιν ἐκάστου τῶν κανόνων τὴν ἐρμηνεῖαν τοῦ Βαλσαμῶνος, εἶτα τὴν τοῦ Ζωναρᾶ, καὶ τέλος τὸ ἀντιστοιχοῦν μέρος τῆς Ἐπιτομῆς τῶν κανόνων, μετὰ τῶν σημειώσεων τοῦ Ἀριστηνοῦ 1). Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ καταστήσῃ τὴν ὡραίαν ταύτην ἔκδοσιν ἀληθῆ, ὡς καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν, Πενδέκτην τοῦ κανονικοῦ δικαίου, καὶ νὰ μὴ παραλείψῃ οὐδὲν λόγου ἄξιον μνημεῖον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς νομολογίας, ἐξέδωτο ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ Συνοδικοῦ τόμῳ καὶ τὸ κατὰ στοιχείον Σύνταγμα Ματθαίου τοῦ Βλάσταρη.

Τὸ κανονικὸν τοῦτο εὑρετήριον εἶχε καταστή, διὰ τὸ εὐμέθοδον καὶ εὐσύνοπτον αὐτοῦ, γενικωτάτης μεταξὺ τῶν διδασκάλων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας χρήσεως, ὅπως τὸ πρόχειρον τῆς ἐξαβιβίου τοῦ Ἀρμενοπούλου, μεταξὺ τῶν νομοδιδασκάλων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου· ἡ δὲ καθημερινὴ αὐτοῦ χρῆσις βεβαιουῖται καὶ ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν σωζομένων αὐτοῦ ἀντιγράφων· ἰδίως δὲ καὶ ἐκ τῆς περιστάσεως,

---

1) Συνοδικὸν sive Pandectæ Canonum SS. Apostolorum et Conciliorum ab Ecclesia Græca receptorum, nec non Canonicarum SS. Patrum Epistolarum; una cum scholiis antiquorum singulis eorum annexis, et scriptis aliis huc spectantibus; quorum plurima e Bibliothecæ Bodleianæ aliarumque MSS. Codicibus nunc primum edita; reliqua cum iisdem MSS. summa fide et diligentia collata. Totum opus in duos tomos divisum, Guilielmus Reveregius, Ecclesie Anglicanæ Presbyter, recensuit, Prolegomenis munivit, et annotationibus auxit Oxonii, e Theatro Sheldoniano, sumptibus Guilielmi Wells et Roberti Scott Bibliop. Lond. MDCLXXII.

ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1198 μεταφράσθη καὶ εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, ὑπὸ τινος Νικολάου Κουνάλη, ἢ Κρητοπούλου· τῆς δὲ μεταφράσεως ταύτης σώζονται διάφορα ἀντίγραφα ἢ ἐπιτομαί. Κατὰ τὸ ἔτος 1567 ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ τύπου ἀπόσπασμα τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ εἰσαγωγῆς παρὰ τοῦ Ἀντωνίου Λύγουστίνου, ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν Ἑλληνικῶν Διατάξεων(1). Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1596, ὁ Φρέερος ἐξέδωκεν ἐν τῇ Συλλογῇ τοῦ Ἑλληνο-Ρωμαϊκοῦ δικαίου τοῦ Λεῦγλαβίου τὰ κεφάλαια 8 καὶ 9 ἐκ τοῦ στοιχείου Β, περὶ τῶν βραβυῶν, καὶ τὰ κεφ. 2, 4, 9, 11, 13, 15, 19, ἐκ τοῦ στοιχείου Γ, ἐκ τῶν περὶ τοῦ γάμου, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Ματθαίου τοῦ Μοναχοῦ ζητήματα καὶ ὑποθέσεις γαμικαί(2).

Ὡσαύτως μικρὸν μέρος αὐτοῦ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Λαζάρου(3). Καὶ τέλος ἡ ἱστορία τῶν πολιτικῶν νόμων, τὸ δευτέρον δηλονότι μέρος τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Βλάσταρη, εὑρίσκεται δημοσιευμένον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Φαβρικού, τὸ δὲ ἀφορῶν τὰ Βασιλικὰ μέρος τῆς ἱστορίας ταύτης, ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Φαβρώτου.

Διάφοροι σοφοὶ τῆς Εὐρώπης προσέθεντο κατὰ τὴν ιζ'. ἑκατονταετηρίδα νὰ ἐκδώσωσι τὸ Σύνταγμα τοῦ Βλάσταρη. Ἰδίως μεταξὺ τῶν ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων χειρογράφων, σώζεται ἀντίγραφον τοῦ Συντάγματος ὑπ' ἀριθ. 406, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παρεσκευασμένον διὰ χειρὸς Ἰακώβου τοῦ Γοάρου, μετὰ μεταφράσεως Λατινικῆς καὶ σημειώσεων ἀγνοεῖται δὲ ὁ λόγος τῆς μὴ ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου τούτου. Ὁμοίαν ἐργασίαν ὑπ' ἀριθ. 1340 ἐν τῇ αὐτῇ Βιβλιοθήκῃ εὑρίσκομεν γενομένην ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Κοτελέρου καὶ Κλαυδίου τοῦ Ἰολίου.

Πρῶτος ὁ Βευεργίγιος ἐξέδωκε πλήρες τὸ Σύνταγμα τοῦτο ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τοῦ Συνοδικοῦ σελ. 1—272. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐνεργήθη ἐπὶ τῇ βάσει δύο Κωδίκων χειρογράφων, τοῦ

(1) *Collectio Constitutionum Graecarum.*

(2) Ὁρα Λεῦγλ. Τόμ. 1. Σελ. 478—490.

(3) *Observationes in Synopsin* Σελ. 200—207.

μὲν ἐκ τῆς Βοδλιανείου Βιβλιοθήκης ὑπ' ἀρ. 158, τοῦ δὲ, ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας Βιβλιοθήκης Ἰσρακίου τοῦ Οὐρσίου, μετὰ μεταφράσεως Λατινικῆς, παρασκευασθείσης ὑπό τινων σοφῶν τῆς Ὄξωνίας. Ὡς παράρτημα δὲ τοῦ Συντάγματος ἐξέδοτο πραγματείαν τινὰ τοῦ αὐτοῦ Βλάστρη «Περὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, ἣτις ἀπεκατέστησε Φῶτιον τὸν Πατριάρχην εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ διέλυσε τὰ σκάνδαλα τῶν δύο Ἐκκλησιῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Ῥώμης, ἀπὸ τοῦ λόγου τοῦ Βέκκου, οὗ ἡ ἀρχή, Ἦν ἂν μακάριον, πρὸς τούτοις καὶ τὰ πρακτικὰ αὐτῆς ταύτης τῆς Συνόδου.»

Εἶναι ἀδύνατον εἰς ὄντινα ἀνερευνᾶ τοὺς ἀτρύτους πόνους, μεθ' ὧν ὁ Βευεργίος ἀνήγειρε τὸ περιχλλές τοῦτο εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μνημεῖον, νὰ μὴ κυριευθῆ ὑπὸ αἰσθήματος βαθυτάτης πρὸς τὴν μνήμην τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρὸς εὐγνωμοσύνης. Θεολόγος ἄριστος, κάτοχος βαθυτάτων περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχαιολογίαν γνώσεων, Ἕλληνιστῆς διακεκριμένος, ἂν καὶ ἐτέρας θρησκευτικῆς ὁμολογίας, ἀπηλλαγμένος ὅμως πάσης ἀδίκου πρὸς τὴν μητέρα τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν προλήψεως, φλεγόμενος ὑπὸ θεοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ζήλου, ζῶν ἐν ἐνὶ λόγῳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων, ὅτε ἀπάντων τῶν ἐθνῶν οἱ πεπαιδευμένοι ἠμιλλῶντο νὰ κορεσθῶσιν ἀπὸ τὰ νάματα τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας, τίς ἄλλος παρὰ τὸν Βευεργίον ἠδύνατο ἐπιτυχέστερον νὰ ἀγτλήσῃ εἰς τὰς περὶ αὐτὸν πλουσίας πηγὰς τῶν πρωτίστων τῆς Εὐρώπης βιβλιοθηκῶν, πρὸς ἃς, διὰ νὰ εἶπω κατὰ Νικηταν, *βιβλος ἔρρει πᾶσα*; Τὸ λέγω δὲ θαρράλέως, εἰς τὸ ὠραῖον καὶ δίκαιον τοῦτο αἶσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης οὐδεὶς φίλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, οὐδεμία ἀληθῶς Ἑλληνικὴ ψυχὴ ὑπάρχει ἀλλοτρία. Τὸ Συνοδικὸν τοῦ Βευεργίου εὐρίσκεται, καθόσον ἡ σπάνις τοῦ βιβλίου τὸ ἐπιτρέπει, εἰς τὰς χεῖρας ἀπάντων τῶν ποιμεναρχῶν καὶ διδασκάλων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, θεωρούμενον παρ' αὐτῶν ὡς θησαυρὸς πολύτιμος. Ἀλλ' εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἐκκλησιαστικὴ παιδεία ἀναζωπυρεῖται ἐπὶ μᾶλλον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτῆς ἐξία, πόσον ἐπαισθητὴ, ἢ μᾶλλον ἐπιζήμιος εἰς τὴν σπουδὴν

τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἀποδίνει ἢ σπάνις, ἢ ἀληθέστερον, ἢ παντελῆς ἤδη ἐν τῇ βιβλιομπορίᾳ ἔλλειψις τοῦ προκειμένου βιβλίου! Τοῦτο πρὸ πολλοῦ συνησθάνετο ὁ Ἀνατολικὸς κληρὸς, καὶ ἐν γένει ὕστερον καλῶς γνωρίζουσι τὸν μεταξὺ τῆς μελέτης τῶν θείων καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν νόμων ὑφιστάμενον στενὸν σύνδεσμον, καὶ ὡς ἀφ' ἐνὸς στόματος ἅπαντες συνομολογοῦντες τὴν κατεπεΐγουσαν ἀνάγκην, ἐπεκαλοῦντο νέαν τοῦ Συνοδικοῦ ἔκδοσιν. Ἄλλ' ἅπαντες οὗτοι οἱ λόγοι δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ μᾶς πείσωσι ν' ἀναδεχθῶμεν τὸν κατὰ πολὺ τὰς προσωπικὰς ἡμῶν δυνάμεις ὑπερτεροῦντα ἀγῶνα τῆς ἐκτελέσεως τηλικούτου ἔργου, ὅπερ πολὺ ἐπιτυχέστερον ἠδύναντο βεβαίως νὰ καταρτίσωσιν ἄνδρες, εἰδικώτεροι, καὶ ἡμῶν πολλῶν κάρρονες, (τοιούτων δὲ οὐκ ἀμοιρεῖ τὸ ἔθνος μας)· ἐὰν ἰδιάζουσά τις περίστασις, εὐτυχέστατος διὰ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου οἰωνὸς, δὲν μᾶς ἐπέβαλλε τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ τρέξωμεν τοῦτο τὸ στάδιον. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μητροπολίτου Ἀργολίδος, πρώην Αἰγίνης, Κυρίου Γερασίμου (1), ἀνεύρομεν κειμήλιον ὄντως, ὡς ἐκφράζεται ὁ Βευερέγιος, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, Κώδικα χειρόγραφον, περιέχοντα ὁλοσχερῆς τὸ Σύνταγμα τοῦ Πατριάρχου Φωτίου μετὰ τοῦ Νομοκάνονος, καὶ τῶν ἐξηγήσεων Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ καὶ Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος. Ὁ Κώδιξ οὗτος, συγκείμενος ἐκ 490 φύλλων ὠραίου χάρτου, καθρώτατα καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας τε καὶ κομψότητος γυργραμμένος, κατηρτίσθη ἐν Τραπεζοῦντι κατὰ τὸ σιωτήριον ἔτος αΨθ'. τὴν 21 τοῦ Ἰουνίου, διὰ χειρὸς τοῦ ἀκολουθῶς διευθύναντος τὴν τῆς πόλεως ταύτης Ἑλληνικὴν σχολὴν Ἠλίου τοῦ Νικολάου Καντίλογλη, κατὰ διαταγὴν τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κ. Δωροθέου(2), ἀπὸ

(1) Πρὸς μητρὸς θείου τοῦ ἐτέρου τῶν ἐκδοτῶν Κ. Γ. Α. Ράλλη.

(2) Ἐκ τῆς ἐν τῷ τέλει τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Κώδικος ἐξῆς σημειώσεως ἠρύσθη τὰς ἀνωτέρω πληροφορίας· «Δαπάνη καὶ εὐχὴ τοῦ πανιερωτάτου μου αὐθέντου καὶ δεσπότη, μητροπολίτου Τραπεζοῦντος καὶ υπερτίμου Κ. Δωροθέου, εἴληψε τέρμα τὸ παρὸν Νομοκάνον, κατὰ τὸ αΨθ'. σιωτήριον ἔτος. Ἰουνίου κα', διὰ χειρὸς ἐμοῦ τληπαθοῦς Ἠλία τοῦ Νικολάου Καντίλογλη, Τραπεζοῦντιου. » Ὅτι δὲ ὁ Ἠλίας τοῦ Νικολάου Καντίλογλης ἐργασμάτιος διδάσκαλος τῆς ἐν Τραπεζοῦντι Ἑλληνικῆς Σχολῆς.

τοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Μητροπόλεως ἐκείνης σωζομένου ἀρχαίου Κώδικος τοῦ ἔτους 1314, ὡς τοῦτο βεβαιοῦται ἐκ τῆς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου εὑρισκομένης προσφωνητικῆς πρὸς τὸν ἤδη μνησθέντα μητροπολίτην Τραπεζοῦντος Κ. Δωρόθεον ἐπιστολῆς τοῦ Σουμελίτου Χ. Ἰωάννου (1). Τὸν Κώ-

τὸ ἐπληροφορήθην ὑπὸ δύο νέων Τραπεζουντίων, φοιτησάντων εἰς τὰς παρὰ τῷ Ὄθωνιῳ Πανεπιστημίῳ περὶ Ἐμπορικοῦ Δικαίου παραδόσεις μου, τῶν Κυρίων Πλάτωνος Παρασκευᾶ, λέγω, καὶ Γ. Παρηγόρη, γινωσκόντων αὐτὸν ἐκ παραδόσεως, καθὼς συμπολίτην, καὶ μάλιστα συγγενῆ τῶν γονέων τοῦ ἑτέρου αὐτῶν.

(1) Ἰδὲ πῶς περὶ τούτου ἐκφράζεται ἡ διαληφθεῖσα προσφωνητικὴ ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν ἐθεωρήσαμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα, καθὼς βεβαιοῦσαν τὴν ἐπισιχμότητα τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ παρ' ἡμῖν χειρογράφου.

«Πρὸς τὸν Κυριάρχην τῆς παρούσης Ἱερᾶς Βίβλου Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος Κ.Κ. Δωρόθεον.»

Πόθεν ἀρξασθαι τῶν σῶν πλεονεκτημάτων τὸ πέλαγος, ὃ ἱερὰ κεφαλὴ, διεξιέναι ἀμχανῶ, ὣν ἕνεκα οὐ διέλειψας εἰς πέρας ἀγαγέσθαι ὑπερ ἡψω θεῖου ἐπιχειρήματος, ταύτην τὴν ἱερὰν Βίβλον τῶν Νομοκανόνων, ἐκ τοῦ παλαιῦ ὑπολειφθέντος τῇ σῇ Μητροπολεὶ βιβλίῳ, ἀντίγραφον δι' ἰδίου αὐτῆς πειδὸς καλογράφου ποιήσασθαι, καὶ τοῖς βουλομένοις ῥηδίως ὑπεξελεθεῖν, καὶ ἀνάγνωσιν ποιήσασθαι πρὸ χειρον. Καίπερ οὐσα ἡ ὑμετέρα θεσφρούρητος πανιερότης πιεζομένη ὑπὸ νέφους διαφόρων μεριμῶν, ὅπως καταρτίσαι τὰ λογικά αὐτῆς ποιμένα δυνάμειν, οὗς μὲν τῇ πνευματικῇ σου διδασκαλίᾳ ἀρδευομένη, οὗς δὲ καὶ εἰς βέλτιον ἀποκαταστήσαι τῇ τῶν ἡθῶν κοσμιότητι, ὑπερ ὧν ἕνεκα οὐκ ἠέσχευ, καὶ ἂ τὸ Κυριακὸν ἐν τοῖς ἱεροῖς Εὐαγγελίοις ῥητὸν, τεῖναι τὸν λύχνον ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα λάμπῃ καὶ δαδουχῇ τὰς ψυχὰς τῶν μιταρχομένων ταύτην τὴν ἱερὰν βίβλον, καὶ τοῦτο δαπάνῃ καὶ ἀναλώμασιν οὐκ ὀλίγοις τῆς αὐτῆς πανιερότητας.

Ἐν γὰρ τῇ ἱερᾷ ταύτῃ βίβλῳ, περιστροφῇ τε καὶ ἀξιώσει τοῦ ἐν τοῖς παρωχηκόσιν εὐδαίμοσιν αἰῶσιν ἀναδειχθέντος ἀειδύμου τε καὶ φιλοχρίστου βασιλέως κυροῦ Ἐμμανουὴλ τοῦ Κομνηνεῦ, καὶ συνοδικῆ ἀποφάσει, ὁ ἀγιώτατος τῶν Θεουπολιτῶν πρόεδρος Κ.Κ. Θεόδωρος ὁ Βλασαμῶν, ὡς ἄλλος ὑπὸ πτερος ἀετὸς, πάντας τοὺς κατὰ πάροδον ἱερούς τε καὶ θείους κανόνες ἐκτεθειμένους τῶν τε πανσέπτων Ἀποστόλων, καὶ πνευματεμφορῶν διδασκαλῶν, τοὺς παρὰ τῶν ἀγίων ἐπὶ οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν κατὰ μέρος τοπικῶν Κανόνων, καθ' ἕνα ἕκαστον, συναδὲ τῶν Ἰωάννη Ζωναρᾶ, ἀνδρῶ ἐλλογιμῶ, καὶ πρωτοσηκρήτη τῆς εὐχαυῆς βασιλείδος τῶν πόλεων διεξῆλθεν, ἐκδοὺς τῇ τοιαύτῃ ἐρμηνείᾳ. Ἐμπης ἕτερον τῶν σῶν πλεονεκτημάτων τῇ λήθῃ παραδραμεῖν μὴ ἀνεχόμενος, διεξέρχεται. Ἄφ' οὗ τούτου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἐγκρατῆς διεγένοιο, οὐδενὸς ἡψω πράγματος, ἀλλὰ πάση σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ τὴν τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων σχολὴν τῇ σῇ ἐπαρχίᾳ ἠνέωξας, ὑφ' ἧς οἱ πλείονες τῶν ἐκ τοῦ ποιμανίου σου παιδῶν τῇ ἐπιδόσει τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων ἐφωτίσθησαν τε καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ κόσμιον τῶν ἡθῶν μετηνέχθησαν, ἀφ' ὧν εἰς ὑπάρχει καὶ ὁ ταύτην τὴν βίβλον καλῶς ἀντιγραψάμενος. Ὅθεν

δικα τοῦτον ἐπεσκέφθη, κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπιστημονικὴν περιοδεῖαν του, ὁ κλεινὸς τῆς Γερμανίας Νομοδιδάσκαλος Κύριος Ζαχαρίας, εἰς ὃν ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου ἐν γένει, καὶ ἡ Ἑλλάς ἰδίως, πλείστην ὀφείλουσιν εὐγνωμοσύνην, διὰ τὰς περὶ τὸ Βυζαντινὸν δίκαιον ἀτρέτους αὐτοῦ ἐρεῦνας, καὶ πλείστου λόγου ἀξίας ἀνακαλύψεις (1). Ὅτι δὲ ὁ Κώδιξ οὗτος εἶναι τοῦ ἔτους 1314, βεβαιοῦται ὑπὸ τοῦ Κ. Μορτρελίου, ἐν τῷ περὶ τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου ἀξιολόγῳ αὐτοῦ συγγράμματι (2).

Μετὰ τὴν προμνησθεῖσαν προσφωνητικὴν ἐπιστολὴν, ἐν ἀρχῇ τοῦ Κώδικος τούτου, εὐρίσκεται ἡ διὰ στίχων πολιτικῶν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην Γεώργιον τὸν Ξιφιλινὸν προσφώνησις τοῦ Βαλσαμῶνος, ἧς τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν ἀναγινώσκωμεν ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος ὑπὸ τοῦ Γεντιανοῦ Ἑρβέτου, τοῦ ἔτους 1620, καὶ ἐν τοῖς ἠρολεγομένοις τοῦ Βευερηγίου σελ. XII, γενομένην βεβαίως ἀπὸ τοῦ Τιλιανείου κώδικος, ὃν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Ἑρβέτος. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον τῶν στίχων τούτων, οὔτινες, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, δὲν εὐρίσκοντο ἐν τοῖς διαφόροις χειρογράφοις, ὧν ἕκαστε χρῆσιν ὁ Βευερηγίος, εὐρίσκει ὁ ἀναγνώστης σελ. 3 τοῦ παρόντος τόμου. Μετὰ ταῦτα, ἔπεται ὁ πίναξ, οὐχὶ ἐντελής, τῶν ἐν τῷ χειρογράφῳ περιεχομένων, μεθ' ὃν οἱ σελ. 1—3 δημοσιευόμενοι στίχοι

ἡ πανουργικὴ τε καὶ τελεταρχικὴ τοῦ παναγίου Πνεύματος χάρις ἐπιθραβεύσαι σοι ἀμοιβαίως τὰς δωρεάς τε καὶ χάριτας, ὑπὲρ αὐτῶν ἠγωνίσω ὑπὲρ τῆς ἱεραῆς ταύτης βίβλου, ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι ἀξιῶσαι σε τῆς αἰωνίου τε καὶ ἀλήτου αὐτοῦ βασιλείας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν ἀμήν.

αψπ'. Νοεμ.

Ὁ τῶν εἰλικρινεστάτων κατὰ πνεῦμα αὐτῆς υἱῶν ἐλάχιστος Συμελίτης Χ. Ἰωάννου,
ὁ Τραπεζούντιος.

(1) C. E. Zachariae D. *Historiae Juris Graeco-Romani delineatio. Ita in Bibliotheca τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Περιστεριώτου prope Trapezuntem est Codex, Photii Nomocanonem et Syntagma cum commentariis Zonarae et Balsamonis continens, jussu metropolitae Trapezuntini ex Codice, qui nunc quoque in bibliotheca metropoleos extat, anno 1774 descriptus.* Σελ. 87 σελ.

(2) Mortreuil, *Histoire du droit Byzantin* Τόμ. γ'. σελ. 439. Σημειωτέον ὅτι ὁ Κ. Mortreuil μνημονεύει αὐτοῦ καὶ ἑτέρου χειρογράφου εὐρισκόμενου ἐν Τραπεζούντῃ ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἀντιγραφέντος, ὡς καὶ τοῦ ἡμετέρου, κατὰ τὸ ἔτος αψοδ'. κατὰ διαταγὴν τοῦ τότε Μητροπολίτου Τραπεζούντου

τοῦ Βαλσαμῶνος, περὶ τῆς ἐξηγήσεως αὐτοῦ εἰς τὸν Νομοκάνονα· ἐπέρχεται δὲ, ἄνευ τοῦ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἰουσέλλου ἐκδοθέντος προλόγου, ὁ Νομοκάνων μετὰ τῆς τοῦ Βαλσαμῶνος ἐξηγήσεως, καὶ μετ' αὐτὸν αἱ ἐρωτήσεις μοναχῶν τινῶν περὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, καὶ αἱ εἰς αὐτάς ἀπαντήσεις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας συνόδου, ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Νικολάου.

Ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ συναγωγή τῶν κανόνων κατὰ τὴν ἐξῆς τάξιν· Οἱ κανόνες τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, οἱ τῆς ἐν Νικαίᾳ, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆς ἐν Ἐφέσῳ, τῆς ἐν Χαλκηδόνι, τῆς ἐν τῷ Γρούλλῳ, καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον· εἶτα ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Ταρσίου πρὸς τὸν Πάπαν Ἀδριανόν μεθ' ἧν οἱ κανόνες τῆς Α' καὶ Β' Συνόδου, τῆς ἐν τῷ ναῶ τῆς ἁγίας Σοφίας, οἱ τῆς ἐν Καρχηδόνι ἐπὶ Κυπριανοῦ, οἱ τῆς ἐν Ἀγκύρα, τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, τῆς ἐν Γάγγρα, τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, τῆς ἐν Σαρδικῇ, τῆς ἐν Καρθαγένῃ, μετὰ τῆς πρὸς Βονιφάτιον, τὸν Πάπαν Ῥώμης, ἐπιστολῆς τῆς Συνόδου ταύτης, τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου, ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, πρὸς τὴν ἐν Ἀφρικῇ σύνοδον· ἐτέρας πρὸς τὴν αὐτὴν σύνοδον τοῦ Ἀττικοῦ, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· καὶ τῆς πρὸς Κελεσίῃνον, τὸν Πάπαν Ῥώμης, Β' ἐπιστολῆς τῆς ἐν Ἀφρικῇ Συνόδου. Τέλος τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπὶ Νεκταρίου ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου, περὶ Ἀγκπίου καὶ Βαγαδίου, καὶ μετ' αὐτὰ αἱ κανονικαὶ ἐπιστολαὶ μετὰ τῶν κανόνων τῶν ἁγίων Πατέρων. Ἐν τέλει δὲ χρονολογικοὶ τινες πίνακες ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς βασιλείας τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος· κατάλογος τῶν ἐν Βυζαντίῳ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκοπησάντων ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἀπὸ Κωνσταντίου τοῦ μεγάλου ἕως Μιχαὴλ Κομνηνοῦ τοῦ Παλαιολόγου Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως· εἶτα κατάλογος τῶν ἀπὸ Ἀαρῶν ἕως τῆς ἀλώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀρχιερέων τε καὶ βασιλέων τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ μετὰ ταῦτα, τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης μέχρι τοῦ Κωνσταντος. Ἐπὶ τέλους δὲ, ἡ κατὰ τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν ἀπλοῦς τῶν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑποκειμένων μητροπόλεων, ἀρχιεπισκοπῶν καὶ ἐπισκοπῶν.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀκριβείαν τοῦ ἡμετέρου Κώδικος, παρεκτός ὀλίγων μεταθέσεων, αἵτινες ἀπαντῶνται εἰς τὰ πρῶτα μέρος τοῦ Νομοκάνονος, σύγχυσις ἥτις φαίνεται κοινὴ εἰς τὰ πλεῖστα χειρόγραφα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ αὐτῶν τῶν ἐκδοτῶν τῆς καθ' Ἑρβέτον ἐξηγήσεως τοῦ Βαλσαμῶνος, ἡ ἐπιμελής παραβολὴ αὐτοῦ πρὸς τὰς ὑφισταμένας ἐκδόσεις τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν ἐξηγήσεων τοῦ Ζωναρᾶ καὶ τοῦ Βαλσαμῶνος μᾶς ἔπεισε τάχις, ὅτι, ὡς πρὸς τε τὴν ὀρθότητα τῆς γραφῆς, καὶ ὡς πρὸς τὸ τέλειον τῶν κειμένων, ὁ Τραπεζούντιος Κώδιξ ὑπερέχει κατὰ πολὺ ἀπάντων τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων, ὅσων ἔκαμον χρῆσιν ὁ, τε Βοέλλος καὶ Ἰουστέλλος, εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Νομοκάνονος, οἱ ἐκδότης τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος καθ' Ἑρβέτον, καὶ τῆς τοῦ Ζωναρᾶ κατὰ Κουϊντίνον, καὶ τέλος αὐτὸς ὁ Βευερήγιος εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Συνοδικοῦ. Τρανωτάτη τούτου ἀπόδειξις εἶναι, ὅτι, κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐνόησε δὲ καὶ τῆς τοῦ Ζωναρᾶ, ἡ Λατινικὴ μετάφρασις περιέχει περιόδους ὁλοκλήρους μὴ ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον, ὅπερ ἐκ πρώτης ἀναγνώσεως ἀνεμφαίνεται ἐλλιπές. Τοῦτο ὁμολογοῦσιν εἰλικρινῶς αὐτοὶ οἱ ἐκδότης, ὡς εἶδομεν, δυσανασχετοῦντες διότι δὲν ἠτύχησαν νὰ εὑρωσι Κώδικα ἀκριβέστερον, οἷος ἦτον ὁ Κώδιξ οὐ ἔκαμον χρῆσιν ὁ Ἀγυλαῖος ἀφ' ἑνός, καὶ ὁ Ἑρβέτος ἀφ' ἑτέρου, ὅτε κατὰ πρῶτον μετεφράσθη παρ' αὐτῶν ὁ Νομοκάνων καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ Βαλσαμῶνος. Μολονότι δὲ οἱ Βοδληϊάνειοι Κώδικες καὶ ὁ Ἀμερβάχειος, ὧν ἔκαμε χρῆσιν ὁ Βευερήγιος, ἦσαν προφανῶς πληρέστεροι τῶν, ἀφ' ὧν ἐγένοντο αἱ προηγουμέναι ἐκδόσεις τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ τοῦ Ζωναρᾶ, οὐχ ἦττον ὅμως τὸ κατ' αὐτοὺς ἐν τῷ Συνοδικῷ Ἑλληνικὸν κείμενον περιέχει, ἐκτός πολλῶν προσθηκῶν, οὐκ ὀλίγας ἄλλοθι ἐλλείψεις, παραβαλλόμενον πρὸς τὰς προηγουμένας Λατινικὰς μεταφράσεις τοῦ Ἑρβέτου καὶ τοῦ Κουϊντίνου. Αἱ ἐλλείψεις αὗται δὲν φαίνονται κατὰ πρώτην ἔποψιν εἰς τὸν ἀναγινώσκοντα τὸ Συνοδικόν, χωρὶς νὰ τὸ παραβάλῃ μὲ τὰς προηγουμένας Λατινικὰς μεταφράσεις, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ὁ Βευερήγιος, θεωρήσας βεβαίως τὰ χειρόγραφα, ἃ εἶχεν ὑπ' ὄψιν, ὡς ἀκριβῆ, καὶ ἐπεξεργασθεὶς ἐξ ὑπαρχῆς τὰς προῤφεςώσας Λατι-

νικὰς μεταφράσεις, κατέστησε τὴν παρ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν σύμφωνον μὲ τὸ ἐν τῷ Συνοδικῷ Ἑλληνικῶν κείμενον, ἀν καὶ ἐνίοτε καὶ αὐτὸς βιάζεται νὰ ὑποδείξῃ ἑλλείψεις τινὰς τῶν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ χειρογράφων, ἃς δὲν τῷ ἐστάθη δυνατὸν ν' ἀναπληρώσῃ.

Ἐκτὸς τῆς περιστάσεως ταύτης, ἥτις ἀσφαλίξει τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Τραπεζουτίου Κώδικος ἐφ' ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἡμῖν χειρογράφων τοῦ Συντάγματος τοῦ Φωτίου, εὐρίσκομεν ἐν αὐτῷ καὶ τεμάχια ὀλόκληρα ἐρμηνειῶν εἴτε τοῦ Ζωναρά, εἴτε τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐντελῶς μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτα, ἅπερ οὔτε εἰς τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Ἀγυλαίου, τοῦ Ἐρβέτου, ἢ τοῦ Κοϊντίνου ἀπαντῶνται.

Τοιοῦτὸν κεκτημένοι Κώδικα, ἐνομίσαμεν ἱερὸν ἡμῶν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῆς καθῆκον, νὰ μὴ κρύψωμεν τῷ ὄντι τὸν *λύχνον* ὑπὸ τὸν *μόδιον*, ἀλλὰ νὰ τὸν θέσωμεν ἐπὶ τὴν *λυχνίαν* τοῦ τύπου, καὶ, ἀναδεχθέντες τὸ πολύμοχθον τῆς προκειμένης ἐκδόσεως ἔργον, τοῦτο ἐπράξαμεν.

Δὲν περιωρίσθημεν μολαταῦτα εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Συντάγματος κατὰ τὸν Τραπεζούντιον Κώδικα, ἀλλὰ θεωρήσαντες συντελεστικώτατον εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, νὰ ἔχῃ ὁ ἀναγνώστης συγχρόνως ὑπ' ὄψιν ὅ,τι οἱ ἀρχαῖοι Ἐξηγηταὶ συνέγραψαν περὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, ἠκολουθήσαμεν τὸ σύστημα τοῦ Βευερηγίου, κατατάξαντες ὑφ' ἕκαστον κανόνα, ἐκτὸς τῶν ἐξηγήσεων τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ τοῦ Ζωναρά, καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν μέρος τῆς Ἐπιτομῆς τῶν κανόνων μετὰ τῶν σχολίων τοῦ Ἀριστηνοῦ, ἀν καὶ ἐν τῷ Τραπεζουντίῳ Κώδικι δὲν περιέχονται.

Μολονότι δὲ ἐπροσπαθήσαμεν πάντοτε νὰ θέσωμεν ἐν τῷ κείμενῳ τὴν ἀρίστην γραφὴν, ἐθεωρήσαμεν χρέος ἱερὸν νὰ ὑποβάλωμεν τὴν ἐκλογὴν ἡμῶν εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐπιστημόνων, σημειώσαντες πάντοτε ἀκριδῶς τὴν πηγὴν ὅθεν ἠρύσθημεν τὴν προτιμηθεῖσαν γραφὴν, ὡς καὶ τὰς ἀλλοίας γραφὰς τῶν λοιπῶν ἐκδόσεων, ἢ τοῦ χειρογράφου, ὁσάκις αἱ τοῦ τελευταίου δὲν ἐπροτιμήθησαν.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸ κείμενον τῶν κανόνων, ἐπροσπαθήσαμεν ὅσον ἔνεστι, νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶμεν τῆς γραφῆς τοῦ παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἐν χρήσει *Πηδαλίου*. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐν

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀκριβείαν τοῦ ἡμετέρου Κώδικος, παρεκτός ὀλίγων μεταθέσεων, αἵτινες ἀπαντῶνται εἰς τὰ πρῶτα μέρη τοῦ Νομοκάνονος, σύγχυσις ἥτις φαίνεται κοινὴ εἰς τὰ πλεῖστα χειρογράφα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ αὐτῶν τῶν ἐκδοτῶν τῆς καθ' Ἑρβέτον ἐξηγήσεως τοῦ Βαλσαμῶνος, ἡ ἐπιμελής παραβολὴ αὐτοῦ πρὸς τὰς ὑφισταμένας ἐκδόσεις τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν ἐξηγήσεων τοῦ Ζωναρᾶ καὶ τοῦ Βαλσαμῶνος μᾶς ἐπεισε τάχις, ὅτι, ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα τῆς γραφῆς, καὶ ὡς πρὸς τὸ τέλειον τῶν κειμένων, ὁ Τραπεζούντιος Κώδιξ ὑπερέχει κατὰ πολὺ ἀπάντων τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων, ὅσων ἔκαμον χρῆσιν ὅ,τε Βοέλλος καὶ Ἰουστέλλος, εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Νομοκάνονος, οἱ ἐκδύται τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος καθ' Ἑρβέτον, καὶ τῆς τοῦ Ζωναρᾶ κατὰ Κουϊντίνου, καὶ τέλος αὐτὸς ὁ Βευερήγιος εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Συνοδικοῦ. Τρανωτάτη τούτου ἀπόδειξις εἶναι, ὅτι, κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐνίοτε δὲ καὶ τῆς τοῦ Ζωναρᾶ, ἡ Λατινικὴ μετάφρασις περιέχει περιόδους ὀλοκλήρους μὴ ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον, ὅπερ ἐκ πρώτης ἀναγνώσεως ἀναφαίνεται ἐλλιπές. Τοῦτο ὁμολογοῦσιν εὐκρινῶς αὐτοὶ οἱ ἐκδύται, ὡς εἶδομεν, δυσανασχετοῦντες διότι δὲν ἠτύχησαν νὰ εὔρωσι Κώδικα ἀκριβέστερον, οἷος ἦτον ὁ Κώδιξ οὗ ἔκαμον χρῆσιν ὁ Ἀγυλαῖος ἀφ' ἑνός, καὶ ὁ Ἑρβέτος ἀφ' ἑτέρου, ὅτε κατὰ πρῶτον μετεφράσθη παρ' αὐτῶν ὁ Νομοκάνων καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ Βαλσαμῶνος. Μολονότι δὲ οἱ Βοδληϊάνειοι Κώδικες καὶ ὁ Ἀμερδάχειος, ὧν ἔκαμε χρῆσιν ὁ Βευερήγιος, ἦσαν προφανῶς πληρέστεροι τῶν, ἀφ' ὧν ἐγένοντο αἱ προηγούμεναι ἐκδόσεις τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ τοῦ Ζωναρᾶ, οὐχ ἦττον ὅμως τὸ κατ' αὐτοὺς ἐν τῷ Συνοδικῷ Ἑλληνικῷ κείμενον περιέχει, ἐκτός πολλῶν προσθηκῶν, οὐκ ὀλίγας ἄλλοτε ἐλλείψεις, παραβαλλόμενον πρὸς τὰς προηγουμένας Λατινικὰς μεταφράσεις τοῦ Ἑρβέτου καὶ τοῦ Κουϊντίνου. Αἱ ἐλλείψεις αὗται δὲν φαίνονται κατὰ πρώτην ἔποψιν εἰς τὸν ἀναγινώσκοντα τὸ Συνοδικόν, χωρὶς νὰ τὸ παραβάλη μὲ τὰς προηγουμένας Λατινικὰς μεταφράσεις, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ὁ Βευερήγιος, θεωρήσας βεβαίως τὰ χειρογράφα, ἃ εἶχεν ὑπ' ὄψιν, ὡς ἀκριβῆ, καὶ ἐπεξεργασθεὶς ἐξ ὑπαρχῆς τὰς προῤφεςώσας Λατι-

νικὰς μεταφράσεις, κατέστησε τὴν παρ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν σύμφωνον μὲ τὸ ἐν τῷ Συνοδικῷ Ἑλληνικῶν κείμενον, ἂν καὶ ἐνίοτε καὶ αὐτὸς βιάζεται νὰ ὑποδείξῃ ἑλλείψεις τινὰς τῶν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ χειρογράφων, ἃς δὲν τῷ ἐστάθη δυνατόν ν' ἀναπληρώσῃ.

Ἐκτὸς τῆς περιστάσεως ταύτης, ἣτις ἀσφαλίζει τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Τραπεζοῦτιου Κώδικος ἐφ' ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἡμῖν χειρογράφων τοῦ Συντάγματος τοῦ Φωτίου, εὐρίσκομεν ἐν αὐτῷ καὶ τεμάχια ὀλόκληρα ἐρμηνειῶν εἴτε τοῦ Ζωναρᾶ, εἴτε τοῦ Βαλσαμῶνος, ἐντελῶς μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτα, ἅπερ οὔτε εἰς τὴν Δατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Ἀγυλαίου, τοῦ Ἐρβέτου, ἢ τοῦ Κουϊντίνου ἀπαντῶνται.

Τοιοῦτον κεκτημένοι Κώδικα, ἐνομίσαμεν ἱερὸν ἡμῶν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτῆς καθῆκον, νὰ μὴ κρύψωμεν τῷ ὄντι τὸν *λύχνον ὑπὸ τὸν μύδιον*, ἀλλὰ νὰ τὸν θέσωμεν ἐπὶ τὴν *λυχνίαν* τοῦ τύπου, καὶ, ἀναδεχθέντες τὸ πολύμοχθον τῆς προκειμένης ἐκδόσεως ἔργον, τοῦτο ἐπράξαμεν.

Δὲν περιωρίσθημεν μολαταῦτα εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Συντάγματος κατὰ τὸν Τραπεζοῦντιον Κώδικα, ἀλλὰ θεωρήσαντες συντελεστικώτατον εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, νὰ ἔχῃ ὁ ἀναγνώστης συγχρόνως ὑπ' ὄψιν ὅ,τι οἱ ἀρχαῖοι Ἐξηγηταὶ συνέγραψαν περὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, ἠκολουθήσαμεν τὸ σύστημα τοῦ Βευερηγίου, κατατάξαντες ὑφ' ἕκαστον κανόνα, ἐκτὸς τῶν ἐξηγήσεων τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ τοῦ Ζωναρᾶ, καὶ τὸ ἀντιστοιχοῦν μέρος τῆς Ἐπιτομῆς τῶν κανόνων μετὰ τῶν σχολίων τοῦ Ἀριστηνοῦ, ἂν καὶ ἐν τῷ Τραπεζοῦντιῳ Κώδικι δὲν περιέχωνται.

Μολονότι δὲ ἐπροσπαθήσαμεν πάντοτε νὰ θέσωμεν ἐν τῷ κειμένῳ τὴν ἀρίστην γραφὴν, ἐθεωρήσαμεν χρέος ἱερὸν νὰ ὑποβάλωμεν τὴν ἐκλογὴν ἡμῶν εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐπιστημόνων, σημειώσαντες πάντοτε ἀκριβῶς τὴν πηγὴν ὅθεν ἠρύσθημεν τὴν προτιμηθεῖσαν γραφὴν, ὡς καὶ τὰς ἀλλοίας γραφὰς τῶν λοιπῶν ἐκδόσεων, ἢ τοῦ χειρογράφου, ὁσάκις αἱ τοῦ τελευταίου δὲν ἐπροτιμήθησαν.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸ κείμενον τῶν κανόνων, ἐπροσπαθήσαμεν ὅσον ἐνεστί, νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶμεν τῆς γραφῆς τοῦ παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἐν χρήσει *Πηδαλίου*. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐν

αὐτῷ παρεισέφρουσαν τινὰ λάθη, ἀνεζητήσαμεν ἐν γένει τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῶν ἐν τῷ καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ τοσοῦτον ἀκριβεῖ Τραπεζουντίῳ Κώδικι, καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἱερῶν κανόνων τοῦ Βрунσίου, ἀκολουθήσαντος πάντοτε σχεδὸν τὸν Μάνσην, καὶ συμπίπτοντος ὡς ἐπιτοπολὺ μετὰ τοῦ ἡμετέρου χειρογράφου.

Δὲν ἐκρίναμεν δὲ ἀσυντελὲς νὰ παραθέσωμεν καὶ τὰ ἐκ τῶν λοιπῶν ἐκδόσεων διάφορα ἀναγνώσματα, ὥστε ὁ κάτοχος τοῦ ἡμετέρου βιβλίου θέλει γνωρίζει, διὰ τῶν ὑποσημειώσεων, ἀπασῶν σχεδὸν τῶν ὑφισταμένων ἐκδόσεων τὰς διττογραφίας, διακρινομένας διὰ τῶν ἐφεξῆς σημείων·

Π. — Πηδάλιον.

Χ. Τρ. — Χειρόγραφος Κώδιξ τῆς Τραπεζοῦντος.

Ε. — Ἐκδοσις τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βαλσαμῶνος καθ' Ἐρβετον.

Κ. — Ἐκδοσις τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ζωναρᾶ κατὰ Κουϊντίνον.

Ι. — Ἐκδοσις τοῦ Νομοκάνονος ὑπὸ Ἰουστέλλου κατὰ τὸ 1615 ἐν Παρισίοις.

Β. — ἡ Ἰουστ. — Βιβλιοθήκη τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου ὑπὸ Βοσέλλου καὶ Ἰουστέλλου, τὸ 1664 ἐν Παρισίοις.

Βευερ. — Συνοδικὸν τοῦ Βευερηγίου.

Βρ. — Ἐκδοσις τῶν Κανόνων ὑπὸ Βрунσίου, τὸ 1839 ἐν Βερολίνοις.

Μ. — Ἐκδοσις τῶν Κανόνων ὑπὸ Μάνση.

Μ. ἐν περισελ. — Διττογραφίαι σημειούμεναι ἐν τῷ περισελίδῳ τοῦ Μάνση.

Βίν. — Συλλογὴ τῶν πρακτικῶν τῶν συνόδων ὑπὸ Βινίου.

Συν. Συλλ. — Συνοδικὴ Συλλογὴ ὑπὸ Σ. Μήλια, Βενετία 1764.

Σ. Ρ. — Ἐκδοσις τοῦ Νομοκάνονος μετὰ τῶν κανόνων ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Σταχυολογίᾳ τοῦ Κ. Α. Μαίτου, ἐν Ῥώμῃ 1842.

Ἄρδ. — Συλλογὴ τῶν κανόνων ὑπὸ Ἄρδουίνου.

Λ. ἡ Λευγκλ. — Λευγκλαβίου Συλλογὴ τοῦ Ἑλληνο-Ῥωμαϊκοῦ δικαίου.

Ν. — Νεαρὰ ἢ Νεαρὰί.

Βασιλ. — Βασιλικὰ, (ἐκδοσις τῆς Λειψίας ὑπὸ Ἄϊμβαχ).

* — λέξις, ἡ φράσις ἐλλείπουσα ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσι, καὶ ἐξαχθεῖσα ἐκ τοῦ Τραπεζουντίου χειρογράφου.

Μετὰ τὸν Νομοκάνονα τοῦ Φωτίου, ἐξεδώκαμεν ἐν τῷ τέλει τοῦ α. τόμου, ἐν εἴδει εἰσαγωγῆς εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐν τοῖς ἐπομένοις τόμοις συνοδικῶν διατάξεων, πραγματείας τινὰς περὶ τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων, κατὰ τὴν χρονολογικὴν αὐτῶν τάξιν. Καὶ πρῶτον, τὸν περὶ αἱρέσεων καὶ συνόδων πρὸς Ἄνθιμον τὸν θεοφιλέστατον διάκονον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας λόγον τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ, τοῦ κατὰ τὰ ἔτη 715—730 ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχεύσαντος. Καὶ ταύτης δὲ τῆς πραγματείας ἡ εὔρεσις ὀφείλεται εἰς τὰς ἐνδελεχεῖς ἐρεῖνας τοῦ ἐφόρου τῆς ἐν Ρώμῃ Οὐατικανῆς βιβλιοθήκης Κυρίου Α. Μαΐου. Σημειωτέον δὲ μετὰ τοῦ Κυρίου Α. Μαΐου, ὅτι αὕτη καὶ μόνη εἶναι ἡ ἀληθὴς τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ περὶ συνόδων πραγματεία, καὶ οὐχὶ ἡ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰουστέλλου τῶν 1615, καὶ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Κανονικοῦ δικαίου τοῦ Βοέλλου καὶ Ἰουστέλλου τῶν 1661, κατόπιν τοῦ Νομοκάνονος ἀνωνύμως ἐκδοθεῖσα, ὡς κακῶς ὁ Στέφανος Μοῖνιος (1) ὑπέλαβε, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Γαλλάνδιος (2), καὶ ὁ Σχέλιος (3) ἐπανέλαβον.

Μετὰ τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ, ἔπεται ἡ περὶ τῶν ἑξ οἰκουμενικῶν συνόδων ἤδη μνησθεῖσα ἀνώνυμος πραγματεία· εἶτα ἡ ἐν τῇ πρὸς Μιχαῆλον, τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας, ἐπιστολῇ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου περιεχομένη· καὶ τέλος ἡ τοῦ Νεῖλου, μητροπολίτου Ρόδου κατὰ τὸ ἔτος 1360, περὶ τῶν ἐννέα οἰκουμενικῶν (ὡς ὁ Νεῖλος τὰς ὀνομάζει) συνόδων, ὅπως αὐταὶ εὑρῆνται ἐκδεδομέναι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βοέλλου καὶ Ἰουστέλλου.

Καθόσον ἀφορᾷ τὸ μέρος τῆς ἐκδόσεως ἡμῶν, τὸ ἀφρῶν τὴν ἐξήγησιν τῶν ἱερῶν Κανόνων, δὲν ἠκολουθήσαμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Βευερηγίου γενομένην μεταβολὴν τῆς τάξεως τῶν Ἐξηγητῶν, ἀλλ' ἐπροτάξαμεν πάντοτε τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Βαλσαμῶνος τὴν τοῦ Ζωναρά, καὶ ὡς ἀρχαιοτέραν ἐκείνης, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ὑπὸ τοῦ Βαλσαμῶνος καὶ αὐτολεξεῖ ἐπαναλαμβανομένην,

(1) S. Le Moyne, *Varia Sacra*, Leida 1685, εἰς 4ον Τόμ. 1.

(2) Τόμ. 12 τῆς Βιβλιοθήκης αὐτοῦ.

(3) *Istoria della letteratura Greca profana*, di F. Shoell, dal dottor Emilio Tivaldo, Venezia, 1829; Τόμ. 5, μέρος 3, σελ. 38.

καὶ διότι τοιαύτην τάξιν ἀκολουθοῦσιν ἅπαντα τὰ χειρόγραφα, ὡς καὶ ὁ καὶ καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς ἐπόψεις τοσοῦτον ἀκριβῆς Τραπεζούντιος Κώδιξι.

Ἐν τῷ τέλει παντὸς τόμου ἐτέθη πίναξ ἀναλυτικὸς ἀπάντων τῶν ἐν ἐκάστῳ περιεχομένων ἱερῶν Κανόνων, κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν αὐτῶν σειρὰν· τοῦτον δὲ ἐρανίσθημεν μετ' ὀλιγίστων τροποποιήσεων ἐκ τοῦ *Κανονικοῦ* Χριστοφόρου τοῦ μοναχοῦ, τοῦ κατὰ τὸ 1800 ἔτος ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τυπογραφίῳ ἐκδοθέντος.

Ὁ δεῦτερος τόμος περιέχει τοὺς Κανόνας τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τοὺς τῆς ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Α' καὶ Β', καὶ τοὺς τῆς ἐν τῷ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἧτις ἐπίσης θεωρεῖται ὡς Οἰκουμενική.

Ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ περιλαμβάνονται ἅπασαι αἱ τοπικαὶ Σύνοδοι· ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ οἱ Κανόνες τῶν κατὰ μέρος ἁγίων Πατέρων, μετὰ τῶν κανονικῶν αὐτῶν ἐπιστολῶν.

Μολονότι ὁ Τραπεζούντιος Κώδιξ δὲν περιέχει τὸ κατὰ στοιχείον Σύνταγμα τοῦ Βλάστρη, ἡ καθημερινὴ αὐτοῦ παρὰ τῆ ἡμετέρα ἐκκλησίᾳ χρῆσις μᾶς ἔπεισε νὰ τὸ περιλάβωμεν ἐντὸς τοῦ πέμπτου τόμου τῆς παρούσης ἐκδόσεως. Τέλος θέλωμεν ἐκδώσει ἐν τῷ ἕκτῳ τόμῳ διαφόρους αὐτοκρατορικὰς καὶ πατριαρχικὰς διατάξεις, τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν ἀφορώσας, εἴτε ἐκ τῶν ἐν τῇ Συλλογῇ τοῦ Δεῦγκλαίου, εἴτε ἐν ἄλλαις τοιαύτης φύσεως Συλλογαῖς σωζομένων. Γενικὸς δὲ ἀναλυτικὸς, καὶ κατὰ ἀλφαβητικὴν τάξιν συντεταγμένος ἔλεγχος ἀπάντων τῶν ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει διαλαμβανομένων, θέλει καθιστᾶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς προχειροτάτην, καὶ διευκολύνει τὴν ἀνεύρεσιν καὶ λύσιν ὁποιοῦδήποτε κανονικοῦ ζητήματος.

Πρὶν θέσωμεν πέρασ εἰς τὸν περὶ τῆς παρούσης ἐκδόσεως πρόλογον, ἱερὸν ἡμῶν καθῆκον θεωροῦμεν, ν' ἀποδώσωμεν ἐνταῦθα δημοσίως τὸν φόρον τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν κλεινὸν καὶ ἀρχαῖον τοῦ γένους διδάσκαλον, τὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Μέγαν Οἰκονόμον καὶ Ἰῆσαρχον, Κύριον Κωνσταντῖνον τὸν ἐξ Οἰκονόμων, ἕνεκα τῶν σοφῶν καὶ εἰς τῆς

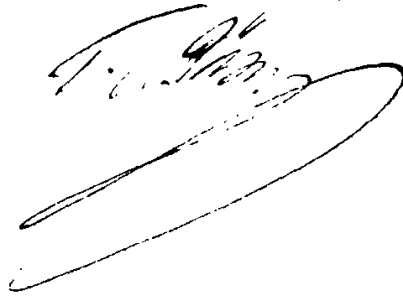

ἀκρίθειαν τῆς ἐκδόσεως ταύτης συντελεστικωτάτων διορθώσεων καὶ παρατηρήσεων, δι' ὧν ὠδηγήθημεν πολλάκις εἰς τὴν λύσιν τῶν πρὸς αἰσθησίων ἡμῶν ἀποριῶν, καὶ εἰς τὴν ἀνόρθωσιν ἑλλειπῶν ἢ ἐφθαρμένων χωρίων, ὅτε τὰ ἐνόντα λοιπὰ βοηθήματα δὲν ἐξήρουν.

Ἄλλὰ δὲν ὀφείλομεν νὰ παρασιωπήσωμεν οὐδὲ τὴν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας γενομένην μητρικὴν ὄντως ἀποδοχὴν καὶ ἐπιδοκιμασίαν τοῦ ἡμετέρου ἔργου· οὐδὲ τὴν γενναίαν καὶ αὐτόχρομα ἡγεμονικὴν προστασίαν, τῆς ὁποίας ἡ Αὐτοῦ Ἰψηλοῦτης, ὁ καὶ τὴν καταγωγὴν, καὶ τὴν καρδίαν Ἕλληνα, ἡγεμῶν τῆς Μολδαυίας Κύριος Γρηγόριος ὁ Γκιέκας, ἠξίωσε τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν, εὐρὼν αὐτὴν σύμφωνον μὲ τὰ χριστιανικώτατα καὶ φιλόμουσα αὐτοῦ αἰσθήματα. Ὁμοίαν εὐνοϊκωτάτην καὶ ἡγεμονικωτάτην ἀποδοχὴν εὗρεν ἡ ἐπιχείρησις ἡμῶν καὶ παρὰ τῷ Ἰψηλοτάτῳ καὶ μουσοσεφεῖ ἡγεμόνι τῆς Βλαχίας, Κυρίῳ Πάρβῳ Δημητρίου Στιρβέη, ὅστις ἐν μέσῳ τῶν ὑψηλῶν Αὐτοῦ καὶ ἡγεμονικῶν ἔργων, δὲν εὐρίσκει εὐαρεστοτέραν ἀναψυχὴν, εἰμὴ ἐν τῇ προστασίᾳ τῶν Μουσῶν. Ἔθε καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ἑλληνικῶν Μουσῶν, καὶ ἰδίως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παιδείας φίλοι, ὑπολογίζοντες ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ ἐκ τῆς προκειμένης ἐκδόσεως προσδοκώμενα διὰ τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἐπιστήμην πλεονεκτήματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς δυσχερείας, τὴν ἐνδελεχῆ ἐργασίαν, καὶ τὴν δαπάνην, ὅσα ἡ ἔκτασις αὐτῆς προαπαιτεῖ, νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ γενναία αὐτῶν σύμπραξις καὶ συνδρομὴ εἶναι στοιχεῖα ἀναπόφευκτα πρὸς τὴν αἰσίαν τῆς ἐργώδους ἡμῶν ἀλλὰ κοινωφελεστάτης ἐπιχειρήσεως ἀποπεράτωσιν.

Ἐν Ἀθήναις, 6 Αὐγούστου 1852.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν μου
θεωρεῖται κλεψίτυπον, καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

A handwritten signature in black ink, appearing to be the name 'Γ. Π. Μ. Α. Α.', written in a cursive style. The signature is positioned below the printed text and is enclosed within a large, hand-drawn oval shape.

Ε Π Η

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΘΕΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΗΤΟΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΗΣ,
ΚΥΡΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΛΣΑΜΩΝΟΣ,
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΑΜΦΙ ΤΟΝ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΑ
ΕΞΗΓΗΣΕΩΣ.

ΑΣΤΕΡΕΣ ὡς πολύφωτοι ἀφεγγυῶς ὄμματα νυκτὸς,
Κανόνες ἐκγεγάασιν ἐρικυδέων Κηρύκων,
Θεσπεσίων Πατέρων τε περικλυτέα θεσπίσματα,
Ἄλλ' οὕτω τελέθοντες ἀπλανεῖς οὐρανοβάται,
Παύροις ἐν πεδίοισιν ἰλαδὸν ἔτελλον φῶτα.
Τοὶ γὰρ ἀντολίηθεν ἑωσφόροι ἀμφανέντες,
Κεῖσε πανημέριοι λάμπον, καὶ κατὰ νύκτα.
Ἄλλοι δ' ἐσπερίοισιν ἐνὶ μερόπεσσιν φύντες,
Τάων κατεσάωσαν (1) ἁμαρτίνην ἐρεβεννίν.
Μῆνις γὰρ κρυέεσσα διοτρεφέων βασιλῆων,
Καὶ τοὺς γ' εὐδρομέοντας ἐπὶ τόπον ἴσχανε τυτθόν,
Ὠκεανὸς δ' οὐς γείνατο παγχθονίης συνοδικῆς,
Τούτους ἐν μεμβράναις, ὡς γ' ἐν σήμασι θνητοῦ,
Κατὰ Μωσῆν ἰσόθεον, Φαρακτόνον ἐσθλόν,
Μήτηρ κάτθετο κυδρῆ, ὀψιγόνοις μέγ' ὄνειαρ·
Αὐτὰρ οὐδὲ μυχεύμενοι ἔσχον ἐτάρων ἰσχύν·
Ἰσχανε γὰρ σύμπνοιαν ἀφιλτέρα διάστασις.
Ἄναξ εὐρυμέδων δὲ κραταῖος, πάνσοφος Λέων,
Καὶ Φώτιος τ' ἀγκλυτὸς πατριάρχης,
Τὴν δ' οὐρανίην τετραγωνίσαντες σφαῖραν,
Τέτταρα κατὰ κλίματα, ἠδὲ μέτρα πάσης γῆς,

---

(1) Ἰσ. οὐ κατέκασαν.

(TOM. Α'.)

Κανόνσιν, ὡς ἀστράσιν ἀπλανέσιν, ἠδὲ πλανήταις,
 Πρὸς δὲ νόμοις, ἠπείροιο λευκαίνουσι κελεύθους,
 Θεῖα (1) κατηστέρισαν σοφίῃ τε φραδμοσύνη τε.
 Ἐπτάπολον σφαῖραν γὰρ ἠὺθ' ὀρίζοντ' ἀγλαὺν (2),
 Ἐπτάδα τ' ἀθέσφατον ἀειστρεφῆων πλανητῶν,
 Ἐπτὰ παγχθονίων συνόδων κανόνας ὀλολαμπεῖς,
 Ἐνθάδε προίαψαν ἀειφανῶς ἀνατέλλειν.
 Ὡς δύο καὶ δέκα δὲ ψυχοτροφέας αὖ ἀστέρας (3),
 Ζώδια τοὺς καλέουσιν ἀμύμονες οὐρανοφάνται,
 Δώδεκα Κηρύκων ζαθέων κανόνας, ἰδ' ἐφετμάς,
 Ἀάμπειν ἐν μερόπεσσι πλανήταις τετάχατον.
 Ἰδῆς, ἦν ἐθέλης, καὶ πληϊάδων ἑπτάδα,
 Αὐγάς ὡς προχέουσιν ἀειλαμπεῖς ἐνὶ κόσμῳ,
 Θεῖα θεοπρόπια ἑπτὰ συνόδων ἀγίων,
 Ἄς τοπικὰς φάσκουσιν ἀληθεῖς ἱεροφάνται.
 Ἄθρει καὶ πόλον αὖτε νότιον, νειλοτροφήα,
 Κύδιμον Ἀθανάσιον, ἐρίηρόν τε Κύριλλον.
 Ἄστέρας Ἀλεξανδρείης, ὄμματα Λιβύης.
 Καὶ πόλον ἴδε βόρειον, Καππαδοκέων πατέρα,
 Βασίλειον πάμμεγαν, ἄτρυτον ἀσεβοφόντην.
 Ναὶ μὴν καὶ θρασυκάρδιον Ὠρίωνα, κρατερόν,
 Ἰωάννην Χρυσόστομον, Ἀντιοχέων κρηπῖδα,
 Ἄρτεμιν ὡς, σφάττοντα βασίλειαν Εὐδοξίαν (4),
 Οὔνεκα χήρας οἰνοτόκον λωβήσατο γαῖαν.
 Ἔστιν καὶ λύρα τετράχορδος ταῖς δ' ἐνὶ μολπαῖς,
 Θεῖου πνεύματος αὖρη πληττομένη πλησμῖως,
 Ἥτις ἐσσομένοισι μετ' ἀνθρώποισιν ἔσται,
 Λοιδὰς ἰάχουσα ἀληθοῦς σωτηρίας.
 Ἔστων δ' οὔτοι κυδάλμοι Γρηγόριοι δύο,
 Νυσσαέων ὁ πρόεδρος, καὶ θς ἀνά πᾶσαν γῆν
 Λάμπσε θεηγορίη, διδάγμασί τε Θεοῖο.
 Ἄραρεν ἠδὲ λύρας τετραχόρδοιο φθόγγῳ

(1) Χειρόγραφον Τραπεζοῦντος — Ρεῖα, Ἰουστέλλου καὶ Βοέλλου, Βιβλιοθήκη τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου. — (2) Ἰσ. ὀρίζοντ' ἠὺθ' ἐπ' ἀγλαόν. — (3) Ἰσ. ἀστέρας αὐτὶς ψυχοτροφέας. — (4) Χ. Τρ. — Ἀδοξίην Β.

Καὶ Πέτρος, Ἀλεξάνδροιο θεσλάχε πτολίεθρον.
 Πρὸς δ' αὖ Διονύσιος, Ἀχαιῶν ὄρχαμος ἱός.
 Τοίην οὐρανίην κατηστέρισαν πυκτίδα,
 Ἄναξ, ἠδὲ πατριάρχης, Ῥώμης συνοχῆς.
 Ὅσοι γοῦν ὄρατε ἀπλανῶς διὰ ταύτης
 Κανονικὰ θεσπίσματα, πιστῶν δεύτερα φῶτα,
 Καὶ νόμιμ' ἐκσφαιρισθέντα τῆς συστοιχίας,
 Λιτάξεσθε Θεοῖο τρισυπόστατον φύσιν,
 Ἡ πόλον ἐστερέωσεν, ἰδ' ἄστρον ἀπλετα φύλα,
 Εὐσεβέσιν μὲν κείνοις, ἀρχιερεῖ, βασιλεῖ τε,
 Οἱ ταῖς δ' ἐν μεμβράναισιν πόλον ἐξετάνουσαν,
 Ἡῦτε δέριν, κατὰ Δαβὶδ (1) ἀσματογραφῆα,
 Ἀϊδίην πορσύναι οὐρανῶν βασιλείην.
 Τῷ δ' αὖ Ἀντιοχείης ταπεινῷ πατριάρχῃ,
 Βασιλαμῶν Θεοδώρῳ, θεσ τῶνδ' οὐρανίων,
 Σωμάτων τολύπευσεν ἀπειρεσίους δυνάμεις,
 Πλανήτων τε νόμων ὑποχθονίην κατάδυσιν,
 Πρὶν λάχη θρόνον Ἀντιοχείης πάρος κυδρῆς,
 Σωτηρίην ψυχῆς, ταύτης γὰρ πέρι θρηνεῖ.

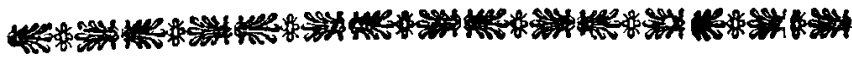
*Στίχοι (2) τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Θεοδώρου τοῦ
 Βασιλαμῶνος, πρὸς τὸν ἀγιώτατον καὶ οἰκουμενικὸν
 πατριάρχην Γεώργιον τὸν Ξιφιλίνον.*

ΤΑΣ κανονικὰς εὐσεβεῖς παραδόσεις,
 Τρέμων, καθὰ πέλαγος ἀτλαντοφόρον,
 Διῆλθον, ὡς χάρυβδιν Ἀσκραῖος ξένος,
 Ἡ τὴν Ἐρυθρὰν Ἰσραηλίτης γέρον,
 Σῆς δεξιᾶς χάρισιν ἐστηριγμένος,
 Ὡ πατριαρχῶν εὐσεβέστατον κλέος.
 Ὅθεν καλάμῳ μυστικῆς βακτηρίας,
 Διχῆ τὸ δυσπρόσιτον αὐτῶν κουφίσας,

(1) X. Τρ. — κατὰ δ' αὐτῶν. Β. — (2) Οἱ στίχοι οὗτοι εὑρηται ἐν τῷ Χειρ. Τραπεζ.

Εἰς βιβλία γὰρ συνεγραψάμην δύο,
Τῶν κανονικῶν τὰς διδαγματουργίας,
Ζητῶ σε, τὸν λάμποντα ταῖς εὐπραξίαις,
Καὶ πάντα αὐγάζοντα διδασκαλίαις,
Στῦλον γενέσθαι τῆς ὁδοῦ τοῦ βιβλίου,
Αἰγυπτίους μὲν καταπιμπρῶντα τρόπους,
Σωτηρίους δὲ φωταγωγοῦντα τρίβους.
Θεόδωρός σοι Βαλσαμῶν ταῦτα γράφω,
Ὁ πατριάρχης τῆς θεωνυμουμένης
Ἀντιόχου γῆς, ἀλλὰ καὶ πάσης Ἑῶ.

ΦΩΤΙΟΥ,

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΑ ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΤΑ μὲν σώματα καταλλήλως ἐνύλου μεταλαμβάνοντα τροφῆς, ἀκμάζει τε, καὶ θάλλει, μέχρι τοῦ τεταγμένου ταῖς τοιαύταις αὐξήσεσι μέτρου τε καὶ χρόνου. Ἡ δὲ λογικὴ ψυχὴ τῷ συγγενεῖ καταρδομένη τε καὶ πλαινομένη λόγῳ, πνευματικῶς ἐπιδίδωσι καὶ τοῦ σώματος ἐπὶ γῆς ἀντέχεσθαι δοκοῦσα, τὰ πολλὰ πρὸς ὑψηλοτέρας ἀνάγεται θεωρίας, καὶ τῶν οὐρανίων ἀψίδων ἐνδοθεὶ γίνεται, τὴν ἐκ μέτρου τε καὶ χρόνου μηδαμῶς ὑφισταμένη κώλυσιν ἄνω τε ταῖς φωταγωγοῖς συνομιλεῖ καὶ συμπολιτεύεται δυνάμεσιν, οὐ τῶν ἐν σκιαῖς, ἀλλὰ τῶν ὄντως ἀγαθῶν ἀπολαύουσα. Ἐπρεπε γὰρ ἀναλόγως ἐνθάδε, τὴν μὲν ἀθάνατον ἀπέραντα, τὸ δὲ θνητὸν ἐπίκηρα παρὰ τοῦ δημιουργοῦ κληρώσασθαι. Διὸ προσήκει τούτοις ἐκάστοτε προσεθίζειν τε καὶ συνδεσμεῖν τὸ τῆς ψυχῆς ἀεικίνητον, καὶ μὴ διδόναι κληρὸν αὐτῇ, τῶν γνησίων ἀφεμένη δογμαμάτων, νόθου τινὸς ἀντιλαμβάνεσθαι· οὕτω γὰρ αὐτῇ λόγοις τε καὶ πράγμασιν ἀγαθοῖς ἐνδιατριβούση, καὶ τὰς καθ' ὕπνον καὶ δι' ὄνειράτων φαντασίας ἐνθέους ἔχειν συμβήσεται. Ταῦτα κατ' ἑμαυτὸν ἐννοῶν, καὶ τὸ πάλαι τινὲ τῶν ἔξω σοφῶν εἰρημένον ἐπὶ τοῦς ἱεροῦς μεταβιβάζων θεσμοῦς, καὶ πεπεισμένος τούτους εὔρημα μὲν καὶ δῶρον εἶναι Θεοῦ, δόγμα δὲ φρονίμων τε καὶ θεοφόρων ἀνθρώπων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ παρὰ βούλησιν ἀμαρτημάτων, καὶ πολιτείας εὐσεβοῦς τε καὶ πρὸς ἀτελεύτητον ζωὴν ἀγούσης ἀσφαλῆ κανόνα, προθύμως ἐνεχείρησα τοῦς ὑπὸ τῶν ἐν χρόνοις διαφόροις γεγενημένων ἀγίων δέκα συνόδων ἐπιβεβαιώσας τοῦ σωτηρίου δόγματος, καὶ χρηστῇ διδασκαλίᾳ πάντων ἀνθρώπων, ἐκτεθέντας θεοπρεπεῖς κανόνας εἰς ταῦτον συναγαγεῖν, ἐκάστης συνόδου τῇ προσηγορίᾳ τοῦς αὐτῆς ἔχο-

μένως ὑποτιθεῖς· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς λεγομένους τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· εἰ καὶ τινες αὐτοὺς ἀμφιβόλους διὰ τινὰς αἰτίας ἠγήσαντο. Τὴν δὲ κατὰ τὴν ἐν Λιβύῃ Καρχηδόνα γεγενημένην ἐν χρόνοις Ὀνωρίου, καὶ Ἀρκαδίου, τῶν τῆς εὐσεβοῦς λήξεως, ἱερὰν σύνοδον εὐρηκῶς πολλά τε καὶ πολλὴν ὠφέλειαν εἰσάγειν τῷ βίῳ δυνάμενα διαταξαμένην, (εἰ καὶ τινὰ μὲν αὐτῶν πρὸς μόνην τὴν ἐπιχώριον ἀναφέρεται κίνησιν τε καὶ κητάστασιν, τινὰ δὲ πρὸς τὰ κεκανονισμένα κοινῶς τε καὶ ἰδιαζόντως, καὶ τὴν κρατοῦσάν ἐν ταῖς ἄλλαις διοικήσεσιν, ἤγουν ἐπαρχίαις, ἐκκλησιαστικῆν κατάστασιν ἀπεμφαίνει· ὧν ἐν καθέστηκε τὸ παρ' αὐτῶν διωρισθὲν, ὥστε τοὺς ὑπὲρ τοὺς ἀναγνώστας ἐν κλήρῳ καταλεγόμενους, ἐκ τρόπου παντὸς τῶν πρὸ τῆς τοιαύτης χειροτονίας συζευχθεισῶν αὐτοῖς ἀπέχεσθαι νομίμων γαμετῶν· οὐ γὰρ ἐξ ἐπιτάγματος, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ, τῶν τοιούτων προσώπων ἕκαστον, ἢ τὴν ἀποχὴν διὰ φιλόθεον ἄσκησιν, ἢ τὴν ἀμίαντον συνάφειαν διὰ τὸ τοῦ γάμου τίμιον ἐν ἡμῖν ἐπιτηδεύει, μῶμον οὐδένα δίκαιον ἐκ τοῦ γινομένου παντελῶς ὑφίστάμενον), τῷ παρόντι συνέζευξα σπουδάσματι· καλὸν ἠγησάμενος ἐνταύτῳ μνημονεῦσαι καὶ τὰ παρά τινων ἁγίων Πατέρων ἰδιαζόντως ἐν ἐπιστολαῖς, πεύσεσί τε καὶ ἀποκρίσεσιν, εὐσεβῶς εἰρημένα, καὶ τινὰ τρόπον, κανόνος τύπον παρέχεσθαι δυνάμενα. Οὐκ ἀγνοῶν μὲν, ὡς καὶ τοῖς μεγάλοις Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ δοκεῖ, χρῆναι κανόνας ἐκκλησιαστικούς· ἐκείνους λέγειν τε καὶ κρίνειν, οὐς οὐ μόνον καθ' ἑαυτὸν τις, ἀλλὰ πλείους ἅγιοι Πατέρες εἰς ταῦτόν συνελθόντες, κοινῇ γνώμῃ καὶ μεμεριμνημένη βασάνῳ διετάξαντο· λογισάμενος [δὲ] τὰς τοιαύτας τῶν διδασκάλων ἐκθέσεις, ἢ περὶ τῶν ἤδη συνοδικῶς εἰρημένων εἶναι, καὶ πάντως χρῆσιμόν τι συνεισάγειν ἐκείνοις τῇ σαφηνείᾳ τῶν, ὡς εἰκός, τισι δυσκαταλήπτων εἶναι δοξάντων, ἢ παντελῶς αὐτὰ περὶ τινων ὑπάρχειν καινῶν, οὐδαμῶς κατὰ λέξιν, ἢ νοῦν, ἐμφαινομένων ταῖς ἀναγεγραμμέναις συνοδικαῖς ζητήσεσί τε καὶ τομαῖς· καὶ δύνασθαι τοὺς ἐπὶ τισι τοιούτοις κρίνειν λαχόντας, ἐκ τε τῆς τῶν προσώπων ἀξιοπιστίας, ἐκ τε τοῦ πνευματικοῦ φωτός, τοῦ κατ' ἐνέργειαν Θεοῦ τοῖς εἰρημένοις ἐπαστράπτοντος, οὐ μόνον ἀνεγκλήτους, ἀλλὰ καὶ λίαν

ἐπαινουμένας ποιῆσθαι τὰς κρίσεις. Πάντων δὲ τῶν συνειλεγμένων τὴν δύναμιν εἰς τίτλους δέκα πρὸς τέτρασι συνελών, καὶ τούτων ἕκαστον εἰς διάφορα κεφάλαια διελών, εἶτα τοὺς πρὸς ἑκάστην ζήτησιν ἀρμόζοντας ὅρους ὑποθεῖς, τὰς τε προσηγορίας τῶν αὐτοῦ εὐραμμένων δηλώσας, καὶ τὸν ἀριθμὸν διὰ τῶν ἀριθμητικῶν στοιχείων, εὐσύνοπτον, ὡς οἶμαι, κατὰ δύναμιν τὸ σύνταγμα πεποίημαι. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τυπῶσαι τὴν ἔκθεσιν, φημί δὴ διὰ τῶν ἀριθμητικῶν στοιχείων, ἀλλὰ μὴ ῥητῶς ἑκάστῳ κεφαλαίῳ τὴν πρόσφορον ὑποβαλεῖν ἀνάγνωσιν, παρέσχετο τὴν αἰτίαν τὸ μὴ βούλεσθαί με πρὸς τὴν χρείαν τῶν διαφόρων ζητήσεων, ἢ πολλάκις τὸν αὐτὸν κανόνα γράφειν, καὶ προσκορῆ φαίνεσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἢ τὸν ἓνα περὶ πλειόνων διαλαμβάνοντα κεφαλαίων, ἐξ ἀνάγκης εἰς πολλὰ κατατέμνειν τε καὶ διασπαθίζειν· ὅπερ τισὶ τῶν πρώην γεγένηται, καὶ δικαίαν οὐκ εὐλόγου με τόλμης ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ κατατομῇ παρά τισιν αἰτίαν ἀπενέγκασθαι. Εἴπου δὲ χρειώδη πρὸς τὰς τοιαύτας κανονικὰς συγγραφὰς τὴν πολιτικὴν νομοθεσίαν ὑπέιληφα, ταύτης βραχέα τε καὶ συντεταγμένα τοῖς συγγενέσι κεφαλαίοις προσήρμοσα ἐν ἰδιάζοντι μέρει τῆς δε τῆς βίβλου, τῶν εἰς ἐκκλησιαστικὴν ἀνηκόντων εὐταξίαν, ἐν τε τοῖς βασιλικαῖς θεσπίμασιν, ἐν τε ταῖς τῶν σοφῶν ἐρμηνείαις, σύντομον ἐν συναγωγῇ ποιησάμενος ἔκθεσιν, ἅμα μὲν εἰς ἀνάμνησιν, ἅμα δὲ πρὸς τελείαν αὐτῶν τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἔρευναν. Γένοιτο δέ με σὺν Θεῷ, ταῖς τῶν ἀγίων εὐχαῖς βοηθούμενον, ἐξανύοντα τὸν σκοπὸν, μάλιστα μὲν ἐμαυτῷ, καὶ ἑτέροις χρήσιμόν τι πορίσασθαι, ἐπὶ [τῷ] τῆς γοῦν σπουδῆς τε καὶ προθυμίας τὸν μισθὸν ἀπενέγκασθαι.

Ὁ μὲν παρῶν πρόλογος, ἀφ' οὗ τὸ Χριστιανῶν δόγμα τοῖς τῶν Ἀποστόλων φθόγγοις εἰς τὴν οἰκουμένην διήπλωται, ἐξ ἐκείνου τοὺς μέχρι τῆς πέμπτης συνόδου κανόνας εἰς ἓν συναγαγεῖν θέμενος σκοπὸν, τὸ πέραις ὧν ὑπέσχετο τῆς ἐπαγγελίας ἐπέθετο οὐκ ἀνάξιον. Καὶ οὐς αὐτὴ τε ἡ πέμπτη, καὶ αἱ προλαβοῦσαι διετύπωσαν, εἰς ἓν τε ἡθροίσασατο· καὶ εἴ τινες ἄλλους καθ' ἓνα τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν, τὸ μεταξὺ τοῦ χρόνου διάστημα εἰς τοσοῦτον ὕψος ἀρετῆς ἀνάδραμεῖν ἔδειξεν, ὥστε

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

καὶ τὸ ἀξιώπιστον αὐτοὺς λαβεῖν, τοὺς τε λόγους εἰς κανονικὴν ἐλθεῖν ἰσοτιμίαν καὶ σύνταξιν, οὐδὲ τούτων τοὺς πόνους, τῆς προκειμένης πραγματείας τὸ συγγενὲς οὐ νοθεύοντας, οὐκ ἀπεξένωσεν.

Ἐπεὶ δὲ ὁ μετὰ τὴν πέμπτην σύνοδον χρόνος ἄλλα τε κατὰ τὸν βίον οὐκ ὀλίγα ἐνεώχρωσε, καὶ συνόδους ἱεράς ἐπὶ διαφόροις αἰτίαις τὴν σύστασιν λαβοῦσας ἀνέδειξε, τῶν μὲν (1) παλαιῶν ἀνδρῶν τοῖς πόνους οὐ λυμαινόμενοι, ὅπερ πολλοὺς πολλάκις ἢ ἀπορία τοῦ ἐξ οἰκείας ἐπιγνωσθῆναι σπουδῆς τολμῆσαι συνήλασε, καὶ κλοπῇ τῶν ἀλλοτρίων ὄφρ' ἄνασπάσαι σοφίας ἠπάτησεν· ἀλλ' οὖν ἡμεῖς γε τοὺς ἀγαθοῦ τινος ἄρξαντας τῷ βίῳ, εἰς αἰδῶ καὶ ἐπαίνους ἀναφέροντες, κἀν τούτῳ τιμᾶν ἐγινώσκομεν, οἷς ἐπόμεθα. Τοῖς οὖν ἐκείνων καμᾶτοις ἄσυλον διατηροῦντες τὸ προνόμιον, μᾶλλον δὲ καὶ συναυξάνοντες, τὰ μετὰ ταῦτα γεγενημένα τοῖς προλαβοῦσι συνάπτομεν· καὶ ἦν περ αὐτοῖς ὑστερίζων ὁ χρόνος οὐκ ἔδωκε, ταύτην αὐτοῖς ἡμεῖς τὴν προσθήκην, ὡς ζήμιαν, ἀποκαθιστῶντες, ὀλόκληρον αὐτοῖς, ὅσα γε εἰς τὸν παρόντα χρόνον, ἐπιδείκνυμεν τὸ φιλοπόνημα. Διόπερ τὸ παρὸν βιβλίον περιέχει μὲν ἃ προεῖπεν ὁ πρόλογος· περιέχει δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν εἶρμόν, καὶ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν τῆς συντάξεως, ἣν οἱ πρὸ ἡμῶν ἐφιλοτεχνήσαντο, καὶ οὐς ἡ οἰκουμενικὴ ἕκτη διωρίσατο σύνοδος καὶ δὴ καὶ οὐς ἡ ἐβδόμη τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, τῶν κατὰ Νίκαιαν δὲ συγκροτηθεισῶν τὴν δευτέραν τάξιν ἐπέχουσα· ἢ καὶ τὴν εἰκονομαχικὴν καθελούσα λύσαν, οὐκ ὀλίγους τῶν τὴν ἱεράν πολιτείαν ἐπανορθούντων θεσμοὺς συνετάξατο. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ οὐς μετὰ ταῦτα ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρώτη καὶ δευτέρα σύνοδος, ἐριδὸς τινος ἀναρρίπισθείσης, τὸν πάνσεπτον ναὸν τῶν Ἀποστόλων ποιησαμένη τῶν πραττομένων ἀχροατήριον, ἐτυπώσατο· ἀλλὰ καὶ οὐς ἡ μετὰ ταῦτα σύνοδος, ἐπὶ κοινῇ τῆς ἐκκλησίας ὁμονοίᾳ συστάσα, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον ἐπισφραγίσασα· αἰρετικὴν δὲ πᾶσαν καὶ σχισματικὴν ἀποβαλοῦσα πλάνην, καὶ τούτους τοῖς τῶν ἀδελφῶν συνόδων κανόσι συνέταξεν.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ νομικὰς τινὰς ῥήσεις ὁ νῦν εἰρημένος τοῦ

---

(1) Ἴσως, ἡμεῖς γε τῶν παλαιῶν.

βιβλίου πόνος, αἱ τοῖς ἱεροῖς συμφθέγγονται κανόσιν, οὐδὲ τὴν τούτων παράθεσιν ἀτιμάσας, ταῖς ἱερολογίαις συνέζευξεν. Ἴνα δὲ καὶ τὸν χρόνον τις εἰδείη, θε τοῖς φθάσασαι τὸν παρόντα συνηρμόσατο, ἔστι μὲν κατὰ χιλιάδα ἐτῶν μετρούμενος, εἰς τὸ ἕξαπλάσιον ταύτης ἀναθαίνων, ὑπερβάλλων δὲ καὶ ταῦτα, καὶ μηδὲ μέχρι τῶν τριακοσίων ἐτῶν τὸν δρόμον ἰστῶν, εἰς τὸ ἐννενηκοστὸν πρῶτον ἔτος ἐλαύνων, ὑπ' αὐγὰς ἡλίου τὴν προκειμένην πράξιν προήνεγκεν.

ΕΚ ΠΟΙΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΩΝ,
ΚΑΙ ΠΟΣΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΗΘΟΡΙΣΘΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑ.

ΟΙ λεγόμενοι (1) τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διὰ Κλήμεντος κανόνες πε'.

Συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ τῶν τιη'. ἁγίων Πατέρων κανόνες κ'.

Συνόδου τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανόνες κε'.

Συνόδου τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανόνες ιδ'.

Συνόδου τῆς ἐν Γάγγρᾳ κανόνες κ'.

Συνόδου τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας κανόνες κε'.

Συνόδου τῆς ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Φρυγίας κανόνες νθ'.

Συνόδου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ρν'. ἁγίων Πατέρων κανόνες ζ'.

Συνόδου τῆς ἐν Ἐφέσῳ τῶν σ'. ἁγίων Πατέρων κανόνες ζ'.

Τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆ πρὸς τοὺς Παμφυλίας ἐπισκόπους.

Συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ'. ἁγίων Πατέρων κανόνες κή.

Συνόδου τῆς ἐν Σαρδικῇ κανόνες κα'.

Συνόδου τῆς ἐν Καρθαγένῃ κανόνες ρλή.

Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ά.

Συνόδου τῆς ἑκτῆς κανόνες ρβ'.

Συνόδου τῆς ἑβδόμης κανόνες κβ'.

Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως πρώτης καὶ δευτέρας κανόνες ιζ'.

Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς πρὸς Βασίλειδην ἐπιστολῆς, κανόνες δ'.

Πέτρου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδείας καὶ μάρτυρος ἐκ τοῦ περὶ μετανοίας λόγου κανόνες ιδ'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ Πάσχα κανὼν ά.

Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ ἐπιστολῆ κανονική.

---

(1) Β. — ἐν δὲ Χ. Τρ. οὕτω. Κανόνες τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Βασιλείου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοχίας ἐκ τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον ἐπίσκοπον Ἰκονίου κανονικῶν τριῶν ἐπιστολῶν κανόνες πδ'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐξ ἐπιστολῆς ἐτέρας πρὸς τὸν αὐτὸν ἐπίσκοπον Ἀμφιλόχιον κανὼν α'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς Διόδωρον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς Γρηγόριον πρεσβύτερον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς ἀρχιεπισκόπους.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς τοὺς ὑφ' ἐαυτὸν ἐπισκόπους.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος γεγραμμένων.

Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ἐκ τῆς πρὸς Λητόιον, ἐπίσκοπον Μελιτινῆς, κανονικῆς ἐπιστολῆς κανόνες ή.

Τιμοθέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας τοῦ Παλαιοῦ, ἀπὸ τῶν γραφεισῶν αὐτῷ πεύσεων καὶ ἀποκρίσεων κανόνες ιή.

Θεοφίλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας προσφώνησις περὶ τῶν ἁγίων Θεοφανείων.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ τοῦ διὰ τὴν Λυκὴν πόλιν τῆς Αἰγύπτου κανόνες ι'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Ἀφύγγιον ἐπίσκοπον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Ἀγάθωνα ἐπίσκοπον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Μηνᾶν ἐπίσκοπον.

Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κανόνες γ'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς κατὰ Λιβύην καὶ Πεντάπολιν ἐπισκόπους ἐπιστολῆς κανόνες δ'.

Γενναδίου, τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς σὺν αὐτῷ ἁγίας συνόδου ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ πρὸς ἅπαντας τοὺς ὀσιωτάτους μητροπολίτας.

Πρῶτος Γεννάδιος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.

Ἰστέον, ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν προκειμένων συνόδων οὐ γέγονε πρὸς τὴν τάξιν τῶν χρόνων καθὼς (1) συνῆλθον· ἡ μὲν γὰρ ἐν Νικαίᾳ μεταγενεστέρα κατὰ τὸν χρόνον οὔσα τῆς τε ἐν Ἀγκύρᾳ

(1) Ἰσ. καθ' οὗς.

καὶ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, διὰ τὸ τῆς τιμῆς ἐξάριετον προτέτακται· ἡ δὲ ἐν Σαρδικῇ καὶ ἐν Καρθαγένῃ, τῷ χρόνῳ τινῶν τῶν λοιπῶν συνόδων προτερεύουσαι, μετ' αὐτάς ἐτέθησαν, διὰ τὸ πολλὰ περὶ τινῶν ἐπιχωρίων, ἤγουν τῶν δυτικῶν μερῶν, διορίσασθαι. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου τῶν Βασιλέων ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθοῦσα πασῶν μεταγενεστέραν ἔλαχε τάξιν, διὰ τὸ μὴ ζητήσεως ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλ' ἐγκαινίων χάριν τοῦ ἐν Ρουρινιαναῖς εὐκτηρίου αὐτοῦς συνελθεῖν· οὕτω τε τινῶν πρεμπίπτουσῶν ἀμφισβητήσεων τὴν τομὴν ποιήσασθαι.

Π Ι Ν Α Κ Ε ,

Σὺν Θεῷ, τοῦ παρόντος βιβλίου, τοῦτ' ἔστι τῶν δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλων τῶν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου Πατριάρχου κυρίου Φωτίου συγγραφέντων (1).

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ θεολογίας, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ κανόνων,
καὶ χειροτονιῶν. σελ. 35.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. ΠΕΡΙ θεολογίας, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως.
- » Β'. Πόσους δεῖ κρατεῖν κανόνας ;
  - » Γ'. Περὶ τοῦ φυλάττεσθαι τὸ ἄγραφον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος ὡς νόμον, καὶ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἀνάγκην φυλάττειν τὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου.
  - » Δ'. Ὅτι οὐχ ὑφ' ἐνὸς ἐπισκόπου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινότητος οἱ κανόνες ἐκτίθενται.
  - » Ε'. Περὶ πατριαρχῶν, καὶ μητροπολιτῶν, καὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ λεγομένων πριμάτων.
  - » Ϛ'. Περὶ τοῦ τίνας καὶ ποῦ χειροτονοῦσιν ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, καὶ ἐὰν ὁ χειροτονηθεὶς διὰ λιβέλλου παραιτῆται τὴν ἐπισκοπὴν.
  - » Ζ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆν τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὴν τῶν ἱερέων ἐκλογὴν.
  - » Η'. Περὶ τῆς γινομένης ἀντιλογίας ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου.
  - » Θ'. Περὶ τοῦ χρόνου, οὗ ἐντὸς δεῖ τοὺς ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι.
  - » Ι'. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι τινα ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὀρθοδόξους ποιῆσαι.
  - » ΙΑ'. Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων.
  - » ΙΒ'. Πῶς ὁ ἐθνικός, ἢ ὁ ἐν νόσῳ, ἢ ὁ νεωστὶ βαπτι-

---

(1) Ἐν τῷ πίνακι τοῦ Χ. Τρ. ἀναγινώσκονται μόνοι οἱ τίτλοι, ἀνευ τῶν κεφαλαίων.

- σθεις, καὶ ὁ ἐκ φαύλης διαγωγῆς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικός.
- » ΙΓ'. Πῶς ὁ σχολάζων ἐπίσκοπος γίνεται εἰς σχολάζουσαν ἐπισκοπὴν.
  - » ΙΔ'. Πότε γίνεται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικός, εὐνοῦχος, ἢ ἄλλως ἐμπαθῆς τὸ σῶμα.
  - » ΙΕ'. Περὶ τοῦ τὸν δαιμονιζόμενον μὴ κληροῦσθαι.
  - » ΙΖ'. Περὶ τοῦ μὴ πειθαρχοῦντος τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, βουλομένῳ χειροτονεῖν αὐτὸν εἰς μείζονα βαθμόν.
  - » ΙΖ'. Περὶ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ χειροτονηθέντος καὶ μὴ δεχθέντος ὑπὸ τῆς παροικίας, ἢ μὴ καταδεξαμένου, ἢ μὴ δυνηθέντος ἀπελθεῖν.
  - » ΙΗ'. Περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸν τελευτῶντα ἐπίσκοπον ἕτερον ἀνθ' ἑαυτοῦ χειροτονεῖν.
  - » ΙΘ'. Περὶ τοῦ μὴ ἀπλῶς ἐν πόλει καὶ κώμῃ βραχεία γίνεσθαι ἐπίσκοπον.
  - » Κ'. Περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο μητροπολίτας, ἢ ἐν μιᾷ πόλει δύο ἐπισκόπους, ἢ ἐν δυοῖς πόλεσιν ἓνα κληρικόν.
  - » ΚΑ'. Περὶ τῶν χειροτονούντων ἐν ταῖς μὴ οὔσαις ὑπ' αὐτοὺς πόλεσιν, ἢ ἐπαρχίαις.
  - » ΚΒ'. Περὶ τῶν διὰ προστασίας ἀρχόντων γινομένων ἐγκρατῶν ἐκκλησιῶν.
  - » ΚΓ'. Περὶ τῶν διὰ γάμον, ἢ παλλακισμὸν, μὴ χειροτονουμένων ἐπισκόπων.
  - » ΚΔ'. Περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων, ἢ λαμβανόντων ὄφρικιον.
  - » ΚΕ'. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναχειροτονήσεις.
  - » ΚΖ'. Περὶ τοῦ μὴ μετιέναι ἐπίσκοπον, ἢ κληρικόν, ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν.
  - » ΚΖ'. Περὶ τοῦ ὑποκειμένου ἀμαρτήματι καὶ χειροτονηθέντος.
  - » ΚΗ'. Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἀρρένων, καὶ θηλειῶν.

- ΚΕΦΑΛ. ΚΘ'. Περὶ ποιήσεως χωρεπισκόπων, καὶ πότε, καὶ πῶς προσφέρουσιν, ἢ μεταδιδόασι, καὶ τίνας χειροτονοῦσιν, ἢ οὐ.
- » Λ'. Περὶ τοῦ ἑπτὰ καὶ μόνους εἶναι διακόνους, καὶ ἂν ἢ πόλις μεγάλη ᾖ.
  - » ΛΑ'. Τίνες εἰσὶ κληρικοί, ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως;
  - » ΛΒ'. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι οὐ τινος ἢ γυνὴ ἐμοιχεύθη, καὶ ἔαν γυνὴ κληρικοῦ μοιχευθῇ.
  - » ΛΓ'. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι κληρικὸν ἀπολελυμένως, ἀλλὰ πάντως εἰς ἐκκλησίας, ἢ εἰς μοναστήρια.
  - » ΛΔ'. Περὶ περιοδευτῶν, καὶ τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἐκκλησιῶν.
  - » ΛΕ'. Περὶ τοῦ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν πτωχείων, καὶ μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων.
  - » ΛΣΤ'. Περὶ δούλων κληρουμένων.
  - » ΛΖ'. Περὶ διακονισσῶν, καὶ ὅτι γυνὴ οὐ γίνεται πρεσβυτέρα.
  - » ΛΗ'. Περὶ τῶν διὰ τῆς χειροτονίας λυομένων ἀμαρτημάτων.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ τῆς ποιήσεως ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἀναθημάτων, καὶ κληρικῶν παρὰ γνώμην ἐπισκόπων ἰσώντων θυσιαστήρια, καὶ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν, καὶ μαρτυρίων μὴ ἐχόντων λείψανά ἁγίων. σελ. 82.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ τῆς ποιήσεως ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν, καὶ μαρτυρίων μὴ ἐχόντων λείψανά ἁγίων.
- » Β'. Περὶ ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἀναθημάτων.
  - » Γ'. Περὶ κληρικῶν ἀποσχίζόντων, καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων ἰσώντων θυσιαστήρια.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ εὐχῶν, καὶ ψαλμωδίας, καὶ ἀναγνώσεως, καὶ ἀναφορᾶς, καὶ κοινωνίας, καὶ φορεσίας, καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν. σελ. 114.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Πόλων ὁ λαὸς εὐχῶν ἀκροᾶται, καὶ διὰ τί πρὸς ἀνατολὰς ὀρῶντες εὐχόμεθα.
- » Β'. Περὶ τοῦ τίνα, καὶ πῶς, καὶ ποῖα δεῖ ψάλλειν, ἢ εὔχεσθαι, ἢ ἀναγινώσκειν.
  - » Γ'. Περὶ τοῦ χρῆναι κατὰ σάββατον ἀναγινώσκεσθαι εὐαγγέλιον μετὰ ἐτέρων γραφῶν.
  - » Δ'. Περὶ τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς, καὶ κοινωνίας.
  - » Ε'. Πῶς διδάσκει τὴν εἰρήνην οἱ κληρικοί, καὶ οἱ λαϊκοί.
  - » Ϛ'. Περὶ τῶν διακρινομένων κοινωνεῖν ἀπὸ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος.
  - » Ζ'. Περὶ τοῦ μόνους τοῖς ἱερατικοῖς ἐξεῖναι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς τὸ θυσιαστήριον.
  - » Η'. Πότε προσφέρουσι καὶ διδάσκει κοινωνίαν οἱ χωρεπίσκοποι.
  - » Θ'. Περὶ τοῦ μὴ προσφέρειν διάκονον, μήτε διδόναι πρεσβυτέρῳ κοινωνίαν.
  - » Ι'. Περὶ φορεσίας, καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ὑπηρέτην ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν.
  - » ΙΑ'. Περὶ τῶν διαγόντων ἐν πόλει, καὶ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνούντων.
  - » ΙΒ'. Περὶ τῶν ἀκούοντων τῶν γραφῶν, καὶ μὴ προσκαρτερούντων ἐν τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ, καὶ μὴ μεταλαμβάνοντων.
  - » ΙΓ'. Περὶ δαιμονιζομένων πῶς κοινωνοῦσιν, ἢ οὐ.
  - » ΙΔ'. Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐκκλησίας προσφερόντων, ἢ ἐκκλησιαζόντων.

- ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'. Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἰρετικοῖς, ἢ Ἰουδαίοις, ἢ ἐπιτροπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν θυσίας.
- » ΙΣΤ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰ ἅγια λόγῳ εὐλογιῶν εἰς τὰς παροικίας πέμπεσθαι.
- » ΙΖ'. Περὶ τοῦ μὴ διδόναι τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων κοινωνίαν.
- » ΙΗ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς κοινωνεῖν.
- » ΙΘ'. Πῶς ὁ ὄνειραθεὶς κοινωνεῖ.
- » Κ'. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναφορὰν παρόντων αἰρετικῶν.
- » ΚΑ'. Πότε δεῖ τῆς γαμετῆς διὰ τὴν κοινωνίαν ἀπέχεσθαι.
- » ΚΒ'. Πῶς γίνεται προσφορὰ περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ κατηχομένων, καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν μετὰ δύο ἑβδομάδας τῆς τεσσαρακοστῆς δέχεσθαι πρὸς τὸ φῶτισμα.
- » Β'. Περὶ τῶν ἐπιορκιζόντων.
- » Γ'. Πῶς δεῖ βαπτίζεσθαι.
- » Δ'. Περὶ τοῦ χρῆναι τοὺς φωτιζομένους ἀπαγγέλλειν τὴν πίστιν.
- » Ε'. Περὶ τοῦ βαπτίζεσθαι τοὺς ἀγνοοῦντας εἰ ἐβαπτίσθησαν.
- » ΣΤ'. Περὶ τοῦ μὴ βαπτίζεσθαι τοὺς τελευτήσαντας.
- » Ζ'. Περὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἀμαρτανόντων, καὶ περὶ κατηχομένων.
- » Η'. Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν δεχομένων βάπτισμα αἰρετικῶν.
- » Θ'. Περὶ τῶν ἐν νόσφ βαπτιζομένων.
- » Ι'. Περὶ ἐγκύου βαπτιζομένης.

- ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'. Περὶ τοῦ ὀφείλειν μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα χρίεσθαι.
- » ΙΒ'. Περὶ ποιήσεως τοῦ ἁγίου χρίσματος.
  - » ΙΓ'. Περὶ τῶν δις, ἢ μὴ δεόντως βαπτιζομένων, καὶ τῶν τοὺς ἀσθενεῖς μὴ βαπτίζοντων.
  - » ΙΔ'. Τίνες ἐξ αἰρετικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν μετιόντες βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρίονται.
  - » ΙΕ'. Πῶς ὁ δαίμονιζόμενος, ἢ ἐν νόσῳ παραφρονῶν βαπτίζεται.
  - » ΙΣΤ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας εἰς ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν βαπτισθῆναι.
  - » ΙΖ'. Ἐὰν ὁ κατηχούμενος πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινωνήσῃ.

ΤΙΤΛΟΣ Ε΄.

Περὶ τῶν καταφρονούντων τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ συνάξεων, καὶ μνημῶν, καὶ τῶν ἐσθιόντων ἐν ἐκκλησίαις, καὶ περὶ ἀγαπῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Α΄. Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις, καὶ τὰς μνήμας εὐκαταφρονήτους.
- » Β΄. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγάπας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐσθίειν.
  - » Γ΄. Περὶ τῶν εὐτελιζόντων τὰς γινομένας ἀγάπας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ μέρη ἐκλαμβάνειν εἰς ἀγάπην.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤ΄.

Περὶ καρποφοριῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Α΄. Περὶ καρποφοριῶν.
- » Β΄. Τίνας δεῖ λαμβάνειν καρποφορίαν, ἢ διδόναι καὶ

περὶ τῶν λαμβανόντων ἀπὸ ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον.

ΚΕΦΑΛ. Γ'. Περὶ τῶν προσφερόντων συναγωγαῖς, ἢ ἱεροῖς ἔθνων.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

Περὶ νηστείας καὶ τεσσαρακοστῆς, καὶ τοῦ πάσχα, καὶ τῆς πεντηκοστῆς, καὶ κυριακῆς, καὶ σαββάτου, καὶ γονυκλισίας.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ νηστείας, καὶ τῶν κεκωλυμένων ἢ ἐπιτετραμμένων γίνεσθαι ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν.
- » Β'. Περὶ τοῦ μῆτε τὴν λεχῶ, μῆτε τὸν ἐκ νόσου μὴ δυνάμενον ἀναγκάζεσθαι τὸ πάσχα νηστεύειν.
- » Γ'. Περὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὥρας τοῦ πασχαλίου καὶ τῶν θεοφανείων.
- » Δ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι ἐν κυριακῇ θεώρια γίνεσθαι, ἢ γόνυ κλίνειν ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἐγγωροῦν δεῖ σχολάζειν τὴν κυριακὴν, οὐ μὴν τὸ σάββατον, καὶ ὅτι δεῖ γραφὰς ἀναγινώσκειν τὸ σάββατον.
- » Ε'. Τίς ἡ αἰτία τῆς γονυκλισίας, καὶ τοῦ μὴ τοῦτο γίνεσθαι ἐν κυριακῇ, καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ διατί πρὸς ἀνατολὰς εὐχόμεθα.

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

Περὶ παροικιῶν, καὶ πῶς διάγουσιν ἐπίσκοποι, καὶ κληρικοί, καὶ περὶ ἀποδημίας αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν κατ' ἔτος συνόδων, καὶ ξενοδόχων, καὶ διδασκάλων, καὶ συσατικῶν καὶ εἰρηνικῶν ἐπισολῶν, καὶ ποῖα πράττουσιν ἰδιωτικὰ, ἢ δημόσια πράγματα, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ ἀλλήλους τιμῶσι.

ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ παροικιῶν καὶ τῶν ἀπὸ βασιλικῶν τύπων γενομένων καιρισμῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Β'. Περὶ τοῦ μὴ ἐπίσκοπον, ὡς ἔτυχεν, ἀποδημεῖν, ἢ κληρικὸν ἐν ἑτέρᾳ διάγειν ἐπαρχία.
- » Γ'. Περὶ τοῦ χρῆναι τοὺς ἐπισκόπους τὰς αἰτίας τῆς ὁδοιπορίας τῶν δι' αὐτῶν παριόντων ἐπισκόπων πολυπραγμονεῖν.
- » Δ'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ἀπιόντων πρὸς βασιλέα, ἢ τοὺς περὶ αὐτόν.
- » Ε'. Περὶ ὑποδοχῆς ξένων, καὶ περὶ εἰρηνικῶν, καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν.
- » ΣΤ'. Περὶ διαφορᾶς εἰρηνικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν.
- » Ζ'. Τίσι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους βοηθεῖν, καὶ περὶ ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων, μὴ χορηγούντων τοῖς ἐνδεέσιν ἐκκλησιαστικοῖς.
- » Η'. Περὶ συνόδων, καὶ τῶν εἰς αὐτάς μὴ ἀπιόντων.
- » Θ'. Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἐμαγκιπατεῦειν.
- » Ι'. Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἀρμόζοντας αὐτοῖς τόπους παρὰ αἰρετικῶν κατεχομένους.
- » ΙΑ'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν τοὺς ἀναγνώστας τῷ δήμῳ προσκυνεῖν.
- » ΙΒ'. Περὶ ἐπισκόπων μὴ ἐπισρεφόντων τοὺς αἰρετικούς, καὶ περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν μὴ διδασκόντων τὸν λαόν, καὶ ὅτι ἐπίσκοπος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀπολογεῖται τῷ Θεῷ, καὶ πότε τοῦ λαοῦ ἀμαρτήσαντος ὁ κλῆρος ἀφορίζεται.
- » ΙΓ'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κοσμικόν τι πρατόντων, δημόσιον, ἢ ἰδιωτικόν, ἢ μίσθωσιν, ἢ ἐπιτροπήν.
- » ΙΔ'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν συνόντων γυναίξει συνεισάχτοισ.
- » ΙΕ'. Πῶς δεῖ ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, ἢ ἐγκρατσομένους εἰσιέναι πρὸς γυναῖκας.
- » ΙΣΤ'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν κληρικὸν συνεστιᾶσθαι τῷ δευτερογαμοῦντι, ἢ παρανόμως γαμοῦντι.

- ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν τοὺς κληρικοὺς ἄνευ τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν.
- » III'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν τοὺς κληρικοὺς ἐκ συμβολῆς συμπόσια.
- » IO'. Περὶ τῆς ἐκ χρόνου τάξεως τῶν ἐπισκόπων, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ καθέζονται, καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ ἀμαρτημάτων, καὶ δικῶν ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, καὶ ἀφορισμοῦ, καὶ καθαιρέσεως, καὶ ποῖα ἀμαρτήματα ἢ χειροθεσία λύει.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Τίνες καὶ παρὰ τίσι κατηγοροῦσιν ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν.
- » Β'. Πόσοι καὶ τίνες καταμαρτυροῦσιν ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν.
- » Γ'. Ἐάν τις ἐπὶ πολλοῖς ἐγκλήμασι κληρικοῦ κατηγορήσας μὴ ἀποδείξῃ τὸ προτεθὲν πρῶτον κεφάλαιον.
- » Δ'. Περὶ τῶν μὴ πειθαρχούντων τοῖς οἰκείοις ἐπισκόποις, καὶ περὶ ἐπισκόπου δεχομένου τὸν ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐκβληθέντα ἐπίσκοπον, ἢ ἀπὸ κοινωνίας γενόμενον.
- » Ε'. Περὶ δικῶν ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.
- » ΣΤ'. Περὶ ἀναψηλαφήσεως ψύφων ἐπισκόπων.
- » Ζ'. Ἐάν ἐπίσκοπος ἔχων πρὸς συνεπίσκοπον μὴ δικάσῃται, ἀλλὰ χειρὶ πράξῃ.
- » Η'. Πότε δύναται ἐπίσκοπος κινεῖν ἐπίσκοπον παρὰ ἄρχοντι πολιτικῷ.
- » Θ'. περὶ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.
- » Ι'. Περὶ τῶν ἀφοριζομένων, ἢ ἐκβαλλομένων τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς κοινωνίας.
- » ΙΑ'. Ἐκ ποίων αἰτιῶν ἀφορίζεται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικός, ἢ λαϊκός, καὶ ἔάν ἐπίσκοπος κατηγορούμε-

νος διὰ λιβέλλου παραιτεῖται τὴν ἐπισκοπὴν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον γενόμενον ἐκβαλλόμενον εὐλόγως ἢ ἀλόγως εἰς πρεσβυτέρου κατάγεσθαι βαθμόν.

- ΚΕΦΑΛ. ΙΒ΄. Ὅτι ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἐπίσκοπος οὐ κοινωνεῖ τῷ παρ' αὐτοῦ ἀφορισθέντι, οὔτε οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι κοινωνοῦσι τῷ ἀφορίσαντι.
- » ΗΓ΄. Πόσοι ἐπίσκοποι καθαιροῦσιν ἐπίσκοπον.
  - » ΙΔ΄. Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν καθαιρεῖται.
  - » ΙΕ΄. Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀφορίζεται καὶ καθαιρεῖται, ἢ καθαιρεῖται, καὶ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς ἐκκλησίας ἐκκόπτεται.
  - » ΙΣΤ΄. Ἐκ ποίων αἰτιῶν κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀναθεματίζεται.
  - » ΙΖ΄. Ὅτι οὐ χρὴ δις ἐκδικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτό.
  - » ΙΗ΄. Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν τελείως ἐκβάλλεται.
  - » ΙΘ΄. Πότε τις καθέδρας μὲν ἢ στάσεως ἱερατικῆς μετέχει, οὐκ ἐναργεῖ δέ τι τῶν λοιπῶν.
  - » Κ΄. Περὶ τοῦ μὴ πιστεύεσθαι τὸν ἐπίσκοπον λέγοντα ἰδικζόντως αὐτῷ τὸν κληρικὸν συνομολογῆσαι τὸ ἁμάρτημα.
  - » ΚΑ΄. Περὶ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ ἐσθίουτος κρέα ἐν αἵματι, ἢ θηριάλωτον, ἢ θνησιμαῖον.
  - » ΚΒ΄. Περὶ τοῦ τοὺς ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ πάντας τοὺς τὰ ἱερά ψηλαφῶντας ὀφείλειν ἀπέχεσθαι τῶν ἰδίων γαμετῶν.
  - » ΚΓ΄. Περὶ κληρικοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς.
  - » ΚΔ΄. Περὶ κληρικοῦ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάζοντος.
  - » ΚΕ΄. Περὶ κληρικῶν ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀσρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ περὶ μαντειῶν, καὶ φαρμακειῶν, καὶ περιάπτων.
  - » ΚΣΤ΄. Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν τυπτόντων, ἢ φονευόντων.
  - » ΚΖ΄. Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν κυβευόντων, ἢ μεθυσκομένων, ἢ θέαις παραβαλλόντων, τυμβωρυχοῦν-

των, κλεπτόντων, ἐπιορκούντων, τοκιζόντων, ἢ λαμβανόντων ἡμιόλια, ἢ ἕτερον αἰσχρὸν ἑαυτοῖς ἐπινοούτων κέρδος.

ΚΕΦΑΛ. ΚΗ'. Περί τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, ἢ τὸν οἶνον, ἢ τὰ κρέα.

- » **ΚΘ'.** Περί τῶν ἐπιτετραμμένων ἢ κεκωλυμένων γάμων, καὶ περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τοὺς ἀναγνώστας ἐφθήβους γενομένους, εἰ βούλονται γαμεῖν, καὶ περὶ παλλακισμοῦ, καὶ μοιχείας, καὶ πορνείας.
- » **Λ'.** Περί τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἀρπαζόντων.
- » **ΛΑ'.** Περί ἱερατικῶν συλλουομένων γυναιξί.
- » **ΛΒ'.** Περί ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν γινομένων λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευομένων.
- » **ΛΓ'.** Περί τῶν συνεπισταμένων ἀμαρτάνουσι κληρικοῖς, καὶ μὴ φανερούντων.
- » **ΛΔ'.** Περί τοῦ καθαιρεῖσθαι τοὺς κληρικούς διδόντας ἐγγύας.
- » **ΛΕ'.** Περί κληρικῶν ἐσθιόντων ἐν καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ.
- » **ΛΣΤ'.** Περί κληρικῶν ὑβριζόντων βασιλέα, ἢ ἐπίσκοπον, ἢ ἄρχοντα, ἢ πρεσβύτερον.
- » **ΛΖ'.** Περί τῶν ποιούντων συνωμοσίας, ἢ φατρίας.
- » **ΛΗ'.** Ποῖα ἀμαρτήματα λύει ἡ χειροθεσία.
- » **ΛΘ'.** Περί μετανοίας, καὶ τίνες ἄδειαν ἔχουσι διδόναι μετανοοῦσι καταλλαγὴν, καὶ ὅτι ἕξεστι τῷ ἱερεῖ μειοῦν καὶ αὐξεῖν τὰ ἐπιτίμια.

ΤΙΤΛΟΣ. Γ΄.

Περὶ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου.

- ΚΕΦΑΛ. Α΄. Περὶ τοῦ χρῆναι τὸν οἰκονόμον ἐκ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας εἶναι.
- » Β΄. Περὶ διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.
- » Γ΄. Περὶ πραγμάτων καὶ προσόδων τῶν ἀνεπισκόπων ἐκκλησιῶν.
- » Δ΄. Περὶ ἐκποιήσεως πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν.
- » Ε΄. Περὶ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν κτωμένων ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν.
- » ΣΤ΄. Περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, καὶ ὅτι οὐκ ὄφειλεν ἀδιάθετος τελευτᾶν.
- » Ζ΄. Περὶ τοῦ τὰς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν οὔσας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας κατὰ τὴν κρατήσασα ν διοικεῖσθαι συνήθειαν.
- » Η΄. Περὶ τοῦ μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικὸν διδόναι διὰ δωρεᾶς ἢ διὰ διαθήκης αἵρετικῶ, κἂν εἴη συγγενῆς αὐτοῦ.

 ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ΄.

Περὶ μοναστηρίων καὶ μοναχῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Α΄. Περὶ ποιήσεως μοναστηρίων, καὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι αὐτὰ ἰδιωτικά, καὶ πραγμάτων τῶν μοναζόντων.
- » Β΄. Περὶ τῶν ἐξ ἐτέρων μοναστηρίων γινομένων ἡγουμένων ἢ κληρικῶν.
- » Γ΄. Περὶ δούλων μοναζόντων, ἢ προφάσει εὐλαβείας καταφρονούντων καὶ μὴ δουλευόντων τοῖς δεσπόταις.

- ΚΕΦΑΛ. Δ'. Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε μοναχὸν ἐξιέναι τοῦ μοναστηρίου, καὶ πράγματα πράττειν, καὶ ὅτι ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπὸν εἶσι.
- » Ε'. Περὶ τοῦ μὴ γαμεῖν μοναχοὺς, ἢ τισιν ὡς ἀδελφαῖς συνεῖναι, μήτε τὰς ἐπαγγελλομένας παρθενίαν ἑτέροις συνοικεῖν.
- » ΣΓ'. Περὶ μοναχῶν ποιούντων φατρίας ἢ συνωμοσίας.
- » Ζ'. Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι ἀσκητὰς γυναιξίν.
- » Η'. Περὶ φυλακῆς ἱερῶν παρθένων.
- » Θ'. Περὶ φθορᾶς ἱερῶν παρθένων.
- » Ι'. Περὶ χρόνου τῆς ἡλικίας τῶν λαμβανουσῶν τὸ σχῆμα, καὶ ποία λέγεται παρθένος.
- » ΙΑ'. Περὶ μοναχῶν, γινομένων κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν ἢ ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευσόμενων.
- » ΙΒ'. Περὶ τῶν χρωμένων σχήματι μοναχικῶ, καὶ καταψηφιζόμενων τῶν κοινῇ χρωμένων ἐσθῆτι.
- » ΙΓ'. Περὶ γυναικὸς φορούσης ἀνδρῶα.
- » ΙΔ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἀποκεῖρεσθαι δι' ἄσκησιν.
- » ΙΕ'. Περὶ τοῦ προφάσει ἀσκήσεως μὴ τεκνοτροφούντος ἢ πατροτροφούντος.
- » ΙΣΤ'. Ποῖα πολιτικὰ πράγματα, ἢ κηδεμονίας οἱ μοναχοὶ δύνανται μετιέναι.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

Περὶ αἵρετικῶν, καὶ ἰουδαίων, καὶ Ἑλλήνων.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Τί ἐστὶν αἵρεσις, καὶ τί σχίσμα, καὶ τί παρασυναγωγή.
- » Β'. Τί ἐστὶν αἵρετικός.
- » Γ'. Περὶ βιβλίων αἵρετικῶν.
- » Δ'. Περὶ καθαιρέσεως ξοάνων.
- » Ε'. Περὶ Νεστορίου, Μουσαίου, Εὐτυχιανοῦ, Μαξίμου,

Πορφυρίου(1), καὶ Κελεστίου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν
καταστάντων αἰρετικῶν, ἢ ὀρθοδόξων ἐκβληθέντων.

- ΚΕΦΑΛ. ΣΤ'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν ἀναφορὰν γίνεσθαι παρόν-
τος αἰρετικοῦ.
- » Ζ'. Περὶ κληρικῶν αἰρετικῶν τῇ ὀρθοδόξῳ προσιόν-
των ἐκκλησίᾳ.
  - » Η'. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ
συνευχομένων αἰρετικοῖς, ἢ ἐπιτρέπόντων αὐτοῖς
ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν βάπτισμα, ἢ θυσίαν.
  - » Θ'. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν λαμβανόντων εὐ-
λογίας ἐξ αἰρετικῶν, ἢ Ἰουδαίων, ἢ εὐχομένων ἐν
ἐκκλησίαις, ἢ μοναστηρίοις αἰρετικῶν, ἢ ἐθνικῶν,
ἢ σαόβατιζόντων, ἢ συνεορταζόντων τοῖς Ἰου-
δαίοις, ἢ προσφερόντων συναγωγαῖς ἢ ἱεροῖς ἐ-
θνῶν, καὶ περὶ ἀγγελιῶν.
  - » Ι'. Περὶ ἐπισκόπου ἐν εἰδήσει λέγοντος κοινωνικὸν
τὸν αἰρετικόν.
  - » ΙΑ'. Περὶ τοῦ μὴ ἀπιέναι πρὸς τοὺς τῶν αἰρετικῶν ψευ-
δομάρτυρας.
  - » ΙΒ'. Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι τοὺς αἰρετικούς εἰς τὴν
ἐκκλησίαν.
  - » ΙΓ'. Περὶ γάμων αἰρετικῶν πρὸς ὀρθοδόξους.
  - » ΙΔ'. Περὶ τῶν ἐξ αἰρετικῶν εἰς ὀρθοδοξίαν ἐπιστρα-
φέντων, καὶ εἰ δυνατόν τούτους κληροῦσθαι, καὶ
τίνες αὐτῶν βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρί-
ονται· καὶ ὅτι πράως δεῖ τοῖς αἰρετικοῖς κε-
χρηῆσθαι, διὰ τὸ ἐπιστρέφεσθαι αὐτούς.
  - » ΙΕ'. Περὶ τοῦ μήτε ἐπισκόπους, μήτε κληρικούς δω-
ρεῖσθαι ἢ ἐν διαθήκαις διδόναι τι αἰρετικοῖς, καὶ
ὧσιν αὐτῶν συγγενεῖς.
  - » ΙΣΤ'. Περὶ αἰρετικῶν μετανοούντων.
  - » ΙΖ'. Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἀρμόζοντας
αὐτοῖς τόπους παρ' αἰρετικῶν κατεχομένουσ.

(1) Χ. Τραπεζοῦντες καὶ ἔρδ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΗ'. Περὶ τῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ ἐν Ἐφέσῳ πραχθέντα.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

Περὶ λαϊκῶν.

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ τοῦ ἀποκινεῖσθαι τὸν λαϊκὸν τῆς ἀγίας κοινωνίας ἐπὶ τρεῖς κυριακὰς ἐν πόλει διάγοντα, καὶ μὴ συνελθόντα τῇ ἐκκλησίᾳ.
- » Β'. Περὶ λαϊκῶν δευτερογαμούντων, ἢ πολυγαμούντων, καὶ κεκωλυμένων γάμων, καὶ μίξεως.
- » Γ'. Περὶ τῶν ὑπονοουσῶν ἀποθανεῖν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν ἀπολιμπανομένους, καὶ γαμουσῶν.
- » Δ'. Περὶ τῶν διαζευγνυμένων.
- » Ε'. Περὶ πορνείας, μοιχείας, καὶ φθορᾶς, καὶ ἀρρένοκοιτίας.
- » ΣΤ'. Ἐὰν γυνὴ λαϊκοῦ μοιχευθῇ.
- » Ζ'. Περὶ φθορᾶς καὶ γάμου χήρας, καὶ τίς λέγεται χήρα.
- » Η'. Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἀρπαζόντων, ἢ βιαζομένων, ἢ φθειρόντων παρθένους, καὶ περὶ συνιστόρων αὐτῶν.
- » Θ'. Περὶ τῶν παρὰ γνώμην τῶν οἰκείων γονέων ἢ δεσποτῶν γαμουσῶν.
- » Ι'. Περὶ τῶν πορνεουσῶν, καὶ ἀναιρουσῶν τὰ τικτόμενα, ἢ ποιουσῶν φθόρια.
- » ΙΑ'. Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, καὶ οἶνον, καὶ κρέα.
- » ΙΒ'. Περὶ λαϊκῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων.
- » ΙΓ'. Περὶ λαϊκῶν ἐσθιόντων εἰδωλόθουτα, ἢ κρέα ἐν αἵματι, ἢ πνικτὰ, ἢ θηριάλωτα, ἢ θνησιμαῖα.
- » ΙΔ'. Περὶ λαϊκοῦ ὑβρίζοντος βασιλέα.
- » ΙΕ'. Περὶ ὀρθοδόξων λαμβανόντων εὐλογίας ἀπὸ αἰρετικῶν Ἰουδαίων, ἢ συνεορταζόντων, ἢ συννη-

στευόντων Ιουδαίοις, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τῷ σαββάτῳ σχολάζειν, ἀλλὰ κατὰ τὸ δυνατόν τῇ κυριακῇ, καὶ περὶ τῶν εὐχομένων ἐν μοναστηρίοις, ἢ ἐν ἐκκλησίαις αἰρετικῶν.

- ΚΕΦΑΛ. ΙΣΤ'.** Περί λαϊκῶν πειρωμένων μὴ εἶναι τοὺς κληρικούς τῶν μοναστηρίων, καὶ πτωχείων καὶ μαρτυρίων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων.
- » **ΙΖ'.** Περί λαϊκῶν προστιθεμένων τοῖς ἀφοριζομένοις, ἢ ἀποσχίζουσι πρεσβυτέροις, καὶ χωρὶς τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν θυσιαστήρια πηγνυμένων.
- » **ΙΗ'.** Περί ἐπιόρκων, καὶ ἐν ποίοις δεῖ τοὺς ὀμνύοντας μὴ εὐορκεῖν.
- » **ΙΘ'.** Περί τῶν ὀμνύοντων ὄρκους ἑλληνικούς.
- » **Κ'.** Περί ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀσρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ μάντεων, καὶ περιάπτων.
- » **ΚΑ'.** Περί σκηνηκῶν, καὶ μίμων, καὶ τῶν ὁμοίων μετανοούντων.
- » **ΚΒ'.** Περί θεωρίων, καὶ παιγνίων.
- » **ΚΓ'.** Περί κλεπτῶν, καὶ τυμβωρύχων, καὶ ληστῶν, καὶ ἱεροσύλων.
- » **ΚΔ'.** Περί τοῦ μὴ βαλλίζειν, ἢ ὀρχεῖσθαι ἐν γάμοις.
- » **ΚΕ'.** Περί τοῦ μὴ συλλοῦεσθαι γυναῖξιν ἀνδρας.
- » **ΚΣΤ'.** Περί τοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς.
- » **ΚΖ'.** Περί τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς θυσιαστήριον, καὶ ὅτι μόνοις(1) τοῖς ἱερατικαῖς ἐξεστι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ.
- » **ΚΗ'.** Περί τοῦ μὴ ποιεῖν ἀπὸ συμβολῆς συμπόσια.
- » **ΚΘ'.** Περί κυβευόντων ἢ μεθυσχομένων.
- » **Λ'.** Περί δαιμονιζομένων.
- » **ΛΑ'.** Περί τοῦ λαϊκοῦ ἀφορισθέντος, καὶ δεχθέντος ἐξ ἑτέρου παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίσαντος.
- » **ΛΒ'.** Περί τῶν ἐν κυριακῇ ἢ σαββάτῳ νηστευόντων.

(1) Τὸ μόνοις εὐχ εὔρηται ἐν Β. καὶ ἰ.

- » ΛΓ'. Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις εὐκαταπρονήτους.
- » ΛΔ'. Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου.
- » ΛΕ'. Περὶ τῶν ἀκρωμένων τῶν γραφῶν, καὶ μέχρι τέλους μὴ προσκαρτερούντων, ἢ μὴ κοινωνούντων.
- » ΛΣΤ'. Περὶ τῶν ἰδία ἐκκλησιαζόντων.
- » ΛΖ'. Περὶ τοῦ ἐπιθυμήσαντος συγκαθευθῆσαι γυναικὶ καὶ μὴ πράξαντος.
- » ΛΗ'. Περὶ τῶν μὴ νηστεούντων τὴν τεσσαρακοστὴν, καὶ τετράδα, καὶ παρασκευήν.
- » ΛΘ'. Περὶ τῶν ἀφαιρουμένων τῆς ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον.
- » Μ'. Περὶ λαϊκῶν δι' ἀδικίαν(1) ἀκοινωνήτων γενομένων.
- » ΜΑ'. Περὶ τοῦ μὴ διδάσκειν λαϊκοῦς.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

Περὶ κοινῶν πάντων ἀνθρώπων (2).

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ πλεονεξίας.
- » Β'. Περὶ ἀλογευσμένων.
  - » Γ'. Περὶ φονέων καὶ ληστῶν.
  - » Δ'. Περὶ τοῦ τοὺς ἐπιτίμιον ἀκοινωνησίας ἔχοντας ὀφείλειν κοινωνεῖν μέλλοντας τελευτᾶν, καὶ τί γίνεται ἐὰν διὰ τοῦτο μεταλαβόντες μὴ ἀποθάνωσι.
  - » Ε'. Περὶ τοῦ ὄνειρασθέντος ἢ ἀπὸ κοίτης τῆς ἰδίας γαμετῆς ὄντος, καὶ θέλοντος κοινωνῆσαι, καὶ ποίας ἡμέρας δεῖ τῆς πρὸς ἀλλήλους μίξεως διὰ τοῦτο ἀπέχεσθαι.
  - » ΣΤ'. Πῶς γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος.
  - » Ζ'. Περὶ τοῦ ἔχοντος γαμετὴν δαιμονιζομένην, καὶ διὰ τοῦτο θέλοντος ἄλλην λαβεῖν.

---

(1) Οὐχ εὔρηται ἐν Ἰουστ. Ἐρβ. καὶ Β.—(2) Περὶ κοινῶν πραγμάτων Χ. Τρ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΤΩΝ

ΙΕΡΩΝ ΚΑΙ ΘΕΙΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΩΝ ΤΕ ΑΓΙΩΝ,

Καί πανευφήμων Ἀποστόλων, καί τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀλλά μὴν καί τῶν τοπικῶν ἤτοι μερικῶν, καί τῶν λοιπῶν ἀγίων πατέρων· πρὸς δὲ καί δήλωσις τῶν ἐνεργούντων νόμων καί μὴ ἐνεργούντων, τῶν ἀναταττομένων ἐν τοῖς δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλοις τοῖς κατ' ἀρχὴν τῶν κανόνων κειμένοις, πονηθεῖσα κατὰ πρόσταξιν βασιλικὴν καί πατριαρχικὴν Θεοδώρῳ τῷ εὐτελεῖ διακόνῳ τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, Νομοφύλακι, Χαρτοφύλακι, καί πρώτῳ τῶν Βλαχερνῶν τῷ Βαλσαμῶν(1), τῷ μετὰ χρόνους τινὰς γεγονότι Πατριάρχῃ Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας, καί πάσης ἀνατολῆς.

ΠΕΙΘΕΣΘΕ τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καί ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυνουοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, φησὶν ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος ὁ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος· Βασιλεῦσι δὲ θειοτάτοις καί Πατριάρχαις ἀγιωτάτοις κελεύουσι δουλικῶς ὑπείκειν καί πείθεσθαι, πολλῶ μᾶλλον ἀπρητημένον ἐστὶν ὡς ἄφειλόμενον. Τῷ τοι(2) καί ἡμεῖς ὀρισθέντες παρὰ τοῦ θεοστεφοῦς ἀγίου ἡμῶν Αὐτοκράτορος (3) κυροῦ Μανουὴλ τυῦ Κομνηνοῦ, καί τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καί οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τοῦ γεγονότος ὑπάτου τῶν φιλοσόφων, κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Ἀγχιάλου, τοὺς ἱεροὺς κανόνας κατασκέψασθαι, καί τὰ ἐν τούτοις ἀσαφῆ, καί τοῖς νόμοις τὸ δοκεῖν ἐναντιούμενα σαφηνεῖσαι καί ἐρμηνεῦσαι, ὡσαύτως καί τὰ

(1) Ἄπασα ἡ φράσις «τῷ μετὰ χρόνους τινὰς γεγονότι πατριάρχῃ Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας καί πάσης ἀνατολῆς» οὐχ εὑρηται ἐν Χ. Τρ.—(2) Χ. Τρ.— Λί δὲ ἐκδόσεις Ε. Ι. καί Β. γράφουσι, τοῦτο καί ἡμεῖς. — (3) Ἰσ. αὐθέντου. Σημ. Β.

παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου Πατριάρχου κυροῦ Φωτίου συγγραφέντα, καὶ εἰς δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλους θεωρούμενα, καὶ πρὸ τῶν κανόνων συγκεφαλαιωθέντα, μετ' ἐπιστάσις πολυπραγμονῆσαι· καὶ τὰ μὲν ἐν τούτοις τεθέντα νόμιμα καὶ ἐνεργοῦντα παραδηλώσαι, τὰ δὲ σχολάσαντα καὶ μὴ δεχθέντα κατὰ τὴν τελευταίαν ἀνακάρθασιν τῶν νόμων, τὴν γενομένην παρὰ τοῦ αἰοιδίμου Βασιλέως κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, αὐθις ἀναδιδάξαι, ὡς ἂν μὴ τινες ἐντυγχάνωσι τούτοις, καὶ τὰ ἀπρακτήσαντα νόμιμα ὡς ἐνεργοῦντα καὶ ἔμπρακτα δέχονται, κἀντεῦθεν ὡς πλανῆται τῆς εὐθείας καὶ βασιλικῆς ὁδοῦ ἀποτρέχωσιν, ὅπερ κἀν τῷ ρηθέντι παναγιωτάτῳ δεσπότη ἡμῶν, τῷ ὑπὲρ πάντας τὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν τέως γενεὰν ὄντας σοφοῦς σοφωτέρῳ, συμπεσεῖν ἐκινδύνευσεν ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τοῦ μητροπολίτου ἐκείνου Ἀμασείας κυροῦ Λέοντος, πρὸς τὸ παρὸν ἀπετολμήσαμεν πόνημα, θαρρόησαντες ἐπὶ τῇ ἀντιλήψει καὶ τῇ εὐχῇ τῶν ἐπιτρεψάντων τοῦτο ἡμῖν. Καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἐν ταῖς εἰρημένοις δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλοις συγγραφέντα νόμιμα παρὰ τοῦ *Φωτίου* (1) τοῦ συνθεμένου τὸ νομοκάνονον, πρὸ τῆς τῶν νόμων ἀνακαθάρσεως, ὡς εἴρηται, κατασκεψάμενοι εἰς δύο αὐτὰ διειλομεν, καὶ ἐσαφηνίσασαμεν ποῖα ἐξ αὐτῶν ἐνεργοῦντά εἰσιν, ὡς καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ ἐδάφει τῶν ἐξήκοντα νομίμων βιβλίων κείμενα, καὶ τίνα τελείως ὡς μὴ δεχθέντα ἐν τῇ ἀνακαθάρσει ἠπράκτησαν. Εἶτα παρεδήλωσαμεν τίνα ἐκ τούτων ἐν τοῖς πενήκοντα βιβλίοις τῶν διγέστων καὶ τοῖς ἑβδ. βιβλίοις τῶν κωδίκων πρὸ τούτου κείμενα, ἄρτι ἐν ποίοις βιβλίοις καὶ τίτλοις τῶν βασιλικῶν κατεστρωμένα εὐρίσκονται. Ὡσαύτως καὶ τὰ ἐν τούτοις δοκοῦντα ἐναντιοφανῆ ἐλύσαμεν κατὰ τὰς παλαιὰς ἐρμηνείας, καὶ κατὰ τὴν προσοῦσαν ἡμῖν οὐδαμινὴν γνῶσιν· ὥσπερ καὶ τὰ ἀπὸ τῶν Ἰουστινιανείων νεαρῶν μὴ δεχθέντα ἐν τῇ ἀνακαθάρσει καὶ παρὰ τοῦ *Φωτίου* (2) ὡς ἐνεργοῦντα καταγραφέντα, ὡς πέτραν σκανδάλου περιείλομεν. Καὶ ἄλλα δὲ τίνα χρειώδη καὶ ἐνεργοῦντα θεσπίσματα μετὰ τὴν ἀνακάθαρσιν ἐξενεχθέντα ἀπὸ τε βασιλικῶν προσταγ-

(1) Πατριάρχου Ε. Ι. καὶ Β. — (2) Πατριάρχου Ε. Ι καὶ Β.

μάτων, *καὶ σημειωμάτων* (1), καὶ νεαρῶν θεσπισμάτων, ἔτι γε μὴν (2) καὶ συνοδικῶν πράξεων ἐν τῷ τοιούτῳ πονήματι κατεστρώσαμεν, ὡς ἂν ἔχωσι πανταχόθεν οἱ ἐντυγχάνοντες τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἀπερικλόνητον. Εἴ τι τοίνυν μὴ καθῆκον ἴσως γέγραπται ἢ ἐν τούτοις, ἢ ἐν ταῖς τῶν κανόνων ἐρμηνείαις, ἀξιούσθω συγγνώμης· οὐδὲ γὰρ ἡμέτερόν ἐστι τόλμημα τὸ τοῦ πονήματος μέγεθος, ἀλλὰ τῆς ἐξ ἀνάγκης ὑπακοῆς ἀποκύημα..

---

(1) X. Tr. — οὐχ εὔρηται δ' ἐν E. I. καὶ B. — (2) X. Tr. — εἴγε μὴ B. εἴγε μὲν E.

ΤΙΤΛΟΣ Α.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ,

ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ, ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΩΝ,

ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ θεολογίας και ὀρθοδόξου πίστεως. Ἀποστόλων κανῶν μθ'. και ν'. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανῶν α. έ. Συνόδου Ἐφέσου κανῶν ζ'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν β'. Συνόδου στ'. κανῶν α. ογ'. πά.

Κείμενον.

Βιβλίον α. τοῦ κώδικος τίτλ. α. διάτ. α. έ. στ'. ζ'. και ή. (1).

Σχόλιον.

Ἡ πρώτη διάταξις (2) τοῦ α. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος έστι κεφ. α. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὔτω λέγον, Χριστιανός έστιν ὁ πιστεύων μίαν εἶναι θεότητα έν ἴσῃ έξουσία τοῦ πατρὸς, και(3) τοῦ υιοῦ, και τοῦ άγίου πνεύματος· ὁ γάρ παρα τὰ εἰρημένα δοξάζων αίρετικός έστιν· ή δέ έ. ζ'. ζ'. και ή. διάτ. οὐκ έτέθησαν εις τὰ βασιλικά.

---

(1) X. Tr. — E. I. B. ζ'. η'. θ'. — (2) X. Tr. διαταγή, ή δέ λέξις αύτη εῖρηται πάντοτε έν τῷ X. τούτω, όσάκις παρατίθενται διατάξεις τοῦ κώδικος και τῶν Νεαρῶν. — (3) Ὁ και έλλείπει έν E. I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Πόσους δεῖ κρατεῖν κανόνας. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν α'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν α'. Συνόδου στ. κανὼν β'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν β'.

Κεῖμενον.

Ἡ γ'. διάταξις τοῦ β'. τίτλου τῶν νεαρῶν, τοὺς τῶν ἑπτὰ συνόδων κανόνας θέλει κρατεῖν καὶ τὰ δόγματα αὐτῶν ὡς τὰς θείας γραφάς. Ἐν δὲ τῷ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διατάξει μδ', καὶ τῆ α'. καὶ δ'. διατάξει τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν, πῆ μὲν ὅτι οἱ κανόνες ὡς νόμοι κρατοῦσι, πῆ δὲ ὅτι τοῖς κανόσιν οἱ νόμοι ἀκολουθοῦσι. Καὶ βιβλ. α'. τίτλω β'. διατ. ιβ'. ὅτι οἱ τοῖς κανόσιν ἐναντιούμενοι πραγματικοὶ τύποι ἄκυροί εἰσιν.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ἐ. τῶν βασιλ. τίτ. γ'. κεφ. α'. θέματι α'. οὕτως ἔχοντι Θεσπίζομεν τοίνυν, τάξιν νόμων ἐπέχειν τοὺς ἁγίους ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων ἑπτὰ συνόδων ἐκτεθέντας ἢ βεβαιωθέντας, τούτέστι τῆς (1) ἐν Νικαίᾳ τῶν τιή. καθ' ἣν Ἄρειος (2) ὁ τῆς μανίας ἐπώνυμος ἀνεθεματίσθη, καὶ τῆς ἐν (3) Κωνσταντινουπόλει τῶν ἁγίων ρν'. πατέρων, ὑφ' ὧν ὁ πνευματομάχος Μακεδόνιος ἐστηλιτεύθη, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ α'. ἐν ἣ Νεστορίου κατεκρίθη, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καθ' ἣν Εὐτυχῆς μετὰ Νεστορίου ἀνεθεματίσθη πρὸς δὲ ταύταις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ β'. δι' ἧς Ὁριγένης μετὰ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, καὶ ἕτεροὶ τινες δυσσεβεῖς παρεδειγματίσθησαν, καὶ ἔτι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ γ'. ἥτις διαφοροὺς αἱρέσεις θριαμβεύσασα τὰ τῶν προγενεστέρων ἁγίων συνόδων θεῖα δόγματα ἐπεκύρωσε, καὶ ἐπὶ πᾶσι τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ

(1) X. Tr. — τοὺς B. E. — (2) X. Tr. — ὁ Ἄρειος B. E. — (3) ἐν τῇ B. E.

β'. ἐξ ἧς οἱ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων λυττήσαντες ἐξ Ἰσου τοῖς προλαβοῦσιν αἰρετικοῖς τῆς καθολικῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἀπεκηρύχθησαν. Τῶν γὰρ προειρημένων ἁγίων συνόδων τὰ δόγματα, καθάπερ τὰς θείας γραφάς δεχόμεθα, καὶ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττομεν. Ἡ μδ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτλ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ α. καὶ δ'. διάταξις τοῦ α. τίτλου τῶν νεαρῶν, ὧν ἡ μὲν ἕκτη ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος, ἡ δὲ πγ'(1). Ὡσαύτως οὐδὲ ἡ εβ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος· καὶ μηδὲ σὺ ταύταις προσχῆς,(2) πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲ ἐναντιοῦνται τῇ ρλά. Ἰουστινιανείῳ νεαρᾷ, εἶτα ὅτι οὐδὲ ἐδέχθησαν ἐν τοῖς βασιλικοῖς.

[Σημεῖωσαι τὴν παροῦσαν νεαρὰν *λέγουσαν*(3) ὡς νόμους κρατεῖν, μὴ μόνον τοὺς παρὰ τῶν ζ'. ἁγίων συνόδων ἐκτεθέντας κανόνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς παρὰ τούτων βεβαιωθέντας, ἤγουν τοὺς κανόνας τῶν τοπικῶν συνόδων· καὶ ἀνάγνωθι τὸν β'. κανόνα τῆς ζ'. συνόδου, βεβαιοῦντα μὴ μόνον τὰς τοπικὰς συνόδους, ἀλλὰ καὶ ἐτέρων ἁγίων συγγράμματα.]

Ἔτερον σχόλιον.

Περὶ μὲν οὖν(4) τῶν ἐν τῷ παρόντι β'. κεφαλαίῳ δηλωθέντων νομίμων ἐγράφησαν τὰ εἰκότα. Γίνωσκε δὲ ὅτι διαφόρως εἰπόντινες καὶ ταῦτα ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου, μὴ ὀφείλῃν κρατεῖν τοὺς κανόνας, ἔνθα νόμοις ἐναντιοῦνται, διὰ τὸ πρὸ τῆς ἀνακαθάρσεως τούτους συγγραφῆναι, καὶ οὕτω σχολάσαι(5) τοὺς αὐτοῖς μὴ συνάδοντας. Ἄλλοι δὲ προκομίσαντες κανόνας τοῖς νόμοις ἐναντιομένους, καὶ χρησάμενοι τῇ παρούσῃ ρλά. νεαρᾷ τῇ κειμένῃ ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλ. τιτ. γ'. κεφ α. λεγούσῃ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττεσθαι, καὶ ὡς θείας γραφάς, ἐπεστόμισαν τοὺς ἀντιθετοῦντας

(1) Τό τε Χ. Τρ. καὶ αἱ ἐκδ. Ε. Ἰ. Β. γράφουσιν ἐσφαλμένως π'. ἀντὶ πγ'. Δ. ἐκδ. — (2) Ἡ φράσις αὕτη ἀπὸ τοῦ πρῶτον μὲν οὐχ εὔρηται ἐν Χειρ. Τρ. ἀλλ' εἰς τὰς ἐκδ. Ἐρθετίου, Ἰουστέλλου καὶ Βοέλλου. — (3) λέγουσαν Χ. Τρ. — οὐχ εὔρηται δὲ ἐν Ε. καὶ Β. — (4) τὸ μὲν οὖν οὐχ εὔρηται ἐν Χ. Τρ. — (5) σχολάσασθαι. Ἐρβ. Β.

κυτόις· ὅτε κάκεινων εἰπόντων ἀνένδεκτον εἶναι τὴν τοιαύτην νεαρᾶν, ὡς παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ λεγομένην γενέσθαι, καὶ μεμνημένην καὶ τῶν μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν συνόδων, καὶ οὕτως ἄτοπὸν τι δῆθεν κατασκευαζόντων, αὐτοὶ μᾶλλον κάκτουτου καταλαμβάνεσθαι, εἶπον, τὸ οἰκειώσασθαι τὰ τῆς νεαρᾶς τὸν τὴν ἀναθεώρησιν καὶ ἀνακάρησιν τῶν νόμων ποιησάμενον βασιλέα. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἦν, οὐκ ἂν καὶ τοὺς τῶν μεταγενεστέρων συνόδων κανόνας ὡς νόμους κρατεῖν προσέθετο, καὶ ὡς θείας γραφᾶς(1), ἀλλὰ καὶ ταύτην ὡς καὶ ἄλλας Ἰουστινιανείους νεαρᾶς ἴνα(2) ἐσχόλασεν ἐκ τοῦ μὴ κατασρῶσθαι αὐτὴν εἰς τὰ βασιλικά, ὑπερ ἐδέχθη καὶ παρὰ τῷ βασιλεῖ τῷ ἁγίῳ.

[Ἐπισημεῖωσαι τὴν παροῦσαν ἐρμηνείαν, καὶ ἔχων αὐτὴν ἐπὶ μνήμης, λέγε τοὺς κανόνας ἰσχύειν πλέον τῶν νόμων· οἱ μὲν γὰρ, ἦγουν οἱ κανόνες παρὰ βασιλέων, καὶ ἁγίων πατέρων ἐκτεθέντες καὶ στηριχθέντες ὡς αἱ θεῖαι γραφαὶ δέχονται· οἱ δὲ (3) νόμοι παρὰ βασιλέων μόνον ἐδέχθησαν, ἢ συνετέθησαν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ κατισχύουσι τῶν θείων γραφῶν οὐδὲ τῶν κανόνων.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἐπεὶ τοῦ φυλάττεσθαι τὸ ἄγραφον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος ὡς νόμον· καὶ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἀνάγκην φυλάττειν τὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Συνόδου ς'. κανὼν πά. Βασίλειος ἀπὸ τῆς πρὸς Διόδωρον ἐπιστολῆς, καὶ ἐκ τοῦ κζ'. καὶ ἐκ τοῦ κθ'. κεφ. τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον ἐπιστολῶν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Καὶ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ νόμου τὸ ἔθος ὡς ἄγραφος νόμος ἰσχύει, ὅτε ἐν δικαστηρίῳ ἢ συνήθεια βεβαιωθῆ, καὶ ὅτε μὴ ἐγγράφῳ νόμῳ ἐναντιοῦται. Εἰ δὲ ἐν τισι

(1) Ἐλλείπουσιν ἐν X. Τρ. αἱ λέξεις καὶ ὡς θείας γραφᾶς. — (2) Ἰσ. ἂν Δ. ἐκδ. — (3) οἱ δὲ αἱ νόμοι Ἐρβ, Β.

τόποις μήτε συνήθειαν τοῦ ζητουμένου ἐστὶν εὐρεῖν, τότε τῷ ἔθει τῆς Ῥώμης ἔπεσθαι δεῖ ὡς βιβλίῳ ἀ. τῶν διατάξεων, τίτ. γ΄. διατάξει δ΄. καὶ λβ΄. λγ΄. λδ΄. λέ. λς΄. λζ΄. λή., καὶ βιβλίῳ ἦ. τοῦ κώδικος τίτ. νβ΄. διατ. ἀ. β΄. γ΄. εὐρηται δὲ καὶ βιβλίῳ ν΄. τίτ. ιζ΄. (1) διατ. ρβ΄. ὅτι δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος παραβαίνομεν τὴν συνήθειαν.

Σχόλιον.

Τὸ δ΄. διάταγμα τοῦ γ΄. τίτλ. τοῦ ἀ. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν β΄. τίτ. ἀ. κεφ. μᾶ. οὕτω λέγον· Περὶ ὧν ἔγγραφος οὐ κεῖται νόμος, παραφυλάττειν δεῖ τὸ ἔθος καὶ τὴν συνήθειαν· εἰδὲ καὶ τοῦτο ἐλλείπει, ἀκολουθεῖν δεῖ (2) τοῖς πλησιάζουσι καὶ εὐκόμοι τῷ ζητουμένῳ. Εἰ δὲ μήτε ταῦτα εὐρίσκειται, τότε νόμιμον, ὅτινι ἢ Ῥώμη κέχρηται, φυλάττειν δεῖ· καὶ θέμα β΄. Ἡ παλαιὰ συνήθεια ἀντὶ νόμου φυλάττεται καὶ θέμα ς΄. Ὡσπερ ἡ θέσις τοῦ νόμου ἔγγραφος καὶ ἀγράφος ἐστὶ, οὕτω καὶ ἡ ἀναίρεσις αὐτοῦ (3), ἢ δι' ἐγγράφου γίνεται νόμου ἢ δι' ἀγράφου, τουτέστι τῆς ἀχρησίας· καὶ κεφ. μβ΄. Ἡ μακρὰ συνήθεια ἀντὶ νόμου κρατεῖ ἐν οἷς οὐκ ἐστὶν ἔγγραφος· καὶ κεφ. μγ΄. Τότε κεκρήμεθα τῇ συνηθείᾳ τινὸς πόλεως ἢ ἐπαρχίας, ὅτε ἀμφισβητηθεῖσα ἐν δικαστηρίῳ ἐβεβαιώθη· καὶ κεφ. μδ΄. Καὶ τὰ μακρὰ συνηθεῖα δοκιμασθέντα, καὶ ἐν πολλοῖς ἐνιαυτοῖς φυλαχθέντα, οὐχ ἦττον τῶν ἐγγράφων κρατοῦσι· καὶ κεφ. μέ. Ὡς τοσοῦτον δοκιμασθέντα ὥστε καὶ μὴ (4) δεηθῆναι ἐγγράφου· καὶ κεφ. μς΄. Ἐν τῇ τῶν νόμων ἐρμηνείᾳ, τῇ συνηθείᾳ δεῖ προσέχειν τῆς πόλεως· καὶ κεφ. μζ΄. Καὶ ὅπως ἐπὶ τῶν ὁμοίων διὰ παντὸς ἐψηφίσθη. Διδάσκει δὲ καὶ ὁ Στέφανος ἐν τῷ μβ΄. κεφ. διδασκαλίαν ἀρίστην, καὶ λύει τὰς περὶ ἀγράφου συνηθείας ἐναντιοφανείας, λέγων οὕτως· Ἡ χρονία συνήθεια τότε ὡς νόμος κρατεῖ, ὅτε μὴ ἐγγράφῳ διαμάχεται νόμῳ. Καὶ μὴ νόμιζε τοῦτο ἐναντίον εἶναι τῷ τέλει τοῦ προλαβόντος διατάγματος (5).

(1) X. Γρ — (2) δεῖ, X. Γρ. οὐχ εὐρηται ἐν Ἐρβ. καὶ Β. — (3) αὐτοῦ X. Γρ. οὐχ εὐρηται δ' ἐν Ἐρβ. καὶ Β. — (4) Τὸ μὴ οὐχ εὐρηται ἐν X. Γρ. — (5) Διγέστου X. Γρ.

ἐκεῖ μὲν γὰρ περὶ συνηθείας λέγον φησὶ, ὅτι δύναται αὐτὴ νόμον ἀνελεῖν· ἐνταῦθα δὲ περὶ συνηθείας φησὶ καὶ λέγει, ὅτι καινὸν οὐκ εἰσάγει νόμιμον ἢ συνηθεία, εἰ παλαιῶ τινι νόμῳ μάχεται· δυνατόν μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἀσυνηθείας μὴ κεχρῆσθαι νόμῳ, οὐ μὴν καὶ ἐναντίως κεχρῆσθαι. Σημείωσαι οὖν τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν ὠραίαν οὔσαν, καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις συχάζουσαν (1). Ἡ δὲ α'. β'. καὶ γ'. διάταξις τοῦ νβ'. τίτ. τοῦ ἡ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ ρβ'. διάτ. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ν'. βιβλίου τῶν διγέσεων (2) ἐστὶ κεφ. ρπγ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἔχον οὕτω· Δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος ἐναλλάσσομεν τὴν συνηθείαν, πλὴν σὺ τὸν τοιοῦτον νόμον ἐρμῆνευε κατὰ τοὺς ὀπισθεν καταστρωθέντας νόμους, ἤγουν ἐν τῷ παρόντι γ'. κεφ. καὶ λέγε, τότε τὴν μακρὰν συνηθείαν ἐναλλάσσεσθαι διὰ τὴν χρησίμην, ὅτε μὴ βεβαιωθῇ αὕτη ἐν δικαστηρίῳ, καὶ ὡς νόμος ἔγγραφος (3) κρατήσῃ. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα προσέθετο, τὸ δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος ἐναλλάσσομεν τὴν συνηθείαν.

Ἐτερον σχόλιον.

Νόμος ἔγγραφος (4) οὐκ ἔστι διοριζόμενος τὴν θέλουσαν ἀποκαρῆναι καὶ διαζυγῆναι τοῦ οἰκείου ἀνδρὸς μὴ ἀπεντεῦθεν ἀποκείρεσθαι, ἀλλ' εἰς μοναστήριον ἀπάγεσθαι καὶ διὰ τριμηνίου καιροῦ δοκιμάζεσθαι, μὴ ποτε κατ' ἀψιμαχίαν τὴν ἀπόκαρσιν ἐξητήσατο. Ἀλλ' ἐξ ἀγράφου συνηθείας δοκιμασθείσης πολλάκις ἐπὶ δικαστηρίου καὶ βεβαιωθείσης νενόμισται μὴ ἄλλως τὴν ἀπόκαρσιν ἐπιτρέπεσθαι τῆς γυναικὸς, εἰ μὴ μετὰ τρίμηνον ἐρωτωμένη, τῷ ἀγαθῷ τούτῳ σκοπῷ ἐμμένει. Καὶ ἐγυμνάσθησαν τὰ περὶ τούτου ἐφ' ἱκανὸν ἐπὶ βασιλικῷ βήματι· πολλῶν γὰρ λεγόντων ὀφείλειν τὴν γυναῖκα τοῦ Πυρρόγεωργίου ἐκεῖνου ἀπεντεῦθεν ἀποκαρῆναι, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν φρονήματος στερεοῦ ὡς καὶ τεσσαράκοντα ἔτη οὔσαν, μὴ εἶναι δὲ νόμον ἔγγραφον χάριν τοῦ τριμήνου, ὁ θεοσεφῆς (5), κράτιστος, καὶ

(1) Ἡ λείξις συχάζουσαν οὐκ εὑρεται ἐν X. Γρ. — (2) τοῦ κώδικος, B. 'I. τῶν διατάξεων E. — (3) Ἄλλως, ἄγραφος. — (4) X. Γρ. — ἄγραφος E. B. 'I. — (5) θεοσεφῆς X. Γρ.

ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς τὴν μακρὰν συνθήθειαν, κυρωθεῖσαν ὡς εἴρηται, ἀντὶ νόμου ἐγγράφου ἐδέξατο, καὶ σημειώματι ἐστήριξεν (1), ὥστε τότε ἡ ἀγραφὸς συνθήθεια παραβαίνεται τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος, ἡγουν αἰτιῶν προκειμένων εὐλόγων, ὅτε μὴ ἐδουβαιώθη διὰ δικαστικῆς διαγνώσεως· εἶδον γὰρ καὶ ἀγραφὸν συνθήθειαν μὴ οὕτω κυρωθεῖσαν ἀθετηθεῖσαν. Συνθηθείας γὰρ οὐσὶς τοὺς ἀπὸ ἱερέων λαϊκοὺς μονάσαντας, καὶ ὄντας πρότερον καταγεγραμμένους εἰς διακονίας ἱερέων, καὶ μετὰ τὸν μοναδικὸν (2) εἶον τῶ τῶν διακονιῶν συγκαταλέγεσθαι σώματι(3) καὶ μετὰ λαϊκῶν ἱερέων συναναστρέφεσθαι, ὁ παναγιώτατος ἡμῶν δεσπότης κύριος Μιχαὴλ τὴν μακρὰν ταύτην συνθήθειαν ὡς οὐδὲν ἐλογίσατο, καὶ διωρίσατο ἀπὸ μόνον λαϊκῶν ἱερέων τὰς διακονίας συνίστασθαι, καὶ τοὺς μοναχοὺς παρὰ ταῖς οἰκείαις προσεδρεύειν μοναῖς, συνθηθείας οὐσῆς τοῖς Ἰουδαίοις δικάζεσθαι παρὰ μόνῳ τῷ στρατηγῷ τοῦ στενοῦ, ὁ κραταιὸς καὶ ἅγιος ἡμῶν (4) βασιλεὺς διωρίσατο παρὰ παντὸς δικαστηρίου κατὰ νόμους τούτους δικάζεσθαι· καὶ ἡ συνθήθεια ἐλογίσθη ὡσεὶ οὐδὲν μὴ στηριχθεῖσα νομίμως.

[Σημείωσαι τὴν παροῦσαν ἐρμηνείαν χάριν ἀγράφου συνθηθείας ὡς ἀναγκαιοτάτην διαφορῶν νόμων περὶ μακρᾶς συνθηθείας νομοθετούντων, καὶ ἐναντιουμένων ἀλλήλοις, ὡς τῶν μὲν λεγόντων τὴν μακρὰν συνθήθειαν ἐν δικαστηρίῳ στηριχθεῖσαν ἄκυρον εἶναι ὅτε νομίμῳ ἐναντιοῦται ἐγγράφῳ, τῶν δὲ παρακελευομένων ταύτην κρατεῖν καὶ ἐγγράφῳ ἐναντιοῦται. Τὸ παρὸν σ'. θέμα τοῦ μῆ. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λύει τὴν ἐναντιοφάνειαν· φησὶ γὰρ τὴν θέσιν τοῦ νόμου ἀγραφὸν εἶναι καὶ ἐγγραφὸν, ὡσαύτως καὶ τὴν ἀναίρεσιν, καὶ τὴν μὲν θέσιν διὰ τῆς ὑπὸ ἀγράφου συνθηθείας ἀχρησίας ὡς ἐπιβάρῃ τοῖς ὑπηκόοις ἀνααιρεῖσθαι διὰ τὸ φιλάνθρωπον· τὴν δὲ ἀναίρεσιν διὰ συνθηθείας ἥτοι ἀγράφου νόμου μὴ ἀπρακτεῖν, διὰ τὸ ἐναντιοῦσθαι φιλάνθρωπῳ νόμῳ· οὕτω λύσον τὴν ἐναντιοφάνειαν, ἀκολούθως τῷ διαλεχθέντι κεφαλαίῳ, τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Στε-

(1) ἐπιστήριξε X. Τρ. — (2) X. Τρ. μονάδα Ἑρβ. Β. 'Ι. — (3) σώματι πειρωμένους, καὶ μετὰ λαϊκῶν X. Τραπ. — (4) αὐθέντης βασιλεὺς X. Τρ.

φάνου, καὶ τῷ νόμῳ τῷ λέγοντι, πρὸς τὸ φιλανθρωπότερον τοὺς νόμους ἐρμηνεύεσθαι. Περὶ ἐκείνης μέντοι τῆς συνηθείας ἐκλαβοῦ (8) ταῦτα τῆς ἐν δικαστηρίῳ στηριχθείσης.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ὅτι οὐχ ὑφ' ἐνὸς ἐπισκόπου ἀλλ' ὑπὸ τῆς κοινότητος οἱ κανόνες ἐκτίθενται. Βασιλείου κανὼν περὶ τὸ τέλος μζ'. Γρηγορίου Νύσσης περὶ τὰ μέσα κανὼν στ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Πατριαρχῶν, καὶ μητροπολιτῶν, καὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ λεγομένων πριμάτων (9). Ἀποστόλων κανὼν λδ'. Συνόδου Νικαίας δ'. στ'. ζ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν θ'. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β'. γ'. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν ή. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν θ'. ιζ'. κή. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ'. δ'. έ. Συνόδου Καρθαγένης κανων ιζ'. λθ. Συνόδου στ'. κανὼν λστ'. λθ'.

Κεῖμενον.

Περὶ τῆς τάξεως τῶν Πατριαρχῶν, καὶ τῶν παρ' αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ὑπὲρ τῆς αὐτῶν χειροτονίας διδομένων καὶ ὅτι πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν κεφαλὴ ἐστὶν ἡ Κωνσταντινούπολις, ἀνάγνωθι βιβλίον α. τοῦ κώδικος τίτ. α. διατ. ζ'. τίτ. β'. διατ. στ'. καὶ κ'. καὶ κδ'. καὶ τίτ. α. τῶν νεαρῶν διατ. β'. καὶ τίτ. β'. διατ. γ'. ἡ δὲ ιστ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ τοῦ α. βιβλίου φησὶν, ὅτι ὁ (2) Κωνσταντινουπόλεως ἔχει τῶν ἄλλων προεδρίαν. Καὶ ἡ ή. διατ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν καὶ ἡ γ'. τοῦ β'. τίτ. ποιῶσι τὸν πρίμας Ἰουστινιανῆς ἀρχιεπίσκοπον, καὶ ὅτι μείζων ἐστὶ μητροπολίτου, καὶ ὅτι ὑπὸ τῆς συνόδου αὐτοῦ χειροτονεῖται, καὶ ποίας ἐπαρχίας ἔχει.

(8) ἐκλαβοῦ Β. — (9) πριμάτων Χ. Γρ. — (2) ἡ Χ. Γρ.

Σχόλιον.

Ἡ ζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ ς'. διάτ. τοῦ β'. τίτλου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐστὶ κεφ. ς'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ φησιν οὕτω· Δεῖ τοὺς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ περὶ κανονικοῦ τινος ζήτησιν ποιουμένους ἀναφέρειν τοῦτο ἐπὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ ἱερατικῇ συνόδῳ καὶ ἀγία κρίσει καὶ θεῷ νόμῳ διακρίνεσθαι. Ἡ δὲ κ'. καὶ κδ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ μὲν τοι β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. θ'. οὕτως ἔχοντι· Πρὸ δὲ πάντων ἐκεῖνο θεσπίζομεν φυλαχθῆναι, ἵνα μηδεὶς διὰ δόσεως χρυσίου ἢ ἄλλων πραγμάτων ἐπίσκοπος χειροτονηθῇ. Εἰ δέ τι τοιοῦτον ἀμαρτηθεῖη, αὐτοὶ ἑαυτοὺς οἱ διδόντες, καὶ οἱ λαμβάνοντες, καὶ οἱ μέσοι αὐτῶν κατὰ τὰς θείας γραφὰς καὶ τοὺς θείου κανόνας κατακρίσει ὑποβάλλουσι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ διδούς καὶ ὁ λαμβάνων καὶ ὁ μέσος γενόμενος τῆς ἱερωσύνης, ἢ τῆς τοῦ κλήρου τιμῆς ἀποκινείσθω. Τὸ δὲ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας δοθὲν, τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκεῖνη ἐκδικείσθω ἢ ἐβουλήθη τὴν ἱερωσύνην ὠνήσασθαι. Εἰ δὲ καὶ κοσμικὸς εἴη ὁ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας ἀντιλαμβάνων, ἢ μέσος τῷ πράγματι γινόμενος, τὰ δοθέντα πράγματα ἐν διπλῷ αὐτὸν ἀπαιτεῖσθαι κελεύομεν, τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκδικηθησόμενα. Οὐ μόνον δὲ τὰ κατὰ τοῦτον δεδομένα τὸν τρόπον ἐκδικεῖσθαι προσάττομεν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἀσφάλειαν ὑπὲρ τούτου καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἐκτεθεῖσαν, καὶ τὴν τῶν ἐνεχύρων ἢ τὴν τοῦ ἐγγυητοῦ ἐνοχὴν καὶ πᾶσαν ἄλλην οἰκονομήσαντες ἀγωγὴν ἀργεῖν θεσπίζομεν. Καὶ πρὸς τούτοις, ὁ τὴν ὑπόσχεσιν λαμβάνων μὴ μόνον τὴν ὁμολογίαν ἀποδιδόντω, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τοσοῦτον ὅσον ἢ ὁμολογία περιέχει ἀπαιτεῖσθαι ὀφείλον τῇ ἐκκλησίᾳ δοθῆναι. Εἴ τις μὲν τοι ἐκ τῶν ἐπισκόπων εἴτε πρὸ τῆς ἰδίας χειροτονίας, ἢ μετὰ τὴν χειροτονίαν βουλευθῇ τὰ ἴδια πράγματα, ἢ μέρος ἐξ αὐτῶν προσαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ τὴν ἱερωσύνην λαμβάνει, οὐ μόνον οὐ κωλύομεν, καὶ πάσης καταδίκης καὶ ποι-

νῆς τοῦ παρόντος νόμου(1) ἐλεύθερον εἶναι θεσπίζομεν, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπαίνου ἄξιον κρίνομεν, ἐπειδὴ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀγορά (2) ἀλλὰ προσφορά. Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ ἡ. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ια. οὔσα Ἰουστινιάνειος νεαρά. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος βλά. κειμένη ἐν βιβλ. ε. τῶν βασιλ. τίτ. γ'. κεφ. α. θέματι ε'. οὕτως ἔχουσα· Καὶ διὰ τοῦτο θεσπίζομεν κατὰ τοὺς αὐτῶν ὅρους τὸν ἀγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Πάπην πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων, τὸν δὲ μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως τῆς Νέας Ῥώμης δευτέραν τάξιν ἐπέχειν, μετὰ τὸν ἀγιώτατον ἀποστολικὸν Θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τῶν δὲ ἄλλων πάντων προτιμᾶσθαι. Τὸν δὲ κατὰ καιροὺς μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἔχειν αἰεὶ ὑπὸ τὴν οἰκείαν δικαιοδοσίαν τοὺς ἐπισκόπους τῶν ἐπαρχιῶν Δακίας Μεδιτερράνειας, καὶ Δακίας Ῥίπενσίας, Πραιβαλέας, καὶ Δαρδανίας, καὶ Μυσίας τῆς ἀνωτέρας, καὶ παρ' αὐτοῦ τούτους χειροτονεῖσθαι, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐπαρχίαις τὸν τόπον ἐπέχειν αὐτὸν τοῦ ἀποστολικοῦ Ῥώμης θρόνου, κατὰ τὰ ὀρισθέντα ὑπὸ τοῦ ἀγίου Πάπα Βιγιλίου (3). Καὶ τὸν ὅμοιον τρόπον τὸ δίκαιον τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅπερ τῷ ἐπισκόπῳ Ἰουστινιανῆς Καρχηδόνας τῆς Ἀφρικῆς διοικήσεως δεδώκαμεν, ἐξ οὗ περὶ ὁ θεὸς ταύτην ἡμῖν ἀπεκατέστησε, φυλάττεσθαι κελεύομεν.

[Σημείωσα(4) ἀπὸ τῆς παρουσίας Ἰουστινιανείου νεαρᾶς τὰ πρόνοια τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, οὗτος γάρ ἐστιν ἀρχιεπίσκοπος τῆς α. Ἰουστινιανῆς τῆς πατρίδος τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ. Καὶ ἡ μὲν Βουλγαρία διὰ τοῦτο καλεῖται Ἰουστινιανῆ, διὰ τὸ τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀποκαταστήσαι τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων τὴν τοιαύτην χώραν. Διὰ γὰρ τοῦτο μέμνηται τὸ παρὸν κεφάλαιον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τῶν περιβάτων τῆς ἐν τῇ Ἀφρικῇ Καρχηδόνας, δηλονότι τῶν προνομίων αὐτῆς. Πρίβα-

(1) X. Γρ. Αἱ δὲ ἐκδ. Ἰ. Ἐ. Β. θεσπίζομεν τοῦ παρόντος νόμου.—(2) ἀγορασία X. Γρ. — (3) X. Γρ. καὶ Ἐ. — Οἱ δὲ Ἰ. καὶ Β. Βασιλείου. — (4) Ἡ Σ. αὕτη τυχρὸς ὡς στηριζομένη εἰς τὴν ἐσφαλμένην γραφὴν περὶ βάτων ἀντὶ περιμάτων Β.

τον γὰρ λέγεται κατὰ Λατίνους τὸ εἰδικόν, καὶ ἀνάγνωθι τὸ τέλος τοῦ σχολίου τοῦ παρόντος κεφ. μέρος ὃν τῆς ρλά. Ἰουστινιανίου νεαρᾶς, καὶ διοριζόμενον ἔχειν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Καρχηδόνας τὰ προνόμια τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τοῦ τίνας καὶ ποῦ χειροτονοῦσιν ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, καὶ ἐὰν ὁ χειροτονηθεὶς διὰ λιβέλλου παραιτεῖται τὴν ἐπισκοπὴν. Ἀποστόλων κανὼν α. β'. λέ. Συνόδου Νικαίας κανὼν δ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιγ'. ιθ'. κβ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ε. ιβ'. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν ή. καὶ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ σύνοδον. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν στ'. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν κή. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιγ'. ιή. μθ'. νστ'. Συνόδου στ'. κανὼν λγ'. λζ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν β'. Συνόδου α. καὶ β'. συγκροτηθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, κανὼν ιστ'. Βασιλείου ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς χωρεπισκόπους. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς, κανὼν α. γ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῆς, κανὼν α. γ'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν στ'.

Κεῖμενον.

Βιβλίον α. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. ιβ'. λ'. μβ'. μζ'. νβ'. καὶ τίτ. α. τῶν νεαρῶν διάτ. α. β'. καὶ ιζ'.

Σχόλιον.

Ἡ ιβ'. διάτ. καὶ ἡ λ'. μβ'. μζ'. καὶ νβ'. τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ δὲ α. τίτ. τῶν νεαρῶν, καὶ ἡ αὐτοῦ α. καὶ β'. καὶ ιζ'. διατάξεις ἐτέθησαν εἰς νεαρὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ς'. ρκγ'. καὶ ρλζ'. πλὴν ἡ μὲν ς'. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· ἡ δὲ ρκγ'. ἐστὶ κεφάλαιον θ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου, ὅπερ καὶ ἐτέθη παρ' ἡμῶν

εἰς κεφάλαιον ε'. τοῦ παρόντος τίτ. καὶ ζήτει αὐτό. Ἡ δὲ ρλζ' νεαρά ἐστὶ κεφ. ἢ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου, ὅπερ κατετέθη(1) εἰς σχόλιον τοῦ ἢ. κεφ. τοῦ παρόντος τίτλου περὶ τὸ τέλος, καὶ ζήτει τοῦτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆν τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὴν τῶν ἱερέων ἐπιλογὴν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιγ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῆς γενομένης ἀντιλογίας ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιθ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μθ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Τίτλος α'. τῶν νεαρῶν διάτ. α'. β'. ιζ'. ἐν οἷς καὶ περὶ ἀντιλογίας χειροτονίας κληρικῶν, καὶ ἡγουμένων. Ἡ μὲν γὰρ πρώτη διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν παρακελεύεται τὰς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τῆς ἐκκλησίας γίνεσθαι, πρὸς τὸ ἄδειαν ἔχειν πάντα τὸν βουλούμενον ἀντιλέγειν καὶ εἶγε πρὸ τῆς χειροτονίας γένηται ἢ ἀντίρρησις, μὴ πρότερον χειροτονεῖσθαι, πρὶν ἂν ἡ ἐξέτασις γένηται, καὶ φανῇ πανταχόθεν ἀνεύθυνος· εἰ δὲ πρὸ τῆς ἐξετάσεως χειροτονηθεῖ, τῆς ἱερατείας (2) ἐκπεσεῖται σὺν τῷ χειροτονήσαντι. Εἰ μὲν τοι ὁ πρὸ τῆς χειροτονίας ἀντειπὼν συκοφάντης φανείη, ἢ μὴ ἐπεξέλθῃ, χωριζέσθω διηνεκῶς τῆς ἀγίας κοινωνίας παρὰ τοῦ τὴν χειροτονίαν ποιούντος, ἢ δὲ χειροτονία γινέσθω. Ἡ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι ἐὰν ἢ ἀντίρρησις ἐπὶ αἰτία γένηται ἐμποδί-

(1) κατεστρώθη X. Tr. — (2) X. Tr. — χειροτονίας E. I. καὶ B.

σαι τῇ χειροτονίᾳ δυναμένη κατὰ τοὺς νόμους ἢ τοὺς κανόνας, καὶ ὅτι παρόντος ἑκατέρου μέρους ἢ ἐξέτασις γίνεται, ἢ τοῦ κατηγοροῦ ὑπερτιθεμένου ἐπὶ τρεῖς μῆνας πληρῶσαι τὴν κατηγορίαν, καὶ ὅτι μὴ δεικνὺς ὁ κατήγορος ἢ ἀποφεύγων ἐκβάλλεται τῆς ἐπαρχίας ἢ ἐνοικεῖ. Γινομένης δὲ τῆς χειροτονίας πρὸ τῆς ἐξετάσεως, ὁ μὲν χειροτονηθεὶς ἐξωθεῖται, ὁ δὲ χειροτονήσας ἐπὶ ἐνιαυτὸν κωλύεται τῆς ἀγίας (2) λειτουργίας, καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ προσκυροῦται τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ. Ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις θέλει τὰ αὐτὰ κρατεῖν καὶ ἐπὶ ταῖς χειροτονίαις τῶν κληρικῶν. Ἡ δὲ ιζ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου φησὶν, ὅτι τινὸς κατηγοροῦντος ἐφ' οἷα δῆποτε αἰτία τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι, γινέσθω πρότερον ἢ ἐξέτασις τοῦ κατηγοροῦ ἐπεξιόντος· εἰ δὲ ἀπολειφθῆ ἢ ἀναβάλληται, ποιείτω τὴν ζήτησιν εἰσω τριῶν μηνῶν ὁ μέλλων χειροτονεῖν, καὶ ἐὰν ἀνεύθυνος φανῆ, παρόντος ἢ ἀπολειφθέντος τοῦ κατηγοροῦ χειροτονεῖσθω· καὶ ὁ κατήγορος, εἰ μὲν κληρικός ἐστίν, ἐκβάλλεται τοῦ βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκός, σωφρονίζεται. Τῆς δὲ χειροτονίας γινομένης πρὸ ἐξετάσεως, τῆς ἱερωσύνης ὁ χειροτονήσας καὶ ὁ χειροτονηθεὶς ἐκβάλλονται. Λέγει δὲ τὰ αὐτὰ κρατεῖν καὶ ἐπὶ χειροτονίᾳ κληρικῶν, καὶ ἐπισκόπων, καὶ ἡγουμένων.

Σχόλιον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτλ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάν. ζ'. ἣτις οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ιζ'. διάτ. ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ' (3) κεκμένη ἐν βιβλ. γ'. τῶν βασιλικῶν τιτ. α'. κεφ. η'. οὕτως ἔχοντι· εἰ δὲ τις κατηγορίαν ποιήσῃται κατὰ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἢ ἄλλου κληρικοῦ, καὶ ἡγουμένου, ἐφ' οἷα δῆποτε αἰτία, ἀναβαλλέσθω

(2) θείας X. Τρ. — (3) ρλζ'. X. Τρ. καὶ Ξ.

ἢ τοιαύτη χειροτονία, καὶ γινέσθω πρότερον ἐξέτασις τῆς κατηγορίας παρόντος τοῦ κατηγοροῦ καὶ ἐπεξιόντος τοῖς παρ' αὐτοῦ προσαγγεληθεῖσιν. Εἰ δὲ ἀπολιμπάνοιτο, ἢ ἀ. ἐβάλλοιτο ὁ κατήγορος, καὶ οὕτως ὁ τὴν χειροτονίαν μέλλων ποιεῖν ζήτησιν ἀκριβεστάτην ποιείσθω μηνῶν εἴσω τριῶν, καὶ εἰ μὲν ὑπεύθυνον εὖρη τὸν τὴν κατηγορίαν ὑπομείναντα, εἴτε κατὰ τοὺς θεῖους κανόνας, εἴτε κατὰ τοὺς ἡμετέρους νόμους, κωλέσθω ἡ χειροτονία. Εἰ δὲ ἀνεύθυνος φανεῖη, εἴτε παρόντος τοῦ κατηγοροῦ ἢ καὶ ἀπόντος, γινέσθω ἡ χειροτονία. Ὁ δὲ κατήγορος, εἴτε παρῶν μὴ ἀποδείξῃ, εἴτε ἀποφύγῃ, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, ἐξωθείσθω τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, τὸν προσήκοντα σωφρονισμὸν ὑπομενέτω. Εἰ δὲ τις πρὸ ἐξετάσεως τὸν κατηγορηθέντα χειροτονήσῃ, ὅ, τε χειροτονήσας, καὶ ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐκβαλλέσθω.

[Σημείωσαι τὴν παροῦσαν νεαρὰν διηνεκεῖ ἀφορισμῷ καθυποβάλλουσαν τὸν συκοφαντικῇ ψυχῇ κωλύσαντα τὴν τοῦ ἐπισκόπου χειροτονίαν· ὅπερ ἐστὶ καινὸν καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀνηρέθη. Ἔτι σημείωσαι, ὅτι οὔτε ἡ ἕκτη νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἢ διηνεκεῖ ἀφορισμῷ τὸν κατήγορον καθυποβάλλουσα, οὔτε τὸ τῆς οὐγ' νεαρᾶς κεφάλαιον διοριζόμενον ἐκβάλλεσθαι τῆς ἐπαρχίας ἢ ἐνοικεῖ τὸν κατήγορον, ἐδέχθησαν εἰς τὰ βασιλικά· ἀλλὰ τὸ φιλανθρωπότερον κεφάλαιον τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, τὸ διοριζόμενον τὸν τοιοῦτον συκοφάντην λαϊκὸν μὲν ὄντα σωφρονίζεσθαι, κληρικὸν δὲ καθαιρεῖσθαι. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐντὸς μηνῶν τριῶν τέμνεσθαι τὴν κατὰ τοῦ χειροτονεῖσθαι ὀφείλοντος εἰσαγομένην κατηγορίαν, ἢ παρόντος τοῦ κατηγοροῦ ἢ καὶ ἀπόντος, εἰδικὸν ἐστὶ διὰ τὸ χρήσιμον τῆς χειροτονίας. Νομίζω οὖν, ὅτι οἱ μεταγενέστεροι νόμοι οἱ διοριζόμενοι διὰ τριακονθημέρων ἐπιφωνημάτων μετακαλεῖσθαι τοὺς κατηγοροὺς, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ περὶ κατηγορῶν νομοθετηθέντα οὐκ ἔχουσι χώραν ἐπὶ τοῦ παρόντος θέματος (1). Εἰ γὰρ δοθείη τοῦτο, σχολάσει τὸ γίνεσθαι τὴν ἐξέτασιν ἐντὸς τριμηνιαίου καιροῦ. Ἡ μὲν τοι τῶν ἐγ-

(1) Θεσπίματος Β, ἐν περισελίδῳ.

γοάφων δόσιζ ἀπαραίτητος(1) γενήσεται, τοῦ κατηγοροῦ δι' ὀλιγο-
 ημέρων μηνυμάτων ἐγγράφων μετακαλουμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ χρόνου οὗ ἐντός δεῖ τοὺς ἐπισκόπους χει-
 ροτονεῖσθαι. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κέ. Συνόδου στ'.
 κανὼν ιδ'.

Κείμενον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι, ἐὰν
 ὑπέρθωνται οἱ τῆς πόλεως ἐφ' ἑξ μῆνας ψηφίσασθαι τὸν
 ἐπίσκοπον, ποιείτω τὴν χειροτονίαν ᾧ τινι ἀρμόζει, κιν-
 δύνῳ τῆς ἐαυτοῦ ψυχῆς, τῶν ἄλλων πάντων παραφυλατ-
 τομένων.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος
 ρκγ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφάλαιον οὐκ ἐτέθηεῖς τὰ βασιλικά. Ἔσο
 δὲ εἰδῶς ὡς *τοῦτῳ* (2) τῷ νομίμῳ χρώμενος ὁ ἀγιώτατος ἡμῶν
 δεσπότης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κὺρ Μιχαὴλ ἐπεφωνήσατο
 τὸν μητροπολίτην ἐκεῖνον Ἀμασειᾶς κὺρ Λεόντιον (3) ἐκ τρί-
 του, χάριν τοῦ (4) ψηφίσασθαι τὴν ἐπισκοπὴν τὴν Ἀμισὸν πρὸ
 χρόνου ἐνὸς ἡδὴ χρεύσασαν(5). Ἐλεγε γὰρ ὡς ἐπεὶ χρονιαῖος πα-
 ρῆλθε καιρὸς, καὶ ἡ Ἀμισὸς οὐκ ἐψηφίσθη παρὰ τοῦ μητροπολί-
 του, ἀλλὰ καὶ τρία γεγονάσι πρὸς αὐτὸν ἐπιφωνήματα ἐξ ὀρι-
 σμοῦ τούτου, ὡς ἂν ψηφίσαιτο(6) τὴν ἐπισκοπὴν, ὁ δὲ οὐκ ἐποίη-
 σε τοῦτο, καλῶς αὐτὸς κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ τοιούτου νόμου,
 ἵνα ψηφίσῃται αὐτὴν, καὶ ποιήσῃ τὴν χειροτονίαν τοῦ ψηφι-
 σθησομένου· ὅτε καὶ τινων λεγόντων μὴ δεχθῆναι εἰς τὰ βα-
 σιλικά τὴν τοιαύτην τῆς νεαρᾶς διάταξιν (7), κεντεῦθεν ἀπρακτον
 εἶναι, αὐτὸς ἐπέμενε λέγων, μὴ δίκαιον εἶναι κεραίαν ἀθετη-
 θῆναι ἐκ τῶν ἐν τῷ νομοκάνονι γεγραμμένων, τῷ ὡς θεογρά-

(1) ἀπαραίτητος X. Τρ. — (2) X. Τρ. — ὡς τῷ νομίμῳ B. — (3) X. Τρ. —
 Κύριον Λέοντα 'E. 'I. B. — (4) X. Τρ. — τοῦ μὴ ψηφίσασθαι 'E. 'I. B. — (5)
 χρεύουσας X. Τρ. — (6) X. Τρ. ψηφίσται. B. — (7) διάσειξιν X. Τρ.

φους πλάκας παρὰ τῆ ἐκκλησίᾳ λογιζομένω· ἀλλ' ὕστερον μαθὼν ἔκ τε τῶν βασιλικῶν χειλέων, καὶ ἔκ τῶν προκρίτων τῆς συγκλήτου βουλῆς, ὅπερ καὶ πρότερον ἤκουεν, εἰς τὴν τοῦ παρόντος πονήματος ἐπέσπευσε συγγραφὴν, καθὼς καὶ ἐν τῷ προοιμίῳ παρὲδῆλώσαμεν· τῆς γοῦν τοιαύτης νεαρᾶς μὴ ἐνεργούσης κρατεῖ ὁ κέ. κανὼν τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου(1). Ὁ χάριν τῆς χειροτονίας τοῦ ἐπισκόπου τῷ παρόντι κανόνι περιεχόμενος χρόνος διττῶς ἐρμηνεύεται. Ὁ μὲν γὰρ κέ. κανὼν τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου διορίζεται ἐντὸς τριῶν μηνῶν εἰς τὰς χηρευούσας ἐκκλησίας ἐπισκόπους ἐπικηρύττεσθαι· ὁ δὲ ιδ'. κανὼν τῆς ζ'. συνόδου περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἡλικίας τοῦ ἐπισκόπου διδάσκει· ἡ δὲ παράβασις ἐκείνου μὲν ἐκκλησιαστικῶ καθυποβάλλει ἐπιτιμίῳ, τούτου δὲ καθαιρέσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι τινα ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ χριστιανούς ὀρθοδόξους ποιῆσαι. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λστ'.

Κείμενον.

Καὶ ἡ ιη. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβλίου καὶ ἡ ι. τοῦ ιά. τίτ. τιμωρεῖται τοὺς Σαμαρείτας καὶ Ἑλληνας βαπτίζομένους, καὶ μὴ προσάγοντας γαμετὰς αὐτῶν καὶ παῖδας τοὺς ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι.

Σχόλιον.

Ἡ ιη. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ ι. τοῦ ιά. τίτλου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου. Ἐρωτήσῃ τις ὡς τοῦ λς'. κανόνος τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου διοριζομένου, μὴ κληροῦσθαι τινα, εἰ μὴ ποιήσῃ χριστιανούς πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, πῶς αἱ παροῦσαι διατάξεις αἰ λέγουσαι τοὺς ἐξ Ἑλλήνων γεγονότας πιστοὺς τιμωρεῖσθαι εἰ μὴ προσάγουσι τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι γαμετὰς αὐτῶν, καὶ παῖ-

(1) Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ σχολίου μέχρι τέλους αὐτοῦ οὐκ εὑρεται ἐν Κ. Τρ.

δας, καὶ πάντας τοὺς ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν, οὐκ ἐπέθησαν εἰς τὰ βασιλικά, σύνδρομοι (1) οὔσαι κατὰ ταῦτα τῷ κανόνι. Λύσις. Αἱ μὲν διατάξεις οὐ παρελήφθησαν εἰς τὰ βασιλικά διὰ τὴν τοῦ ἀγίου ἀποστόλου *Παύλου* (2) παραγγελίαν τὴν διοριζομένην μὴ λύεσθαι τὸ τῶν ἀπίστων συνοικέσιον (3), ἐὰν ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν πιστὸς γένηται. Τί γάρ, φησὶν, οἶδας ἐὰν ὁ πιστὸς μεταγάγη πρὸς τὴν πίσιν τὴν ἄπιστον σύζυγον αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐναντίον; Ὁ δὲ κανὼν οὐ θέλει συνοικεῖν *τὸν* (4) μηδέποτε γεγονότα ἄπιστον, ἀλλ' ὀρθοδοξοῦντα μετ' ἀπίστου· πολλῶ δὲ πλέον μετὰ κλήρωσιν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ παραχωρεῖ αὐτὸν κληρωθῆναι. Καὶ ἕτεροι δὲ κανόνες οὐ παραχωροῦσι τῷ πιστῷ συναφθῆναι μετὰ ἀπίστου. Διαφορὰ γοῦν ἐστὶν ἀπίστου εἰς τὴν πίσιν ἐπιστρέψαντος, καὶ τοῦ ἐκ γενετῆς ὄντος πιστοῦ· ὁ μὲν γὰρ συγγνώμης ἀξιούται μὴ ἐκβάλλων τοὺς προσγενεῖς αὐτῷ ἀπίστους, μεταστρέψαι κάκεινους ἐλπίζόμενος εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν· ὁ δὲ τιμωρεῖται ὡς μετ' ἀπίστων συγκοινωνῶν, καὶ οὐ παραχωρεῖται κληροῦσθαι. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν οβ'. κανόνα τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ συνόδου οὕτω διαιροῦντα τοὺς πιστοὺς, καὶ πρὸς τῷ τέλει ταῦτα διεξιόντα· ἡγίασται γὰρ ὁ ἄπιστος, ἀνὴρ ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἢ ἄπιστος γυνὴ ἐν τῷ ἀνδρί. Ἀνάγνωθι καὶ ἀπὸ τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Παύλου τὸ περὶ τούτου πρόσφορον χωρίον λέγον· Ἀδελφοί εἴ τις ἀδελφὴν γυναῖκα ἔχη ἄπιστον, καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ εἶπέ ἀπὸ πάντων καλῶς ἱερωσύνης ἀξιούσθαι *τὸν* (5) βαπτισθέντα καὶ ἀγιάζοντα ἄλλους, καὶ πρὸ τοῦ βαπτίσει τοὺς σὺν αὐτῷ οἰκοῦντας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ι'. Συνόδου α'. καὶ β'. συγκροτηθείσης ἐν τῷ ναῶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανὼν ιζ'.

Κεῖμενον.

Ἡ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὐ συγχωρεῖ

(1) X. Tr. — σύνδεσμοι 'E. I. B. — (2) X. Tr. — (3) X. Tr. — συνοίκησιν 'E. I. B. — (4) X. Tr. — οὐ μηδέποτε 'E. B. — (5) X. Tr. — τὸ τὸν ἐλλείπει ἐν 'E. B.

ἀπὸ λαϊκῶν εὐθέως ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, ἀλλὰ πρό-
τερον κληρικὸν γίνεσθαι, καὶ μένειν ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὰς
γραφὰς διδασκόμενον καὶ τοὺς κανόνας. Ἡ δὲ α'. διάταξις
τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου οὐ βούλεται αὐτὸν οὐχ ἦτ-
τον ἐξ μηνῶν προκληρωθῆναι ἢ προμονάσαι(1).

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστίν, ὡς ἀνωτέ-
ρω εἴρηται, νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κε-
φάλαιον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Καὶ ἡ α'. διάταξις τοῦ
α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ς'. καὶ οὐδὲ αὐ-
τῇ, περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων διαλαμβάνουσα,
κατεστρώθη εἰς τὰ βασιλικά. Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν
γινομένων ἐπισκόπων πολλὰ ἐν διαφόροις Ἰουστινιανείοις νεαράϊς
ἐγράφησαν· ἠπράκτησαν δὲ πάντα ὡς μὴ συντεθέντα εἰς τὰ
βασιλικά (2). Πρόσχευς τοίνυν χάριν τούτου μόνον τῷ ιζ'. κα-
νόνι τῆς ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συγκροτηθείσης α'.
καὶ β'. συνόδου· ἐκεῖσε δὲ πάντως εἰρήσεται ὅπως τὰ τοῦ
κανόνος ἐκλαμβάνονται, καὶ ἀπὸ τῶν νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ
τοῦ βασιλέως τί κρατεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Πῶς ὁ ἐθνικός, ἢ ὁ ἐν νόσῳ, ἢ ὁ νεωστὶ βαπτισθείς, καὶ
ὁ ἐκ φαύλης διαγωγῆς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος ἢ κλη-
ρικός. Κανὼν Ἀποστόλων π'. Συνόδου Νικαίας κανὼν β'.
Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιβ'. Συνόδου Λαοδικείας
κανὼν γ'.

(1) Τὸ κείμενον τοῦτο ἐλλείπει ἐν Ε' καὶ Ι. ὁ δὲ Β. προσέθετο αὐτὸ ἐν τῷ τέλει
τοῦ Νομοκάνονος, ὀδηγηθεὶς ἐκ τοῦ Χειρογράφου τοῦ Καρδινάλιου Ἰουλίου τοῦ Μα-
ζαρηνοῦ, ὅπερ ἦν προδήλως πληρέστερον τῶν Χ. ἐφ' ὧν ἐγένετο προηγουμένως
ἡ ἐκδοσις. Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον Χ. Γρ. πληρέστερον καὶ τοῦ Μαζαρηνοῦ Χ. περιέ-
χει ἐν οἰκείῳ τόπῳ τὸ διαληφθὲν κείμενον, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα χωρία ἐντελέ-
στερον ἐν αὐτῷ γραφόμενα εἶδομεν.

(2) Ὡς περ ἄλλη οἰαδήποτε Ἰουστινιανῆ νεαρὰ περὶ τούτου διαλεγομένη, ὅλη
κῆρυξ ἢ φράσις οὐχ εἴρηται ἐν Χ. Γρ. Ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς ὑπάρχει ἡ ἐν τῷ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Πῶς ὁ σχολάζων ἐπίσκοπος γίνεται εἰς σχολάζουσαν ἐπισκοπὴν. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Πότε γίνεται ἐπίσκοπος ἢ κληρικός εὐνουχος, ἢ ἄλλως ἐμπαθῆς τὸ σῶμα. Ἀποστόλων κανὼν κά. κβ'. οζ'. οἱ Συνόδου Νικαίας κανὼν α'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ὁ πολιτικός νόμος τοὺς ἑαυτοὺς ἢ ἑτέρους εὐνουχιζοντας διαφόρως τιμωρεῖται, ποτὲ μὲν κεφαλικῶς, ποτὲ δὲ δημεύσει καὶ ἐξορία, ποτὲ δὲ ταυτοπαθεία. Καθόλου* γὰρ* (1) ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν *οὐδένα* (2) συγχωρεῖ εὐνουχίεσθαι, ἀλλὰ παρὰ βαρβάροις καὶ (3) μόνους βαρβάρους. Εἰ δέ τις παρ' ἡμῖν εὐνουχισθῆ, ἐλευθεροῦται εἴπερ ᾗν δοῦλος, καὶν διὰ νόσον εὐνουχισθῆ, ὡς βιβ. δ'. τοῦ κώδ. τίτ. μβ'. διατ. α. β'. καὶ βιβ. μή. τίτ. ἡ. διατ. γ'. δ'. ε. στ'. ιά. καὶ ἐν τῇ περὶ τῶν εὐνουχιζόντων ρμβ'. νεαρᾶ.

Σχόλιον.

Ἡ α. καὶ β' διάτ. τοῦ μβ'. τίτ. τοῦ δ'. β.βλ. τοῦ κώδικος ἐτέθησαν ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ιθ'. τίτ. α κεφ. πζ'. δ καὶ ἔχει οὕτως. Ἡ διάταξις κελεύει ὥστε μηδένα Ῥωμαῖον εὐνουχίεσθαι, μηδὲ ἔξω τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἐδάφους, μηδὲ ἀγοράζειν μηδένα τὸν εὐνουχισθέντα Ῥωμαῖον, ἀλλὰ καὶ τὸν εὐνουχίσαντα, καὶ αὐτὸν *τὸν* (4) ἀγοράσαντα καὶ τὸν συμβολαιογράφον τὸν συγγράψαντα αὐτοῦ τὸ συμβόλαιον, καὶ τὸν τελώνην τὸν κομισάμενον τέλος τι ὑπὲρ τούτου τιμωρεῖσθαι. τὰ δὲ βάρβαρα ἀνδράποδα τὰ εὐνουχιζόμενα ἔξωθεν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἐδάφους,

σχολίῳ ἀποκατασταθεῖσα παρῶσα περίοδος ἀπὸ τοῦ » Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν κτλ. ἧτις οὐχ εὔρηται ἐν Ε. Ι. καὶ Β.

(1) X. Τρ. — δὲ Ε. I. Β. — (2) X. Τρ. — οὐ συγχωρεῖ Ε. Β. — (3) Ὁ καὶ οὐχ εὔρηται ἐν X. Τραπ. — (4) X. Τρ. — τὸν οὐχ εὔρηται ἐν Ε. καὶ Β.

ἔξεστω πᾶσι τοῖς ἐμπόροις καὶ ἀγοράζειν καὶ πιπράσκειν. Τοῦ δὲ μῆ. βιβ. τοῦ κώδικος ὁ ἡ. τίτ. κεῖται ἐν βιβ. ξ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. λθ'. τὰ δὲ κεφάλαια ταῦτα παρελείφθησαν, καὶ οὐκ ἐτέθησαν. Ἡ δὲ ρμβ'. (1) νεαρά τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. νά. κεφ. δ'. ὃ καὶ ἔχει οὕτω· Θεσπίζομεν ἐν οἴῳ δῆποτε τόπῳ τῆς ἡμετέρας πολιτείας εὐνουχίζειν τολμῶντας ἢ τολμήσοντας οἰονδήποτε πρόσωπον, εἰ μὲν ἄνδρες εἴεν οἱ τοῦτο τολμήσαντες, ἢ καὶ τολμῶντες, ταῦτο τοῦτο παθεῖν ὃ πεποιήκασι, καὶ εἰ περισωθεῖεν, τὰ πράγματα αὐτῶν τῷ δημοσίῳ προσκυροῦσθαι, διὰ τοῦ κατὰ καιρὸν τὴν τῆς σῆς ἐνδοξότητος ἀνύοντος ἀρχὴν, κάκεινους ἐν Γύψῳ πέμπεσθαι, ὀφείλοντας τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνον ἐκεῖ εἶναι· εἰ δὲ γυναῖκες εἴεν αἱ τοῦτο ποιοῦσαι, καὶ τούτας τιμωρεῖσθαι, καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν διὰ τοῦ κατὰ καιρὸν τὴν αὐτὴν ἀνύοντος ἀρχὴν τῷ δημοσίῳ προσκυροῦσθαι, καὶ εἰς ἐξορίαν πέμπεσθαι, ἵνα ἐξ ἧς ἐνόμισαν ἢ ἐνόησαν (2) ἀσεβείας κέρδος αὐταῖς περιποιεῖν, ἐξ αὐτῆς τιμωρίαν καὶ ἔκπτωσιν τῶν ἰδίων πραγμάτων ὑποστῶσι. Τοὺς μὲν τοι ἐπιτάξαντας, καὶ ἐπὶ τούτῳ πρόσωπα παραδεδωκότας, ἢ καὶ οἴκους, ἢ τόπον τινὰ ἐπὶ τούτῳ παρασχομένους εἴτε παρέχοντας, εἴτε ἄνδρες εἴεν, εἴτε γυναῖκες, τὰς αὐτὰς κελεύομεν ὑποστῆναι τιμωρίας, ὡς συνίτορας γενομένους τῆς ἀδίκου ταύτης πράξεως. Αὐτοὺς δὲ τοὺς εὐνουχισθέντας ἐχρῆν μὲν ἀπὸ παλαιότερων χρόνων *ἐλευθέρους εἶναι*, (3) πλὴν κελεύομεν τοὺς ἀπὸ τῆς ἰ. ἐπινομίσεως (4) τοῦ νῦν ἐπελθόντος κύκλου εὐνουχισθέντας παρ' οὐτινοσοῦν ἐν τόποις τῆς ἡμετέρας πολιτείας ἐλευθέρους εἶναι, καὶ κατὰ μηδένα τρόπον ἢ οἰονδήποτε εἶδος συναλλάγματος εἰς δουλείαν κατέλκεσθαι, μηδὲ συμβόλαιον ἐπ' αὐτοῖς ἀγοραῖον, ἢ ἰδιόχειρον, καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἢ κατὰ περινοίαν γινόμενον, ἢ γενισόμενον κρατεῖν, ἀλλὰ μηδὲ τὰς λεγομένας ἀνακρίσεις ἐπὶ τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι προσώποις ἢ γινομένας κρατεῖν· ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς τοιούτοις (5) συναλλάγμασι τὸ λοιπὸν ὑπουργοῦντας,

(1) Ὁ Ἐ. καὶ Ἰ. κατὰ λάθος γράφουσι ρμά. — (2) Ἡ νεαρά φέρει, ἢ νομίζουσι. — (3) Νεαρά ρμβ' κεφ. ε'. — (4) τῆς duodecimae indictionis, νεαρά ρμβ'. — (5) X, Γ, τοὺς τοιούτους Ἐ, Β.

τάς ἀνωτέρω εἰρημένας κελεύομεν ὑποστῆναι ποινάς. Εἰ μὲν τοι διὰ πάθος συμβῆ δούλον εὐνουχισθῆναι, κάκεῖνον κελεύομεν τῆς ἐλευθερίας τυγχάνειν. Οἱ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὄντες ἐλεύθεροι πάθει ὡς εἰκὸς τοιούτῳ περιπίπτοντες ἑαυτῶν ἔχουσι ἐξουσίαν, ἣν ἂν θέλωσι θεραπείαν ἑαυτοῖς προσάγειν. Τοὺς εὐνουχισθέντας τοίνυν (1) ἀπὸ τοῦ μνημονευθέντος χρόνου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ παρ' οἰωδῆποτε προσώπῳ ὄντας κελεύομεν ἀναζητηθῆναι, καὶ ἐλευθέρους εἶναι, καὶ μηδέποτε εἰς δουλείαν τούτους καθέλκεσθαι. Εἰ μὲν τοι θαρρήσουσί τινες ἐξ αὐτῶν τῶν εὐνουχισθέντων τινὰς μετὰ τὸν παρόντα ἡμῶν ἐπισχεῖν νόμον, δίδομεν ἄδειαν καὶ τοῖς εὐνουχισθεῖσιν αὐτοῖς, ὡς ἅπαξ ἐλευθερίας ἐκ τοῦ παρόντος ἡμῶν τυχοῦσι νόμου, ἐνταῦθα μὲν τῇ τε βασιλείᾳ προσιέναι, τῷ τε κατὰ καιρὸν ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ, καὶ τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἡμῶν ἄρχουσι προσαγγέλλειν, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς κατὰ τύπον ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις καὶ τοῖς τούτων ἄρχουσιν, ἐφ' ᾧ προνοία πάντων τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων καὶ κινδύνῳ τῶν πειθομένων αὐτοῖς τάξεων, εἴτε ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἴτε ἐν ἐτέρῳ οἰωδῆποτε τόπῳ τῆς ἡμετέρας πολιτείας, τούτους ἐκδικεῖσθαι, καὶ φυλάττεσθαι τὴν ἐκ τοῦ παρόντος ἡμῶν νόμου διδομένην αὐτοῖς ἐλευθερίαν· παριδεῖν γὰρ φόνους τοσοῦτους γινομένους κατὰ πρόφασιν τῶν τοιαῦτα τολμώντων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ οὐδαμῶς ἀνεχόμεθα. Εἰ γὰρ βάρβαροι ἀκούσαντες τῶν ἡμετέρων περὶ τούτου παραγγελμάτων (2) ταῦτα ἐφύλαξαν, πῶς ἂν ἡμεῖς συγχωρῶμεν μετὰ τοσαύτας τῶν πρὸ ἡμῶν βεβασιλευκότων νομοθεσίας τοιοῦτά τι ἀμαρτάνεσθαι, ἢ καὶ ἀνεκδίκητον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ καταλιμπανέσθαι;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΙΕ΄.

Περὶ τοῦ τὸν δαιμονιζόμενον μὴ κληροῦσθαι. Ἀποστόλων κανὼν οθ'. (3).

(1) τοίνυν αὐτοῖς X. T.—(2) παραγγελιῶν, νεαρά ρμβ'. — (3) Ὁ Ἐ. 'Ι. καὶ B, κατὰ λάθος γράφουσιν σή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄.

Περὶ τοῦ μὴ πειθαρχοῦντος (1) τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, βουλομένῳ χειροτονεῖν αὐτὸν εἰς μείζονα βαθμόν. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λά. Βασιλείου κανὼν ι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ χειροτονηθέντος, καὶ μὴ δεχθέντος ὑπὸ τῆς παροικίας, ἢ μὴ καταδεξαμένου, ἢ μὴ δυναθέντος (2) ἀπελθεῖν. Ἀποστόλων κανὼν λστ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιή. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιή. Συνόδου στ΄. κανὼν ιζ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸν τελευτῶντα ἐπίσκοπον ἕτερον ἀντ’ αὐτοῦ χειροτονεῖν. Ἀποστόλων κανὼν οστ΄. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κγ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Περὶ τοῦ μὴ ἀπλῶς ἐν πόλει βραχεία, ἢ κόμῃ γίνεσθαι ἐπίσκοπον Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ΄. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν στ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο μητροπολίτας, ἢ ἐν μιᾷ πόλει δύο ἐπισκόπους, ἢ ἐν δυσὶ πόλεσιν ἓνα κληρικόν. Συνόδου Νικαίας κανὼν ή. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν ι. ιβ΄. Συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν ιε

(1) Περὶ τοῦ μὴ πειθαρχοῦντι Ε. 'Ι. καὶ Β. — (2) ἢ μὴ δυναμένου Ε. 'Ι. Β.

Κεῖμενον.

Ὁ Ἐλενόποντος δύο ἔχει μητροπολίτας, ὡς ἡ κή. νεαρά· καὶ ἡ Παφλαγονία διαφόρους, ὡς ἡ κθ'. νεαρά· καὶ ἡ Φρυγία Καπατιανή, καὶ ἡ β'. Καππαδοκία. Οὔτε δὲ δύο πόλεων (1) δύναται τις εἶναι ἐπίσκοπος, ἐξήρηται ὁ Τομέως (2), αὐτὸς γὰρ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν Σκυθίας προνοεῖ καὶ ἡ Λεοντόπολις Ἰσαυρίας ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπόν (3) ἐστὶν Ἰσαυροπόλεως, ὡς βιβ. α. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διατ. λέ. οὔτε δὲ ἡγούμενος γίνεται δύο μοναστηρίων, ὡς διάτ. λθ'. τοῦ αὐτοῦ τίτλου (4).

Σχόλιον

Ἡ κή. νεαρά κεῖται εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ς'. τίτ. ιβ'. κεφ. α. ἥτις ἐνταῦθα οὐκ ἐτέθη παρ' ἡμῶν διὰ τὸ μέγας ἀλλοιωθῆναι τὴν τῶν ἐν ταύτῃ δηλουμένων χωρῶν κατάστασιν ὑπὸ τῶν ἀθέων βαρβάρων, καὶ διὰ τοῦτο ἀπρακτῆσαι (5) τὰ τῆς νεαράς. Καὶ ἡ κθ'. νεαρά ἐγράφη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ς'. τίτ. ιγ'. κεφ. α. ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἐτέθη διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ἡ μὲν τοι (6) λέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφάλαιον γ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τοῦ γ'. βιβ. τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον. Τὸν ἀφαιρούμενον πόλεως οἰασιδῆποτε τινος πάλαι οὔσης, ἢ νῦν πολισθείσης, τὸ τῆς ἰδικῆς ἐπισκοπῆς δίκαιον ἢ ἕτερον προνόμιον, κἂν ἀπὸ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς, ἀτιμοῖ καὶ δημεύει ἢ διάταξις, ἀκυροῦσα καὶ τὴν ἐγχείρησιν· ὑπεξαιρεῖ δὲ τὰς ἐν Σκυθίᾳ ἐπαρχίας, καὶ Λεοντόπολιν τῆς Ἰσαυρίας. Ἡ δὲ λθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Σημείωσαι. Τῷ ἐνταῦθα καταστρωθέντι νόμῳ, ἡγοῦν τῷ γ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου μὴ προσχῆς· ἀνηρέθη γὰρ ὑπὸ τοῦ ιζ'. κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου καὶ τοῦ λή. κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ· καὶ ἀνάγνωθι τὸν τοιοῦτον λή. κανόνα καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ.

(1) X. T. — ἡ οὐκ εἰς δύο πόλεις Ἐ. Ἱ. Β. — (2) Ἡ Τομέων Σκυθίας πόλις Δ. 35 Κώδ. 1. 3. — (3) X. T. — ὑπὸ τὴν ἐπισκοπὴν Ἐ. Ἱ. Β.

(5) X. Tρ. — καὶ τὰ τῆς νεαράς Ἐ. Ἱ. Β. — (6) Ἡ λέ. διάτ. Ἐ. Ἱ. Β.

κατεστρώθησαν γὰρ ἐν αὐτῇ σημειώματα (4) βασιλικῶ ῥήματι διαλαμβάνοντα πῶς τοῖς βασιλεῦσιν ἐφεῖται ἐκκλησιαστικὰ μετασκευάζειν δίκαια καὶ προνόμια. Σημείωσαι. Ἡ λθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος ἡ διοριζομένη μὴ γίνεσθαι τινὰ *ἡγούμενον* (2) δύο μοναστηρίων μὴ ὀφείλουσα ἐνεργεῖν, διὰ τὸ μὴ τεθῆναι εἰς τὰ βασιλικά, ἐνεργεῖ ἀκολούθως τῷ ιε. κανόνι τῆς ζ'. συνόδου, τῷ διοριζομένῳ μὴ γίνεσθαι τινὰ κληρικὸν εἰς δύο ἐκκλησίας μιᾶς πόλεως· εἰ γὰρ οὐκ ἐφεῖται κληροῦσθαι τινὰ εἰς δύο ἐκκλησίας, πολλῶ πλέον οὐδὲ ἡγούμενος δύο μοναστηρίων προστήσεται, ὡσπερ οὐδὲ κεφαλὴ μία δύο σωμάτων. Τὸ δὲ προϊστασθαι τὸν Παντοκρατορικὸν (3) ἡγούμενον πολλῶν μοναστηρίων οὐκ ἐναντιοῦται τῷ κανόνι· τὰ γὰρ πολλὰ μοναστήρια ὡς ἐν λογίζονται, διὰ τὸ κατ' ἐπίδοσιν περιελθεῖν εἰς τὸν Παντοκράτορα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ τῶν χειροτονούντων ἐν ταῖς μὴ οὔσαις ὑπ' αὐτοὺς πόλεσιν ἢ ἐπαρχίαις. Ἀποστόλων κανὼν λέ. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιγ'. κβ'. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν ἡ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τῶν διὰ προστασίας ἀρχόντων γινομένων ἐγκρατῶν ἐκκλησιῶν. Ἀποστόλων κανὼν λ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν γ'.

Σχόλιον.

Ἀνάγνωθι τὸ α. κεφ. τοῦ ἡ. τίτλου τοῦ παρόντος συντάγματος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παραγεγραμμένα.

(1) τὸ X. Γρ. γράφει σημεία βασιλικῶ ῥήματι διαλαμβάνοντι, αἱ δὲ ὑφιστάμεναι ἐκδόσεις σημεία μετὰ βασιλικά ῥήματα. Διωρθώθη δὲ ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας καὶ ἀναλόγως τῆς λατινικῆς μεταφράσεως. Δ. ἐκδ. — (2) X. Γρ. — τὸ ἡγούμενον ἐλλείπει ἐν Ἐρβ. καὶ Ἰουστ. ὁ δὲ B. εἰκάζει τὴν ἀνάγκην τῆς λέξεως ταύτης παραθέτων αὐτὴν ἐν περισελίδω. — (3) Τὸν Παντοκρατορικὸν X, Γρ. καὶ B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τῶν διὰ γάμον ἢ παλλακισμὸν μὴ χειροτονουμένων ἐπισκόπων. Ἀποστόλων κανῶν ιβ'. ιγ'. ιθ'. Συνόδου στ'. κανῶν γ'. ιβ'. Βασιλείου κανῶν ιβ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Τίτλος α'. τῶν νεαρῶν, διατ. α. β. ιζ'. ἐν αἷς εἴρηται, ὅτι ὁ χειροτονούμενος ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος ὀφείλει εἶναι παρθένος, ἢ ἐκ παρθενίας μονογαμήσας παρθένον.

Σχόλιον.

Ἡ α'. β'. καὶ ιζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐτέθησαν εἰς νεαρὰς Ἰουστινιανέους ς'. ρκγ'. ρλζ'. πλὴν τὰ τῆς ς'. νεαρὰς οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά· τὰ δὲ τῆς ρκγ'. νεαρὰς ἐτέθησαν ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α. κεφ. κζ'. οὕτω λεγοντι· Κληρικοὺς δὲ οὐκ ἄλλως χειροτονεῖσθαι συγχωροῦμεν εἰ μὴ γράμματα ἴσασι, καὶ ὀρθὴν πίστιν καὶ βίον σεμνὸν ἔχουσι, καὶ οὐδὲ παλλακὴν, οὐ φυσικὸν ἔσχον ἢ ἔχουσι παῖδα, ἀλλὰ ἢ σωφρόνως βιοῦντας, ἢ γαμετὴν νόμιμον, καὶ αὐτὴν μίαν καὶ πρώτην ἐσχικότας, ἢ ἔχοντας, καὶ μηδὲ χήραν μηδὲ διαζευθεῖσαν ἀνδρὸς, μηδὲ ἄλλως τοῖς νόμοις ἢ τοῖς θείοις κανόσιν ἀπηγορευμένην. Τὰ δὲ τῆς ρλζ'. νεαρὰς ἐτέθησαν ἐν κεφ. ζ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. οὕτως ἔχοντι· Θεσπίζομεν ὁσάκις χρεῖα γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι, συνιέναι τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, ἧς μέλλει ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, καὶ προκειμένων τῶν ἀγίων εὐαγγελίων ἐπὶ τρισὶ προσώποις ψήφισμα ποιεῖν, καὶ ἕκαστον αὐτῶν ὁμνῦναι κατὰ τῶν θείων λογίων, καὶ ἐγγράφειν ἐν αὐτοῖς ὅτι τε οὐ διὰ δόσιν, οὔτε διὰ ὑπόσχεσιν, οὔτε διὰ φιλίαν, ἢ χάριν, ἢ ἄλλην οἰανδήτινα προσπάθειαν, ἀλλ' εἰδότες αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς καὶ καθολικῆς πίστεως, καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὸ λ'. ἔτος εἶναι, τούτους ἐπελέξαντο, καὶ ὅτι οὐδὲ γαμετὴν ἔχειν, ἢ παλλακὴν, ἢ παῖδας φυσικοὺς αὐτοὺς γινώσκουσιν ἐσχηκέναι ἢ ἔχειν, ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον τις ἐξ αὐτῶν γαμετὴν εἶχε,

καὶ αὐτὴν μίαν καὶ οὐδὲ χήραν, οὐδὲ ἀνδρὸς ἀποζευχθεῖσαν, οὐδὲ τοῖς νόμοις, οὐδὲ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην. Ἄλλ' οὐδὲ πολιτευόμενον ἢ ταξέωτην τινὰ τῶν ψηφίζομένων εἶναι γινώσκουσι· πλὴν εἰ μὴ ἐν μοναστηρίῳ οὐχ ἤττον δεκαπέντε ἐτῶν, μοναχικὸν ὁ πολιτευόμενος ἢ ὁ ταξέωτης βίον ἀδιαβλήτως ἐξετέλεσε, δηλ. τῆς ἔμπροσθεν ἡμῖν εἰρημένης παρατηρήσεως, καὶ ἐπὶ τούτων τῶν προσώπων ἐν τοῖς γινομένοις περὶ αὐτῶν ψηφίσμασι φυλαττομένης, ἵνα ἐκ τῶν οὕτω ψηφίζομένων τριῶν προσώπων ὁ βελτίων χειροτονηθῇ τῇ ἐπιλογῇ καὶ τῷ κρίματι τοῦ χειροτονοῦντος. Σημείωσαι, εἰ καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης ρλζ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, ἤτοι τοῦ ζ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κωλύεται τὸ ψηφίζεσθαι τινὰ εἰς ἐπίσκοπὸν ἔχοντα γαμετὴν νόμιμον, ἀλλὰ σὺ μὴ προσχῆς ταύτῃ, πρόσχες δὲ μᾶλλον τῷ μὴ κανόνι τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ συνόδου, ὃν καὶ ἀνάγνωθι καὶ λέγε, καὶ ἀπὸ τούτου προτιμᾶσθαι τῶν νόμων τοῦ κανόνας. Ἀνάγνωθι δὲ καὶ τὰ γραφέντα παρ' ἡμῶν εἰς τὸν διαληφθέντα κανόνα. Σημείωσαι. Ἐρωτήσῃ δὲ τις ὡς τῆς παρούσης Ἰουστινιανείου νεαρᾶς δεχθείσης εἰς τὰ βασιλικά τῆς διοριζομένης, μὴ ἄλλως χειροτονεῖσθαι τινὰ ἐπίσκοπον εἰμὴ ἐπὶ τρισὶ προσώποις ψήφισμα γένοιτο παρά τε τῶν κληρικῶν καὶ τῶν πρώτων τῆς πόλεως, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐπομόσεται κατὰ τῶν θείων εὐαγγελίων περὶ αὐτοῦ ὅσα τῇ νεαρᾷ περιέχονται, πῶς οὐδέν τι ἐκ τούτων σήμερον ἐνεργεῖ; Λύσις(1). Ἀπὸ τοῦ δ'. κανόνος τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, τοῦ ιθ'.(2) τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ τοῦ ιε'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, διοριζομένων τὰς ψήφους τῶν ἀρχιερέων, καὶ τὰς χειροτονίας παρὰ ἐπισκόπων ἐπὶ τῷ κρίματι τούτων γίνεσθαι, ἠπράκτησε τὸ, προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων γίνεσθαι τὰς ψήφους τῶν ἐπισκόπων παρά τῶν κληρικῶν καὶ τῶν πολιτῶν. Διὰ γὰρ τοῦτο ὡς ἔοικεν οὐκ ἐνεργεῖ καὶ ὁ ἐν τῷ ζ'. βιβ. κείμενος νόμος, καὶ διοριζόμενος δικάζειν τοὺς δικαστὰς προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων. Τὸ δὲ ἐπὶ τρισὶ προσώποις γίνεσθαι τὰς ψήφους παρὰ τῶν ἐπισκόπων τὴν σήμερον, ὡς νομίζω, ἀπὸ τῆς παρούσης νεαρᾶς ἠναγκασμένον ἐστίν.

1) X. Γρ.—(2) X. Γρ.—E. B. ιθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων, ἢ λαμβανόντων ὄφφικια. Ἀποστόλων κανῶν κθ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν β'. (1). Συνόδου ἕκτης κανῶν κβ'. κγ'. Ταρρασίου ἀρχιεπισκόπου πρὸς Ἀδριανὸν πάπαν Ῥώμης ἐπιστολή. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανῶν δ'. ε'. ιθ'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἐπιστολῆς. Γενναδίου καὶ τῆς σὺν αὐτῷ συνόδου ἐκ τῆς ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ὀσιωτάτους μητροπολίτας ἐπιστολῆς.

Κεῖμενον.

Βιβλίον α. τίτ. γ'. διάτ. λ'. μά. καὶ τίτ α. τῶν νεαρῶν, διάταξις α. β'. ιά., ἐν αἷς εἴρηται καὶ περὶ τῶν διδομένων ἐμφανιστικῶν παρὰ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ ὅτι ἐν Βυζαντίῳ μόνοι οἱ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, οὐ μὴν οἱ τῶν ἄλλων κληρικοὶ τοῖς αὐτῶν συγκληρικοῖς ταῦτα διδῶσιν. Οἱ δὲ παρασχόντες οὐ διδῶσι πλέον ἑνὸς ἑνιαυτοῦ διάρια. Οὔτε δὲ φρόντισμα οἰονδήποτε ἢ διοίκησιν ἐκκλησιαστικὴν ἐπὶ δόσει τις δύναται λαβεῖν, ἢ ἐπὶ τῶν πτωχείων γίνεσθαι, ἢ ξενῶνος, ἢ εὐαγοῦς οἴκου προστῆναι. Πάντα δὲ τὰ ἐπὶ τούτῳ διδόμενα ἢ ὑπισχνούμενα, ἢ ἐκκλησία, ἢ ὁ εὐαγῆς οἶκος ἐκδικεῖ. Ἐξουσίαν δὲ ἔχουσιν οἱ ἐπίσκοποι, καὶ πρὸ τῆς χειροτονίας, καὶ μετὰ ταῦτα ταῖς ἐκκλησίαις προσφέρειν.

Σχόλιον.

Ἡ λ'. καὶ μά. διάτ. τοῦ γ'. τίτλ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά, καὶ διὰ τοῦτο ἠπράκτησαν. Ἡ μὲν τοι α. β'. καὶ ιά. διάταξις τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν εἰσι νεαράϊ Ἰουστινιάνειοι στ'. ρκγ'. καὶ νς'. Καὶ τῆς μὲν ς'. τὸ ταρρὸν κεφάλαιον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ὡσαύτως οὐδὲ ἡ

1) X. T. — ὁ ἴδ' Ἐρβ. καὶ B. προάττουσι τὴν παράθεσιν τοῦ κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου τοῦ ἀποστολικῆς.

νς'. νεαρὰ διδάσκουσα περὶ τῶν ἐν τῷ Βυζαντίῳ διδομένων ἐμφανιστικῶν παρὰ τῶν ἐν τούτῳ γινομένων κληρικῶν. Ἡ δὲ ρκγ'. νεαρὰ ἐτέθη, ὡς πολλάκις εἴρηται, ἐν βιβ. γ'. τῶν βασιλ. τίτ. α. κεφ. θ'. καὶ ἐφεξῆς, ὅπερ θ'. κεφάλαιον κατεστρώθη ἔξωθεν τοῦ ε. κεφαλαίου τοῦ παρόντος τίτλου, ὃ καὶ ἀνάγνωθι διδάσκον περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων. Περί δὲ τῶν διδομένων διαρίων ζήτησι τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου κεφ. λέ. καὶ λς'. οὕτως ἔχοντα· Ἄλλ' οὐδὲ κληρικὸν οἰουδήποτε βαθμοῦ διδόναι τι ἐκεῖνω ὑφ' οὗ χειροτονεῖται ἢ ἄλλῳ οἰωδῆτινι προσώπῳ οὐ συγχωροῦμεν, μόνας δὲ παρέχειν αὐτὸν τὰς συνηθείας τοῖς τῷ χειροτονοῦντι ὑπηρετουμένοις, καὶ ἐξ ἔθους κομιζομένοις ἐνὸς ἐνιαυτοῦ διάρια μὴ ὑπερβαίνουσας. Ἐν δὲ τῇ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ ἐν ἣ (1) κατατάσσεται τὴν θείαν πληροῦν λειτουργίαν, καὶ μηδὲν παντελῶς τοῖς ἰδίῳις συγκληρικῶις διδόναι ἕνεκα (2) τῆς ἰδίας ἐμφανείας, μηδὲ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τῶν ἰδίων παραμυθιῶν ἢ τῶν ἄλλων μεριτικῶν (3) αὐτὸν ἀποστερεῖσθαι, ἀλλὰ μηδὲ ξενοδόχον ἢ πτωχοτρόφον, ἢ νοσοκόμον, ἢ ἄλλου εὐαγοῦς οἰουδήποτε οἴκου διοικητὴν, ἢ οἰουδήποτε ἐκκλησιαστικὸν φρόντισμα χειρίζοντα διδόναι τι ἐκεῖνω ὑφ' οὗ προβάλλεται, ἢ ἄλλῳ οἰωδῆποτε προσώπῳ ὑπὲρ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ διοικήσεως. Ὅ δὲ παρὰ ταῦτα ἄπερ διετυπώσαμεν ἢ διδοῦς, ἢ λαμβάνων, ἢ μεσίτης γενόμενος, τῆς ἱερωσύνης ἢ τοῦ κλήρου, ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἰουδήποτε διοικήσεως γυμνωθήσεται, τῶν διδομένων ἐκδικουμένων τῷ εὐαγεῖ τόπῳ, οὗτινος τὸ τοιοῦτον πρόσωπον τὴν χειροτονίαν, ἢ φρόντισμα, ἢ διοίκησιν ἔλαβεν. Εἰ δὲ κοσμικὸς εἴη ὁ λαμβάνων, ἢ μεσίτης γινόμενος, τὸ δοθὲν διπλοῦν ἀπαιτηθήσεται, καὶ τῷ εὐαγεῖ τόπῳ, ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτον πρόσωπον τὴν διοίκησιν ἢ τὴν χειροτονίαν ἢ τὴν φροντίδα ἔλαβε, παρεχέσθω. Εἰ δὲ τις κληρικὸς οἰουδήποτε βαθμοῦ, ἢ διοικητὴς οἰουδήποτε εὐαγοῦς οἴκου, ἢ πρὸ τῆς χειροτονίας, ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἰουδήποτε διοικήσεως, ἢ φροντίδος, μετὰ ταῦτα βουλευθῆ τι τῶν ἰδίων πραγμάτων προσαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ χειροτονεῖται,

(1) X. Τρ. — Αἱ ἄνω μνησθεῖσαι ἐκδόσεις φέρουσιν ἦ. — (2) X. Τρ. — Εἰ δὲ τὰς ἐκδόσεις κεῖται, ὑπὲρ τῆς ἰδίας. — (3) μεριτικῶν X. Τρ.

ἢ τῷ τόπῳ, οὐτινος τὴν διοίκησιν ἢ τὴν φροντίδα ἀναδέχεται, οὐ μόνον οὐ κωλύομεν τοῦτο γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον προτρέπομεν αὐτούς τὰ τοιαῦτα ὑπὲρ σωτηρίας τῆς ἰδίας ψυχῆς ποιεῖν. Ἡμεῖς γὰρ ἐκεῖνα μόνον δίδοσθαι κωλύομεν, ἅτινα ἰδιοκοῖς τισι προσώποις παρέχονται, οὐ μὴν ταῖς ἀγιωτάταις ἐκκλησίαις καὶ τοῖς ἄλλοις εὐαγέσιν οἴκοις προσφερόμενα. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ τέλος τοῦ θ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβ. εἰς κεφ. ε΄. τοῦ παρόντος τίτλου, διὰ τὸ ἐκεῖ καταστρωθῆναι τὸν παρόντα νόμον.

Σημεῖωσαι. Ἡ μὲν παροῦσα νεαρὰ καθαιρέσει καθυποβάλλει τοὺς κανονικοὺς χειροτονουμένους, ἢ ἕτερόν τι φρόντισμα ἐκκλησιαστικὸν ἐπὶ χρήμασι λαμβάνοντας, καὶ τοὺς μεσάσαντας ἐπὶ τούτοις λαϊκοὺς τῇ εἰς τὸ διπλάσιον ἀπαιτήσει τοῦ δοθέντος αὐτοῖς ἐνοχοποιεῖ. Ὁ δὲ θ΄. κανὼν τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀναθέματι καθυποβάλλει τοὺς τὰ τοιαῦτα μεσάζοντας λαϊκοὺς. Τὸ μὲν τοι τιμωρεῖσθαι τοὺς λαϊκοὺς ἐπὶ χρήμασιν ἀναδεχομένους διοικήσεις εὐαγῶν οἴκων, ἀπὸ τῆς παρούσης νεαρᾶς ἀναφαίνεται. Ποῖος οὖν ἐστὶν ὁ ἀναδεχόμενος λαϊκὸς διοίκησιν εὐαγοῦς οἴκου, ἢ δουλείαν ἐκκλησιαστικὴν, ἢ κληρικὸς γινόμενος, ἢ ἐν κελλιωτικῇ μονῇ καταταττόμενος ἀδοτὶ, ἀγνοῶ· καὶ διὰ τοῦτο γονυπετῶ πρὸς θεὸν πάντας ἡμᾶς ἐκ τῆς τοιαύτης ρυθθῆναι ἀπειλῆς, ἐὰν γὰρ ἀνομίας παρατηρήσης, κύριε (1), τίς ὑποστήσεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναχειροτονήσεις. Ἀποστόλων κανὼν ξή. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ΄.

Περὶ τοῦ μὴ μετιέναι ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιε΄. ιστ΄. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κά. Συνόδου Χαλκηδόνος κα-

(1) X. Τρ. — εἰς δὲ τὰς ἄνω ἐκδόσεις, ἐὰν παρατηρήσῃ κύριος.

νών έ. ιβ'. κ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανών ά. β'. ιέ. Συνόδου Καρθαγένης κανών νδ'. ζ'. Συνόδου στ'. κανών ιζ'. ιη. και κ'.

Κείμενον.

‘Η θ'. και ι. διάτ. του ά. τίτ. των νεαρών λέγει πώς εις την μεγάλην εκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως οί των άλλων αὐτῆς εκκλησιών (1) κληρικοί μετατίθενται.

Σχόλιον.

Η θ'. διάτ. του ά. τίτ. των νεαρών έστι νεαρά Ιουστινιάνειος γ'. και έτέθη εις βιβλίον των βασιλικών γ'. τίτ. β'. κεφ. ά., ητις μετα τὸ ἀπαριθμησαι τους όφείλοντας είναι κληρικούς εις τε την μεγάλην εκκλησίαν, και εις έτέρους θείους ναούς, και κωλύσαι την έξ έτέρας εκκλησίας εις έτέραν μετάβαιν των κληρικών, φησι και ταῦτα ρητώς· Εί γάρ επί των ευχγών μοναστηρίων κωλύομεν έξ έτέρου μοναστηρίου προς έτερον μεταβαίνειν, πολλῶ μάλλον οὐδέ τοίς εύλαβεστάτοις κληρικοίς τουτο έφήσομεν, κέρδους τε και έμπορίας απόδειξιν έχειν την τοιαύτην επιθυμίαν ήγούμενοι. Εί δέ και ποτε τοιαύτην τινά (2) μετάστασιν ή σή μακαριότης, ή ή κατά καιρόν βασιλεία γενέσθαι συνίδοι, μη άλλως τουτο πράττεσθαι, πριν άν εις τον ειρημένον ήμιν αριθμόν περισταίη, ώστε την μετάστασιν εις την του λείποντος τάξιν γίνεσθαι, άλλ' ούχ ύπερ τον αριθμόν τινα παντελώς έμβαίνοντα, τουτο γάρ έξ ούδεμιās μηχανῆς οὐδέ εκ τινος τρόπου γίνεσθαι συγχωρούμεν. Η δέ ι. διάτ. του ά. τίτ. των νεαρών έστι νεαρά Ιουστινιάνειος ις'. και έτέθη εν βιβλίω γ'. των βασιλικών τίτ. γ'. κεφ. ά. θ και ανάγνωθι διδάσκον τά αὐτά σχεδόν, και τὸ τους λείποντας κληρικούς από των περισσών δουλευτῶν γίνεσθαι.

[Σημείωσαι, ότι από τῆς παρούσης νεαρᾶς ένεδόθη τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχη και μόνω εις έτέρας ένορίας και δίχα γνώμης του επισκόπου αὐτῶν(3) από έτέρων εκκλησιών

(1) X. Tr. — Είς τάς εκδόσεις κείται, εκκλησίας. — (2) X. Tr. — εις τάς εκδόσεις κείται, τοιαύτην μετάστασιν. — (4) X. Tr. — ει δέ E. I. και B. προσθέτουσιν ένταῦθα κατά πλεονασμόν έχει δέ τουτο τὸ προνόμιον και ό Καρθαγένης επί. σκοπας και ζήτει.

δέχεσθαι κληρικούς, καὶ τῷ ἰδίῳ κλήρῳ ἐγκαταλέγειν, ἢ καὶ ἐπισκόπους ποιεῖν. Τοῦτο δὲ ἐνεδόθη καὶ τῷ ἐπισκόπῳ Καρχηδόνοσ. Ἀνάγνωθι καὶ τῆσ ἐν Καρθαγένῃ συνόδου κανόνα ξγ΄. (1) καὶ τῆσ οἰκουμενικῆσ ζ΄. συνόδου κανόνα ι. καὶ τὰ ἐν αὐτοῖσ γραφέντα· τότε δὲ λέγεται (2) δύνεσθαι τὸν Κωνσταντινουπόλεωσ καὶ τὸν Καρχηδόνοσ ἀπὸ ἐτέρων ἐνοριῶν κληρικούς σφετερίζεσθαι παρὰ γνώμην τῶν χειροτονητάντων αὐτοῖσ, ὅτε ἐν ἐνδείᾳ εἰσὶ κληρικοῦ· ὅπερ τέωσ εἰσ τὸν Κωνσταντινουπόλεωσ χώραν οὐκ ἔχει, διὰ τὸ πλῆθὸσ τοῦ κλήρου αὐτοῦ, καὶ τὸ πάντωσ ἐπὶ πᾶσιν ἀνευδεῆσ· καὶ ὅταν δὲ ἀνάγκη συνωθῆ τούτουσ ἀλλότριον λαβεῖν κληρικόν, ἄλλωσ οὐ δυνήσονται τοῦτο ποιῆσαι, εἰμὴ ἑλλιπῆσ ἐστὶν ἀριθμὸσ τῶν κληρικῶν αὐτῶν. Ὅπωσ δὲ σήμερον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν ἡ ἀθέτησισ ἀκινδύνωσ γίνεται, ἀγνωῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περὶ ὑποκειμένου ἀμαρτήματι, καὶ χειροτονηθέντοσ. Συνόδου Νικαίας κανῶν θ΄. ι. Συνόδου Νεοκαισαρείασ κανῶν θ΄. ι. Βασιλείου κανῶν κζ΄. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανῶν δ΄. ε. ἡ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

Περὶ τῆσ ἡλικίασ τῶν χειροτονουμένων ἀρρένων καὶ θηλειῶν. Συνόδου Καρθαγένῆσ κανῶν ιστ΄. Συνόδου στ΄. κανῶν ιδ΄. ιε΄. Συνόδου Νεοκαισαρείασ κανῶν ια΄. Συνόδου Χαλκηδόνοσ κανῶν ιε΄.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν.

Ἡ θ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδικοσ οὐ συγχωρεῖ γίνεσθαι διακόνισσαν τὴν μὴ ὑπερβάσαν (3) τὸν ξ΄. ἐνιαυτόν· ἡ δὲ α. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν, ν΄. ἐτῶν

(1) Δ. ἐκδ. — νί. 'Ε. 'Ι. Β. — (2) 'Ε. — λέγεσθαι 'Ι. Β. — (3) Χ. Τρ. — ὑπερβάλλουσαν 'Ε. 'Ι. Β.

αὐτὴν εἶναι θέλει, ὡς εἶγε διὰ τινὰ αἰτίαν ἀναγκαίαν ἐλάττων οὔσα ταύτης τῆς ἡλικίας χειροτονήθη, βούλεται μοναστηρίῳ ἐμβληθῆναι, ἐν ᾧ ἀνδρῶν ἐπιμιξία οὐκ ἔστιν, οὔτε αὐτεξούσιος δίαίτα. Ἡ μὲν τοι β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐ θέλει διακόνισσαν ἐκκλησίας γίνεσθαι τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν ἤττονα. Ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις φησι τὸν χειροτονούμενον πρεσβύτερον μὴ ὀφείλειν εἶναι ἤττονα τῶν λ'. ἐτῶν, καὶ κέ. τὸν διάκονον, τὸν δὲ ἀναγνώστην ἢ (1), καὶ τὸν ἐπίσκοπον λέ. Ἡ δὲ ιζ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. θέλει αὐτὸν ὑπερβεβηκέναι τὰ λ'. ἔτη.

Σχόλιον.

Ἡ θ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ α. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ς'. οὔσα νεαρὰ Ἰουστινιάνειος, ὡς διείληπται. Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κεῖται δὲ ἐν βιβ. τῶν βασιλ. γ'. τίτ. α. κεφ. κθ'. ἔχοντι οὕτω Διακόνισσαν δὲ ἐν ἀγία ἐκκλησία μὴ χειροτονεῖσθαι, ἥτις ἐλάττων ἐστὶν ἐνιαυτῶν μ'., ἢ εἰς δεύτερον ἤλθε γάμον. Ὡσαύτως φησὶ τοῦ αὐτοῦ τίτ. κεφ. κή. μέρος ὃν τῆς αὐτῆς νεαρᾶς ταῦτα Πρεσβύτερον δὲ ἐλάττονα τῶν λ'. ἐνιαυτῶν γενέσθαι οὐκ ἐπιτρέπομεν ἀλλ' οὐδὲ διάκονον ἢ ὑποδιάκονον ἤττονα τῶν κέ. ἐνιαυτῶν, οὔτε ἀναγνώστην ἐλάττονα τῶν ιή. ἐνιαυτῶν. Πλὴν γίνωσκε ὅτι ἡ μὲν νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰς πλάτος εὐρισκομένη λέγει γίνεσθαι ἀναγνώστην τὸν ὄντα χρόνων ἢ. καὶ ἐπίσκοπον τὸν ὄντα χρόνων λε'. καθὼς τοῦτό φησι καὶ τὸ παρὸν βιβλίον. Ἐν δὲ τῇ ἀνακαθάρσει ὁ μὲν χρόνος τοῦ ἐπισκόπου παρελείφθη τελείως, ὁ δὲ χρόνος τοῦ ἀναγνώστου ἐπλεόνασεν· ἀντὶ γὰρ ἢ. χρόνων, ιή. χρόνων εἶναι φησι τὸν ἀναγνώστην. Ὀφείλεις οὖν προσέχειν πλέον τοῖς γεγραμμένοις ἐν ταῖς βασιλικαῖς παρὰ τοῖς περιεχομένοις ἐν ταῖς βιβλίοις τοῖς ἐνεργούσι πρὸ τῆς ἀνακαθάρσεως, καὶ σχολάσασιν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλζ'. ἥτις

(1) X, Tr. — κ'. E. 'I. B ἐν δὲ περισελιδίῳ δ B, διορθοῖ ιή.

ἐτέθη ἐν βιβ. τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. ή. ὕπερ κεφάλαιον κατεστρώθη ἐν τῷ κγ'. κεφαλαίῳ τοῦ παρόντος τίτλου, ἔχον κατὰ τὰς ἀρχὰς οὕτω, Θεσπίζομεν ὅσακις χρεῖα γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι. *Λέγει δὲ τὸ τοιοῦτον κεφάλαιον καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος χειροτονηθῆναι ἐπίσκοπου*(1) ταῦτα ῥητῶς ἐν μέρει. Ἀλλ' εἰδότες αὐτοὺς τῆς ἀρθῆς καὶ καθολικῆς πίστεως, καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὸ λ'. ἔτος εἶναι, τούτους ἐπελέξαντο· ἀναιρεῖ γοῦν ἡ τοιαύτη νεαρὰ ὅσον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ἐπισκόπου τὴν ρκγ'. νεαράν.

Ἔτερον σχόλιον.

Σημείωσαι, ὅτι ἀπὸ τοῦ παρόντος κή. κεφ. καὶ τῶν ἐν αὐτῷ γραφέντων, ἔμαθες τοὺς χρόνους τῶν ὀφειλόντων χειροτονεῖσθαι· ὅτι δὲ χάριν τῶν λαμβανόντων ὀφείκια ἢ ἀξιώματα ἀτελῶν κατέστρωται εἰς τὸ δημοσιχὸν σέκρετον(2) πρόσταγμα τοῦ ἀοιδίμου Βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ· γίνωσκε καὶ τοῦτο ἔχον* οὕτω*(3) κατὰ ῥῆμα· Πολλοὶ προσαγγείλαντες ὠφέλειαν τοῦ δημοσίου τινὰ, ἢ αἰτούμενοι κατὰ φιλοτιμίαν λαβεῖν, ἢ ἀνταλλάξαι, ἢ πωλῆσαι ἀξίωμα οἰονδήποτε, ἢ ὀφείκιον, μεταβιβάζουσι ταῦτα εἰς παῖδας μικροῦς. ἵνα οὖν μὴ τοῦτο γένηται, μηδὲ δοκῶσι φενακίζεῖν ἢ ἀπατᾶν οἱ τοιοῦτοι, διορίζεται ἡ βασιλεία μου, ἵνα ὅστις λάβῃ ἀξίωμα ἢ ὀφείκιον, εἴτε διὰ προσαγγελίαν, εἴτε δι' εὐνοϊάν τινα, εἴτε κατὰ ἐναλλαγὴν, εἴτε κατὰ δωρεάν καὶ φιλοτιμίαν τῆς βασιλείας μου, ἢ ψυχικὸν αὐτῆς, μὴ δέχεσθαι πρόσωπον(4) τιμώμενον ἔλαττον τῶν κ'. χρόνων, ἀλλὰ πάντες οἱ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας ἢ ἀξίωμα ἢ ὀφείκιον λαμβάνοντες, ἔστωσαν μείζους τῶν κ'. χρόνων. Ὅτε δὲ ἡ βασιλεία μου, οὐ διὰ τοιαύτην αἰτίαν, ἀλλ' ἀμέσως τιμῆση τινὰ, ἢ δωρήσεται ὀφείκιόν τινα, καὶ ἐλάττων ἢ τῶν κ'. χρόνων ὁ τιμώμενος, καταστρωννυέσθω οὕτως ἀναμφιβόλως. Καταστρωθήτω οὖν τὸ παρὸν πιττάκιον ἐν τοῖς τῶν ὑφ' ἡμᾶς δεκρέτων(5) χαρτίοις, εἰς δήλω-

(1) X. Γρ. — εἰς τὰς ἐκδόσεις F. 'I. καὶ B. ἡ φράσις αὕτη οὐχ εὐρηται. —(2) X. Γρ. εἰς τὸν δημοσιχὸν σέκρτον.—(3) X. Γρ.—(4) τὸ τιμώμενον X. Γρ.—(5) σεκρέτων χαρτίοις X. Γρ.

σιν τῆς προσταξέως καὶ οἰκονομίας τῆς βασιλείας μου, ὡς ἂν οὕτως ἐνεργεῖται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν. Ὀφείλει δὲ προκείσθαι εἰς τὸ πιττάκιον τοῦ ἀμέσως τιμωμένου τὸ, καταστρωθήτω, μὴ κωλυόμενον ἀπὸ τῆς γεγυυίας προσταξέως παρὰ τῆς βασιλείας μου περὶ τῶν τιμωμένων ἐλαττόνων τῶν κ'. ἐτῶν καὶ ἔστω γνῶρισμα τοῦτο τῶν ἀμέσως ὡς εἴρηται τιμωμένων, ὡς ἐν εἰδήσει τούτου γινομένης τῆς βασιλείας μου. Τῷ μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ιε'. Διὰ τοῦ Βασιλέως.

Σημ. Τὰ μὲν ἄλλα τῶν καταστρωθέντων ἐνταῦθα νόμων χάριν τῶν ἐπισκόπων, τῶν ἱερέων, τῶν διακόνων, καὶ τῶν ὑποδιακόνων περὶ τῶν χρόνων τῆς ἡλικίας αὐτῶν, κρατοῦσι καὶ ἐνεργοῦσιν, ὅτι καὶ τοῖς κανόσι ταῦτα ἔδοξαν· τὸ δὲ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ χρόνου τῶν ἀναγνώστῶν ὅπως οὐκ ἐνεργεῖ ἀγνοῶ. Τοῦ γὰρ νόμου λέγοντος ἡ. χρόνων ὀφείλειν εἶναι τὸν ἀναγνώστην, σήμερον σφραγίζονται ἀναγνώσται κληρικοὶ ἐξαετείς, ἔτι δ' ὅτε καὶ τριετείς. Ἀνάγνωθι οὖν τὸν ιδ' καὶ ιε'. κανόνα τῆς στ'. συνόδου καθαιρέσει καθυποβάλλοντας τοὺς χειροτονοῦντας διακόνους καὶ ὑποδιακόνους πρὸ συμπληρώσεως τοῦ κε'. χρόνου αὐτῶν, ὡσαύτως καὶ τοὺς ἱερεῖς πρὸ τοῦ λ'. χρόνου. Οἱ δὲ λέγοντες μὴ βλάπτεσθαι τοὺς σφραγιζομένους ἀναγνώστας πρὸ συμπληρώσεως τοῦ ἡ. χρόνου τῆς ἡλικίας αὐτῶν, διὰ τὸ μὴ μεμνήσθαι καὶ τούτων τοὺς κανόνας, κακῶς λέγουσιν· ἔνθα μὲν γὰρ οὐδέν τι οἱ κανόνες διορίζονται, ὀφείλομεν τοῖς νόμοις ἀκολουθεῖν, καὶ(1) ἐκ τῶν ὁμοίων τέμνειν τὰ ὅμοια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ ποιήσεως χωρεπισκόπων, καὶ πότε, καὶ πῶς προσφέρουσιν ἢ μεταδιδάσκει, καὶ τίνας χειροτονοῦσιν ἢ οὐ. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν ιγ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανῶν ιγ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν ι'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς χωρεπισκόπους ἐπιστολῆς.

(1) X. Tr. — ἡ Ε. I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τοῦ ἑπτὰ καὶ μόνους εἶναι διακόνους *ὀφείλῃν* (1),
 κἂν ἢ πόλις μεγάλη ᾗ. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανῶν ιδ'.
 Συνόδου στ'. κανῶν ιστ'.(2).

Κείμενον.

Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι τὸν ἀριθ-
 μὸν τῶν ἐν ἐκάστη ἐκκλησίᾳ λειτουργούντων ἢ ποσό-
 της τῆς προσόδου(3) καὶ ἢ κρατήσασα *ὀρίζει* (4) συνήθεια.
 Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. προστάττει ἐν τῇ μεγάλῃ
 ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι πρεσβυτέρους ἐξή-
 κοντα, διακόνους ἑκατὸν, καὶ εἴκοσι διακονίσσας, ὑποδιακ-
 κόνους ἐνενηήκοντα, ἀναγνώστας ἑκατὸν δέκα, ψάλτας εἴ-
 κοσιπέντε, θυρωροὺς ἑκατόν. Ἡ δὲ ι. τοῦ αὐτοῦ τίτ.
 διάτ. βούλεται ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκκλησίαις φυλάττεσθαι τὸ
 ἐξ ἀρχῆς ὀρισθὲν στατοῦτον. Ἀπὸ δὲ τύπου τοῦ δεσπό-
 του Ἡρακλείου ὠρίσθησαν ἐν τῇ αὐτῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ
 πρεσβύτεροι ὀγδοήκοντα, διάκονοι διακόσιοι πενήκοντα(5),
 διακονίσσαι τεσσαράκοντα, ὑποδιάκονοι ἑβδομήκοντα ἀνα-
 γνῶσται ἑκατὸν ἐξήκοντα, ψάλται εἰκοσιπέντε, θυρωροὶ
 ἑβδομήκοντα πέντε.

Σχόλιον.

Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστιάνειος
 ς'. τοῦτο δὲ τὸ κεφάλαιον αὐτῆς οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.
 τοῦ αὐτοῦ δὲ τίτ. ἢ θ'. διάτ. ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος γ'.
 κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. 6'. κεφ. ἀ. θέματα
 προτελευταίῳ, αὕτως ἔχοντι· ὅπως θεσπίζομεν μὴ περαιτέρω μὲν
 ξ'. (6) πρεσβυτέρων κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν εἶναι, διακό-

(1) X. T. — (2) τὸ X. Tr. καὶ E. I. B. παραθέτουσιν ἐσφαλμένως τὸν καν-
 ιβ'. — (3) X. Tr. — προσόδων 'E. I. B. — (4) X. T. — ἐν δὲ ταῖς ἐκδ. I.
 E. B. οὐκ εὑρίθεται. (5) τὸ X. Tr. γράφει διάκονοι ἑκατὸν πενήκοντα. — (6) Οἱ
 ἀριθμοὶ κεῖνται ὀλογράφως ἐν X. Tr.

νοὺς δὲ ἄρρενας ρ'. καὶ μ'. Θηλείας, καὶ ὑποδιακόνους ζ', καὶ ἀναγνώστας δὲ ρί., καὶ ψάλτας κέ., ὡς εἶναι τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐν υκέ. προσώποις, καὶ ρ'. πρὸς τούτοις τῶν καλουμένων πυλωρῶν. Καὶ ἡ ἰ. διάταξις τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ις'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν, τίτ. γ'. κεφ. ἀ. ὃ καὶ ἀνάγνωθι· εἰ θέλεις· οὐ κατεστρώθη γὰρ ἐνταῦθα διὰ τὸ παντελῶς ἀχρηστῆσαι (1). Οὐ μόνον δὲ τὰ τοῦ τοιοῦτου νόμου ἠχρήστησαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς Ἡρακλείου νεαρᾶς τῆς μνημονευομένης ἐν τῷ παρόντι συντάγματι· καὶ γὰρ ἐδέξατο ἀπὸ συνθηθείας ἀριθμὸν κληρικῶν ἢ ἐκκλησία ἕτερον, διὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀνωμαλίαν. Οὐδενὶ γὰρ ἠγνόηται ὡς εἰ μὴ τὸ ἔλεος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως προέφθασεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ὡς καὶ πανταχοῦ, *ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ ἐτήσιος χειραγωγία τοῦ τρισμακαρίστου* ἁγίου βασιλέως καὶ πατρὸς αὐτοῦ (2), εἰς ὀλίγον πάντη ποσὸν (3) ἂν (4) περιέστη ὁ τῶν κληρικῶν ἀριθμὸς διὰ τὴν τῶν πραγμάτων στενοχωρίαν. Διὸ καὶ αὐτῶν μὲν ὑπερέχεσθαι χρεῶν· ταῖς δὲ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν παλαιότεραις νομοθεσίαις μὴ προσέχειν· ἀρκετὸν γὰρ εἰ τῇ μακροῦ συνθηθείᾳ ἐπόμειθα, καὶ κατὰ ταύτην ποιούμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΛΑ'.

Τίνες εἰσὶ κληρικοὶ ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, Συνόδου Λαοδικείας κανῶν. κδ'.

Κεῖμενον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν κληρικοὺς λέγει πρεσβυτέρους, διακόνους, ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας. Ἡ μέντοι στ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλ. τοῦ κώδικος καὶ ἐξορκιστῶν καὶ πυλωρῶν μέμνηται.

(1) X. T. ἀχρηστεῦσαι. — (2) X. T. — ἰ δὲ 'E. 'I. καὶ B. οὕτως, εἰ μὴ τὸ ἔλεος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως καὶ τοῦ ἁγίου βασιλέως ἡμῶν καὶ πατρὸς αὐτοῦ προέφθασεν. — (3) X. T. — 'I. B. παντάποσον. — παντάποσον 'E. — (4) 'E. — ἵνα X Tρ. καὶ 'I.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρηγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ'. μβ'. τοιοῦτον μὲν οἶον ἐντός φησι τὸ λα'. κεφ'. μὴ περιέχοντι, διαλαμβάνοντι δὲ ταῦτα ῥητῶς· τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ ὑποδιακόνους, καὶ ἀναγνώστας, καὶ ψάλτας, οὓς πάντας κληρικούς καλοῦμεν, τὰ πράγματα ἀφ' οἰουδήποτε τρόπου εἰς τὴν αὐτῶν δεσποτείαν περιελθόντα ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἔχειν ἐξουσίαν προστάττομεν, καθ' ὁμοιότητα τῶν στρατιωτικῶν πεκουλίων, ὥστε δύνασθαι αὐτοὺς καὶ δωρεῖσθαι κατὰ (1) νόμους καὶ ἐπ' αὐτοῖς διατίθεσθαι, εἰ (2) καὶ ὑπὸ τὴν τῶν γονέων εἰσὶν ἐξουσίαν· οὕτω μὲν τοι γε, ὥστε τοὺς τούτων παῖδας, ἢ τούτων μὴ ὑπόντων, τοὺς γονεῖς αὐτῶν τὸ νόμιμον μέρος κομίζεσθαι. Ἡ ς'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβ. τοῦ κώδ. ἐτέθη ἐν βιβ. γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. ε'. πλὴν τὸ περὶ τῶν ἐξορκιστῶν παρελείφθη ἐν τῇ ἀνακαθάρσει· ἔχει γὰρ οὕτω τὸ κεφάλαιον· Πᾶς κληρικὸς ἄχρι καὶ τῶν ὀστιάριων, προσωπικῶν ἐξκουσατευέσθω λειτουργιῶν· καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Σὺ δὲ γίνωσκε, ὅτι ἄλλους σήμερον ἐπιγινώσκει ἡ ἐκκλησία ὀστιάριους καὶ πυλωρούς· δι' ὃ οὐκ ὀφείλομεν προσέχειν τοῖς περὶ τούτων γεγραμμένοις, ἀλλὰ τῇ κρατούσῃ συνηθείᾳ. Κληρικοὶ δὲ ἐκείνοι καλοῦνται καὶ σήμερον, οὓς τὸ μβ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβ. ἀπηριθμήσατο ὅπερ καὶ κατεστρώθη ἐν μέρει ἄνωθεν.

Σημειῶσαι. Ὁ μὲν συνθέμενος τὸ νομοκάνονον πατριάρχης μέλλων διδάξαι τίνες εἰσὶ κληρικοί, παρέπεμψεν αὐτίκα (3) εἰς τὸν κδ'. κανόνα τῆς ἐν Λαοδικεῖᾳ συνόδου συναριθμοῦντα τοῖς κληρικοῖς καὶ τοὺς μοναχοὺς· ἐγὼ δὲ οὐκ ἀφίσταμαι ὧν ἔγραψα εἰς τὸν ιδ'. κανόνα τῆς ζ'. συνόδου, καὶ ἀνάγνωσον (4) ταῦτα. Προστίθημι δὲ τοῖς γραφεῖσι καὶ ταῦτα, ὅτι εἰ δοθῇ ἀπὸ μόνης τῆς ἀποκάρσεως ἀναγνώστας εἶναι τοὺς μο-

(1) τὸς X. Τρ. — (2) εἰ δὲ καὶ 'E. I. B. — (3) X. Τρ. — αἱ δὲ ἐκδ' 'E' 'I. καὶ B. αὐτό. — (4) X. Τρ. — αἱ δὲ ἐκδόσεις 'E' 'I. καὶ B. καὶ ἀνά ταῦτα.

ναχοῦς, ἀδιαστίκτως τὰ τῶν ἀναγνωστῶν ἐνεργήσουσι πάν-
τες μοναχοὶ ἀποκεκαρμένοι, καὶ παρὰ μοναχῶν ἱερέων ἀπε-
κάρησαν, μήτε ἡγουμένων ὄντων, μήτε ἀπὸ ἐπισκόπου λα-
βόντων τὸ ἐνδόσιμον, ὅπερ ἄτοπον. Καὶ γυναιξὶ δὲ μοναχαῖς
τοῦτο τὸ δίκαιον ἐπιφιλότηθησεται διὰ τὴν ἀπόκασιν,
ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ πλεόν ἄτοπώτατον. Μὴ γοῦν προσχῆς τῇ
κακῇ συνηθείᾳ, ζήτηε δὲ τὴν διόρθωσιν (1).

Σημεῖωσαι, ἀπὸ τοῦ παρόντος νόμου καὶ μόνου ἀναφαίνε-
σθαι τὸ μὴ ἀπολύεσθαι ἐκ τῆς ὑπεξουσιότητος διὰ τὸ κληρω-
θῆναι τὸ δὲ ἔχειν *τὸν* (2) ὑπεξούσιον κληρικὸν τὰ ἀφ' οἴου-
δήποτε τρόπου ἐπικτηθέντα αὐτῷ πράγματα κατὰ δεσποτεῖαν
καὶ χρῆσιν καθ' ὁμοιότητα τῶν στρατιωτικῶν πεκουλίων, μὴ ἐκ-
λάβης (3) καὶ εἰς τὰ ἀπὸ ληγάτων, ἢ κληρονομιῶν, ἢ δωρεῶν
περιελθόντα αὐτοῖς τὰ καὶ λεγόμενα πεκούλια ἀπροσπόριστα,
ἀλλ' εἰς μόνα τὰ προφάσει τοῦ κλήρου ἐπικτηθέντα αὐτοῖς.
Οὕτω γὰρ ἐκληπτέον τὸ ἀφ' οἴουδήποτε (4) τρόπου, ὅτι οὐδὲ
ἀνετράπησαν ὑπὸ τοῦ (5) παρόντος νόμου οἱ περὶ τῶν πε-
κουλίων νόμοι. Ζήτηε δὲ καὶ τὸν λβ'. κανόνα τῆς ἐν Καρθα-
γένῃ συνόδου, ἕτερόν τι διδάσκοντα παρὰ τὸν παρόντα νόμον
χάριν τῶν προφάσει τοῦ κλήρου περιελθόντων πραγμάτων εἰς
τοὺς κληρικοὺς, καὶ χάριν τῶν ἐν διαθήκαις καταλιμπάνεσθαι
ὀφειλόντων ὑπὸ τούτων πραγμάτων νομίζω γὰρ ὡς προτιμη-
θήσονται τὰ τοῦ κανόνος καὶ ἀπὸ συνηθείας κακῆς (6) τοῦτο
οὐ γίνεται. Καὶ ταῦτα μὲν χάριν τῶν πραγμάτων τῶν κληρι-
κῶν, καὶ τῆς ὑπεξουσιότητος αὐτῶν. Τὰ δὲ τοῦ Κωνσταν-
τινουπόλεως (7) μόνου ἀρχοντίκια ἀπολύουσι τῆς ὑπεξουσιότητος
τοὺς κληρικοὺς, καὶ ἀνάγνωθι τὰ περὶ τούτου παρ' ἡμῶν γρα-
φέντα εἰς τὸ λς'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. Τὸ δὲ ἀξίωμα
τῆς ἐπισκοπῆς ἀπεντεύθεν (8) ἀπαλλάττει τοὺς χειροτονουμέ-
νους ἐκ τῆς ὑπεξουσιότητος, καθὼς καὶ τὰ περὶ τούτου ἐν τῷ
αὐτῷ κεφ. πλατύτερον παρεδηλώσαμεν.

(1) X. Τρ. — 'Ε. 'Ι. Β. τὴν διάλυσιν. — (2) X. Τρ. — ἐν 'Ε. 'Ι. Β. οὐ
κεῖται τόν. — (3) X. Τ. — 'Ε. 'Ι. Β. μὴ ἐκλάβης. — (4) X. Τ. — Ἐ. 'Ι. Β. ἀφ' οἴ-
ουδήποτε. — (5) X. Τρ. — Ἐ. Ι. Β. ὑπὸ παρόντος νόμου. — (6) X. Τρ. — 'Ε. 'Ι. Β.
ἐλλείπει τὸ κακῆς. — (7) Ἐ. Ι. Β. καὶ μόνου. — (8) X. Τρ. — 'Ε. Ι. Β. ἀπέναθεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ΄.

Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι οὔτινος ἢ γυνὴ ἐμοιχεύθη, καὶ εἰ γυνὴ κληρικῶν μοιχευθῆ. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανῶν ἦ.

Κεῖμενον.

Καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος πάντας* (1) τοὺς τὰς γυναῖκας ἐ-
αυτῶν μοιχευομένας μὴ ἀπολύοντας τιμωρεῖται. Ἡ δὲ β΄
διάτ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγει, ὅτι προ-
αγωγός ἐστὶν ὁ τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν μοιχευθεῖσαν μὴ
ἀπολύσας, οὐ μὴν ὁ φιλῶς ὑποπτεύσας. Σήμερον δὲ καὶ
μετὰ* τὴν* (2) καταδίκην δύναται ὁ ἀνὴρ ἀναλαβεῖν ἐκ τοῦ
μοναστηρίου τὴν μοιχευθεῖσαν αὐτοῦ γυναῖκα, κατὰ τὴν
παρατήρησιν τῆς περὶ ρεπουδίου ρλδ΄. νεαρᾶς.

Σχόλιον.

Ὁ θ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβ. τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ ξ΄.
τῶν βασιλικῶν τίτ. λζ΄. κεφ. μβ΄. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. πα-
ρελείρηθη (3). Ἡ ρλδ΄. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ κή.
τῶν βασιλικῶν τίτ. ζ΄. κεφ. α. θέμ. ζ΄. ἐν μέρει οὕτως ἔχοντι·
τὴν* δὲ* (4) μοιχευθεῖσαν γυναῖκα ταῖς προσηκούσαις ὑποβαλ-
λομένην ποιναῖς ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι· καὶ εἰ μὲν εἴσω
διεστίας ὁ ἀνὴρ αὐτὴν ἀναλαβεῖν βουλευθεῖη, ἐξουσίαν αὐτῷ
διδόαμεν τοῦτο ποιεῖν, καὶ συνοικεῖν αὐτῇ, μηδέναι κίν-
δυνον ἐντεῦθεν εὐλαβουμένῳ, μήτε διὰ τῶν ἐν μέσῳ γινο-
μένων καταβλαπταμένου τοῦ γάμου. Καὶ ταῦτα μὲν φησὶν
ὁ πολιτικὸς νόμος, καὶ ἔχε τὰ τῆς νεαρᾶς ταύτης ἐπὶ τῶν
λαϊκῶν. Ὁ γὰρ ἐκκλησιαστικὸς νόμος, ἥτοι ὁ ἡ. κανῶν τῆς
ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου οὔτε τὸν ἀνδρα τῆς μοιχευθείσης
γυναίκος εἰς ὑπηρεσίαν ἱερατικὴν παραχωρεῖ ἔρχεσθαι, οὔτε
τὸν ἱερέα τὸν σύζυγον τῆς μετὰ τὴν χειροτονίαν μοιχευθείσης
παραχωρεῖ καὶ αὐθὺς εἶναι ἱερέα, ἀλλ' ἀναγκάζει τοῦτον ἀπο-

(1) X. Tr. — οὐχ εὑρηται ἐν I. I. B. — (2) X. Tr. — E. I. B. ἠλείπει
τὸ, τὴν. — (3) καὶ οὐκ ἐτέθη X. Tr. — (4) X. Tr. — οὐχ εὑρηται ὁ δὲ ἐν ταῖς
ἐκδόσεσιν 'E. I. καὶ B.

λῦσαι τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ θέλει τέως ἱερα-
τεύειν (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι κληρικὸν ἀπολελυμένως,
ἀλλὰ πάντως εἰς ἐκκλησίαν ἢ μοναστήρια. Συνόδου Καλ-
κηδόνος κανὼν στ'. (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

Περὶ περιοδευτῶν (3), καὶ τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἐκκλη-
σιῶν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'.

Κεῖμενον.

Ἡ ιά. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου λέγει ἐκ τῶν
χωρίων, καὶ ἐκ τῶν κωμῶν, καὶ οὐκ ἔξωθεν εἰς τὰς ἐκ-
κλησίας αὐτῶν χειροτονεῖσθαι, ὥστε συντελεῖν ἰδίαν κα-
πιτιῶνα καὶ τὸ δημόσιον. Ἡ δὲ ιστ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ.
καὶ ἡ β'. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησι τοὺς ἐναπογρά-
φους καὶ ἀκόντων τῶν δεσποτῶν ἐν ταῖς κατ' αὐτοὺς
κτήσεις χειροτονεῖσθαι, ἐφ' ᾧ διὰ τῶν δεσποτῶν τὴν κα-
πιτιτιῶνα συντελεῖν, καὶ διὰ ὑποκαταστάτων λειτουργεῖν.

Σχόλιον.

Ἡ ιά. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέ-
θη εἰς βιβλίον γ'. τῶν βασιλικῶν, τίτ. γ'. κεφ. σ'. οὕτως
ἔχον· Ἐξ αὐτῆς τῆς κώμης, ἐν ᾗ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία κατ' ἀνα-
λογίαν τῶν τόπων κληρικοὶ κρίσει τοῦ ἐπισκόπου χειροτονεῖ-
σθωσαν, καὶ τὴν οἰκείαν (4) ἐπιγινωσκέτωσαν κεφαλιτιῶνα. Ἡ
ιστ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βα-
σιλικά· ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά
Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ'.

(1) Καὶ ζήτησε τὸν κανόνα τοῦτον X. Τρ. — (2) κατ'. κατὰ λάθος, τὸ X.
Τρ. καὶ 'E.—(3) X. Τρ. — B. περιοδούντων. — (4) ἰδίαν X. Τρ.

τίτ. α. κεφ. λή. οὕτως ἔχον· Τοὺς ἐναπογράφους ἐν αὐταῖς μόνον ταῖς κτήσεσιν, ἐν αἷς εἰσιν ἐναπόγραφοι, κληρικοὺς καὶ παρὰ γνώμην τῶν δεσποτῶν γίνεσθαι συγχωροῦμεν, ἐφ' ᾧ μὲν τοι ὥστε κληρικοὺς αὐτοὺς γινόμενους αὐτοῖς τὴν ἐπιχειρήσασθαι αὐτοῖς γεωργίαν πληροῦν. Πλὴν γίνωσκε ὅτι αὕτη ἡ νεαρά ἢ περὶ τῶν ἐναπογράφων ἄλλως εἶχε πρὸ τοῦ συντεθῆναι τὸ πλάτος τῶν νεαρῶν, καὶ ἄλλως ἐγράφη εἰς τὸ πλάτος, καὶ μετετέθη εἰς τὰ βασιλικά. Πρότερον μὲν γὰρ καπιτιωνός τε ἐμμένητο ἦτοι κεφαλιτιωνός, ὅτι καὶ καπίτους ἢ κεφαλὴν κατὰ Λατίνους λέγεται, καὶ δι' ὑποκαταστάτων λειτουργεῖν τοὺς ἐναπογράφους διωρίζετο. Εἰς δὲ τὸ πλάτος καὶ εἰς τὰ βασιλικά τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἦτοι τῆς κεφαλιτιωνός οὐκ ἐτέθη δι' ὃ καὶ ὀφείλεις προσέχειν χάριν μὲν τῆς κεφαλιτιωνός, ἦτοι τοῦ κανονικοῦ, τῷ ἄνωθεν καταστρωθέντι νόμῳ καὶ κειμένῳ ἐν βιβλίῳ γ'. τίτ. γ'. κεφ. στ'. χάριν δὲ τῶν ἐναπογράφων τῷ νζ'. κανόνι τῆς ἐν Λαοδικεῖα συνόδου, καὶ τῇ ρκγ'. Ἰουστινιανείῳ νεαρᾷ, ἡγουν τῷ λή. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τῷ καὶ ἄνωθεν καταστρωθέντι· χάριν δὲ τοῦ κανονικοῦ καὶ τῶν ὑπὲρ χειροτονίας διδομένων συνηθειῶν, ἐνεργεῖ μέχρι τοῦ νῦν χρυσόβουλλον τοῦ αἰοδίου βασιλέως κυρίου Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ, οὕτως ἔχον ἐν μέρει· Τυποῖ δὲ ἡ βασιλεία μου, καὶ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἱερέων, καὶ ἐπὶ τῷ κανονικῷ τὸν παλαιὸν ἐνεργεῖν τύπον, καὶ μηδὲν ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ λαμβάνειν πλέον τὸν χειροτονοῦντα τοῦτον ἐπίσκοπον (1), ἀλλ' ἢ μόνον τὰ ζ'. χρυσᾶ νομίσματα τῆς προτιμωμένης χαρᾶς τῆς βασιλείας μου, ἡγουν ἐν μὲν ὅτε ποιεῖ αὐτὸν λιτὸν παπᾶν ἦτοι ἀναγνώστην, τρία δὲ ὅτε χειροτονεῖ αὐτὸν διάκονον, καὶ ἕτερα τρία ὅτε πληροῖ (2) αὐτὸν ἱερέα, ἦτοι πρεσβύτερον. Ὡσαύτως καὶ ὑπὲρ τοῦ κανονικοῦ ἀπὸ τοῦ ἔχοντος χωρίου λ'. καπνοῦς, νόμισμα ἐν χρυσοῦ ὅμοιον, ἀργυρᾷ δύο, κριθὸν ἓνα, κριθῆς (3) μοδίους ἕξ, οἴνου μέτρα ἕξ, ἀλεύρου μέτρα ἕξ, καὶ ὀρνίθια λ'. ἀπὸ δὲ τοῦ ἔχοντος κ'. κα-

(1) X. Τρ. ἢ τὸν ἀρχιεπίσκοπον.—(2) X. Τρ. ποιεῖ.—(3) X. Τρ. κριθῶν.—'E. 'I. κριθῶν μοδίους ἕξ.

πνούς, τὸ δίμοιρον τοῦ νομίσματος, καὶ ἀντὶ τῶν δύο ἀργυρῶν ἀργυροῦν ἄ. μέσσαρνον ἐν, κριθῆς (1) μόδια δ'. οἴνου μέτρα δ'. ἀλεύρου μύδια δ'. καὶ ὀρνίθια κ'. ἀπὸ δὲ τοῦ ἔχοντος ἰ. καπνοὺς χωρίου, ἀργυρᾶ ἑ. ἀρνίον ἐν (2), κριθῆς μόδια θ'. οἴνου μέτρα θ'. ἀλεύρου μύδια θ'. καὶ ὀρνίθια ἰ. καθὼς καὶ ἐν τοῖς σιγίλλοις τῶν παλαιῶν πρακτικῶν(3) ἀναγράφεται· καὶ ἡ σύμφωνος κατάθεσις τῶν ὄλων θεματικῶν παρέστησε τῇ βασιλείᾳ μου. Σὺν τῷ τοιοῦτῳ δὲ χρυσοβούλλῳ τυπικῷ γέγοιε καὶ σημείωμα συνοδικὸν κατὰ τὴν ἰε. τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τῆς ἰ'. Ἰνδικτιῶνος παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Νικολάου παρακελευόμενον κατὰ τὸ τοιοῦτον χρυσοβούλλον δίδασθαι τὰ κανονικά, καὶ τὰ ὑπὲρ χειροτονίας.

[Σημείωσαι (4). Ἀναγκαῖον διὰ τὰ ζητούμενα κανονικά παρὰ τῶν ἀρχιερέων, καὶ μὴ διδόμενα ἴσως, οἱ πλείους γὰρ τῶν λαϊκῶν οὐ διδῶσι κκλοθελῶς πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς αὐτῶν τὰ κανονικά, λέγοντες τὸ εὐαγγελικὸν ῥῆμα, δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε, ὅπερ ἐστὶν ἀμέτοχον· οὐδὲ γὰρ ἐστὶ μισθὸς τὸ χάριν ἀποτροφῆς διδόμενον τῷ ἀρχιερεῖ.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως εἶναι τοὺς κληρικούς τῶν πτωχείων, καὶ μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν η'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΣΤ'.

Περὶ δούλων κληρουμένων. Ἀπαστόλων κανὼν πβ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ λς'. διάταξις τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ἁ. βιβλίου τοῦ κώ-

(1) X. Τρ. κριθῶν. — 'E. 'I. καρπόν. — (2) X. Τρ. — Οἱ δὲ 'I. B. ἄρνα ἐν. — (3) X. Τρ. — 'E 'I. B. πραιτόρων. — (4) ἡ σημείωσις αὕτη εὑρίσκει μὲν κενὰ ἐν περισελιδίῳ τοῦ X. Τρ. δι' ἐρυθρᾶς γραφῆς, μὴ ἀποτελεῖσα μέρος τῶν σχολίων.

δικός φησιν ὅτι δοῦλος οὔτε κατὰ γνώμην τοῦ δεσπότου κληροῦται, εἰμὴ πρότερον ἐλευθερωθῆ. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι ἐὰν γινώσκοντος, καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ δεσπότου κληρωθῆ, ἐλευθεροῦται, καὶ εὐγενῆς γίνεται. Εἰ δὲ ἠγγόησε, δεικνὺς εἴσω ἐνι-αυτοῦ τὴν τύχην λαμβάνει αὐτόν. Ὁ δὲ ἐλευθερούμενος ἐὰν κοσμικὸς γένηται, παραδίδοται εἰς δουλείαν τῷ δεσπότῃ αὐτοῦ. Ἡ δὲ αὐτὴ διάτ. λέγει ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ καὶ δουλικῆς καὶ ἐναπογράφου τύχης ἐλευθεροῖ, καὶ ὑπεξουσιότητος· τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἡ πά. νεαρὰ, ἡ διαλαμβάνουσα διὰ ποίων ἀξιωματῶν βουλευτηρίου τις ἐλευθεροῦται, καὶ ὑπεξουσιότητος.

Σχόλιον.

Ὁ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν κεφ. β'. πλὴν τὸ κεφ. τοῦτο παρελείφθη εἰς τὴν ἀνακάλυψιν, καὶ οὐκ ἐτέθη. Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ργ'. καὶ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. λζ'. οὕτως ἔχον ὡς συνωφίσθη. Τὸ δὲ ἐλευθεροῦσθαι τοὺς ἐναπογράφους μέρος ἐστὶ τῆς αὐτῆς ργ'. νεαρᾶς, καὶ ἐτέθη ἐν βιβ. γ'. τῶν βασιλ. τίτ. α'. κεφ. ιά. ἔχοντι οὕτω· Μετὰ δὲ τὴν χειροτονίαν καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης τοὺς ἐπισκόπους εἶναι ἐλευθέρους κελεύομεν, εἰ μὴ ταξέωτης παρὰ τὴν προειρημένην χειροτονηθεῖν παρατήρησιν· τοὺς γὰρ τοιοῦτους τῆς ἐπισκοπῆς ἀποκινουμένους τῇ τάξει ἀποκαθίστασθαι κελεύομεν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς τοιαύτης τύχης τῇ ἱερωσύνῃ ὕβρις γένηται. Ἡ μὲν τοι πά. Ἰουστινιάνειος νεαρὰ κεῖται εἰς βιβλίον λά. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε'. κεφ. α'. οὕτως ἔχον περὶ τὴν ἀρχήν· Θεσπίζομεν τοὺς τε ἐμβάθμους ὑπάτους, καὶ ἐφεξῆς παρακελεύεται ἡ αὐτὴ νεαρὰ ἵνα πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἔχοντες ὀφφίκια ἄρχοντες αὐτεξούσιοι ᾧσι, κὰν τῆς πατρικῆς χειρὸς οὐκ ἔφθασαν ἀπολυθῆναι. Ἡ μὲν τοι θ'. ι. καὶ ιά. νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου παρακελύονται τὸν κληρωθέντα δοῦλον ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δεσπότου, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν μονάσαντα, καὶ τὸν γεγονότα

ἐπίσκοπον, ἀποκαθίστασθαι τῷ προτέρῳ δεσπότη. Σὺ γοῦν μαθὼν ἀπὸ τοῦ ἰά. κεφ. τοῦ ἁ. τίτλου τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, ὅτι καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης οἱ ἐπισκοπικῶς τετιμημένοι ἀξιώματι ἐλευθεριάζουσι, μὴ ἐναντιωθῆς τῷ λζ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου λέγοντι, μὴ ἄλλως τὸν δοῦλον ἐλευθεροῦσθαι κἂν κληρωθῆ, εἰμὴ παρακολουθῆ (1) καὶ τοῦ δεσπότη εἰδησις, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο νόει καὶ ἐκεῖνο τὸ κεφ. οἱ γὰρ λέγοντες, ὅτι διὰ τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἀξίωμα ἐλευθεροῦται ὁ δοῦλος, κἂν παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη ἐπίσκοπος γένηται, οὐ καλῶς λέγουσιν· ἐρμηνεύεται γὰρ *καὶ* τὸ τοιοῦτον κεφάλαιον ἀπὸ τοῦ ἐφεξῆς κεφ. μιᾶς γὰρ εἰσι νεαρᾶς καὶ ἀμφοτέρως, καὶ πάντως ἀπὸ τοῦ μεταγενεστέρου ἦτοι τοῦ λζ'. κεφ. τὸ προγενέστερον κεφ. ἦτοι τὸ ἰά. ἐρμηνευθήσεται. Αἱ νεαραὶ δὲ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ἃς καὶ ἀνάγνωθι μετ' ἐπιμελείας, καὶ τὸν κληρωθέντα, καὶ τὸν μονάσαντα, καὶ τὸν ἐπίσκοπον γεγονότα δοῦλον, ἀποκαθιστῶσι πρὸς τὴν προτέραν δουλικὴν τύχην, ἂν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δεσπότη τοιοῦτου τινὸς *ὁ δοῦλος* (2) ἀξιώθῃ. Πλὴν εὐρίσκων τὴν ἰ. νεαράν τοῦ αὐτοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ λέγουσαν ὅτι τὸ παλαιὸν μέχρι τριῶν χρόνων ἡδύνατο ὁ δεσπότης τὸν μονάσαντα φυγάδα δοῦλον αὐτοῦ ἀνακαλεῖσθαι, τούτου δὲ τοῦ χρόνου παρελθόντος ἀπεκλείετο, καὶ διοριζομένην τὸν γνώμη τοιαύτη μονάσαντα οἰκέτην κατὰ πάντα καθ' ὃν ἂν εὐρίσκηται καιρὸν ὑπὸ τὸν πρότερον δεσπότην τάττεσθαι, καὶ διὰ τὸ εἶναι τὸν δοῦλον ἀφανῆ μὴ βλάπτεσθαι τὸν δεσπότην ἐκ τῆς παραδρομῆς τῆς τριετίας· ἐσπούδασα εὐρεῖν τὸν περὶ τῆς τριετίας διδάσκοντα νόμον, καὶ οὐχ εὔρον αὐτὸν ἄνευ μόνου τοῦ καταστρωθέντος ἄνωθεν, καὶ λέγοντος ἐντὸς ἐνιαυτοῦ δύνασθαι τὸν δεσπότην ἀναζητεῖν τὸν κληρωθέντα δοῦλον δίχα γνώμης αὐτοῦ· διὸ καὶ ἀναγκάζομαι ἀκολουθεῖν τοῖς παρὰ τοῦ Σοφοῦ νομοθετηθείσι. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ τὰ τῆς τοιαύτης νεαρᾶς εἴπερ θελήσει τις ἀπολεπτύναι (3), μεγάλην ἂν (4) εὐρήσῃ

(1) X. Tr. — 'E. 'I. B. παρακολουθήσει. — (2) X. Tr. καὶ 'E. — οὐχ εὐρηται· ἢ λέξις ἐν B. — (3) X. T. — ἀπολειφθῆναι· 'E. 'I. B. — (4) Δ. ἐκδ. — τὸ X. Tr. καὶ αἱ ἐκδ. ἴνα.

ἀμφιβολίαν (1). Εἰ γὰρ, ὡς αὕτη φησὶ, τὸν ἐν φυγῇ ὄντα δοῦλον καὶ μονάσαντα μέχρι τῆς ἐμφανείας αὐτοῦ ὁ δεσπότης ἀναζητεῖ, πάντως ἐξ ἀντιδιαστολῆς τὸν μὴ ἐν φυγῇ μοναχὸν ὄντα δοῦλον, ἀλλ' ἐμφανιζόμενον ἐντὸς μόνης τριετίας ὁ δεσπότης ἀνακαλέσεται, τοῦτο δὲ μὴ ποιήσας ἀποκλεισθήσεται· τοῦτο ὅπερ διορίζεται γίνεσθαι ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ἢ ῥηθεῖσα Ἰουστινιάνειος νεαρᾶ (2). Εἰ ταῦτα οὕτως εἴπῃς καὶ ἐρμηνεύσῃς, συμβιβασθήσονται αἱ τῶν βασιλέων νεαρὰὶ ἄνευ μόνου τοῦ χρόνου ἐπὶ τριετίαν διέκνουμένου διὰ περιθαλψιν τοῦ δεσπότη. Ἀπὸ τῆς ρηγ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς τῆς κειμένης, ὡς εἴρηται, ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. καὶ διοριζομένης μετὰ τὴν χειροτονίαν, καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης τοὺς ἐπισκόπους ἐλευθέρους εἶναι· ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τῆς πά. νεαρᾶς τῆς κειμένης ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν λά. τίτ. ε. κεφ. α. καὶ παρακελευομένης πάντας τοὺς τιμηθέντας παρὰ βασιλέων ἀξιώμασιν ἢ ὀφφικίοις ἀρχοντικοῖς, ἀπαλλάττεσθαι τῆς ὑπεξουσιότητος, καὶ δίχα γνώμης τοῦ πατρὸς, εἰπὸν τινες καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας, ἅμα τῷ σφραγισθῆναι, ἀξιωματικούς εἶναι, καὶ ὀνομάζεσθαι, καὶ αὐτεξουσίους γίνεσθαι. Χρῶμενοι δὲ καὶ τῷ παρὰ τοῦ αὐιδίμου βασιλέως καὶ ἰσαποστόλου ἀγίου Κωνσταντίνου ἀπολυθέντι νεαρῷ θεσπίσματι πρὸς τὸν τε πάπαν Ῥώμης ἅγιον Σίλβεστρον, τῷ καὶ καταστρωθέντι παρ' ἡμῶν ἔξωθεν τοῦ α. κεφ. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ διοριζομένῳ ἔχειν ἐπ' ἀδείας τὸν πάπαν Ῥώμης ἀξιώμασι τιμᾶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν κληρικούς, ὁποίοις καὶ ὁ βασιλεὺς τιμᾶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν, καὶ εἶναι τὴν ἱερὰν σύνοδον οἶαν καὶ τὴν βασιλικὴν σύγκλητον· ὡσαύτως καὶ τοῖς νόμοις τοῖς καταστρωθεῖσιν ὁμοίως (3) παρ' ἡμῶν, καὶ διοριζομένοις ἔχειν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια τῆς παλαιᾶς Ῥώμης. Ἔτεροι δὲ τῷ τέλει τῆς πά. νεαρᾶς χρῆσάμενοι, τῆς κειμένης ἐν τῷ ε. τίτλῳ τοῦ λά. βιβλ. (4) καὶ λεγούσης ταῦτα ῥητῶς· Πρόδηλον δὲ ὡς οὐκ ἔστιν ἕς ἀγνοεῖ, πρὸ

(1) X. Tr. — 'E. I. καὶ B. μεγάλας . . . ἀμφιβολίας. — (2) νεαρὰ ἰ. 'E. καὶ B. — τὸ ἰ. οὐχ εὔρηται ἐν X. Tr. — (3) X. Tr. — 'E. 'I. καὶ B. ὁμοίως καὶ διοριζομένους. — (4) X. Tr. — 'E. I. καὶ B. ἐν τῷ ε', βιβλ. τοῦ λά. τίτλου·

γε (1) ἀπάντων τοῖς ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις ἅμα τῇ χειροτονίᾳ καὶ τὴν αὐτεξουσιότητα προσγίνεσθαι. Οἱ γὰρ πάντων ὄντες πνευματικοὶ πατέρες πῶς ἂν ὑπὸ τὴν ἐτέρων ἐξουσίαν τελοῖεν, ἐπεχείρησαν εἰπεῖν ἀπὸ μόνου τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἐλευθεριάξιν τοὺς ἐπισκόπους τῆς ὑπεξουσιότητος· οὐ μὴν δὲ καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικούς ἄρχοντας αὐτεξουσίους γίνεσθαι ἐκ (2) τῆς πατριαρχικῆς σφραγίδος, ἣ γὰρ ἂν, φασί, καὶ τοῦτο τῇ νεαρχῇ προσετέθη. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ μὴ καλῶς λέγειν τούτους, οὐδὲ γὰρ ἀνηρέθη τὸ νεαρχὸν θέσπισμα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ὑπὸ τῆς Ἰουστινιανείου νεαρχῆς, τὸ διοριζόμενον ἐπίσης τῇ βασιλείᾳ καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ἐν ἀξιώμασι (3) σεμνύνεσθαι, ἀλλὰ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος διδομένου μὴ μόνον παρὰ τῶν πατριαρχῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ μητροπολιτῶν, κἀντεῦθεν τινῶν ἀμφιβαλλόντων μὴ γίνεσθαι αὐτεξουσίους τοὺς ἐπισκόπους πάντας, ἢ Ἰουστινιανείου νεαρχὰ πάντας τοὺς ἐπισκόπους αὐτεξουσίους γίνεσθαι διωρίσατο, κἀν μὴ παρὰ πατριαρχῶν χειροτονῶνται. Ὅθεν καὶ ἀνευδοιάστως φημι ἀξιωματικούς εἶναι τοὺς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἄρχοντας, καὶ ὀφείλειν αὐτοὺς τιμᾶσθαι ὡς τῆς ἱερᾶς συγκλήτου λογάδας, κατὰ τὸ θέσπισμα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τὰ λοιπὰ νόμιμα τὰ ἄνωθεν μνημονευθέντα. Τοῦτο δὲ ἰδικόν ἐστι προνόμιον τοῖς ἄρχουσι τοῦ θρόνου τῆς ἐκκλησίας τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν διὰ τὸ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου θέσπισμα. Οἱ γὰρ ἄρχοντες τῶν ἄλλων πατριαρχῶν, προσέτι γε μὴν καὶ τῶν μητροπολιτῶν, καὶ τῶν ἐπισκόπων, τῶν αὐτῶν προνομίων οὐκ ἀξιοθήσονται.

Σημείωσαι. Ἀπὸ τῶν ἐν τῷ παρόντι λς'. κεφαλαίῳ καταστρωθεισῶν νεαρχῶν συνάγαγε καὶ εἶπε, ὅτι οἱ παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότη κληρούμενοι δοῦλοι, ἢ καὶ ἐπισκοπεύοντες, εἰς τὸν πρότερον δεσπότην κἀ ἄκοντες ἀντιστρέφονται, ἐκ τῆς χειροτονίας μὴ ὠφελούμενοι. Ὡσαύτως εἶπε, ὅτι οὐκ ἀπροσδιορίστως δύναται ὁ δεσπότης ἀνκαλεῖσθαι τούτους, ἀλλ' ἐντὸς τριετίας μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτοὺς εἶδησιν τοῦ γεγονότος

(1) X. Γρ. — 'E. 'I. B. πρὸς γε. — (2) X. Γρ. — ἐν 'E. 'I. καὶ B. αὐκίται τὸ. ik. — (3) ἀξιώμασι. X. Γρ.

ψηφιζομένης. Ἔτι εἰπέ ὅτι τοῦ νόμου λέγοντος τὸν ἐπερωτώμενον, καὶ μὴ ἀντιλέγοντα ἀλλὰ σιωπῶντα, κερδαίνοντα μὲν ἀντὶ συναινοῦντος παραλαμβάνεσθαι, ζημιούμενον δὲ ἀντὶ ἀρνούμενου· ἐπὶ τοῦ παρόντος θέματος ὁ εἰδὼς τὴν χειροτονίαν τοῦ δούλου αὐτοῦ καὶ μὴ ἀντιλέγων ἀντὶ συναινοῦντος λογίζεται, καὶ ταῦτα βλαπτόμενος· καὶ ἔστι τοῦτο ἰδικὸν διὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ἔτι εἰπέ ὅτι ἀπὸ μόνης τῆς ἐπισκοπικῆς χειροτονίας οἱ ὑπεξούσιοι αὐτεξούσιοι γίνονται, οὐ μὴν ἀπὸ κληρώσεως οἰασδήτινος. Τὰ δὲ ἀρχοντικά τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ μόνου αὐτεξουσίου ποιοῦσι τοὺς ὑπεξουσίους. Τὸ δὲ εἰς τριετίαν παρεκτείνεσθαι τῷ δεσπότη τὴν ἀνάκλησιν τοῦ χειροτονηθέντος δούλου ἀπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἔστι καὶ κρατεῖ, καὶ ἐπιβλαβὲς* (1) τῇ ἐλευθερίᾳ ἔστι, διὰ τὸ δίκαιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΖ'.

Περὶ διακονιστῶν, καὶ ὅτι γυνὴ οὐ γίνεται πρεσβυτέρα. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ια'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιε'. Συνόδου ς'. κανὼν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΗ'.

Περὶ τῶν διὰ τῆς χειροτονίας λυομένων ἀμαρτημάτων. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ'.

(1) Διόρθ. ἐκδ. — Οἱ 'Ε. 'Ι. καὶ Β. ἐπιβαλὲς, τὸ δὲ Χ. Τρ. δυσανήγνωστον.

ΤΙΤΛΟΣ Β΄.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ,

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΑΘΙΕΡΩΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ, ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΩΝ
ΜΗ ΕΧΟΝΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΑ ΑΓΙΩΝ,

Καὶ περὶ ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἀναθημάτων, καὶ κληρικῶν
παρὰ γνώμην ἐπισκόπων ἰστώντων θυσιαστήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ποιήσεως ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ καθιερώσεως ἐκ-
κλησιῶν καὶ μαρτυρίων μὴ ἐχόντων λείψανα ἀγίων. Συ-
νόδου Καρθαγένης κανῶν ς΄. πγ΄. Συνόδου Νικαίας τὸ
β΄. κανῶν ζ΄. ιζ΄.

Κεῖμενον.

Ἐν τῷ ιδ΄. κεφαλαίῳ τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συν-
τάγματος παρεγράφη πῶς γίνεται ἐκκλησία. Λέγει δὲ
καὶ διάταξις ιε΄. τοῦ β΄. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος,
ὡς εἰάν τις δωρήσῃται πρᾶγμα κινήτῳ, ἢ ἀκίνητῳ, ἢ
αὐτοκίνητῳ, (1) εἰς πρόσωπον μάρτυρος, ἢ προφήτου,
ἢ ἀγγέλου, ὡς αὐτῷ μέλλων εὐκτῆριον οἰκοδομεῖν, καὶ
τὴν δωρεὰν ἐμφανίσῃ, ἐφ’ ᾧ ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἀναγκά-
ζεται τὸ ἔργον, κἂν μὴ ἤρχθῃ, πληρῶσαι μετὰ κλη-
ρονόμων (2), καὶ πληρωθέντος δοῦναι τὰ τῆς δωρεᾶς. Τὸ
αὐτὸ καὶ ἐπὶ ξενοδοχείων, καὶ νοσοκομείων, καὶ πτωχείων,
ἀδείας οὔσης τοῖς ἐπισκόποις καὶ οἰκονόμοις ἐνάγειν αὐτοῖς
(3). Τούτων δὲ πληρουμένων ἢ διοικήσεις κατὰ τὰ δόξαν-
τα τοῖς φιλοτιμησαμένοις (4) καὶ τοὺς ἐπιτεθέντας ὄρους

(1) ἢ δίκαιον Δ. 15 κώδ. 1. 2. — (2) κληρικῶν Ε. Ἰ. Β. — (3) αὐτοὺς Δ.
15 κώδ. 1. 2. — (4) φιλοτιμημένους Χ. Τρ.

γίνεται. Καὶ ἡ μέ διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ αὐτοῦ α. βιβλίου φησὶν, ὅτι ἐάν τις εὐσεβῆ ποιήσοιτο διατύπωσιν ἢ ἐν ἐνστάσει, ἢ ληγάτω, ἢ εἰς τὴν πίστιν αὐτῶν (1), ἢ μόρτις καῦσα δωρεάν, ἀνάγκην ἔχει ὁ κελευσθεὶς διὰ τοῦ ἐπισκόπου, κἂν ἐκωλύθη ἀπὸ διαθεμένου προνοῆσαι (2), εἰ μὲν ἐκκλησίαν ἐπετρέπη ποιῆσαι, πληροῦν (3) αὐτὴν εἰσω τριετίας, εἰ δὲ ξενῶνα, εἰσω ἐνιαυτοῦ· δυνατὸν γὰρ καὶ οἶκον εἰς ἀνάκλησιν(4) τῶν ἀσθενούντων μισθοῦσθαι, ἕωσοῦ τὸ ἔργον πληρωθῆ. Τοῦ δὲ τοιοῦτου χρόνου παρερχομένου ἀπαιτεῖ τὸ καταλειφθὲν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ καρπῶν καὶ ἐπαυξήσεων ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς τοῦ διαθεμένου τελευτῆς, καὶ ποιεῖται τὰς οἰκοδομὰς τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ξενῶνων, καὶ τῶν γηροκομείων, ἢ ὄρφανοτροφείων, ἢ νοσοκομείων, ἢ πτωχείων, καὶ προχειρίζεται τοὺς διοικητὰς αὐτῶν, εἴγε μὴ ῥητῶς ὁ τελευτήσας εἴπη τὸν ὀφείλοντα διοικεῖν· εἰ δὲ καὶ ὀνομάζῃ, ἄδειαν ἔχει ὁ ἐπίσκοπος κακῶς αὐτὸν διαγενόμενον ἀποκινεῖν, καὶ ποιεῖν ἄλλον· εἰ δὲ ὁ κελευσθεὶς καὶ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ὀχληθεὶς ἀρχικὴν ὑπόμνησιν ἀναμείνῃ, δίδωσι διπλοῦν τὸ καταλειφθὲν ῥαθυμοῦντος δὲ τοῦ ἐπισκόπου ἀναγκάζει πληρωθῆναι τὸ διατυπωθὲν ὁ μητροπολίτης ἢ ὁ τῆς διοικήσεως ἐκείνης ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶς βουλόμενος τῶν πολιτῶν κινεῖ. Εἰ δὲ μετὰ τὴν ἰδίαν τελευτὴν οἱ κληρονόμοι ἐκελεύσθησαν δοῦναι, ἢ τι ποιῆσαι, ὁ προδηλούμενος χρόνος μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτῶν ἀριθμεῖται· οἱ δὲ ἄρχοντες ἀναγκάζουσι ταῦτα πληροῦσθαι.

Σχόλιον.

Ἡ ἰε. διάταξις τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος,

(1) φιδεῖκομίσφ Χ. Τρ. — (2) Χ. Τρ. — προνοῆσθαι. 'Ε. Β. — (3) πληροῦν Ἐ. 'Ι. Β. καὶ Χ. Τρ. — διορθώθη κατὰ τὸ κείμενον τῆς διατ. 15 τοῦ κώδ. 1. 3. Διόρθ. Ἐκδ. — (4) ἀνάκλησιν Ἐ. 'Ι. Β. Χ. Τρ. ἀλλὰ διορθώθη κατὰ τὴν μνησθεῖσαν διάτ. τοῦ κώδικος ἐν ἣ ἀναγινώσκεται δυνατὸν εὖν καὶ οἶκον μισθώσασθαι, καὶ τοὺς ἀρρώστους ἐγκατακλίνασι. Δ. ἰκδ.

ἐτέθη ἐν βιβλίῳ ἐ. τῶν βασιλικῶν τίτ. ἀ. κεφαλαίῳ ζ'. οὕτως ἔχουσα ὡς ἐντὸς συνωψίσθη (1). Ἡ μέ. διάταξις τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, καὶ μηδὲ σὺ ταύτῃ προσχῆς. Ἀνάγνωθι δὲ τὸ θ'. κεφάλαιον τοῦ τίτ. γ'. τοῦ ἐ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, μέρος ὄν τῆς ρλά. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, τὰ αὐτὰ σχεδὸν νομοθετοῦν καὶ καταστρωθὲν εἰς τὸ ἐπιὸν καταβατόν. Κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς ιδ'. Ἰνδικτιῶνος γέγονε νεαρὰ τοῦ ἀγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος κυρίου Μανουήλ τοῦ Κομνηνοῦ ἐν μέρει τάδε διεξιούσῃ. Σὺν τούτοις καὶ τοῦτο θεσπίζοντες τοῖς προγραφεῖσι προστίθεμεν. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐν τοῖς ἐπιτελευταίοις αὐτῶν διατάγμασιν, ἐπιτρόπους ἤγουν διοικητὰς τῶν παρ' αὐτῶν διορισθέντων καταλιμπάνουσι, καὶ τούτοις ἀνατιθέασι τὴν τῶν πραγμάτων αὐτῶν οἰκονομίαν τε καὶ διοίκησιν, τὸν Χριστὸν κληρονόμον γράφοντες, τὸ γλυκὺ τοῦτο καὶ κοσμοσωτήριον ὄνομα. Τοῦτο δὲ δοκοῦσι ποιεῖν δι' ὧν τοῖς πένησι τὰς περιουσίας αὐτῶν καταμερισθῆναι προστάτουσι. Τοῦ γὰρ αἰτοῦντος λαμβάνοντος ἵσταται ὁ Χριστὸς συγκοιλαίνων τούτῳ τὴν χεῖρα· ἐφόσον γάρ, φησιν, ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων ἀδελφῶν ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Παρακελευόμεθα οὖν ὅταν ἐπιτροπικαὶ τοιαῦται διοικήσεις πρόκεινται, καὶ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας διανομαί, καὶ πρὸς ψυχικὰς οἰκονομίας, καὶ ὄρφανῶν ἀφελίκων τε καὶ πενήτων ἀναγωγὰς καὶ διατροφὰς τείνωσι, μὴ χώραν ἔχειν ἐν ταύταις τοὺς τῶν δικαστηρίων ὑπερβιβάσμοις, καὶ τὰς ἐντεῦθεν χρονοτριβήσεις· συμβαίνει γὰρ ἐντεῦθεν τὰς τῶν τελευτώντων ζημιοῦσθαι ψυχὰς, καὶ τοὺς ἐπ' ἀγαθῷ καὶ κοινῇ λυσιτελείᾳ τοῦ παντὸς τεθέντας νόμους, εἰς τούναντίον περιίστασθαι· οὐ γὰρ δίκαιον κρίνει ἡ βασιλεία μου τὴν ἐπὶ τοῖς λοιποῖς δικαστηρίοις κρατοῦσαν ἀκολουθίαν, καὶ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσιν ἀμφιβολίας ἀπεντεῦθεν λύεσθαι, μὴ λιθέλλου διδομένου, εἰδήσεως δὲ τριημέρου ἢ καὶ ἐπὶ τέταρτον παρεκτεινομένης, μήτινος γὰρ δικαστικῆς ὑποθέσεως ἐπει-

(1) Ἄπανα ἡ πρώτη αὕτη περίοδος ἐλλείπει ἐν Χ. Γρ.

σαγομένης, ἢ τῶν προσόντων ἐκάστῳ δικαίων γενήσεται κατεξέτασις, καὶ μετακληθήσονται καὶ ἄμφω τὰ μέρη δίχα τινὸς ὑπερημερίας, καὶ ἀπαιτηθήσονται ἐκάτερα τὰ μέρη (1) τὰ δοκοῦντα συντείνειν αὐτοῖς προβαλέσθαι, καὶ οὕτω δι' ὀλίγου καιροῦ μηνιαίου τυχόν, ἢ καὶ εἰς δεύτερον παρεκτεινομένου κατὰ τὸ δόξαν τῷ δικαστῇ, προσήκουσαν δέξοιτο λύσιν τὸ ἀνακύψαν ἀμφίβολον, τηρουμένων δηλονότι τῶν νόμων ἐπὶ τῆς οἰκείας ἔδρας καὶ παγιότητος, ὅσοι μὴ μετὰ τὸν τοῦ τελευτήσαντος θάνατον, εὐθὺς τοὺς ἐκείνου διαδόχους εἰς δικαστήριον ἔλκεσθαι διακελεύονται (1), ἀλλὰ μετὰ παραδρομὴν ἡμερῶν τινῶν καθὼς τὰ περὶ τούτων πλατύτερον τοῖς βασιλικοῖς διηγόρευται. Εἰ δέ γε ἐπίτροπος εἰς ὑπερθέσεις φανεῖν χωρῶν, καὶ τοιαῦτα σκαιωρῶν φωραθεῖν, καὶ πρὸς ὑπερβίβασμούς χωρήσῃ, μὴ ποιῶν καθὼς ὁ διαθέμενος διετάξατο, τῆς ἐπιτροπῆς καὶ οἰκονομίας τῶν τοῦ τελευτήσαντος πραγμάτων μετακινήσεται, ἀνατεθήσεται δὲ αὕτη, οἷς ἂν ὁ βασιλεὺς διορίσῃται, ἢ τούτου ἴσως ἀποδημοῦντος, ὁ τῆς πόλεως ἑπαρχος, ἅμα τῷ τῆς ἀγιωτάτης ἐκκλησίας οἰκονόμῳ, τὴν τούτου ποιήσεται οἰκονομίαν τε καὶ διοίκησιν, ὀφείλοντες εἶδῃσιν διδόναι τῶν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσιν οἰκονομουμένων τῷ βασιλεῖ, καὶ τῷ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ, εἰ τύχῃ τὸν βασιλέα ἀπόδημον εἶναι, καὶ μὴ κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ τὰ τοῦ τελευτήσαντος πληρωθῶσι θελήματα.

Κεῖμενον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησι διὰ δημοσίων προσώπων δις ὀχλούμενον τὸν κελευσθέντα παρὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ ὑπερθέμενον, ἐκπίπτειν παντὸς κέρδους, καὶ τὴν οὐσίαν πᾶσαν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ τῶν ἐν μέσῳ ἐπαυξήσεων δαπανᾶν εἰς τὰ διατυπωθέντα, μὴ παρακρατουμένου φαλκιδίου· τὸ αὐτὸ ἐστὶ καὶ πρὸς ἅπαξ τι ληγατευθῆ. Ἡ αὕτη γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν εἴσω ἐξ μηνῶν μετὰ τὴν ἐμφά-

(1) X. Tr. — τὰ μέρη δίχα τινὸς E. I B. — (2) διορίζονται B. ἐν περισελίῳ.

νειαν τῆς διαθήκης, ἐξ ὑπερθέσεως καρπύς, καὶ τόκους, καὶ ἐπαυξήσεις, ἀπὸ τελευτῆς τοῦ καταλείποντος ἀπαιτεῖσθαι. Ἡ αὐτὴ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν εἶσω πενταετίας τὴν ἐκκλησίαν ὀφείλειν πληροῦσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους εὐαγεῖς οἴκους εἶσω ἐνιαυτοῦ, εἰ δὲ μὴ ἐντὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ ποιήσουσιν οἱ κληρονόμοι, ἀναγκαζέσθωσαν οἶκον ἀγοράζειν, ἢ μισθοῦσθαι, ἔνθα δύναται τὰ κελευσθέντα πληροῦσθαι· τὰ δὲ περὶ τῆς διοικήσεως ὁμοίως τῇ προλαβούσῃ μέ. διατάξει δατυποῖ.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάταξις τοῦ β'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τίτλω γ'. τὰ δὲ συνοψισθέντα εἰσὶ τοῦ αὐτοῦ τίτλου κεφάλαιον θ'. οὕτως ἔχον· Εἰ δὲ ὑπὲρ ἀναρρύσεως αἰχμαλώτων τι καταλέλειπται, καὶ μὴ ὀνόματι ὁ διαθέμενος εἴπη, διὰ τίνος χρὴ γενέσθαι τὴν ἀναρρύσειν, καὶ οὕτω κελεύομεν τὰ πράγματα τὰ ἐπὶ τούτῳ (1) καταλειφθέντα, τὸν τῶν (2) τόπων ἐπίσκοπον καὶ τὸν τούτου οἰκονόμον λαβεῖν, καὶ τὸ τοιοῦτον εὐσεβὲς ἔργον πληροῦν. Ἐν πάσαις γὰρ ταῖς τοιαύταις εὐσεβέσι βουλήσεσι, τοὺς ὀσιωτάτους τῶν τόπων ἐπισκόπους βουλόμεθα προνοεῖν, ὥστε πάντα κατὰ τὴν τοῦ τελευτήσαντος βούλησιν προβαίνειν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα παρὰ τῶν διχθεμένων ἢ τῶν δωρησαμένων ἀπαγορευθῆ αὐτοῖς ἔχειν πρὸς αὐτά τινα μετουσίαν. Εἰ δὲ οἱ ταῦτα ποιῆσαι κελευσθέντες ἅπαξ καὶ δις παρὰ τοῦ μακαριωτάτου τῶν τόπων ἐπισκόπου καὶ τῶν τούτων οἰκονόμων διὰ δημοσίων προσώπων ὑπομνησθέντες ὑπέρθωνται τὰ διατυπωθέντα πληρῶσαι, κελεύομεν τούτους ἅπαν τὸ κέρδος τὸ καταλειφθὲν αὐτοῖς παρὰ τοῦ ταῦτα κελεύσαντος ἀπολλῦναι, τοὺς δὲ ὀσιωτάτους τῶν τόπων ἐπισκόπους πάντα τὰ πράγματα τὰ πάσαις ὡς εἴρηται ταῖς εὐσεβέσιν αἰτίαις ἀφορισθέντα, μετὰ καρπῶν καὶ ἐπαυξήσεων τοῦ μέσου χρόνου, καὶ τοῦ μνημονευθέντος χρόνου κέρδους ἐκδικεῖν, καὶ ἅπερ ὁ διαθέμενος διε-

(1) X. Tr. — ἐπὶ τούτῳ Ε. Β. — (2) X. Tr. — τούτων τόπων 'Ε. Ι. Β.

τύπωσε, πληροῦν, εἰδότας ὡς, εἰ βραθυμήσαιεν, ὑπὲρ πάντων
 τούτων λόγον τῷ Θεῷ παρέξουσιν. Εἰ μὲν τοι ὁ ὀσιώτατος
 τῶν τόπων ἐπίσκοπος παραλείπη τι τῶν ἡμῖν εἰρημένων, ἐξέ-
 στω καὶ τῷ ὀσιωτάτῳ αἰτοῦ μητροπολίτη ταῦτα ἀπαιτεῖν καὶ
 πληροῦν· καὶ παντὶ δὲ ἐτέρῳ ἄδεια ἔστω, τὴν τοιαύτην ζή-
 τησιν κινεῖν, καὶ σπουδάζειν ἵνα πᾶσι τρόποις αἰ τοιαῦται εὐ-
 σεβεῖς αἰτίαι πληρωθῶσιν. Εἰ δὲ ὁ κληρονόμος τὰ εἰς εὐσεβεῖς
 αἰτίας καταλειμμένα μὴ πληρώσῃ, λέγων τὴν καταλειφθεῖ-
 σαν αὐτῷ κληρονομίαν (1) μὴ ἀρκεῖν εἰς ταύτας, κελεύομεν,
 παντὸς τοῦ ἐκ τοῦ φαλκιδίου κέρδους σχολάζοντος, ὅσον δήποτε
 εὐρεθῆ ἔν τῃ τοιαύτῃ οὐσίᾳ προχωρεῖν ἐν τῇ προνοίᾳ τοῦ ἀγι-
 ωτάτου τῶν τόπων ἐπισκόπου εἰς τὰς αἰτίας εἰς ἃς καταλέλει-
 πται. Εἰ δὲ ληγάτον παρά τινος εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειφθεῖη,
 κελεύομεν εἴσω μηνῶν ἐξ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς διαθήκης
 ἀριθμουμένων, τοῦτο πᾶσι τρόποις παρέχεσθαι οἷς καταλέλει-
 πται. Εἰ δὲ ὑπέρθωνται οἱ τούτῳ βεβαρημένοι τὸ τοιοῦτον λη-
 γάτον παρέχειν, καὶ καρπούς, καὶ τόκους, καὶ πᾶσαν νόμιμον
 ἐπαύξησιν ἀπαιτηθῆσονται ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς τελευτῆς τοῦ (2)
 ταῦτα καταλιπόντος. Εἰ δὲ ληγάτον ἐτήσιον οἰωδήποτε σε-
 βασμῶ οἴκῳ καταλειφθεῖη, εἰ μὲν οἱ τοῦτο (3) δοῦναι κελευ-
 σθέντες, ἢ ὁ τόπος, ἐξ οὗ ἐκελεύσθη τοῦτο παρέχεσθαι, ἐν τῇ αὐ-
 τοῦ ἢ τῇ γείτονι ἐπαρχίᾳ εἶη, κελεύομεν μηδενὶ τρόπῳ (4)
 τὸ τοιοῦτον ληγάτον ἐκποιεῖσθαι. Εἰ δὲ οἱ τόποι ἢ τὰ πρόσωπα
 ἐξ ὧν τοῦτο δοθῆναι προσετάχθη, πορρωτέρῳ εἶησαν, τῆνικαῦτα
 ἐξέστω ἐκεῖνοις οἷς τοῦτο καταλέλειπται, εἰ καὶ τὸ ἐνεχόμε-
 νον μέρος συναινεῖ, ἀμείβειν τὸ ληγάτον, καὶ πλησίον λαμβάνειν
 ὑπὲρ τούτου πρόσδοτον εὐπορον, καὶ μετὰ προσθήκης οὐκ ἐλάτ-
 τονος τοῦ τετάρτου μέρους τῆς καταλειφθείσης ποσότητος, καὶ
 μηδὲ πολλοῖς δημοσίοις (5) τελέσμασι βεβαρημένης. Εἰ δὲ καὶ
 πωλῆσαι βούλεται τοιοῦτον, μὴ ἔλαττον εἰς τὸ τίμημα λαβεῖν,
 τοῦ ὅσον ὑπὲρ τοιοῦτου ληγάτου ἐπὶ λέ. ἐνιαυτοῖς συνάγεται· οὐ-
 τω μὲν τοι ὥστε τὸ τοιοῦτον τίμημα εἰς τὸ συμφέρον τοῦ προ-
 ειρημένου σεβασμίου οἴκου ὅπου κατελείφθη προχωρεῖν. Καὶ κε-

(1) περιουσίαν X. Γρ. — (2) X. Γρ. ἐλλείπει το τοῦ 'E. 'I B. — (3) X.
 Γρ. οἱ τοιοῦτοι 'E. 'I B. — (4) X, Γρ. μὴ ἐπι τρόπῳ 'I. B. — (5) ἐτησίοις X. Γρ

φάλαιον ζ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου οὕτως ἔχον· Εἴτις κατασκευὴν εὐκτηρίου ναοῦ, ἢ ξενῶνος, ἢ πτωχείου, ἢ ὄρφανοτροφείου, ἢ νοσοκομείου, ἢ ἄλλου σεβάσμιου οἴκου, ἐν τελευταία βουλήσει γενέσθαι διατυπώσει, τὸ εὐκτήριον μὲν πέντε εἴσω ἐνιαυτῶν πληροῦσθαι κελεύομεν προνοίᾳ τοῦ τῶν τόπων ἐπισκόπου, καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀρχοντος, τὸν δὲ ξενῶνα, καὶ τὸ πτωχεῖον, ἢ ἄλλον σεβάσμιον οἶκον, εἴσω ἐνὸς ἐνιαυτοῦ γίνεσθαι. Εἰ δὲ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ μὴ ποιήσωσιν οἱ κληρονόμοι τὸν ξενῶνα, ἢ οἰονδήποτε σεβάσμιον οἶκον, ὑπὸ τοῦ διαθεμένου διατυπωθέντα γενέσθαι, κελεύομεν τούτους οἶκον ἢ ἀγοράζειν, ἢ μισθοῦσθαι, ὅπου δύνανται τὰ κελευσθέντα πληρῶσαι, ἕως ἂν ὁ τοιοῦτος σεβάσμιος οἶκος πληρωθῇ. Καὶ εἰ μὲν αὐτὸς ὁ διαθέμενος ὀρίσῃ τοὺς ὀφείλοντας ξενοδόχους γενέσθαι, ἢ πτωχοτρόφους, ἢ ἄλλους τοιούτους διοικητάς, εἴτε τοῖς ἰδίους κληρονόμοις τὴν τοιαύτην ἐπιλογὴν παράσχη, κελεύομεν τρόποις ἅπασιν τοὺς κληρονόμοις αὐτοῦ, τὰ παρ' αὐτοῦ διατυπωθέντα πληροῦν, τῶν κατὰ τὸν μακαριωτάτων ἐπισκόπων ἐποπτευόντων εἰ καλῶς ἢ διοικήσιν προβαίνει, καὶ εἰ εὔρωσι μὴ χρησίμους ὄντας τοὺς διοικητάς, ἄδειαν ἔχόντων ἄνευ ζημίας ἄλλους ἀντὶ τοιούτων ἐπιτηδείους ποιῆν.

[Σημείωσαι (1) ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα καταστρωθεισῶν νεαρῶν, ὅτι τὰ παρὰ τῶν κτητόρων γινόμενα τυπικὰ εἰ μὴ τοῖς κανόσιν ἐναντιοῦνται, κρατοῦσιν, ὅτι ὁ κατὰ χώραν ἐπίσκοπος, καὶ οἰκονόμος αὐτοῦ καταναγκάζουσι καὶ μὴ βουλομένους μὴ μόνους τοὺς διαδόχους τῶν δωρησαμένων πράγματά τινα χάριν εὐσεβοῦς αἰτίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς δωρησαμένους, δοῦναι τὰ δωρηθέντα, κὰν μὴ ἐνεδόθη τοῦτο παρὰ τοῦ διαθεμένου, ἢ κὰν καὶ ἐκωλύθη, ὅτι τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλιμπανόμενα οὐ φαλκιδοῦνται (2), ὅτι ἕξεστι τοῖς ἐπισκόποις μετακινεῖν ἀπὸ τῆς διοικήσεως τῶν οἴκων, τοὺς καταλιμπανομένους παρὰ τῶν κτητόρων διοικητάς κακοῦς ἀναφαινομένους, καὶ ἄλλους ποιῆν. Καὶ ταῦτα σημειωσάμενος λέγε, ἀνυπόστατα εἶναι τὰ ἐν τοῖς τυπικοῖς γραφόμενα παρὰ τῶν

(1) ἢ Σημ. κεῖται ἐν περισελιδίῳ τοῦ Χ. Τρ. δι' ἐρυθρᾶς γραφῆς. — (2) Χ. Τ. καὶ 'Ε. — φαλκιδοῦνται 'Ι. φαλκιδοῦνται Β.

κτητόρων χάριν τοῦ μὴ μετέχειν ὅλως τοὺς ἐγχωρίους ἀρχιερεῖς εἰς τὰ παρ' αὐτῶν κτιζόμενα μοναστήρια. Ὡσαύτως καὶ τὰ τῶν ἀρχιερέων ὑπομνήματα τὰ διαλαμβάνοντα μὴ μετέχειν εἰς τὰ μοναστήρια τοὺς μετ' αὐτοὺς ἐπισκόπους, καὶ τοὺς παρὰ τοῦτο ἐπισηιομένους ἐκ παραβάσεως ἀφορισμοὺς στρέφονται ὡς ἀνευλόγους εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀφορισάντων.]

Κ ε ἱ μ ε ν ο ν .

Λέγει δὲ βιβλίον α'. τῶν διατάξεων τίτ. ἡ. διάτ. α'. ὅτι τὰ ἱερά θεοῦ δικαίου εἰσὶ, καὶ ὑπ' οὐδενὸς δεσπόζονται· ἱερόν δὲ πρᾶγμα ἐστὶ, τὸ ἀνιερωθὲν δημοσίῳ· τὰ γὰρ ἰδιωτικά οὐκ εἰσὶν ἱερά, ἀλλὰ βέβηλα. Εἰ δὲ καταπέση τὸ οἰκοδόμημα, μένει ὁ τόπος ἱερός ὡς διάταξις στ'. καθιεροῦνται δὲ καὶ ἐν πόλεσι καὶ ἐν χωρίοις Δημοσίος δὲ τόπος παρ' ἐκκέλευσιν βασιλέως οὐ γίνεται ἱερός, ὡς διάταξις ἡ. καὶ θ'. Ἀδιατίμητον δὲ ἐστὶ τὸ ἱερόν, ὡς διάταξις ι'. καὶ ἰνστιτουτίων β'. τίτ. α'. φησὶν, ὅτι ἱερόν ἐστὶ τὸ ὀρθῶς καὶ διὰ τοῦ ἱερέως τῷ θεῷ ἀνιερωμένον, ὡς οἱ ναοὶ καὶ τὰ σκεύη· τοῦ δὲ ναοῦ καταπεσόντος μένει ὁ τόπος ἱερός. Οὐκ ἐστὶ δὲ ἱερόν ὅπερ τις κατ' οἰκείαν αὐθεντίαν ὡς ἱερόν ποιήσει καὶ τίτ. στ'. ὅτι οὐ κτᾶται τις τὰ ἱερά διὰ τῆς χρονίας νομῆς, οὔτε ἰσχυρῶς τις ἐπερωτᾷ λαβεῖν ἱερόν, ὡς ἰνστιτουτίων γ'. τίτ. ιθ'. καὶ τίτ. κγ'. ὅτι οὐδεὶς ἐν εἰδήσει ἀγοράζει ἱερόν· εἰ δὲ ἀπατηθεὶς ἠγόρασεν ὡς ἰδιωτικόν, κινεῖ ἐπὶ τῷ διαφέροντι. Καὶ ἰνστιτουτίων δ'. τίτ. ιε'. ὅτι κωλύεται τις ἐν ἱερῷ κτιζειν. Βιβλίον α'. τίτ. ιστ'. διάταξις ζ'. Οἱ ἄρχοντες ἐπιβλέπουσι τὰ ἱερά καὶ παρασκευάζουσιν αὐτὰ φιλοκαλεῖσθαι. Βιβλίον β'. τίτ. ιδ'. διάταξις ξ'. Οὐ καλῶς τις πακτεύει μὴ (1) καθιεροῦν τὸν ἴδιον τόπον. Βιβλίον σι. τίτ. α'. διάταξις κγ'. Τὰ ἱερά ὡς ἡμέτερα ἐκδικεῖν οὐ δυνάμεθα. Βιβλίον ἡ. τίτ. α'. διάτ. ιδ'. Ἱεροῦ τύπου

(1) X. Tr. — ὁ μὴ ἐλλείπει ἐν Γ. Ε. καὶ Β.

παρεντιθεμένου καὶ ἡ δι' αὐτοῦ πάροδος εἰς ἰδιωτικὸν ἐμποδίζεται· δουλεία γὰρ οὐ συνίσταται διὰ τοῦ τοιοῦτου (1) τόπου. Βιβλίον ιά. τίτ. ζ'. διάταξις λστ'. Τὰ ἱερὰ γινόμενα ὑπὸ τοὺς πολεμίους παύεται εἶναι ἱερὰ, ὡσπερ ὁ ἐλεύθερος δουλωθεὶς· ἀπολυθέντα δὲ τῆς συμφορᾶς ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν κατάστασιν. Βιβλίον ιζ'. τίτ. β'. διάτ. ξγ'. ὅτι ἐὰν ἀνισρωθῇ τὸ κοινὸν πρᾶγμα, λύεται ἡ ἐπ' αὐτῷ κοινωνία. Καὶ βιβλίον ιη. τίτ. α. διάτ. δ'. στ'. ξβ'. Τοῦ ἱεροῦ πράγματος ἀγορασία συνίσταται, ἐὰν ἀγνοῇ ὁ ἀγοραστής ἱερὸν αὐτὸ εἶναι, καὶ ἔχει κατὰ τοῦ πράτου (2) εἰς ὅπερ αὐτῷ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι· εἰ δὲ γινώσκει ὁ ἀγοραστής, οὐ συνίσταται ἡ πρᾶσις. Καὶ διάτ. ογ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Τοῦ ἱεροῦ πεσότος ὁ τόπος οὐ γίνεται βέβηλος, ὅθεν οὐδὲ πωλεῖται.

Σχόλιον.

Τὸ α. διάταγμα τοῦ ἡ. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τῶν διατάξεων (3) ἐστὶ βιβλίον μς'. τῶν βασιλικῶν τίτλος γ'. κεφάλαιον α. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Τὸ ς'. διάταγμα ἐστὶ κεφάλαιον ἡ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου ὅμοιον κατὰ πάντα τῷ διατάγματι (4). Ὡσαύτως καὶ τὸ ἡ. θ'. καὶ ι. τὰ παρὰ (5) τοῦ α. καὶ στ'. τίτλου τῆς β'. ἰουστιτουτιῶνος οὕτως ἔχουσιν, ὡς ἐν τοῖς ἰουστιτούτοις ἐγράφη. Ζῆτει οὖν ἀπὸ τούτων μαθεῖν τελειότερον τὰ ἐκ τούτων γραφέντα (6) ἐν τῷ παρόντι συντάγματι. Τὸ δὲ παρὰ γνώμην τῶν ἱερέων γεγονὸς ἱερὸν παρά τινος, οὐκ ἐστὶν ἱερὸν, ὡς οἴμαι· νοεῖται δὲ ὅσον εἰς τὸ λογίζεσθαι ἐπισκοπικόν, καὶ ἔχειν προνόμια καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ μὴ λογίζεσθαι ἰδιωτικόν (7), ἐπεὶ τοι γε εἰς τὸ μὴ κοινωθῆναι, καὶ μὴ ἱερὸν ὀνομαζῆται, ἀλλὰ ἅγιόν ἐστὶ καὶ τὸ οἰκοδομηθὲν δίχα εὐχῆς ἱερέως, καὶ καταπέση ὡς ἅγιον, οὐκ ἔτι κοινωθήσεται (8). Τὸ ζ'. διάταγμα τοῦ ις'. τίτλου τοῦ α.

(1) X. Tr. — διὰ τούτου 'E. 'I. B. — (2) κατὰ τοῦ πράγματος X. Tr. — (3) τῶν διγέστων X. Tr. — (4) τῷ διγέστω X. Tr. — (5) τὸ περὶ X. Tr. — (6) τεθέντα X. Tr. — (7) καὶ μὴ λογίζεσθαι ἱερὸν οὐ κείνται ἐν X. Tr. — (8) ἢ ἢ φράσις ἔχει ἄλλως ἐν X. Tr. Ἐπίται γε εἰς τὸ μὴ κοινωθῆναι ἱερὸν ἐστὶ

βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ς'. τίτλος β'. κεφάλαιον θ'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Τὸ ζ'. διάταγμα τοῦ ιδ'. τίτλου τοῦ β'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ιά. τίτ. α. κεφ. ζ'. λέγον τὰ αὐτά. Τὸ κγ'. διάταγμα τοῦ β'. τίτλου τοῦ ς'. βιβλίου τῶν διγέστων (1) ἐστὶ βιβλίον ιέ. τίτλος α. κεφάλαιον κγ'. θέμα β'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Τὸ ιδ'. διάταγμα τοῦ α. τίτλου τοῦ ή. βιβλίου τῶν διγέστων (2) ἐστὶ βιβλίον νή. τίτλος α. κεφάλαιον ιδ'. θέμα τελευταῖον ὁμοίως ἔχον. Τὸ λστ'. διάταγμα τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ ιά. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν νθ'. τίτ. α. κεφάλαιον λς'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Τὸ ξγ'. διάταγμα τοῦ β'. τίτλου τοῦ ιζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ιθ'. τίτλος α. κεφάλαιον ξγ'. θέμα τελευταῖον λέγον· Λύεται ἡ κοινωνία φθειρομένων τῶν προσώπων, ἢ τοῦ πράγματος, ἢ τῆς ἀγωγῆς, ἢ τῆς γνώμης· προσώπων μὲν ἐπὶ τῆς μεγάλης ἢ μέσης καταστάσεως ἐναλλαγῆς, καὶ θανάτου· φθείρεται δὲ τὸ πρᾶγμα ὅταν ἢ παντελῶς οὐχ ὑπεστῆν, ἢ τὴν κατάστασιν ἐνήλλαξεν ἀνιερωθὲν ἢ καὶ δημευθὲν. Ἀκούων δὲ τοῦ νόμου μεμνημένου βεβηλότητος, μὴ ἐκλαβοῦ αὐτὴν εἰς ἀκαθαρσίαν ἀλλ' εἰς ἰδιωτεῖαν. Τὸ ε. ς'. καὶ ζβ'. διατάγματα τοῦ α. τίτ. τοῦ ιή. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον ιθ'. τίτ. α. κεφ. δ'. τὰ αὐτά λέγον καὶ τὸ ογ'. διάταγμα τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ ιθ'. βιβλίου τίτ. α. κεφάλαιον ογ'. οὕτως ἔχον ὡς γέγραπται. Γίνωσκε δὲ ὅτι τὰ μὲν μὴ ἱερωθέντα ἅγια καὶ πωλοῦνται, καὶ δωροῦνται, καὶ οὐ σουκαπιτευδόνται, καὶ διὰ χρόνου κυριεύονται· τὰ δὲ ἱερά ὅπως δῆποτε οὐ δεσπόζονται, καὶ ὅτι ὁ μὲν κλέψας ἱερὸν, ὡς ἱερόσυλος κολάζεται· ὁ δὲ κλέψας ἰδιωτικὴν ἁγίαν εἰκόνα, ὡς κλέπτῃς ἐνέχεται. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ τούτων διαφοραὶ. Εἰ δὲ τις ἐρεῖ καὶ πῶς πωλοῦνται μοναστήρια καὶ σκευοφυλάκια, ἀκουσάτω ὅτι τοιοῦτό τι οὔτε ἀγοράζεται, οὔτε πωλεῖται· τὸ δὲ δίκαιον τὸ ἐπὶ τούτοις προσαρμόζον τινὶ καὶ

κὰν γὰρ εὐκτερίων τις οἰκοδομίῃ δίχα εὐχῆς ἱερέως, ἱερός ἐστὶ ὁ τοιοῦτος τόπος, καὶ οὐκ ἐτι κοινωθήσεται. — (1) X. Tr. — β'. τίτλου 'E. B. — (2) X. Tr. ἐν. 'I. 'E. B. ἐλλείπει τῶν διγέστων.

πωλεῖται καὶ ἀγοράζεται· ὁ γὰρ ἀγοράζων ἱερὸν τόπον ἢ σκεῦος ἐν εἰδήσει ἀπόλλυσι τὸ τίμημα, καὶ κολάζεται καὶ ζήτη βιβλίον . . . τίτλον . . . κεφάλαιον (1). Ἐξ εὐλόγων δὲ τινων αἰτιῶν πωλεῖται ἔστιν ὅτε καὶ τὰ ἱερά· καὶ ζήτη τὸν ἀ. καὶ β'. τίτλον τοῦ ε'. βιβλίου, διδάσκουσι γὰρ περὶ ἐκκλησιῶν, καὶ μοναστηρίων, καὶ εὐαγῶν οἴκων, καὶ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ δικαιωμάτων αὐτῶν, καὶ περὶ ἐκποιήσεως, καὶ ἐμφυτεύσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἱερῶν· τὰ δὲ ἐπὶ καρποφορίᾳ προσαγόμενα οὐκ εἰσὶν ἱερά· καὶ ζήτη βιβλίον νδ'. τίτλον γ'. κεφάλαιον ἀ.

Κεῖμενον.

Καὶ βιβλίον κδ'. τίτ. ἀ. διάταξις ε'. Καλῶς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου τόπον ἐφ' ᾧ ποιῆσαι ναὸν ἐν αὐτῷ, καὶ γίνεται ὁ τόπος ἱερός. Βιβλίον κζ'. τίτ. ι. διάτ. ιβ'. Ὁ τοῦ μαινομένου κουράτωρ οὐ δύναται πρᾶγμα αὐτοῦ καθιεροῦν. Βιβλίον λ'. διάτ. λθ'. Ὁ ἱερὸν ληγατεύων δοκεῖ μαίνεσθαι, καὶ οὔτε τὸ τίμημα δίδοται, ἐπειδὴ οὔτε ὄλως πωλεῖται. Βιβλίον λθ'. τίτλος ἀ. διάτ. ἀ. Ἡ περὶ τῆς καινοτομίας παραγγελία χώραν ἔχει, ἵνα μὴ γένηται παρὰ τὸν νόμον ἔργον ἐν ἱερῷ τόπῳ. Τίτ. γ'. διάτ. ιζ'. Ἱεροῦ τόπου παρεντιθεμένου δουλεία οὐ συνίσταται. Βιβλίον μά. τίτ. β'. διάτ. λά. Νέμεσθαι παυόμεθα τόπον γινομένου ἱεροῦ, κἂν μὴ ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχωμεν. Τίτ. γ'. διάτ. θ'. Τὰ ἱερά οὐ κτώμεθα διὰ χρονίας νομῆς. Βιβλίον μγ'. τίτ. ἀ. διάτ. ἀ. β'. Οὐ δεῖ γίνεσθαι τι κατὰ ἱεροῦ τόπου, καὶ γενόμενον ἀποκαθίσταται. Τίτ. ς'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. ἀ. τίτ. ἀ. Οὐκ ἔξεστί τι ποιεῖν, ἢ ἐμβάλλειν ἐν ἱερῷ τόπῳ ὅπερ ἀμορφίαν καὶ οὐ κόσμον αὐτῷ φέρει· τοῦτο δὲ πρὸς τὰ ἰδιωτικὰ ἱερά οὐκ ἀνήκει. Ἡ δὲ φυλακὴ τῶν ἱερῶν τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν ἐπιτέτραπται. Τίτ. ή. διάτ. β'. Κτί-

(2) οὔτε τὸ X. Τρ. οὔτε αἱ ἐκδόσεις 'E. 'I, καὶ B. σημειοῦσι τὸν ἀριθμὸν τοῦ βιβλ. τίτ. καὶ κεφ.

ζειν οὐκ ἔξεστι κατὰ τόπου ἱεροῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ κτισθὲν καταλύεται. Βιβλίον μδ'. τίτ. στ'. διάτ. γ'. Οὐκ ἔξεστι τὸ ἐπίδικον τῷ θεῷ καθιεροῦν, καὶ ὁ τοῦτο ποιήσας δίδωσι τὸ διπλοῦν τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ, ὑπὲρ ὧν δυνατωτέρῳ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ παρεδόθη.

Σχόλιον.

Τὸ ε'. διάταγμα τοῦ α'. τίτλου τοῦ κδ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον λ'. τίτλος α'. κεφάλαιον ε'. θέμα ή. Εἰ καὶ πολῦτιμον κenoτάφιον δωρήσομαι τῇ γαμετῇ μου, ἔρρωται, μεθὸ μὲν τοι θάψει ἐν αὐτῷ. Εἰ δὲ καὶ αὐτὴ ἐν αὐτῷ ταφῇ, γίνεται εἰς ταφὴν ἀνιερωμένον, καὶ ἐπὶ τῷ προσαγαγεῖν τῷ θεῷ, καλῶς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου ἢ τόπον, ἐφ' ᾧ ποιῆσαι ἐν αὐτῷ δημόσιον ἔργον ὅπερ ἐπηγγείλατο, ἢ ναὸν, καὶ γίνεται ὁ τόπος ἱερός. Τὸ ιβ'. διάταγμα τοῦ ι'. τίτλου τοῦ κζ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον λή. τίτλος ι'. κεφάλαιον ι'. θέμα θ'. κεφάλαιον ιά. καὶ ιβ'. οὕτως ἔχον· Ὁ κουράτωρ τοῦ μαινομένου καλῶς ἴδιον πρᾶγμα ὡς τοῦ μαινομένου ἐκποιεῖ, οὐ μὴν τὸ τοῦ μαινομένου ὡς ἴδιον. Δύναται δὲ ἐπὶ συμφέροντι τοῦ μαινομένου ἐνεχυριάζειν, καθιεροῦν δὲ αὐτοῦ πρᾶγμα οὐ δύναται. Τὸ λθ'. διάταγμα τοῦ λ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον μδ'. τίτλος α'. κεφάλαιον λθ'. θέμα τελευταῖον. Εἰ δέ τις τὰ δημόσια ἢ τὰ ἱερά, ἢ τὰ ἰδικὰ τοῦ βασιλέως ληγατεύσει, μαίνεσθαι δοκεῖ· καὶ οὔτε τὸ τίμημα αὐτοῦ δίδοται, ἐπειδὴ τὰ μὲν οὐδ' ὄλως πωλεῖται, τὰ δὲ βασιλικά οὐ παρὰ γνώμην τοῦ βασιλέως. Τὸ α'. διάταγμα τοῦ α'. τίτλου τοῦ λθ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον νή. τίτλος ι'. κεφάλαιον α'. θέμα θ'. Τὸ δὲ περὶ τῆς καινοτομίας παράγγελμα, ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν ἔργοις ἀρμύζει. Εἰ γὰρ ἤδη ἔγρονε τὸ ὅπερ βία ἢ λάθρα πραχθὲν, ἢ τὸ περὶ τόπου σεβασμίου, ἢ τὸ περὶ τόπου ἱεροῦ, ἢ τὸ περὶ ποταμοῦ δημοσίου, ἢ τὸ περὶ ὄχθης δημοσίας, χώραν ἔχει. Τὸ ιζ'. διάταγμα τοῦ γ'. τίτλου ἐστὶ βιβλίον νή. τίτλος ιγ'. κεφάλαιον ιζ'. θέμα δ'. περὶ τὸ τέλος· Εἰ δὲ κείται μεταξὺ ἡμῶν τόπος ἱερός, ἢ εἰς ταφὴν, ἢ ἅγιος, οὐ δύναται συστῆναι δουλεία. Τὸ λά. διάταγμα τοῦ θ'. τίτλου τοῦ μά. βιβλίου ἐστὶ τίτλος θ'.

κεφάλαιον λ'. θέμα β'. τοῦ ν'. βιβλίου Παύουμαι νέμεσθαι ὄπερ ἄλλος ἀρείλετό μου, καὶ τὸ μνημεῖον ἱερὸν γενόμενον. Πρόσχευς οὖν ὅτι ἐν τῇ ἀνακαθάρσει οὐκ ἐτέθη τὸ ἐντὸς κείμενον μέρος τοῦ νόμου τὸ λέγον, κἂν μὴ ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχωμεν καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλεις προσέχειν πλέον τοῖς ἐν τοῖς βασιλικοῖς (1) περιεχομένοις. Τὸ θ'. διάταγμα τοῦ γ'. τίτλου ἐστὶ βιβλίου γ'. τίτλος γ'. κεφάλαιον θ'. Διὰ χρονίας νομῆς δεσπόζονται τὰ σωματικὰ, χωρὶς ἱερῶν ἢ ἀγίων, ἢ δημοσίων, ἢ δήμου Ῥωμαίων, ἢ πόλεως, ἢ ἐλευθέρων ἀνθρώπων. Τὸ α'. καὶ β'. διάταγμα τοῦ α'. τίτλου τοῦ μγ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίου *τῶν βασιλικῶν* (2) νή. τίτλος ιδ'. κεφάλαιον β'. θέμα παρατέλευτον. Τὰ νόμιμα παραγγέλματα ἀρμόζουσι ἢ διὰ θεῖον δίκαιον, ὡς περ ἵνα μηδὲν (3) γένηται ἐν ἱερῷ τόπῳ, ἢ κἂν γένηται, ἵνα ἀποκαταστῆ, καὶ περὶ τοῦ εἰσκομῆσαι νεκρὸν, ἢ κτίσαι τάφον. Τὸ α'. διάταγμα τοῦ στ'. τίτλου ἐστὶ τίτλος ιέ. κεφάλαιον α'. τοῦ νή. βιβλίου οὕτως ἔχον· Λέγει ὁ πραιτωρ, ἐν ἱερῷ τόπῳ ἢ ποιεῖν ἢ εἰσπέμπειν τι κωλύω. Τοῦτο περὶ ἱεροῦ τόπου, οὐ περὶ βεβήλου ἀρμόζει, οὐ διὰ τὸ κοσμεῖσθαι αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ βλάπτεσθαι. Ἢ δὲ φροντίς τῶν ἱερῶν τόπων τοῖς φροντίζουσιν αὐτῶν ἀνήκει. Τὸ β'. διάταγμα τοῦ ή. τίτλου τοῦ μγ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίου νή. τίτλος ή. κεφάλαιον ε'. θέμα ιά. οὕτως ἔχον ὡς καὶ ἐν τῷ κειμένῳ ἐγράφη. Τὸ γ'. διάταγμα τοῦ στ'. τίτλου τοῦ μδ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίου κζ'. κεφάλαιον θ'. λέγον οὕτως ὡς ἐγράφη εἰς τὸ κείμενον (4). Ἐρωτήσῃ τις καὶ τίνας χάριν οὐ προσετέθη ἐν τοῖς βασιλικοῖς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ νόμου τὸ λέγον, κἂν μὴ ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχωμεν (5). Ἐνομοθετήθη ἐν κεφαλαίῳ ιγ'. τοῦ δ'. τίτλου τοῦ μ'. βιβλίου, μὴ περικόπτεσθαι τὴν οὐσουκαπητίαν, ἐκ τοῦ λαθεῖν διὰ παραγγελίας εἶδῃσιν τὸν καλῆ τῆ πίστει νομέα, ὅτι ἀλλότριον νέμεται. Ἐδοξεν οὖν διὰ τοῦτο τῷ ποιῶντι τὴν ἀνακάθαρσιν, ἀδίκον εἶναι τὸ περικόπτεσθαι τὴν

(1) X. Tr. — βασιλικῶ B. — (2) X. Tr. — (3) X. Tr. μὴ γένηται B.

(4) ὡς καὶ ἐντὸς ἐγράφη ἀπαρκαλλάκτως X. Tr. — (5) τὸ X. Tr. φέρει ἐνταῦθα δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τὸ λύσεις, μεθ' ὃ ἐπιτεταί ἢ ἀπάντησις.

νομήν τοῦ καλῆ πίστει νομέως, ἐκ τοῦ ἀνατεθῆναι τῷ θεῷ τὸ πρᾶ τῷ καλῆ πίστει νομέως νεμόμενον, καὶ μᾶλλον εἰ μηδὲ τὴν περὶ τούτου εἶδησιν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἄλλως ὡς (1) ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἐνέμετο. Διὰ τοι τοῦτο τὸ μέρος τοῦ νόμου τὸ λέγον, κἂν μὴ ὡς ἱερὸν, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν νεμόμεθα, οὐκ ἐδέχθη. Ἄγια ἐνταῦθα μὴ τὰ ἰδιωτικὰ ἅγια εἴπης, ἀλλὰ τὰ μνημεῖα, τὰ καὶ βελεγιόσα λεγόμενα· τὰ γὰρ ἰδιωτικὰ ἅγια ὡς τὰ μὴ ἱερωθέντα δεσπόζονται.

Κεῖμενον.

Βιβλίον μέ. τίτ. α. διάτ. λή. Καλῶς ἐπερωτῶ σε κτίσαι ἱερὸν, καὶ ἢ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ γὰρ μίσθωσις ἐρῶται Διάταξις πγ'. Οὐ δυνατόν ἱερὸν ἐπερωτᾶν, κἂν εἰ δύναται γενέσθαι ἰδιωτικόν· εἰ γὰρ καὶ ἰδιωτικὸν ἐπερωτηθῶ τόπον, καὶ συμβῆ αὐτὸν χωρὶς δόλου μου καθιερωθῆναι, ἐλευθεροῦμαι, καὶ εἰ συμβῆ ἕκ τινος νόμου γενέσθαι πάλιν ἰδιωτικὸν τὸν τόπον, οὐκ ἐνέχομαι. Οὐ δύναμαι δὲ ἱερὸν ἐπερωτᾶν ὑφ' αἴρεσιν τὴν ὅταν ἰδιωτικὸν γένηται· ἐκεῖνα γὰρ ἐπερωτᾶν δυνάμεθα, ὅσα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπερωτήσεως τῆς χρήσεως καὶ τῆς δεσποτείας ἡμῶν εἶναι δύναται. Διάταξις ιε'. Ἐὰν τὸ ἐπερωτηθὲν πράγμα ἐστὶ μὲν ἐν φύσει, οὐ δύναται δὲ δοθῆναι διὰ τὸ τυχὸν αὐτὸ γενέσθαι ἱερὸν· εἰ μὲν ἐν καιρῷ τῆς ἐπερωτήσεως ἢ μετὰ ταῦτα τοῦ ἐπερωτηθέντος ᾗν, καὶ οὕτω γέγονε ἱερὸν, ἐνέχεται· ὡσπερ δὲ δι' ἐτέρου πωλήσαντος αὐτὸ γέγονεν ἱερὸν. Εἰ δὲ τοῦ πράγματος ὄντος ἀλλοτρίου συμβῆ δι' ἐτέρου ἱερὸν γενέσθαι, οὐκ ἐνέχεται ὁ ἐπερωτηθεὶς, εἰ μὴ μετὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὸν ὑπέρθεσιν γέγονε τὸ πράγμα ἱερὸν. Διάτ. ρλζ'. Ἄνισχύρως ἐπερωτῶ ὑφ' αἴρεσιν ὑπὸ τοῦ νόμου κεκωλυμένην, οἷον δίδως, ἐάν τις πωλήσῃ τὸ ἱερὸν, εἰ καὶ δυνατόν ἐστὶν ὕστερον ἐναλλαγῆναι τὸ δίκαιον αὐτοῦ.

(1) X. Tr. — ἄλλως B.

Σχόλιον.

Τὸ λή. διάταγμα τοῦ α. τίτλου τοῦ μέ. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον μγ'. τίτ. α. κεφ. ιζ'. θέμα ε. οὕτως ἔχον· Καλῶς ἐπερωτῶ σε παριστᾶν τόδε, ἢ κτίζειν ἱερὸν ἢ μνημείου τόπον· καὶ ἢ ἐπὶ τῶν τοιούτων γὰρ τόπων μίσθωσις ἔρρωται. Τὸ πγ'. διάταγμα τούτου ἐστὶ βιβλίον μγ'. τίτλος α. κεφάλαιον πγ'. θέμα δ'. Οὔτε ἱερὸν, οὔτε μνημείου πρᾶγμα, οὔτε τὸ διηνεκῶς τῇ δημοσίᾳ χρήσει (1) ἀφορισθὲν ἐπερωτᾶν δύναμαι, οὔτε τὸν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, κἂν εἰ δύναται· δοῦλος ὁ ἐλεύθερος γενέσθαι, καὶ ὁ ἱερὸς ἢ ὁ δημόσιος ἰδιωτικός. Εἰ γὰρ καὶ ἰδιωτικὸν ἐπερωτηθῶ τόπον, ἢ δοῦλον, καὶ συμβῆ τὸν τόπον καθιερωθῆναι ἢ τὸν δοῦλον ἐλευθερωθῆναι χωρὶς δόλου μου, ἐλευθεροῦμαι, καὶ εἰ συμβῆ ἐκ τινος νόμου πάλιν τὸν τόπον ἰδιωτικὸν, ἢ τὸν ἐλεύθερον δοῦλον γενέσθαι, οὐκ ἐνέχομαι. Καὶ θέμα ζ'. τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου λέγον· Τὸν ἐλεύθερον οὐ δύναμαι ἐπερωτᾶν ὑπὸ αἵρεσιν τοῦ ὅτε δοῦλος γένηται, οὔτε τὸ ἱερὸν ἢ μνημεῖον ὅτε γένωνται ἰδιωτικά· ἐκεῖνα γὰρ ἐπερωτᾶν δυνάμεθα, ὅσα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπερωτήσεως, τῆς χρήσεως, καὶ τῆς δεσποτείας ἡμῶν γενέσθαι δύναται. Τὸ ια. διάταγμα ἐστὶ βιβλίον μγ'. τίτ. α. κεφάλαιον ια. θέμα β'. τὰ αὐτὰ σχεδὸν διαλαμβάνον ὅσα καὶ ὁ πατριάρχης περιφραστικῶς ἔγραψε. Τὸ ρζ'. διάταγμα ἐστὶ τοῦ μγ'. βιβλίου καὶ τίτλου, κεφαλαίου ρζ'. θέματος δ'. λέγον· Ἄνισχύρως ἐπερωτῶμαι ὑπὸ αἵρεσιν ὑπὸ τοῦ νόμου κεκωλυμένην, οἷον δίδως ἐὰν Πέτρος πωλήσῃ τὸ ἱερὸν, ἢ τὸ μνημεῖον, ἢ τὸ τῇ δημοσίᾳ χρήσει ἀφορισμένον· εἰ καὶ δυνατὸν ἐστὶ τὸ δίκαιον τῶν τοιούτων ἐναλλαγῆναι πραγμάτων· τὸ αὐτὸ κἂν τῇ φύσει ἀδύνατός ἐστιν ἢ αἵρεσις.

Μίσθωσις δὲ ἢ ἐπὶ τῷ ἱερῷ ἔρρωται (2), ἢ συστᾶσα χάριν τοῦ κτισθῆναι τὸ ἱερὸν, οὐ μὴν ἢ ἐπὶ ἐκδόσει τοῦ ἱεροῦ. Ἐὰν γάρ τις ἐκλάβηται μισθωτικῶς μοναστήριον, οὐ μόνον οὐκ ὠφελήσεται ἀπὸ τῆς μισθώσεως ὡς οὔσης παρανόμου καὶ ἀνισχύ-

(1) Χρεία X. Το — (2) Κατὰ ταύτην τὴν τάξιν εὔρηται ἐν X. Τρ. ἅπαν τὸ χωρίον τοῦτο ἀπὸ τοῦ Μισθώσεως δὲ ἢ ἐπὶ τῷ ἱερῷ ἔρρωται, ἕως τῆς λέξεως κατάκρισιν, ἐν φ αὐ ἐκδ. B. Γ. καὶ B. θέτουσιν αὐτὸ ἐν τῷ τέλει τοῦ σχολίου ὡς σημειώσιν. Βεβαίως κατὰ τὴν σειράν τῆς ἰννοίας προτιμητέα ἡ γραφὴ τοῦ X. Τρ.

ρου, ἀλλὰ καὶ κολασθήσεται· οἱ γὰρ μισθοῦμενοι καὶ εἰ πακτωτικῶς ἐκλαμβανόμενοι μοναστήρια, ὡς παράνομον συνάλλαγμα πεποιηκότες, ὑποράσθωσαν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ νόμου κατάκρισιν.

Κεῖμενον.

Βιβλίον μζ'. τίτλος κβ'. διάτ. β'. Οἱ σὺν ὄπλοις κατέχοντες τόπον ἱερὸν ὑπόκεινται ποινῇ· κινεῖται γὰρ κατὰ τῶν ὁ περὶ καθοσιώσεως νόμος. Καὶ βιβλίον μή. τίτ. δ'. διάτ. α., βιβλίον ν'. τίτ. ιστ'. διάτ. ιζ'. Τὰ ἱερὰ οὐκ εἰσὶ δημόσια.

Σχόλιον.

Τὸ β'. διάταγμα τοῦ κβ'. τίτλου τοῦ μζ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον ξ'. (1) τίτλος λβ'. κεφάλαιον β'. Ὁ παράνομον ποιῶν σύστημα τῆ κατὰ τῶν σὺν ὄπλοις τόπον δημόσιον ἢ ἱερὸν κατεχόντων ὑπόκειται ποινῇ. Τὸ α. διάταγμα τοῦ δ'. τίτλου τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον ξ'. τίτλος λς'. κεφάλαιον α. Ὁ περὶ τῶν ἐπιβούλων νόμος ὁμοίός ἐστι τῷ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ ἐνέχεται αὐτῷ ὁ κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δήμου πλημμελήσας, καὶ ὁ σπουδάσας κατὰ δόλον παρὰ κέλευσιν Βασιλέως ἀναιρεθῆναι τοὺς ὁμήρους, ἢ ἵνα ἔνοπλοι ἄνθρωποι ἐν πόλει κατὰ τῆς πόλεως ὦσιν, ἢ ἵνα τόπος ἢ ἱερὰ κατασχεθῶσιν, ἢ στασιώδης γένηται σύνοδος, ἢ ἵνα φονευθῇ ὁ ἄρχων· καὶ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους ἄγγελον ἢ γράμματα πέμψας, καὶ σημεῖον αὐτοῖς δεδωκώς, ἢ ἄλλως βοηθήσας αὐτοῖς, καὶ ὑπονοθεύσας, ἢ ἐρεθίσας στρατιώτας πρὸς στάσιν ἢ θόρυβον κατὰ τῆς πολιτείας. Τὸ ιζ'. διάταγμα τοῦ ις'. τίτλου τοῦ ν'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον β'. τίτ. β'. κεφ. ιζ'. οὕτω λέγον περὶ τὰς ἀρχάς· Ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις οὐ περιέχεται οὔτε τὰ ἱερὰ, οὔτε τὰ μνημεῖα, οὔτε τὰ ταῖς δημοσίαις χρήσεσιν ἀφωρισμένα, ἀλλ' εἴ τινα ἐστὶ τῶν πόλεων, οἷον αἰ οὐσίαι.

Κεῖμενον.

Βιβλίον λγ'. τίτ. α. διάτ. κ'. Ἐὰν ληγατεύσω τοῖς

---

(1) τῶν βασιλικῶν Σ. ἐκδ.

ιεροφύλαξι δέκα νομίσματα δίδοσθαι τῷ καιρῷ τῆς ἐορτῆς, αὐτῷ τῷ ἱερῷ δοκῶ τὰ ἰ. νομίσματα καταλιπεῖν ἐτήσια. Βιβλίον λδ'. τίτ. α'. διάτ. ιζ'. Ἐὰν ἀφορίσας δούλους μου εἰς παραφυλακὴν τοῦ παρ' ἐμοῦ κτιζομένου ἱεροῦ ληγατεύσω αὐτοῖς ἐτήσια πρὸς ἀποτροφήν, καὶ βεστιάριον, λαμβάνουσιν ἀπὸ μου τελευτῆς μέχρις οὗ πληρωθῆ ὁ ναός· δοῦλοι δὲ μένουσι τοῦ κληρονόμου οὓς ὁ διαθέμενος εἰς παραφυλακὴν ταῦ αὐτοῦ κτισθέντος ἱεροῦ ἀφώρισεν, εἰ μὴ αὐτοὺς ἠλευθέρωσεν, ὡς βιβ. μ'. τίτ. ιβ'. διάτ. λέ. βιβ. κδ'. τίτ. α'. διάτ. ε'. Καλῶς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου πρᾶγμα ἐφ' ᾧ τῷ θεῷ προσαγαγεῖν αὐτό. Βιβ. λδ'. τίτ. θ'. διάτ. ιζ'. Ἐὰν εἶπω γενέσθαι σταυροὺς ἀπὸ ἑκατὸν λιτρῶν καὶ ἀνατεθῆναι τῷ δε τῷ ἱερῷ, πάντες δὲ οἱ ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ὄντες ἀργυροὶ καὶ χαλκοὶ εἰσιν, οὐ μὴν χαλκοῦς δίδωσιν, οὔτε χρυσοῦς ἀναγκάζεται ποιεῖν, ἀργυροῦς δὲ ὁ κληρονόμος ἀναγκάζεται.

Σχόλιον.

Τὸ κ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ λγ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ κ'. κεφ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Τὸ ιζ'. διάταγμα τοῦ α'. τίτ. τοῦ λδ'. βιβλίου ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον μδ'. τίτ. ιδ'. κεφ. ιζ'. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Τὸ λέ. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ μ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον μή. τίτ. ή. κεφ. λέ. Κτιζῶν τις εὐκτῆριον ἀφώρισεν αὐτῷ δούλους, τοῦ κληρονόμου ἔσονται οὗτοι. Τὸ ε'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλ. ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν λ'. τίτ. α'. κεφ. ε'. θέμα ή. ἔχον ἐν μέρει καθῶς εἰς τὸ κείμενον ἐτέθη. Τὸ ιζ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ λδ'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον μδ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. ιέ. κεφ. ιζ'. θέμα τελευταῖον οὕτως ἔχον· Ἐὰν εἶπω γενέσθαι σταυροὺς ἀπὸ ρ'. λιτρῶν, καὶ ἀνατεθῆναι ἐν τῷ δε τῷ ἱερῷ, πάντες δὲ οἱ ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ὄντες ἀργυροὶ καὶ χαλκοὶ εἰσιν, ἀργυροῦς ὁ κληρονόμος ἀναγκάζεται ποιεῖν, οὐ μὴν χαλκοῦς δίδωσιν, οὔτε χρυσοῦς.

Κείμενον.

Βιβ. λέ. τίτ. β'. διάτ. α. Καί ἐπὶ τοῖς τῷ θεῷ ληγατευομένοις, χώρα τῷ φαλκιδίῳ. Βιβ. ν'. τίτ. ιβ'. διάτ. β'. Ἐάν τις πράγμα καρποφορήσῃ, γίνεται αὐτὸς ἔνοχος, οὐ μὴν τὸ πράγμα· ὅταν δὲ τὸ πράγμα καταβληθῇ, αὐτὸ μὲν ἱερὸν οὐ γίνεται, ἐλευθεροῦται δὲ ὁ ἐπαγγειλόμενος· ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἐπαγγελίας ἐνέχονται αὐτεξούσιοι ἔφηβοι, οὐ μὴν ὑπεξούσιοι ἔφηβοι παρὰ γνώμην τῶν πατέρων ἢ τῶν δεσποτῶν. Εἰ δέ τις τὸ ἰ. μέρος καρποφορήσῃ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων, ἕως ἂν αὐτὸ χωρίσῃ, οὐ παύεται εἶναι τῆς οὐσίας αὐτοῦ· εἰ δὲ τελευτήσει μὴ χωρίσας, ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ, διαβαίνει γὰρ εἰς κληρονόμους ἢ τῆς καρποφορίας ἔνοχῃ. Βιβ. α. τοῦ κώδικος τίτ. β'. διάτ. α. Ἐξεστὶ τῷ βουλομένῳ καταλιμπάνειν ἐν τελευταία βουλήσει ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις· βεβαίας γὰρ εἶναι δεῖ τὰς τῶν τελευτώντων βουλήσεις. Διάτ. ιγ'. Ἐν ἐρρωμένη διαθήκῃ, ἢ κωδικέλλῳ, ἢ (1) ἀγράφῳ βουλήσει ἔξεστι ταῖς χήραις, καὶ ταῖς διακονίσσαις, καὶ ταῖς ἱεραῖς παρθένοις, καὶ ταῖς μοναστρίαις, καὶ ταῖς ἄλλαις ἱεραῖς καταλιμπάνειν ἐκκλησίαις, καὶ κληρικοῖς, καὶ μοναχοῖς, καὶ πτωχοῖς, ἐν ἐνστάσει, καὶ ὑποκαταστάσει, καὶ ληγάτοις, καὶ φιδεῖκομμίσοις ἰδικοῖς καὶ καθ' ὁμάδα.

Σχόλιον.

Τὸ α. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου τῶν διατ. (2) ἐστὶ βιβλ. μά. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. α. θέμ. γ'. λέγον ἐν μέρει φαλκιδιουῖσθαι καὶ τὰ τῷ Θεῷ ληγατευόμενα· ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ κεφ. φησὶν ὁ Παλαιὸς ταῦτα ῥητῶς· Ἡ περὶ διαφορῶν κεφαλαίων ἐκκλησιαστικῶν ρλά. νεαρὰ οὐ συγχωρεῖ τῷ φαλκιδίῳ περικόπτεσθαι τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας ληγατευόμενα. Ὁ δὲ

(1) X. Tr. — καὶ E. I. B. — (2) τῶν διγέστων X. Tr.

σχολιαστής φησι ταῦτα· Οἶμαι ὡς τὸ παρὸν διάτ. ἀνηρέθη παρὰ τῆς ρλά. νεαρᾶς τῆς κειμενης ἐν τῷ γ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου, καὶ αὐτίκα διδάσκει πλατύτερον πῶς ἀνηρέθη ὁ νόμος οὗτος. Καὶ ταῦτα μὲν εἶπον ὁ σχολιαστής καὶ ὁ Παλαιός. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὅτι οὐ καλῶς αὐτοῖς ἐξελήφθησαν τὰ τῆς νεαρᾶς· οὐδὲ γὰρ ἀδιαστίκτως ἀφακιδίωτα δίδονται τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειφθέντα. Ἄλλ' εἰ μὲν καιροπραγμονήσει (1) ὁ κληρονόμος περὶ τὴν δόσιν τοῦ ληγατευθέντος, ἀπόλλυσι τὸν ἀνήκοντα τούτῳ φαλκίδιον, καὶ δίδωσι τὰ ληγατευθέντα ὡς ἡ νεαρά φησιν, εἰ δὲ εὐγνωμονήσει περὶ τὴν δόσιν τούτων, λαμβάνει τὸν ἀνήκοντα αὐτῷ φαλκίδιον· φησὶ γὰρ ἡ αὐτὴ νεαρά κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τίτ. γ'. κεφ. θ'. οὕτω ῥητῶς· Εἰ δὲ ὁ κληρονόμος τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειμμένα μὴ πληρώσει, λέγων τὴν καταλειφθεῖσαν αὐτῷ περιουσίαν μὴ ἀρκεῖν εἰς ταύτας, κελεύομεν παντὸς τοῦ ἐκ τοῦ φαλκιδίου κέρδους σχολάζοντος, ὅσονδήποτε εὔρεθῆ ἐν τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ, προχωρεῖν τῇ προνοίᾳ τοῦ ἀγιωτάτου τῶν τόπων ἐπισκόπου εἰς τὰς αἰτίας, εἰς ἃς καταλείπεται. Ζῆτει καὶ τὸ ὄλον θ'. κεφ. καὶ ἀνάγνωθι αὐτὸ ἀναγκαῖον ὄν. Τὸ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ν'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν νδ'. τίτ. ιδ'. κεφ. β'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Ἡ α'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. α'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Κείμενον.

Διάταξις ιθ'. Αἱ γινόμεναι μέχρι πεντακοσίων νομισμάτων δωρεαὶ ἀνεμφανίστως εἰς ἐκκλησίαν, ἢ ξενοδοχεῖον, ἢ νοσοκομεῖον, ἢ ὀρφανοτροφεῖον, ἢ βρεφοτροφεῖον ἢ πτωχεῖον, ἔρρωνται· αἱ δὲ λοιπαὶ κἂν εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας γένωνται, χρήζουσιν ἐμφανείας, καὶ αἱ λεχθεῖσαι ὑπὲρ τὰ πεντακόσια νομίσματα οὔσαι, ἐξηρημένων τῶν βασιλικῶν δωρεῶν. Διάταξις κβ'. Τὰ εἰς εὐαγεῖς οἴκους ἀπὸ φιλοτι-

(1) εἰ μὲν κακοπραγμονήσει X. Tr.

μίας βουλευτικῆς ἐρχόμενα οὐχ ὑπόκεινται τῇ τῶν ἐπικερδῶν ἤτοι λουκρατίβων διαγραφῇ. Διάταξις γγ'. Ἐάν *τι*(1) δωρηθῇ, ἢ κληρονομία, ἢ ληγάτον εὐαγεῖ τόπω καταλειφθῇ εἰς ἀνάβρυσιν αἰχμαλώτων, κινήτον ἢ ἀκίνητον, ἀρμόζουσι περσοναλῖαι, καὶ ἰν ρέμ, καὶ ὑποθηκαρίαι, καὶ μόνη τῇ τῶν ἑκατὸν ἑνιαυτῶν ἐκβάλλονται παραγραφῇ· οὗτος γὰρ ὁ χρόνος ἐστὶ τοῦ μακροβίου ἀνθρώπου. Διάταξις κέ'. Ἐάν τις γράψῃ τὸν δεσπότην Χριστὸν κληρονόμον, μὴ προσθεῖς εὐκτηρίου προσηγορίαν, ἢ ἐκκλησία τοῦ τόπου καθ' ἣν *ἦν* (2) ὁ τελευτήσας δοκεῖ γεγράφθαι. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ληγάτου, καὶ προχωρεῖ εἰς ἀποτροφὴν πτωχῶν. Εἰ δέ τινα τῶν ἀγίων ἀγγέλων ἢ μαρτύρων καταλίπη μὴ μνημονεύσας οἴκων· εἰ μὲν ἐστὶν *ἐν* (3) ἐκείνῃ τῇ πόλει ἢ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς τοιοῦτος οἶκος, αὐτὸς λαμβάνει· εἰ δὲ μὴ ἐστὶν, ὁ ἐν τῇ μητροπόλει λαμβάνει· εἰ δὲ μήτε ἐκεῖ τοιοῦτός ἐστὶν οἶκος, αἰ κατὰ τὸν τόπον ἐκκλησῖαι λαμβάνουσιν αὐτὰ, τῶν ἄλλων οἴκων αὐταῖς παραχωρούντων, εἰ μὴ δειχθῇ ὁ τελευτήσας ἕτερον ἐνθυμηθεῖς καὶ ἕτερον εἰπών· τότε γὰρ τὸ ἀληθές καὶ οὐ τὸ γεγραμμένον κρατεῖ. Εἰ δὲ τόπον εἶπη ῥητὸν, εὐρεθῶσι δὲ πολλοὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν τῇ πόλει, ἢ τῇ περιουκίδι, εἰ μὲν πρὸς τινα τούτων εἶχε μείζονα προσπάθειαν, ἢ συνεχῶς ἐκεῖ ἐφοίτα, αὐτῷ δοκεῖ καταλελειφθαι τοιούτου δὲ τινος μὴ εὐρισκομένου, ὁ μᾶλλον ἐκ τῶν τοιούτων οἴκων ἐνδεὴς λαμβάνει τὸ καταλειφθέν.

Σχόλιον.

Ἡ ιθ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. ή. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ἐπὶ λέξεων ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἡ κβ'. διάταξις ἐτέθη εἰς βιβλίον ε. τίτ. α. κεφ. ι. πλὴν οὐχ ὡς εἰς τὸ κείμενον κεῖται, ἀλλὰ ἄλλως· φησὶ γὰρ, μὴ δια-

(1) X. Tr. — ἰάν διαδωρηθῇ 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — (3) X. Tr.

γραφέσθω ἐκκλησία, ἢ εὐσεβῆς οἶκος, ἢ μοναστήριον ἐπὶ κέρδει. Καὶ σημείωσαι τοῦτο πολλά χρησιμεῦον εἰς τοὺς ἐκπρὸς κίζοντας μοναστήρια, καὶ πωλοῦντας, καὶ ἀγοράζοντας εὐαγεῖς οἶκους. Ἡ κγ'. διάταξις καὶ ἡ κέ. οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά· σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι κὰν ἡ τοιαύτη διάταξις διορίζηται μόνη ἑκατονταετία τοὺς εὐαγεῖς οἶκους ἐκβάλλεσθαι, ἀλλὰ τὸ α. κερ. τῆς ριά. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, ἥτοι τὸ τελευταῖον κερ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ἐβιβλίου τῶν βασιλικῶν ταῦτα ῥητῶς θεσπίζει· Πᾶσα ἀγωγή προσήκουσα σεπτῶ οἴκῳ, εἴτε προσωπικῇ, εἴτε ὑποθηκαρῖα ἐστίν, οὐχ ὑπερβαίνει τὰ μ'. ἔτη, τῶν ἀρμολοζουσῶν ἐκάστῳ οἴκῳ τοιούτῳ εὐαγεῖ προσκαίρων παραγραφῶν φυλακτουσῶν μὲν τοιγε τοὺς οἰκείους χρόνους.

Κεῖμενον.

Καὶ τίτλου τρίτου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάταξις κδ'. φησὶν ἐβρῶσθαι τὸ τοῖς πτωχοῖς καταλιμπανόμενον. Διάταξις κή. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Ἐβρῶται τὸ καταλιμπανόμενον εἰς ἀναρῦσιν αἰχμαλώτων. Καὶ εἰ μὲν εἶπεν ὁ διαθέμενος τὸν ὀφείλοντα ὑπουργῆσαι τῷ πράγματι, αὐτὸς ἀπαιτεῖ, καὶ κατὰ τὴν οἰκειάν συνείδησιν πληροῖ τὴν διατυπωσιν· εἰ δὲ μὴ εἶπε τὸ πρόσωπον, ὁ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος ἐν ἧ ὁ διαθέμενος ἐτέχθη, λαμβάνει τὸ καταλειφθὲν, φανερόν ἐπὶ πράξεως δῶρον παρὰ τῷ ἄρχοντι συνισταμένης τὸ ποσὸν τῶν δοθέντων αὐτῷ χρημάτων, καὶ μετ' ἐνιαυτὸν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναρῦσθέντων καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν δοθέντων. Εἰ δὲ βάρβαρος ἦν ὁ διαθέμενος, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ πόλεως ἀμφιβάλλεται, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου καθ' ὃν ἐτελεύτησε, λαμβάνει τὰ χρήματα, καὶ πληροῖ τὸ διατυπωθὲν· ὁ δὲ γινώσκων τὸ καταλειφθὲν καλῶς ποιεῖ λέγων τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ οὐκ ἐστὶ δηλατῆριος. Ἡ τρίτη διάταξις τοῦ δευτέρου τίτλου τῶν νεαρῶν εἶπε, τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως, ἐν ἧ τὴν οἴκησιν εἶχεν ὁ διαθέμενος, λαμβάνειν τὰ χρήματα, καὶ ποιεῖν τὰ διατυπωθέντα. Διάταξις μέ.

Ἐάν ἐτήσιον διηγεκὲς ληγατευθῆ, ἢ δωρηθῆ τόποις εὐαγέσιν, ἢ κλήρω, ἢ μοναχοῖς, ἢ μοναστηρίαις, ἢ πτωχοῖς, καὶ ἀπλῶς εὐαγέσιν οὐκ ἀπηγορευμένοις συστήμασιν, οὐκ ἔξεστιν ἐπ' αὐτοῖς διαλύεσθαι, εἰ μὴ δοθῆ πρόσδοδος εὐθαλῆς, μηδὲ βεβαρημένη δημοσίοις, καὶ προσθήκη οὐχ ἥττον τοῦ τετάρτου τῆς καθαράς προσόδου μέρος ἔχουσα, μηδέποτε ἐκποιηθησόμενα(1). Δεῖ δὲ καὶ συνθήκας, καὶ διαλύσεις ἐγγράφους ἐπὶ τούτῳ γίνεσθαι, καὶ ἐν ὑπομνήμασιν ἐμφανίζεσθαι. Εἰ δὲ παρὰ ταῦτα, ἐκπίπτει τοῦ δοθέντος χρυσοῦ ὁ διαλυσάμενος, *καὶ* ἐκδικεῖ τὸ πρᾶγμα ὁ εὐαγῆς οἶκος, ἔχων εἰς ὑποθήκην τὰ πράγματα τοῦ καταλιπόντος, καὶ ἐπὶ καρποῖς, καὶ προσόδοις, καὶ πάσῃ νομίμῳ ἐπαυξήσει, καὶ οὐκ ἀντίκειται τῇ ἀγωγῇ χρονία παραγραφῆ, κατ' ἐνιαυτὸν γὰρ τίκεται. Τῷ μὲν τοι δεδωκότι τὸ χρυσίον ὑπόκειται ὁ συμβαλὼν αὐτῷ μετὰ κληρονόμων, καὶ οἴκοθεν αὐτὸ δίδωσιν, ὡς ἡ νέ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου.

Σχόλιον.

Ἡ κδ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλίον μδ'. τίτ. ιη. κεφ. λδ'. οὐκ ἐτέθη δὲ ἐν τοῖς βασιλικοῖς, ὡς ὁ κώδιξ διελάμβανεν· ἀλλ' οὕτω φησὶν ὁ βασιλικός· Τὸ τοῖς πτωχοῖς καταλιμπανόμενον μὴ νομιζέσθω ἄδηλον. Ἡ κη. διάταξις οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνιος ρλά. κειμένα ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. η. οὕτως ἔχοντι· Εἰ δὲ καὶ τις ὑπὲρ ἀναρρύσεως αἰχμαλώτων, ἢ ἀποτροφῆς πενήτων κληρονομίαν ἢ ληγάτον καταλείπη ἐν πράγμασι κινήτοις, ἢ αὐτοκινήτοις, ἢ ἀκινήτοις, εἴτε ἄπαξ, εἴτε ἐτήσιον, καὶ τοῦτο τρόποις ἅπασιν κατὰ τὴν τοῦ διαθεμένου γνώμην ἀπὸ τῶν κελευσθέντων τοῦτο ποιῆσαι, πληρούσθω. Εἰ δὲ μὴ ἰδικῶς εἴπῃ ποίου τόπου πένγσι ταῦτα κατέλιπε, κελεύομεν τὸν ὀσιώτατον τῆς πόλεως ἐπίσκοπον ἐν ἡ οἰκίαν (2) ὁ

(1) X. Γρ. Ε. — ἐκποιηθησόμενον B. — (2) τὴν οἰκίαν X. Γρ.

διαθέμενος εἶχε παραλαμβάνειν τὰ αὐτὰ πράγματα, καὶ τοῖς τῆς αὐτῆς πόλεως πένησι διανέμειν. Ἡ δὲ μέ. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· ὡσαύτως οὐδὲ ἡ νέ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐπὶ τοῦ τοιούτου ληγάτου φησὶν· Εἰ μὲν οἱ δίδοναι καὶ οἱ λαμβάνειν κελευσθέντες, ἢ ὁ τόπος ἐξ οὗ ἐτυπώθη δίδοσθαι ἐν τῇ αὐτῇ ἢ τῇ γείτονι ἐπαρχίᾳ εἶησαν, μηδενὶ τρόπῳ τὸ ληγάτον ἐκποιεῖσθαι· Εἰ δὲ πορρωτέρω εἰσὶν, ἔξεστιν ἑκατέρου μέρους συναινοῦντος, πλησίον ὑπὲρ αὐτοῦ (1) λαμβάνειν πρόσοδον εὐπορον, καὶ μετὰ προσθήκης τοῦ δ'. τῆς καταλειφθείσης ποσότητος μὴ βεβαρημένης πολλοῖς τελέσμασιν. Εἰ δὲ πωλῆσαι τὸ ληγάτον βούλοιντο, μὴ λαμβανέτωσαν ἥττονα τιμὴν τοῦ συναγομένου ἐπὶ λέ. ἐνιαυτοῦς ἀπὸ τοῦ ληγάτου, ὥστε μὲν τοι τὸ τίμημα, εἰς τὸ συμφέρον τοῦ σεβασμίου οἴκου, ᾧ κατελείφθη προχωρῆσαι.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. θ'. ὃ δὲ καὶ κατεστρώθη ἐξ ὀλοκλήρου ἐν τῷ καταρχῆς τοῦ παρόντος κεφαλαίου, ἀρχόμενον οὕτως, Εἰ δὲ ὑπὲρ ἀναρρύσεως αἰχμαλώτων, *καὶ τὰ ἐξῆς* (2).

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ἡ δὲ μή. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβ. φησὶν, ὅτι ἐρρωμένως γράφει τις αἰχμαλώτους κληρονόμους, καὶ λαμβάνει τὴν κληρονομίαν ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὁ τῆς πόλεως οἰκονόμος, ἐν ἧ τὴν οἶκῃσιν εἶχε, καὶ δαπανῶσιν εἰς ἀνάρρυσιν τῶν αἰχμαλώτων, ἢ τὰς τιμὰς τῶν πραγ-

(1) X. Τρ. — αὐτῷ 'E. B — (2) X. Τρ.

μάτων, ἢ τὰς προσόδους τῶν ἀκινήτων, παρακρατοῦν-
 τες φαλκίδιον, καὶ ἐνάγονται ἐπὶ τοῖς χρέεσι. Καὶ τοὺς
 πτωχοὺς καλῶς τις γράφει κληρονόμους· καὶ ἐὰν μὴ
 προσδιορίσῃται ποῖους, ὁ ξενοδόχος τῆς αὐτῆς πόλεως
 λαμβάνει τὰ πράγματα, καὶ ἐκ τῆς διαπράξεως αὐτῶν
 ἀγοράζει πρόσδοτον. Εἰ δὲ πολλοὶ ξενῶνές εἰσιν ἐν τῇ
 πόλει, ὁ μᾶλλον ἀπορώτερος αὐτὰ λαμβάνει, τὰ περὶ
 τούτου δοκιμάζοντος τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν ὑπ' αὐ-
 τὸν κληρικῶν. Εἰ δὲ μὴ ἔχη ξενῶνα ἢ πόλις, διανέ-
 μονται τὰ πράγματα διὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ οἰκονό-
 μου εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἢ ἄλλως ἐνδεεῖς μὴ παρα-
 κρατουμένου φαλκιδίου. Εἰ δὲ πρὸς δῆλον ἢ ἄδηλον (1)
 ὄνομα ἐκκλησίας, ἢ εὐαγοῦς οἴκου ἀπιδῶν κατέλιπεν,
 αὐτὸς λαμβάνει μόνος, μὴ ὑφιστάμενος φαλκίδιον. Ἡ
 δὲ τρίτη διάταξις τοῦ δευτέρου τίτλου τῶν νεαρῶν
 λέγει, ὅτι τοῖς πένησι διὰ τοῦ ἐπισκόπου διανέμονται.
 Καὶ ἡ πεντηκοστὴ δευτέρα διάταξις τοῦ τρίτου τίτλου
 τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν, ὅτι ἐὰν τις
 βαρυνθῇ ὑποκαταστάσει ἢ ἀποκαταστάσει (2) ἐξ ἀπαι-
 δίας, καὶ μὴ βουληθῇ γαμῆσαι δι' ἄσκησιν, μένει ἔχων
 τὰ πράγματα καὶ δαπανᾷ ταῦτα περιῶν, ἢ καταλιμ-
 πάνει ὡς θέλει, εὐσεβῶς μὲν τοι. Εἰ δὲ καὶ ὑπὸ αἵρε-
 σιν παιδοποιίας καταλειφθῇ αὐτοῖς, ἔχουσιν αὐτὰ, καὶ
 μὴ παιδοποιῶντες. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ παρθενευούσαις, καὶ
 ἐπὶ τοῖς γαμεῖν κωλυομένοις κληρικοῖς. Ἡ δὲ δευ-
 τέρα διάταξις τοῦ πρώτου τίτλου τῶν νεαρῶν λέγει,
 ὅτι ὁ βεβαρημένος ληγάτω, ἢ ἀποκαταστάσει *ὑπὸ αἵρε-
 σιν* (1) γάμου, ἢ ἀπαιδίας, ἢ ἐὰν οὕτω δωρηθῇ ἢ
 ἐαθῇ τινι, καὶ γένηται κληρικός, ἢ μοναχός, ἢ δια-
 κόνισσα, ἢ ἀσκήτρια, σβέννυται ἢ ἀποκατάστασις· ἀλλ'

(1) πρόδηλον ἢ ἄδηλον X. Γρ.— ὁ B. φρονεῖ ὀβελιστέον τὸ, ἄδηλον, ὅπερ ἀλη-
 θῶς οὐκ ἀναγινώσκειται ἐν τῇ διατάξει 48 Κώδ. 1. 3. — (2) ὁ ὄρος οὗτος οὐχ
 εὑρηται ἐν X. Γρ. — (3) X. Γρ. — οὐχ εὑρηται ἐν E. Γ. καὶ B.

ἐπὶ μὲν κληρικῶν καὶ διακονισσῶν τῶν ἐκκλησιῶν, κρατεῖ ὅτε μέχρι τῆς ἰδίας ζωῆς τοῖς τοιούτοις ἐπιμένοιν· καὶ τὰ ὑπὸ τοιαύτην αἴρεσιν δωρηθέντα, ἢ καταλειφθέντα εὐσεβῶς δαπανήσουσιν, ἢ καταλιποῦσιν· οἱ γὰρ μοναχοὶ καὶ ἀσκήτριάι καὶ τῶν μοναστηρίων αὐτῶν ἐξέλθωσιν, ὁμῶς τὰ τοιαῦτα πράγματα μετὰ τῶν ἄλλων αὐτῶν πραγμάτων τοῖς μοναστηρίοις διαφέρει. Εἰ δὲ ἐπὶ ἀναρρῶσει αἰχμαλώτων, ἢ πτωχῶν ἀποτροφῇ ὑπὸ τὰς εἰρημένους αἰρέσεις ἢ ὑποκατάστασις γένηται, ἐξ οὐδενὸς τῶν εἰρημένων ἀποκλείεται (1) τρόπων.

Σχόλιον.

Ἡ μὴ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλό. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ε. τίτ. γ'. κεφ. ή. ὅ καὶ κατεστρώθη εἰς τὸ παρελθὸν καταβατόν. Ἡ νβ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ μέντοι β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν δ'. τίτ. α. κεφ. ε. καὶ ζ'. οὕτω σχεδὸν ὡς ἐνταῦθα κεῖται.

Κείμενον.

Λέγει δὲ ἡ α. καὶ μόνη διάταξις τοῦ μὴ. τίτλου τοῦ στ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ὅτι ἔβρωται τὸ καταλιμπανόμενον θεμιτῶ συστήματι, ἢ σωματείῳ, οἶον συγκλητικοῖς, ἢ βουλῇ, ἢ τάξει ἄρχοντος, ἢ ἰατροῖς, ἢ διδασκάλοις, ἢ συνηγόροις, ἢ στρατιώταις, * ἢ ὁμοτέχναις* (2), ἢ ἱερεῦσιν, ἢ ἐτέρῳ τινί· καὶ μερίζονται κατὰ πρόσωπον ἐξ ἴσου οἱ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τελευτῆς ἐν τῷ καταλόγῳ εὑρισκόμενοι, εἰ μὴ ρητὸν ποσὸν ὁ διαθέμενος ἐκάστῳ ὀρίση. Καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς αὐτῆς διατάξεως, ὅτι ἐὰν πρὸς

(1) X. Γρ. καὶ 'E. ἀποκλείεται B. — (2) X. Γρ. — ἠλείπει ἐν E. I. καὶ B. εὔρηται δὲ ὁ ὅρος οὗτος ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει.

ἄπαξ, ἢ ἐτήσιον καταλειφθῆ εὐσεβῶς, ἢ ἐκκλησίαις, ἢ ξενῶσιν, ἢ πτωχείοις, ἢ εὐαγέσιν οἴκοις, ἢ κοινῶ κληρικῶ, ἢ εἰς αἰχμαλώτων ῥύσιν, ἢ αὐτοῖς τοῖς πτωχοῖς, ἢ τοῖς αἰχμαλώτοις, κρατεῖ ἢ τοῦ τελευτήσαντος βούλησις. Ἰνστιτουτιῶνος τρίτου τίτλος κζ'. Ἔστιν ὅτε τὸ κατὰ πλάνην ἰνδεβίτως διδόμενον οὐ ῥεπετιτεύεται, ὡς ἐπὶ τῶν ληγατευομένων εὐαγέσιν οἴκοις σκοπῶ θρησκείας ἢ εὐσεβείας ἰνστιτουτιῶνος τετάρτου τίτλος ιστ'. Τὸ ληγατευόμενον εὐαγέσιν οἴκοις ἐξ ἀρνήσεως διπλασιάζεται. Φησὶ δὲ καὶ ἡ δευτέρα διάταξις τοῦ δευτέρου βιβλίου τῶν νεαρῶν, ὡς ἐάν τινες οἰωδήποτε σεβασμίῳ οἴκῳ ὅπουδήποτε καθεστῶτι ἄπορον κτήσιν δωρήσωνται, ἢ πωλήσωσιν, ἢ ἐτέρῳ τρόπῳ παράσχωσιν, ἢ καταλίπωσι, μὴ βλάπτεσθαι τὸν σεβάσμιον οἶκον, ἢ δημοσίῳ ὀνόματι, ἢ ἄλλης οἴασου ἀιτίας χάριν βαρύνεσθαι, ἀλλ' ἅπαν τὸ τοιοῦτον (I) βάρος, εἰς τοὺς δεδωκότας καὶ τοὺς αὐτῶν κληρονόμους ἐπανιέναι, ἀναγκαζομένους καὶ τὰς δοθείσας κτήσεις ἀναλαβεῖν, καὶ πᾶσαν ζημίαν προσγενομένην τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ ἀποκαθιστᾶν. Εἰ δὲ κατὰ τινα δόλον, καὶ τινα ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀπόρων ἐδόθη τοῖς εὐαγέσιν οἴκοις, τὰ μὲν δοθέντα τὸν σεβάσμιον οἶκον ἀποκερδαίνειν, τὰ δὲ ἄπορα πράγματα τῷ δεδωκότι καὶ τοῖς αὐτοῦ κληρονόμοις ἀποκαθίστασθαι. Ἡ δὲ ἀ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι ὁ τοιοῦτό τι πράξας οἰκονόμος, ἢ ἡγούμενος, ἢ ξενοδόχος, ἢ νοσοκόμος, ἢ πτωχοτρόφος, ἢ ὀρφανοτρόφος, ἢ γεροντοκόμος, οἴκοθεν τῷ δεδωκότι θεραπεύσει τὴν ἐντεῦθεν αὐτῷ συμβᾶσαν ζημίαν.

Σχόλιον.

Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ μῆ. τίτ. τοῦ στ'. βιβλίου τοῦ κώδικος κεῖται ἐν βιβλίῳ μδ'. τίτ. ιή. κεφ. λ'. καὶ ζῆτει τοῦτο περὶ τὰ μέσα διαλαμβάνον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Τὰ δὲ

(I) X. Tr. — τοιοῦτου 'E. B.

λεγόμενα περιέχονται ἐν τῷ κζ'. τίτλω τῆς γ'. καὶ ις'. τίτ. τῆς δ'. Ἰνστιτουτιῶνος, οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ μὲν τοι β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ ἰή. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου, καὶ φησι σχεδὸν τὰ αὐτά· ἡ δὲ α. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῶν νεαρῶν οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Β'.

Περὶ ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀναθημάτων. Ἀποστόλων κανῶν ογ'. Συνόδου α. καὶ β'. συγκροτηθείσης ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν α. ι'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β'.

Κεῖμενον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ β'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν, ὅτι κινήτων ὑπόντων ἔξωθεν τῶν ἱερῶν σκευῶν, ἀργεῖ τῶν ἀναγκαίων ἀκινήτων καὶ τῶν ἱερῶν ἢ ἐκποίησις, καὶ ἢ ὑποθήκη. Καὶ ἡ κά. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου φησὶν, ὅτι ὁ μὴ δι' ἀνάγκησιν αἰχμαλώτων ἱερὰ σκεύη ἀγοράζων, ἢ ἀπλώματα, ἢ λαμβάνων εἰς ὑποθήκην ἢ ἐνέχυρον, καὶ τῶν τιμῶν καὶ τοῦ χρέους ἐκπίπτει, καὶ ἐκδικοῦνται διὰ τῶν ἐπισκόπων, καὶ οἰκονόμων, καὶ σκευοφυλάκων, εἰ καὶ ἐχωνεύθησαν, ἢ καὶ αἱ τιμαὶ αὐτῶν ἀπαιτοῦνται, εἰ καὶ μὴ φαίνονται. Φησὶ βιβλίον ἰή. τίτ. α. διάτ. ξβ'. ὅτι ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τὸ ἱερὸν ὡς ἰδιωτικὸν ἀγοράζων, εἰ καὶ μὴ συνίσταται ἢ πρᾶσις, ὅμως ἔχει κατὰ τοῦ πράτου εἰς ὅπερ αὐτῷ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι. Καὶ Ἰνστιτουτιῶν β'. τίτ. α. φησὶν, ὅτι τὰ ἱερὰ σκεύη οὔτε πιπράσκειται, οὔτε ὑποτίθεται εἰ μὴ διὰ λύσιν αἰχμαλώτων· ἢ δὲ α. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπιτιμίσις ὑποβάλλει τοὺς ἱερὰ σκεύη παρὰ τὸν νόμον ἐνεχυράζοντας, ἢ πωλοῦντας, ἢ χωνεύοντας, ἢ ἐκποιῶντας, εἰ μὴ διὰ λύσιν αἰχμαλώτων.

Σχόλιον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ κά. Τὸ μὲν τοι ξβ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ιη'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον ιθ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. ξβ'. θέμα β'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Ὁ α'. τίτ. τῆς β'. ἰνστιτουτιῶνος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ α'. διάτ. τοῦ β'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφάλαιον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν ὥστε τὰ ἱερά σκευὴ τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν ὁπουδῆποτε κειμένων εὐκτηρίων, μὴ ἄλλως πιπράσκεισθαι, ἢ ὑποτίθεσθαι εἰ μὴ εἰς ἀνάρρυσιν αἰχμαλώτων. Εἰ δὲ πλείονα εἶεν σκευὴ μηδεμίαν ἀναγκαίαν ποιοῦντα (1) χρῆσιν, συμβῆ δέ τινα τῶν εὐαγῶν οἴκων βαρύνεσθαι χρέεσι, καὶ μὴ ὑπεστὶν ἕτερα κινητὰ πράγματα ἐξ ὧν ὀφείλει διδόναι τὰ χρέη, ἄδεια ἐστὶ, συνισταμένης πράξεως ἀζημίως, ἐπισκόπου μὲν ἐκποιοῦντος παρὰ τῷ μητροπολίτῃ, μητροπολίτου δὲ παρὰ τῷ ἰδίῳ πατριάρχῃ, τὰ περιττὰ σκευὴ ἄλλοις εὐαγέσιν οἴκοις χρεῖαν ἔχουσι πωλεῖν, ἢ χωνεύειν καὶ πιπράσκειν, καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς τὸ χρέος παρέχειν, ὥστε μὴ τὰ ἀκίνητα αὐτῶν ἐκποιεῖσθαι. Λέγει δὲ βιβλίον α'. τίτ. ιη'. διάταξις ιγ'. ὅτι οἱ ἄρχοντες ἀναζητοῦσι τοὺς ἱεροσύλους· καὶ βιβλίον ι'. τίτ. β'. διάτ. δ'. ὅτι τὰ ἐξ ἱεροσυλίας κτηθέντα οὐ διαιροῦνται οἱ κληρονόμοι· καὶ βιβλίον μέ. τίτ. α'. διάτ. κστ'. ὅτι ἀνισχύρως τις ὁμολογεῖ ἱεροσυλεῖν, καὶ οὐχ ἀρμόζει ἐκ τούτου ἀγωγὴ.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάταξις τοῦ β'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν τίτ. β'. κεφ.

(1) X. Tr. — ἴμποιούντα 'E. 'I. B.

κά. οὕτως ἔχοντι καθὼς εἰς τὸ κείμενον διελήφθη. Τὸ ιγ'. διατ. τοῦ ιη. τίτ. τοῦ α. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον στ'. τίτ. α. κεφ. μβ'. οὕτως ἔχον· Ὁ ἄρχων φρονιζέτω τῆς εἰρήνης ζητῶν τοὺς ἱεροσύλους, καὶ ἀνδραποδιστάς, καὶ κλέπτας, καὶ ὑποδοχεῖς, καὶ πρὸς τὸ πλημμέλημα ἐπεξιῶν αὐτοῖς. Τὸ δ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ι. βιβλίου ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον μβ'. τίτ. γ'. κεφ. δ'. θέμα β'. λέγον· Ἐξερρημένων τῶν χρεῶν τὰ λοιπὰ πράγματα κατάγονται εἰς τὸ διαιροῦν τῇ φαμίλιᾳ τὸν κληρὸν δικαστήριον, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα, καὶ τὰ μαγικά βιβλία, καὶ τὰ ὅμοια· ὀφίλιον δὲ *ἐστὶ* (1) δικαστοῦ παραχρῆμα τὰ τοιαῦτα διαφθεῖρειν. Οὐ διαιρεῖται δὲ τὰ ἀπὸ ἱεροσυλίας κτηθέντα, ἢ τὰ ἀπὸ δήμου κλαπέντα, ἢ ἀπὸ βίας κτηθέντα, ἢ ἐφόδου. Σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι πάντα ὅσα κακῇ πίστει νέμεται ὁ τελευτήσας, οὐ κατάγεται εἰς τὸ διαιρετικὸν δικαστήριον, ἀλλὰ φυλάττεται τῷ ἰδίῳ δεσπότη ἀμείωτα. Τὸ κστ'. διατ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μέ. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν μγ'. τίτ. α. κεφ. κέ λέγον· Αἱ αἰσχροὶ ἐπερωτήσεις ἀνίσχυροί εἰσιν, ὡς ὅταν τις ὁμολογῇ φόνον ποιεῖν ἢ ἱεροσυλίαν, οὔτε γὰρ ἀγωγή ἐκ τῶν τοιούτων ἀρμόζει.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Καὶ βιβ. μή. τίτ. δ'. διατ. α. ὅτι ὅμοιον ἐστὶ τὸ ἔγκλημα τῆς καθοσιώσεως τῷ περὶ τῆς ἱεροσυλίας. Καὶ τίτ. ιγ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διατ. α. Ὁ περὶ τῆς ἱεροσυλίας κινεῖται νόμος κατὰ τοῦ ὑφελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν χρημάτων, ἢ στρέψαντος εἰς ἰδίας χρείας, ἢ πρᾶσκευάσαντος κατὰ δόλον γενέσθαι τι τούτων. Διατ. δ'. Οἱ ἱερόσυλοι πρὸς τὸ ποιὸν τοῦ ἀμαρτήματος τιμωροῦνται.

Σχόλιον.

Τὸ α. διατ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐς τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ'. τίτ. λστ'. κεφ. α. λέγον· Ὁ περὶ τῶν ἐπιβούλων νόμος ὅμοιός ἐστι τῷ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ ἐνέχεται αὐτῷ ὁ κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δήμου πλημμελήσας,

(1) X. Fr.

καὶ ὁ σπουδάσας κατὰ δόλον παρὰ κέλευσιν βασιλέως ἀναίρεθῆναι τοὺς ὀμῆρους, ἢ ἵνα ἔνοπλοι ἄνθρωποι κατὰ τῆς πόλεως ἐν πόλει ὦσιν, ἢ ἵνα τόπος ἢ ἱερὰ κατασχεθῶσιν, ἢ στασιώδης γένηται σύνοδος, ἢ ἵνα φονευθῇ ὁ ἄρχων, καὶ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους ἄγγελον ἢ γράμματα πέμψας, ἢ σημεῖον αὐτοῖς δεδωκώς, ἢ ἄλλως βοηθήσας αὐτοῖς, καὶ ὑπονοθεύσας, ἢ ἐρεθίσας στρατιώτας πρὸς στάσιν ἢ θόρυβον κατὰ τῆς πολιτείας. Τὸ α'. διάτ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον ξ'. τίτ. μέ. κεφ. β'. Ὁ δὲ πεκουλάτους κινεῖται κατὰ τοῦ ὑφελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν, ἢ τῶν μνημείων, ἢ δημοσίων, ἢ χρημάτων, ἢ στρέψαντος εἰς ἰδίᾳς χρήσεις· πλὴν τῶν ἀπὸ νόμου ἐπιτετραμμένων, καὶ τῶν παρσκευασάντων κατὰ δόλον γενέσθαι τι τούτων, καὶ τοῦ μίξαντος τῷ δημοσίῳ χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ χαλκόν, ἢ ἕτερον βλάπτον αὐτά. Τὸ δ'. διάτ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Κεῖμενον.

Διάτ. ς'. Τὸ ἐξ ἱεροῦ ἰδιωτικὰ χρήματα ὑφελέσθαι οὐκ ἔστιν ἱεροσυλία, ἀλλὰ κλοπή. Ἐν δὲ τῷ ις'. διατάγματι τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου λέγει, τὸν τρόπον διακρίνειν τὸν κλέπτην ἀπὸ τοῦ ἱεροσύλου. Καὶ βιβλίον ς'. τοῦ κώδικος τίτ. β'. διατ. γ'. ὅτι ὁ κλέπτων τὸ μήπω τῷ Θεῷ καθιερωθὲν ὡς κλέπτῃς ἐνάγεται.

Σχόλιον.

Τὸ ς'. διάτ. τοῦ δ'. (1) τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ'. καὶ τίτ. μέ. κεφ. ς' καὶ φησι, τὸ ὑφελέσθαι ἀπὸ ἱεροῦ χρήματα ἰδιωτικὰ οὐκ ἔστιν ἱεροσυλία ἀλλὰ κλοπή. Τὸ ις'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ'. τίτ. νά. κεφ. ις'. λέγον, τὸν τρόπον ποιεῖν τὴν κλοπὴν, ἢ τὴν ἱεροσυλίαν· καὶ φαίνονται μὲν ἐναντία τὰ κεφ. οὐκ εἰσὶ δέ· ἀλλ' ὁ μὲν ἰδιωτικὰ χρήματα κλέπτων, καὶ ἐξ ἱεροῦ τόπου, κλέπτῃς ἐστίν· ὁ δὲ τὰ ἀνατεθειμένα τῷ Θεῷ κλέπτων, καὶ ἐξ ἰδιωτικοῦ τόπου

(1) ιγ'. Β. ἐν περισελιδίῳ.

κλέψῃ, ὡς ἱερόσυλος ἐνέχεται. Πλὴν ἐπεὶ εἰσὶ τινὰ ἱερά μὴ ἀνατεθειμένα τῷ Θεῷ, ὡς τὰ ἰδικῶς ἡμῖν διαφέροντα εἰκονίσματα, καὶ λοιπὰ μὴπω ναοῖς ἡμοναστηρίοις ἀνατεθέντα, κατὰ τοῦτο λέγει τὸ ις'. κεφάλαιον τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, τὸν τόπον ποιεῖν τὴν κλοπὴν, ἢ τὴν ἱεροσυλίαν. Ὁ γὰρ τὴν ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν οὖσαν ἀγίαν εἰκόνα κλέπτων, οὐκ ἔστιν ἱερόσυλος, ἀλλὰ κλέπτῃς. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο οὕτως ἐρμηνεύσομεν, εἴπωμεν πάντως καὶ τὸν κλέπτοντα νομίσματα ἔχοντα εἰκόνα Χριστοῦ, ἢ Θεοτόκου, ὡς ἱερόσυλον ἐνάγεσθαι ὅπερ ἄτοπον καὶ ψευδές. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ'. τίτ. ς'. κεφ. κ'. λέγον· Ὁ τὸ μὴπω καθιερωθὲν κλέψας κατέχεται τῇ φούρτι, οὕπω γὰρ ἱερόσυλός ἐστιν ὁ κλέψας τὸ μηδέπω καθιερωθὲν· ἐκ τοῦ τοιοῦτου οὖν κεφαλαίου φαίνεται ὡς καλῶς ἐλύθη ἀνωτέρω ἢ δοκοῦσα ἐναντιοφωνία τῶν κεφαλαίων.

Κεῖμενον.

Βιβλίον μὴ. τίτ. ιγ'. διάτ. ζ'. (1). Ἡ τοῦ ἱεροσύλου ποινὴ ἀπὸ τῆς ποιότητος τῶν προσώπων, καὶ τοῦ ἁμαρτήματος, καὶ τοῦ καιροῦ, καὶ τῆς ἡλικίας, καὶ τῆς φύσεως, ἢ βαρυτέρα, ἢ ἐλαφροτέρα ἐπιφέρεται· τινὲς γὰρ θηρίοις παραδίδονται, τινὲς καίονται, τινὲς φουρχίζονται μεμετρημένη δὲ (2) ποινὴ ἐστὶ τὸ παραδοθῆναι θηρίοις τὸν νυκτερινὸν ἱερόσυλον, τὸν ἡμερινὸν δὲ μέτριόν τι ἱεροσυλοῦντα μεταλλίζεσθαι, τὸν δὲ τίμιον δεπορτατεύεσθαι. Διάτ. ιά. Οἱ ἱερόσυλοι κεφαλικῶς κολάζονται· ἱερόσυλοι δὲ εἰσὶν οἱ τοὺς δημοσίους ναοὺς κλέπτοντες· οἱ δὲ ἰδιωτικὰ ἱερά καὶ τοὺς μικροὺς ναοὺς ἀφυλάκτους ὄντας κλέπτοντες, ἦττον μὲν τῶν ἱεροσύλων, πλέον δὲ τῶν κλεπτῶν τιμωροῦνται. Ὁ δὲ ἐξωτικὸς ὑποκλέπτων τὰ ἱερά ὑπόκειται τῷ τῆς ἱεροσυλίας ἐγκλήματι· ὁ γὰρ τὴν αὐτῶν φυλακὴν πεπιστευμένος, κὰν ὑφέληται τι ἐξ αὐτῶν, οὐχ

(1) στ'. Β. ἐν περισειδίφ. — (2) Χ. Γρ. — καὶ Ε. 'Ι. Β.

ὑπόκειται τούτῳ τῷ νόμῳ. Διάτ. ιβ'. Δεπορτατεύεται ὁ ἐμβάλλων (1) ἄνθρωπον κιβωτῷ, καὶ παραθέμενος αὐτὸν ἐν ναῷ, εἰάν ἐκεῖνος ἐξιὼν τῆς κιβωτοῦ κλέψῃ τινὰ τοῦ ἱεροῦ. Διάτ. ιστ'. Τὸ τῆς ἱεροσυλίας καὶ κατὰ κληρονόμων ἀρμόζει· περὶ γὰρ χρημάτων ὑφαιρεθέντων ἐστὶν ἐν αὐτῷ ζήτησις.

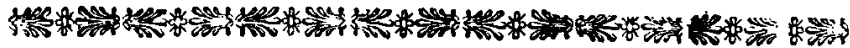
Σχόλιον.

Τὸ ζ'. διάτ. τοῦ ιγ'. τίτλου τοῦ μῆ. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ τὸ ιά. τὸ δὲ ιβ'. ἐστὶ κεφ. ιγ'. τοῦ μέ. τίτ. (2) τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον δηλοῦται· ὡσαύτως καὶ τὸ ις'. ἐστὶ κεφάλαιον ις'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. τὰ αὐτὰ διεξιόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ κληρικῶν ἀποσχιζόντων, καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων ἰστώντων θυσιαστήρια. Ἀποστόλων κανὼν λά. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ε'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ι'. Συνόδου ς'. κανὼν λά. Συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιβ'. ιγ'. ιδ'. ιε'.

(1) X. Γρ. — ἐμβάλλων Ἐ. 'I. Β. — (2) X. Γρ. — τὸ τίτ. οὐχ εὔρηται ἐν 'E I. Β.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

ΠΕΡΙ ΕΥΧΩΝ, ΚΑΙ ΨΑΛΜΩΔΙΑΣ,

ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ, ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ, ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ,

Καὶ φορεσίας, καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν,
καὶ ὑπηρετῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΟΙΩΝ ὁ λαὸς εὐχῶν ἀκροᾶται, καὶ διὰ τί πρὸς ἀνα-
τολάς ὀρῶντες εὐχόμεθα. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν έ.
καὶ ιθ'. Βασιλείου ἐκ τοῦ κζ'. κεφ. τοῦ περὶ τοῦ ἁγίου
πνεύματος.

Κεῖμενον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει τὴν εὐχὴν
τῆς ἁγίας κοινωνίας καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὀφείλειν
ἐξακούεσθαι τῷ λαῷ.

Σχόλιον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ κεφ. κἀ. τοῦ ἀ.
τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Πρὸς τούτοις
κελεύομεν πάντας ἐπισκόπους τε καὶ πρεσβυτέρους μὴ μετὰ
τὸ σεσιωπημένον, ἀλλὰ μετὰ φωνῆς τῷ πιστοτάτῳ λαῷ ἐξα-
κουσμένης τὴν θεῖαν προσκομιδὴν, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἁγίῳ βαπτί-
σματι προσευχὴν ποιεῖσθαι, πρὸς τὸ κἀντεῦθεν τὰς τῶν ἀκουόν-
των ψυχὰς εἰς πλείονα κατάνυξιν, καὶ τὴν πρὸς τὸν δεσπότην
Θεὸν διανίστασθαι δοξολογίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ τίνας, καὶ πῶς, καὶ ποῖα δεῖ ψάλλειν, ἢ
εὐχεσθαι, ἢ ἀναγινώσκειν. Ἀποστόλων κανῶν ξ'. πέ.

Συνόδου Λαοδικείας κανών ιέ. ιζ'. ιή. ιθ'. κγ'. νθ'. Συνόδου Καρθαγένης κανών κδ'. μς'. ργ'. Συνόδου ς'. κανών λγ'. ξγ'. οέ. πά. Συνόδου Νικαίας τὸ θ'. κανών ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ χρῆναι κατὰ σάββατον ἀναγινώσκεισθαι εὐαγγέλιον μετὰ ἐτέρων γραφῶν. Συνόδου Λαοδικείας κανών ιστ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς καὶ κοινωνίας. Ἀποστόλων κανών γ'. δ'. λά. Συνόδου Νικαίας κανών ιή. Συνόδου Ἀγκύρας κανών α'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανών ιγ'. Συνόδου Λαοδικείας κανών ιθ'. μθ'. Συνόδου Καρθαγένης κανών λζ'. μά. μζ'. Συνόδου στ'. κανών κά. κγ'. κή. νζ'. νή. ξβ'. καὶ ρά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Πῶς διδώσι τὴν εἰρήνην οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ λαϊκοί. Συνόδου Λαοδικείας κανών ἐννεακαιδέκατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν διακρινομένων κοινωνεῖν ἀπὸ πρεσβυτέρων γεγαμηχότων. Συνόδου Γαγγρῶν (1) κανών τέταρτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἐξεῖναι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς

(1) X. Tr. — Γαγγραΐνας 'E. 'I. B.

τὸ θυσιαστήριον. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ'. μδ'.
Συνόδου στ'. κανὼν ξθ'. σή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Πότε προσφέρουσι καὶ διδῶσι κοινωνίαν οἱ χωρεπίσκοποι. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν τρισκαιδέκατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ μὴ προσφέρειν διάκονον, μήτε διδόναι πρεσβυτέρῳ κοινωνίαν. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ φορεσίας καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ὑπηρέτην ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κá. κβ'. κγ'. κé. μγ'. Συνόδου στ'. κανὼν κζ'. Συνόδου Νικαίας τὸ δεύτερον κανὼν ιδ'. ιστ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῶν διαγόντων ἐν πόλει, καὶ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνούντων. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιá. Συνόδου στ'. κανὼν ὀγδοηκοστός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τῶν ἀκουόντων τῶν γραφῶν, καὶ μὴ προσκαρτερούντων ἐν τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ, καὶ μεταλαμβάνόντων. Ἀποστόλων κανὼν ή. θ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ δαιμονιζομένων πῶς κοινωνοῦσιν (1). Ἀποστόλων κανὼν οθ'. Τιθομέου κανὼν γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐκκλησίας προσφερόντων, ἢ ἐκκλησιαζόντων. Ἀποστόλων κανὼν λά. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν στ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'. έ. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νή. Συνόδου ἔκτης κανὼν λά. νθ'.

Κεῖμενον.

Ἡ ζ'. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν, καὶ ἡ γ'. τοῦ β'. τίτ. φασίν, ὅτι δεῖ τὸν θέλοντα εὐκτήριον, ἢ ἐκκλησίαν κτίσαι, διαλέγεσθαι περὶ τούτου τῷ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ, καὶ δωρεῖσθαι τὰ ἀρκοῦντα πρὸς τὴν λυχνοκαίαν, καὶ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν, καὶ τὴν ἀδιάφθορον τοῦ τόπου τήρησιν, καὶ τὴν ἀποτροφὴν τῶν προσεδρευόντων, καὶ τότε τὸν ἐπίσκοπον τὸ πρᾶγμα πᾶσι φανεροῦντα, δημοσίᾳ ἐκεῖσε προΐεναι, καὶ σὺν εὐχῇ πηγνῦναι σταυρὸν, καὶ τότε τὸ ἔργον ἄρχεται· καὶ ὅτι ὁ ἀρξάμενος νέον κτίζει ἢ παλαιὸν ἀνανεοῦν, ἀναγκάζεται μετὰ κληρονόμων αὐτοῦ, παρὰ τῶν οἰκονόμων, καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ ἄρχοντος τὸ ἀρχθὲν πληρῶσαι.

Σχόλιον.

Ἡ ζ'. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ζζ'. καὶ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ έ. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. δ'. καὶ έ. α' καὶ ἔχουσιν ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν.

(1) ἢ οὐ. X. Γρ.

Κείμενον.

Εἰ δέ τις ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ, προαστείῳ, ἢ χωρίῳ, ἱεράν ἐκτελέσῃ λειτουργίαν, ἢ τισιν ἐκτελεῖν συγχωρήσῃ, ἢ δίχα κληρικῶν ἀφοριζομένων παρὰ τοῦ τῶν τόπων ἐπισκόπου, ὁ τόπος ἐν ᾧ τοῦτο γέγονεν ἐν εἰδήσει τοῦ δεσπότου προσκυροῦται τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τοῦ ἄρχοντος κατὰ τὸ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν. Ἡ γὰρ στ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν εἶπεν αὐτὸν φισκοῦσθαι, καὶ ἡ ιέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος. Εἰ δὲ ἠγγνόσῃ τὸ γινόμενον ὁ δεσπότης, οὐ ζημιοῦται, ἀλλ' οἱ γινώσκοντες φροντισταί, καὶ μισθωταί, καὶ ἐμφυτευταί, ἐξορίζονται τῆς ἐπαρχίας, τῶν πραγμάτων αὐτῶν προσκυρουμένων τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ δὲ ὑπαρχοὶ ταῦτα *παρορῶντες* (1) ἐν εἰδήσει ν'. λίτρας ζημιοῦνται, καὶ ἡ τάξις ν'. ἔξεστι μὲν τοι τοῖς ἔχουσιν ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν εὐκτήρια, εὐχεσθαι, οὐ μὲν καὶ λειτουργίας παρὰ τὰ εἰρημένα ποιεῖν.

Σχόλιον.

Περὶ τῆς γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν διελάβομεν εἰς τὸ διελθὸν σχόλιον. Ἡ στ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἢ λέγουσα φισκοῦσθαι, ἢτοι δημοσιεύεσθαι τὸν τόπον, ἐν ᾧ γίνεταί τι ἱερόν παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων, ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος νή. ἥτις καὶ ἀπράκτησεν ὡς μὴ τεθείσα εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ιέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν συγκαινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἰρετικῶν, ἢ Ἰουδαίους, ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν θυσίας. Ἀποστόλων

(1) Κ. Τρ. — πληροῦντες Ε', ι. Β.

κανών ι. μέ. μς'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανών β'. Συνόδου Λαοδικείας κανών λγ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ δ' διάταξις τοῦ στ'. τίτλου τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι συνάγοντες οἱ αἵρετικοί, καὶ οἱ πρὸς αὐτοὺς συναγόμενοι, τὰς ἀπὸ τῶν διατάξεων ποινὰς ὑπομένουσι, καὶ οἱ οἴκοι, ἐν οἷς ἀμαρτάνεται τοῦτο, τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ προσκυροῦνται.

Σχόλιον.

Ἡ δ' διάτ. τοῦ ς'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλβ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ιά. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. τελευταίῳ, καλουμένη ἴδικτον περὶ πίστεως, Κωνσταντινουπόλιταις, κωλύουσα τὰς παρασυναξεῖς, καὶ τὰ παραβαπτίσματα τῶν αἵρετικῶν, καὶ διαλαμβάνουσα ὅσα εἰς τὸ κείμενον διελήφθησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15Τ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰ ἅγια, λόγῳ εὐλογιῶν, εἰς τὰς παροικίας πέμπεσθαι. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1Ζ'.

Περὶ τοῦ μὴ διδόναι τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων κοινωσίαν. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιή. Συνόδου ἔκτης κανὼν πγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1Η'.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς κοινωνεῖν. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. β'. δ'. Τιμοθέου κανὼν στ'. ζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Πῶς ὁ ὄνειρασθεὶς κοινωνεῖ. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. δ'. Τιμοθέου κανὼν ιβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναφορὰν παρόντων αἰρετικῶν. Τιμοθέου κανὼν ἔννατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Πότε δεῖ τῆς γαμετῆς διὰ τὴν κοινωνίαν ἀπέχεσθαι. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. γ'. Τιμοθέου κανὼν ε'. ιγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Πῶς γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος. Τιμοθέου κανὼν τεσσαρασκαιδέκατος.

Κεῖμενον.

Ὁ πολιτικὸς νόμος τὸν ἑαυτὸν ἀνελόντα, ἢ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσαντα διὰ φόβον ἐγκλήματος, οὐ μὴν διὰ νόσον, ἢ μῖσος ζωῆς, τιμωρεῖται ὡς τὸν ἕτερον ἀνελόντα, καὶ δημεύει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ· ὡς βιβλίον μῆ. τίτ. κά. καὶ βιβλίον θ'. τοῦ κώδικος τίτ. ν'.

Σχόλιον.

Ὁ κά. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. γ'. καὶ δ'. τοῦ νγ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τὰ αὐτὰ διεξιόντα· ὁ δὲ ν'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.
ΠΕΡΙ ΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΩΝ,
ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ὀφείλειν μετὰ δύο ἐβδομάδας τῆς τεσσαρακοστῆς δέχεσθαι πρὸς τὸν φωτισμόν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν ἐπιποριζόντων. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν εἰκοστὸς ἕκτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Πῶς δεῖ βαπτίζειν. Ἀποστόλων κανὼν μθ'. ν'. Συνόδου ἕκτης κανὼν νθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ χρῆναι φωτιζομένους ἀπαγγέλλειν τὴν πίστιν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μς'. μζ'. Συνόδου ἕκτης κανὼν σή.

Κεῖμενον.

Ἡ ἰ. διάτ. τοῦ ἡ. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος παρακελεύεται τοὺς Ἑλληνας μικροὺς μὲν ὄντας χωρὶς ἀναβολῆς βαπτίζεσθαι, τοὺς δὲ τελείους πρότερον τὰς γραφὰς κατὰ τοὺς ἀγίους κανόνας διδασκομένους. Καὶ ἰστέον ὅτι οὐχ εὕρισκομεν κανόνα τι τοιοῦτο διδά-

σκοντα. Ἡ δὲ γ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν, θ'. οὔσα περὶ Σαμαρειτῶν, κειμένη δὲ ἐν τῷ ῥητῷ τῶν ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ βιβλίων βιβλ. ρλγ'. Θεσπίζει μὴ προχείρως τοὺς Σαμαρείτας ἐπὶ τὸ ἅγιον εἰσδέχεσθαι βάπτισμα, ἀλλὰ τοὺς μὲν χρηστῆς διδασκαλίας αἰσθανομένους ἐπὶ διετίαν κατηχεῖσθαι, καὶ οὕτω βαπτίζεσθαι, τοὺς δὲ νέους πάνυ, καὶ διδασκαλίας οὐ συνιέντας, καὶ χωρὶς τῆς παρατηρήσεως ταύτης, ἀξιοῦσθαι τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

Σχόλιον.

Ἡ ι. διάτ. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἔστιν εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρμδ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν α. τίτ. α. κεφ. νά. ἥτις καὶ γραφήσεται εἰς τὸ τέλος τοῦ ζ'. κεφ. τοῦ δ'. τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ βαπτίζεσθαι τοὺς ἀγνοοῦντας εἰ ἐβαπτίσθησαν. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν οβ'. Συνόδου ἑκτης κανὼν πδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τοῦ μὴ βαπτίζεσθαι τοὺς τελευτήσαντας. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν οκτωκαιδέκατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτανόντων, καὶ περὶ κατηχουμένων παραπιπτόντων. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιδ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιβ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ε'. Βασιλείου κανὼν κ'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ

ὑπομνηστικοῦ κανῶν έ. Κυρίλλου έκ τῶν πρὸς τοὺς έν Λιβύη καί Πενταπόλει έπισκόπους έπιστολῶν κανῶν δ'.

Κείμενον.

‘Η ά. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τοῦ κώδικός 'φησιν* (1) ότι εάν 'Ιουδαίος διά τὸ φυγεῖν ἔγκλημα, ἢ χρέος, θελήσῃ χριστιανίσει, οὐ δεῖ αὐτὸν προσδεχθῆναι, ἕως ἂν ἀνεύθυνος φανῆ, καί τὸ χρέος καταβάλλῃ. ‘Η δέ ί. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου θέλει τοὺς ‘Ελληνας βαπτίζεσθαι, καί τὰ τέκνα αὐτῶν χωρὶς ἀναβολῆς μικρὰ ὄντα, τὰ δὲ τέλεια προδιδάσκεσθαι κατὰ τοὺς κανόνας τὰς γραφάς. ‘Η δὲ γ'. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπὶ διετίαν θέλει τοὺς τελείους Σαμαρείτας κατηχεῖσθαι (2).

Σχόλιον.

Η ά. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τοῦ κώδικός ἔστι κεφ. μδ'. τοῦ ά. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὔτω λέγον καθὼς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη. Η ί. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Η μέντοι γ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἔστι νεαρά 'Ιουστινιάνειος ρμδ'. κειμένη έν βιβλίῳ ά. τῶν βασιλικῶν τίτ. ά. κεφ. νά. θεσπίζουσα Σαμαρείτας μηδέν τι λαμβάνειν ἀπὸ διαθήκης, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, ἢ ἐκ δωρεάς, μηδὲ διατίθεσθαι αὐτοὺς, ἢ δωρεῖσθαι αἰρετιοῖς, μόνους δὲ τοὺς γεωργοὺς Σαμαρείτας κληρονομεῖν, καί ἐξ ἀδιαθέτου, καί ἐκ διαθήκης ἀλλήλους, ἀλλὰ μηδὲ γίνεσθαι τινα ἐκ τούτων στρατιώτην, ἢ συνήγορον, ἢ ἕτερόν τι ὀφφίλιον αὐτοὺς ἐγχειρίζεσθαι, κατηχεῖσθαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ διετίαν, δεκτικούς ὄντας τῆς κατηχήσεως, ἔτι μὴν ἐλευθεροῦσθαι καί τοὺς παρ' αὐτῶν ἐξωνουμένους δούλους χριστιανούς ὄντας.

(1) X. Γρ. — (2) X. Γρ. — εἰσακατηχεῖσθαι έ. I B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν δεχομένων βάπτισμα αἰρετικῶν. Ἀποστόλων κανὼν μς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν ἐν νότῳ βαπτίζομένων. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιβ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μζ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μέ. Τιμοθέου κανὼν δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ ἐγκύου βαπτίζομένης. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ς'.

Κεῖμενον.

Καί τοι ἐν τῇ α. διατ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κέ. βιβλίου τῶν διατάξεων φησι, τὸ κυοφορούμενον εἶναι μέρος τῆς ἐγκύου· ἐν δὲ τῇ ι. διατ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ μά. βιβλίου, καὶ βιβλίου ν'. τίτ. ις'. διάτ. κς'. ὅτι τὸ κυοφορούμενον οὐκ ἔστι μέρος τῆς μητρός· καὶ ἄλλα δὲ διάφορα νόμιμα περὶ τούτου συνήγαγον ἐν τῇ γραφείῳ μοι περὶ ἐναντιοφανειῶν μόνη βίβλω.

Σχόλιον.

Τὸ α. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κέ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἔστι θέμα β'. τοῦ α. κεφ. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ λά. βιβλίου οὕτως ἔχον· Τὸ ἐγκυμονούμενον πρὶν ἢ τεχθῆ μέρος ἐστὶ τῆς γυναικός· καὶ διὰ τοῦτο ἕως ἂν τεχθῆ, οὐκ ἀρμόζει τῷ πατρὶ τὸ περὶ παιδῶν ἄγγμα. Τὸ ι. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ μά. βιβλίου τῶν διατάξεων ἔστι θέμα γ'. τοῦ ι. κεφ. τοῦ μ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· Τὸ τεχθὲν ἀπὸ βοός ἢ δούλης κλεψίμου, καὶ κληρονόμος τοῦ κλέπτου, καὶ ἀγοραστῆς ἀγνοῶν οὐα χρονίας νομῆς δεσπόζει· τὸ γὰρ τεχθὲν οὐκ ἔστι μέρος τοῦ

κλεψιμαίου. Τὸ κατ' διατ. τοῦ ιστ'. τίτ. τοῦ ν'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. κς'. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Ὁ τοκετὸς κλεψιμαίας δούλης οὐκ ἔστι μέρος αὐτῆς. Τούτων οὕτως ἔχόντων ἐρωτήσῃ τις, τίνος χάριν τοῦ ι. κεφ. τοῦ παρόντος συντάγματος περὶ ἐγκύου βαπτιζομένης διδάσκοντος, ἐμνήσθη ὁ πατριάρχης τῶν ῥηθέντων κεφαλαίων ὡς δοκούντων ἐναντιοφανῶν· Ἀμφιβολία ἦν περὶ τοῦ εἰ χρὴ τὴν κυοφοροῦσαν βαπτίζεσθαι· ἔλεγον γὰρ τινες ὡς ἐπεὶ τὸ κυοφορούμενον τοῖς μητρικοῖς ἐγκάτοις κρυπτόμενον συνήνεται τῇ μητρὶ διόλου ὡς μέρος αὐτῆς, καὶ οὐ δύναται σὺν τῇ μητρὶ φωτισθῆναι διὰ τὸ μηκέτι εἰς φῶς ἐλθεῖν, μηδὲ προαίρεσιν ἔχειν τῆς ὁμολογίας τοῦ θείου βαπτίσματος, οὐδὲ ἢ ἐγκυμονοῦσα ὀφείλει βαπτίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν εἰς τὸ φῶς τοῦ κυοφορουμένου ἐξέλευσιν, ἵνα μὴ τὸ μὲν ἐκ τῶν μερῶν αὐτῆς βαπτισθῇ, τὸ δὲ μείνη ἀφώτιστον, καὶ ὅτι ἂν σὺν τῇ ἐγκυμονούσῃ τὸ κυοφορούμενον βαπτισθῇ, μετὰ τὸ εἰς φῶς ἐξελθεῖν ἐὰν βαπτισθῆ, εὐρεθῆι *δὲς* (1) βαπτιζόμενον, ὅπερ ἄτοπον. Καὶ ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ σύνοδος ἔλιυσεν ἐν στ'. κανόνι τὸ ἀμφίβολον οὕτω διορισαμένη περὶ κυοφορούσης, ὅτι δεῖ φωτίζεσθαι ὁπότε βούλεται, οὐδὲν γὰρ ἐν τούτῳ κοινωνεῖ ἢ τίκτουσα τῷ τικτομένῳ διὰ τὸ ἐκάστου ἰδίαν τὴν προαίρεσιν τὴν ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ δείκνυθαι. Τοῦ γοῦν θείου τούτου κανόνος λέγοντος μὴ ἐπικοινωνεῖν τῇ τικτούσῃ τὸ τικτόμενον, ὁ τὸ παρὸν σύνταγμα συνθέμενος πατριάρχης εὕρισκων τοὺς διαληφθέντας νόμους, ποτὲ μὲν λέγοντας (2) μέρος εἶναι τῆς ἐγκύου τὸ κυοφορούμενον παρὰ τὴν δύναμιν τοῦ κανόνος, ποτὲ δὲ μὴ εἶναι, τέθεικεν ἐν τῷ ὑφεί τα ἐναντιοφανῇ, τὴν λύσιν ὡς ἔοικεν εἰς τὴν ἡμετέραν ἀναρτήσας ἀμάθειαν. Φαμὲν τοίνυν ὡς οὐκ ἐναντιοῦνται ἀλλήλοις τὰ ῥηθέντα νόμιμα· τὸ γὰρ κυοφορούμενον αἰεὶ πρὸ τοῦ τεχθῆναι μέρος ἐστὶ τῆς μητρὸς, ὡς καὶ τὸ τοῦ λά. βιβλίου κεφαλαίον φησι, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναται ὁ πατήρ ἀνακαλεῖσθαι αὐτὸ ὡς ὑπεξούσιον· μετὰ μὲν τοι τὸ γεννηθῆναι ἀνακαλεῖται τοῦτο, ὡς μὴ ὄν μέρος τῆς μητρὸς. Καὶ ὁ καλῆ δὲ

(1) X. Tr. — δὲ E. I. B. — (2) X. Tr. — λέγουσα E. I. B.

πίστει νεμηθεὶς τὸ τεχθὲν ἀπὸ κλοπιμαίας δούλης δεσπόζει αὐτοῦ, ὡς μὴ ὄντος κλοπιμαίου. Τὸ μὲν τοι κεφ. ι. οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι μέρος τῆς κυοφορούσης τὸ κυοφορούμενον ἐπέτρεψε τὸ βάπτισμα (1) ταύτης, μέρος γὰρ ἐστὶν αὐτῆς πρὸ τοῦ τεχθῆναι, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἐπικοινωνεῖν τὴν τίκτουςιν τῷ τικτομένῳ, ἤγουν μὴ λογιζέσθαι καὶ ταύτην ἀφώτιστον ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ κύοφορούμενον βαπτίσματος ὁμολογίαν ἀναδέχασθαι. Πότε (2) δὲ ὁ τοκετὸς τῆς κλοπίμου δούλης δεσπόζεται, καὶ πότε οὐ, φασὶ νόμοι διάφοροι. Καὶ ζήτηι τὰ γραφέντα ἐξωθεν τοῦ ἄνωθεν καταστρωθέντος κς'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τοῦ ὀφείλειν μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα χρίεσθαι. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ ποιήσεως τοῦ ἁγίου χρίσματος. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ τῶν δις, ἢ μὴ δεόντως βαπτιζομένων, καὶ τῶν τοὺς ἀσθενεῖς μὴ βαπτίζοντων. Ἀποστόλων κανὼν μζ'. μθ'. ν'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Περὶ τῶν ἀναβαπτίζοντων, καὶ ἀναβαπτιζομένων διαλαμβάνουσιν ἡ α. καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος· ἡ μὲν γὰρ τῷ ἐπισκόπῳ καθαίρεισιν

---

(1) τὸ φάσμα X. Τρ. — (2) X. Τρ. — πατὴρ Ἐ. 'Ι. Β.

ἐπάγει, ἢ δὲ ἐσχάτην τιμωρίαν καὶ τῷ βαπτίσαντι καὶ τῷ βαπτισθέντι, εἴγε ἡλικίας ἐστὶν ἐγκλήματος δεκτικῆς. Γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ τῆ ἡβῆ πλησιάζων ἐπ' οὐδεμιᾶ αἰτία βοηθεῖται, ὡς βιβλίου κθ'. τίτ. ε. διάταξις ιδ'. Ἔστι δὲ καὶ ἡβῆ ἐπὶ μὲν τοῦ ἄρρηνος ὁ ιδ'. ἐνιαυτὸς πεπληρωμένος, ἐπὶ δὲ τῆς θηλείας ἢ συμπλήρωσις τοῦ ιβ'. ἐνιαυτοῦ, ὡς βιβλίου κη. τίτλου α. διάταξις ε. καὶ βιβλίου τοῦ κώδικος ε. τίτ. ξ'. διάταξις γ'. ἰνστιτουτιῶνος α. τίτ. κβ'. Εἰ δέ τισι ληγατευθῆ ἀποτροφή ἕωσοῦ εἰσὶν ἀνηθοὶ, ὁ μὲν ἄρρην λαμβάνει ἕως οὗ πληρώσῃ τὸν εἴ. ἐνιαυτὸν, ἢ δὲ θήλεια τὸν ιδ'. ὡς βιβλίου λδ'. τίτ. α. διάτ. ιδ'. Ἄνηθος δὲ το πλαστὸν οὐ πλημμελεῖ, ὡς βιβλίου μή. τίτ. ι'. διάτ. κβ'. καὶ ἡ μοιχεία μετὰ τὴν ἡβῆν πλημμελεῖται, ὡς διάτ. λς'. τοῦ ε. τίτ. τοῦ αὐτοῦ μή. βιβλίου. Ἡ δὲ διαλαμβάνουσα περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς λζ'. νεαρά φησιν, ὅτι οἱ ἀναβαπτισθέντες στρατεύεσθαι μὲν οὐ δύνανται, μεταμέλου δὲ χώραν ἔχουσι.

Σχόλιον.

Ἡ α. καὶ β'. διάταξις τοῦ ς'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ ιδ'. διάταγμα τοῦ ε. τίτ. τοῦ κθ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. ιδ'. τοῦ ιστ'. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Ἐὰν πλησιάζων τῆ ἡβῆ ἀνηθος παρακαθεύδων τῷ ἀναιρεθέντι δεσπότη μὴ δημοσιεύσῃ τὸ γεγονός, τιμωρεῖται. Τοῖς γὰρ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην ἀνήθοις συγχωρεῖ, οὐ μὴν τοῖς ὑπηρέταις, ἢ μετόχοις, εἰ δύνανται νοεῖν τὸ πραττόμενον· οἱ γὰρ τοιοῦτοι οὐδὲ ἀφ' ἐτέρας αἰτίας βοηθοῦνται. Τὸ ε. διάτ. τοῦ α. τίτλου τοῦ κη. βιβλίου ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ ε. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου οὕτω διεξιόν· Ὁ ἄρρην πληρώσας τὰ ιδ'. ἔτη διατίθεται, ἢ δὲ θήλεια τὰ β'. ὁ δὲ γεννηθεὶς καλὲνδαις ἰανουαρίαις δοκεῖ πληροῦν τὸν ἐνιαυτὸν ἀπὸ ς'. ὥρας τῆς νυκτὸς τῆς προ μιᾶς καλενδῶν ἰανουαρίων τοῦ ἐξῆς ἔτους. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ξ'. τίτ.

τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. γ'. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ λη. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Τὸ παλαιὸν ἢ μὲν τῶν θηλειῶν ἦδη ἀπὸ μόνων τῶν ιθ'. ἐνιαυτῶν ἐκρίνετο, ἢ δὲ τῶν ἀρρένων ἐκ τοῦ πληρωθῆναι τὸν ιδ'. ἐνιαυτὸν μετὰ τοῦ συντρέχειν καὶ τὴν τοῦ σώματος ἔξιν, ὡς ἔγνωσ καὶ ἐν τοῖς ἰνστιτούτοις. Ἡ διάταξις οὖν κελεύει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων ἀπὸ τῶν ιδ'. ἐνιαυτῶν κρίνεσθαι, μὴ ἐπιζητούντων ἡμῶν τὸ σχῆμα τοῦ σώματος διὰ τὸ ἀπρεπές. Ὁ δὲ κβ'. τίτ. τῆς α'. ἰνστιτουτῶνος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ α'. τίτ. τοῦ λδ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐτέθη εἰς βιβλίον μδ'. τίτ. ιδ'. καὶ ζήτει κεφ. αὐτοῦ ιδ'. οὕτως ἔχον· Ἐὰν ἀνήθοις ληγατεύσω διατροφάς, καὶ μὴ δείκνυται ἕως πότε ἠθέλησα (1) λαμβάνειν αὐτάς, ἕως οὗ ζῶσι λαμβάνουσιν. Εἰ δὲ εἶπον μέχρι τῆς ἡθης, ὁ μὲν ἀρρῆν μέχρι τοῦ ιη. ἔτους, ἢ δὲ θήλεια τοῦ ιδ'. λαμβάνουσιν. Ἐπὶ μόνων δὲ τῶν διατροφῶν φιλαγάθως οὕτως ἢ ἦδη ὀρίζεται. Τὸ κβ'. διάτ. τοῦ ι'. τίτ. τοῦ μη. βιβλίου ἐστὶ κεφ. κβ'. τοῦ μά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω διαλαμβάνον· Οὔτε τῷ Λιβονιανείῳ (2) δόγματι, οὔτε τῷ ἐγκλήματι τοῦ πλαστοῦ ἀνηθός ὑποπίπτει. Τὸ λς'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ μη. βιβλίου ἐστὶ κεφ. μ'. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον· Μετὰ τὴν ἡθὴν πλημμελεῖ ὁ νέος μοιχείαν, καὶ ὑπόκειται τῷ νόμῳ. Ἡ δὲ λζ'. νεαρὰ ἐτέθη εἰς βιβλίον α'. τίτλον α'. κεφ. μέ. οὕτως ἔχον· Αἰρετικὸς μὴ βαπτίζεται, μήτε πολιτευέσθω, μήτε μετελθέτω οἰονδήποτε πολιτικὸν ὄφφικιον. Ὁ ἀναβαπτισθεὶς στρατείας μόνης κωλύεται, Ἰουδαῖος Χριστιανὸν ἀνδράποδον μὴ ἔχέτω, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ ταῦτα μὲν διδάσκουσι τὰ κεφ. περὶ τῶν ἀνήθων καὶ τῶν ἀναβαπτίζομένων, ἢ ἄλλως ἀμαρτανόντων, πότε συγγινώσκονται, καὶ πότε οὐ συγγινώσκονται, καὶ ποῖος χρόνος ὁ μετὰ τὴν ἡθὴν ἐστί. Σὺ δὲ συναγαγὼν εἶπέ, ὅτι ἡ ἀνηθότης εἰς τρία διαιρεῖται· εἰς ἔμφαντα ἀνηθὸν τὸν ἐστερημένον φωνῆς, καὶ ἦδη συμπληροῦντα τὴν τριετίαν· εἰς πρόξιμον ἔμφαντα τὸν πλησιάζοντα τῇ φωνῇ, καὶ συμπληροῦντα τὸν ζ'. ἐνιαυτὸν καὶ εἰς πρόξιμον πουδέρτατον τὸν πλησιάζοντα τῇ ηλικίᾳ, καὶ δεκτικὸν ὄντα

(1) Χρ. Γρ.— ἡ θέλησις 'Ε. 'Ι. Β. — (2) Χ. Γρ.— Λιβανείῳ 'Ε. 'Ι. Β.

δόλου, ὅστις ἀπὸ τοῦ ζ΄. ἐνιαυτοῦ καὶ μέχρι τοῦ ιδ΄. καὶ αὐτοῦ προβαίνει (1)· καὶ οἱ μὲν μὴ δεκτικοὶ δόλου ἄνηθοι ἀπὸ ἀμαρτήματος οὐκ εὐθύνονται, οἱ δὲ παρὰ τούτους, ἤγουν οἱ πληρώσαντες τὸν ζ΄. ἐνιαυτὸν, καὶ ἀναβαπτιζόμενοι εὐθύνονται, καὶ ἄλλως ἀμαρτήσαντες τιμωροῦνται, κατὰ τὸ ιδ΄. κεφ. τοῦ ις΄. τίτ. τοῦ λβ΄. βιβλίου, ὅπερ καὶ ἐνταῦθα κατεστρώθη· καθ’ ὃ δὴ κεφ. ἐρμηνεύσαι ὀφείλεις καὶ τὸ κδ΄. κεφ. τοῦ μά. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου· καὶ εἰπὲ ἐκεῖνον τὸν ἄνηθον μὴ ὑποπίπτειν τῷ ἐγκλήματι τοῦ πλαστοῦ, τὸν ἥττονα τοῦ ζ΄. ἐνιαυτοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸ μ΄. κεφ. τοῦ λζ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἐρμήνευσον. Τὸ γὰρ μετὰ τὴν ἥθην ὑποκαῖσθαι τὸν νέον τῷ περὶ μοιχείας ἐγκλήματι τοιοῦτόν ἐστιν ἤγουν τὸ ἐνέχεσθαι αὐτὸν πλημελοῦντα (2) οὐ μόνον ἐν ἀνηθότητι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα. Τὸ δὲ περὶ τῶν διατροφῶν ἐστὶ παρὰ κανόνας (3) διὰ τὸ ἀναγκαιότατον τῶν διατροφῶν, καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ ιδ΄. κεφ. τοῦ ιδ΄. τίτ. τοῦ μδ΄. βιβλίου φησὶν, ὅπερ κατεστρώθη ἐνταῦθα. Πλὴν γίνωσκε ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἄνηθοι οὐ κολλάζονται ὡς οἱ τέλειοι, ἀλλὰ μετρίως τιμωροῦνται· καὶ ζήτει βιβλίον λβ΄. τίτ. ις΄. κεφ. α΄. θέμα τελευταῖον, καὶ βιβλίον ξ΄. τίτ. ν΄. κεφ. ιε΄. θέμα β΄. καὶ βιβλίον β΄. τίτ. γ΄. κεφ. ρή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Τίνες ἐξ αἰρετικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν μετιόντες βαπτιζονται, καὶ τίνες μόνον χρίονται. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ΄. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ζ΄. ἢ. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ΄. Συνόδου ς΄. κανὼν ιε΄. Συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν ἢ. Βασιλείου κανὼν μζ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Πῶς ὁ δαιμονιζόμενος, ἢ ἐν νόσῳ παραφρονῶν, βαπτιζεται. Τιμοθέου κανὼν β΄. δ΄.

(1) προβαίνων ἀφεται τοῦ ιε΄. X. Γρ. — (2) πλημελοῦντα ἐν τῇ ἥθῃ οὐ μόνον ἐν ἀνηθότητι ἀλλὰ κλ. X. Γρ. — (3) παρὰ νόμους διορθ. ὁ B. ἐν περισειδίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν βαπτισθῆναι. Τιμοθέου κανὼν ς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Ἐὰν ὁ κατηχούμενος πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινωνήσῃ. Τιμοθέου κανὼν α'.

ΤΙΤΛΟΣ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑΦΡΟΝΟΥΝΤΩΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ, ΚΑΙ ΣΥΝΑΞΕΩΝ, ΚΑΙ ΜΝΗΜΩΝ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΘΙΟΝΤΩΝ ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙΣ·
ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΛΓΑΙΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις, καὶ τὰς μνήμας εὐκαταφρονήτους. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν έ. ιθ΄. Συνόδου στ΄. κανὼν ος΄. πη. ιζ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περί τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγάπας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐσθίειν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κή. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μβ΄. Συνόδου ς΄. κανὼν οδ΄. ος΄. ιζ΄.

Κεῖμενον.

Καὶ ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος κωλύει τοὺς προσφεύγοντας ἐσθίειν ἢ καθεύδειν ἐντὸς ναοῦ, ἀλλὰ διάγειν ἀσφαλῶς ἐντὸς τῶν προθύρων ἐν αὐλαῖς, καὶ στοαῖς, καὶ λουτροῖς, καὶ κήποις.

Σχόλιον.

Ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι βιβλίον έ. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. ια. οὕτως ἔχον· Μέχρι τῶν πρὸ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς τῆς ἐκκλησίας ὄρων, τὸ ἀσφαλές ἐχέτωσαν οἱ προσφυγόντες, ἐνδοτέροις λουτροῖς, ἢ κήποις, ἢ οἰκήμασιν, ἢ αὐλαῖς, ἢ στοαῖς χρώμενοι, καὶ κωλυέσθωσαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἢ ἐσθίειν, ἢ ὑπνοῦν ὄπλοις δὲ ἑαυτοὺς μὴ ἀσφαλίζέτωσαν, ἀλλ΄ ἀποτιθέσθωσαν ταῦτα παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ, ἢ

πειθόμενοι πρῶτον, ἢ μετὰ ταῦτα ἐκβαλλόμενοι κατὰ κέλευσιν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν δικαστῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Γ'.

Περὶ τῶν εὐτελιζόντων τὰς γινομένας ἀγάπας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ μέρη λαμβάνειν εἰς ἀγάπην. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιά. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κζ'.

ΤΙΤΛΟΣ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΚΑΡΠΟΦΟΡΙΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ καρποφοριῶν. Ἀποστόλων κανὼν γ'. δ'. οά. Συνόδου ς'. κανὼν κή. νζ'. οθ'. ιθ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον κανὼν β'.

Κεῖμενον.

Ἡ λή. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου, φησὶν ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους, ἢ τοὺς κληρικοὺς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀγγαρίας διδόναι, ἢ διὰ ταῦτα ἀφορίζειν, ἢ ἀναθεματίζειν, ἢ μὴ διδόναι κοινωνίαν, ἢ μὴ βαπτίζειν, κὰν ἔθος ἐκράτησε τοιοῦτο· ὁ δὲ παραβαίνων ἐκπίπτει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καὶ δίδωσι δέκα λίτρας. Ταῦτα δὲ κρατεῖ ἐν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ καὶ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς, καὶ τοῖς ἀνήκουσι τόποις τοῖς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου χειροτονουμένοις μητροπολίταις, ἢ τοῖς ἐξ ἐκείνων γινομένοις ἐπισκόποις. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ α. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ συντάγματος περὶ προσφορῶν, καὶ τῶν δωρουμένων, ἢ καταλιμπανομένων εὐαγέσιν οἴκοις.

Σχόλιον.

Ἡ λή. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, *καὶ ἠπράκτησε* (1).

---

(1) X. Γρ. — τὸ, καὶ ἠπράκτησε οὐχ εὔρηται ἐν Ε. 'Ι. καὶ Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τίνας δεῖ λαμβάνειν, ἢ διδόναι καρποφορίαν, καὶ περὶ τῶν λαμβανόντων ἀπὸ ἐκκλησίας κηρὸν, ἢ ἔλαιον. Ἄποστόλων κανὼν οβ'. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ζ'. ἢ Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν ζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν προσφερόντων συναγωγαῖς, ἢ ἱεροῖς ἔθνῶν. Ἄποστόλων κανὼν αά. οβ'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ἡ α. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν ὅτι τὸ τῆ ὁμάδι *τῶν* (1) Ἰουδαίων ληγατευόμενον, οὐκ ἀπαιτεῖται· καὶ ἡ θ'. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ἐάν τιδωρηθῆ ἢ καταλειφθῆ ἐπὶ συστάσει ἐλληνισμοῦ, ἢ πόλις αὐτὸ λαμβάνει.

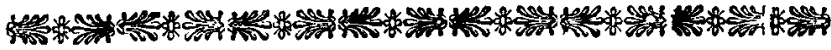
Σχόλιον.

Ἡ α. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι βιβλίον τῶν βασιλικῶν α. τίτ. α. κεφ. ιδ'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη.

---

(1) X. Tr.

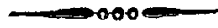

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ, καὶ τῆς ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ,

ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ,
ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, ΚΑΙ ΣΑΒΒΑΤΟΥ,
ΚΑΙ ΓΟΝΥΚΛΙΣΙΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ νηστείας, καὶ τῶν κεκωλυμένων, ἢ ἐπιτετραμμένων γίνεσθαι ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν. Ἀποστόλων κανὼν ζστ'. ξθ'. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιθ'. ιθ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μθ'. ν'. νθ'. Συνόδου στ'. κανὼν κθ'. νθ'. νέ. νστ'. πθ'. Πέτρου κανὼν ιέ.

Κεῖμενον.

Ἡ έ. διάταξις τοῦ ιθ'. τίτλου τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν, ὅτι ἐν ταῖς προλαβούσαις τοῦ πάσχα μ'. ἡμέραις, πᾶσα ζήτησις τῶν ἐγκληματικῶν βασάνων σχολάζει· καὶ ἡ στ'. διάταξις, ὅτι ἄπρακτοί εἰσιν αἱ πρὸ τοῦ πάσχα ζ'. ἡμέραι, καὶ ζ'. μετὰ τὸ πάσχα, καὶ ἡ χριστουγέννα, καὶ τὰ θεοφάνεια, καὶ ἡ τοῦ πάθους τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἡ κυριακή, καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, οὔτε θέα τελεῖται, οὔτε δίκη λέγεται. Ἐν δὲ ταῖς ιέ. ἡμέραις τοῦ πάσχα, οὔτε χρέος ἰδιωτικόν, ἢ δημόσιον ἀπαιτεῖται. Ἡ δὲ ζ'. διάτ. ἐπιτρέπει ἐν ταῖς αὐταῖς ιέ. ἡμέραις ἐλευθερίας καὶ ἐμαγκιπατίωνας πράττεσθαι, καὶ τὰ ἐπ' αὐταῖς ὑπομνήματα συνίστασθαι. Ἡ δὲ ἡ. διάτ. φησὶν ὅτι καὶ ἐν τῇ μ'. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα βασανίζονται οἱ ληστὰς, ἐφ' ᾧ καὶ τοὺς συνίστορας ἐξαιρεῖν, καὶ διαφερόντως οἱ Ἰσαυροὶ. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ.

τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πασχαλίας, οὐδεὶς ἐγκλείεται, ἢ δεσμεῖται, πλὴν μοιχοῦ, καὶ αἰσχροουργοῦ, καὶ ἄρπαγος παρθένων, καὶ τυμβωρύχου, καὶ γόητος, καὶ παραχαράκτου, καὶ φονέως, καὶ πατροκτόνου, καὶ τυράννου· πάντες γὰρ οὗτοι πάντοτε ἀπολαμβάνουσιν (1), ἅπαξ δὲ μόνον οἱ λοιποὶ συγγινώσκονται.

Σχόλιον.

Ἡ ε'. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. κβ'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. Ἡ ς'. διατάξεις τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐστὶ κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου κγ'. Ἡ ζ'. διατάξεις ἐστὶ κεφ. κδ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου. Ἡ η'. διάτ. ἐστὶ κεφ. κέ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου τὰ τῷ κειμένῳ περιεχόμενα λέγον. Καὶ ἡ γ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. κς'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον σχεδόν, ὡς παρὰ τοῦ πατριάρχου συνωψίσθη. Εἰ θέλεις δὲ μαθεῖν ἀκριβῶς κατὰ ποίαν ἡμέραν ἀπρακτοῦσι τὰ δικαστήρια, ἀνάγνωθι τὴν κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς ιδ'. (2) Ἰνδικτιῶνος (3) τοῦ ς'χοδ'. ἔτους ἀπολυθεῖσαν προσκυνητὴν νεαράν τοῦ θεοστεφοῦς, κρατίστου, καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ ταῦτα μετὰ τὸ προοίμιον διαλαμβάνουσιν. Θεσπίζομεν οὖν ἐκεῖνας εἶναι τῶν ἡμερῶν ἀπράκτους ὡς ἐν τῇ παρούσῃ διαταγῇ ῥητῶς ἀπαριθμησόμεθα, καὶ τινες μὲν αὐτῶν τὸ πάντῃ ἀπρακτον ἔχουν, ὡς μηδαμῶς δι' ὅλου τοῦ αὐτῶν διαστήματος συνίστασθαι δικαστήριον, εἰ μὴ βασιλεὺς ἴσως οἰκονομίας τρόπῳ, ἢ ἀνάγκης, ὅποια πολλάκις τὸ περιπετὲς τῶν πραγμάτων νεανιεύεται, θελήσῃ καθῆσαι καὶ ἐν αὐταῖς δικαστήρια· τινὰς δὲ ἀπὸ μέρους ἄγειν τῶν δικαστηρίων σχολὴν, ὡς οἶον ἔωθεν μέχρι καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τῆς θείας λειτουργίας καιρὸν, ἵνα τοῖς δικασταῖς ἐξέλη προσανθεῖν εὐχῆ, καὶ τῇ περὶ τὸ θεῖον δοξολογία, καὶ μετὰ τὴν θεῖαν ἱεροταλεστίαν ἐπιμελεῖσθαι καὶ

(1) ἴσ. ἀπολαμβάνονται. Διόρθ. Β. ἐν περισελίδῳ. — (2) ἰ. Χ. Τρ. — (3) ἐπι-
νεμήσεως Β. ἐν περισελίδῳ.

τῆς δικαιοσύνης, καὶ τοῖς ἄδικα πεπονήσιν ἐπαρήγειν κατὰ τὴν τῶν νόμων ἰσχύν. Οἱ μὲν τοι οὕτω μετὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἐπιτετραμμένοι δικάζειν ἐν τοῖς γινομένοις παρ' αὐτῶν σημειώμασι μεμνήσονται τοῦ καιροῦ καθ' ἃν τὰ σημειώματα πράττονται. Καὶ δὴ πρῶτον περὶ τῶν τελείως ἀπράκτων διαληπτέον. Ἡ τοίνυν κατὰ τὴν ἡ. τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, γενεθλίου ἡμέραν τῆς παναχράντου δεσποίνης, καὶ θεομήτορος, ἀπρακτός ἐστιν ὡσαύτως καὶ ἡ ιδ'. τῆ ὑψώσει τετιμημένη τοῦ ζωγράφου σταυροῦ· καὶ ἡ κς'. διὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου μετástασιν. Ἡ στ'. τοῦ Ὀκτωβρίου διὰ τὴν μνήμην ἐν αὐτῇ τελεῖσθαι τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ. Ἡ θ'. διὰ τὸν τοῦ Ἀλφαίου Ἰάκωβον τὸν Ἀπόστολον· καὶ ἡ ιη'. διὰ τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν. Ἡ ιγ'. τοῦ Νοεμβρίου μηνός, ὅτι ἐν αὐτῇ ἡ μνήμη τοῦ Χρυσοστόμου (1) πατρὸς τελεῖται· ἡ ιδ'. ὅτι ἐν αὐτῇ ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος ἐορτάζεται· ἡ ιστ'. ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς καὶ Ἀπόστολος τιμᾶται Ματθαῖος· ἡ κβ'. ὅτι τὰ εἰς τὸν ναὸν εἰσόδια τῆς θεομήτορος ἐν ταύτῃ πανηγυρίζεται· καὶ ἡ λ'. ὅτι ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐν αὐτῇ ἐορτάζεται. Ἡ θ'. τοῦ Δεκεμβρίου ὡς τῆς συλλήψεως ἐν αὐτῇ τελουμένης τῆς ὑπεραγίας μητρὸς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἡ κ'. μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς στ'. τοῦ Ἰανουαρίου, ὡς ἐν αὐταῖς ἐορταζομένων τῶν γενεθλίων, καὶ τοῦ βαπτίσματος τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ιη'. τοῦ αὐτοῦ Ἰανουαρίου διὰ τοὺς θεῖους πατέρας καὶ διδασκάλους (2) Ἀθανάσιον καὶ Κύριλλον· ἡ κέ. τοῦ αὐτοῦ μηνός διὰ τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ἡ β'. τοῦ Φεβρουαρίου διὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ὑπαπαντήν· καὶ ἡ γ'. διὰ τὴν τῆς μνήμης τοῦ θεοδόχου Συμεῶν τελετήν. Ἡ κέ. Μαρτίου, διὰ τὸν τῆς θεομήτορος εὐαγγελισμόν. Αἱ πασχαλῖαι τῶν ἡμερῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς τοῦ Λαζάρου ἐγέρσεως μέχρι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μετὰ τὸ ἅγιον πάσχα ὀγδόην. Ἡ κέ. τοῦ Ἀπριλίου διὰ τὸν Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Μάρκον, καὶ ἡ λ'. διὰ τὸν Ἀπόστολον Ἰάκωβον τὸν τοῦ Θεολόγου καὶ Εὐαγγελιστοῦ ἀδελφόν. Ἡ ὀγδόη τοῦ Μαΐου

(1) X. Tr. — τοῦ Χριστοῦ πατρὸς. 'E. 'I. B. ὁ δὲ B. διαρθεῖ ἐν περισελιδίῳ ἀντὶ Χριστοῦ, Θεοῦ. — (2) πατέρας καὶ διδασκάλους πατέρας. 'E. 'I. B.

διὰ τὴν μνήμην τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· ἡ
 ι. διὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου Σίμωνος τοῦ Ζηλωτοῦ· ἡ κα'. διὰ
 τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ ἰσαποστόλων καὶ μεγάλων βασι-
 λέων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης· καὶ ἡ κστ'. διὰ τὴν τοῦ Ἀπο-
 στόλου Ἀλφαίου τοῦ Ἰούδα. Ἡ ια'. τοῦ Ἰουνίου διὰ τὸν Ἀπό-
 στολον Βαρθολομαῖον· ἡ ιβ'. διὰ τὸν Ἀπόστολον Ἰούδαν τὸν καὶ
 Θαδδαῖον, καὶ Λεββαῖον, καὶ Ἰάκωβον· ἡ κδ'. διὰ τὸ τοῦ προ-
 δρόμου γενέθλιον· ἡ κθ'. διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς κρηφαίσις τῶν Ἀπο-
 στόλων Πέτρου καὶ Παύλου πανήγυριν. καὶ ἡ λ'. διὰ τὴν ἐπὶ
 τοῖς ιθ'. Ἡ κέ. τοῦ Ἰουλίου διὰ τὴν τῆς ἁγίας Ἄννης τῆς μη-
 τρός τῆς Θεομήτορος κοίμησιν. Ἡ στ'. τοῦ Αὐγούστου διὰ τὴν
 τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταμόρφωσιν· ἡ θ'. διὰ τὴν
 μνήμην τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Μαθίου· ἡ ιε'. διὰ τὴν ὑπερένδοξον
 τῆς ἁγίας Θεοτόκου μετὰστασιν· ἡ κ'. διὰ τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου
 Ἀποστόλου Θαδδαίου· ἡ κδ'. διὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου Βαρθολο-
 μαίου· καὶ ἡ κθ'. διὰ τὴν τοῦ τιμίου Προδρόμου ἀποτομήν. Ταύ-
 ταις ὡς τέλεον ἀπράκτοις (1) συνεξετασθήσονται καὶ αἱ μεσό-
 τητες τῆς τεσσαρακονθήμερου νηστείας καὶ τῆς πεντηκοστῆς,
 καὶ ἡ τοῦ Σωτῆρος ἀνάληψις, καὶ αἱ πᾶσαι τῶν ἐν τῷ ἐπι-
 αὐτῷ ἡμερῶν κυριώνυμοι, ὡς ἐν αὐταῖς ἀποκεκλειῖσθαι πᾶσαν
 πάροδον εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ μηδέν τι μηδέν τῶν δικά-
 ζειν λαχόντων δικαστικὸν διαπράττεσθαι. Αἷ γε μὴν τῶν δικα-
 στηρίων ἀπὸ μέρους σχολάζουσαι, καὶ μὴ καθ' ὀλόκληρον ὡς
 προειλήφαμεν ἀπρακτῆσουσαι, εἶεν ἂν αὐταί· ἡ στ'. τοῦ Σεπ-
 τεμβρίου μηνός, ὅτι ἐν αὐτῇ τὸ ἐν Χώναις (2) τοῦ ἀρχιστρα-
 τήγου Μιχαὴλ θαῦμα τετρατούργηται. Ἡ κγ'. τοῦ Ὀκτω-
 βρίου, ὅτι τὴν μνήμην τοῦ ἀδελφοθέου Ἰακώβου τελοῦμεν· ἡ
 κστ'. ὅτι τὸν μεγαλομάρτυρα καὶ μυρόβλητον Δημήτριον ἐορ-
 τάζομεν. Ἡ πρώτη τοῦ Νοεμβρίου διὰ τὸ τοὺς θαυματουργοὺς
 καὶ ἀναργύρους Κοσμάν, καὶ Δαμιανὸν ἐορτάζεσθαι· ἡ ὀγδόη
 διὰ τὸ τὴν σύναξιν τῶν Ἀσωμάτων τελεῖσθαι· καὶ ἡ κθ'. διὰ τὸ τὸν
 ὁσιομάρτυρα Στέφανον τὸν νέον πανηγυρίζεσθαι. Ἡ τετάρτη τοῦ
 Δεκεμβρίου διὰ τὴν καλλιμάρτυρα Βαρβάραν· καὶ ἡ ἕκτη διὰ

(1) X, Tr. — ἀπράκταις 'E. 'I. καὶ B, — (2) X, Tr. — Χώναις 'F. 'I. B.

τὸν ἐν θαύμασι περιώνυμον καὶ μυροβλύτην Νικόλαον. Ἡ δεκάτη τοῦ Ἰανουαρίου διὰ τὸν Νύσσης θεῖον Γρηγόριον· ἡ ἑκκαίδεκάτη διὰ τὴν προσκύνησιν τῆς τιμίας τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου ἀλύσεως· ἡ ἑνεακαίδεκάτη διὰ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ τιμίου νεκροῦ τοῦ θεολόγου Γρηγορίου (1)· καὶ ἡ κζ'. διὰ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ σεβασμίου λειψάνου τοῦ Χρυσοστόμου (2). Ἡ ἐβδόμη τοῦ Φεβρουαρίου διὰ τὸν μεγαλομάρτυρα στρατηλάτην Θεόδωρον· καὶ ἡ ἑπτακαίδεκάτη διὰ τὸν ἀθληφόρον Θεόδωρον τὸν Γήρωνα. Ἡ ἑνάτη τοῦ Μαρτίου ὡς τῆς μνήμης τελουμένης τῶν ἁγίων μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ μ'. Ἡ κγ'. τοῦ Ἀπριλίου ὡς τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τιμωμένου. Ἡ δευτέρα τοῦ Μαΐου διὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον. Ἡ ὀγδόη τοῦ Ἰουνίου διὰ τὸν μεγαλομάρτυρα στρατηλάτην Θεόδωρον· ἡ ἑνάτη διὰ τὸν ὄσιον πατέρα ἡμῶν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας· καὶ ἡ κζ'. διὰ τὸν ὄσιον καὶ θαυματουργὸν Σαμφῶν. Ἡ πρώτη τοῦ Ἰουλίου, ὅτι ἐν αὐτῇ τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων τὴν μνήμην τελοῦμεν· ἡ δευτέρα, ὅτι τῆς καταθέσεως τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς Θεομήτορος μνημονεύομεν· ἡ ὀγδόη, ὅτι τὸν μεγαλομάρτυρα Προκόπιον ἐορτάζομεν· ἡ ια'. ὅτι τὴν καλλιμάρτυρα Εὐφημίαν πανηγυρίζομεν· ἡ κ'. ὅτι προφήτην Ἠλίαν τιμῶμεν· ἡ κζ'. ὅτι τὸν ἀθλοφόρον καὶ θαυματουργὸν Παντελεήμονα ἐορτάζομεν· καὶ ἡ τοῦ Αὐγούστου λά. διὰ τὴν τῆς τιμίας ζώνης τῆς ἀχράντου Θεοτόκου κατάθεσιν· αὐταὶ δὲ αἱ πῶς μὲν ἀπρακτοὶ, πῶς δὲ ἔπρακτοὶ. Τὰς μὲν τοὶ διὰ βασιλικὴν ἢ γέννησιν, ἢ ἀναγόρευσιν σχολαζούσας τῶν ἡμερῶν, καὶ ταύτας ταῖς ἐμπράκτοις ἐγκρίνει· ἡ βασιλεία μου, ἀφ' ἑαυτῆς ἀρχομένη τοῦ παρόντος θεοθετήματος, καὶ ἐν οἷς αὐτὴ διαπράττειτο διδάσκουσα τοὺς λοιπούς. Οὐχ οὕτω γὰρ ὁ τῆς παρούσης διατάξεως λόγος πείσει τοὺς αὐτῶ προσανέχοντας, ὡς ἡ παρὰ τῆς βασιλείας μου πράξις. Αὐτάς γὰρ τὰς ἡμέρας ἐν αἷς ἡ βασιλεία μου καὶ εἰς τὸν τῆδε βίον προσῆκται, καὶ εἰς βασιλεῖα προνοίᾳ θεοῦ ἀνηγόρευται, ἐμπράκτους εἶναι θεσπίζει, καὶ μηδεμίαν ἐκχειρίαν ἐν ταύταις ἄγειν τὰ δικαστήρια. Πᾶσαι μὲν τοὶ αἱ παρὰ τὰς ἄνω καταγραφείσας

(1) X. Tr. — οὐχ εὑρίχται ἡ λέξις ἐν 'E. 'I. καὶ B. — (2) τοῦ Χρυσοεὐρέτου X. Tr.

ἡμέρας τοῦ χρόνου, καὶ ἔμπροχτοι ἔσονται, καὶ δικαστήρια ἐν αὐταῖς γενήσονται, καὶ ἐκβίβασμοὶ ἀκολουθῶς ταῖς δικαστικαῖς ἀποφάσεσι. Πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ Θεῷ φίλον ἔσται τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου θεσμοθέτημα, ταλανίζων γὰρ τοὺς Φαρισαίους ὁ Κύριος, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐλέου τὴν κρίσιν προέταξε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τοῦ μήτε τὴν λεχῶ, μήτε τὸν ἐκ νόσου μὴ δυνάμενον, ἀναγκάζεσθαι τὸ πάσχα νηστεύειν. Τιμοθέου κανὼν ἡ. ι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τῆς ἡμέρας, καὶ τῆς ὥρας τῆς πασχαλίου, καὶ τῶν Θεοφανείων. Ἀποστόλων κανὼν ζ΄. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν α΄. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ογ΄. Συνόδου στ΄. κανὼν ξστ΄. πθ΄. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς, κανὼν α΄. Θεοφίλου ἐκ τῆς περὶ τῶν Θεοφανείων προσφωνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι ἐν κυριακῇ θεώρια γίνεσθαι, ἢ γόνου κλίνειν ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἐγχωροῦν δεῖ σχολάζειν τὴν κυριακὴν, οὐ μὴν τὸ σάββατον, καὶ ὅτι δεῖ γραφὰς ἀναγινώσκειν τὸ σάββατον. Συνόδου Νικαίας κανὼν κ΄. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κθ΄. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξα΄. Συνόδου ς΄. κανὼν ιθ΄. ξς΄. Πέτρου κανὼν ιε΄. Θεοφίλου ἐκ τῆς περὶ τῶν Θεοφανείων προσφωνήσεως.

Κείμενον.

Ἡ ς'. διάταξις τοῦ ιβ'. τίτλου τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγει τὴν κυριακὴν ἄπρακτον εἶναι. Ἡ δὲ θ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐν αὐτῇ οὐχ ὑπομιμνήσκειται τις, ἢ ἐγγύας ἀπαιτεῖται, ἢ δημόσιον, ἢ ἰδιωτικὸν χρέος, οὔτε δικάζεται, οὔτε σκηνικὴ θέα, *ἢ κυνήγια*, (1) ἢ ἵπποδρόμιον τελεῖται· ἀλλ' εἰ καὶ φθάση βασιλέως νατάλιον ἐν κυριακῇ, ὑπερτίθεται τὸ θεώριον. Ὁ δὲ θεωρῶν ἐν κυριακῇ ἀποστρατεύεται, καὶ δημεύεται, καὶ ὁ ἐκβίβαστής (2) παραβάς τὸν νόμον. Ἐξεστὶ δὲ πακτεύειν καὶ διαλύεσθαι ἐν κυριακῇ. Εἴρηται δὲ βιβλίῳ α'. τίτ. θ'. διατάξει β'. καὶ ιγ'. ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐν τῷ σαββάτῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις αὐτῶν ἑορταῖς, οὔτε σωματικῶς λειτουργοῦσιν, οὔτε τι ποιοῦσιν, οὔτε διὰ δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν αἰτίαν ἐνάγονται, ἢ χριστιανοῖς ἐνάγουσιν.

Σχόλιον.

Ἡ στ'. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. εἰσὶ κεφ. τελευταῖον τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον σχεδὸν ὡς ἐντὸς διελήφθη· πλὴν τὸ μὲν πλάτος κυριακῆς μόνης ἐμνηστο, ὁ δὲ βασιλικὸς πᾶσαν ἡμέραν ἀφωρισμένην (3) εἰς τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν παρομοίως τιμᾶσθαι διορίζεται. Προστίθησι δὲ σιωπᾶν καὶ τοὺς ταξεώτας, καὶ τοὺς δικολόγους, καὶ τοὺς κήρυκας, γίνεσθαι δὲ πάντα τὰ συναλλαγματικὰ σύμφωνα ἀκωλύτως οὐ μόνον δι' ἀγοραίων ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ διὰ σημειωμάτων δικαστῶν. Νατάλια δὲ εἰσὶ τὰ τῶν βασιλέων γενέθλια, καὶ ἡ τούτων ἀναγόρευσις. Ἡ β'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ ιγ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν α'. τίτ. α'. κεφ. λή. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγγράφη.

(1) X. Tr. — οὐχ εἴρηται ἐν 'E. 'I. καὶ B. — (2) X. Tr. — ἐκβίβαστής E. I. B. — (3) X. Tr. — ἀφωρισμένης 'E. 'I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Τίς ἡ αἰτία γονυκλισίας, καὶ τοῦ μὴ τοῦτο γίνεσθαι ἐν κυριακῇ, καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηχοστῆς, καὶ διὰ τί πρὸς ἀνατολὰς εὐχόμεθα. Βασιλείου ἐκ τοῦ κζ'. κεφ. τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΟΙΚΙΩΝ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΔΙΑΓΟΥΣΙΝ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ, ΚΑΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΗΜΙΑΣ
ΑΥΤΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΕΤΟΣ ΣΥΝΟΔΩΝ,

Καὶ ξενοδογίας, καὶ διδασκαλίας, καὶ συστατικῶν, καὶ
εἰρηνικῶν ἐπιστολῶν· καὶ πῶς πράττουσιν ἰδιωτικά,
ἢ δημόσια πράγματα, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ
ἀλλήλους τιμῶσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ παροικιῶν, καὶ τῶν ἀπὸ βασιλικῶν τύπων γενο-
μένων καινισμῶν. Συνόδου Χαλκηδόνος κανων ιζ'. Συ-
νόδου Καρθαγένης κανῶν νγ'. νς'. οά. Συνόδου ς'. κα-
νῶν κέ. λς'. λζ'. λή. λθ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ ς'. διάταξις τοῦ θ'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου τοῦ
κώδικός φησιν ὅτι τὰς ἀναφουρέντας κανονικὰς ἀμφισθη-
τήσεις ἐν ὄλω τῷ Ἰλλυρικῷ οὐ δεῖ τέμνεσθαι παρὰ γνώ-
μην τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς
αὐτοῦ συνόδου, ἣτις ἔχει τὰ προνόμια τῆς ἀρχαίας Ῥω-
μης. Ἡ δὲ ιστ'. διάτ. ἀκυροῖ τὰ γινόμενα ἐν τῇ κατὰ
Ζήνωνος τυραννίδι, παρὰ τὰ πρώην βασιλικά θεσπίσματα
περὶ ἱερέων, ἢ καταστάσεως ἐκκλησιαστικῆς (1), καὶ τὰ
πρώην ἀνανεοῦται, καὶ φησι τὸν Κωνσταντινουπόλεως
ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν τῶν ἄλλων προεδρίαν. Ἡ δὲ λέ.
διάτ. τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου λέγει Ἐκάστη

---

(1) X. Γρ. -- καταστάσεων ἐκκλησιαστικῶν. Ἐ. Ἰ. Γ.

πόλις ἴδιον ἐχέτω ἐπίσκοπον. Κὰν δὲ διὰ Θείας ἀντιγραφῆς τολμήσῃ τις ἀρελέσθαι πόλιν τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἢ τῆς περιοικίδος αὐτῆς, ἢ τινος ἄλλου δικαίου, γυμνοῦται τῶν ὄντων καὶ ἀτιμοῦται. Ἐξήρηται δὲ ἡ Τόμειων Σκυθίας πόλις, ὃ γὰρ ἐπίσκοπος αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν προνοεῖ, καὶ ἡ Λεοντόπολις Ἰσαυρίας ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπόν ἐστιν Ἰσαυροπόλεως. Ὅτι δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει τὰ προνόμια τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, εἴρηται βιβλίῳ ιά. τοῦ κώδικος, τίτλῳ κά. διατ. α. καὶ μόνῃ. Ἡ δὲ α. διατ. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος Ῥώμην αὐτὴν ὀνομάζεσθαι λέγει.

Σχόλιον.

Ἡ στ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. στ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς κατεστράφη. Ἰὸ δὲ ἔχειν τὸν Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια τῆς παλαιᾶς Ῥώμης οὐ προσετέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν κή. κανόνα τῆς δ'. συνόδου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφέντα. Ἡ ιστ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ λέ. διατ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. γ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη (1), ἄνευ τοῦ ἔχειν τὸν Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. Ἡ α. διατ. τοῦ κά. τίτ. τοῦ ιά. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. στ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Ἡ Κωνσταντινούπολις μὴ μόνον τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ῥώμης προνομίαις κεχρήσθη. Ἡ δὲ α. διατ. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. κ'. τοῦ στ'. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· *Πᾶσα πόλις* (2) τῇ συνηθείᾳ τῆς Ῥώμης ἀκολουθεῖν ὀφείλει. Οἷα δὲ εἰσι τὰ προνόμια τῆς ἐν τῇ παλαιᾷ Ῥώμῃ ἁγίας ἐκκλησίας παρίστησιν ἡμῖν τὸ παρὰ τοῦ ἰσαποστόλου ἀγίου μεγάλου Κων-

(1) ὡς ἐν τῷ πλάττει ἐδηλώθη X. Τρ. ἠλείπει δὲ καὶ ἡ τελευταία φράσις, ἄνευ τοῦ ἔχειν κτλ. — (2) X. Τρ. — ἠλείπουσιν αἱ δύο λέξεις ἐν 'E. 'I B.

σταντίνου γεγονός ἔγγραφον θέσπισμα πρὸς τὸν ἅγιον Σίλβεστρον τὸν τότε πάπαν τῆς Ῥώμης, ὃ καὶ ἔχει οὕτως·

Δέον ἐκρίναμεν μετὰ πάντων τῶν σατραπῶν ἡμῶν, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ μετὰ παντός τοῦ λαοῦ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς δόξης, ἵνα ὡς ὁ ἅγιος Πέτρος ἐκ προσώπου τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐστὶν εἰς τὴν γῆν, οὕτω καὶ οἱ ἐπίσκοποι, οἱ διάδοχοι τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, ἀρχικὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν γῆν ἔχωσι, πλέον παρ' ὃ ἔχει ἡ βασιλεία τῆς δόξης ἡμῶν, καὶ τοῦτο παρεχωρήθη ἀφ' ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας ἡμῶν. Καὶ θέλομεν ἡμεῖς αὐτὸν τὸν κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων, καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἐκ προσώπου αὐτοῦ, πρῶτους πρὸς τὸν Θεὸν πατέρας εἶναι καὶ δεφένσωρας. Καὶ ὡσπερ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἡμῶν εἰς τὴν γῆν σέβεται καὶ τιμᾶται, οὕτω θεσπίζομεν σέβεσθαι καὶ τιμᾶσθαι τὴν ἁγίαν τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν, καὶ πλέον παρὰ τὴν βασιλείαν ἡμῶν, καὶ τὸν γηγενὸν θρόνον, τὴν ἁγίαν καθέδραν τοῦ ἁγίου Πέτρου δοξάζεσθαι καὶ ὑψοῦσθαι· διδόντες αὐτῇ δύναμιν καὶ δόξης ἀξίωμα, καὶ διακρίνοντας θεσπίζομεν ἵνα ἔχη ἐξουσίαν ἀρχικὴν, καὶ εἶναι ταύτην κεφαλὴν τῶν τεσσάρων θρόνων, ἧτοι τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀπλῶς εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας ἀπάσης τῆς οἰκουμένης. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος ὁ μέλλων εἶναι εἰς τὴν ἁγίαν τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν ὀφείλει εἶναι ἔνδοξος καὶ ὑψηλότερος παρὰ πάντας τοὺς ἱερεῖς τοῦ κόσμου· καὶ εἴ τι ἐστὶ πρὸς θεραπείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὸς διόρθωσιν καὶ στερέωσιν τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν, ἵνα κρίνηται παρ' αὐτοῦ· δίκαιον γάρ ἐστιν ἵνα ἐκεῖσε ὁ ἅγιος νόμος ἔχη τὴν κεφαλὴν καὶ ἀρχὴν, ὅπου ὁ ἅγιος νομοθέτης, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, τὸν μακάριον Ἀπόστολον Πέτρον ἐκέλευσε κρατεῖν τὴν καθέδραν, καὶ ὅπου τὸ πάθος τοῦ ζαυροῦ ἔπαθε, καὶ μακκρίου θανάτου ποτήριον ἔπιε, καὶ ἐγένετο ἀκόλουθος τοῦ μαίστορος καὶ κυρίου αὐτοῦ καὶ ἐκεῖ τὰ ἔθνη ἵνα κλίνωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, διὰ τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ὁ διδάσκαλος αὐτῶν ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος, διὰ τὸν Χριστὸν ἐκτείνας τὸν τράχηλον, στέφανον τοῦ μαρτυρίου ἐδέξατο· καὶ ἕως τοῦ

τέλους τοῦ κόσμου, ἵνα ἀναζητῶσι τὸν διδάσκαλον ὅπου τὰ τῶν ἁγίων* αὐτοῦ (1) λείψανα ἀναπαύονται· καὶ ἐκεῖ ὕπτιοι καὶ εἰς τὴν γῆν ἠπλωμένοι, τοῦ οὐρανοῦ βασιλέως καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δουλεύωμεν ὀφρῖκια, ὅπου ἐδουλεύσαμεν τῷ ὑπερηφάνῳ ἐκείνῳ βασιλεῖ. Παραδιδόαμεν οὖν αὐτοῖς τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις, τοῖς μακαρίοις κυρίοις μου, τῷ Πέτρῳ καὶ Παύλῳ, καὶ μετ' αὐτοὺς τῷ μακαρίῳ Σιλβέστρῳ, καὶ πατρὶ ἡμῶν, τῷ μεγάλῳ ἐπισκόπῳ, καὶ καθολικῷ πάπῃ τῆς πόλεως Ῥώμης, καὶ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, οἵτινες ἕως τοῦ τέλους τοῦ κόσμου μέλλουσι προκαθῆσθαι εἰς τὸν θρόνον τοῦ μακαρίου Πέτρου ἀπὸ τῆς σήμερον, τὸ ἡμέτερον βασιλικὸν παλάτιον τὸ Λατερανέσιον, τὸ ὑπερβαῖνον καὶ ὑπερνικῶν τὰ τοῦ ὅλου κόσμου παλάτια· ἐπ' ἐκεῖνα δὲ καὶ τὸ διάδημα, ἧτοι τὸν στέφανον τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἅμα καὶ τὸν λῶρον, καὶ τὸ ὠμοφόριον ὅπερ περικυκλοῖ τὸν βασιλικὸν τράχηλον, ἅμα δὲ καὶ τὴν πορφυρᾶν χλαμύδα, καὶ χιτῶνα κόκκινον, καὶ πάντα τὰ βασιλικά ἐνδύματα, καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν βασιλικῶν ἀλόγων ὁμοίως καὶ τὰ βασιλικά σιῆπτρα, καὶ πάντα τὰ σίγνα, καὶ τὰ βάντα (2), καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήματα τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος, καὶ τὴν δόξαν τῆς ἡμῶν ἐξουσίας. Ἄνδρες τε εὐσεβεστάτους κληρικοὺς πολλῶν τάξεων τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ Ῥωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ δουλεύοντας θεσπίζομεν κοσμεῖσθαι, καὶ ἔχειν ἐκείνην τὴν ὑψηλότητα καὶ μεγαλωσύνην, ἣν κεκόσμηται ἡ μεγάλη σύγκλητος ἡμῶν, ἧτοι οἱ πατρίκιοι, καὶ οἱ κόνσουλαι, ἧτοι οἱ ὑπατοὶ, καὶ τὰ λοιπὰ ἀξιώματα· καὶ ὡς ἡ βασιλικὴ στρατιὰ κεκόσμηται, οὕτω θεσπίζομεν κοσμεῖσθαι καὶ τὸν κληρὸν τῆς ἁγίας Ῥώμης (3) ἐκκλησίας· καὶ οἷον τρόπον ἡ βασιλικὴ δύναμις διὰ πολλῶν ὀφρικίων κεκόσμηται, ἧτοι κουβικουλαρίων, πορταρίων, ἐξκουβίτων, οὕτω καὶ τὴν ἁγίαν τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν κοσμεῖσθαι θέλομεν· καὶ ἵνα κατὰ πλάτος τὸ ἐπισκοπικὸν φῶς ὑπερλάμπῃ, θεσπίζομεν καὶ τοῦτο, ἵνα οἱ κληρικοὶ τῆς ἁγίας Ῥωμαίων ἐκκλησίας καθαλικεύωσιν ἄλογα

(1) X. Γρ. οὐχ εὑρηται ἐν Ε. I. Β.— (2) Βασιλικά σύμβελα ἐν εἴδει σημαῶν, τὰ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς Bannier, παρὰ δὲ τοῖς Ἰταλοῖς bandiere λεγόμενα, (φλάμ-
πυρα). — (3) Τῆς ἁγίας μεγάλης ἐκκλησίας X. Γρ.

κεκοσμημένα διὰ ὀθονίων λευκῶν· καὶ ὡς ἡ ἡμετέρα σύγκλητος
 ῥέρει ὑποδήματα, ἤτοι σανδάλια λευκὰ διὰ ὀθονίων, οὕτω καὶ
 τὰ οὐράνια, ὡς καὶ τὰ γήινα, πρὸς αἴεσιν τοῦ Θεοῦ. Ἐπέκεινα
 δὲ πάντων διδόχμην ἄδειαν, καὶ παραχωροῦμεν αὐτῷ τῷ
 ἁγιωτάτῳ πατρὶ ἡμῶν, τῷ Σιλβέστρῳ ἐπισκόπῳ καὶ πάπα
 τῆς πόλεως Ῥώμης, καὶ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ μακα-
 ρίοις ἐπισκόποις, εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ κυρίου καὶ Σωτῆρος
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν αὐτὴν μεγάλην καὶ ἀποστολικὴν
 ἐκκλησίαν, ἵνα ἐάν τις τῆς συγκλήτου βουλευθῆ μετὰ ἰδίου θε-
 λήματος καὶ εὐαρέστου γενέσθαι κληρικός, καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ
 τῶν ἁγίων κληρικῶν συναριθμεῖσθαι, μὴ τις τολμᾷ ἀπὸ πάν-
 των ἐμποδίζειν τούτῳ. Ἐθεσπίσαμεν δὲ πρὸς τούτοις ἵνα καὶ
 ὁ αὐτὸς θεοσεβῆς πατὴρ ἡμῶν Σιλβέστρος, μέγας ἐπίσκοπος,
 καὶ πάντες οἱ (1) διάδοχοι αὐτοῦ καὶ ἐπίσκοποι ἵνα φορῶσι
 τὸ διάδημα, ἤτοι τὴν στεφάνην, ἣν παρεδώκαμεν αὐτῷ ἐκ τῆς
 κεφαλῆς ἡμῶν, ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ καὶ μαργαριταρίων ἀτιμῆ-
 των, καὶ ἵνα αὐτῇ χρῆσονται εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, εἰς τὴν
 αἴνεσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν Ἀπο-
 στόλων. Αὐτὸς δὲ ὁ μακαριώτατος πάπας Σιλβέστρος ὑπὲρ
 τὴν στεφάνην, ἤτοι τὴν παπαλήθραν (2) ἣν εἶχε πρὸς δόξαν
 τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πέτρου, οὐκ ἤθελε βастάζειν στε-
 φάνην ἐκ χρυσοῦ, ἢ μαργαριταρίων· ἡμεῖς δὲ, διότι οὐκ ἤθε-
 λεν ὁ ἅγιος Σιλβέστρος ἐκ χρυσοῦ στεφάνην, τὸν ὑπέρλαμ-
 προν λῶρον, σημαίνοντα τὴν ἁγίαν ἀνάστασιν, τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ
 αὐτοῦ ἰδίαις χερσὶν ἐπεθήκαμεν καὶ κρατοῦντες τὸν χαλινὸν
 τοῦ ἵππου αὐτοῦ, διὰ τὴν προσκύνησιν καὶ τὸν φόβον τοῦ ἁγίου
 Πέτρου, στράτωρος ὀφφίκιον ἐποιήσαμεν, θεσπίζοντες, ἵνα πάν-
 τες οἱ διάδοχοι αὐτοῦ τῷ λῶρῳ χρῆσονται εἰς τὰς προελεύσεις,
 πρὸς μίμησιν τῆς βασιλείας. Διὰ τοῦτο δὲ, ἵνα μὴ τὸ ἀξίωμα τῆς
 ἐπισκοπῆς καταφρονῆται, ἀλλὰ πλέον παρὰ τὴν βασιλείαν ἡμῶν
 τὴν γήινην, καὶ κράτους δόξη κοσμηται, ἰδοὺ τὸ παλάτιον ἡμῶν,
 ὡς προείπομεν, καὶ τὴν Ῥωμαίων πόλιν, καὶ πάσης τῆς Ἰτα-
 λίας, ἢ δυσμῶν χωρῶν ἐπαρχίας, τόπους, καὶ κάστρα, τῷ

(1) οἱ ὀρθόδοξοι Ἐ. — (2) Ἴσως παπαμίτραν, ἢ καλύπτραν, Β. ἐν περιελιδίφῃ.

προγεγραμμένῳ μακκρωτάτῳ ἐπισκόπῳ, καὶ πατρὶ ἡμῶν Σιλβέστρῳ καθολικῷ πάπῃ παρχιδιδόμεν, καὶ ἀφήκαμεν αὐτῷ καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ δύναμιν στερεάν βασιλικῷ προστάγματος, διὰ ταύτην τὴν θείαν κέλευσιν καὶ πραγματικὸν σύστημα ἐθεσπίσαμεν διαμένειν, καὶ τοῖς ἀνδράσι τῆς ἀγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας εἰς τὸν αἰῶνα παρεχωρήσαμεν. διὰ τοῦτο δὲ χρήσιμον ἐνοήσαμεν τὴν βασιλείαν ἡμῶν, καὶ τὸ κράτος τῆς βασιλείας εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας μεταφέρειν, καὶ ἐν τῇ Βυζαντίῳ χώρῃ, τόπῳ χρησίμῳ, τὴν πόλιν ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἡμῶν ἰδρυθῆναι, καὶ τὴν ἡμῶν βασιλείαν ἐκεῖ συστήναι· διότι ὅπου ἐστὶν ἡ ἀρχικὴ ἱερατεία, καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν οὐρανῶν δεδομένη, ἀδικόν ἐστὶν ἵνα ἐκεῖ ὁ γῆϊνος βασιλεὺς ἔχη τὴν ἐξουσίαν. Τοῦτο δὲ τὸ ὕφος τῆς βασιλείας ἡμῶν ἰδίαις χερσὶ καταστρώσαντες εἰς τὰ τίμια λείψανα τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου καὶ κορυφαίου Πέτρου ἐθήκαμεν, καὶ ἐκεῖ ὠμόσαμεν ταῦτα πάντα ἀπαράθραυστα διαφυλάττειν, καὶ τοὺς διαδόχους ἡμῶν βασιλεῖς ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἡμῶν ταῦτα φυλάττειν παραδεδώκαμεν· τῷ πατρὶ ἡμῶν τῷ ἀγίῳ καὶ καθολικῷ ἐπισκόπῳ καὶ πάπῃ, καὶ δι' αὐτοῦ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἐπισκόποις, τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ προσνεύοντος, παραδιδόμεν ὅλα τὰ προγεγραμμένα καλῶς εἰς τὸν αἰῶνα διαφυλάττεσθαι.

Σημεῖωσαι ὅτι ἀπὸ τοῦ παρόντος ἡδίκτου, ἦτοι βασιλικῷ προστάγματος τοῦ ἀγίου μεγάλου Κωνσταντίνου, δικαιούται ὁ πάπας Ῥώμης διὰ πάντων τῶν βασιλικῶν προνομίων μεγαλύνεσθαι ἄνευ μόνου τοῦ στέμματος· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς ὀπουδήποτε γινομέναις προελεύσεσιν αὐτοῦ, καὶ ταῖς θείαις αὐτοῦ ἱεροτελεστείαις, διὰ βασιλικῷ λόρῳ τὴν κεφαλὴν κατακαλύπτεται· ἀμφιέννυται δὲ καὶ ἀληθινὰ ὑποδήματα, καὶ καβαλικεύει μετ' ἀληθινοῦ σελοχαλίνου, κατὰ τοὺς βασιλεῖς, τιμᾶ δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν διὰ ἀξιωματῶν βασιλικῶν. Ὅτι δὲ ἡ δευτέρα σύνοδος δέδωκε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια πάντα τοῦ πάπα Ῥώμης, ἐπεχείρησαν τινὲς τῶν πατριαρχῶν ὡς ὁ Κηρουλάριος (1) ἐκεῖνος κὺρ (2) Μιχαήλ, καὶ

(1) Χ. Τρ. — Κύρουλλος 'Ε. 'Ι. Β. — (2) Χ. Τρ. — καὶ Κύριος 'Ε. 'Ι. Β.

ἕτεροι τῆς αὐτῆς ἀποσεμνύνεσθαι προνομίαις, οὐ γέγονε δὲ αὐτοῖς εἰς καλὸν ἢ ἐγγείρησις. Τιμᾶσθαι δὲ δι' ἀξιομάτων τοὺς κληρικούς τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐ κεκώλυται· πλὴν καὶ ταῦτα κεκολοβωμένα εἰσίν. Ὁ δὲ κατὰ καιροὺς χαρτοφύλαξ ἀπὸ τοῦ παρόντος ἡδίκτου δικαιοῦται καθαλικεύειν κατὰ τὴν λιτὴν τῶν ἁγίων νοταρίων τὸ πατριαρχικὸν ἄλογον μετὰ ὀθονίου λευκοῦ. Ἔδει δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὡς καθ' ἡμέραν πατριαρχικοῦ σκέπεσθαι μετὰ χρυσοῦς τιάρας, ἥτις καὶ ἐν χαρτοφυλακίῳ ἀπόκειται. Ἀλλὰ καὶ ὁ κατὰ καιροὺς πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ παρόντος ἡδίκτου δικαιοῦται μετὰ λώρου λειτουργεῖν· ἔλαβε γὰρ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ πάπα Ῥώμης Κελεστίνου, ὅτε ἡ ἐν Ἐφέσῳ γέγονε σύνοδος κατὰ Νεστορίου. Τοῦ γὰρ Κελεστίνου μὴ δυναμένου παρουσιάσαι εἰς Ἔφεσον, καὶ κρίναι τὸν Νεστόριον, συνέδοξεν ἐπιτραπῆναι τὸν ἅγιον Κύριλλον ὑπὸ τοῦ Κελεστίνου προκαθῆσαι τῆς συνόδου ἀντ' αὐτοῦ. Εἰς γοῦν παράστασιν τοῦ ἔχειν αὐτὸν τὸ δίκαιον τοῦ πάπα Ῥώμης Κελεστίνου, ἐκάθησε μετὰ λώρου, καὶ κατεδίκασε τὸν Νεστόριον. Ἐκτοτε οὖν μετὰ τοῦ αὐτοῦ λώρου ἱερουργοῦσι, καὶ προσδεύουσιν οἱ πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας, καὶ αἰτίασιν οὐχ ὑποπτεύουσιν. Ἀνάγνωθι τὴν περὶ τούτου ἐπιστολὴν τοῦ ἁγίου Κελεστίνου κατεστρωμένην οὖσαν εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς γ'. συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον ἀποδημεῖν, ἢ κληρικὸν ἐν ἐτέρῳ διάγειν ἐπαρχίᾳ. Ἀποστόλων κανὼν ιδ'. ἰε'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιη'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν γ'. ιγ'. κβ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μά. μβ. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιγ'. κγ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ'. ιά. ιβ'. ιστ'. ιζ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κγ'. οά. Συνόδου στ'. κανὼν ιζ'. ιη'. κ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ι'. Συνόδου α. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιστ'.

Κεῖμενον.

Ἡ μβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος φησιν, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ἐφ' οἴωδ' ἴποτε πράγματι παρά κέλευσιν βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει μὴ γινέσθω, ἀλλὰ ἀποκρισιάριον στελλέτω· ὁ δὲ παραβαίνων ἀφορίζεται καὶ ἀγανακτεῖται. Ἡ δὲ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησι· Μηδεὶς ἐπίσκοπος ἔξω τῆς ἑαυτοῦ ἐκκλησίας πλέον ἐνιαυτοῦ ἀπολιμπανέσθω, εἰ μὴ κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν, τῶν πατριαρχῶν ἀναγκαζόντων αὐτοὺς ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις προσκαρτερεῖν· εἰ δὲ παρά κέλευσιν βασιλικὴν πέραν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπολειφθεῖη, ὁ τοῦ κλήματος πατριάρχης αὐτὸν καλείτω τοῖς νεομισμένοις κηρύγμασι, φυλάττων τὴν τῶν ἱερῶν κανόνων παρατήρησιν. Εἰ δὲ μείνει ἀπειθῶν, ἐξωθείτω αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ ἕτερον ποιείτω. Εἰ δὲ οὐ μητροπολίτης, ἀλλ' ἕτερος ἐπίσκοπός ἐστιν ὁ ἀπολιμπανόμενος, ὁ μητροπολίτης ἐπ' αὐτῷ ποιείτω τὰ εἰρημένα. Εἰ δὲ προφασίσοιτο δίκης ἕνεκεν ἰδικῆς, ἢ ἐκκλησιαστικῆς, ὀφείλειν ἀπολιμπανέσθαι, δεήσεις τῇ βασιλείᾳ διὰ τῶν οἰκονόμων, ἢ κληρικῶν, ἢ ἀποκρισιαρίων πεμπέτωσαν, τευξόμενοι περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῶν ζητουμένων. Μη ἀνιέτω δὲ ἐπίσκοπος ἐν Βυζαντίῳ, πρὶν ἂν κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ οἰκείου μητροπολίτου λάβῃ γράμματα τὰ καλούμενα συστατικά πρὸς τὴν βασιλείαν, μαρτυροῦντα τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἀποδημίας· ὁ δὲ μητροπολίτης ἀποδημῶν τὰ πατριαρχικά λαμβανέτω γράμματα, καὶ μὴ δι' ἑαυτῶν μηνυέτωσαν πρὸς τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ τῷ πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἀποκρισιαρίοις τῆς αὐτῶν διοικήσεως κοινούσθωσαν, καὶ αὐτοῖς συνεισίστωσαν. Ἐξεστι δὲ αὐτοῖς, καὶ διὰ τῶν ρεφερενδάρων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ διὰ τῶν ἀποκρισιαρίων τῶν πατριαρχῶν αὐτῶν, ἀναφέρειν τῷ βασιλεῖ. Ἡ δὲ ζ'.

διάτ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐὰν ἐπίσκοπος χρόνον πολὺν τῆς ἰδίας ἐκκλησίας ἀπολειφθῆ, μὴ χορηγείτω αὐτῷ δαπάνας ὁ οἰκονόμος, ἀλλ' ἡ τοιαύτη δαπάνη παρεχέσθω εἰς προφάσεις ἐκκλησιαστικὰς, καὶ εὐσεβεῖς. Καὶ ἡ γ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάταξις φησιν, ὅτι ἐπίσκοπος χωρὶς γραμμάτων τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ ἀνιῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλότριον ἑαυτὸν ποιεῖ τοῦ σχήματος. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι κατὰ χρείας ἀναγκαίας ἐκδημοῦντες οἱ ἐπίσκοποι γράμματα λαμβανέτωσαν τῶν πατριαρχῶν αὐτῶν, ἢ μητροπολιτῶν, ἢ κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν ἀποδημείωσαν· καὶ οἱ ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην χωρὶς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ μὴ ἀνίτωσαν, καὶ ὁ οὕτως ἀποδημῶν μὴ πλέον ἐνιαυτοῦ τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν ἐάτω. Ὁ δὲ παραγινόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει οἷοςδὴποτε ἐπίσκοπος εἰσίτω πρὸς τὸν πατριάρχην, καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. Τοῖς δὲ παρὰ ταῦτα καὶ ὑπὲρ τὸν χρόνον ἀποδημοῦσιν οἱ οἰκονόμοι δαπάνας μὴ χορηγείτωσαν, καὶ προτρπέτωσαν αὐτοὺς οἱ ἱερεῖς, ὑφ' οὓς τελοῦσι, διὰ γραμμάτων ὑποστρέφειν, καὶ ὑπερτιθεμένους πρὸς τοὺς ἀγῶνας καλείτωσαν, καὶ μὴ ὑποστρέφοντας εἶσω τοῦ ὠρισμένου χρόνου ἐκβαλλέτωσαν, καὶ ἄλλους χειροτονεύτωσαν. Τὰ αὐτὰ περὶ κληρικῶν οἰουδήτινος βαθμοῦ κρατεῖ. Ἡ δὲ ιβ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν παρακελεύεται, ἵνα ἐὰν τινος ἐκκλησίας ἀποστῶσι κληρικοί, ἕτεροι ἀντικαθιστάμενοι τὰς αὐτῶν σιτήσεις λαμβάνωσι, καὶ μηδὲ ὑποστρέφοντας αὐτοὺς λαμβάνειν αὐτὰς, καὶ μὴ κερδαίνειν αὐτὰς τοὺς χορηγοῦντας. Εἰ δὲ στερήσουσι, κτήσις αὐτῶν ῥητῇ τοῖς περιβάτοις ἀφορίζεται, ὥστε τὴν χορηγίαν τῆς σιτήσεως ἐκεῖθεν γίνεσθαι.

Σχόλιον.

Ἡ ββ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ

ετέθη εἰς τὰ βασιλικά. Οὐδὲ ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὕσα *νεαρά* (1) Ἰουστινιάνειος ς'. Οὐδὲ ἡ ζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὕσα *νεαρά* (2) Ἰουστινιάνειος ζζ'. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος πς'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ς'. τῶν βασιλικῶν τίτ. κβ'. περὶ τὸ τέλος οὕτως ἔχοντι Οὔτε δὲ μοναχὸν, οὔτε κληρικόν, οὔτε ἐπίσκοπον κελεύομεν ἔρχεσθαι ἐνταῦθα ἄνευ (3) τοῦ ὀσιωτάτου αὐτῶν πατριάρχου, καὶ εἰδέτωσαν ὡς ἀναξίους ἑαυτοὺς τοῦ σχήματος ποιήσουσι. Καὶ σημείωσαι ὅτι τὸ μὲν πλάτος τῶν νεαρῶν μόνου ἐπισκόπου ἐμνήσθη, τὰ δὲ βασιλικὰ οὔτε ἐπίσκοπον, οὔτε κληρικόν παραχωροῦσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιδημεῖν ἄνευ γνώμης τοῦ πατριάρχου. Ἡ θ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν, τίτ. α'. κεφ. ιη'. καὶ ιθ'. ἃ καὶ ἔχουσιν οὕτω κθῶς συνωψίσθησαν σὺ δὲ πρόσχευς μᾶλλον τῷ ις'. κανόνι τῆς ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων α'. καὶ θ'. συνόδου *εἰς* (4) ἐξάμηνον στενωχωρήσαντι τὸν τῆς ἀποδημίας χρόνον. Ἡ ιδ'. διάτ. τοῦ α' τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος νζ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. δ'. καὶ οὕτω σχεδὸν περιλήψεως ἔχουσα, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη· ἀνάγνωθι οὖν ταύτην. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Νικολάου συνοδικὴν σημείωσιν, τὴν γεγонуῖαν κατὰ τὴν ιδ'. τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς γ'. Ἰνδικτιῶνος, καὶ ὑποτυποῦσαν πόσον καιρὸν ὀφείλουσιν ἀπολιμπάνεσθαι ἀπροκρματίστως οἱ τῆς (5) μεγάλης ἐκκλησίας ἱερεῖς τε καὶ διάκονοι. Λέγουσι δὲ τινες ἐκ ταύτης μὴ ἀναιρεῖσθαι τοὺς περὶ τῶν ἀποδήμων κληρικῶν κανόνας, μηδὲ τὴν ἄνωθεν καταστρωθεῖσαν Ἰουστινιάνειον νεαράν.

Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τῶν ἐν τῷ παρόντι κεφαλαίῳ καταστρωμένων δύο Ἰουστινιανείων νεαρῶν, ἦγον τῆς πς'. καὶ τῆς ρκγ'. δύο ταῦτα ἐνομοθετήθησαν· ἐν μὲν τὸ μὴ ἐνδημεῖν εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ἀρχιερεῖς, ἢ μοναχοὺς, ἢ κληρικούς, ἄνευ γραμμάτων τοῦ πατριάρχου αὐτῶν, ἕτερον δὲ τὸ μὴ διατρέβειν

(1) X. Tr.—οὕχ εὑρηται ἐν 'E. 'I. B.—(2) X. Tr.—οὕχ εὑρηται ἐν 'E. 'I. B.

(3) ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει ἀναγινώσεται sine litteris, ἄνευ γραμμάτων

(4) X. Tr.—ἐξάμηνον E. 'I. B.—(5) X. Tr.—οἱ μεγάλης E. 'I. B.

ἀρχιερέα ἐπὶ πολὺ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἄμφω βλέπομεν ἀθετούμενα, οὔτε γὰρ οἱ ἀρχιερεῖς διὰ γραμμάτων πατριαρχικῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐνδημοῦσιν, ἀλλ' οἰκαιοθελῶς εἰς τὴν θύραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐρχόμενοι διδῶσιν εἶδῃσιν τῷ πατριάρχει, καὶ οὕτω τῆς μεγαλοπόλεως ἀκινδύνως ἐπιβαίνουσι, καὶ ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἐν αὐτῇ διατρίβοντες οὐδεμίαν κάκωσιν ὑπομένουσι, ζητητέον ὅπως τοῦτο γίνεται. Οἴομαι οὖν ὡς ἢ μὲν πς'. νεαρά ἢ διοριζομένη καθαιρεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους, κληρικούς τε καὶ μοναχοὺς, παρὰ γνώμην τοῦ πατριάρχου αὐτῶν ἐνταῦθα ἐπιδημοῦντας, ἀνηρέθη διὰ τῆς ργ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς μεταγενεστέρως οὔσης, καὶ διοριζομένης μὴ χορηγεῖσθαι δαπάνης τοῖς τοιοῦτό τι ποιῶσιν ἐπισκόποις ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν, καὶ εἰς τοῦτο μόνον περικλειούσης τὴν τιμωρίαν. Τὸ δὲ καθαιρεῖσθαι τοὺς ἐπέκεινα χρόνου κατὰ τὴν τοιαύτην ργ'. νεαράν, ἢ ἐπέκεινα ἐξαμήνου κατὰ τὸν ις'. κανόνα τῆς ἐν τῷ νκῷ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων συστάσης α. καὶ β'. συνόδου, διατρίβοντας ἐπισκόπους εἰς Κωνσταντινουπόλιν χωρὶς εὐλόγου αἰτίας, ἀνηρέθη ἀπὸ (1) προστάξεως τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ἀπολυθείσης κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον Ἰνδικτιῶνος ζ'. καὶ διοριζομένης ταῦτα ῥητῶς· Ταῦτα τοίνυν ἀναλογισαμένη ἡ βασιλεία μου πρὸς τὴν παροῦσαν ἐλθεῖν οἰκονομίαν ἠναγκάσθη καὶ ἄκουσα, καὶ θεσπίζει διὰ τοῦ παρόντος ταύτης προστάγματος μὴ πλείονα τοῦ παρά τε τῶν φιλευσεβῶν νόμων, καὶ τῶν θείων κανόνων ὑφαπλωθέντος κειροῦ τοῖς ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσιν ἐνδιατρίβειν δίχα τινὸς ἀπραϊτήτου ἐμποδισμοῦ ἐν τῇ μεγαλοπόλει, καὶ προφρανοῦς εὐλόγου προφάσεως, ἢ μὴν καὶ ἄκοντες τῆς μεγαλοπόλεως ἐκδληθήσονται. Ἡ μέντοι γε ἐν τῇ μεγαλοπόλει εἰσέλευσις αὐτῶν ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ τὴν ἔκπαλαι κανονικῶς καὶ νομίμως κρατήσασαν συνθήθειαν.

(1) X. Χρ. — διὰ Ε. Γ. Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ χρῆναι τοὺς ἐπισκόπους τὰς αἰτίας τῆς ὁδοιπορίας τῶν δι' αὐτῶν παριόντων ἐπισκόπων πολυπραγμονεῖν. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν κá.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν ἀπιόντων πρὸς βασιλέα, ἢ τοὺς περὶ αὐτόν. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιá. ιβ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ζ'. ή. θ'. κá. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρδ'. ρς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ὑποδοχῆς ξένων, καὶ περὶ εἰρηρικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν. Ἀποστόλων κανὼν ιβ'. λγ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ζ'. ή. ιá. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μά. μβ'. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν ιγ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν θ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κς'. Συνόδου ς'. κανὼν ιζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ διαφορᾶς εἰρηρικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν ιá. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Τίσι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους βοηθεῖν καὶ περὶ ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων μὴ χορηγούντων τοῖς ἐνδεέσιν ἐκκλησιαστικοῖς. Ἀποστόλων κανὼν νθ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ζ'.

Κείμενον.

Οἱ πενόμενοι αἵρετικοὶ οὐ λαμβάνουσι τὰ λεγόμενα ἀξιωματικὰ ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, ἢ τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς βιβλίον ἀ. τίτ. ἐ. διάτ. ἦ.

Σχόλιον.

Ἡ ἦ. διάτ. τοῦ ἐ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. κή. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη εἰς τὸ κείμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ συνόδων, καὶ τῶν εἰς αὐτὰς μὴ ἀπιόντων. Ἀποστόλων κανὼν λζ'. Συνόδου Νικαίας κανὼν ἐ. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιθ'. κά. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιή. ογ'. ος'. ιε'. Συνόδου στ'. κανὼν ἦ. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν στ'.

Κείμενον.

Ἡ β'. καὶ ιζ'. διάταξις τοῦ ἀ. τίτλου τῶν νεαρῶν βούλονται, ἅπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους τῷ Ἰουνίῳ, ἢ τῷ Σεπτεμβρίῳ γίνεσθαι συνόδους τῶν μητροπολιτῶν παρὰ τοῖς πατριάρχεις, καὶ τῶν ἐπισκόπων παρὰ τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἐξετάζεσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ, καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι, περὶ τε πίστεως, καὶ κανόνων, καὶ πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἄλλων, καὶ τὰ παρὰ τοὺς κανόνας ἀμαρτανόμενα διορθοῦσθαι. Οἱ δὲ ἄρχοντες, καὶ αἱ τάξεις αὐτῶν, μὴ ἐπιτιθέμενοι τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἐπισκόποις, ὑπερτιθεμένοις ποιεῖν τὰς συνόδους, ἢ μὴ μηνύοντες τῇ βασιλείᾳ, ἐσχάτως τιμωροῦνται.

Σχόλιον.

Ἡ β'. καὶ ιζ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν εἰσι τῆς μὲν ρκγ'. νεαρᾶς κεφ. ιγ'. τῆς δὲ ρλδ'. κεφ. ζ'. κατεστρώθησαν δὲ ἄμφω ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α. κεφ. κ'. καὶ κά. ἃ καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ· ἐνταῦθα γὰρ οὐ κατεστρώθησαν ὡς μὴ ἐνεργοῦντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον, ἢ κληρικὸν ἐμαγκιπατεύειν. Συνόδου καρθαγένης κανῶν λέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἀρμόζοντας αὐτοῖς τόπους παρὰ αἵρετικῶν κατεχομένους. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ρκά.

Κεῖμενον.

Ἡ λζ'. νεαρά (1) φησι τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀφρικῆς ἀσφαλῶς ἔχειν τὰς κτήσεις αὐτῶν, καὶ ἐὰν Ἕλληνες ἢ αἵρετικοὶ ἔχωσί τινας αὐτῶν ἢ οἴκους ἢ σκεύη, ἀφαιρεῖσθαι αὐτὰ, μὴ ἀντικειμένης αὐταῖς χρονίας παραγραφῆς.

Σχόλιον.

Ἡ λζ'. νεαρά ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφάλαιον οὐκ ἐτέθη, καὶ μὴ ματαιοπονήσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν τοὺς ἀναγνώστας τῷ δήμῳ προσκυνεῖν. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ις'.

(1) X. Tr. — ἡ λζ'. νεαρῶν 'E. I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ ἐπισκόπων μὴ ἐπιστρεφόντων τοὺς αἵρετικούς, καὶ περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, μὴ διδασκόντων τὸν λαόν· καὶ ὅτι ἐπίσκοπος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀπολογεῖται τῷ Θεῷ· καὶ πότε τοῦ λαοῦ ἁμαρτήσαντος, ὁ κληρὸς ἀφορίζεται. Ἀποστόλων κανὼν λστ΄. λθ΄. νή. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκγ΄. (1) Συνόδου στ΄. κανὼν ιθ΄. ξδ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν κοσμικόν τι πραττόντων, δημόσιον, ἢ ἰδιωτικόν, ἢ μίσθωσιν, ἢ ἐπιτροπήν. Ἀποστόλων κανὼν στ΄. πά. Συνόδου Χαλκηδόνης κανὼν γ΄. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιστ΄. Συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν ι. Συνόδου α΄. καὶ β΄. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιά.

Κείμενον.

Ἡ ιζ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος κωλύει τοὺς κληρικούς πάροδον ἔχειν εἰς τὰς δημοσίας πράξεις, ἢ τὰς ἀρμοζούσας ταῖς βουλαῖς. Καὶ ἡ μ΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. ἀπαγορεύει τοῖς ἐκκλησιακδίοις ἐμφανίζειν τελευταίας βουλήσεις, ποινὴν ἐκ παραβασίας (2) ὀρίζουσα ν΄. λιτρῶν. Καὶ ἡ νά. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι, καὶ ὑποδιάκονοι, καὶ μοναχοί, κἂν μὴ ἔχωσι χειροτονίαν, ἀλειτουργησίαν ἔχουσι πάσης ἐπιτροπῆς καὶ κουρατωρείας, σχολάζοντες μέντοι ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν, καὶ μὴ ἀμελοῦντες τῆς θείας λειτουργίας.

Σχόλιον.

Ἡ ιζ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ

(1) X. Τρ. ρκγ΄. ρκδ΄. — (2) X. Τρ. ἐκ παρὰ κανόνας.

ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ μ'. οὐδὲ ἡ νά. καὶ μάτην μὴ κοπία.

Κεῖμενον.

Ἡ δὲ β'. διάταξις τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐπίσκοπος ἢ μοναχὸς οὐ γίνεται κηδεμών· οἱ δὲ ἄλλοι κληρικοὶ τῶν ἰδίων συγγενῶν κηδεμονεύουσιν, ἐάν εἴσω δ'. μηνῶν παρὰ τῷ ἀρμοδίῳ δικαστῇ οἰκεία προαιρέσει καταδέξωνται, καὶ οὐ προκριματίζονται περὶ ἄλλην κηδεμονίαν. Οὔτε δὲ δημοσίων ἐκλήπτορες, ἢ τελῶν, ἢ κτήσεων ἀλλοτρίων, ἢ κουρατωρείας οἴκου, ἢ ἐντολεῖς δίκης, ἢ ἐγγυηταὶ ὑπὲρ τῶν τοιούτων αἰτιῶν, ἐπίσκοπος, ἢ οἰκονόμος, ἢ ἄλλος κληρικὸς γίνεται ὀνόματι ἰδίῳ, ἢ τῆς ἐκκλησίας, ἢ τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ. Τὰς δὲ παρακειμένας κτήσεις τοῖς αὐτῶν (1) εὐαγέσιν οἴκοις δύναται μισθοῦσθαι, καὶ ἐμφυτεύεσθαι, πάντων τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν ἐν συμβολαίῳ, ἢ ἐπὶ πράξεως (2) συναινούντων, καὶ φανερόντων συμφέρειν τὸ γινόμενον. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ σεπτοὶ οἴκοι τοῖς κληρικοῖς αὐτῶν μισθοῦσι, καὶ ἐμφυτεύουσι, χωρὶς τῶν δι' ἐτέρου νόμου κωλυθέντων προσώπων· καὶ αὐτοὶ παρὰ τῶν κληρικῶν ἐκλαμβάνουσιν. Ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστι, τὰ πράγματα αὐτοῦ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ προσκυροῦνται· εἰ δὲ οἰκονόμος, ἢ ἄλλος κληρικὸς, ποινὴν δίδωσι χρηματικὴν τὴν νομιζομένην τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ πιστεύσαντες αὐτοῖς τὰς διοικήσεις, ἢ λαβόντες αὐτοὺς ἐγγυητάς, οὐκ ἔχουσιν ἀγωγὴν κατ' αὐτῶν, ἢ πραγμάτων, ἢ ἐγγυητῶν, ἢ ἐκκλησιῶν, ἢ μοναστηρίων, ἀλλὰ καὶ τὴν συμβαίνουσαν τῷ δημοσίῳ βλάβην, οἰκοθεν ἀποθεραπεύουσι.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιά-

(1) X. Tr. — αὐτοῖς 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — ἐπὶ πράξει 'E. 'I. B.

νεις ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ α. κεφ. ιγ'. ιδ'. ιε. ἔχουσι δὲ ταῦτα καθὼς συνώψισθησαν. Ζήτει ἀναγκαίως καὶ τὴν κατὰ τὴν ἡ. τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τῆς ς'. ἰνδικτιῶνος γενομένην συνοδικὴν σημείωσιν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Λουκᾶ, χάριν τῶν ἐνεργούντων κληρικῶν δημοσιακᾶς δουλείας καὶ προσωπικᾶς, καὶ καταστρωθεῖσαν ἐν τῷ ις'. κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας δὲ τοῦ μακαρίτου κυρίου Ἰωάννου, κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἰνδικτιῶνος ἡ. γέγονε σημείωμα συνοδικόν, διοριζόμενον μὴ συνηγορεῖν διακόνους, ἢ ἀπλῶς ἐκκλησιαστικούς, ἢ μοναχοὺς, ὃ καὶ ἀνάγνωθι καταστρωθὲν ἐν τῷ ις'. κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. Κατὰ δὲ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τῆς δ'. ἰνδικτιῶνος, πατριαρχεύοντος τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγγιᾶλου, γέγονε σημείωμα συνοδικόν διαλαμβάνον παρομοίως (1) πῶ ἱερεῖ, καὶ τῶ διακόνῳ, καὶ τῶ ἀναγνώστῃ, καὶ πάντα ἱερωμένον ἀπέχεσθαι τῆς ἐνεργείας (2) τῶν κισμικῶν ὄφρικίων, καὶ τῶν δουλειῶν· οὗ δὲ σημειώματος ἡ δύναμις κατεστρώθη ἐν τῷ αὐτῷ κανόνι. Ἡ μὲν τοι ξη. νεαρά τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου παρακελεύεται μὴ ἀναδέχεσθαι ἐπιτροπᾶς, ἢ κουρατωρείας ὄρφανῶν κληρικούς, ἢ μοναχοὺς· ἐπιτρόπους δὲ γίνεσθαι καὶ διοικητᾶς ἐπὶ τελευταίων βουλημάτων παρραχωρεῖ, καὶ μᾶλλον εἴπερ ψυχικαὶ διαδόσεις ὀφείλουσι παρὰ τούτων προβαίνειν(3). Καὶ σημείωσαι τοῦτο, οὐδὲ γὰρ εὐρήσεις ἀλλαχοῦ κειμένην τὴν τοιαύτην διάταξιν (4). Ἀλλὰ καὶ ἡ πς'. νεαρά τοῦ αὐτοῦ βασιλέως θεσπίζει μῆτε ἐπίσκοπον, μῆτε τινὰ κληρικὸν συνηγορίας, ἢ μισθώσεων, ἢ ἐγγύαις ἐνασχολεῖσθαι· τὸν δὲ τοιοῦτόν τι ποιῶντα, ἐπὶ χρόνον μὲν τινα ἀφορίζεσθαι, ἐπιμένοντα δὲ καθαιρεῖσθαι· καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Διάκονος δὲ τις κωλυθεὶς ποτε παρὰ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου (5) Λουκᾶ τοῦ συνηγορεῖν, χρωμένου τοῖς διαληφθεῖσι κανόσι, καὶ λοιπαῖς νομοθεσίαις, εἶπεν ἐπὶ βασιλικῷ βήματος, παρόντος καὶ τοῦ πατριάρχου, μὴ ἔχειν χώραν τὰ τῶν τοιούτων κανόνων καὶ

(1) X. Tr. — παρ' ἰμοίου 'E. I. B. — (2) ἀπέχειν ἐκ τῆς ἐνεργείας X. Tr. — (3) X. Tr. — προβαίνειν 'B. 'I. B. — (4) X. Tr. — διάταξιν 'E. 'I. B. — (5) X. Tr. καὶ 'E — Κυρίλλου Λουκᾶ 'I. καὶ B.

νόμων εἰς τοὺς σήμερον συνηγοροῦντας, ἀλλ' εἰς τοὺς τότε σηνηγόρους τοὺς τεταγμένους εἰς πολιτικὰ δικαστήρια, καὶ λαμβάνοντας βασιλικά σιτηρέσια, καὶ ὑπὸ πριμικηρίους ὄντας, καὶ σφραγιζομένους ὑπὸ κοσμικῶν ἀρχόντων, ὅτε πάντως καλῶς οἱ κληρικοί ἐκωλύοντο συνηγόρων ὀφφίκια κοσμικὰ ἐνεργεῖν. Ἐπεὶ δὲ οἱ σήμερον συνηγοροῦντες ὡς ἐλευθέριόν τι σπούδασμα τὸ συνηγορεῖν μετέρχονται, οὐδὲ οἱ ἱερωμένοι ἐμποδισθήσονται συνηγορεῖν· καὶ κατασκευάζων τὸν οἰκείον λόγον ἐδικαιολογήσατο μὴ τὴν πράξιν, ἀλλὰ τὸν τρόπον κολάζεσθαι (1) παρὰ τῶν κανόνων. Οὐ μόνον γὰρ κληρικοί, ἀλλὰ καὶ ἐπίσκοποι ὑπὲρ φίλων ἀντιποιοῦμενοι συγγνωσθήσονται, καὶ ὑπὲρ ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως συνηγοροῦντες οὐκ αἰσχυρθήσονται, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ νόμιμα τοῦτο διατρανοῦσι. Τὸ δὲ συνηγορῆσαι κληρικόν, ὡς οἱ κοσμικοὶ ὀφφικιάλιοι, καὶ δέξασθαι σφραγίδα λαϊκοῦ, μισεῖται καὶ κολάζεται. Ὅτι δὲ τὸ συνηγορεῖν ὀφφίκιον ἦν ποτε κοσμικόν, καὶ σιτηρέσια ἐλάμβανον δημοσιακὰ οἱ τεταγμένοι σηνήγοροι, καὶ ὑπὸ πριμικηρίων ἦσαν, δῆλόν ἐστι ἀπὸ πολλῶν καὶ ἀνάγνωθι τὰ τελευταῖα κεφ. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἡ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ ἐπάρχου περὶ σηνηγόρων ἀναταττόμενα· διαλαμβάνουσι γὰρ τοὺς σηνηγόρους σύστημα εἶναι, καὶ ὑπὸ τοῦ κατὰ καιροῦς ἐπάρχου σφραγιζέσθαι. Ταῦτα εἰπὼν καὶ παραδεχθεὶς ἐξεχωρήθη καὶ παρὰ τοῦ πατριάρχου συνηγορεῖν ὡς καὶ πρότερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν συνόντων γυναιξὶ συνεισάκτοις. Συνόδου Νικαίας κανὼν γ'. Συνόδου ς'. κανὼν ε'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιη'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς Γρηγόριον *ἐπίσκοπον* (2) ἐπιστολῆς.

Κεῖμενον.

Ἡ ιθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικός

(1) εὐθύνεσθαι X. Τρ. — (2) X. Τρ. — οὐχ εἴρηται ἐν 'E. 'I. B.

φῆσιν, ὅτι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ μόναις συνοικεῖωσαν μητράσιν αὐτῶν, καὶ θυγατράσι, καὶ ἀδελφαῖς καὶ ταῖς πρὸ τούτου γαμηθείσαις αὐτοῖς. Καὶ ἡ ἀ. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· Μὴ ἐχέτωσαν αἱ διακόνισσαι συνόντας αὐταῖς τινας ἐν τάξει δῆθεν ἀδελφῶν, ἢ συγγενῶν, ἢ τῶν καλουμένων ἀγαπητῶν, ἀλλ' ἢ (1) καθ' ἑαυτὰς οἰκεῖωσαν, ἢ τοῖς ἀληθέσιν αὐτῶν ἀδελφοῖς, ἢ θείοις, ἢ γονεῦσιν, ἢ παισίν. Εἰ δέ *τις* (2) λέγοιτο συνεῖναι ἐν ἐσχηματισμένῃ ἀγαθῇ προσηγορίᾳ, πονηρᾷ δὲ ὑποψία, μὴ χειροτονεῖσθω, καὶ χειροτονηθεῖσα τοῦ σχήματος ἐκπιπέτω, ὑπεύθυνος οὖσα σὺν αὐτῷ καὶ τούτῳ τῷ νόμῳ καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς τοὺς φθορέας κολάζουσιν. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· Μηδεὶς κληρικὸς γυναῖκα μὴ ἔχων, ἐπέισακτον ἐχέτω ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλὴν μητρὸς, καὶ ἀδελφῆς, καὶ θυγατρὸς, καὶ τῶν ἄλλων ἀνυπόπτων· εἰ δὲ μὴ ταῦτα παραφυλάττοι, καὶ δις ὑπομνησθεῖς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τῶν συγκληρικῶν μὴ ἐκβάλλῃ αὐτήν, ἢ κατηγορηθεῖς ἀποδειχθῆ συναναστρεφόμενος ἀσέμνως αὐτῇ (3), καθαιρείσθω, καὶ διδόςθω τῇ βουλῇ τῆς πόλεως ἧς ἦν κληρικὸς. Ἐπίσκοπος δὲ καθόλου γυναικὶ συνοικῶν, καθαιρεῖται. Οὔτε δὲ διακόνισσα συνοικεῖν δύναται τινὶ δυναμένῳ σχεῖν ὑποψίαν ἀσεμνον· ὑπομιμνησκομένη δὲ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου εἰς αὐτὸν ἐκβαλεῖν ὑπερτίθηται, στερεῖται τῆς ὑπηρεσίας, καὶ τῶν διαρίων, καὶ ἐμβάλλεται εἰς μοναστήριον ὄλην τὴν ζωὴν αὐτῆς· καὶ τὰ πράγματα αὐτῆς (4), εἰ μὲν ἔχει παῖδας, ἀναλόγως εἰς αὐτήν καὶ αὐτοὺς μερίζονται, καὶ τὸ ἀρμόζον αὐτῇ μέρος τὸ μοναστήριον ὑπὲρ ἀποτροφῆς αὐτῆς λαμβάνει· εἰ δὲ μὴ ἔχει παῖδας, ἢ ἐκκλησία ἐν ἧ ἦν, καὶ τὸ μοναστήριον ἐξ ἴσης αὐτὰ μερίζονται.

(1) X. Τρ. — ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰς 'Ε. 'Ι. Β. — (2) X. Τρ. — ἐλλείπει ἐν ἑ. 'Ι. Β. — (3) X. Τρ. — αὐτὸς 'Ε. 'Ι. Β. — (4) X. Τρ. — αὐτοῦ 'Ε. 'Ι. Β.

Σχόλιον.

Ἡ ιθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, ἀλλ' οὐδὲ ἡ α. διάτ. τοῦ α τίτ. τῶν νεαρῶν. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τίτ. α. κεφ. νδ'. νέ. νστ'. ἅτινα κεφάλια οὕτως ἔχουσιν ὡς συνωψίσθησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Πῶς δεῖ ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, ἢ ἐγκρατευομένους, εἰσιέναι πρὸς γυναῖκας. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λη'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν κβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν κληρικὸν συνεστιᾶσθαι τῷ δευτερογαμοῦντι, ἢ παρανόμως γαμοῦντι. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ζ'. Τιμοθέου κανὼν ι'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τοῦ μὴδὲν τοὺς κληρικούς ποιεῖν ἄνευ τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν. Ἀποστόλων κανὼν λθ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν τοὺς κληρικούς ἐκ συμβολῆς συμπόσια. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τῆς ἐκ χρόνου τάξεως τῶν ἐπισκόπων, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ καθεζονται, καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιή. Συνόδου Λαοδικείας κ'. νστ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν πστ'. πθ'. Συνόδου στ'. κανὼν ζ'.

ΤΙΤΛΟΣ Θ.

ΠΕΡΙ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ καὶ ΔΙΚΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ,
ΚΑΙ ΚΛΗΡΙΚΩΝ, ΚΑΙ ΑΦΟΡΙΣΜΟΥ, ΚΑΙ ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ,
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ, ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ
Η ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ ΛΥΕΙ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΤΙΝΕΣ, καὶ παρὰ τίσιν κατηγοροῦσιν ἐπισκόπων ἢ κλη-
ρικῶν. Ἀποστόλων κανὼν οδ'. Συνόδου τῆς ἐν Κων-
σταντινουπόλει κανὼν στ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν
θ'. κά. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ή. ιά. ιβ'. ιέ. λ'. ρκή.
ρκθ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. ά.

Κεῖμενον.

Γενικῶς περὶ τῶν κωλυομένων κατηγορεῖν οἰουδήποτε
προσώπου ἐπὶ δημοσίῳ ἐγκλήματι οἰαλαμβάνει βιβλίον θ'.
τοῦ κώδικος τίτ. ά. καὶ βιβλίον μή. τῶν διατάξεων τίτ.
β'. Περὶ δὲ ἐγκληματικῶν, καὶ κανονικῶν, καὶ χρηματικῶν
ζητήσεων, εἴρηται ἐν τῷ κώδικι καὶ ταῖς νεαραῖς· φησὶ
γὰρ βιβλίον ά. τίτ. β'. διάτ. στ'. ὅτι τὰς ἀναφουμένας
κανονικὰς ἀμφισύητήσεις (1) ἐν ὄλω τῷ Ἰλλυρικῷ οὐ
δεῖ τέμνεσθαι παρὰ γνώμην τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κων-
σταντινουπόλεως, καὶ τῆς αὐτῆς συνόδου, ἣτις ἔχει τὰ
προνόμια τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. Καὶ τίτ. γ'. διάτ. κβ'.
ὅτι ὁ κατὰ συκοφαντίαν ἐπὶ παραστάσει παρὰ δικαστῆ
προσφόρῳ αἰτιώμενος ἐπίσκοπον λ'. δίδωσι λίτρας. Καὶ
διάτ. κέ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι οἱ κληρικοὶ Κωνσταντινου-

---

(1) Ζητήσεις Χ. Τρ.

πόλεως τῶν ἐναγόντων μὴ βουλομένων αὐτοῖς ἐνάγειν παρὰ τῷ πατριάρχῃ, παρὰ μόνοις τοῖς ἐπάρχοις δικάζονται ἐνάγοντες καὶ ἐναγόμενοι χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς ὑπὲρ ἰδικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν. Καὶ οἱ μὲν κληρικοὶ τὸν οἰκονόμον ἢ τὸν ἐκκλησιέκδικον διδῶσιν ἐγγυητὴν καὶ οὐχ ἕτερον ἕως ν'. λιτρῶν, καὶ ἐὰν ὑπερβαίῃ τὸ πρᾶγμα ὁμολογίαν ἐνώμοτον ἐπὶ τῷ ὑπερβαίνοντι ποσῷ ποιοῦσιν.

Σχόλιον.

Ὁ ἀ. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι βιβλίον τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. λδ'. κεφ. κγ'. καὶ μετὰ τὸ αὐτὸ κεφ. εἰσὶν ἕτερα κεφ. διδάσκοντα τίνες δύνανται κινεῖν ἐγκληματικὰ δικαστήρια, καὶ τίνες οὐ δύνανται ἄ καὶ ἀνάγνωθι. Ὁ β'. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστι βιβλίον ξ'. τίτ. λδ'. καὶ ζήτηι τὸ ἀ. τούτου κεφ. καὶ ἐφεξῆς διάφορα* κεφάλαια* (1) περὶ ἐγκληματικῶν κατηγοριῶν διδάσκοντα. Ἡ γ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι τῶν βασιλικῶν βιβλίον ε. τίτ. ἀ. κεφ. στ'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Τὸ παρὸν δὲ κεφ. διαλαμβάνει παρὰ τίσιν ὀφείλουσιν ἐνάγεσθαι χάριν ἐγκληματικῶν καὶ χρηματικῶν ὑποθέσεων ἐπίσκοποι καὶ κληρικοί. Γίνωσκε δὲ ὅτι ἐστὶ νεαρά τῶν εὐσεβῶν βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἡρακλείου διοριζομένη, μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικόν, μήτε μοναχόν, χρηματικῆς ἢ ἐγκληματικῆς χάριν αἰτίας παρὰ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ἐνάγεσθαι ἄρχοντι, ἀλλὰ παρὰ μόνοις τοῖς ἰδίῳ ἐπισκόποις, ἢ μητροπολίταις, ἢ πατριάρχεις. Τὰ αὐτὰ διορίζεται καὶ τὸ κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς δ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ςφθ'. ἔτους ἀπολυθὲν χρυσόβουλλον τοῦ αἰοδίου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, προστιθέμενον ταῦτα ῥητῶς· Εἰ δὲ μερισμὸς ἐν τοῖς διαμαχομένοις (2) ἐστὶ, καὶ ὁ μὲν τῆς κοσμικῆς φαίνεται καταστάσειος, ὁ δὲ τῷ θεῷ κλήρω ἐγκατείλεται, ὁ ἐνάγων τήνικαῦτα τῷ φόρῳ τοῦ ἐναγομένου ἐξάπαν-

(1) X. Tr.—(2) ἐν ταῖς ἰδίῳ X. Tr.

τος ὑποκείσεται, καὶ ἕκαστος εἰς τὸ πρόσφορον δικαστήριον ἀπελεύσεται, εἰ μήπου πολλάκις τις τῶν ἀπάντων τὸ βασιλικὸν δικαστήριον ἐπιζητοίη. Τότε γὰρ σχολαζόντων ἀπάντων ἡ βασιλικὴ μεγαλειότης διαγνώσεται τῇ δίκῃ, καὶ τεμεῖ τὸ ἀμφίβολον. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ἐ. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. Ἡ κβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κρφ. β'. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ζήτηι τοῦτο καταστρωθὲν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ μά. κανόνος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου· ἡ δὲ κέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Σημείωσαι. Τοῦ τοιούτου δὲ χρυσοβούλλου ἡ περικοπὴ ἢ διοριζομένη προσδέχεται πάντας τοὺς ἐλχομένους εἰς οἰονδηποτοῦν δικαστήριον, καὶ ζητοῦντας τοῦ βασιλικοῦ βήματος τὴν ἀκρόασιν, ἐσχόλασεν ἀπὸ μεταγενεστέρας προστάξεως τοῦ αὐτοῦ βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἀπολυθείσης κατὰ μῆνα Μάιον, ἰνδικτιῶνος γ'. καὶ διοριζομένης (1) μετὰ τὸ προοίμιον ταῦτα ῥητῶς· Διορίζεται οὖν πᾶσιν ὑμῖν τοῖς τῶν δικαστηρίων πρεσβυτέρων ἢ βασιλείᾳ μου, μηκέτι τὸ ἀπὸ τοῦδε προσέχειν οἰκδῆτινι ἀντιγραφῇ κωλυοῦση τινὰ τῶν δικαστῶν τὴν ἐπ' αὐτῷ καταπεμφθεῖσαν δίκην γυμνάζειν, καὶ διὰ κινναβάρεως ὑποσημασμένη τυγχάνη, καὶ τὴν κηρόβουλλον σφραγίδα φέρηται· ἀλλὰ μετὰ τὴν τοῦ λιβέλλου δόσιν, εἰ μὲν, ἐντὸς τῶν εἴκοσιν ἡμερῶν τῆς διασκέψεως, ὁ ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἐλκόμενος λύσιν τῆς βασιλείας ἡμῶν πορίσῃται, καὶ ἕτερον δικαστὴν τῷ ἐφ' ὃν πρότερον παρεπέμφθη ἡ δίκη παραζευγνύουσιν συνιέναι τοὺς ὀρισθέντας κατὰ ταυτὸν δικαστὰς, καὶ τὴν τομὴν (2) ἐπάγειν τοῖς ἀμφιβόλοις ἔννομον. Εἰ δ' ὁ τῶν εἴκοσιν ἡμερῶν παραδράμη χρόνος, μήτε συνδικαστὴν ἕτερον παραδέχασθαι, ὅτι καὶ τῷ νόμῳ τοῦτο (3) δοκεῖ, μήτε μὴν προφάσει τοῦ ἐπὶ τὸ τῆς βασιλείας μου ἔθιμα ὀρισθῆναι ἴσως ἐς ὕστερον τὴν δίκην γενέσθαι εἰσα-

(1) καὶ διαλαμβανούσης X. Τρ. — (2) X. Τρ. — τὴν τὸ μὲν Ε. Ή. Β. — (3) X. Τρ. — τούτῳ Ε. Ή. Β.

γώγιμον ἐμποδίζεσθαι ὅλως εἰς τὴν διάγνωσιν, ἀλλὰ τέμνειν τὴν καταπεμφθεῖσαν τούτου ἀμφιβολίαν κατὰ τὴν τοῦ νόμου ἀκρίβειαν, μὴ αποκλειομένου πάντως τῷ δικάζομένῳ τοῦ τῆς ἐκκλητίου δικαστηρίου, εἴ γε βεβλάφθαι οἴεται. Καὶ τοῦτο πάντες ὑμεῖς γινώσκοντες οἱ δικάζοντες σπεύδετε τὰς ἀνατεθειμένας ὑμῖν δίκας τηρεῖν, καὶ (1) τέλος ταύταις ἐπάγειν ἔννομον. Οὐ βούλεται δὲ ἡ βασιλεία μου μετὰ τὸ παραπεμφθῆναι ὅλως τινὶ τῶν δικαστῶν ὑπόθεσιν κατὰ πρόσταξιν αὐτῆς, ἐξ οἰαςδήτινος μεταγενεστέρας γραφῆς ἐπιτρεπούπης εἰς τὴν βασιλείαν μου εἰσαχθῆναι τὴν δίκην, τὴν διάγνωσιν ἐμποδίζεσθαι, ἀλλὰ προβαίνειν ταύτην ἕως τέλους ἀνυποστόλως παρὰ τῷ αὐτῷ δικαστῇ, ἢ τοῖς ὡς ἀνωτέρω εἴρηται συνδεδομένοις τούτῳ συνδικασταῖς, ἐντὸς δηλ. τῆς τῶν κ'. ἡμερῶν διασκέψεως· μετὰ δὲ τὴν τῆς δίκης περαίωσιν τῷ ἀδικηθῆναι ἴσως οἰομένῳ ἐπ' ἀδείας εἶναι καὶ ἕτερον ἐπικαλέσασθαι κατ' ἐκκλητον δικαστήριον, ἢ τὴν τοῦ κράτους ἡμῶν ζητῆσαι ἀκρόασιν.

Κεῖμενον.

Καὶ οἱ νόμοι γὰρ, καὶ οἱ κανόνες κωλύουσι κληρικὸν ὁμνῦναι, ὁ δὲ οἰκονόμος ἐναγόμενος οὐ δίδωσιν ἐγγυητὴν, καὶ αὐτὸς δὲ, καὶ οἱ κληρικοὶ δύο νομίσματα ὑπὲρ ὑπομνήσεως καὶ προβολῆς διδῶσιν ἐντολέως, καὶ τὰ λοιπὰ δαπανήματα φειδωλότερον (2) ποιοῦσι. Καὶ ἡ λβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ, καὶ οἱ μοναχοὶ διάξιμοι οὐ γίνονται, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἄρχουσι τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἐνάγονται· ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ εὐρισκόμενοι παρὰ μόνοις τοῖς ἐπάρχοις (3) ἐνάγονται, ἔνθα καὶ ἡ τιμὴ αὐτοῖς φυλάττεται, καὶ συνηγόρους λαμβάνουσιν. Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ὑπὲρ ἰδίων πραγμάτων ἐναγόμενοι *μόνους τοὺς οἰκονόμους* (4), ἢ τοὺς ἐκκλησιεχδίκους διδῶσιν ἐγγυητάς. Παρὰ δὲ τοῖς

(1) X. T. — ὡς τέλος E. 'I. B. — (2) X. Tp. — φειδωλοτρῶς E. 'I. B. — (3) X. Tp. — ὑπάρχοις E. I. B. — (4) X. Tp. — οὐχ εὔρηται ἐν E. 'I. B.

ἐπάρχοις χρηματικῶς ἐναγόμενοι, ἢ ἀλλήλους ἐγγυῶνται, ἢ ἐνυποθήκους ποιοῦσιν ὁμολογίας. Ὑπὲρ δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μόνος ὁ οἰκονόμος ἐνάγεται, ὃν χρὴ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου γίνεσθαι, καὶ δίδωσι τὸν ἐκκλησιέκδικον ἐγγυητήν. Καὶ ἐν μὲν τοῖς ἥττοσι δικαστηρίοις ὑπὲρ ὑπομνήσεως διδῶσιν οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ τοῖς ἐκβιβασταῖς (1) οὐ πλέον τοῦ νομίσματος. Εἰ δὲ δι' ἐκβιβαστοῦ τῶν ἐπαρχῶν ἀπὸ ψήφου αὐτῶν ὑπομνησθῶσιν ἐν ἐπαρχίᾳ (2), οὐ πλέον δύο νομισμάτων διδῶσιν ὑπὲρ σπορτούλων. Ἐν Βυζαντίῳ δὲ νομίσματα γ'. δίδωσιν ὁ ἐξωτικὸς κληρικὸς ὑπὲρ σπορτούλων, ἐφ' ὅσηδῆποτε ποσότητι (3) ἐναγόμενος. Ὁ ἐκβιβαστῆς οἰονδήποτε κληρικὸν ὑβρίζων, ἢ σκύλλων, ἀποζώννυται καὶ ἐσχάτως τιμωρεῖται. Εἰ δέ τινες φανῶσιν ἀδίκως αὐτοῖς ἐνάγοντες, διδῶσιν αὐτοῖς πάσας τὰς κατὰ πρόφασιν αὐτῶν ἐκ προοιμίου τῆς δίκης (4) προσγενομένας αὐτοῖς δαπάνας.

Σχόλιον.

Οὐχ εὕρισκω νόμον ἢ κανόνα κωλύοντα, ἢ ἐπιτρέποντα τοὺς κληρικοὺς ὁμνύειν, μήποτε οὖν ἡ παροῦσα νομοθεσία ἀπεῖδε πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐν εὐαγγελίοις εἰρημένον περὶ τοῦ μὴ ὁμνύειν τινὰ, καὶ ἀντὶ τῆς ἀγίας γραφῆς νόμου καὶ κανόνος ἐμνήσθη. Ἡ δὲ λβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ β'. σχόλιον τοῦ κζ'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτλου.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν.

Ἡ δὲ ν'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι οἱ κληρικοὶ καλῶς ἐν συμβολαίῳ ἀπολέγουσι τῇ τοῦ φόρου παραγραφῇ. Γενικῶς γὰρ ἕξεστιν ἐκάστῳ τῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ καταφρονεῖν. Καὶ διάτ. β'. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ἐὰν πρὸ τελείας ψήφου κληρικὸς ἐκκαλέσῃται, τὴν

(1) ἐκβιβασταῖς X. Τρ. — (2) ἐπαρχίαις X. Τρ. — (3) X. Τρ. — ἐφ' ὅσον δήποτε πράγμα Ε. Γ. Β. — (4) ἐκ προοιμίων X. Τρ.

ὠρισμένην ἐκ τούτου ποινήν κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ν'. τοῦ ἀργυρίου λιτρῶν, ὁ φύσκος οὐ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῖς πένησι διανέμεται. Ἡ δὲ ζ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου, ὅτι ἐπὶ μόνων χρηματικῶν μεταξὺ συναινούντων, οὐ μὴν καὶ ἀκόντων ἰσχυρῶς ἐπίσκοπος διχάζει. Καὶ διάτ. ἡ. ὅτι ἡ τῶν ἐπισκόπων ψῆφος ἔρρωται μεταξὺ τῶν ἐπιλεξαμένων αὐτούς, καὶ ἔοικε ταῖς ψήφοις τῶν ἐπάρχων, ἀφ' ὧν (1) ἐκκαλεῖσθαι οὐκ ἔξεστι. Καὶ διάτ. ιγ'. ὅτι βουλόμενος ὁ ἐνάγων, οὐ μὴν καὶ ἄκων, ἐνάγει παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, τῷ οἰκονόμῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ κληρικοῖς, εἴτε πρὸς αὐτούς, εἴτε πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἔχει. Καὶ κθ'. διάτ. ὅτι μηδεὶς ἐκ πρώτης αἰτιάσθω κληρικὸν παρὰ τῷ πατριάρχῃ, ἀλλὰ παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ. Εἰ δὲ πρὸς αὐτὸν ὑπόπτως ἔχει, παρὰ τῷ μητροπολίτῃ, εἰ δὲ κάκεινος ὑποπτὸς ἐστὶ, δεῖ συνδικάζειν αὐτῷ ἐκ προσώπου τῆς ὅλης συνόδου, τρεῖς τοὺς κατὰ τὴν τάξιν τῆς χειροτονίας πρωτεύοντας· καὶ εἰ μὴ (2) στερχθῆ τὰ κεκριμένα τὸν τῆς διοικήσεως πατριάρχην ἐπικαλεῖσθαι, καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου κεκριμένοις ἐμμένειν, ὡς ἂν εἰ ἐξ ἀρχῆς *αὐτὸς*(3) ἐδίκασεν· οὔτε γὰρ ἐκκαλοῦνται αἱ τῶν πατριαρχῶν ψῆφοι· τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν τοῖς ἐπισκόποις ἐναγόντων. Ἐξεστι δὲ παρὰ τῷ πατριάρχῃ αἰτιάσθαι (4), ἐφ' ᾧ διὰ γραμμάτων αὐτοῦ τὴν ὑπόθεσιν ἐπισκόπῳ παραπεμφθῆναι, καὶ οὐ πλέον δ'· κερατίων ὑπὲρ σπορτούλων λαμβάνει ὁ παρὰ πατριάρχου ἢ μητροπολίτου(5) πεμπόμενος κληρικὸς, ἢ ἔνθα ἐπίσκοπος ὁ πεμφθεὶς εἴη, οὐ πλέον τῶν ἐξ νομισμάτων, ἐφ' οἷαδὴποτε αἰτία ἢ ποσότητι. Ὁ δὲ πατριάρχης ἀκροᾶται τῆς ἐκκλήτου τῶν ἐξ ἐπιτροπῆς αὐτοῦ δικασάντων ἐπισκόπων, ἢ μητροπολιτῶν. Ὁ δὲ παρὰ

(1) X. Τρ. — ἐφ' ὧν B. — (2) εἰμῆ B. ἐν περισελιδίῳ. — (3) X. Τρ. — ἐλ· λείπει ἐν B. — (4) X. Τρ. — αἰτοῦσθαι B. — (5) πατριάρχῃ ἢ μητροπολίτῃ X. Τρ.

ταῦτα ποιῶν διπλοῦν δίδωσι τὸ ὑπὲρ εἰσπραχθέν· καὶ γίνε-
ται παρὰ τοῦ πατριάρχου, ἢ τοῦ μητροπολίτου, ὑπὸ
ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον, ἐκβαλλόμενος (1) τῶν ἐκκλη-
σιαστικῶν καταλόγων. Ταῦτα μὲν ἔνθα πρὸς ἐκκλησια-
στικὴν ὄρα τὸ πρᾶγμα κατὰστασιν. Εἰ δὲ πολιτικὴ εἶη
ἢ ἀμφοισβήτησις, οὐκ ἀναγκάζεται ὁ ἐνάγων, ἢ ὁ κα-
τηγορῶν ταῦτα φυλάττειν, ἀλλ' ἄδειαν ἔχει παρὰ τοῖς
ἄρχουσι κινεῖν. Ἡ δὲ δ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου τῶν
νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐάν τις ἔχη δίκην χρηματικὴν πρὸς
κληρικόν, ἐντυγχανέτω τῷ ἐπισκόπῳ ὑφ' ὃν τελεῖ ὁ ἐνα-
γόμενος, καὶ ἀγράφως κρινέτω ἀζημίως· καὶ εἰ βούλονται
τὰ μέρη, γίνεται ψῆφος ἔγγραφος (2). Εἰ δὲ κατὰ τινα
πρόφασιν οὐ δύναται τεμεῖν τὴν ὑπόθεσιν ὁ ἐπίσκοπος,
τότε παρὰ τοῖς ἄρχουσιν ἡ δίκη λέγεται, φυλαττομένων
τοῖς κληρικοῖς τῶν προνομίων. Εἰ δὲ περὶ ἐγκλημάτων
ζητεῖται, εἰ μὲν πολιτικῶν, οἱ ἄρχοντες δικάζουσιν ἐν
Βυζαντίῳ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις, τῆς δίκης μετὰ προκάταρ-
ξιν μὴ ὑπερβαινούσης δύο μῆνας. Καὶ ἐάν φανῇ ποινηῆς
ἄξιος ὁ κληρικὸς, πρότερον γυμνοῦται διὰ τοῦ ἐπισκό-
που τῆς ἱερατικῆς ἀξίας, καὶ οὕτως ὑπὸ τὰς χεῖρας
γίνεται τοῦ νόμου. Εἰ δὲ τὸ ἀμάρτημα ἐκκλησιαστικόν
ἐστίν, ὁ ἐπίσκοπος κρινέτω κατὰ τοὺς κανόνας, οἷς τισὶ
καὶ οἱ νόμοι ἔπονται, καὶ μὴ ἐπικοινωνεῖτωσαν οἱ ἄρχον-
τες τῇ ζητήσει. Καὶ ἡ ἱε. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου
φησιν, ὅτι ὁ ἔχων πρὸς τινα τῶν ἀσκητῶν, ἢ παρθένων
ἱερωμένων, ἢ γυναικῶν οὐσῶν ἐν μοναστηρίῳ τῷ ἐπισκό-
πῳ αὐτῶν προσίτω. Ὁ δὲ μετὰ σεμνότητος αὐτὸν ἢ
αὐτὴν ἀγαγέτω διὰ τῶν ἡγουμένων, ἢ τῶν ἀποκρισιαρίων,
ἢ ἐτέρων ἐπεικῶν, καὶ σκοπεῖτω· ὁ ἄρχων δὲ πειρώμενος
παρεμβαλεῖν ἑαυτὸν διαδέχεται (3), καὶ ζημιοῦται τῷ

(1) X. Tr. — ἐκβαλλόμενος B. — (2) B. ἐν περισελιδίῳ. — ἄγραφος X. Tr. —

3) Ὁδὲ διαδέχεται διορθ. B. ἐν περισελιδίῳ, ἡμεῖς νομίζομεν τὸναντίον ὅτι τὸ ἀρ-

φίσκω δέκα λίτρας, ἅμα τῇ αὐτοῦ τάξει. Οἱ δὲ ἐκβιβα-
σται ἐγκλείονται εἰς τὰ κάγκελλα (1), καὶ προσηκόντως
σωφρονίζονται, καὶ διὰ τῶν ἐπισκόπων κωλύονται τοῦ
λοιποῦ ἐκβιβάζειν.

Σχόλιον.

Ἡ ν'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός
ἐστι κεφ. θ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν.
Τὸ δὲ ῥῆμα τὸ λέγον (2) ἐν τῷ κώδικι, γενικῶς γὰρ ἔξε-
στιν ἐκάστῳ τῶν ὑπὲρ ἐαυτοῦ καταφρονεῖν, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ
βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώ-
δικος οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς βασιλικοῖς· οὐδὲ ἡ ζ'. διάτ. τοῦ αὐ-
τοῦ τίτ. καὶ βιβλίου, οὐδὲ ἡ ἡ. οὐδὲ ἡ ιγ'. οὐδὲ ἡ ιθ'. (3).
Ἀνάγνωθι καὶ τὸ μδ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου
μέρος ὃν τῆς ρκγ'. νεαρᾶς, καὶ λέγε κατὰ τοῦτο γίνεσθαι
τοὺς ἐλκυσμοὺς πρότερον παρὰ τοῖς ἐπισκόποις. Τῷ δὲ ς'.
κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου μὴ προσχῆς, διάταξις γάρ
ἐστι τοῦτο, καὶ ἀνηρέθη ὑπὸ τῆς ῥηθείσης μεταγενεστέρως
νεαρᾶς· ἀλλὰ μηδὲ ἑτέρα Ἰουστινιανείῳ νεαρᾶ προσχῆς ἕτε-
ρόν τι λεγούσῃ, ὅτι οὐδὲ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, κἂν εὐρί-
σκηται. Ἀλλ' ὅσον μὲν εἰς τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς ἐπισκόποις,
καὶ τοῖς μητροπολίταις λαλεῖσθαι τὰς ὑποθέσεις, καὶ οὕτως
ἔρχεσθαι αὐτὰς εἰς τὸν πατριάρχην, πρόσχες τῷ ῥηθέντι μδ'.
κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου. Ὅσον δὲ εἰς τὸ μὴ ἔχειν
μετουσίαν τινὰ τοὺς πολιτικούς, ἢ στρατιωτικούς ἄρχοντας
κατὰ τῶν ἱερωμένων, πρόσχες τῇ νεαρᾶ τῶν βασιλέων Κωνσταν-
τίνου, καὶ Ἡρακλείου, καὶ τῇ νεαρᾶ τοῦ βασιλέως κυρίου
Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὧν μνείαν ἐποιησάμεθα ἐν τῇ κἀταρ-
χῇ τοῦ παρόντος τίτλου. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιε'. κανόνα τῆς
ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, καὶ τὸν θ'. κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι,
καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς λύοντα -πᾶσαν ἀμφιβολίαν. Τὸ πλάτος δὲ
τῆς κθ'. διατ. ἥτις οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά, οὕτως ἔχει·

νητικὸν περιττὸν, διότι διαδέχεται ἐνταῦθα σημαίνει ἀντικαθίσταται δι' ἄλλου
διαδόχου. Δ. Ἐκδ.

(1) εἰς τὸ κάγκελλον X. Τρ. — (2) X. Τρ. — τὸ λεγόμενον Ε. 'Ι. Β. —
(3) X. Τρ. — ἠλείπει ἐν Ε. 'Ι. Β.

Κατὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐπισκοπικῶν ἀποφάσεων οὐκ εἶναι χώραν ἐκκλησίᾳ τοῖς πρὸ ἡμῶν νενομοθέτηται. Ἡ μέγτοι δ' διάτ. ἐστὶ νεαρὰ πγ'. τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά· καὶ ἡ ἐ. διάτ. ἐστὶ νεαρὰ οθ'. καὶ οὐδὲ αὐτὴ ἐπεγνώσθη.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Γίνωσχε δὲ ὅτι ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτλου τούτων πασῶν ἰσχυροτέρα οὔσα, ὡς καὶ μεταγενεστέρα, φησὶν, ὅτι ἐάν τις τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ κατηγορήσῃ ἐπὶ αἰτία δυναμένη κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνας ἐμποδίσαι τῇ χειροτονίᾳ, ἐπεχέσθω αὕτη (1), καὶ ὁ μέλλων χειροτονεῖν ἐξεταζέτω τὴν αἰτίαν παρόντος καὶ ἐπεξιόντος τοῦ κατηγοροῦ, ἢ ἀναβαλλομένου ἐπὶ τρεῖς μῆνας πληρῶσαι τὴν κατηγορίαν. Καὶ εἰ μὲν ἀνεύθυνος φανῇ, χειροτονεῖσθω, εἰ δὲ ὑπεύθυνος, ἐμποδιζέσθω. Ὁ δὲ κατήγορος μὴ ἀποδείξας ἢ ἀποφυγὼν, ἐκβάλλεται τῆς ἐπαρχίας ἐν ἣ κατοικεῖ. Τῆς δὲ χειροτονίας πρὸ ἐξετάσεως γενομένης, ὁ μὲν χειροτονηθεὶς ἐξωθεῖται, ὁ δὲ χειροτονήσας ἐπὶ ἐνιαυτὸν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας χωρίζεται, καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ προσχυροῦται. Τὰ αὐτὰ φησι καὶ ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐ μόνον περὶ χειροτονίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ ἡγουμένων. Διαλλάττει δὲ λέγουσα, ὅτι ὁ κατήγορος μὴ ἀποδείξας (2) ἀλλ' ἀποστάς, εἰ μὲν κληρικός ἐστίν, ἐξωθεῖται τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς σωφρονίζεται καὶ ὅτι γινομένης τῆς χειροτονίας πρὸ ζητήσεως, ὁ χειροτονήσας καὶ ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐξωθοῦνται.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανέως ρκγ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλι-

(1) X. Τρ. — αὐτὴν Ε. Ἰ. Β. — (2) X. Τρ. — μὴ ὑποδείξας Ε. Ἰ. Β.

κά. Η δὲ ιζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρλζ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. η'. θέματι η'. καταστρωθέντι περὶ τὸ τέλος τοῦ η'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ δὲ αὐτὴ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ὄ ἔχων δίκην πρὸς κληρικόν, ἢ διακόνισσαν, ἢ μοναχόν, ἢ μονάστριαν, ἢ ἀσκήτριαν, τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν προσίτω, κάκεινος κρινέτω· καὶ ἐὰν ἐφησυχάσῃ μέρος ἑκάτερον, ὁ ἐκβιβασμὸς (1) διὰ τοῦ ἄρχοντος γινέσθω. Εἰ δέ τις τῶν δικαζομένων εἴσω δέκα ἡμερῶν ἀντείπῃ, ὁ τῶν τόπων ἄρχων ἐξετάζέτω τὸ πρᾶγμα, καὶ ἢ βεβαιούτω τὴν ψῆφον, ἢ ἐκβιβαζέτω, μὴ δυναμένου τοῦ δεύτερον ἐπὶ τούτῳ ἠττηθέντος ἐκκαλεῖσθαι. Ἐναντίως δὲ τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ ἄρχοντος ψηφίζομένου, ἢ τοῦ ἄρχοντος ψηφιος ὑπόκειται ἐκκλήτῳ, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀναφέρεται καὶ ἐξετάζεται. Ἐὰν δὲ ἀπὸ κελεύσεως ἢ προστάξεως δικάσῃ ἐπίσκοπος, ἢ ἐκκλητος τὴν ψῆφον αὐτοῦ ἐπὶ τὸν παραπέμφαντα τὴν ὑπόθεσιν ἀναφέρει. Ἐὰν ἔγκλημα κινεῖται κατὰ τινος τῶν εἰρημένων, εἰ μὲν παρὰ ἐπισκόπῳ (2) καὶ εὔρῃ τὴν ἀλήθειαν, ἐκβάλέτω αὐτὸν τοῦ βαθμοῦ, καὶ τήνικαῦτα ὁ πρόσφορος δικαστὴς αὐτὸν συνεχέτω, καὶ τὴν δίκην νομίμως ἐξετάζων ἐπιτιθέτω αὐτῇ πέρας. Εἰ δὲ πρῶτον παρὰ τῷ ἄρχοντι κινήθῃ, καὶ ἀποδειχθῇ, φανερούσθω τὰ ὑπομνήματα τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ εἰ ἐξ αὐτῶν εὔρῃ τὸ πλημμέλημα, χωριζέτω αὐτὸν τοῦ βαθμοῦ, καὶ ὁ δικαστὴς ἐπιφερέτω αὐτῷ νόμιμον ἐκδίκησιν. Εἰ δὲ γε νομίση ὁ ἐπίσκοπος μὴ δικαίως συστήναι τὰ πεπραγμένα, γινέσθω ὁ κατηγορηθεὶς ὑπὸ νόμιμον ἀσφάλειαν, μὴ ἐξωθούμενος τοῦ ἰδίου βαθμοῦ, ἕως ἂν ἢ

(1) X. Tr.—ἐκδοιασμὸς E. 'I. B.—ἐκβιβασμὸς B. ἐν περιελιδίῳ.—(2) X. Tr.—ἐπισκόπου E. 'I. B.

Βασιλεία τῆς ὑποθέσεως ἐν εἰδήσει διὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος γινομένη (1) κελεύσῃ τὸ φαινόμενον αὐτῇ. Ἐὰν ὁ ἐπίσκοπος ὑπερτίθῃται ἐπὶ τοῖς χρηματικοῖς δικάσαι (2), ἄδειαν ἔχει (3) ὁ ἐνάγων προσιέναι τῷ ἄρχοντι, ὁ δὲ αἰτιαθεὶς οὐ δίδωσιν ἐγγυητὴν, ἀλλ' ὁμολογίαν ποιεῖ ἐνυπόθηκον ἄνευ ὄρκου. Ἐπὶ μὲν τοῖς ἐγκληματοχοῖς ὑπὸ τὴν νόμιμον ἀσφάλειαν τὸ κατηγορούμενον πρόσωπον γίνεται· ἐπὶ δὲ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὁ ἐπίσκοπος κατὰ τοὺς κανόνας σκοπεῖ, τοῦ ἄρχοντος μηδεμίαν ἔχοντος μετουσίαν. Ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς συνόδου πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες δίκην παρὰ τῷ μητροπολίτῃ αὐτῶν, καὶ ἑτέροις ἐπισκόποις τῆς αὐτῆς συνόδου δικάζονται, καὶ εἰ μὴ μέρος ἑκάτερον ἐμμένει, ὁ πατριάρχης αὐτῶν σκοπεῖ, οὐδενὸς τοῖς παρ' αὐτοῦ τυπουμένοις ἀντιλέγειν δυναμένου. Τὸ αὐτὸ ἐστὶ καὶ κληρικὸς κατὰ τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ προσέλθῃ. Προσελεύσεως δὲ κατὰ μητροπολίτου γινομένης, ὁ πατριάρχης αὐτοῦ ὁμοίως σκοπεῖ. Ἐπίσκοπος δικάζόμενος οὔτε ἐγγύας δίδωσιν, οὔτε ὁμολογίας ποιεῖ. Οἱ οἰκονόμοι, καὶ πτωχοτρόφοι, καὶ νοσοκόμοι, καὶ οἱ τοιοῦτοι τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ ὑπόκεινται, καὶ τὸ φαινόμενον ἐποφείλῃν αὐτοὺς ἀπαιτοῦνται, μὴ δυναμένοι πρὸ τῆς ἀπαιτήσεως, εἰς ἄλλο δικαστήριον ἀναχωρεῖν ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπαίτησιν, ἐὰν νομίσωσι βεβλάφθαι, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστὶν ὁ κρίνας, ὁ μητροπολίτης ἐξετάζει· εἰ δὲ ὁ μητροπολίτης ἔκρινεν, ὁ πατριάρχης σκοπεῖ· εἰ δὲ πρὸ τῆς τῶν λογισμῶν ποιήσεως καὶ τῆς ἀπαιτήσεως τελευτήσῃ τις τῶν εἰρημένων, οἱ (4) κληρονόμοι αὐτοῦ ὑπόκεινται.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὡς εἵπομεν, οὕσα

---

(1) X. Τρ.—γινομένης 'Ε. 'Ι. Β. (2) δικαστηρίοις 'Ε. 'Ι. Β.—(3) X. Τρ.—ἐχίτω ἄδειαν 'Ε. Β. (4) X. Τρ.—ἀλλοίπει τὸ, οἱ 'Ε. 'Ι. Β.

νεαρά Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. λζ'. λη'. λθ'. μέχρι τοῦ μ'. διαλαμβάνει ὅσα συνωψίσθησαν.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ὅμοίως βιβλίον α'. τίτ. α. διάτ. μά. ἤτις φησὶν ὅτι κατ' ἐνιαυτὸν ὁ οἰκονόμος τὸν λόγον τῆς αὐτοῦ διοικήσεως παρατίθεται τῷ ἐπισκόπῳ. Ἡ δὲ κδ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου λέγει, ὅτι δεῖ τοὺς οἰκονόμους Κωνσταντινουπόλεως κατὰ μῆνα, ἢ τὸ μήκιστον ὑπὲρ δύο, λόγους ποιεῖν (1) πρὸς τοὺς ἀρχαρίους, ἐπεὶ κινδυνεύουσιν.

Σχόλιον.

Ἡ μα'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ κδ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἐξ ἐπαρχίας ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκόμενος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς τοῖς ἐνάγουσι παρὰ μόνοις τοῖς ἐπάρχοις τῶν πραιτωρίων, ἢ τῷ παρὰ τῆς βασιλείας ἀφοριζομένῳ ἀπολογεῖται, εἰ μὴ ἐπὶ χώρας ἤρχθη ἢ ὑπόθεσις, τότε γὰρ ἐκεῖ πληροῦται. Οἱ τῶν ἐκκλησιῶν εὐλαβεῖς ἀποκρισιάριοι οὐκ ἐνάγονται ἢ ἀπαιτοῦνται* (2) ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων ἢ τῶν ἐκκλησιῶν χάριν δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ χρέους, εἰ μὴ ἐξ ἐντολῶν τῶν ἐπισκόπων ἢ τῶν οἰκονόμων ἐνάγουσιν· τότε γὰρ μόνον αὐτῶν τὰς ἐναγωγὰς ὑποδέχονται. Εἰ δὲ καὶ ἐνόχους ἑαυτοὺς καταστήσουσιν ἐν τῷ ποιεῖν τὰς ἀποκρίσεις, δέχονται τὰς παρὰ τούτων ἐναγωγὰς. Οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ διὰ πρεσβείαν ἢ χειροτονίαν ἀποδημοῦντες οὐκ ἐνάγονται, μέχρις ἂν ἐπιστρέψωσι, μὴ βλαπτομένων τῶν ἐχόντων

(1) X. Tr. — λεγομένη 'Ε. Γ. Β. — (2) X. Tr. — ἰλλάπει ἐν 'Ε. Γ. Β.

αὐτοὺς ὑπευθύνους ἐκ τῆς αὐτῶν ἀπολείψεως περὶ
 χρονίαν παραγραφὴν. Αἱ ὑπομνήσεις καὶ οἱ ἐκβιβασμοὶ
 μετὰ τιμῆς προσαγέσθωσαν τοῖς κληρικοῖς, καὶ μοναχοῖς,
 καὶ ἀσκητρίαις, καὶ ἀσκητρίοις ἐπὶ τοῖς χρηματικοῖς,
 ἰδιωτικοῖς καὶ δημοσίοις. Καὶ μονάστρια μὲν ἢ ἀσκήτρια
 τοῦ μοναστηρίου μὴ ἀφελκέσθω, ἀλλὰ δι' ἐντολέως κρι-
 νέσθω· ὁ δὲ μοναχὸς τὰς ἰδίας ἢ τὰς τοῦ μοναστηρίου,
 εἴτε δι' ἑαυτοῦ, εἴτε δι' ἐντολέως θέλει. Εἰ δὲ παρὰ ταῦτα
 γένηται, ὁ δικαστὴς ἀποζώννυται, καὶ πέντε λίτρας τοῖς
 πριβάτοις δίδωσι, καὶ ὁ ἐκβιβασθεὶς βασανίζεται καὶ ἐξο-
 ρίζεται παρουσία τοῦ ἐπισκόπου, ὅστις καὶ ἀναφέρει τῷ
 ἄρχοντι ὑπεριθεμένου τὴν ἐκδίκησιν. Ὑπὲρ δὲ ὑπο-
 μνήσεως *χρηματικῆς* (1) ἢ ἐγκληματικῆς (2), τὰ τοιαῦ-
 τα πρόσωπα ἔντε Κωνσταντινουπόλει καὶ ὅπουδῆποτε
 οὐ (3) πλέον τῶν τεσσάρων κερατίων διδάσιν. Εἰ δὲ
 κατὰ κέλευσιν βασιλικήν, ἢ παρὰ ἄρχοντι, ἢ πατριάρχῃ
 σταλῆ τις εἰς ὑπόμνησιν αὐτῶν, οὐ πλέον λήψεται ἑνὸς
 νομίματος. Εἰ δὲ πολλὰ τοιαῦτα πρόσωπα ἐπὶ μιᾷ
 καὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ ὑπομνησθῶσιν, ἑνὸς μόνου προσώπου
 διδάσιν. Ἐπίσκοπος ὑπὲρ τῶν ἰδίων πραγμάτων ἐναγό-
 μενος δίδωσι σπόρτουλα, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ
 μὴ ὀχλείσθω, ἀλλ' ὁ οἰκονόμος, ἢ ὁ ἐπὶ τούτῳ προβαλι-
 λόμενος. Ὁ δὲ παρὰ ταῦτα σπόρτουλα λαβὼν τὸ διπλοῦν
 ἀναδίδωσι, καὶ ὑπόστρατος (4) μὲν ὦν ἀποζώννυται,
 κληρικὸς δὲ καθαιρεῖται. Ἐπίσκοπος οὔτε ἐπὶ χρηματικῇ
 οὔτε ἐγκληματικῇ δίκῃ, χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς,
 διάγεται, ἢ παρίσταται· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα προσάξας, ἢ ἐγ-
 γράφως ἢ ἀγράφως, καὶ ἀποζώννυται, καὶ εἴκοσι λίτρας
 ζημιοῦται τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ὁ ἐκβιβαστὴς

(1) X. Tr. — ἐλλείπει ἐν 'E. I. B. — (2) ἐκκλησιαστικῆς X. Tr. —
 (3) X. Tr. — ἐλλείπει ὁ οὐ ἐν 'I. B., — ὁ δὲ 'E. γράφει οὐ διδάσιν. —
 (4) ὑπὸ στρατείαν X. Tr.

ἀποζώννυται, καὶ βασανιζόμενος ἐξορίζεται. Καὶ ἡ ἑπτα-
καιδεκάτη διάταξις τοῦ πρώτου τίτλου τῶν νεαρῶν φησιν,
ὅτι ἐπισκόπου κατηγορουμένου ὁ μητροπολίτης κρίνει·
εἰ δὲ μητροπολίτης κατηγορεῖται, ὁ πατριάρχης αὐτοῦ
σκοπεῖ· εἰ δὲ κληρικός, ἢ μοναχός, ὁ ἐπίσκοπος αὐτοῦ·
καὶ ὁ πταίσας κανονικῶς σωφρονίζεται (1) τῷ κρίματι
τοῦ ἐξετάζοντος. Ἡ δὲ περὶ τοποτηρητῶν ρλδ'. νεαρά
λέγει, ὅτι μονάστρια δι' οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἐκ τοῦ ἰδίου
μοναστηρίου ἔλκεται.

Σχόλιον.

Ἀπὸ τοῦ παρόντος χωρίου ἄρχεται ἡ ρκγ'. νεαρά κειμένη ἐν
βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. μζ'. μη'. μθ'. ν'. νά.
νβ'. καὶ νγ'. καὶ ἔχουσι τὰ συνοψισθέντα ὡς ἐν τῷ πλάτει
περιέχονται καὶ ἀνάγνωθι ταῦτα. Τὸ δὲ ἐπίσκοπον χωρὶς
κελεύσεως βασιλικῆς μὴ διάγεσθαι, ἢ παρίστασθαι, κεῖται ἐν
βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. ιζ'. ἔχοντι ὡς συ-
νωψίσθη. Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά
Ἰουστινιάνειος ρλζ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν
τίτ. α'. κεφ. κ'. περὶ τὰ μέσα οὕτως ἔχοντι ὡς εἰς τὸ κείμε-
νον ἐγράφη. Ἡ ρλδ'. νεαρά κεῖται ἐν βιβλίῳ στ'. τίτ. ιθ'. κεφ.
θ'. θέματι ε. λέγει δὲ τὸ ἡ. ταύτης κεφ. οὕτω ρητῶς· Μονά-
στριαν μέντοι ἢ ἀσκήτριαν, δι' οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἀφέλκεσθαι
συγχωροῦμεν ἐκ τῶν οἰκείων μοναστηρίων ἢ ἀσκητηρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Πόσοι καὶ τίνες καταμαρτυροῦσιν ἐπισκόπων, ἢ κλη-
ρικῶν. Ἀποστόλων κανῶν οέ. Συνόδου Χαλκηδόνης κα-
νῶν κά. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν νθ'. ρκή. ρκθ'. ρλ'.
καὶ ρλά.

(1) εὐθύνεται X. Τρ.

Κείμενον.

Ὅποίους δεῖ εἶναι τοὺς ἐν δίκῃ μαρτυροῦντας, διδάσκει ὁ ε'. τίτλος τοῦ κβ'. βιβλίου, καὶ ὁ κ'. τίτλος τοῦ δ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ περὶ μαρτύρων ι. νεαρά. Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ κ'. τίτλου φησὶν, ὅτι εἰς μόνος οὐκ ἀκούεται, κἂν μέγας εἴη ἀξιωματικός. Αἰρετικὸς δὲ καθόλου οὐ καταμαρτυρεῖ ὀρθόδοξου, εἰ μὴ περὶ βουλευτικῆς καταστάσεως ὁ ὀρθόδοξος ἐνάγεται, ὡς βιβλίον α'. τοῦ κώδικος τίτ. ε'. διάτ. κά. καὶ ἐν τῇ περὶ βουλευτῶν καὶ ταξιωτῶν αἰρετικῶν μέ. νεαρᾶ, ἧτις ἀνήνεκται ἐν τοῖς παρατίτλοις τοῦ γ'. τίτλου τῶν νεαρῶν.

Σχόλιον.

Ὁ ε'. τίτλος τοῦ κβ'. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ τίτ. α'. τοῦ κἀ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ λέγει τὸ α'. αὐτοῦ (1) κεφ. Ἀξιόπιστους εἶναι δεῖ τοὺς μάρτυρας, καὶ παράγονται ἐπὶ χρηματικοῖς *καὶ ἐγκληματικοῖς* (2) οἱ μὴ κεκωλυμένοι ἀπὸ τοῦ νόμου ἢ ἐξκουσατευόμενοι. Ὁ κ'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. κά. τοῦ α'. τίτ. τοῦ κἀ. βιβλίου οὕτως ἔχον Ἀπόβλητος εἰς μαρτυρίαν γίνεται ὁ καταδικασθεὶς ἐπὶ τῷ ποιῆσαι (3) ταραχώδη φλυαρίαν. Ἡ περὶ μαρτύρων ι. νεαρά ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κά. κεφ. μς'. οὕτως ἔχουσα, περὶ τὴν ἀρχὴν Θεσπίζομεν καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς μεγάλης ταύτης καὶ εὐδαίμονος πόλεως· καὶ ἀνάγνωθι ταύτην σφόδρα οὔσαν ἀναγκαίαν, καὶ πολλὰ περὶ τῶν ὀφειλόντων μαρτυρεῖν διδάσκουσαν. Ἡ θ'. διάτ. τοῦ κ'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κά. τίτ. α'. κεφ. λγ'. θέματι β'. οὕτως ἔχοντι· Δεῖ τοὺς μάρτυρας πρότερον ὁμνύναι, πρὶν ἢ μαρτυρήσωσι. Δεῖ δὲ τοῖς τιμιωτέροις μᾶλλον πιστεύειν· ἐνὸς δὲ μαρτυρία οὐκ ἔστι δεκτὴ ἐν οἰαδῆποτε δίκῃ, κἂν συγκλητικὸς εἴη. Ἡ κά. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ.

(1) X. Τρ. — τὸ αὐτὸ α'. κεφ. 'E. 'I. B. — (2) X. Τρ. — ἐλλείπει ἐν 'E. 'I. B. — (3) X. Τρ. — ἐπὶ τὰ ποιῆσαι 'E. 'I. B.

τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλ. κά. τῶν βασιλικῶν, τίτ. α'. κεφ. μέ. οὕτως ἔχον· Τῶν αἰρετικῶν οἱ μὲν Μανιχαῖοι, ἢ Βορβορίται, ἢ Ἕλληνες, ἢ Σαμαρεῖται, ἢ Μοντανισταί, ἢ Τασκοδρουγίται, ἢ Ὀφῖται, καὶ οἱ τὴν Ἰουδαϊκὴν Ὀρησκείαν σέβοντες ἐν μηδενὶ μαρτυρεῖτωσαν. Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐν δικαστηρίῳ μὲν ὀρθόδοξον ἔχοντι ἀντίδικον μὴ δεχέσθωσαν· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς πᾶσι συναλλάγμασιν, ἢ διαθήκαις, ἢ δικαστηρίοις, αἰρετικούς ἔχουσιν ἀντιδίκους, ἀδιαστίκτως μαρτυρεῖτωσαν τοῦ πλάτους χάριν τῶν ἀποδείξεων. Τὰ δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ διατάξει περιεχόμενα περὶ τῆς βουλευτικῆς τάξεως, καὶ καταστάσεως, οὐκ ἐτέθησαν ἐν τοῖς βασιλικοῖς, ἀλλ' οὐδὲ ἡ μέ. Ἰουστινιάνειος νεαρὰ ἢ ἐν τοῖς παρατίτλοις κειμένη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἐάν τις ἐπὶ πολλοῖς ἐγκλήμασι κληρικοῦ κατηγορήσας μὴ ἀποδείξῃ τὸ προτεθὲν πρῶτον κεφάλαιον. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ρλ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῶν μὴ πειθαρχούντων τοῖς οἰκείοις ἐπισκόποις· καὶ περὶ ἐπισκόπου δεχομένου τὸν ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου ἐκβληθέντα, ἢ ἀπὸ κοινωνίας γενόμενον. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν ε'. ς'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν θ'. κθ'. ξβ'. οθ'. ρκβ'. καὶ ρλγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ δικῶν ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν. Ἀποστόλων κανῶν οδ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν ιδ'. ιέ. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν θ'. ιζ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανῶν γ'. έ. ιδ'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ιέ. κή. ρκ'. ρκά. καὶ ρκή.

Κείμενον.

Τὰ ὀφείλοντα ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ παραγραφῆναι συνήψαται παραγραφαῖς τοῦ προλαβόντος κεφαλαίου· ζητῶν οὖν περὶ χρηματικῶν ἢ ἐγκληματικῶν δικῶν, ἐκεῖνα (1) ἀνάγνωθι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ ἀναψηλαφήσεως ψήφων ἐπισκόπων. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν στ΄. Συνόδου Σαρδικῆς κανῶν γ΄. δ΄. ε΄. ιδ΄. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ιδ΄. ιε΄. κη΄. οθ΄. ις΄. ρκβ΄. ρκέ.

Κείμενον.

Ἡ ἡ. διάταξις τοῦ δ΄. τίτλου τοῦ α. βιβλίου φησὶν, ὅτι αἱ τῶν ἐπισκόπων ψῆφοι ταῖς τῶν ἐπάρχων (2) εἰκάζουσιν, ἀφ’ ὧν ἐκκαλεῖσθαι οὐκ ἔξεστι. Καὶ ἡ κθ΄. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου, ὅτι εἴτε μόνος μητροπολίτης, εἴτε μετὰ τῆς συνόδου αὐτοῦ δικάσει ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς (3), καὶ εἰ μὴ στεργθῆ τὰ τετυπωμένα, ὁ τῆς διοικήσεως πατριάρχης σκοπεῖ, καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ κεκριμένοις ἐμμένουσιν, ὡσανεὶ αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐδίκασεν· οὔτε γὰρ ἐκκαλοῦνται αἱ τῶν πατριαρχῶν ψῆφοι. Τὸ αὐτὸ καὶ ἡ β΄. διάταξις τοῦ α. τίτλου τῶν νεαρῶν, ἣ τις φησὶν ὡς εἴ τις τῶν παρὰ ἐπισκόπων δικαζομένων, εἴσω ἰ. ἡμερῶν ἀντείποι, ὁ τῶν τόπων ἀρχῶν ἐξεταζέτω τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡ βεβαιούτω τὴν ψῆφον καὶ (4) ἐκβιβάζέτω, μὴ δυναμένου τοῦ δευτέρου ἐπὶ τούτῳ ἠττηθέντος ἐκκαλεῖσθαι. Ἐναντίως δὲ τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ ἀρχοντος ψηφίζομένου, ἢ τοῦ ἀρχοντος ψῆφος ὑπόκειται ἐκκλήτῳ, καὶ κατὰ τὸν νόμον

(1) ἐκεῖσε X. Τρ. — (2) X. Τρ. — ἐπάρχων ‘E. ‘I. B. — (3) X. Τρ. — ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν ‘E. ‘I. B. — (4) X. Τρ. — καὶ ἐμβιβάζέτω ‘E. ‘I. B.

ἀναφέρεται, καὶ ἐξετάζεται. Ἐὰν δὲ ἀπὸ κελεύσεως ἢ προστάξεως δικάσῃ ἐπίσκοπος, ἢ ἔκκλητος τὴν ψῆφον αὐτοῦ ἐπὶ τὸν παραπέμφαντα τὴν ὑπόθεσιν ἀναπέμπει.

Σχόλιον.

Ἡ ἡ. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ κθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Ἡ θ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ κεφ. λγ'. (1) τῆς ρκγ'. νεαρᾶς, ὅπερ τεθὲν ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. μδ'. φησὶ τὰ αὐτὰ σχεδὸν ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν· πλὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ αὐτοῦ κεφ. φησὶν ἡ νεαρὰ ταῦτα· Εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἴη τὸ πρᾶγμα, μηδεμίαν κοινωνίαν ἐχέτωσαν οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν, ἀλλ' οἱ ὀσιώτατοι ἐπίσκοποι κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῷ πράγματι πέρας ἐπιτιθέτωσαν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ μ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, μέρος ὃν τῆς ρκγ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, καὶ λέγον ταῦτα· Εἰ δὲ τινες ὀσιώτατοι ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς συνόδου ἀμφισβήτησιν τινα πρὸς ἀλλήλους ἔχοιεν, εἴτε ὑπὲρ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, εἴτε ὑπὲρ ἄλλων τινῶν πραγμάτων, πρότερον ὁ μητροπολίτης αὐτῶν μεθ' ἐτέρων δύο ἐκ τῆς αὐτῆς συνόδου ἐπισκόπων τὸ πρᾶγμα κρινέτω· καὶ εἰ μὴ ἐμμένοιεν ἐκάτερον μέρος τοῖς κεκριμένοις, τῆνικαῦτα ὁ μακαριώτατος πατριάρχης τῆς διοικήσεως ἐκείνης μεταξὺ αὐτῶν ἀκροάσθω, κάκεῖνα ὀρίζετω, ἅτινα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόσι καὶ τοῖς νόμοις συνάδει, οὐδενὸς μέρους κατὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ ἀντιλέγειν δυναμένου, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ἐὰν ἐπίσκοπος ἔχων πρὸς συνεπίσκοπον (2) μὴ δικάσῃται, ἀλλὰ χειρὶ πράξῃ. Συνόδου Καρθαγέννης κανῶν ρκ'.

(1) X. T. — λογ'. Ε. Γ. — ὁ δὲ B. ἐν περισειδίῳ λγ'. — (2) ἐπίσκοπον X. T.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Πότε δύναται ἐπίσκοπος κινεῖν ἐπισκόπων παρὰ ἄρχοντι πολιτικῶ. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μ'η.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν δ'. Συνόδου Σαρδικῆς ιδ'. ιθ'. ιθ'.

Κεῖμενον.

Ἡ κγ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος δέχεται τὴν μνημὴν Φλαβιανοῦ, καὶ ἐκβάλλει Εὐτυχέα. Ἡ δὲ λγ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου φησὶν, ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους ἢ τοὺς κληρικοὺς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀγγαρείας εἰδόναι, ἢ ἐπήρεάζειν, ἢ ἀφορίζειν, *ἢ ἀναθεματίζειν* (1), ἢ μὴ βαπτίζειν, ἢ *μῆ* (2) εἰδόναι κοινωνίαν διὰ ταῦτα, κἂν ἔθος ἐκράτησεν. (1) δὲ παραβαίνων ἐκπίπτει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καὶ δίδωσι ι'. λίτρας. Ταῦτα δὲ κρατεῖ ἐν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ καὶ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς, καὶ τοῖς ἀνήκουσι τόποις μητροπολίταις ὑπὸ τοῦ πατριάρχου χειροτονουμένοις, ἢ τοῖς ἐξ ἐκείνων γινομένοις ἐπισκόποις. Καὶ ἡ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν φησὶν, ὅτι ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος χωρὶς κανονικῆς αἰτίας ἀφορίζων τινὰ τῆς κοινωνίας, λυομένου τοῦ χωρισμοῦ ὑπὸ τοῦ μεῖζονος ἱερέως, αὐτὸς ἀκοινωνήτος γίνεται ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἱερεὺς ὑφ' ὃν τελεῖ συνίδοι (3).

Σχόλιον.

Ἡ κγ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ

(1) X. Tr. — ἀλλεῖπει ἐν 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. 'E. — ὁ μὴ οὐχ εὐρητα ἐ. 'I. B. — (3) X. Tr. — συνεῖδεν 'E. 'I. B.

ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ λή. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ μὴ προσχῆς τούτοις. Ἡ δὲ ε'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρχγ'. καὶ κεῖται ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α. κεφ. κα'. οὕτως ἔχουσα· Πᾶσι δὲ τοῖς ἐπισκόποις, ἢ πρεσβυτέροις ἀπαγορεύομεν μὴ ἀφορίζειν τινὰ τῆς ἀγίας κοινωνίας, πρὶν ἢ αἰτία δευχθῆ, δι' ἣν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες τοῦτο γενέσθαι κελεύουσιν. Εἰ δέ τις παρὰ *ταῦτα* (1) τῆς ἀγίας κοινωνίας τινὰ χωρίσει, ἐκεῖνος μὲν, ὃς ἀδίκως ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐχωρίσθη, λυομένου τοῦ δεσμοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως, τῆς ἀγίας ἀξιούσθω κοινωνίας· ὁ δὲ ἀδίκως τινὰ τῆς ἀγίας κοινωνίας τολμήσας χωρίσαι, πᾶσι τρόποις ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ὑφ' ὃν τέτακται, χωρισθήσεται τῆς κοινωνίας, ἐφ' ὅσον χρόνον συνίδοι ἐκεῖνος, ἵνα, ὅπερ ἀδίκως ἐποίησε, δικαίως ὑπομείνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ τῶν ἀφοριζομένων, ἢ ἐκβαλλομένων τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῆς κοινωνίας. Ἀποστόλων κανὼν ιβ' ιγ'. λβ'. νά. Συνόδου Νικαίας κανὼν ε. ιβ'. ιγ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν στ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν λς'. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν δ'. ιστ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιγ'. ιδ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξέ. Συνόδου στ'. κανὼν κά.

Κεῖμενον.

Ἡ ιδ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α. βιβλίου λέγει, ὅτι ὁ κατὰ δοκιμασίαν ἐπισκόπων ἐκβληθεὶς ἐπισκοπῆς, εἴαν τι ποιῆ ταραχῶδες, καὶ θέλη ἐπιβῆναι τῇ αὐτῇ (2) ἐπισκοπῇ, πόρρω τῆς πόλεως ρ'. μίλια ἐκβάλλεται, καὶ οὐκ ἔχει ἄδειαν προσιέναι βασιλεῖ, ἢ λαμβάνειν ἀντίγραφον, ἀλλ' εἰ καὶ λάβοι, οὐκ ἀπολαύει· καὶ ὁ βοηθῶν

(1) Δ. Τρ. — παρὰ τῆς ὀνίας κτλ. 'Ε. 'Ι. Β. — (2) τῆ αὐτοῦ Χ. Τρ.

αὐτῷ ἀγανακτεῖται. Καὶ ἡ κγ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐκβάλλει Εὐτυχέα. Καὶ ἡ ε'. διάταξις τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐκβάλλει Πέτρον, Ἀνθιμον, Σεβήρον καὶ Ζωόραν, ἀπειλοῦσα τοῖς ἔχουσι συγγράμματα Σεβήρου καὶ μὴ καίουσιν αὐτὰ ποινὰς ἑτέρας καὶ χειρῶν ἀποκοπὰς. Ἡ δὲ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐπίσκοπος κανονικῶς τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσὼν, καὶ ἐπιβαίνων τῇ πόλει, ἀφ' ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλιμπάνων τὸν τόπον, ἐν ᾧ διάγειν ἐκελεύσθη, μοναστηρίῳ ἄλλης ἐπαρχίας ἐμβάλλεται.

Σχόλιον.

Ἡ ιδ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλίον γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. α'. καὶ λέγει τὰ αὐτά. Ἡ κγ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ε'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος μ.α. (1)· τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφάλαιον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ κεῖται ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. κστ'. οὕτως ἔχοντι. Εἴ τις δὲ ἐπίσκοπος κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῆς ἱερωσύνης ἐκβλήθῃς τολμήσῃ ἐπιβῆναι τῆς πόλεως ἐξ ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλιπεῖν τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐκελεύσθη διάγειν, κελεύομεν τοῦτον μοναστηρίῳ ἐν ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ καθεστῶτι παραδίδοσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ἐκ πείων αἰτιῶν ἀφορίζεται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς, ἢ λαϊκός. Καὶ ἐὰν ἐπίσκοπος κατηγορούμενος διὰ λιβέλλου παραιτεῖται τὴν ἐπισκοπὴν· καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον γενόμενον, ἐκβαλλόμενον εὐλόγως ἢ ἀλόγως εἰς πρεσβυτέρου κατάγεσθαι βαθμόν. Ἀποστόλων κανῶν

(1) μβ'. Β. ἐν περισελιδίφ.

έ. ή. θ'. ι'. ιά. ιβ'. ιγ'. ιέ. ιστ'. κ'. κδ'. λ'. λστ'. μγ'. μέ. μη'. νδ'. νστ'. νζ'. νη'. νθ'. ξε'. ξζ'. ο'. οά. οβ'. ογ'. ος'. πδ'. Συνόδου Χαλκηδόνος έκ τῆς πράξεως τῆς περι Φωτίου ἐπισκόπου Τύρου, καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Βηρυτοῦ. Συνόδου στ'. κανὼν κ'. καὶ τὰ ἐν αὐτῷ λύοντα τὴν ἐναντιοφάνειαν τῶν κανόνων. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιή. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ά. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. α' γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ὅτι ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἐπίσκοπος οὐ κοινωνεῖ τῷ παρ' αὐτοῦ ἀφορισθέντι, οὔτε οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι κοινωνοῦσι τῷ ἀφορίσαντι. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρλγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Πόσοι ἐπίσκοποι καθαιροῦσιν ἐπίσκοπον. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως τῆς κατὰ τοὺς ἐπισκόπους Ἀραβίας. Τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου κανὼν ιβ'. καὶ κ'. περι ιβ'. καὶ ς'. καὶ γ'. ἐπισκόπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν καθαιρεῖται. Ἀποστόλων κανὼν γ'. έ. στ'. ζ'. ιά. κ'. κγ'. κε'. κζ'. κθ'. λ'. λά. λέ. μβ'. μδ'. μέ. μς'. μζ'. μθ'. ν'. να'. νβ'. νγ'. νε'. νθ'. ξ'. ξβ'. ξγ'. ξδ'. ξέ. ξς'. ξη'. ξθ'. ο'. πα'. πγ'. πδ'. Συνόδου Νικαίας κανὼν β'. ι'. ιζ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ι'. ιδ'. ιή. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ά. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ά. γ'. δ'. έ. ιγ'. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν β'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν β'. ιη'. κζ'. Συνόδου Σαρδικῆς

κανών κά. Συνόδου στ'. κανών γ'. δ'. ε'. θ'. ια. πς'. ζζ'.
Βασιλείου κανών ό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀφορίζεται,
καὶ καθαιρεῖται, ἢ καθαιρεῖται καὶ (1) τῆς κοινωνίας ἢ τῆς
ἐκκλησίας ἐκκόπτεται. Ἀποστόλων κανών κέ. κθ'. λ'. ξε'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ἐκ ποίων αἰτιῶν κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀναθεματίζεται.
Συνόδου Γάγγρας κανών ιη. Συνόδου Χαλκηδόνος κανών
θ'. ζ'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς Γρηγόριον πρεσβύτερον
ἐπιστολῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Ὅτι οὐ χρῆ (2) δις ἐκδικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀποστόλων
κανών κέ. Βασιλείου κγ'. λβ'. να'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν τελείως ἐκβάλλεται. Ἀποστό-
λων κανών κη. να. ζβ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανών δ'.
Συνόδου Λαοδικείας κανών λς'. Συνόδου στ'. κανών κά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Πότε τις καθέδρας μὲν ἢ στάσεως ἱερατικῆς μετέχει,
οὐκ ἐνεργεῖ δὲ τι τῶν λοιπῶν. Συνόδου Ἀγκύρας κα-

(1) ἢ κ. Τρ. — (2) κ. Τρ. — οὐ δεῖ Ἐ. Ή. Β.

νων α. β'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανών θ'. Συνόδου
στ'. κανών γ'. κς'. Βασιλείου κανών κζ'. σ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τοῦ μὴ πιστεvesθαι τὸν ἐπίσκοπον λέγοντα ἰδι-
ζόντως αὐτῷ τὸν κληρικὸν συνομολογήσαι τὸ ἀμάρτη-
μα. Συνόδου Καρθαγένης κανών ρλβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ ἐσθίουτος κρέα ἐν αἵματι,
ἢ θηριάλιον, ἢ θνησιμαῖον. Ἀποστόλων κανών ξγ'. Συ-
νόδου Ἀγκύρας, κανών γ'. Συνόδου στ' κανών ξζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τοῦ τοὺς ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ
διακόνους, καὶ πάντας τοὺς τὰ ἱερά ψηλαφῶντας, ὀφεί-
λειν ἀπέχεσθαι τῶν οἰκείων γαμετῶν. Συνόδου Καρθα-
γένης κανών γ'. δ'. κέ. σ'. Συνόδου στ'. κανών ιβ'. ιγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ κληρικοῦ γλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς. Ἀπο-
στόλων κανών πεντηχοστὸς ἑβδομος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ κληρικοῦ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάζοντος. Ἀποστόλων
κανών κγ'. Συνόδου Νικαίας κανών α. Συνόδου α. καὶ β'.
ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανών ἡ. Ἀνάγνωθε

άνωτέρω τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

—...—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ κληρικῶν ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ περὶ μαντειῶν, καὶ φαρμακειῶν, καὶ περιάπτων. Ἀποστόλων κανῶν ξβ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν α'. β'. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν λς'. Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανῶν ογ'.

Κεῖμενον.

Περὶ φαρμακῶν, καὶ μαθηματικῶν, καὶ τῶν ὁμοίων, διαλαμβάνει ὁ ιη. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος διάτ. α'. ταῦτα· Μείζον ἐστὶ τὸ φαρμάκῳ ἢ ξίφει φονεῦσαι. Διάτ. β'. Τὴν γεωμετρίαν χρήσιμὸν ἐστὶν εἰδέναι, ἢ δὲ μαθηματικὴ ἀπηγόρευται καὶ κατακρίνεται. Διάταξις γ'. Μηδεὶς οἰωνοσκόπος, ἢ ἱερεὺς, ἢ τῶν ὑπουργούντων τοιαύτη θρησκεία, εἰσίτω πρὸς τινὰ ἐφ' οἰαδήποτε αἰτία, κὰν αὐτοῦ φίλος ἦ, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς καίεται, καὶ ὁ προτρεψάμενος αὐτὸν δεπορτατεύεται δημευόμενος, καὶ ὁ βουλόμενος κατηγορεῖ. Διάτ. δ'. Οἱ διὰ μαγείας τῇ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἢ τῇ σωφροσύνῃ ἐπιβουλεύοντες τιμωροῦνται, οὐ μὴν οἱ πρὸς θεραπείαν τῶν σωμάτων (1) ἢ τὴν εὐετηρίαν τῶν καρπῶν ποιοῦντες, οἶον βροχὴν, ἢ χάλαζαν ἐπέχοντες. Διάτ. ε'. Μηδεὶς ἐρωτάτω μάντιν, ἢ θύτην, ἢ οἰωνοσκόπον, μήτε χρηματιζέτω Χαλδαῖος, ἢ μαθηματικὸς, ἢ τις παραπλήσιος· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν ἀποτέμνεται.

Σχόλιον.

Η α. διάτ. τοῦ ιη. τίτ. τοῦ θ. βιβλίου τοῦ κώδικος κει-

---

(1) X. Tr καὶ S. P. — τῶν ἀνθρώπων 'E. 'i. B.

ται ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. λθ'. κεφ. κά. οὕτως ἔχοντι ὡς συνωψίσθη. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κεφ. κβ'. *τὰ αὐτὰ διεξιόν*(1). Ἡ γ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου κεφ. κγ'. πλὴν οὐκ ἐγγράφη ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὡς εἶχε λέξεως πρότερον, ἀλλ' οὕτω φησὶ, καὶ τὸ διὰ θυσιῶν μαντεύεσθαι, ὃ δὲ τοιοῦτος ξίφει τιμωρεῖσθαι· καὶ ὁ τοῦτον προτρεψάμενος, ἢ παρακλήσει, ἢ μισθῶ, ἐξορία καὶ δημεύσει ὑπόκειται· καὶ ὁ κατηγορῶν τούτου τοῦ ἐγκλήματος οὐκ ἔστι δηλάτωρ, ἀλλὰ μάλλον ἐπάθλου ἀξιούται. Βλέπε οὖν ὅτι *ἐπὶ* τὸ φιλανθρωπότερον μετέπεσον τὰ παλαιότερα νόμιμα, καὶ οὐχ ὡς εἶχον δυνάμειως πρότερον κατεστρώθησαν ἐν τῇ ἀνακαθάρσει· ἀνηρέθη γὰρ καὶ τὸ καίεσθαι τοὺς αὐτουργοὺς, καὶ τὸ δεπορτατεύεσθαι τοὺς προτρεψαμένους. Ὡσαύτως παρείθη καὶ τὸ τῶν οἰωνοσκοπῶν, καὶ τὸ μὴ εἰσιέναι τινὰ ἐκ τούτων πρὸς τινα, κἂν ἦ φίλος αὐτοῦ· ἐκωλύθη δὲ μόνον τὸ διὰ θυσιῶν μαντεύεσθαι. Σημείωσαι οὖν τοῦτο. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τῶν βασιλικῶν κεφ. κδ'. πλὴν οὐδὲ τοῦτο κατεστρώθη ὡς ἔκειτο ἐν τῷ πλάτει, ἀλλὰ παρείθη τὸ μὴ τιμωρεῖσθαι τοὺς πρὸς θεραπείαν τῶν σωματίων, ἢ πρὸς εὐστηρίαν καρπῶν ποιούντας τι μαγικόν, καὶ ἐπέχοντας βροχὴν, ἢ χάλαζαν, καὶ κατεστρώθη τὸ κεφάλ. οὕτω· Ἡ διάτ. φησὶ τὸν ἐπιτηδευσάμενον γοητείαν ἔλκυσαν εἰς ἔρωτα τοὺς σῶφρονας λογισμοὺς, ἢ κατὰ σωτηρίας ἀνθρώπων μηχανευσάμενον, δημεύσει καὶ ἐξορία τιμωρεῖσθαι· μὴ προσχῆς οὖν τοῖς ἐν τῷ κειμένῳ γεγραμμένοις ἀλλὰ τοῖς τεθεῖσιν ἐν τῷ βασιλικῷ· ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν νόμων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐντὸς κειμένων κανόνων ὠρίσται τιμωρεῖσθαι μὴ μόνον τοὺς διὰ τινα αἰτίαν μαγικὴν (2) τινα ποιούντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς προσερχομένους αὐτοῖς, κἂν δῆθεν ἀγαθοῦ τινος χάριν ποιῶσι ζήτησιν, ὡς ὅταν περὶ εὐφορίας καρπῶν ἐρωτῶσιν. Ὡσαύτως καὶ ἡ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου τοῦ κώδ. ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου τῶν βασιλικῶν κεφ.

(1) Χ. Τρ. — σύχ κρηται ἐν 'Ε. 'Ι. Β. — (2) Χ. Τρ. — μαγικά 'Ε. 'Ι. Β.

κέ. οὕτω φάσκον· Μηδείς ἐρωτάτω τινὰ μαντικὴν ἐπαγγελ-
 λόμενον· οἱ δὲ Χαλδαῖοι καὶ οἱ μάγοι μηδὲ ἐν αὐταῖς ταῖς
 μαντείαις ἑαυτοὺς παρεχέτωσαν, ἀλλὰ κεφαλικῶς τῆ διὰ σι-
 δήρου τιμωρία ὑποκείσθωσαν.

Σημείωσαι ἀπὸ τῶν καταστρωθειῶν διατάξεων ἐν τῇ ἐρ-
 μηνείᾳ τοῦ παρόντος κεφ. ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν διγέστων, καὶ
 ἀπὸ τῶν κωδίκων τῶν πρὸ τῆς ἀνακαθάρασεως πολιτευομέ-
 νων, τῆ κεφαλικῆ τιμωρία περιείχετο καὶ τὸ καίεσθαι, καὶ ἀπο-
 τέμνεσθαι, καὶ φουρκίζεσθαι (1). Ἄλλ' ὁ ποιήσας τὴν ἀνα-
 κάθαρσιν τῶν νόμων βασιλικῶν, καὶ συνθέμενος τὰ βασιλικά
 οὐκ ἐδέξατο ταῦτα, ἀλλὰ τὰς ἀπὸ τῶν κωδίκων διατάξεις
 καταστρώσας ἐν τοῖς βασιλικαῖς τὰ τρία ταῦτα οὐ προσέ-
 θετο. Μὴ γοῦν ἐναντιωθῆς τοῖς ἐν τῷ ἀ. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου
 κειμένοις νόμοις, διγέστοις οὖσι, καὶ λέγουσι κεφαλικὴν εἶναι
 τιμωρίαν καὶ τὸ καίεσθαι τινος, ὀποτέμνεσθαι, καὶ φουρκίζεσθαι.
 Εἰ γὰρ αἱ διατάξεις αἱ μεταγενέστεραι αἱ ταῦτα διυριζόμεναι
 οὐκ ἐδέχθησαν, πολλῶ πλεον τὰ διγέστα. Πρόσεχε οὖν τοῖς
 ἐν τῷ λθ'. κεφ. καταστρωμένοις νόμοις μεταγενεστέροις οὖσι,
 καὶ μὴ τοῖς διγέστοις ὡς παλαιότεροις καὶ σχολάζουσι.

[Σημείωσαι καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος κεφ. ὅτι ὡσπερ τὸ καίε-
 σθαι τινος οὐκ ἐδέξατο ὁ βασιλικὸς (2), καθὼς εἶπομεν εἰς τὴν
 τοῦ παρόντος κεφαλ. ἐρμηνείαν, οὕτως οὐδὲ τὸ ἀποτέμνεσθαι
 ἦτοι τὸ ἀποκεφαλίζεσθαι τοῦ; Χαλδαίους, καὶ τοὺς μάγους,
 ἀλλ' ἀντὶ τούτου διὰ σιδήρου τιμωρία ἐτέθη. Ἀπλῶς οὖν
 συναγαγὼν καὶ ἀπὸ ἄλλων πολλῶν, οὐ μὴν δὲ καὶ ἀπὸ τού-
 των μὴ εἶναι τιμωρίαν κεφαλικὴν τὸν ἀποκεφαλισμὸν, τὸ καίε-
 σθαι, τὸ φαρμακίζεσθαι, τὸ λιθοβολεῖσθαι, τὸ εἰς βυθὸν ρίπτε-
 σθαι, ἀλλ' ἀπανθρώπινον θάνατον· τιμωρίαν δὲ κεφαλικὴν εἶναι
 τὸν περιορισμὸν, τὴν τύφλωσιν, τὴν ἐκτομὴν τῆς χειρὸς, καὶ τὰ
 λοιπὰ ὅσα ἐπιστροφῆς (3) καιρὸν διδόναι τῆ τιμωρουμένῳ,
 καὶ τοῦ ἐπταισμένου ἀπόσταν, διὰ τὸ ἐπὶ πολὺ τιμωρεῖσθαι,
 εἰπέ ὅτι ὅσα νόμιμα εὐρίσκονται ἐν τοῖς βασιλικαῖς ὑπεναντία

(1) X. Tr. -- φουρκίζεσθαι 'E. I. B. -- (2) Y. Tr. ἐν περ. αὐτῶν -- ὁ βασι-
 λικὸς 'E. I. B. -- (3) X. Tr. -- εἰς τὸ σφῆρα 'E. I. B.

τῇ παρούσῃ διδασκαλίᾳ διγέστώ εἰσι, καὶ οὐκ ὀφείλουσι κρατεῖν· νενόμισται γὰρ προτιμότερας εἶναι τὰς δικτάξεις τῶν διγέστων, ἔνθα περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς νομοθετοῦσί τι, καὶ ὅτι τοῖς νόμοις καὶ πάσις ταῖς νεαραῖς ἐπὶ τὸ φιλανθρωπότερον τοὺς νόμους ἐρμηνεύεσθαι, καὶ οὕτω τὰς ἀποφάσεις γίνεσθαι. Μὴ γοῦν θαυμάσης ὅτι ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Μηχαήλ τοῦ Ὀξείτου διέγνω, καὶ ἐπέτρεψε καυθῆναι τοὺς βωγομίλους. Εἰκὸς γὰρ ἐστὶ μὴ τρακταῖσθῆναι τότε τοὺς νόμους, καὶ μᾶλλον ὅτι τότε ἀμεταθέτως ἔχοντες τῆς οἰκείας αἵρέσεως οἱ βωγομίλοι, ὡς μαρτύριον προήρπαζον τὴν καῦσιν. Ἐγὼ δὲ εἰδὼς μηδένα κανόνα ἐπιτρέψαι ποτὲ τιμωρίαν, ὅτι μηδὲ οἶδεν ὁ ἐκκλησιαστικὸς νόμος σωματικὰς ποινὰς, ἀλλ' ὁ πολιτικὸς, καὶ ἐτι θαυμάζω πῶς τοιαύτην διέγνωσιν τότε ἡ σύνοδος ἐξέθετο· ἐκκόπτειν γὰρ τοῦ σώματος τῶν Χριστιανῶν τοὺς αἵρετικούς δεδιδήγμένα, τιμωρεῖν δὲ αὐτοὺς οὐκ ἐμάθορα, ἀλλ' ἀμεταθέτους ὄντας παραδιδόναι τῷ πολιτικῷ νόμῳ, καὶ παρὰ τῶν ἀρχόντων τὰς κατὰ τούτων ἀποφάσεις ἐκφέρεσθαι.

Κεῖμενον.

Διάταξις στ'. Οἱ τὰ υτοίχεῖα ταρασσόντες, ἢ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν διὰ δαιμόνων φονεύοντες, θηρίοις ἀναιροῦνται. Διάταξις ζ'. Πανταχοῦ μὲν τὰ ἀμαρτήματα μυσάρᾳ ἐστίν, ἐν δὲ τῇ βασιλευούσῃ οἱ εὐρισκόμενοι γόητες, ἢ μάντις, ἢ ἐν ἀφηγήσει ὀνείρων μαντευόμενοι, ἢ οἰωνοσκόποι, βασανίζονται καὶ ξέονται ἀρνούμενοι, καὶ τοῖς ἐλέγχουσιν ἀνθιστάμενοι, προνόμια ἔχειν μὴ δυνάμενοι. Διάταξις η'. Ἴσον ἐστὶ τὰ ἀπηγορευμένα μαθεῖν καὶ διδάσκειν. Διάτ. θ'. Ὁ εἰδὼς γόητά τινα, καὶ κατασχὼν αὐτὸν ἐπὶ γοητεία, παραδιδότω. Εἰ δὲ ἡνίοχος, ἢ τις ἕτερος παρὰ ταῦτα ποιήσει, ἢ λαθραίως αὐτὸν τιμωρήσεται, ἐσχάτως τιμωρεῖται· ὑπολαμβάνεται γὰρ ταῦτα πράξαι ὡς εἰς ἐχθρόν, ἢ ἵνα ἐκεῖνος μὴ δημοσιεύσῃ τοὺς συνίστορας. Λέγει δὲ καὶ βιβλίον α' τοῦ κωδικῶς τίτ. ζ'. διάτ. γ'.

ὅτι οἱ γόητες καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πασχαλίας ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται. Καὶ διάτ. ι'. τοῦ αὐτοῦ τίτλου, ὅτι οἱ μαθηματικοὶ μὴ καίοντες τὰς βίβλους αὐτῶν, καὶ προσιόντες τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει *ἐπὶ* (1) τῶν ἐπισκόπων, πάσης ἀπωθοῦνται πόλεως· εἰ δὲ ἐν πόλει εὐρεθῶσιν, ἢ τὰ τῆς ἰδίας θρησκείας δημοσιεύοντες, δεπορτατεύονται.

Σχόλιον.

Ἡ ς'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι τοῦ λθ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κεφ. κς'. οὕτως ἔχον· Οἱ εἰς βλάβην ἀνθρώπων δαίμονας ἐπικαλούμενοι ξίφει τιμωρεῖσθωσαν. Ἡ γ'. διάτ. ἐστὶ κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου κζ'. λέγον οὕτως· Οἱ ἀξιωματικοὶ οὐχ ὑπόκεινται βασάνοις, εἰμὴ ἐπὶ τῆς καθοσιώσεως· εἰ δὲ καὶ τινες εὐρεθῶσι γόητες, ἢ οἰανδῆποτε μετρίαν ἐπαγγελλόμενοι μαντείαν, μηδενὶ προνομίῳ ἀξιώματος κεχρήσθωσαν· πρέπει γὰρ τῷ γινομένῳ παρ' αὐτῶν ἀμαρτήματι τὸ τιμωρεῖσθαι αὐτοὺς, ἐὰν ἐν τῷ κομιτάτῳ τοιοῦτον ἀμαρτήσωσιν. Ἴδε γοῦν ὡς καὶ ἐνταῦθα παρείθη τὸ τῶν οἰωνοσκόπων καὶ τὸ τῶν μαντευσόμενων δι' ὄνειρων, καὶ ἐκολάσθη πλατύτερον τὸ ὅπωςδῆποτε μαντεύεσθαι. Ὡσαύτως παρείθη καὶ τὸ ζέεσθαι τοὺς ἀρνούμενους πάντως κατὰ τὴν καθόλου παράδοσιν τὴν ἀπαιτοῦσαν ἀποδεικνύειν τοὺς κατηγοροῦς. Ἡ ἦ. διάτ. ἐστὶ κεφ. κή. τοῦ αὐτοῦ λθ'. τίτ. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Ἡ θ'. διάτ. ἐστὶ κεφ. τελευταῖον τοῦ λθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ξ'. βιβλίου τὰ αὐτὰ διεξιόν. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ. κς'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου οὕτως ἔχον· Τῇ πρώτῃ τῶν πασχαλίων ἡμέρᾳ, καὶ μὴ βασιλικῆς εἰδικῆς ἐπὶ τούτῳ καταλαβούσης κελύσεως, πάντες οἱ ἐν φυλακαῖς ἀπολυέσθωσαν, εἰμὴ ἄρα ἱερόσυλός ἐστιν, ἢ μοιχός, ἢ παρθένων ἄρπαξ, ἢ τυμβωρύχος, ἢ φαρμακός, ἢ μονήταν πλαστὴν ἐστὶ καταδεξάμενος, ἢ φονεὺς, ἢ πατροκτόνος, ἢ κατὰ βασιλέως, ἢ πόλεως μηχανησάμενος. Ἡ δὲ ι. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ

(1) N. P. — μὴ καίοντες ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων τὰς βίβλους αὐτῶν, προσιόντες τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, πάσης κτλ. X. Tr.

κώδικός ἐστι κεφ. ιζ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς συνωφίσθη. Σημείωσαι καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος κεφαλαίου ὅτι οὐδὲ τὸ θηρίσις ἀναιρεῖσθαι τοὺς διὰ δαιμόνων φονεύοντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐδέξατο ἢ διάτ. ἢ καταστρωθεῖσα ἐν τοῖς βασιλικαῖς, ἀλλὰ καὶ τούτους ξίφει τιμωρεῖσθαι διωρίσατο. Πρόσχευ οὖν τῇ ὑπισθεν γεγραμμένη ἐρμηνεία ἡμῶν.

Κεῖμενον

Καὶ τίτ. ια'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. β'. Μηδεὶς διὰ σπλαγχνοσκοπίας μαντευέσθω, πικρῶς γὰρ τιμωρεῖται ὁ τῶν ἐνεστώτων ἢ τῶν μελλόντων παρὰ τὸ κεκωλυμένον ἐκζητῶν τὴν ἀλήθειαν. Βιβλ. ε. τίτ. ιζ'. διάταξις ὀγδόη· Εὐλόγως ὁ ἀνὴρ εὐρίσκων τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν φαρμακόν, ῥεπουδίω λύει τὸν γάμον· καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἢ γυνὴ τοῦ (1) ἀνδρὸς ὄντος φαρμακοῦ. Ὀμοίως καὶ ἡ περὶ ῥεπουδίων νεαρά, βιβλίον ζ'. τίτ. ξέ. διάτ. β'. Ὁ ἐπιγοητεία καταδικασθεὶς, εἰ μὲν ἀπὸ τεκμηρίων, καὶ μαρτύρων (2), καὶ ἰδίας ἐλεγχοῦ καταθέσεως, οὐ δύναται ἐκκαλεῖσθαι, εἰ δὲ ἀπὸ μαρτύρων, καὶ δικαιωμάτων, καὶ ἄλλων τεκμηρίων, οὐ μὴν καὶ ἐξ οἰκείας καταθέσεως, ἢ φόβω τῶν βασάνων κατέθετο, δύναται ἐκκαλεῖσθαι. Βιβλ. θ'. τίτ. μα. διάτ. γ'. Πρῶτοι βασανίζονται οἱ ἀλλότριοι δούλοι, καὶ ὅτε δόξουσι λέγειν πιθανὰ περὶ τοῦ ἐγκλήματος, τότε καὶ ὁ λεγόμενος φαρμάξαι βασανίζεται. Καὶ τίτ. μζ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. ις'. Οὐ δεῖ ψηφίζεσθαι περὶ γοήτων, ἕως ἂν ἀποδειχθῇ τὸ ἐγκλημα διὰ καταθέσεως τοῦ κατηγορουμένου, καὶ βασάνων, καὶ συμφώνων καταθέσεων.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. ζ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τῶν βασιλικῶν λέγον· Μηδεὶς ἤπαρ

(1) X. Tr. S. P.—τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. S. P.—μαρτυρίων E. I. B.

καὶ ἔγκατα καθορῶν ζητεῖτω τὰ μέλλοντα τὴν ἐκ τῆς σταυρώσεως τιμωρίαν ἀγωνιῶν. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ὡς ἀρκούντων τῶν περιεχομένων ἐν τῇ περὶ ῥεπουδίων ριζ'. νεσρα, τῇ κειμένη ἐν βιβλ. κή. τῶν βασιλ. τίτ. ζ'. καὶ τῇ ριζ'. τῇ κειμένη ὁμοίως αὐταὶ γὰρ διδάσκουσι διαζεύγνυσθαι τοὺς ὁμοζύγους καὶ ἐκ τοῦ βουλευσασθαι θάτερον ἐξ αὐτῶν διὰ γοητείας, ἢ φαρμακείας κατὰ τῆς τοῦ ἐτέρου ζωῆς. Ἡ θ'. διάτ. τοῦ ξέ. τίτ. ζ'. βιβλ. ἐστὶ κεφ. ρλς'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν λέγον οὕτως· Οἱ φανερώς ἐπὶ ἀμαρτήμασιν ἐλεγχθέντες καὶ καταθήμενοι οὐκ ἔτι δύνανται ἐκκαλέσασθαι· οὔτε δὲ χρὴ προπετῶς πιστεύειν τῇ φωνῇ τῶν κρινομένων. Καὶ σημειῶσαι ὅτι κἂν τὸ πλάτος περὶ μόνων τῶν ἐπὶ γοητεία καταδικασθέντων διελαμβάνεν, ἀλλ' ὁ τὰ βασιλικά συνθέμενος περὶ πάντων τῶν ἐπὶ ἀμαρτήμασι κριθέντων τὸ νόμιμον ἐξέθετο. Σημειῶσαι δὲ καὶ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ τέλει, περὶ τοῦ μὴ πιστεύεσθαι εὐχερῶς τοὺς καθ' ἑαυτῶν ὁμολογοῦντας. Ζήτηι καὶ βιβλ. ξ'. τίτ. ν'. κεφ. α'. θέμα ζ'. λέγον· Οὐ δεῖ πιστεύειν ταῖς καταθέσεσι τῶν κρινομένων, εἰ μὴ καὶ ἀπόδειξις διδάσκη τὸν δικαστήν· καὶ τοῦ θ'. βιβλ. τίτ. δ'. κεφ. α'. καὶ τὰ ἐκεῖ παραγεγραμμένα. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ μα. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ. κέ. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον· Ἐὰν γυνή (1) ἐγκαλῆται ὡς φαρμάκοις φονεύσασα (2) τὸν ἴδιον ἄνδρα, καὶ δοῦλοι κατ' αὐτῆς οὐ μόνον ἴδιοι, ἀλλὰ καὶ ἀλλότριαι ἐξετάζονται· πρῶτον δὲ οἱ ἀλλότριοι· καὶ ἐὰν δεῖγμα δειχθῇ ἀληθές, καὶ αὐτὴ ἡ γυνὴ βασανίζεται. Ἡ ις'. διάτ. τοῦ μαζ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ. νς'. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου λέγον· Μὴ προχείρως ὁ ἄρχων κεφαλικὴν τιμωρίαν ἐκφερέτω, εἰ μὴ πρῶτον ὁ ἐναγόμενος διὰ τῆς οικείας ὁμολογίας, ἢ διὰ τῆς τῶν μαρτύρων ἐρωτήσεως, ἥτοι τῶν βασάνων οὕτως ἐλεγχθῆ, ὥστε σχεδὸν μηδὲ ἑαυτῷ δύνασθαι ἐναντιοῦσθαι. Πλὴν καὶ τὸ παρὸν κεφ. πρὸς τὸ ζ'. θέμα τοῦ α'. κεφ. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου ἐρμηνεύσον.

(1) γυνὴ ἐγκληματικῶς ἀνακαλεῖται κ. Τρ. — (2) ὡς φαρμακίονισσα κ. Τρ.

Κείμενον.

Και βιβλ. ι'. τίτ. ιε'. διάτ. α. ὅτι ἔξεστιν ἐκάστω ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ ζητεῖν θρησκυρὸν ἄνευ θυσιαῶν, ἢ τινος παρὰ νόμου τέχνης, καὶ ἀπολαύει ὁ εὐρίσκων καὶ περὶ τῶν τοιούτων οὐκ ἔξεστι προσαγγέλλειν. Περὶ δὲ ἀποστατῶν φησὶν δ' ζ'. τίτλος τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος διάτ. α. ὅτι ὁ ἀπὸ χριστιανῶν γινόμενος Ἰουδαῖος δημεύεται. Διάτ. θ'. Ὁ λέγων τὸν τελευτήσαντα μὴ δύνασθαι διαθέσθαι, διὰ τὸ ἀπὸ χριστιανῶν αὐτὸν Ἰουδαῖον ἢ Ἑλληνα γενέσθαι, εἴπω πενταετίας ἐνάγει. Διάταξις γ'. Ὅτι ὁ ἐξ ὀρθοδόξου γινόμενος αἰρετικὸς οὐ συναναστρέφεται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐ μαρτυρεῖ, ἢ διατίθεται, ἢ κληρονομεῖ, καὶ οὐκ ἔχει μετάνοιαν ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις ἀμαρτήμασιν. Ἡ δὲ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς διαλεγομένη λζ'. (1) νεαρὰ εἶδωτι καιρὸν μετάνοίας τοῖς ἐξ ὀρθοδόξων ὑπὸ αἰρετικῶν βαπτισθεῖσι. Διάταξις δ'. Ὅτι ὁ χριστιανὸς ἀποστάς, καὶ θύτης, ἢ ἐντειλόμενος ἐτέρῳ θύσει, παρὰ παντὸς κατηγορεῖται, μὴ ἀντιτιθέμενος χρονίαν παραγραφὴν καὶ οὔτε δωρεῖται ἐξ ὅτου ἀποστῆ, οὔτε ἐν στήματι πράξεως περιγράφει τὸν νόμον, οὔτε διατίθεται, ἀλλ' ἐξ ἀδιαθέτου πάντα τοῖς αὐτοῦ συγγενέσιν ἀρμόζει, οἷς καὶ μετὰ θάνατον ἐφεῖται κατηγορεῖν, εἰ καὶ μὴ γέγονε κατὰ (2) ζῶντος τοῦ μικροῦ προκάταρξις καὶ ἀνατρέπονται καὶ αἱ δωρεαὶ καὶ αἱ διαθήκαι αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ νόμου καλουμένοις ἀρμόζουσι. Διάτ. ε'. Ὁ δοῦλον, ἢ εὐγενῆ χριστιανὸν, ἄκοντα ἢ διὰ συμβουλῆς μεταγαγὼν εἰς ἀθέμιτον θρησκείαν κεφαλικῶς τιμωρεῖται καὶ δημεύεται. Διάτ. στ'. Ἡ ὀρθόδοξος κληρικὸς, ἢ μοναχὸς, θρησκευτῶν τὰ Εὐτυχοῦς ἢ Ἀπολιναρίου, ὑπόκειται τοῖς κατὰ αἰρετικῶν νόμοις, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξωπθεῖται πολιτείας, κατὰ τὰ περὶ Νικηναίων νομοθετηθέντα.

(1) ριθ'. S. P. — (2) ἢ κατὰ οὐκ ἐφεῖται ἐν Υ. Τρ.

Σχόλιον.

Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ ιε. τίτ. τοῦ ι'. βιβλίου ἐστὶ κεφ. ιγ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ νς'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· Μηδεὶς ἐπιδιδότω δεήσεις ἐφ' ᾧ τε ἐπιτραπῆναι ἐν ἰδίῳ τόποις ἢ ἐν ἀλλοτρίοις ἀναζητεῖν θησαυρὸν, μήτε ὡς εὐρῶν αὐτὸς θησαυρὸν, μήτε ὡς ἐτέρου τινὸς εὐρόντος ἐπιδιδότω (1) δεήσεις. Εἰ μὲν γὰρ ἐν ἰδίῳ τόποις τις χωρὶς πάσης μυσαρᾶς θυσίας, ἢ ἄλλης τινὸς τέχνης νόμοις ἀπηγορευμένης εὐρῆ θησαυρὸν, τούτέστι χρήματα ἀποτεθέντα παρά τινων ἠγνοημένα τῷ χρόνῳ, κεχρήσθω τοῖς εὐρεθεῖσιν ἀδεῶς, καὶ μὴ τὴν τοῦ Θεοῦ φιλοτιμίαν εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ συκοφαντίαν τρεπέτωσάν τινες. Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο νόμῳ ἐπιτέτραπται, καὶ περιττόν ἐστι δεήσεις ἐπιδιδόναι περὶ τούτου, ὡς τοῦ βασιλέως τὰς πάντων δεήσεις προφθάνοντος. Ἐν ἀλλοτρίῳ δὲ τόπῳ μηδὲ ἄκοντος, μηδὲ βουλομένου τοῦ δεσπότη, ἢ ἀγνοοῦντος, τολμάτω τις ἀναζητεῖν θησαυρὸν, ἀλλὰ εἴτε δεήσιν ἐπιδεδωκῶς, εἴτε καὶ χωρὶς δεήσεως ἐρευνήσας παρά τοῦτον τὸν νόμον εὐρῆ τις ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ θησαυρὸν, διαφερέτω μὲν τῷ δεσπότη τοῦ τόπου τὰ εὐρεθέντα, ὁ δὲ εὐρῶν ὡς παραδᾶς τὸν νόμον σφοδρῶς τιμωρεῖσθω. Ἐὰν δὲ οὐδὲ ζητήσας, οὐδὲ δεήσεις ἐπιδεδωκῶς, ἀλλ' ἐν τῷ τυχόν ἀροτριᾶν τὴν γῆν, ἢ ἄλλως πως γεωργῶν τὴν ἀλλοτρίαν γῆν, οὐ κατὰ σπουδὴν ἐρευνῶν εὐρῆ τις ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ θησαυρὸν, τὸ μὲν ἥμισυ τῶν εὐρεθέντων αὐτὸς κερδαινέτω, τὸ δὲ ἥμισυ διδότω τῷ δεσπότη τοῦ τόπου. Ζῆτει καὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ιε. τίτ. ἀ. κεφ. ξ'. Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφάλαιον κγ'. τοῦ νδ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ῥητῶς ὡς ἐγράφη. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου ἐστὶ κεφαλ. κδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Ἡ γ'. διάτ. ἐστὶ κεφ. κέ. οὕτως ἔχον· Ὁ προδιδούς τὸ ἅγιον βάπτισμα οὐ μαρτυρεῖ, οὔτε διατίθεται, οὔτε ἄλλον διαδέχεται, ἀποστάτης γὰρ νοεῖται πρόσχες οὖν ὅτι τὸ κείμενον ἐν τῷ πλάτει περὶ τοῦ μὴ συναναστρέφεισθαι τοῖς ἀν-

(1) X. Γρ. — διδότω 'E. 'I. B. καὶ Σ. Ρ.

θρώποις τοὺς τοιοῦτους, καὶ περὶ τοῦ μὴ ἔχειν αὐτοὺς καιρὶν μετανοίας, οὐ προσετέθη ἐν τοῖς βασιλικοῖς, ἀλλ' ἐδιώχθη ὡς ἀφιλόνητον (1). Εὐχαριστέον οὖν τῷ συνθεμένῳ τὰ βασιλικά, καὶ διὰ τοῦτο ἡ λζ'. Ἰουστινιάνειος νεαρά ἡ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς οὐ κατεστρώθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δ'. διάτ. τοῦ διαληφθέντος ζ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. κς'. τοῦ ρηθέντος νδ'. τίτλου τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Ἡ ε'. διάτ. ἐστὶ κεφ. κζ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τὰ αὐτὰ διεξιόν· καὶ ἡ ς'. διάτ. ἐστὶ κεφ. κη. τοῦ τοιοῦτου τίτλου ὁμοίως παρακελευόμενον.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Βιβλίον πρῶτον τίτλ. θ'. διάτ. ιη'. Ἰουδαῖος τὸν μὴ ὄντα τῆς αὐτοῦ ὀρησκείας ἐναντία διδασκαλία μεταγαγὼν εἰς αὐτὴν δημεύεται καὶ κεφαλικῶς τιμωρεῖται. Διαλαμβάνει δὲ περὶ τῶν τοιούτων καὶ ἐν τοῖς διγέστοις· φησὶ γὰρ βιβλίον θ'. τίτ. β'. διάτ. ζ'. ὅτι ὁ φάρμακον ἀντὶ ἰατρείας δούλῳ δεδωκὼς ὑπόκειται εἰς τὴν αὐτοῦ τιμὴν, ὡς αἰτίαν θανάτου παρασχών. Ἴσθι δὲ ὅτι χώρα τῷ ἐγκλήματι, καὶ εἴ τις προπετῶς δοίῃ φάρμακον, ὡς διάτ. ἡ. ὁμοίως καὶ περὶ ἰατραίνης διάτ. θ'. βιβλίον ι. τίτ. β'. διάταξις δ'. Οὐ διαιροῦνται μεταξὺ τῶν κληρονόμων τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὑρεθέντα κακὰ φάρμακα, ἢ μαγικά βιβλία, ἢ τὰ ὅμοια, ἀλλὰ κατὰ δοκιμασίαν τοῦ δικαστοῦ φθείρονται. Βιβλίον ιη'. τίτ. α'. διάταξις λε'. Τὰ κακὰ φάρμακα οὐ πιπράσκονται· εἰ μὲν τοι δεχόμενα μίξιν χρησιμεύουσιν, ὡς ἐπὶ τῆς ἀντιδότου πιπράσκονται. Βιβλίον μζ'. τίτ. ι. διάτ. ιε'. (Ὅι παραφρονῆσαι τινα φαρμάκῳ ποιοῦντες ἐνέχονται τῷ περὶ ὕβρεων νόμῳ. Εἰ δὲ καὶ ἀστρολόγος, ἢ ἐτέρων ἀπηγορευμένην μαντείαν μετιῶν, ἐρωτηθεὶς εἶπη κλέπτῃ τὸν μὴ ὄντα, ὑπόκειται ταῖς διατάξεσι. Βιβλίον μή. τίτ. ἡ. διάταξις β'. Τῷ περὶ

(1) X. Tr — ὡς ἀφιλονητότερον 'E. I B.

φρονέων νόμῳ κατέχεται ὁ διὰ τὸ φονεῦσαι ἄνθρωπον ποιῶν φάρμακον, ἢ πιπράσκων, ἢ ἔχων. Εἰσὶ δὲ φάρμακα καὶ τὴν (1) ὑγείαν ἐμποιοῦντα, καὶ τὰ λεγόμενα φίλτρα· εἰ δὲ καὶ τις μὴ κακῶ λογισμῶ παράσχη γυναικί συλληπτικόν, καὶ τελευτήσῃ ἢ λαβοῦσα, ἐξορίζεται. Καὶ ὁ πημεντάριος προπετῶς διδούς τινι κώνειον, ἢ σαλαμάνδραν, ἢ ἀκόνιτον, ἢ πιτυοκάμπην, ἢ βούβρωστιν, ἢ μανδραγόραν, ἢ κανθαρίδας.

Σχόλιοι.

Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. μά. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίση, ἄνευ τοῦ κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι τὸν Ἰουδαῖον· τοῦτο γὰρ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ ζ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ θέμα ζ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. λέγον· Ὁ μὴ φονεύσας, ἀλλ' αἰτίαν θανάτου δεδωκώς τῇ ἱμφακτοῦμ, οὐ τῷ ἀκουίλιῳ ὑπόκειται, ὡς ὁ δεδωκώς φάρμακον ἀντὶ ἰατρείας, ἢ ξίφος τῷ μαινομένῳ. Τὸ η'. διάτ. ἐστὶν η'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλ. ὡσαύτως καὶ τὸ θ'. Τὸ δ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ι'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ θέμα β'. τοῦ δ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ μ.β'. βιβλ. οὕτως ἔχον· Ἐξηρημένων τῶν χρεῶν, τὰ λοιπὰ πράγματα κατάγονται εἰς τὸ διαιροῦν τῇ φαιμιλίᾳ τὸν κληρον δικαστήριον, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα, καὶ τὰ μαγικὰ βιβλία, καὶ τὰ ὅμοια, ἀλλ' ὀφφικίον ἐστὶ τοῦ δικαστοῦ παραχρῆμα τὰ τοιαῦτα φθεῖρειν. Οὐ διαιρεῖται δὲ τὰ ἀπὸ ἱεροσυλίας κτηθέντα, ἢ τὰ ἀπὸ δῆμου κλαπέντα, ἢ βίας κτηθέντα, ἢ ἐφόδου. Πρόσχευς τοίνυν ὅτι ἐν μὲν τοῖς διγέστοις γέγραπται μὴ διαιρεῖσθαι τὰ μαγικὰ βιβλία, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα· ὁ δὲ βασιλικὸς λέγει διαιρεῖσθαι ταῦτα, καὶ ἐστὶ κατὰ πολὺ ἀκριβέστερον τὸ τοῦ βασιλικοῦ· καὶ ταῦτα γὰρ ὡς ὑπὸ δεσπότας γινόμενα, καλῶς διαιροῦνται. ἑτέρου δὲ λόγου ἐστὶ τὸ καίεσθαι αὐτὰ ὀφφικίῳ τοῦ δικαστοῦ, διὰ τὸ μὴ τινὰς ἐκ τούτων βλαβῆναι. Τὸ λε. διάτ.

(1) φάρμακα ὑγείαν ἐμποιοῦντα Σ. Ρ.

τοῦ α'. τίτ. τοῦ ιη'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ θέμα γ'. τοῦ λέ. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ιθ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν ὁμοίως ἔχον. Τὸ ιε'. διάτ. τοῦ ι'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. ιέ. τοῦ κά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ λέγον, ἄνευ τοῦ ὑπόκεισθαι ταῖς διατάξεσι τὸν δι' ἀστρολογίας, ἢ ἐτέρας μαντείας εἰπόντα κλέπτῃ τὸν μὴ ὄντα· τοῦτο γὰρ οὐκ ἐτέθη εἰς τὸ αὐτὸ κεφ. ἀλλὰ εἰς θέμα η'. τοῦ αὐτοῦ κεφ. Τὸ β'. διάτ. τοῦ η'. τίτ. τοῦ μη'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. γ'. τοῦ λθ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγον, ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν· ὁ δὲ βασιλικὸς προστίθῃσι τὴν μετὰ δημεύσεως ἐξορίαν κατὰ τῶν ποιούντων τὰ φίλτρα. Ταῦτά δὲ γραφέντα περὶ τοῦ πημενταρίου ἀνετάχθησαν εἰς τὸ γ'. θέμα τοῦ αὐτοῦ γ'. κεφ. λέγοντος· Καὶ ὁ πημαντάριος προπετῶς διδούς τι κώνειον, ἢ σαλαμάνδραν, ἢ ἀκόνιτον, ἢ πιτυοκάμπην, ἢ βούβρωστιν, ἢ μανδραγόραν, ἢ κανθαρίδας.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Διάτ. ιγ'. ὁ ποιῶν θυσίας ἀπηγορευμένας τῷ περὶ φονέων νόμῳ ὑπόκειται. Βιβλίον μή. τίτ. ιθ'. διάτ. κή. Οἱ φαρμακοὶ ἀξιωματικοὶ ὄντες δεπορτατεύονται, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς κεφαλὴν τιμωροῦνται. Διάτ. λή. Ὁ δεδωκὼς πόμα πρὸς φίλτρον, ἢ ἀμβλωθρίδιον χωρὶς δόλου, εὐτελής μὲν ὢν μεταλλίζεται, τίμιος δὲ ἐξορίζεται μετὰ μερικῆς δημεύσεως· ἐσχάτη δὲ τιμωρία ὑπάγεται, ἐάν τις ἐκ τούτου τελευτήσῃ.

Σχόλιον.

Τὸ ιγ'. διάτ. ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. κεφ. θ'. τὰ αὐτὰ λέγον. Τὸ κή. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μη'. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Καὶ τὸ λή. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ μή. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα ς'. τοῦ λή. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Ἀνάγνωθι καὶ τοὺς κειμένους κανόνας ἐν τῷ κ'. κεφ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος τοῦ διδάσκοντος περὶ ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ

μάγων, καὶ ἐπασιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ μάντεων, καὶ περιάπτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν τυπτόντων, ἢ φονευόντων. Ἀποστόλων κανῶν κζ'. ξέ. Συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν θ'. Βασιλείου κανῶν γέ.

Κεῖμενον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἀπαγορεύει μὲν τοῖς ἐπισκόποις πλήττειν χερσὶν οἰκείαις (1), οὐχ ὥρισε δὲ ποινήν γενικῶς δὲ περὶ παντός τυπτοντος, ἢ ὑβρίζοντος, ὁ πολιτικὸς διορίζει νόμος, βιβλ. μζ'. τίτ. ι. καὶ βιβλ. θ'. τοῦ κώδικος τίτ. λέ. διδοὺς κατ'αὐτῶν τὴν περὶ ὑβρεως ἀγωγὴν, ἣτις καὶ χρηματικῶς κινεῖται, καὶ ἐγκληματικῶς, γραφῆς ἀποτιθεμένης, καὶ διορίζει ποία ἐστὶ τραχεῖα ὑβρις, ποία δὲ ἐλαφρά. Περὶ δὲ φονέων διαλαμβάνει ὁ ἦ. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλίου, καὶ ὁ ις. τίτλος τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος. Γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ φόνος ἀπὸ τῆς διαθέσεως σκοπεῖται, εἰ σκοπὸν ἔσχε φονεῦσαι· ὅθεν ἐστὶν εὐρεῖν, ὅτι καὶ ὁ πλήξας μὲν, μὴ φονεύσας δὲ, ὡς φονεὺς τιμωρεῖται, καὶ ὁ φονεύσας οὐ τιμωρεῖται ὡς φονεὺς, ἐὰν μόνον ἠθέλησε πλήξει. Ἡ δὲ τοιαύτη διάθεσις σκοπεῖται ἀπὸ τοῦ πλήξαντος ὀργάνου· καὶ ἐστὶ τοῦ μὲν ἐκουσίου φόνου, ἐπὶ μὲν ἐντίμου φονεύσαντος, δεπορτατίων καὶ τελεία δήμευσις, ἐπὶ δὲ τῶν εὐτελῶν, ξίφει καὶ θηρίοις παραδοθῆναι, ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ βλακείαν ἡγῶν ἀμέλειαν φονεύοντος πενταετῆς ἐξορία· ἐπὶ δὲ τοῦ ἀκουσίου συγγνώμη δίδοται. Ζητῶν οὖν περὶ φόνου, ἀναγίνωσκε τοὺς

(1) ἰδίαις Χ. ἱρ.

εἰρημένους τίτ. σὺν τοῖς αὐτῶν παρατίτλοις. Εἴρηται δὲ γενικῶς βιβλίῳ μῆ. τίτ. ιθ'. διάτ. έ. ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ἐγκλήμασι δεῖ ζητεῖν εἰ ἐκ προνοίας, ἢ κατὰ τύχην ἤμαρτε, καὶ οὕτως, ἢ πρὸς τὸν νόμον, ἢ πραοτέραν τιμωρίαν ἐπιφέρειν. Καὶ διάτ. ιά. ὅτι ἢ ἀπὸ προνοίας τις ἀμαρτάνει, ὡς ὁ φατριάν (1) συνιστῶν, ἢ ἐξ ὀρμῆς, ὡς ὁ θυμούμενος, ἢ κατὰ τύχην, ὡς ὁ ἐν θήρᾳ κατὰ θηρίου ρίψας καὶ φονεύσας ἄνθρωπον.

Σχόλιον.

Ἢ β'. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανέως ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. ά. κεφ. κέ. δ καὶ ἔχει οὕτως ὡς ἐδηλώθη. Ὁ ι. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. καὶ ὁ λέ. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ λζ'. ἐτέθησαν εἰς τὸν κά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἀπ' αὐτῆς ἀρχῆς, καὶ ζῆτει διάφορα τούτου κεφ. Ὁ ά. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τὸ ξ'. βιβλ. τίτ. λγ'. κεφ. ά. *τῶν βασιλικῶν* (2) καὶ ἐφεξῆς. Ὁ ις'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος κεῖται εἰς βιβλ. ξ'. καὶ τίτ. λθ'. κεφ. ιγ'. καὶ ἐφεξῆς. Ἀνάγνωθε οὖν ἀπὸ τούτων τῶν βιβλίων καὶ τίτ. κεφ. διάφορα, καὶ τὸν ἡ. κανόνα τοῦ ἀγίου Βασιλείου, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ τεθεῖσαν περὶ φονέων νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. Τὸ έ. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτλ. τοῦ μή. βιβλ. ἐστὶ θέμα β'. τοῦ έ. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τὰ αὐτὰ λέγον ῥητῶς. Τὸ δὲ ιά. διάτ. ἐστὶ θέμα γ'. τοῦ ιά. κεφ. τοῦ αὐτοῦ νά. τίτ. τὰ αὐτὰ διεξιὸν ἀπαρἀλλάκτως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κυβευόντων, ἢ μεθυσκομένων, ἢ θείαις παραβαλλόντων, τυμωρυχούντων, κλεπτόντων, ἐπιорκούντων, τοκιζόντων ἢ λαμβανόντων ἡμιολίας, ἢ ἕτερον αἰσχρὸν ἑαυτοῖς ἐπινοούντων κέρδος.

(1) X. Tr. — φατριάν 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — οὕχ εἴρηται ἐν 'E. 'I. B.

Ἀποστόλων κανὼν κέ. μβ'. μγ'. μδ'. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιζ'. Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν δ'. νό. Τῆς ἐν Καρθαγένῃ κανὼν έ. ις'. Συνόδου σ'. κανὼν ι. κγ'. κδ'. ν'. νά. Συνόδου Νικαίας το δευτερον κανὼν δ'. Βασιλείου κανὼν ιδ'. ιζ'. κθ'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ἡ λδ' διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α' βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν Ἐπίσκοπος ἢ κληρικός κυβεύων, ἢ κοινωνῶν τοῖς κυβεύουσιν, ἢ παρακαθήμενος, ἢ θέατρον ἢ κυνήγιον θεωρῶν, ἀφορίζεται πάσης ἱεράς λειτουργίας, καὶ τῶν σιτηρεσιῶν (1) αὐτοῦ στερρεῖται, καὶ ὀρίζεται αὐτῷ χρόνος εἰς μετάνοιαν· καὶ ἐὰν ἀξίως εἴσω τοῦ χρόνου μετανοήσας φανῆ, ἱερατικῆς ἀξιούται φιλανθρωπίας· εἰ δὲ μετὰ τὸν χρόνον ἐπιμείνοι, τελειῶς ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου, καὶ γίνεται βουλευτῆς μετὰ τῆς αὐτοῦ περιουσίας τῆς πόλεως ἢς ἦν κληρικός, ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης οὐκ ἐχούσης βουλευτήριον, * γίνεται* (2) εἰς τὴν χρήζουσαν ἐκ τῶν πλησιαζουσῶν· εἰ δὲ μὴ ἔχει οὐσίαν, γίνεται ταξέωτης. Παραφυλάττουσι δὲ ταῦτα οἱ πατριάρχαι, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ ἐκκλησιέκδοικοι, καὶ οἱ ἐκάστης διοικήσεως ἑπαρχοι, καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ ἐκδοικοὶ ταῦτα τοῖς ἱερεῦσι προσαγγέλλουσι. Δεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα μετ' ἀκριβείας ἐπὶ τῶν εὐαγγελίων ζητεῖσθαι, καὶ τοὺς συκοφάντας ἀγανακτεῖσθαι. Ποινὰς δὲ διαφόρους ὀρίζει κατὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν τάξεων, καὶ τῶν ἐκδίκων, εἰ ταῦτα μαθόντες μὴ προσαγγείλωσι (3) τοῖς προσφόροις ἱερεῦσι. Ἡ μὲν τοι β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπὶ τριετίαν εἶπεν αὐτοὺς τῆς λειτουργίας κωλύεσθαι, καὶ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, ἄδειαν παρασχούσα τοῖς ἱερεῦσι, μετανοίας ἐπιδεικνυμένης, ἔλαττουν τὸν χρόνον.

(1) σιτήσεων X. Γρ. καὶ Σ. Ρ. — (2) 'E. 'I. B. ἢ εἰς τὴν χρήσουσαν, ἄνευ τοῦ, γίνεται. — (3) X. Γρ. καὶ Σ. Ρ.—μὴ προσαγγέλλουσι 'E. 'I. B.

Σχόλιον.

Ἡ λδ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανέως ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. κβ'. διαλαμβάνοντι ὅσα εἰς τὸ κείμενον διελήφθησαν.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν.

Οὐ μόνον ἐπιорκεῖν κωλύεται κληρικός, ἀλλὰ καὶ καθόλου ὁμνύειν (1). Εἴρηται γὰρ βιβλίῳ α. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. κέ. ὅτι οἱ κληρικοὶ δικαζόμενοι διδῶσιν ἐγγύχας μέχρι ν'. λιτρῶν· εἰ δὲ τὸ πρᾶγμα ὑπερβαίνει, ὁμολογίαν ἐπὶ τῷ ὑπερβαίνοντι ποιῶσιν ἀνώμοτον· διότι καὶ *οἱ νόμοι* (2) καὶ οἱ κανόνες κωλύουσι κληρικὸν ὁμνύειν· εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἴρηται ἐν βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. ιβ'. διατάξει γ'. ὅτι δεῖ τοὺς προσφευγοντας, προτρεπομένους καὶ ὄρκον ἐπὶ τῇ ἀσφαλείᾳ λαμβάνοντας ἀποτίθεσθαι ἅπερ ἐπιφέρονται ὄπλα. Καὶ ἡ ς'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ ιβ'. τίτ. φησὶν, ὅτι εἴαν ἐστὶν ὑπόνοια περὶ κληρικοῦ, ὡς ἔχοντος πράγματα (3) τοῦ πρόσφυγος, κελεύσει τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ ὁμνύει.

Σχόλιον.

Ἡ κέ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδ. ἐστὶ κεφ. ια. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, ὅπερ κατεστρώθη εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ β'. κεφ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο μηδὲν περὶ ὄρκου διαλαμβάνον. Ἡ ς'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. τοῦ κώδικος θέμα ὅσα τελευταῖον τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὐδέν τι περὶ ὄρκου διαλαμβάνει. Ζητητέον οὖν εἰ ὀφείλουσιν οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ ὄρκους

(1) X. Τρ. — ὁμνύειναι 'E. 'I. B. — (2) X. Τρ. καὶ Σ. Ρ. — ἐλλείπει ἐν 'E. 'I. B. τὸ, καὶ οἱ νόμοι, — (3) X. Τρ. — πρᾶγμα 'E. 'I. B.

διδόναι σωματικούς, καὶ νομίζω ὅτι ἐπαί τὰ ἀπὸ τῶν κωδίκων ἐκληφθέντα κεφάλαια καὶ τεθέντα εἰς τὰ βασιλικά, περὶ ὧν καὶ ὁ Φώτιος μνείαν εἰς τὸ κείμενον ἐποίησεν, οὐ μέμνηνται ὅλως ὄρκων, ἐκώλυθη τὸ οὐκ εἶναι ὅλως ἐπίσκοπον ἢ κληρικόν· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἀντὶ σωματικοῦ ὄρκου, ἐπενοήθη ἡ ἐγγραφὴ, καταθέσεως τόπον ἐπέχουσα, καὶ ἀναπληροῦσα ὅσα ὁ σωματικὸς ὄρκος προῆσαι ἐμελλεν. Οἱ γοῦν ἀναγνῶσται κακῶς ἀναγκάζονται ὄρκους σωματικούς διδόναι, κληρικοί γὰρ εἰσιν.

Κείμενον.

Ἡ δὲ κώλυσις τοῦ λαμβάνειν κληρικὸν τόκους, ἐμοὶ φαίνεται πανταχοῦ περὶ τῶν ἀπὸ δανείου ἤγουν συμφώνου λελέχθαι, οὐ μὴν περὶ τῶν σιωπηρῶς ἀρμοζόντων ἐξ ὑπερθέσεως ἐπὶ τῶν βοναφίδε ἀγωγῶν. Ἀμέλει καὶ ἡ γ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπὶ ληγγάτων εὐσεβῶν ἐξ ὑπερθέσεως εἶπεν ἀπαιτεῖσθαι καὶ τόκους, καὶ καρπούς. Περὶ δὲ κλοπῆς κληρικῶν ἰδικῶς ὁ νόμος οὐ διαλέγεται· γενικῶς δὲ διαλαμβάνει περὶ κλοπῆς ὁ β'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ τίτ. β'. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων. Δύο δὲ εἰσιν εἶδη τῆς κλοπῆς, καὶ τὸ μὲν αὐτῆς λέγεται φανερά κλοπή, τὸ δὲ, ἀφανής. Φανερὸς κλέπτῃς ἐστὶν ὁ μετὰ τοῦ κλοπιμαίου πράγματος ἐξ οἴουδῆποτε προσώπου λαμβανόμενος πρὶν ἢ τὸ πρᾶγμα ἀπαγάγη, ἐνθα προέθετο ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, εἴτε ἐν δημοσίῳ, εἴτε ἐν ἰδιωτικῷ τόπῳ· εἰ δὲ ἀπήγαγεν αὐτὸ ὅπου προέθετο, κἂν λοιπὸν συλληφθῇ μετ' αὐτοῦ, οὐκ ἔστι φανερὸς κλέπτῃς· ὁ δὲ μὴ τοιοῦτος, ἀφανής κλέπτῃς ἐστίν. Ἡ δὲ ποινὴ τοῦ μὲν φανεροῦ κλέπτου γίνεται εἰς τὸ τετραπλοῦν τοῦ τιμήματος τοῦ κλαπέντος, ἔστιν ὅτε καὶ τοῦ διαφέροντος· τοῦ δὲ ἀφανοῦς, εἰς τὸ διπλοῦν· καὶ ἐφ' ἑκατέρου, ἔξωθεν τῆς τοιαύτης ποινῆς, δίδεται τὸ πρᾶγμα, ἢ ἡ διατίμησις αὐτοῦ.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστιανεῖος ρλά., κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ε'. τίτ. γ'. κεφ. θ'. καταστρωθέντι εἰς σχόλιον τοῦ α'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος περὶ τὰς ἀρχάς. Εὐχαρίστησον οὖν τῷ πατριάρχῃ φωτίῳ καλῶς ἐρμηνεύσαντι ἀπαιτεῖν ὡς διαφέρον τόκους, τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς κληρικούς. Ὁ β'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. ς'. κεφ. ιη. καὶ ζήτει διάφορα τούτου κεφάλαια περὶ κλοπῶν καὶ κλεπτῶν. Ὁ δὲ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς βιβλ. τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. ιβ'. κεφ. α. καὶ ἐφεξῆς. Ζήτει κεφ. β'. γ'. δ'. ε. τὰ αὐτὰ λέγοντα ῥητῶς ὅσα καὶ εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησκν. Ζήτει δὲ καὶ ἕτερον κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διδάσκοντα περὶ ἀφανοῦς κλοπῆς καὶ φανεράς, καὶ εἰπέ ὅτι καὶ ἱερωμένων κλεπτῶν οὐ μέμνηνται οἱ τοιοῦτοι τίτλοι, ἀλλ' ἐπεὶ ἀφ' ὧν νομίμων ἐνάγονται οἱ λαϊκοί, ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ κληρικοὶ ἐνάγονται, πρόνομιον δὲ οὐκ ἐδόθη τούτοις ἀπὸ κλοπῆς μὴ ἐνάγεσθαι, ἐξ ἀνάγκης τῷ κοινῷ νομίμῳ τὸ περὶ τῆς κλοπῆς καὶ αὐτοὶ συσφιγχθήσονται.

Κείμενον.

Ὁ δὲ ἀπὸ ἐμπρησμοῦ ἢ ναυαγίου λαμβάνων ἕξωθεν τοῦ πράγματος δίδωσιν εἴσω μὲν οὐτιλίῳ ἐνιαυτοῦ τὸ τετραπλοῦν τῷ κλαπέντι, καὶ τῷ φύσκῳ τὸ τετραπλοῦν μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν τὸ ἀπλοῦν, ὡς βιβλίον ς'. τοῦ κώδικος τίτ. β'. διάτ. ιη. καὶ ἐν τῷ θ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου. Ὡσεπιτοπολὺ δὲ ἐγκληματικῶς οἱ κλέπται κατηγοροῦνται, γραφῆς ἡγουμένης, ὡς διάτ. ιγ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ ἀργεὶ ἢ τοῦ διπλοῦ ἢ τοῦ τετραπλοῦ ποινή. Εἴρηται γὰρ διατ. νζ'. τοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐάν τις τὸν κλέπτην παραδῶ νυκτεπάρχῳ, ἢ τῷ ἄρχοντι, καὶ καταδικασθεὶς παράσχῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ τὴν διατίμησιν αὐτοῦ, ἀναιρεῖται (1) ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆ, ὡς αὐτοῦ κινδυνεύ-

(1) X. Tr καὶ Σ. P. — ἀγανακτεῖται: 'E. I. B.

σαντος. Ὁ δὲ καταδικασθεὶς ἐπὶ κλοπῇ, ἢ φιλικῶς ἀπαλλ-
λαγείς ἐπὶ δόσει χρημάτων, ἄτιμος γίνεται, ὡς βιβλίον γ'.
τίτ. β'. διγ. α. δ'. καὶ ς'.

Σχόλιον.

Ἡ ἰή. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι
θέμα λέ. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω
λέγον· Ἐάν τις ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, ἢ ναυαγίου ἀφέληται τι, ἢ
μειώση, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ὠρισμένου εἰς τὸ τετραπλοῦν κατέχε-
ται· μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἀπλοῦν πρὸς τῇ ἤδη ὠρισμέ-
νῃ ποινῇ· τὸ δὲ δίδεσθαι καὶ τῷ φίσκῳ, ἤγουν τῷ δημοσίῳ,
τὸ τετραπλοῦν, καθὼς ἐν τῷ κώδικι περιείχετο, οὐ προσετέθη
ἐν τοῖς βασιλικοῖς· λέγουσι γοῦν τινες διὰ τοῦτο μὴ ἀπαιτεῖ-
σθαι παρὰ τοῦ δημοσίου τὸ τετραπλοῦν. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, ὅτι ἀπὸ
τοῦ εἰπεῖν τὸν βασιλικὸν ἔνοχον εἶναι τὸν οὕτως ἡμαρτηκότα
σὺν τῷ τετραπλῷ καὶ τῇ ὠρισμένῃ ποινῇ, παρίσταται δύνα-
σθαι καὶ τὸν δημοσίον ἀπαιτεῖν τὸ τετραπλοῦν. Φησὶ δὲ καὶ
τὸ λά. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ νγ'. βιβλίου ταῦτα· Ὁ ἀρπάζων,
ἢ κατὰ δόλον κερδαίνων ἐκ ναυαγίου, εἰς ὅσον ὑπόκειται τῷ
ζημιωθέντι, τοσοῦτον καὶ τῷ δημοσίῳ δίδωσιν. Ὁ δὲ θ'. τίτ.
τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τίτ. κ'. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν
βασιλικῶν διαλαμβάνοντα περὶ τῶν ἀφαιρουμένων ἀπὸ ἐμπρη-
σμοῦ, καὶ καταπτώσεως. Λέγει δὲ τὸ τέλος τοῦ α. κεφ. τοῦ
αὐτοῦ τίτ. ἀρμόζειν ἐπέκεινα τῆς χρηματικῆς ποινῆς, καὶ ἐγ-
κληματικὴν ἐπεξέλευσιν· καὶ ἐστὶ τοῦτο ἰδικὸν εἰς τοὺς ἀρπά-
ζοντας ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, καὶ καταπτώσεως, καὶ ναυαγίου· τι-
μωροῦνται γὰρ καὶ χρηματικῶς, καὶ ἐγκληματικῶς, ὅπερ ἐπὶ
τῶν ἄλλων ἡμαρτημάτων οὐκ ἐστὶ· καθά (1) φησὶ τὸ ζ'. διάτ.
τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ὃ ἐστὶ θέμα β'. τοῦ νζ'.
κεφ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον
ὡς συνωψίσθη. Ἐάν γὰρ ὁ ὑβριστής, ἢ ὁ κλέπτης ἐγκληματι-
κῶς ἐλκυσθεὶς τιμωρηθῇ, ποινὴν οὐ δίδωσι χρηματικὴν. Τὸ
μέντοι ιγ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατάξεων

(1) X. Tr. — καὶ φησὶ 'E. 'I. B.

οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ὅταν ἐγκλημα-
τικῶς κινήθῃ ἢ ἀπὸ ἀμαρτήματος ἀγωγῆ, δίδονται καὶ αἱ
ἐγγραφαί (1). Ὁ δὲ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ
βιβλίον τῶν βασιλικῶν κ'. τίτ. β'. διδάσκων ἐκ ποίων τρόπων
ἐπάγεται ἀτιμία. Καὶ ἀνάγνωθι θέμα γ'. τοῦ α'. κεφ. λέγον·
Ἄτιμός ἐστι καὶ ὁ ἰδίῳ ὀνόματι κατακριθεὶς τῇ περὶ κλοπῆς
ἀγωγῇ, ἥτοι περὶ ἀρπαγῆς πραγμάτων, καὶ τῇ περὶ ὕβρεως
ἀγωγῇ, καὶ τῇ περὶ δόλου, ἢ συμφωνήσας ὑπὲρ τῶν τοιούτων
ἀγωγῶν, καὶ χρήματα δούς μήπω προκτάρξεως γενομένης.

Κεῖμενον.

Περὶ τυμβωρύχων (2) γενικῶς διαλαμβάνει ὁ β'.
τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου, ἐν ᾧ φησὶν ὅτι καὶ χρηματικῶς
καὶ ἐγκληματικῶς ὑπόκεινται καὶ ἔστιν ἡ χρηματικὴ ποι-
νῆ, πότε μὲν εἰς ρ'. νομίσματα, πότε δὲ εἰς διακόσια,
πότε δὲ εἰς τὸ διαφέρον τῆς γενομένης ζημίας, καὶ
ἀτιμος γίνεται ὁ καταδικαζόμενος. Οἱ δὲ τυμβωρυχοῦντες,
εἰ μὲν μεθ' ὄπλων, κεφαλικῶς τιμωροῦνται· εἰ δὲ χωρὶς
ὄπλων, μέχρι μετᾶλλων· οἱ δὲ τὰ λείψανα ἢ ὅσα με-
τακινουῦντες, εὐτελεῖς μὲν ὄντες, ἄκρως τιμωροῦνται· ἐν-
τιμοὶ δὲ δεπορτατεύονται· οἱ δὲ ἄλλως περὶ μνημεῖον
πλημμελουῦντες *ἐξορίζονται* (3) ἢ εἰς μέταλλα κατα-
δικάζονται. Πῶς δὲ δυνατόν ἀκινδύνως καὶ ἀζημίως με-
ταφέρειν λείψανα, καὶ φιλοκαλεῖν μνημεῖον, διδάσκει ὁ
αὐτὸς τίτλος, καὶ ὁ ἑβδόμος τοῦ ἐνδεκάτου βιβλίου τῶν
διατάξεων. Ὑπόκεινται δὲ οἱ τυμβωρυχοῦντες καὶ τῷ
περὶ ἱεροσυλίας νόμῳ, ὡς βιβλίον τεσσαρακοστὸν ὄγδοον
τίτ. ιγ'. καὶ διατ. ε'. τοῦ ἐννεακαιδεκάτου τίτ. τοῦ θ'.
βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ καὶ τὰς χρηματικὰς αὐξεί
ποινας, πότε μὲν στέρησιν κτήματος, ἢ ἀγροῦ, ἢ οἴκου
ἐπάγων, εἰς αὐτοὺς ὕλη ἀπενεχθῆ ἀπὸ μνημείου·

(1) X. Γρ.—καὶ ἐγγραφαί E. 'I. B.—(2) περὶ τυμβωρυχούντων X. Γρ.—(3) X.
Γρ. πᾶσα ἡ πρῆξις οὕτη ἀλείπει ἐν 'E. 'I. B.

πότε δὲ δέκα λιτρῶν ποινήν ἐπάγων, καὶ εἴκοσι τῷ ἄρχοντι μὴ ἐπεξιόντι. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ τοῦ πάσχα οἱ τυμβωρύχοι ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται, ὡς βιβλίον ἀ. τοῦ κώδικος τίτ. δ'. διατ. γ'.

Σχόλιον.

Ὁ ιβ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ τίτ. κγ'. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν περὶ καταφθορᾶς μνηματος, ἦτοι τῶν ἐνταφίων λειψάνων διδασκων. Φησὶ δὲ δὲ τὸ ὄγδοον κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Τὸ ἐγλημα τῆς τυμβωρυχίας ὑπὸ τὸν περὶ βίας δημόσιον ἀναφέρεται νόμον. Ἀρμόζει δὲ καὶ χρηματικῶς ἢ ποσότης δὲ τῆς ποινῆς οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ ἀ. κεφ. φησί· Τὸ τῆς τυμβωρυχίας ἐγλημα ἀτιμίαν ἐπιφέρει. Τὸ ζ'. θέμα τοῦ δ'. κεφ. φησὶν. Οἱ τυμβωρυχοῦντες, καὶ γυμνουντες τὰ τῶν τελευτώντων σώματα, εἰ μὲν μετὰ ὄπλων, κεφαλικῶς τιμωροῦνται, εἰ δὲ χωρὶς ὄπλων, μέχρι μετάλλου. Τὸ ι. κεφ. λέγει· Οἱ τὰ λείψανα, ἢ τὰ ὀστά μετακινουῦντες, καὶ ἐφεξῆς ὅσα τῷ κειμένῳ περιέχονται. Ὁ ζ'. τίτ. τοῦ ια'. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ τίτ. ἀ. τοῦ νθ'. βιβλ. τῶν βασιλ., διδασκων περὶ μνημάτων καὶ δαπάνης τῶν κηδειῶν. Τὸ δ'. θέμα τοῦ γ'. κεφ. τοῦ κγ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. φησὶν· Οὐ δεῖ τὰ λείψανα τῶν τελευτώντων ψηλαφᾶσθαι, ἢ σκύλλεσθαι· τὰ δὲ προσκαίρως ἀποτεθέντα μεταφέρειν ἔξεστι. Τὸ ζ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησί· Χεῖρον οὐ δεῖ τὸ μνημεῖον γίνεσθαι, φιλοκαλεῖν μέντοι αὐτῷ ἔξεστι, μὴ ἐφαπτομένων τῶν λειψάνων. Τὸ η'. κεφ. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ νθ'. βιβλίου τῶν βασιλ. περὶ τὸ τέλος φησὶν· Ἐὰν δὲ ὁ τοῦ τόπου δεσπότης παρὰ κέλευσιν ἱερέως, ἢ κέλευσιν βασιλέως ἐκβάλη τὸν ἐξ ἄλλου τυχόντα, ἢ τὰ τεθέντα ὀστέα, ἐνέχεται τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ. Καὶ κεφ. ἀ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. λέγει· Ἐξεστὶν ἐξ εὐλόγου αἰτίας προσιέναι τῷ ἄρχοντι, καὶ μεταφέρειν εἰς ἕτερον τόπον τὸ ἀποκείμενον λείψανον παρενοχλούμενον. Καὶ κεφ. ιδ'. φησί· Μηδεὶς ἀνθρώπινον σῶμα χωρὶς κελύσεως βασιλέως εἰς ἕτερον τόπον μεταφερέτω· καὶ τὸ παρὸν οὐκ ἔστιν ἐναντίον τῇ ἀ. διατ., ἐκείνη γὰρ ἀπὸ εὐλόγου αἰτίας ἐπέτρεψε μεταφέρεισθαι τὰ λείψανα κατὰ διάγνωσιν

τῶν ἀρχόντων, αὕτη δὲ μηδαμοῦ μνημονεύσασα εὐλόγου αἰτίας, ὅτι χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς οὐκ ἔξεστιν αὐτὰ μεταφέρειν. Ὁ ιγ'. τίτ. τοῦ μ. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τίτ. μέ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ρησι. τὸ β'. κεφ. Ὁ δὲ πεκουλάτους κινεῖται κατὰ τοῦ ὑπελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν, ἢ μνημείων, καὶ τὰ ἐξῆς. Τὸ δ'. κεφ. λέγει· Ἐπεκουλάτῳ ὑπόκειται καὶ ὁ ἱεὺς ἢ ἐκ μνημείων χρήματα λαμβάνων, ἢ τὸ δωρηθὲν τῷ Θεῷ. Ἡ ε'. διατ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. ιβ'. τοῦ κγ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ ἀνάγνωθι τὸ ια'. ιβ'. ιγ'. καὶ ιδ'. κεφ. τὰ αὐτὰ λέγοντα ὅσα συνωψίσθησαν. Ἡ γ'. διατ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. κς'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, ὃ καὶ ἀνάγνωθι καταστρωθὲν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κέ. κεφ. τοῦ προκρίτου θ'. τίτ. Τούτων οὕτως ἐχόντων σημείωσαι, ὅτι τῷ περὶ τυμβωρυχίας νόμῳ ἐνέχονται καὶ αἱ χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς, ἢ ἐπισκοπικῆς, ἢ διαγνώσεως ἀρχοντικῆς μετακινουντες λείψανα τεθνεώτων μετὰ τελείας ὁσίας ταφέντα. Πλὴν οἱ μὲν ἄρχοντες χωρὶς εὐλόγου αἰτίας οὐ δύνανται ἐπιτρέπειν τὴν τούτων μετάθεσιν· ὁ βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ ἐπίσκοποι δύνανται ταύτην ἀδιασίκτως (1) ἐπιτρέπειν. Οἱ γοῦν λέγοντες ἀπροκριματίστως ταύτην γίνεσθαι παρὰ τοῦ βουλομένου, μὴ προκειμένης αἰτίας αἰσχροκερδοῦς, κακῶς λέγουσιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τις καθηγούμενος τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου χωρὶς τοιαύτης ἐπιτροπῆς λείψανα μεταθέμενος ἐξεβλήθη συνοδικῶς ἀπὸ τῆς ἡγουμενείας, καὶ καθήρεθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, ἢ τὸν οἶνον, ἢ τὰ κρέα. Ἀποστόλων κανὼν νά. νγ'. ξς'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιδ'. Συνόδου ς'. κανὼν ιγ'. λ'.

(1) ἀδιστακτως X. Τρ.
(TOM. Α'.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ τῶν ἐπιτετραμμένων ἢ κεκωλυμένων γάμων· καὶ περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τοὺς ἀναγνώστας ἐφήβους γενομένους, εἰ βούλωνται γαμεῖν, καὶ περὶ παλλακισμοῦ, καὶ πορνείας, καὶ μοιχείας. Ἀποστόλων κανὼν ιζ'. ιη'. ιθ'. κέ. κς'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ι. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α'. θ'. ι. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιδ'. ιέ. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ις'. Συνόδου ς'. κανὼν γ'. δ'. στ'. ιβ'. ιγ'. μή. νή. Βασιλείου κανὼν γ'. στ'. ις'. ξθ'. ό. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν δ'. έ.

Κεῖμενον.

Βιβλίον α'. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. έ. Ἐάν τις μόνος πειραθῆ λαβεῖν γαμετὴν παρθένον ἱεράν, κεφαλικῶς τιμωρεῖται. Καὶ διάτ. μδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐάν πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος γαμήτη, ὑπόκειται μὲν τοῖς κανόσιν, οἷτινες οὐχ ἤττον τῶν νόμων ἰσχύουσι, καὶ τῆς ἱερωσύνης ἐκπίπτει, καὶ οἱ παῖδες ὡς ἐξ ἀθεμίτων γάμων τεχθέντες, οὔτε φυσικοί, οὔτε νόθοι εἰσὶ, καὶ οὔτε κατὰ ὄρωεάν, ἢ διαδοχὴν, ἢ ἐσχηματισμένον δάνειον, ἢ ἐτέραν ἐνοχὴν λαμβάνουσί τι παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν, ἢ αἱ μητέρες αὐτῶν· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα λαμβάνει ἢ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησία. Λέγει δὲ καὶ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι ἐάν μοναχὸς κληρωθῆ, μὴ θαρρείτω πρὸς γάμον ἐλθεῖν, κἂν τοιοῦτου βαθμοῦ τετύχηκεν ἐν τῷ κλήρῳ, ἐν ᾧ τοῖς κληρικοῖς ἔξεστι γαμεῖν, τουτέστι ψάλτη, καὶ ἀναγνώστη· τοῖς γὰρ ἄλλοις ἅπασι καθάπαξ ὁ γάμος ἀπηγόρευται· εἰ δὲ γαμήσει, ἢ παλλακὴν σχῆ, ἢ ἀσελγῶς ζήσει, ἐκβαλλέσθω τοῦ κλήρου, καὶ ἰδιώτης ἔστω, πρὸς στρατεῖαν ἢ ἐτέραν ἐπιτήδευσιν ἐλθεῖν οὐ θαρρῶν. Καὶ ἡ πρώτη διάταξις τοῦ

αὐτοῦ τίτλου, ὅτι μηδεὶς δευτερογαμήσας χειρονεύσθω πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, μήτε μὴν εἰ γυναικί συνοικεῖ τὸν οἰκεῖον ἄνδρα καταλιπούσῃ, μήτε εἰ παλλακὴν ἔχει, ἀλλὰ σωφροσύνη συζῶν, καὶ ἡ γαμετῆ συνοικῶν, ἢ μιᾶς ἀνὴρ γενόμενος σώφρωνος, καὶ ἐκ παρθενίας. Εἰ δέ τις πρεσβύτερος ὢν, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος, γαμετῆν, ἢ παλλακὴν εἰσάγοιτο φανερώς, ἢ λαθραίως, ἢ ἐπιγυμνατισμένως, εὐθέως τῆς ἱεράς ἐκπιπτέτω τάξεως, καὶ ἰδιώτης καὶ λαϊκὸς ἔστω. Ἀναγνώστης δὲ δευτερογαμῶν μὴ προκοπτέτω, μὴ μὴν καὶ τριτογαμείτω. Εἰ δὲ δευτερογαμήσας σπεύσει προκοψῆαι, γίνεται ἰδιώτης. Λέγει δὲ ὅτι χειροτονοῦμεναι διακόνισσαι νοουθετήσθωσαν, εἰδούαι ὡς εἰ θαρρήσταιεν καταισχύναι τὴν χειροτονίαν, προσομιλοῦσαι γάμφῃ, ἢ ἄλλου βίου πορεῖα (1), θανάτῳ γενήσονται ἔνοχοι· καὶ τοῖς αὐτῶν μοναστηρίοις, ἢ ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις αἰ αὐτῶν περιουσίαι προσκυρωθήσονται· οἱ δὲ γῆμαι ἢ φθεῖραι αὐτὰς τολμήσαντες, ὑπεύθυνοί εἰσι ξίφει, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν τὸ δημόσιον λήψεται.

Σχόλιον.

Ἡ ἐ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ μδ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ ἀ. τίτλου τῶν νεκρῶν, μέρος οὔσα τῆς ἐ. Ἰουστινιανείου νεκρᾶς οὐδὲ ἡ ἀ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεκρῶν μέρος οὔσα τῆς σ'. Ἰουστινιανείου νεκρᾶς. Σημείωσαι περὶ τῶν ἐκπεσόντων τῆς ἱερωσύνης, καὶ γυναικί συνοικησάντων καὶ τούτων τεκνοποιησάντων, μὴ συγχωρουμένων εἰς κληρονόμον αὐτῶν κληθῆναι, μηθ' ὅλως δύνασθαι τὰ τοιαῦτα παῖδιά ἢ γνήσια τούτων κληθῆναι ἢ φυσικά, ἢ καθ' οἰονδήποτε τρόπον περιελθεῖν τινὰ τῶν πραγμάτων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς, ἢ τὰς μητέρας αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ προσόντα πάντα αὐτῷ λαμβάνειν τὰς κατ' αὐτοὺς ἐκκλησίας, ἢ τοὺς κλήρους· τοὺς δὲ τοιοῦτόν τι τολμῶντας, μετὰ

(1) X. Γρ. καὶ Σ. Γ.—ἡ ἄλλου βίου πορεῖα 'E. 'I. B.

τὴν τῆς ἰερωσύνης γύμνωσιν, μὴ δυναμένους εἰς τι κοσμικὸν ἀξίωμα, ἢ στρατείαν ἀναχθῆναι, ἀλλὰ ἰδιωτεύοντας πάντα τὸν χρόνον. Ὅπως δὲ σήμερον οὐ φυλάττεται τοῦτο ἀγνοῦ.

Κεῖμενον.

Καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐὰν βουλευτῆς ἢ ταξεώτης, ἐπὶ ἰε. ἔτη μονάσας γένηται κληρικὸς, εἶτα γαμήση, ἀποδίδεται τῇ ἰδίᾳ τύχῃ· τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων κληρικῶν τῶν ἀπὸ μοναχῶν, κἂν μὴ γεγόνασι βουλευταὶ ἢ ταξεῶται. Καὶ ὅτι ὁ χειροτονῶν ἄγαμον ἐρωτάτω αὐτὸν εἰ δύναται χωρὶς νομίμου γαμετῆς σεμνῶς βιοῦν. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς χειροτονίας ἐπιτρέπων διακόνῳ ἢ ὑποδιακόνῳ γαμήσαι μετὰ τὴν χειροτονίαν, τῆς ἐπισκοπῆς ἐκβάλλεται. Πρεσβύτερος δὲ, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος μετὰ τὴν χειροτονίαν γαμῶν, ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου, καὶ μετὰ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων δίδεται τῇ βουλῇ τῆς πόλεως, ἐν ἣ κληρικὸς ἦν. Δευτερογαμῶν δὲ ἀναγνώστης, ἢ χήραν, ἢ διεζευγμένην λαμβάνων, ἢ τοῖς νόμοις, ἢ τοῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην, εἰς ἄλλον μὴ προβαινέτω βαθμὸν· ἀλλὰ καὶ προβάς ἀποκαθίσταται τῷ προτέρῳ. Λέγει δὲ ὅτι οἱ ἀρπάζοντες, ἢ ὑπονοθεύοντες, ἢ διαφθείροντες ἀσκήτριαν, ἢ μοναστριαν, ἢ διακόνισσαν, ἢ ἄλλο εὐλαβὲς ἔχουσιν σχῆμα, καὶ οἱ μετασχόντες, κεφαλικῶς τιμωροῦνται, καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ τῷ μοναστηρίῳ τῆς ὑβρισθείσης περιποιοῦνται διὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν τάξεων· αὕτη δὲ μετὰ τῶν αὐτῆς πραγμάτων μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται ἀσφαλῶς φυλαχθησομένη. Εἰ δὲ διακόνισσά ἐστιν νομίμους ἔχουσα παῖδας, τὸ νόμιμον μέρος λαμβάνουσιν· εἰ δὲ ἐπὶ ἑνιαυτὸν μετὰ τὸ γνωσθῆναι τὸ μῦθος μὴ ἐκδικήσωσι τὰ πράγματα οἱ εὐαγεῖς οἴκοι, ὁ φύσχος αὐτὰ λαμβάνει, τοῦ ἀμε-

λοῦντος ἐκδικηθῆναι ἄρχοντος ἀποζωννυμένου, καὶ ἐλίτρας τοῖς περιβάτοις προστιμωμένου.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ κεφ. κς'. τῆς ρκγ'. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, ἥτοι κεφ. λγ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ διαλαμβάνον ὅσα συνωψίσθησαν. Λέγει δὲ καὶ τὸ κδ'. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, ἥτοι τὸ λά. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ., ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ λβ'. περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τοὺς μέλλοντας χειροτονεῖσθαι εὐδύνανται σωφρονεῖν, καὶ περὶ γαμούντων ἱερωμένων, καὶ δευτερογαμούντων ἀναγνωστῶν, ὅσα παρὰ τοῦ πατριάρχου διελήφθησαν παραφραστικῶς (1). Περὶ δὲ τῶν ἀρπαζόντων, ἢ διαφθειρόντων, ἢ ὑπονοθευόντων τὰς τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένας, διδάσκει ἡ αὐτὴ β'. διάταξις τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν οὕσα ξγ'. κεφ. τῆς ρκγ'. Ἰουστιν. νεαρᾶς, ἥτοι κεφ. ιβ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τὰ αὐτὰ λέγον ὅσα συνωψίσθησαν, πλὴν τῆς ποινῆς. Ὁ μὲν γὰρ βασιλικὸς φησὶ τὸν ἐκ τοῦ νόμου κίνδυνον ὑπομένειν τοὺς πλημμελήσαντας, καὶ τοὺς μετασχόντας τοῦ τοιοῦτου μύσου. Ὁ δὲ συνθέμενος τὸ νομοκάνονον λέγει κεφλικῶς αὐτοὺς τιμωρεῖσθαι· σὺ δὲ μᾶλλον τῷ βασιλικῷ πρόσχε· καὶ εἰ θέλεις μαθεῖν ποῖαί εἰσιν αἱ νόμιμοι ποιναί, ἀνάγωθι βιβλ. ξ'. τίτ. νη. κεφ. α. οὕτως ἔχον· Οἱ ἀρπάσαντες γυναῖκα, ἢ μνηστευομένην, ἢ ἀμνήστευτον, ἢ χήραν, εἴτε εὐγενῆς ἐστίν, εἴτε δούλη, ἢ ἀπελευθέρα, καὶ μάλιστα ἐὰν τῷ Θεῷ ὤσιν αἱ γυναῖκες καθιερωμέναι, νομίμως τιμωρεῖσθωσαν, τουτέστιν εἰ μὲν μεθ' ὄπλων, εἴτε ξιφῶν, ἢ ῥοπάλων τὴν ἀρπαγὴν ἐποιήσαντο, οἱ τοιοῦτοι ξίφει τιμωρεῖσθωσαν· οἱ δὲ συνυπουργοῦντες αὐτοῖς, ἢ συνειδότες, ἢ ἐκόντες ὑποδεξάμενοι, ἢ οἰωνδήποτε σπουδὴν εἰσενεγκόντες τυπτόμενοι, καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπείσθωσαν, ἐπειδὴ οἱ προθέντες παρ' ἑαυτοῖς ἀρπάσαι ἔτοιμοί εἰσι καὶ φονεύειν τοὺς ἀνθισταμένους. Εἰ δὲ χωρὶς οἰωνδήποτε ὄπλων τὴν ἀρπαγὴν ἐποιήσαντο, ὁ μὲν τὴν ἀρπαγὴν ποιήσας χειροκοπείσθω, οἱ δὲ

(1) 'Ε. — περιφραστικῶς 'Ι. Β. Χ. Τρ.

βοηθήσαντες τοῖς τοιούτοις ἐν τῇ ἄρπαγῇ, ἢ συνειδότες, ἢ ὑπηρετήσαντες, ἢ ἐκόντες ὑποδεξάμενοι, ἢ οἰανδήποτε σπουδὴν εἰσενεγκόντες αὐτοῖς, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι ἐξοριζέσθωσαν. Ζήτει καὶ τὴν λέ. νεαράν τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου τὰ αὐτὰ σχεδὸν νομοθετοῦσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἄρπαζόντων. Ἀποστόλων κανὼν ξζ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ια'. κέ. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κζ'. Συνόδου στ'. κανὼν ιβ'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν β'.

Κεῖμενον.

Βιβλίον α'. τίτ. γ'. διάτ. ε'. Ἐάν τις ἄρπάσῃ, ἢ πειραθῇ λαβεῖν γαμετὴν παρθένον ἱεράν, κεφαλικῶς τιμωρεῖται. Καὶ διάτ. νγ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Τοῖς γονεῦσι, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τοῖς κηδεμόσι τῶν παρθένων, καὶ διακονισσῶν, καὶ τῶν ἀνειμένων τῷ Θεῷ χηρῶν, ἔξεστι τοὺς ἄρπαγας αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐν καιρῷ τῆς ἐφόδου βοηθοῦντας αὐτοῖς ἐπ' αὐτοφώρῳ φονεύειν· εἰ δὲ διαφύγωσιν, ἀναζητοῦσιν αὐτοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν οἱ ὑπαρχοὶ καὶ ὁ ἑπαρχος· ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις, πάντες οἱ ἄρχοντες πολιτικοὶ τε καὶ στρατιωτικοὶ, καὶ μετὰ σύστασιν μὴ χρωμένους φόρου παραγραφῇ τιμωροῦνται ἐσχάτως· καὶ τὰ πράγματα τοῦ ἄρπαγος καὶ τοῦ ὡς εἴρηται βοηθήσαντος αὐτῷ, λαμβάνει τὸ μοναστήριον, ἢ τὸ ἀσκητήριον, ἐφ' ᾧ καὶ τὴν βιασθεῖσαν ἐξ αὐτῶν ἐκεῖ τρέφεσθαι. Εἰ δὲ μόνον διακόνισσά ἐστιν ἢ βιασθεῖσα καὶ οὐκ ἀσκήτρια, εἴτε μονάστρια, τὴν μὲν δεσποτείαν ἢ κατ' αὐτὴν ἐκκλησία λαμβάνει, αὐτὴ δὲ τὴν χρῆσιν· οἱ δὲ ἄλλως αὐτοῖς βοηθήσαντες, ἢ ὑπουργήσαντες, ἢ συνειδότες, ἢ ὑποδεξάμενοι, ἢ σπουδὴν οἰανδήποτε συνεισαγαγόντες, μό-

νη τῇ ἐσχάτῃ τιμωρίᾳ ὑπόκεινται. Χώρα δὲ τοῖς εἰρημένοις, κὰν ἐκοῦσά τις τῶν εἰρημένων γυναικῶν ἀμαρτηθῆ. Βιβλ. α'. τίτ. δ'. διάτ. γ'. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πάσχα οἱ τῶν παρθένων ἄρπαγες ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται. Βιβλίον γ'. τίτ. κδ'. διάτ. α'. Ὁ μὴ ὦν ἰλλούστριος, ἀλλὰ μόνον λαμπρότατος, ἄρπαγὴν ἐν ἐπαρχίᾳ παρθένου πλημμελήσας, ἐκεῖ τοῖς νόμοις ὑποβάλλεται, μὴ χρώμενος φόρου παραγραφῆ.

Σχόλιον.

Ἡ ἐ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ γγ'. καὶ μηδὲ σὺ προσχῆς ταύταις. Ἡ γγ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. κς'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ κατεστρώθη εἰς τὴν ἐρμηνεῖαν τοῦ κέ. κεφ. τοῦ παρόντος θ'. τίτ. θ καὶ ἀνάγνωθι. Ἡ α. διάτ. τοῦ κδ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφάλ. ζα. τοῦ ε. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τοῦτο δὲ τὸ κεφάλαιον παρελείφθη.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Τίτλος μά. διάτ. δ'. Ὁ λέγων παρὰ δούλου τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἄρπαγῆσαι, οὐ τοῦ δεσπότου ἀλλ' αὐτοῦ κατηγορεῖν ὀφείλει. Βιβλίον ζ'. τίτ. ιγ'. διάτ. γ'. Ἐὰν δούλος καταμηνύσῃ ἄρπαγὴν παρθένου λαθοῦσαν, πάκτω ἢ ἀποπροσποιήσῃ ἐλευθεροῦται. Βιβλίον θ'. τίτ. θ'. διάτ. ζ'. Ὁ ἀνὴρ οὐ δύναται κινεῖν ὡς ἀνὴρ περὶ τῆς πρὸ τοῦ γάμου βιαίας τῆς παρθένου φθορᾶς, εἰ μὴ ᾗν αὐτοῦ μνηστή· αὐτὴ δὲ κινεῖ συνόντων τῶν κουρατῶρων. Τίτλου δεκάτου διάταξις πρώτη Ἐὰν τις φθείρῃ τὴν παρ' αὐτοῦ ἐπιτροπευθεῖσαν δεπορτατεύεται, καὶ εἰς ὀλόκληρον δημεύεται. Τίτλου ἐνδεκάτου διάταξις τρίτη Ἐὰν ἄρπαγῆ (1) ἢ μνηστή τοῦ υἱοῦ μου, κινῶ τὸν περὶ

(1) X. Tr. καὶ Σ. 'P.—ἀρπάγη 'E. I. B.

βίας νόμον. Βιβλίου ἐνάτου, τίτλου τρισκαιδεκάτου διάταξις πρώτη καὶ μόνη· Ἐάν τις ἄρπαση οἰανδήποτε γυναικα δούλην, ἢ ἐλευθέραν, κὰν ᾗν αὐτῷ μεμνηστευμένη, κεφαλικῶς καταδικαζόμενος (1) ἀποθνήσκει, καὶ οἱ ἐν τῇ ἄρπαγῇ βοηθήσαντες αὐτῷ. Καὶ τοῖς πατράσι τῶν ἄρπαγευσῶν ἕξεται, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τοῖς κηδεμόσι, καὶ πάτρωσι* (2), καὶ δεσπόταις, ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐφόδου τούτους φονεύειν· εἰ δὲ διαφύγωσιν, ἀναζητοῦσιν αὐτούς ἐν μὲν Βυζαντίῳ οἱ ὑπαρχοὶ καὶ ὁ ἑπαρχος, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις πάντες οἱ ἄρχοντες, καὶ στρατηλάται, καὶ δοῦκες, καὶ μετὰ σύστασιν ἀναιροῦσι, μὴ δυναμένους χρῆσασθαι φόρου ππραγραφῆ, ἢ ἐκκλητήῳ. Καὶ εἰ μὲν δούλη ἢ ἀπελευθέρα ἠρπάγη, ἀναιροῦνται οἱ ἄρπαγες, οὐ μὴν καὶ μείωσιν τῆς οὐσίας ὑφίστανται. Εἰ δὲ εὐγενῆς ἠρπάγη, πάντα τὰ πράγματα τοῦ ἄρπάσαντος, καὶ τῶν βοηθησάντων αὐτῷ, προσκυροῦνται τῇ ἄρπαγείῃ. Οὔτε δὲ συναινοῦντος τοῦ πατρὸς, δύναται γαμείσθαι τῷ ἄρπασαντι αὐτήν. Τὴν αὐτὴν δὲ ποινὴν τοῦ θανάτου καὶ τῶν πραγμάτων ὑφίστανται οἱ πρὸς τὴν ἕφοδον αὐτῷ ἀκολουθήσαντες· οἱ δὲ συνίστορες, καὶ ὑπουργοὶ, καὶ ὑποδοχοεῖς, καὶ οἱ ὀπωσοῦν αὐτοῖς συσπουδάσαντες (3), οἷας ἂν εἶεν φύσεως, καὶ τύχης, ἢ βαθμοῦ, ἢ ἀξίας, μόνην τὴν κεφαλικὴν ὑφίστανται τιμωρίαν, εἰ καὶ ἐκοῦσα ἢ γυνὴ ἠρπάγη. Εἰ δὲ οἱ γονεῖς τῆς ἄρπαγείσης ἀνάσχωνται, καὶ παραχωρήσωσι, δεπορτατεύονται· οἱ δὲ ὑπουργήσαντες δούλοι καὶ δούλαι καίονται· καὶ ἀργεῖ (4) πάντα τὰ περὶ ἄρπαγῆς γυναικῶν ἀλλαχοῦ νενομοθετημένα, τῆς παρούσης διατάξεως ἀρκούσης ἐπὶ αὐτῶν, καὶ ἱερῶν, καὶ χηρῶν.

(1) X. Tr. καὶ Σ. *P.—ἀποδικαζόμενος 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. καὶ Σ. *P.—οὐχ εὔρηται ἐν 'E. 'I. B. ἀλλ' ἐν τῇ Λατιν. μεταφράσει. — (3) X. Tr.—σπουδάσαντες 'E. 'I. B. — (4) X. T. Σ. *P.—ἀρκεῖ 'E. 'I. B.

Σχόλιον.

Ἡ δ'. διάτ. τοῦ μά. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. μς'. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. λέγουσα· Ἡ διάτ. ὁμοία τῇ δευτέρᾳ ἐστὶ καὶ τῇ γ'. καὶ λέγει, ὅτι ὁ δεσπότης ἀγνοῶν τὸ πταῖσμα τοῦ οἰκέτου νοξάλια (1) μόνον κατέχεται, εἰδώς δὲ, ἰδίῳ ὀνόματι. Ὅλον δὲ τὸ τῆς διατ. νόμιμον τοιοῦτόν ἐστι, ὅτι ἐὰν οἰκέτης ἀλλότριος ἀρπάσῃ, εἴσω μὲν ἐνιαυτοῦ τὸ τετραπλοῦν ζητεῖ ἢ περὶ ἀρπαγῆς χρημάτων ἀγωγή, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν τὸ ἄπλοῦν, ἤτοι ἐφ' ᾧ δοῦναι τὸν οἰκέτην εἰς νόξαν, ἢ κατέχεσθαι τὸν δεσπότην αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸ περιελθὸν εἰς αὐτόν. Εἰ δὲ συνειδότης τοῦ δεσπότητος ἤρπασεν, εἰς τὸ διαφέρον ἐνέχεται ὁ δεσπότης πάντως, τούτέστιν εἰς τὸ τετραπλοῦν, ἢ εἰς τὸ ἄπλοῦν. Εἰ δὲ τὴν σὴν γαμετὴν ἤρπασε, κατ' αὐτοῦ τοῦ οἰκέτου κίνησον τὸ δημόσιον ἐγκλημα. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. γ'. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μθ'. βιβλ. τῶν βασιλ. οὕτως ἔχον· Ἐὰν δοῦλος ἀρπαγὴν παρθένου καταμητύσῃ, ἐλεύθερος γίνεταί, ἢ ἐὰν τὴν ἤδη συγχωρηθεῖσαν ἀπελέγξῃ. Ἡ ζ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ὁ ι'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, οὐδὲ ὁ ιά'. Ἡ δὲ α'. διάτ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. α'. τοῦ νθ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. Καὶ αὐτὸ μὲν κατεστρώθη περὶ τὸ τέλος τοῦ κθ'. κεφαλαίου τοῦ παρόντος θ'. τίτ. τὸ δὲ θ'. θέμα τούτου λέγει ταῦτα· Ἐὰν οὖν ἐν αὐτῇ τῇ ἀρπαγῇ εἰς ἐκ τούτων καταληφθῇ ἢ παρὰ τῶν πατέρων τῶν γυναικῶν, ἢ παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ἢ ἐπιτρόπων, ἢ κουρατῶρων, ἢ πατρῶνων, ἢ δεσποτῶν, ἐξελεγχθέντες φονευσέσθωσαν (2) αὐτοχειρὶ, μάλιστα ἐὰν καὶ γεγαμημένας γυναῖκας ἐπειράθησαν ἀρπάσαι. Τὸ αὐτὸ δὲ λέγομεν καὶ εἰ μνηστὴν τις ἰδίαν ἤρπασεν. Εἰ δὲ δυνήσωσιν οἱ τοιοῦτοι διαφυγεῖν, καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ οἱ ἐν πάσῃ χώρᾳ ἄρχοντες καὶ στρατηλάται ἐκδικεῖτωσαν τὸ γινόμενον, κατέχοντες αὐτοὺς καὶ τιμωρούμενοι, καὶ μὴ συγχωροῦντες αὐτοῖς ἐκκαλέσασθαι. Καὶ εἰ μὲν δοῦλαί εἰσιν αἱ ἀρπαγεῖσαι, ἢ ἀπελεύθεραι, οἱ ἀρπάσαντες ὑποκείσθωσαν· εἰ δὲ καὶ εὐγενεῖς ἦσαν, τὰ πράγματα

(1) X. Tr. — νοξάλια 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — φονευσέσθωσαν 'E. 'I. B.

τῶν ἀρπασάντων καὶ τῶν βοηθούντων αὐτοῖς, τῆς δεσποτείας αὐτῶν, γινέσθωσαν προνοία τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν γονέων εἰς προΐκα, ἢ ἐὰν μὴ βουληθῶσι γαμῆσαι, κατέχειν ταῦτα τὰ πράγματα. Μὴ ἐξέστω δὲ τῇ γυναικὶ αὐτὸν τὸν ἀρπάσαντα ἄνδρα λέγειν, μηδὲ τοὺς γονεῖς αὐτῆς τοῦτο αὐτῇ κελεύειν. Αἱ δὲ τιμωρίαι τῆς διατ. πᾶσαι ἔστωσαν κατ' αὐτῶν τῶν ἀρπασάντων καὶ βοηθησάντων αὐτοῖς ἐν τῇ ἀρπαγῇ. Οἱ μέντοι συνειδότες καὶ ὑπηρετήσαντες, καὶ ὑποδεξάμενοι, ἢ οἰανδῆτινα σπουδὴν αὐτοῖς συνενεγκόντες τῇ εἰρημένῃ τιμωρίᾳ ὑποκείσθωσαν, εἴτε βουλομένων τῶν γυναικῶν, εἴτε μὴ βουλομένων ἢ ἀρπαγῇ γέγονε. Καὶ οἱ γονεῖς δὲ τῆς γυναικὸς, κἂν ἀνεξικακῆσωσι, περιοριζέσθωσαν. Εἰ δὲ καὶ δούλος εὗρεθῇ ἐν τῷ πράγματι, καιέσθω, πασῶν τῶν ἄλλων τιμωριῶν σχολαζουσῶν.

Κεῖμενον.

Καὶ βιβλίον μζ'. τίτ. β'. διατ. λθ'. 'Ὁ δούλην ἄλλοτριαν πόρνην οὔσαν ἀρπάζων ἢ κρύπτων, οὔτε ὡς κλέπτῃς, οὔτε ὡς ἀνδραποδιστῆς ἐνέχεται· οὐ γὰρ κλοπῆς ἀλλ' ἠδονῆς χάριν τοῦτο ἐποίησε. Βιβλ. μῆ. τίτ. ε'. διατ. κθ'. 'Ὁ ὠρισμένος εἰς κατηγορίαν τῆς μοιχείας χρόνος τῆς πενταετίας οὐκ ἔχει χώραν ἐπὶ τῆς κατὰ βίαν γινομένης φθορᾶς, ἀπροσδιορίστως γὰρ κινεῖται, ἐπειδὴ καὶ δημοσία βία πλημμελεῖται. 'Ομοίως διατ. ε'. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐν ᾧ φησὶν, ὅτι ἡ ἀρπαγὴ μείζων ἐστὶ τῆς μοιχείας, καὶ ὁ ἀρπάσας γεγαμημένην ἢ μὴ γεγαμημένην ἐσχάτως τιμωρεῖται, καὶ ἐξωτικῶς κατηγοροῦντος, ἐὰν ὁ τῆς κόρης πατὴρ παρακληθῆις συνεχώρησε. Λέγει δὲ καὶ διατ. α'. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι οἱ φθείροντες διακόνισσαν ὑπεύθυνοί εἰσι ξίφει, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν λαμβάνει τὸ δημόσιον. 'Ἡ δὲ περὶ μανδάτου ἀρχόντων διαλεγομένη νεαρὰ ιζ'. ἀπαγορεύει ὄρους ἀσυλίας φυλάττεσθαι τοῖς ἀρπαξί τῶν παρθένων. Καὶ ἡ β'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διατ. φησὶν, ὅτι οἱ ἀρπάζοντες, ἢ ὑπο-

νοθεύοντες, ἢ διαφθείροντες ἀσκήτριαν, ἢ διακόνισσαν, ἢ μονάστριαν, ἢ ἄλλην εὐλαβῆς ἔχουσαν σχῆμα, καὶ οἱ μετασχόντες, κεφαλικῶς τιμωροῦνται καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ τῷ μοναστηρίῳ τῆς ὑβρισθείσης περιποιῶνται διὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν τάξεων· αὐτὴ δὲ μετὰ τῶν πραγμάτων αὐτῆς ἐμβάλλεται μοναστηρίῳ ἀσφαλῶς φυλαχθησομένη. Εἰ δὲ διακόνισσά ἐστιν ἔχουσα νομίμους παῖδας, τὸ νόμιμον μέρος λαμβάνουσιν. Εἰ δὲ ἐπὶ ἐνιαυτὸν μετὰ τὸ γνωσθῆναι τὸ μῦθος, μὴ ἐκδικήσωσι τὰ πράγματα οἱ εὐαγεῖς οἴκοι, ὁ εἰσχος αὐτὰ λαμβάνει, τοῦ ἀμελοῦντος αὐτὰ ἐκδικηθῆναι ἄρχοντος ἀποζωννυμένου, καὶ πέντε λίτρας τοῖς πριβάτοις προστιμωμένου. Ἡ δὲ ρμγ'. νεαρὰ διαλεγομένη περὶ γυναικὸς ἀρπυγείσης, καὶ γαμηθείσης τῷ ἀρπάσαντι, φησὶ τὴν τοιαύτην *γυναῖκα* (1) μὴ δύνασθαι λαβεῖν τὰ πράγματα αὐτοῦ, μήτε ἐκ τοῦ νόμου, μήτε ἐκ διαθήκης αὐτοῦ, μήτε οἱ μετασχόντες τοῦ μύθου, ἀλλ' οἱ γονεῖς αὐτῆς λαμβάνουσιν αὐτὰ, εἰ μὴ τῷ γάμῳ ἰδικῶς συνήνεσαν· εἰ γὰρ συνήνεσαν, εἰ μὴ περίεσι, φισκοῦνται τὰ τοιαῦτα πράγματα.

Σχόλιον.

Τὸ λθ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβ. ἐστὶ κεφ. λθ'. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ τοιοῦτος, κὰν μὴ ἐνέχεται ὡς κλέπτης, ἢ ὡς ἀνδραποδιστῆς, ἀλλὰ χρηματικῶς τιμωρεῖται παρὰ τοῦ ἄρχοντος, καὶ σωφρονίζεται. Καὶ ζῆτει θέμα παρατέλευτον τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ξ'. βιβλίου λέγον περὶ τὸ τέλος· Ὁ δὲ εἰς ἀλλοτρίαν δούλην πορνεύων, τῶν μὲν εὐπόρων ὑπάρχων, παρεχέτω ὑπὲρ τοῦ πταίσματος τῷ δεσπότῃ τῆς δούλης νομίματα λς'. εἰ δὲ εὐτελής· εἴη, τυπτέσθω, καὶ καθόσον εὐπορεῖ, κατ' ἀναλογίαν τῶν λς'. νομισμάτων διδότη. Τὸ κθ'. διάταγμα

(1) X. Tr. — οὐχ εὔρηται ἐν 'E. 'I. B.

τοῦ ε'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ κθ'. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Τὸ δὲ ε' διάτ. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα θ'. τοῦ ε'. κεφ. τοῦ ιη'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Ἡ α' διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεκρῶν ἐστὶ κεφ. ιθ'. τῆς ς'. νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλ. Ἡ περὶ μανδάτων διαλεγομένη ιζ'. νεαρὰ ἐστὶ κεφ. κά. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλ. τῶν βασιλ. λέγον ταῦτα ῥητῶς· Οὔτε δὲ ἀνδροφόνους, οὔτε μοιχοῖς, οὔτε παρθένων ἄρπαξιν ἀμαρτανόσουσι τὴν ἐκ τῶν ὄρων φυλάξεις ἀσφάλειαν, ἀλλὰ κακείθεν ἐξελεύσεις, καὶ τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπέξεις. Οὐ γὰρ τῶν τὰ τοιαῦτα ἀμαρτανόντων φείδεσθαι προσήκει, ἀλλὰ τῶν περιόντων ἵνα μὴ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν τολμηροτέρων πάσχουσιν. Ἄλλως τε ἢ ἐκ τῶν ἱερῶν ἀσφάλεια οὐ τοῖς ἀδικούουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις δέδοται παρὰ τοῦ νόμου, καὶ οὐκ ἂν εἴη δυνατὸν ἐκάτερον ἀσφαλίζεσθαι τῇ παρὰ τῶν ἀσύλων τόπων ἀσφαλείᾳ, καὶ τὸν ἀδικούντα, καὶ τὸν ἀδικούμενον. Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεκρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ργ'. κειμένη ἐν βιβλ. δ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφάλαιω ιθ'. ταῦτά φησιν, εἴτις ἀρπάση, καὶ τὰ ἐξῆς ὡς (1) ἐγράφη εἰς τὸ κείμενον. Ἡ ρμγ'. νεαρὰ κεῖται εἰς κεφ. θ'. τοῦ νη'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτω διαλαμβάνον ὡς ἐδηλώθη. Ἀνάγνωθ' καὶ τὸν αὐτὸν νη'. τίτ. ὅλον ὡραῖά τινα διδάσκοντα, καὶ διάφορα περὶ τῶν ἀρπαζόντων οἰασδήτινας γυναῖκας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Περὶ ἱερατικῶν συλλουομένων γυναιξί. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν λ'. Συνόδου στ'. κανῶν οζ'.

Κεῖμενον.

Ἡ περὶ ῥεπουδιῶν νεαρὰ ριζ'. δίδωσιν ἄδειαν τῷ ἀνδρὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς παρὰ γνώμην αὐτοῦ συλλουο-

(1) X. Tr. — οὐχ εὑρηται τὸ, ὡς ἐν 'E. 'I. B.

μένης ἀνδράσι στέλλειν αὐτῇ βεπούδιον, καὶ λύειν τὸν γάμον, καὶ κερδαίνειν τὴν αὐτῆς προῖκα.

Σχόλιον.

Ἡ ριζ'. νεαρά τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεῖται εἰς βιβλίον κή. τίτ. ζ'. καὶ λέγει τὸ δ'. θέμα τοῦ α'. κεφ. ταῦτα ῥητῶς· Ἐὰν ἀνδράσιν ἐξωτερικοῖς γυνὴ μὴ βουλομένου τοῦ ἀνδρὸς συμποσιάζη, ἢ συλλούηται, καὶ ἔστι μία τῶν λυουσῶν τὸν γάμον αἰτιῶν καὶ αὕτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν γινομένων λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευομένων. Ἀποστόλων κανῶν πγ'. Συνόδου Νικαίας κανῶν ιβ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν ζ'.

Κεῖμενον.

Βιβλίον α'. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. λζ'. Οἱ δοῦλοι γνώμη τῶν δεσποτῶν μονάζοντες ἐλευθεροῦνται· εἰ δὲ καταλιπόντες τὴν ἄσκησιν, ἐτέραν κατάστασιν μετέλθωσιν, ἀναδουλοῦνται. Καὶ διάτ. νβ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐὰν τις ὦν κληρικός ἐνόπλιως στρατεύσῃται, ἢ καθαιρεθεὶς μετέλθῃ στρατείαν, ἀποστρατεύεται, καὶ βουλευτῆς παραχρῆμα γίνεται τῆς ἰδίας πόλεως, ἢ ἐτέρας μέχρι μιᾶς ἐπαρχίας, ἐὰν ἡ πόλις αὐτοῦ πολλοὺς ἔχη βουλευτάς. Εἰ δὲ λανθάνοι, ἐπιλαμβάνονται οἱ βουλευταὶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, καὶ τὸ μὲν ἡμισυ ἐν προσόδῳ οὔσῃ, ἢ ὠνούμενῃ λαμβάνουσι, τὸ δὲ ἡμισυ τῇ τραπέζῃ τῶν ὑπάρχων εἰσκομίζεται. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ μοναχοῦ ὀπωσοῦν στρατευομένου, ἢ λαμβάνοντος ἀξίαν, ἢ τὸν ἐν δικαστηρίοις βίον μεταδιώκοντος.

Σχόλιον.

Ἡ λζ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Οὐδὲ ἡ ιβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐδὲ

ἡ νγ'. Ζήτηι δὲ βιβλ. τῶν βασιλικῶν δ'. τίτ. α. κεφ. ιά. θέμα γ'. οὕτω λέγον· Ἐάν μοναχὸς καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, καὶ εἰς κοσμικὸν βίον μετέλθῃ (1), τοῦτον τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς, εἴ τινα ἔχοι (2), πρῶτον γυμνωθέντα ἐκ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ τόπου, καὶ τοῦ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντος, εἰς μοναστήριον βάλλεσθαι, καὶ τὰ πράγματα, ὅσα μετὰ ταῦτα ἔχειν δειχθεῖν, τῷ μοναστηρίῳ ἐν ᾧ ἐμβάλλεται διαφέρειν· εἰ δὲ καὶ πάλιν καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, τότε αὐτὸν ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρχίας, ἐν ᾗ ἂν εὐρεθείη, κρατεῖτω, καὶ τῇ ὑποκειμένη αὐτῷ τάξει συναριθμείτω. Κεφ. γ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. οὕτως ἔχον· Εἴ τις δὲ εἰς μοναχικὸν βίον ἐλθεῖν βουληθείη, κελεύομεν ἵνα, εἰ μὲν γνώριμὸς ἐστίν ὅτι οὐδεμιᾶ τύχῃ ὑπόκειται, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου, ὅτε συνίδοι, τὸ σχῆμα αὐτῷ παράσχη· εἰ δὲ μὴ γνωρίζεται, εἰ οἰαδήποτε ὑπόκειται τύχῃ, ἐντὸς τριῶν ἐνιαυτῶν μὴ λαμβάνειν αὐτὸν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ εἰρημένου χρόνου ἀποπειράσθω τῆς τούτου ἀναστροφῆς ὁ τοῦ μοναστηρίου ἡγούμενος. Καὶ εἰ ἐντὸς τριετίας ἀναφυῇ τις λέγων ἢ δοῦλον, ἢ κολωνόν (3), ἢ ἐναπόγραφον τοῦτον ἴδιον εἶναι, ἢ καὶ ὡς φεύγοντα τὴν γεωργίαν, ἢ ὡς τι κλέψαντα, ἢ διὰ τι πταῖσμα εἰς τὸ μοναστήριον αὐτὸν εἰσεληλυθέναι, καὶ ταῦτα ἀποδειχθεῖν, τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ τοῦτον ἀποκαθίστασθαι μετὰ τῶν πραγμάτων, ἅπερ δειχθεῖν εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγαγῶν, λόγον πρότερον, ὡς οὐδὲν ὑπομενεῖ, παρὰ τοῦ ἰδίου δεσπότου λαμβάνοντα. Εἰ δὲ ἐντὸς τριετίας μηδεὶς ἐναγάγῃ τινὶ τῶν εἰρημένων προσώπων, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου μετὰ τὴν παραδρομὴν τοῦ τριετοῦς χρόνου, εἰ τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἄξιον κρίνῃ, τότε διδότη αὐτῷ τὸ σχῆμα, καὶ μηδεὶς αὐτῷ ὄχλησιν μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς τύχης εἰσφερέτω, ἐνόσω μέντοι γε ἐν τῷ μοναστηρίῳ διάγει· τὰ δὲ πράγματα, ἅπερ εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγαγῶν φανείη, τῷ δεικνυμένῳ δεσπότῃ ἀποδιδόσθω. Εἰ δὲ τις τῶν εἰρημένων προσώπων καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, καὶ εἰς κοσμικὸν ἔλθῃ βίον, ἢ ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ ἐν τοῖς ἀγροῖς περιέρχεται, τῇ ἰδίᾳ τύχῃ παραδιδόσθω. Κεφ. ι. τοῦ αὐτοῦ

(1) X. Tr.—ἐπέλθῃ 'E. 'I. B.—(2) εἴτα καὶ ὧν ἔχει, X. Tr.—(3) ἢ μισθωτὸν Βασίλ.

τίτ. λέγον· Ἀπογορευόμεν δὲ τοῖς γονεῦσι τοὺς ἰδίους παῖδας μοναχικὸν βίον ἐπιλεγόμενους ἐκ τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων ἀφέλκειν.

Κεῖμενον.

Διάτ. νδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Οὐκ ἔξεστι τοῖς γονεῦσιν βουλομένους τοὺς παῖδας μονάσαι, ἢ κληρωθῆναι, κωλύειν, οὔτε διὰ τοῦτο μόνον ἀποκληρονόμους ποιεῖν· ἀλλ' εἰ μὲν τὰ καθ' ἑαυτοὺς διατυποῦσιν, ἀνάγκη ἔχουσι τρεῖς οὐγγίας ἔαν αὐτοῖς· εἰ δὲ μὴ διατυπώσωσι, χώρα τοῖς ἐξ ἀδιαθέτου. Εἰ δὲ τὰς ἐκκλησίας ἢ τὰ μοναστήρια καταλίπωσι, καὶ κοσμικοὶ γένωνται, πάντα τὰ δίκαια αὐτῶν τῷ μοναστηρίῳ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ διαφέρειν. Λέγει δὲ καὶ ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι εἴτε πρεσβύτερος, εἴτε διάκονος, εἴτε ὑποδιάκονος, ἢ ἀνάγνωστης, ἀπολιπεῖν βουληθῆ τὸ σχῆμα τοῦ κληρικοῦ, καὶ εἰς ἕτερον βίον μετελθεῖν, ἢ εἰς βουλευτήριον μετὰ τῆς οὐσίας, ἢ ἄπρος ὦν εἰς ταξεωτικὴν καταχθήσεται τύχην. Καὶ ἡ ιβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησί· Μηδεὶς τὸν οἰκεῖον κληρον ἐὼν γινέσθω κοσμικὸς, ἐπεὶ καὶ τῆς ὡς εἰκὸς προσούτης αὐτῷ ἀξίας ἢ στρατείας ἀποστερεῖται, καὶ τῇ βουλῇ τῆς ἰδίας πόλεως ἀποδίδοται. Καὶ ἐὰν δοῦλος εἰδότης καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ δεσπότη κληρωθῆ, ἐλεύθερος καὶ εὐγενὴς γίνεται· ἀγνοῶν δὲ ὁ δεσπότης εἴσω ἐνὸς ἐνιαυτοῦ τὴν τύχην ἀποδεικνύς λαμβάνει αὐτόν· ὁ δὲ οὕτως ἐλευθερούμενος, ἐὰν εἰς κοσμικὸν βίον μετέλθῃ, παραδίδοται τῷ δεσπότη αὐτοῦ εἰς δουλείαν· καὶ ὅτι ὁ διὰ τὸ μονάσαι ἐλευθερωθεὶς, ἐὰν κοσμικὸς γένηται, ἢ ἐν πόλεσιν, ἢ ἐν ἀγροῖς περιέρχεται, ἀποδίδοται τῇ ἰδίᾳ τύχῃ. Καὶ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι δοῦλος κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ παρατήρησιν μονάσας, ἐὰν πειραθῆ τὸ μοναστήριον καταλιπεῖν, καὶ βίου ἑτέρου σχῆμα μετελθεῖν, ἔξεστι τῷ ἰδίῳ δεσπότη

τὴν τύχην ἀποδεκνύντι, ἔλκειν αὐτὸν καὶ εἰς οἰκέτας ὑπάγειν. Λέγει δὲ καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι ἐὰν μοναχὸς γένηται λαϊκὸς, γυμνοῦται τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς, καὶ διὰ τοῦ ἐπισκόπου μεθ' ὧν ἐπεκτίσατο εἰς μοναστήριον βάλλεται· εἰ δὲ πάλιν καταλίπη τὸ μοναστήριον, ὁ ἀρχὼν τῆς ἐπαρχίας ἐν ἧ συνελήφθη ἐνοῖ αὐτὸν τῇ ἐπιχωρίῳ τάξει.

Σχόλιον.

Ἡ νγ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ὡς καὶ ὀπισθεν ἐγράψαμεν. Ζήτηι δὲ βιβλίον δ'. τίτ. α'. κεφ. θ'. οὕτως ἔχον· Οὐδεμίαν δὲ ἄδειαν διδόμεν ἢ τοῖς γονεῦσι τοὺς παῖδας, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς γονέας, τὴν κοσμικὴν διαγωγὴν καταλιμπάνοντας, ὡς ἀχαρίστους ἀποκλείειν τῆς ἰδίας κληρονομίας, ὑπὲρ αἰτίας πρὸ τοῦ μοναχικοῦ βίου παρακολουθησάσης. Ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ς'. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ργ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. καὶ λέγει τὸ λδ'. κεφ. τούτου, ὅσα εἰς τὸ κείμενον περιέχονται. Ἀνάγνωθι τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. κεφ. λζ'. ὅπερ κατεστρώθη εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ λς'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ε'. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ ε'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ργ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν δ'. τίτ. α'. κεφ. ιά. καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο καταστρωθὲν ῥητῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος λβ'. κεφ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ τῶν συνεπισταμένων ἀμαρτάνουσι κληρικοῖς, καὶ μὴ φανερούντων. Βασιλείου κανὼν οά.

Κείμενον.

Περὶ τῶν ὑποδεχομένων ἢ κρυπτόντων ληστὰς, ἢ δυναμένων καὶ μὴ παραδιδόντων, ἢ ἑτέροις ἐγκλήμασιν ὑποκειμένων, διαλαμβάνει ὁ λθ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ ις'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατάξεων, πῆ μὲν αὐτοὺς ὑποβάλλοντες ταῖς κατ' ἐκείνων ἀρμοζούσαις τιμωρίαις, πῆ δὲ διαφοροῦς ἑτέρας ποινὰς ἐπάγοντες· καὶ πῶς ἀποσπῶνται οἱ ὑπεύθυνοι διάγοντες ἐν χωρίοις. Ὁ δὲ (1) συγγενῆ, ἢ ἀγχιστέα ληστὴν φυλάξας καὶ διασώσας, μέσως πως τιμωρεῖται, ὡς διάτ. θ'. τοῦ εἰρημένου ις'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου.

Σχόλιον.

Ὁ λθ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. γ'. τοῦ κζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησιν οὕτως· Ὁ ὑποδεξάμενός τινα ἐνεχόμενον ἐγκλήματι ἐν εἰδήσει, τὴν αὐτὴν ὑποστήσεται τιμωρίαν· ὁ δὲ ὑποδεξάμενος ληστὰς καὶ μὴ προσαγαγὼν αὐτοὺς δικαστηρίῳ δημεύεσθω, ἢ τιμωρεῖσθω κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ προσώπου ὡς ἂν ὁ δικαστὴς συνίδῃ. Ὁ ις'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς κεφ. α'. τοῦ αὐτοῦ κζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. καὶ φησιν· Οἱ ὑποδοχεῖς τῶν ληστῶν ὡς λησταὶ τιμωροῦνται, καὶ οἱ δυνάμενοι κρατῆσαι τοὺς ληστὰς καὶ ἀπολύσαντες χρήματα λαβόντες, ἢ μέρος τῶν ληστευθέντων. Ἰδὲ θ'. διάτ. τοῦ ις'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐς κεφ. θ'. τοῦ ῥηθέντος κζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον ῥητῶς ὡς ἐγράφη. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ δ'. αὐτοῦ κεφ. διδάσκον πῶς ἀποσπῶνται οἱ ἐνεχόμενοι ἐγκλήμασι, καὶ διατρίβοντες ἐν κτήμασι, καὶ ὅτι εἰ μὴ διδώσῃ τούτους οἱ δεσπότης τοῦ κτήματος τῷ ἄρχοντι, στερίσκονται τῆς δεσποτείας αὐτοῦ, καὶ οἱ πρωτεύοντες καὶ οἱ φροντισταὶ τούτου ἐξορίζονται. Σὺ δὲ ζῆτει τὸν ὅλον κζ'. τίτλον τοῦ ξ'. βιβλίου. Ἀνάγνωθι καὶ βιβλίον α'. τίτ. θ'. κεφ. κβ'. ν'. καὶ ιγ'. καὶ βιβλίον ξ'. τίτ. λθ'. κεφ. τελευ-

(1) X. Tr. καὶ Σ. P. — ἔγγραφε 'E. 'I. B.

ταῖον διαλαμβάνουσι γὰρ ὅτι ἐπίσης τοῖς κίρρετικοῖς καὶ τοῖς γόησι κολάζονται οἱ αὐτοὺς ὑποδεγόμενοι καὶ συγκαλύπτοντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ΄.

Περὶ τοῦ καθαιρεῖσθαι τοὺς κληρικοὺς διδόντας ἐγγύας.
Ἄποστόλων κανὼν κ΄.

Κεῖμενον.

Ἡ κέ. καὶ λβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγουσι τοὺς κληρικοὺς δικαζομένους διδόναι ἐγγύας. Ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει τοὺς μὲν κληρικοὺς δικαζομένους μὴ διδόναι ἐγγυητάς, ἀλλ’ ὁμολογίαν ἐνυπόθηκον ποιεῖν ἄνευ ὄρκου· τοὺς δὲ ἐπισκόπους δικαζομένους μήτε ἐγγύας διδόναι, μήτε ποιεῖν ὁμολογίαν.

Σχόλιον.

Ἡ κέ. καὶ λβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. καὶ φησι τὸ μδ΄. κεφ. καὶ μέ. τοῦ αὐτοῦ περὶ τὰ τέλη ὅσα συνωψίσθησαν παρὰ τοῦ Πατριάρχου. Τὰ μὲν τοι γραφέντα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κ΄. κανόνος τῶν ἀγίων Ἄποστόλων ἀρκοῦσιν εἰς διευλύτῳσιν τῆς εἰσαγομένης ἀμφιβολίας χάριν τῶν ἐγγυῶν τῶν ἐπισκόπων, καὶ τῶν κληρικῶν, καὶ ἀνάγνωθι ταῦτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ΄.

Περὶ κληρικῶν ἐσθιόντων ἐκ καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ.
Ἄποστόλων κανὼν νδ΄. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κδ΄.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μ΄. Συνόδου στ΄. κανὼν θ΄.

Κείμενον.

Ἡ ιδ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι τὸν μοναχὸν ἀναστρεφόμενον ἐν καπηλείῳ δεῖ σωφρονίζεσθαι, ἐν μὲν ταῖς ἐπαρχίαις παρὰ τῶν ἐκδίκων, ἐν δὲ Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων, ἐξωθούμενον τῶν μοναστηρίων παρὰ τῶν ἡγουμένων. Πανταχοῦ δὲ κρατεῖ ὁ νόμος, καὶ προνοοῦσι τῆς φυλακῆς αὐτοῦ οἱ ὑπαρχοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες.

Σχόλιον.

Ἡ ιδ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. κεφ. ις'. οὕτως ἔχοντι ὡς συνωψίσθη, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο. Ζήτει καὶ κανόνα τῶν ἀγίων Ἀποστόλων μδ'. μγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΣΤ'.

Περὶ κληρικῶν ὑβρίζόντων βασιλέα, ἢ ἐπίσκοπον, ἢ ἄρχοντα, ἢ πρεσβύτερον. Ἀποστόλων κανὼν νέ. νς'. πδ'.

Κείμενον.

Ἰδικῶς μὲν περὶ κληρικῶν ὑβρίζόντων ὁ πολιτικὸς νόμος οὐ διαλαμβάνει· λέγει δὲ βιβλίον θ'. τοῦ κώδικος τίτ. ζ'. διάτ. α. καὶ μόνη, ὅτι ὁ τὸν βασιλέα ὑβρίζων οὐ τιμωρεῖται, οὔτε τι σκληρόν ἢ τραχὺ ὑπομένει· ἢ γὰρ ἀπὸ κουφότητος εἶπε, καὶ περιφρονεῖται· ἢ ἐξ ἀνοίας, καὶ ἐλεεῖται· ἢ ὡς ἀδικούμενος, καὶ συγχωρεῖται· ἀναφέρεται δὲ τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου κρίνει εἰ δεῖ συγχωρηθῆναι ἢ τιμωρηθῆναι. Εἴρηται γὰρ καὶ βιβλίῳ μή. τίτ. δ'. διατ. ζ'. ὅτι οὐ χρὴ τοὺς δικαστὰς ἀποκεχρῆσθαι τῇ βασιλικῇ τιμῇ, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς σκοπεῖν, καὶ εἰ δυνατόν ἦν τὸ πρόσωπον ποιῆσαι,

καὶ εἰ πρὸ τούτου ἐποίησε, καὶ εἰ ἐνεθυμήθη, καὶ εἰ ἔνηφεν· οὔτε γὰρ εὐχερῶς ὀφείλει τιμωρεῖσθαι ὁ φλύαρος, εἰ μὴ τοιοῦτό ἐστι τὸ ἀμάρτημα, ὅπερ νόμος ῥητῶς ἢ ἐξ ὁμοίου τιμωρεῖται· τραχύτερον δὲ κατὰ στρατιωτῶν κινεῖται. Γενικῶς δὲ περὶ τῶν ὑβρίζοντων, ἢ τυπτόντων, ἢ ποιούντων φάμοσα (1) καὶ τῶν εὐρισκόντων αὐτὰ καὶ ἀναγινωσκόντων, καὶ μὴ διαβρῆγνόντων, διαλαμβάνει βιβλίον μζ'. τίτ. ι. καὶ βιβλίον θ'. τοῦ κώδικος τίτ. λέ. καὶ λς'. καὶ Ἰνστιτουτίων δ'. τίτ. δ'. ἐν οἷς εἴρηται ὅτι καὶ χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς κινεῖται, καὶ ὅτι ὁ περὶ ὕβρεως καταδικαζόμενος ἄτιμος γίνεται, κὰν ἀλλότριον δοῦλον ὕβρισεν, ἢ φιλικῶς ἐπὶ δόσει χρημάτων ἀπηλλάγη, ὡς βιβλίον γ'. τίτ. β'. διάτ. β'. καὶ ς'. καὶ ὅτι τραχεῖα ὕβρις ἐστὶν ἢ γινομένη ἄρχοντι, ἢ ὑπάτῳ, καὶ ἱερεῖ, καὶ ἀξιωματικῶ, καὶ ὅτι εἴσω ἐνιαυτοῦ μόνον κινεῖται. Κεφαλικὴ δὲ τιμωρία ὠρίσται κατὰ τῶν ποιούντων φάμοσα, καὶ τῶν ἀναγινωσκόντων αὐτὰ, καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν λεγόντων τισὶν, ὡς βιβλίον θ'. τίτ. λς'.

Σχόλιον.

Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλίον ξ'. τίτ. λς'. κεφ. ιγ'. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Τὸ ζ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτλου τοῦ μή. βιβλίου ἐστὶ θέμα β'. τοῦ ἡ. κεφ. τοῦ λς'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, διαλαμβάνον ῥητῶς ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Σημείωσαι οὖν καὶ ἀμφότερα ξένα ὄντα, καὶ χρήσιμα κατὰ πολὺ. Ὁ ι. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐτέθη εἰς τίτ. κά. τοῦ ξ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἐξ αὐτῆς ἀρχῆς· καὶ ζῆτει κεφ. διάφορα τούτου περὶ ὕβρεων, καὶ φαμόσων διαλεγόμενα. Τὸ δὲ ἀ. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. λέγει ταῦτα ῥητῶς· Γενικῶς μὲν ὕβρις λέγεται τὸ παράνομον, ἰδικῶς δὲ ἢ περιφρόνησις, καὶ ἡ ζημία, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀκουιλίου, καὶ ἡ ἀδικία ὡς ἐπὶ τοῦ ἀδικῶς καὶ παρανόμως ψηφισαμένου.

(1) λατιν. *famosos libellos* (ὕβριστικὰ ἔγγραφα).

Ὁ λέ. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. μγ'. τοῦ κά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου λέγον· Ὁ κατὰ συκοφαντίαν κινήσας τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγὴν, ἢ ἐξορίζεται, ἢ τοῦ ἀξιώματος ἀποκινεῖται. Καὶ ὁ λς'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου κεῖται εἰς τίτ. ξγ'. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ φησι τὸ α. κεφ. ταῦτα· Πᾶς ὁ εὐρίσκων φλυαρίαν ἐσφραγισμένην, ἢ ἀσφράγιστον, καὶ μὴ παραχρῆμα καίων, ἀλλὰ (1) ἀναγινώσκων, ὑποκείσθω τιμωρίᾳ ἢ τινι ὑπέκειτο καὶ ὁ συντεθεικῶς τὴν φλυαρίαν. Καὶ κεφ. β'. Ὁ εὐρών φλυαρίαν μηδενὶ ἐτέρῳ λεγέτω τὴν δύναμιν αὐτῆς, ἀλλὰ διαρρήξει αὐτὴν ἢ καύσει· ὁ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσας κεφαλικῆ τιμωρίᾳ ὑποβλήσεται· πᾶς γὰρ ὑαρθῶν ἄπερ ἐντάττει ἐν τῇ φλυαρίᾳ κατηγορεῖτω, γινώσκων ὅτι ἐὰν ἀποδείξῃ τιμῆς ἀξιῶται, μὴ ἀποδείξας δὲ τιμωρεῖται· ὁ δὲ τοιοῦτος χάρτης τὴν καθ' οὗ ἐτέθη ὑπόληψιν μὴ βλάψῃ. Ὁ δὲ δ'. τίτ. τῆς δ'. Ἰνστιτουτιῶνος οὐκ ἐτέθη μὲν εἰς τὰ βασιλικὰ φησὶ δὲ τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγὴν καὶ χρηματικῶς, καὶ ἐγκληματικῶς κινεῖσθαι. Τὸ β'. καὶ στ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ α. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κά. βιβλίου τῶν βασιλικῶν καὶ ζῆτει διάφορα κεφάλαια τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. Ἀνάγνωθι καὶ γ'. θέμα τοῦ α. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου καταστρωθὲν εἰς τὸ κζ'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. περὶ τὰ μέσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ'.

Περὶ τῶν ποιούντων συνωμοσίας ἢ φατρίας. Συνόδου Χαλκηδόνης κανῶν ιγ'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν νγ'. Συνόδου ς'. κανῶν λδ'.

Κεῖμενον.

Καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος τιμωρεῖται τὰς φατρίας (2) καὶ τὰς συνωμοσίας, ὡς βιβλίον μῆ. τίτ. δ'. διατ. δ'. καὶ τίτ. ιθ'. διατ. ιά. καὶ ις'.

(1) X. Tr. — καὶ ἄλλα ἀναγινώσκων E. I. B. — (2) Xp. Tr. καὶ Σ. P. — φατρίας E. I. B.

Σχόλιον.

Ὁ δ' τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τὸν λς'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· καὶ ζήτει κεφ. δ'. λέγει γὰρ τοῦτο, μετὰ τὸ εἰπεῖν τὰ πρὸ αὐτοῦ κεφ. τίνες ἐνέχονται τῷ περὶ καθοσιώσεως ἐγκλήματι, ταῦτα ῥητῶς· Καὶ ὁ συνωμοσίαν κατὰ τῆς πολιτείας παρασκευάσας γενέσθαι, καὶ ὁ ἐπιβουλεύσας ἐν στρατοπέδῳ, ἢ τοῖς πολεμίοις αὐτὰ προδοῦς, καὶ ὁ κατὰ δόλον ἐμποδίσας ὑπὸ Ῥωμαίους γενέσθαι τοὺς πολεμίους, ἢ παρασκευάσας αὐτοὺς βοηθηθῆναι πλήθει, ἢ ὄπλοις, ἢ ἵπποις, ἢ χρήμασιν, ἢ ἐτέρῳ οἰωδῆποτε τρόπῳ, ἢ τοὺς φίλους τῆς πολιτείας ἐχθροὺς ποιήσας, ἢ κωλύσας ἕτερον ἔθνος πειθαρχῆσαι τῇ πολιτείᾳ, ἢ παρασκευάσας τοῖς ἐχθροῖς δεχθῆναι ὀμήρους, ἢ χρήματα, ἢ ὑποζύγια. Τὸ ιά. καὶ ις'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατ. εἰσὶ θέμα γ'. τοῦ ιά. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ κεφ. ις'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου· καὶ ἄμφω γὰρ κολάζουσι τοὺς ποιούντας συνωμοσίας ἢ φατρίας.

 ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΗ'.

Ποῖα ἀμαρτήματα λύει ἡ χειροθεσία. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ'. καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ιβ'. καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παρ' ἡμῶν γραφέντα.

 ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

Περὶ μετανοίας, καὶ τίνες ἄδειαν ἔχουσι διδόναι τοῖς μετανοοῦσι καταλλαγὴν· καὶ ὅτι ἕξεστι τῷ ἱερεῖ μειοῦν καὶ αὔξειν τὰ ἐπιτίμια. Ἀποστόλων κανὼν νά. νβ'. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιά. ιβ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν α. β'. γ'. δ'. ε. ς'. ζ'. ή. θ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α. β'. ιά. ιβ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ς'. ζ'. κζ'. μγ'. μέ. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν β'. Συνόδου ς'. κα-

νών ρβ'. Βασιλείου κανών έ. λδ'. οδ' οέ. οστ'. πβ'. πδ'.
Γρηγορίου Νύσσης κανών γ'. δ'. ζ'. ή.

Κείμενον.

‘Η γ'. διάτ. του ζ'. τίτ. του ά. βιβλίου του κώδικος
άνειλε την μετάνοιαν των όρθοδόξων εις αίρετικούς απο-
στάντων. ‘Η δέ λζ'. νεαρά, ή περί των έκκλησιών ‘Αφρι-
κής διαλεγομένη, και τοις τοιούτοις καιρόν δέδωκε με-
τανοίας. ‘Η δέ λδ'. διάτ. του δ'. τίτ. του ά. βιβλίου του
κώδικος και ή β'. διάτ. του ά. τίτ. των νεαρών, άδειαν τῶ
έπισκόπῳ δέδωκε, θεωροῦντι μετάνοιαν του κυβεύσαντος
κληρικοῦ, ή θείαις παρεμβαλόντος (1), μειοῦν τὸ έπιτί-
μιον, και πρό συμπληρώσεως του όρισθέντος χρόνου
άποκαθιστᾶν αὐτόν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ Τοῦτο δέ περί
έπισκόπων ιδιόν έστιν· οί γάρ πολιτικῶς δικάζοντες
άδειαν έχουσι, τήν άρχήν ψηφίζόμενοι, και αύξειν και
μειοῦν τήν ποινήν, ώς μέντοι επί έκατέρου μή παρεξιέ-
ναι τήν συμμετρίαν, ώς βιβλίον μή. τίτ. ιθ'. διατ. ιβ'.
ιγ'. Εί και τὰ μάλιστα ειρήται βιβλίῳ τῶ αὐτῶ τίτ. ις'.
διατ. ά. και βιβλίῳ ν'. τίτ. ά. διατ. ιέ. ότι ή του φάκτου
ζήτησις έπιτέτραπται τῶ δικαστῇ, οὐ μήν ή του νόμου
έπεξέλευσις· όμως μέντοι ό ψηφισάμενος οὐκέτι δύναται
τήν ψῆφον άνατρέπειν. Είρηται γάρ βιβλίῳ ζ'. του κώ-
δικος τίτ. ν'. διατ. ά. ότι οὔτε τήν ιδίαν ψῆφον, οὔτε τήν
του διαδεχθέντος (2) δύναται τις άνατρέψαι· και βιβλίον θ'.
τίτ. μζ'. διάτ. ιέ. ότι ό άρχων άνατρέπειν οὐ δύναται τήν
παρ' αὐτοῦ όρισθεισαν ποινήν.

Σχόλιον.

Η γ'. διάτ. του ζ'. τίτ. του ά. βιβλίου του κώδικος οὐκ
έτέθη εις τὰ βασιλικά, άλλ' ό τοιούτος τίτ. κείται έν βιβλίῳ

(1) παραβαλόντος Χ. Γρ. — (2) διαλεχθέντος Σ. Ρ.

ξ'. τίτ. νδ'. κεφ. κγ'. Ἡ δὲ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς δια-
 λεγομένη λζ'. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασι-
 λικά· δέδωκε δὲ τούτοις καιρὸν μετανοίας. Ἡ λδ'. διάτ. τοῦ
 δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.
 Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ κεφ. κβ'. τοῦ α'. τίτ.
 τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη ἀπὸ
 τῆς ρκγ'. νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐκκοπὴν, καὶ κεφ. ὃν αὐτῆς
 ιέ. Τὸ ιβ'. διάτ. καὶ τὸ ιγ'. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν
 διατάξεων ἐστὶ κεφ. ιά. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον·
 Πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ ἁμαρτήματος δεῖ τὴν τιμωρίαν ἐκφέ-
 ρεσθαι, καὶ μήτε σκληρὸν, μήτε μὴν ἐλαφρὸν φαίνεσθαι τὸν δι-
 καστήν, πλὴν ἐν τοῖς ἐλαφροῖς ἐλαφρὸν εἶναι αὐτὸν δεῖ, καὶ ἐν
 τοῖς βαρυτέροις σφοδρὸν μετὰ καλοθελοῦς συμμετρίας· καὶ κεφ.
 ιδ'. ὁ ἐξτραόρδινεμ δικάζων ἐγκλήματι αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν
 ποινὴν δύναται, ὥστε μέντοι ἐπὶ ἑκατέρου μὴ παρεξιέναι τὴν
 συμμετρίαν. Τὸ α'. διάτ. τοῦ ις'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν
 διατάξεων ἐστὶ κεφ. ι. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. λέγον περὶ τὸ
 τέλος, ὡς ἡ μὲν τῆς ὑποθέσεως ζήτησις ἐπιτέτραπται τῷ δι-
 καστῇ, οὐ μὴν ἡ τοῦ νόμου ἐπεξέλευσις. Ὁ δὲ α'. τίτ. τοῦ ν'.
 βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς βιβλ. νδ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'.
 κεφ. α'. Τὸ ιέ. διάτ. παρείθη. Ἡ α'. διάτ. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ζ'.
 βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ. πς'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου
 τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Οὔτε τὴν τοῦ προηγησαμένου
 ἀπόφασιν, οὔτε τὴν ἰδίαν δύνασθαι τινα ἀνακαλεῖσθαι εἰς ἀμ-
 φιβολίαν οὐ φέρεται· μηδὲ ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως προ-
 τιθέναί ἑκκλητην φανεροῦ νομίμου ἐστίν. Ἡ ιέ. διάτ. τοῦ μζ'.
 τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ. νέ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ
 ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· Τὴν τιμωρίαν οὐκ ἔξεσι
 τῷ ἄρχοντι ἀνακαλεῖσθαι. Ζήτει καὶ τίτ. ν'. τοῦ αὐτοῦ ξ'.
 βιβλ. κεφ. α'. θέμα τελευταῖον, καὶ βιβλ. ζ'. τίτ. β'. κεφ. κ'.
 καὶ βιβλ. θ'. τίτ. α'. κεφ. πδ'. καὶ ρκζ'. καὶ βιβλ. νς'. τίτ.
 ή. κεφ. κθ'.

Κεῖμενον.

Ἐν δὲ τῷ μέ διατάγματι τοῦ α'. τίτ. τοῦ μβ'. βι-

βλίου φησίν, ὅτι τὴν ψηφισθεῖσαν ποινὴν αὐξεῖν ἢ μειοῦν ὁ ἄρχων χωρὶς βασιλικῆς αὐθεντίας οὐ δύναται. Καὶ βιβλ. μῆ. τίτ. ιῆ. διάτ. α'. φησίν, ὅτι ἐὰν δοῦλος φοβούμενος πρὸς τὸν δεσπότην ὑποστρέψαι εἴπη καθ' ἑαυτοῦ πλαστῶς, καὶ μετὰ καταδίκην ἐρωτωμένου περὶ τῶν συνιστόρων, φανῆ ἢ ἀλήθειαι, ἐλευθεροῦται τῆς ποινῆς, καὶ διὰ τῆς τάξεως πιπράσκεται, ἐφ' ᾧ μὴ ὑποστρέψαι πρὸς τὸν δεσπότην, καὶ τὸ τίμημα (1) τῷ δεσπότηι δίδεται. Αὐτὸς δὲ ὁ καταδικάσας ὡς αἰτιὸν τινα οὐ δύναται ἐλευθεροῦν ἀναίτιον εὐρισκόμενον. Οὔτε γάρ τις τὴν οἰκείαν ψῆφον ἀνακαλεῖται, κἂν χρηματικῆ εἴῃ· δεῖ οὖν περὶ τούτου βασιλεῖ ἀναφέρειν ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων. Καὶ διάτ. θ'. καὶ κζ'. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ὁ βουλευτῆς οὔτε εἰς μέταλλον, οὔτε εἰς ἔργον μετάλλου καταδικάζεται, οὔτε φουρκίζεται, οὔτε καίεται, ἀλλ' εἰ καί τι τοιοῦτο ψηφισθῆ, ἐλευθεροῦται οὐ διὰ τοῦ ἄρχοντος, ἀλλὰ διὰ τοῦ βασιλέως διδασκόμενου, καὶ τὴν τιμωρίαν ἐναλλάσσοντος, ἢ ἐλευθεροῦντος καὶ ὅτι οἱ ἄρχοντες οὐκ ἀνατρέπουσι τὰς ἰδίας ψῆφους. Εἰ μέντοι τις καθ' ἑαυτοῦ ψευδάμενος, ἢ ἀπορία συστάσεων καταδικασθῆ, καὶ ὕστερον εὐρεθῶσι δικαιώματα βοηθούμενα αὐτῷ, ὁ βασιλεὺς ἢ ἐλευθεροῖ αὐτὸν, ἢ μειοῖ τὴν ποινὴν.

Σχόλιον.

Τὸ μέ. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου ἐστὶ θέμα παρατέλετον τοῦ μζ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Ἐρωτᾷ δὲ τις, καὶ μὴν τὸ καταστρωθὲν ὀπισθεν ιγ'. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. λέγει δύνασθαι τὸν δικαστὴν αὐξεῖν καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν· πῶς οὖν ἐνταῦθα λέγει τὸ ἐναντίον; Ὁ μὲν δικάζων ἐξτραορδιναρίου ἐγκλημα δύναται αὐξεῖν καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν, ὁ δὲ διὰ τῶν

1) X. Tr. — τιμὴ Ἐ. 'Ι. Ε.

ἐγλημματικῶς ἐνορδίνῳ ὑποθέσει ἀπὸ νόμου ἐχούσῃ ὠρισμένην ποινὴν οὐ δύναται τοῦτο ποιεῖν. Ἢ εἶπέ ὅτι πρὸ μὲν ἀποφάσεως δύναται αὐξίνει καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν, κὰν ὠρισμένη ἀπὸ τοῦ νόμου ἐστί· μετὰ δὲ τὴν ἀπόφασιν οὐ δύναται· πέπαυται γὰρ τοῦ εἶναι δικαστῆς. Καὶ ζήτει κεφ. ιδ'. τοῦ αὐτοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτω λύσον καὶ τὸ ἡ. θέμα τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ ια'. βιβλίου, καὶ τὸ γ'. καὶ δ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου. Τὸ α'. διάτ. τοῦ ιη'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου ἐστὶ θέμα ιθ'. τοῦ α'. κεφ. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τὰ αὐτὰ λέγον ὅσα συνωψίσθησαν. Τὸ θ'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. τῶν διατάξεων οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ κζ'. κεφ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα β'. τοῦ κζ'. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον· Ἐὰν οἱ πολιτευόμενοι, ἢ οἱ τῆς πόλεως πρωτεύοντες ἀμάρτωσί τι κεφαλικόν, ὡς ἀξίους αὐτοὺς εἶναι ἐξορίας ἢ περιορισμοῦ, ἢ κεφαλικῆς τιμωρίας, δεῖ τὸν ἄρχοντα δεδεμένους αὐτοὺς φυλάττειν, καὶ ἀναφέρειν τῷ βασιλεῖ προσζευγνύντα τῇ ἀναφορᾷ καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς ψῆφον. Τὸ δὲ α'. θέμα τοῦ αὐτοῦ κεφ. κζ'. φησὶν· Οἱ ἄρχοντες τὰς ἰδίας ἀποφάσεις ἀνατρέπειν οὐ δύναται, καὶ ἐφεξῆς ὅσα συνωψίσθησαν.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ταῦτα περὶ αὐτοτελῶν εἴρηται ψήφων. Τὰ γὰρ κατὰ μέρος διαλαλούμενα δύναται ὁ δικαστῆς καὶ τελείως ἀναιρεῖν, καὶ ἐναλλάσσειν, ὡς βιβλίον μβ'. τίτ. α'. διάτ. ιδ'. καὶ βιβλίον δ'. τίτ. ἡ. διάτ. ιθ'. καὶ κ'. καὶ εἰκότως· ὁ μὲν γὰρ διαλαλήσας μένει δικαστῆς, ὁ δὲ ψηφισάμενος πέπαυται ἐπ' αὐτῷ τῷ πράγματι εἶναι δικαστῆς, ὡς βιβλίον μβ'. διάτ. νέ.

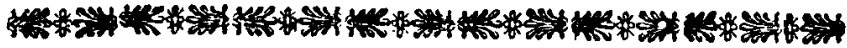
Σχόλιον.

Τὸ ιδ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐς κεφ. ιδ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου ὁ φησὶν· Ὁ κελεύσει, ἢ κωλύσει ὁ πραιτώρ, δύναται ἀνατρέπειν, οὐ μὴν ψῆφον αἰκείαν. Τὸ ιθ'.

διάτ. τοῦ ή. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν διατάξεων, καί τὸ κ'. εἰσί τοῦ τίτ. β'. τοῦ βιβλ. ζ'. κεφ. ιθ'. οὕτως ἔχον· Ὁ αἰρετός δικαστής τὸ δοκοῦν αὐτῶ ψηφίζεται, καί οὐ πολυπραγμονεῖ τὴν ψῆφον ὁ πραιτωρ. Εἰ δὲ δόξει ἐν τοῖς αἰρετοῖς(1) δικαστηρίοις ὥστε τόδε ψηφισαθαι, οὐκ ἔρρωται, οὐδὲ ἀναγκάζεται ψηφισαθαι· ψηφίζεται δὲ ὁ γνώμην ἐσχηκώς διὰ τοῦ διαλαλουμένου πᾶσαν τὴν δίκην τεμεῖν. Εἰ δὲ ἐπὶ πολλοῖς προσελήφθη κεφαλαίοις, οὐ δοκεῖ ψηφισεσθαι, εἰ μὴ πάσας τὰς φιλονεικίας περατώσει. Καί εἰ μὲν ψηφισεται δοῦναί τι ἢ ἀπολυθῆναι τὸν ἐναγόμενον, οὐ δύναται μετὰ ταῦτα ψηφισαθαι τάναντία. Τὰ δὲ διαλαλούμενα ἐπὶ παρασκευῇ τῆς δίκης ἀμείβειν δύναται· οἷον διελάλησε καλένδαι, παραφυλάξαι, καί ὕστερον διελάλησε ταῖς εἰδοῖς. Καί κεφ. κ'. Κὰν πλανηθῆ ἐν τῶ ψηφισεσθαι οὐ διορβοῦται· ψηφισάμενος γὰρ πέπαυται εἶναι δικαστής. Τὸ δὲ νέ. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου ἐστὶ κεφ. νέ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου οὕτως ἔχον· Ὁ ψηφισάμενος πέπαυται εἶναι δικαστής, καί οὐκέτι διορβοῦται τὴν ψῆφον.

---

(1) X. Γρ. Βασιλ. — δόξοιεν ταῖς αἰρετικοῖς 'E. 'I B.

ΤΙΤΛΟΣ Γ΄.

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΔΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ τοῦ χρῆναι τὸν οἰκονόμον ἐκ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας εἶναι. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κς'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιά. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν θ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ἡ λβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγει τὸν οἰκονόμον χρῆναι παρὰ τοῦ ἐπισκόπου γίνεσθαι καὶ ἡ μά. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι κατὰ δοκιμασίαν γίνεται. Ἡ δὲ κε'. τοῦ β'. τίτ. ὅτι δεῖ τοὺς οἰκονόμους κατὰ μῆνα, ἢ τὸ μνηστὸν ὑπὲρ δύο, λογοποιεῖν πρὸς τοὺς ἀρχαρίους ἐπεὶ κινδυνεύουσι καὶ ὅτι ἕκαστος μὲν οἰκονόμος ζητεῖ τὰ τῆς ὑφ' ἑαυτὸν διοικήσεως, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ πρόσταξιν ἄγραφον τοῦ πατριάρχου, τοῖς λογισμοῖς υπογράφουσι τὸ, Ἀνέγων, καὶ τὸ χωρὶς τῆς τοιαύτης παρατήρησεως λογιζόμενον οἴκοθεν οἱ οἰκονόμοι διδύασι. Καὶ ἡ μβ'. τοῦ γ'. τίτ. ὅτι κατ' ἑνιαυτὸν ὁ οἰκονόμος παρατίθεται λόγον τῆς αὐτοῦ διοικήσεως τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ ἀποδίδωσιν εἴ τι φανῆ βλάβας, ἢ κερδάνας. Εἰ δὲ τελευτήσῃ πρὸ τῶν λογισμῶν, ὑπόκεινται τούτοις οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ· ὑπόκειται γὰρ καὶ ἀπὸ βραθυμίας, καὶ ἐὰν ἀπόροις ἐκδώσῃ. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἀπαγορεύει τοῖς οἰκονόμοις καὶ ὀρφανοτρόφοις,

καὶ διοικηταῖς τῶν λοιπῶν εὐαγῶν οἴκων· ἔτι μὴν καὶ τοῖς πάντων χαρτουλαρίοις, καὶ τοῖς τούτων γονεῦσι, καὶ παισὶ, καὶ τοῖς κατὰ γένος, ἢ γάμον αὐτοῖς συναπτομένοις, ἐμφυτεύσεις, καὶ μισθώσεις, καὶ ὑποθήκας πραγμάτων τῶν εὐαγῶν οἴκων, ἢ δι' ἑαυτῶν, ἢ διὰ παρενθέτων προσώπων λαμβάνειν· ἐπεὶ καὶ τὸ συνάλλαγμα ἀκυροῦται, καὶ πᾶσα ἡ περιουσία τῶν οἰκονόμων, καὶ χαρτουλαρίων, καὶ διοικητῶν, οἷς κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον συνάπτονται, εἰς τὸν εὐαγῆ οἶκον, ἐξ οὗ τὸ πρᾶγμα λαμβάνουσι, περιέρχεται μετὰ τὴν αὐτῶν τελευτήν.

Σχόλιον.

Ἡ λβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. οὐδὲ ἡ μ.α. οὐδὲ ἡ μ.β'. Ἀνάγνωθι δὲ τὴν γ'. Ἰουστινιανοῦ νεαρὴν ἦτοι (1) κεφ. τελευταῖον τοῦ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· ὡςπερ δὲ τὴν περὶ τούτου δαπάνην ὠρίσαμεν, οὕτω προσήκει τὸν κατὰ καιροὺς ἀγιώτατον πατριάρχη. καὶ τοὺς εὐλαθεστάτους οἰκονόμους περισκοπεῖν τοῦτο, καὶ τὰς ἄλλας δαπανὰς τὰς γινομένας ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πόρων περὶ εὐσεβεῖς δαπανᾶσθαι πράξεις καὶ Θεῷ ἀρεσκούσας, καὶ εἰς ἐκείνους ταύτας χρηγεῖν, τοὺς ταῖς ἀληθείαις δεομένους, καὶ οὐκ ἔχοντας ἐτέρωθεν τροφῆς ἀφορμὴν· ταῦτα γὰρ τὸν δεσπότην Θεὸν θεραπεύει· ἀλλὰ μὴ προστασίαις, καὶ σπουδαῖς ἀνθρώπων τὰς ἐκκλησιαστικὰς δαπάνας εἰς ἀνθρώπους εὐποροῦντας ἐπιδιδόναι, καὶ ἐντεῦθεν τοὺς ἀπορομένους μὴ τυχάνειν τῶν ἀναγκαίων. Ἰστωσαν γὰρ οἱ Θεοφιλέστατοι οἰκονόμοι οἳ τε νῦν, οἳ τε κατὰ καιροὺς ἐσόμενοι, ὡς εἴ τι παρὰ ταῦτα πράξαιεν, ταῖς τε ἐκ Θεοῦ ποιναῖς ὑποκείμεναι, καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν οὐσίας τὸ ἀζήμιον τῇ ἀγιωτάτῃ περιποιήσουσιν ἐκκλησίᾳ Ἡ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκ'. ἦτοι θέμα β'. τοῦ ζ'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη.

(1) X. Γρ. — ζῆτε: 'E. 'I. B.

[Σημείωσαι τὴν παροῦσαν Ἰουστινιάνειον νεαράν διὰ τὰ γινόμενα τυπώματα παρὰ τῶν πατριαρχῶν χάριν ἀδελφάτων, καὶ λοιπῶν σιτηρεσιῶν πρὸς πρόσωπα πλουτοῦντα καὶ παραδυναστεύοντα· καὶ λέγε ταῦτα μὲν εἶναι ἀνίσχυρα, κατὰ τὴν ταύτης περίληψιν, τὰ δὲ πρὸς ἐνδεεῖς γινόμενα εἶναι βέβαια].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ἀποστόλων κανὼν λή. μ'. μά. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κδ'. κέ. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κεφ. στ'. ε'.

Κείμενον.

Πολλὰ μὲν εἴρηται περὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐν τῷ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἐν διαφόροις διατάξεσι τῶν νεαρῶν καὶ ἀνάγκωθι τὸν β'. τίτ. τῶν αὐτῶν νεαρῶν, καὶ μάλιστα τὴν β'. καὶ τὴν γ'. αὐτοῦ διάτ. περιεχούσας πάντα τὰ περὶ ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων καὶ προνομίων.

Σχόλιον.

Ὁ β'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς βιβλίον ἐ τῶν βασιλικῶν τίτ. α. ἀπὸ τοῦ α. κεφ. μέχρι τοῦ ια. ἡ δὲ β'. καὶ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν εἰσι νεαρά· Ἰουστινιάνειοι ρκ'. καὶ ρλά. ὧν ἡ μὲν κεῖται ἐν βιβλίῳ ἐ. τῶν βασιλικῶν τίτ. β'. ἡ δὲ ἐν βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. γ'. καὶ ἀνάγνωθι τοὺς τοιούτους τίτλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ πραγμάτων, καὶ προσόδων τῶν ἀνεπισκόπων ἐκκλησιῶν. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιε'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κέ. Συνόδου στ'. κανὼν λέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ἐκποιήσεως ἐκκλησιαστικῶν. Ἀποστόλων κανῶν λή. ογ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν ιε'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν κβ'. κγ'. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανῶν ιβ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ β'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν κτωμένων ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶ. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν λβ'. Συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανῶν ζ'.

Κεῖμενον.

Ἡ λγ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι καὶ κληρικοὶ, ὅπερ ἂν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὑπεξουσιότητος κτήσωνται, καὶ ὑπεξούσιοι ὄντες ἴδιον ἔχουσι, καὶ οὐ συνεισφέρουσιν αὐτὰ, ἀλλὰ ἄδειαν ἔχουσι καὶ ζῶντες ἐκποιεῖν, καὶ ἐπ' αὐτοῖς εἰς ἐξωτικούς διατίθεσθαι, ἢ κατιοῦσιν αὐτὰ παραπέμπειν. Καὶ ἡ μά. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι τὰ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν κτηθέντα ἐκποιεῖν ὁ ἐπίσκοπος οὐ δύναται, ἢ διατίθεσθαι ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ ἀπὸ γονέων, ἢ θείων, ἢ ἀδελφῶν, εἰς αὐτὸν (1) περιῆλθον, ἀλλὰ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ διαφέρουσι, καὶ μετὰ τὴν αὐτῶν τελευτὴν λογισμοὺς τῶν τοιούτων πραγμάτων ὁ οἰκονόμος ἀπαιτεῖται. Ἐὰ δὲ πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς κτηθέντα καὶ ἐκποιοῦσι, καὶ διατίθενται ἐπ' αὐτοῖς. Καὶ ἡ μθ'. ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι κουάσι καστρένσε ἔχουσι,

(1) X, Tr. — αὐτοῦ; 'E. 'I. B.

καὶ διατίθενται νομίμως ἐπ' αὐτῶ· καὶ οὐχ ὑπόκειται ἡ διαθήκη τῇ δεῖνοφικίῳ. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι τὰ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῖς κτηθέντα κινητὰ, ἢ αὐτοκίνητα, εἰς ἰδίους συγγενεῖς ἢ ἄλλους οἰωδῆποτε τρόπῳ οὐ μεταφέρουσιν, ἀλλὰ δαπανάτωσαν αὐτὰ εἰς λύσιν αἰχμαλώτων, καὶ πτωχῶν ἀποτροφὴν, ἢ εἰς συμφέρον τῆς ἰδίας ἐκκλησίας· τὰ δὲ μετὰ τὴν αὐτῶν τελευτὴν ἐκ τούτων περιττεύοντα, ἢ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησία οἰκιοῦται. Ἄδειαν δὲ ἔχουσιν ἐκποιεῖν ἅ τινα πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἐσχηκότες ἀποδειχθῶσι, καὶ ὅσα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν εἰς αὐτοὺς περιέλθοι ἀπὸ συγγενῶν, οὓς ἐξ ἀδιαθέτου μέχρι τετάρτου βαθμοῦ διαδέχεσθαι δύνανται. Ταῦτα δὲ κρατεῖ καὶ ἐπὶ ὄρφανοτρόφων, καὶ πτωχοτρόφων, καὶ νοσοκόμων, καὶ γεροντοκόμων, καὶ ξενοδόχων, καὶ πάντων τῶν ἄλλων διοικητῶν τῶν σεβασμίων οἴκων, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τῆς διοικήσεως αὐτῶν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον περιελθούσιν. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἀπλούστερόν φησιν, ὅτι τὰ μετὰ τὴν χειροτονίαν κτηθέντα τοῖς ἐπισκόποις ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις διαφέρει, ἢ τις λέγει ὅτι πάντες οἱ κληρικοὶ, τούτέστι πρεσβύτεροι, διάκονοι, ἀναγνώσται, ψάλται, τὰ ὅπως αὐτοῖς κτηθέντα πράγματα, καὶ ὑπεξούσιοι ὦσιν, ἴδια ἔχουσι, καὶ δωροῦνται, καὶ διατίθενται ἐπ' αὐτοῖς, οὕτω μὲν τοι, ὥστε τοὺς αὐτῶν παῖδας, ἢ τούτων οὐχ ὑπόντων, τοὺς γονεῖς αὐτῶν κομιζέσθαι τὸ νόμιμον μέρος. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐὰν ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς οἰουδῆποτε βαθμοῦ, ἢ ἐκκλησίας διακόνισσα τελευτήσῃ ἄνευ διαθήκης, ἢ νομίμων διαδόχων, ἢ τούτων διαδοχὴ προσκυροῦται τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ἣ κεχειροτόνηται.

Σχόλιον.

Ἡ λγ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι

κεφ. ἡ τοῦ γ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον·
 Καὶ ὁ πρεσβύτερος, καὶ ὁ διάκονος ὕσα κτήσεται καὶ ἐν ὑπε-
 ζουσιότητι ἐκποιεῖτω, καὶ διατιθέσθω ἐπ' αὐτοῖς, ὡς βούλεται,
 καὶ μὴ ἐκδικεῖσθωσαν παρὰ τῶν ἐχόντων αὐτὸν ὑπεζούσιον,
 ἢ συνεισφερέσθω τοῖς ἀδελφοῖς, ἢ τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ἀλλ' οἱ
 παῖδες αὐτῶν λαμβανέτωσαν αὐτὰ, κἂν μὴ διαθέμενοι τελευ-
 τήσωσι. Ἡ μ.ά. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος
 οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· ὡσκότως οὐδὲ ἡ μ.β'. διάτ. τοῦ
 αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλ. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐς
 νεκρὰ Ἰουστινιάνειος ρ.ά. κειμένη ἐν βιβλ. ε. τίτ. γ'. ἥς δὴ
 νεαρᾶς τὸ ἰ. κεφ. αὐτὰ ταῦτα διδάσκει ὅσα καὶ συνωψίσθησαν,
 προστιθέμενον μόνην σημασίαν τῶν ἀκινήτων. Λέγει γὰρ μήτε
 κινητὰ, ἢ ἀκίνητα, ἢ αὐτοκίνητα, παρὰ τῶν ἐπισκόπων μετὰ
 τὴν ἐπισκοπὴν κτηθέντα ἐκποιεῖσθαι ὁ δὲ τίτ. ἰ. τῶν νεαρῶν,
 ὡς παρίσταται ἀπὸ τοῦ κειμένου, μόνων κινητῶν καὶ αὐτοκι-
 νήτων μέμνηται. Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεα-
 ρὰ Ἰουστινιάνειος ρ.γ'. κειμένη ἐν βιβλ. γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ.
 α'. καὶ φησι τὸ μ.β'. αὐτῆς κεφ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν.
 Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος
 ρ.ά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. καὶ λέγουσα
 περὶ τὸ ἰ. κεφ. κατὰ τὸ τέλος ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κεί-
 μενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, καὶ ὅτι
 οὐκ ὠφείλεν ἀδιάθετος τελευτᾶν. Ἀποστόλων κανῶν μ'.
 Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν κδ'. Συνόδου Χαλκηδόνης
 κανῶν κβ'. Συνόδου Σαρδικῆς κανῶν ιβ'. Συνόδου Καρθα-
 γένης κανῶν κβ'. π.ά. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα
 ἐν τῷ ε. κεφ. τοῦ παρόντος τίτλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ τὰς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν οὔσας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας κατὰ (1) τὴν κρατήσασαν διοικεῖσθαι συνήθειαν. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β΄. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κή. Συνόδου στ΄. κανὼν λ΄. λζ΄. λθ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τοῦ μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικὸν διδόναι διὰ δωρεᾶς ἢ διαθήκης (2) αἰρετικῶ, κὰν εἴη συγγενῆς αὐτῶ. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ΄. πά.

Κεῖμενον.

Οὐ μόνον ἀπὸ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κωλύονται λαμβάνειν οἱ αἰρετικοί, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐτέρων. Εἴρηται γὰρ βιβλ. ἀ. τίτ. ε. διάτ. ι. ὅτι οὔτε ὀρθόδοξος δύναται καθ' οἷονδῆποτε τρόπον μεταφέρειν εἰς αἰρετικὸν ἀκίνητον πρᾶγμα, ἔχον ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, ἐπεὶ φισκοῦται. Ἡ μὲν τοι γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐὰν ὀρθόδοξος ἔχων κτῆσιν, ἐν ἧ ἁγία ἐστὶν ἐκκλησία, ἐκποιήσῃ, ἢ καταλίπῃ, ἢ ἐμφυτεύσῃ, ἢ μισθώσῃ, ἢ καθ' οἷανδῆποτε διοίκησιν παράσχη Ἰουδαίῳ, ἢ Σαμαρείτῃ, ἢ Ἕλληνι, ἢ Μοντανιστῇ, ἢ Ἀρειανῶ, ἢ ἀπλῶς ἄλλῳ αἰρετικῶ, ἢ ἐκκλησία τῆς αὐτῆς κώμης τὴν αὐτοῦ δεσποτείαν ἐκδικεῖτω. Βιβλίον ἀ. τίτ. ε. διάτ. ιή. Ἐὰν αἰρετικὸς ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν στρατείας, ἢ ἀξίας, ἢ δημόσιον πρᾶξαι φρόντισμα, ἢ παιδεῦσαι, ἢ συνηγορῆσαι, προσποιήσῃται τὸν ὀρθόδοξον, καὶ φανῇ γαμετὴν ἢ παῖδας ἔχων αἰρετικούς, ἐκβάλλεται· εἰ δὲ καὶ λάθοι, οὐ δύναταί τι τῶν

(1) X. Γο. — μετὰ 'E. 'I. B. — (2) X. Γρ. — διαθήσειω, 'E. 'I. B.

αὐτοῦ δωρεῖσθαι, ἢ ἄλλως ἐκποιεῖν αἰρετικῶ, ἀλλὰ ταῦτα καὶ τὴν αἰρετικῶ (1) καταφερομένην αὐτοῦ κληρονομίαν ἐκδικεῖ τὸ δημόσιον. Καθόλου γὰρ οἱ μετασχόντες στρατείας, ἢ ἀξίας, ἢ συνηγορίας, ἢ δημοσίας φιλοτιμίας, ἢ συγκροτήσεως, παρὰ μόνων ὀρθοδόξων κληρονομοῦνται, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν εἰς αἰρετικούς ὅπως οὖν ἐρχόμενα τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖ (2). Ἡ δὲ αὕτη διατ. φησὶν, ὅτι ἐὰν τῶν παίδων οἱ μὲν εἰσιν αἰρετικοί, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι, μόνοι κληρονομοῦσιν οἱ ὀρθόδοξοι. Εἰ δὲ πάντες εἰσιν αἰρετικοί, συγγενεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομοῦσιν ἢ μὴ ὄντων, ὁ φύσχος διαδέχεται. Διατ. ιθ'. Οἱ αἰρετικοὶ τοῦ αἰρετικοῦ παῖδες οὔτε δωρεάν, οὔτε κλῆρον αὐτοῦ λαμβάνουσι. Διατ. κβ'. Οὔτε ἀπὸ στρατιωτικῆς διαθήκης αἰρετικὸς κληρονομεῖ, ἢ ληγάτον λαμβάνει.

Σχόλιον.

Ἡ ι. διατ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ. Ἡ γ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τῶν βασιλικῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. καὶ φησὶ τὸ γ'. θέμα τοῦ ια. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Ἡ ιθ. διατ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ ιβ'. οὐδὲ ἡ κβ'.

Κείμενον.

Ἡ δὲ τὰς αἰτίας ἐξερεδιτατιῶνων τάττουσα (3) ριέ. νεαρά φησιν, ὅτι ἐὰν γονεὺς ὀρθόδοξος ὧν αἰσθηται τοὺς ἰδίους παῖδας μὴ ὄντας ὀρθοδόξους, ἄδειαν ἔχει ποιεῖν αὐτοὺς ἀποκληρονόμους. Εἰ δὲ τὸναντίον ὁ γονεὺς ἐστὶν αἰρετικὸς, μὴ ἐχέτω ἄδειαν ἄλλους γράφειν κληρονόμους εἰμὴ τοὺς ὀρθοδόξους αὐτοῦ παῖδας, ἢ, μὴ ὄντων τούτων, συγγενεῖς ὀρθοδόξους. Εἰ δὲ τινες τῶν παίδων εἰσὶν

(1) Σ. 'P.—αἰρετικῶν 'E. 'I. B. —(2) ἐκδικεῖ Σ. 'P. — (3) X. Γρ. — τάττους 'E. 'I. B.

ὀρθόδοξοι, τινὲς δὲ οὐ, ἢ οὐσία εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ἔρχεται, κὰν ὁ πατήρ ἄλλους ἔγραψε κληρονόμους· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα οἱ αἵρετικοὶ ἀδελφοὶ ὀρθόδοξοι γένωνται, δίδονται αὐτοῖς τὸ αἶρουν αὐτοῖς μέρος, οὐ μὴν καὶ οἱ προλαβόντες καρποὶ, οὔτε λόγους ἀπαιτοῦσι τῆς διοικήσεως· τέως δὲ τὰ πράγματα οἱ ὀρθόδοξοι ἐκποιεῖν οὐ δύνανται. Εἰ μὲν τοι μέχρι τελευτῆς ἐπιμείνωσι τῇ πλάνῃ, πλήρη τὴν δεσποτείαν κτῶνται οἱ ὀρθόδοξοι καὶ οἱ κληρονόμοι. Εἰ δὲ πάντες οἱ παῖδες αἵρετικοὶ εἰσιν, συγγενεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομοῦσιν· εἰ δὲ μὴ εἰσι, τότε, εἰ μὲν κληρικοὶ εἰσιν οἱ γονεῖς, ἢ ἐκκλησία τῆς πόλεως, ἐν ἣ τὴν οἴκησιν εἶχον, λαμβάνει τὰ πράγματα· εἰ δὲ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ δι' ἐνιαυτοῦ ἀμελήσουσιν ἐκδικῆσαι τὰ πράγματα, ὁ φύσκος αὐτὰ λαμβάνει· εἰ δὲ λαϊκοὶ εἰσιν, ὁ φύσκος αὐτὰ λαμβάνει, εἴτε διέθεντο, εἴτε μή. Τὰ αὐτὰ κρατεῖ ἐὰν ὁ παῖς, ὀρθόδοξος ὢν, αἰσθηται τοὺς γονεῖς αἵρετικούς, ὅταν αὐτὸς ὁ παῖς διατίθεται, ἢ κληρονομεῖται. Ἡ ἀ. περὶ Σαμαρειτῶν, β'. οὐσα τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν, συνεχώρησε τοὺς Σαμαρείτας λαμβάνειν δωρεὰς ἐκ διαθηκῶν, καὶ δίδοναι, καὶ παραπέμπειν Σαμαρείταις αὐτῶν παισὶ, καὶ γονεῦσι, καὶ συγγενέσιν. Ἡ μὲν τοι τελευταία περὶ Σαμαρειτῶν, τρίτη οὐσα τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι Σαμαρεῖται οὐ κληρονομοῦσιν ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, οὔτε ληγάτα ἢ δωρεὰς λαμβάνουσιν, ἀλλ' οὔτε διαδόχους ἔξουσιν ἐξ ἀδιαθέτου Σαμαρείτας, ἢ σχηματιζομένους μὲν τοὺς ὀρθοδόξους, οὐχ οὕτω δὲ φρονούντας· οὔτε δὲ διατίθεσθαι, ἢ ληγατεύειν, ἢ δωρεῖσθαι εἰ μὴ τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ πίσει καὶ ἔργοις δύνανται. Τούτων δὲ μὴ ὄντων, αἱ οὐσίαι μετὰ θάνατον εἰς τὸν φύσκον ἔρχονται. Οἱ δὲ γήδια γεωργοῦντες Σαμαρεῖται δύνανται γράφειν κληρονόμους ἀνιόντας, καὶ κατιόντας αὐτῶν, καὶ ληγατεύειν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἐκ πλαγίου, κὰν ᾧσι Σαμαρεῖται·

τούτων δὲ μὴ ὄντων, ὁ τοῦ χωρίου δεσπότης, ἐν ᾧ ἐγεώργει ὁ τελευτήσας, τὴν οὐσίαν λαμβάνει, τὸν τόπον ἐν τούτῳ τοῦ φίσκου ἐπέχων. Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· Μηδεὶς αἰρετικὸς μηδὲ κατὰ μίσθωσιν, ἢ ἐμφύτευσιν, ἢ ἀγορασίαν, ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ ἀκίνητα πράγματα λαμβανέτω ἀπὸ ἐκκλησίας, ἢ ἄλλου σεβασμίου τόπου· ἐπεὶ ὁ μὲν αἰρετικὸς τὰ παρ' αὐτοῦ δοθέντα ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αἰτία ἀπολλύτω, τὸ δὲ πρᾶγμα ἐπανατρεχέτω εἰς τὸν τόπον ἐξ οὗ ἐδόθη· ὁ δὲ δεδωκὼς διοικητὴς εἴργεται τοῦ λοιποῦ πάσης διοικήσεως, καὶ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται, καὶ ἐπὶ ἐνιαυτὸν τῆς ἀγίας κοινωρίας χωρίζεται. Ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις φησιν, ὅτι εἴαν τις τῶν αἰρετικῶν, οἷς συναριθμοῦνται Νεστοριανοὶ, καὶ Εὐτυχιανισταὶ, καὶ Ἀκέφαλοι, τολμήσῃ καταγώγιον τῆς ἰδίας θρησκείας ποιήσασθαι, ἢ Ἰουδαῖοι νέαν συναγωγὴν ποιήσασθαι, ἐκδικεῖτω αὐτὰ ἢ ἐκκλησία· εἰ δὲ ἐνεφύτευσεν, ἢ ἐμίσθωσεν, ἢ ὅπως οὖν εἰς διοίκησιν δέδωκε τοιοῦτω προσώπῳ (1), εἰ μὲν εἰδὼς ὁ δεσπότης αἰρετικὸν αὐτὸν ἐπραξέ τοῦτο, πάσας τὰς προσόδους τοῦ χρόνου τοῦ συναλλάγματος, ἢ ἐκκλησία τῆς πόλεως, ὑφ' ἣν ἢ κτῆσις διάκειται, ἐκδικεῖ· ἀγνοοῦντι δὲ τῷ δεσπότῃ οὐδεμία προσγίνεται ζημία· ὁ δὲ αἰρετικὸς ἐφ' ἑκατέρῳ θέματι (2), καὶ τῆς κτήσεως ἀπελαύνεται, καὶ δημεύεται.

Σχόλιον.

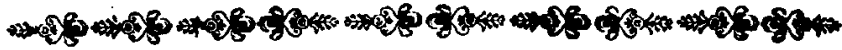
Ἡ ριέ. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς κεφ. λή. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. Λέγει δὲ τὸ ἰδ'. κεφ. αὐτῆς ταῦτα ῥητῶς· Εἴ τις ἐκ τῶν μνημονευθέντων γονέων ὀρθόδοξος ὑπάρχων αἴσθηται τὸν ἴδιον παῖδα ἢ παῖδας μὴ εἶναι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ ἐξῆς ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Ἡ περὶ τῶν Σαμαρειτῶν ἀ. διάτ. β'. οὔσα τοῦ γ'.

(1) X. Γρ. — τοιοῦτοτρόπῳ 'Ε. 'Ι. Β. — (2) X. Γρ. — ἀφ' ἑκατέρου θέματος 'Ε. 'Ι. Β.

τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκθ'. οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά οὐδὲ ἡ γ'. νεαρὰ οὕσα Ἰουστινιάνειος ρμδ'. Ζήτει δὲ τὸ νά. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο, καὶ τὰ ἐφεξῆς κεφ. μέχρι τοῦ τέλους τοῦ τίτ. διαλαμβάνοντα ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον, καὶ ἕτερα πολλά χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα περὶ αἰρετικῶν. Ἀπὸ γὰρ τούτων, ὡς εἰκεν, ἀκέραια κάστρα τε καὶ χωρία Βωγομιλικὰ παραχωροῦμεν πλανᾶσθαι, καὶ μετὰ τῆς ἰδίας ἀποθνήσκειν αἰρέσεως· ἕνα δὲ καὶ τυχόντα τοιοῦτον αἰρετικὸν εὐρίσκοντες ἐν τῇ βασιλευσούσῃ διατρέβοντα, μεγάλως αὐτὸν κολάζομεν. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλζ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. τὸ δὲ ιά. κεφ. τοῦ τοιούτου τίτ. λέγει ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο μέχρι τοῦ ιβ'. κεφ. τὰ γὰρ ὅλα θέματα τοῦ αὐτοῦ ιά. κεφ. περὶ τούτων διδάσκουσιν.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ΄.

ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ποιήσεως μοναστηρίων, και τοῦ μὴ γίνεσθαι αὐτὰ ἰδιωτικὰ, και περὶ πραγμάτων τῶν μοναζόντων. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν δ΄. κδ΄. Συνόδου ἑκτης κανῶν μθ΄. Συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανῶν ιγ΄. Συνόδου α΄. και β΄. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων κανῶν α΄. και στ΄.

Κεῖμενον.

Ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει, ὅτι ὁ βουλόμενος οἰκοδομῆσαι μοναστήριον, πρῶτον διαλεγέσθω τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ τόπου, ὅπως ἂν ἐκεῖσε γινόμενος εὐχὴν ποιήσοιτο, και σταυρὸν πῆξοι, και τότε τοῦ κτίσματος ἡ ἀρχὴ γίνεται. Καὶ ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ὁ θέλων κτίσαι μοναστήριον, μὴ ἄλλως ἀρχέσθω τοῦ οἰκοδομήματος, εἰ μὴ ὁ τῶν τόπων ἐπίσκοπος εὐχὴν ἐκεῖσε ποιήσει, και τὸν τίμιον πῆξει σταυρὸν· ὁ δὲ ἀρξάμενος νέον κτίζειν, ἢ παλαιὸν ἀνανεοῦν, ἀναγκάζεται πληρῶσαι. Ἀνάγνωθι και τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ α΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. και κεφ. ιδ΄. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Ἡ δὲ α΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· Μηδεὶς μοναστήριον πωλείτω, ἢ ἀμειβέτω, ἢ δωρεῖσθω, ἐνθα θυσιαστήριον καθιδρύθη, και ἱερὰ γέγονε λειτουργία, και μοναχικὴ ἄσκησις· ἐπεὶ τοί γε τὸ γινόμενον ἄχυρον ἔσται, και τῶν τιμημάτων ὁ λαβὼν ἐκπεσεῖται, και ὁ πιπράσκων ζημιωθήσεται τῇ τε τοῦ πράγματος ἐκπτώ-

σει, καὶ τῆ τοῦ τιμήματος ἀπωλεία, τῆ κατὰ τόπον ἀγιω-
τάτη ἐκκλησία, καὶ τοῖς κατὰ τόπον εὐαγέσι μοναστη-
ρίοις τούτων προσνεμομένων, ὥστε αὐτοὺς προνοεῖν τοῦ
τὸ κακῶς ἐκπονηθὲν αὐθις ἐπαναγαγεῖν εἰς μοναχικὸν
σχῆμα· μήτε ὑποθήκη ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐβρώσθω, ἀλλ'
ἀκυρούσθω, καὶ τὸ μοναστήριον τῆ ἱερᾷ λειτουργίᾳ προσ-
κυρούσθω. Καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν,
ὅτι ἐκποιήσεις μοναστηρίου μὴ γινέσθω ἐπὶ τῷ τὸ ἱερατικὸν
σχῆμα εἰς ἰδιωτικὴν διαγωγὴν μετασχηματίζεσθαι, ἐπεὶ
ἄδειαν ἔχουσιν οἱ ἐπίσκοποι τὸ τοιοῦτο μοναστήριον ἐκ-
δικεῖν, καὶ εἰς τὸ πρότερον ἐπανάγειν σχῆμα. Βιβλ. α.
τίτ. γ'. διάτ. λή. φησὶν, ὅτι οἱ τὰ ἴδια μοναστήρια κατα-
λιμπάνοντες οὐ λαμβάνουσιν ἄπερ αὐτοῖς προσήγαγον
κινήτᾳ, ὅσηςδήποτε ποσότητος ὄντα, κἂν μὴ συνέστη
πρᾶξις ὑπομνημάτων ἐπ' αὐτοῖς. Περὶ δὲ τῶν ἀκινήτων
δεῖ τὰ νόμιμα φυλάττεσθαι, ἐπεὶ οὐκ ἀναιρεῖται τῷ δω-
ρησαμένῳ ἢ ἐκνίκησις αὐτῶν. Καὶ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α.
τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει, ὅτι εἴ τις μονάσας ἀναχωρῆσαι
βουληθῆ, τὰ πράγματα ὅσα περ εἶχεν, ἡνίκα εἰσῆει, τῆς
δεσποτείας ἔσται τοῦ μοναστηρίου· καὶ ὅτι δεῖ τὸν θέ-
λοντα μονάσαι διατυποῦν περὶ τῶν ἰδίων πραγμάτων·
εἰσελθόντι γὰρ αὐτῷ συνακολουθοῦσι, κἂν μὴ τοῦτο ῥητῶς
εἶπῃ. Εἰ μὲν τοι παῖδας ἔχων ἔτυχέ τινα πράγματα δω-
ρησάμενος, ἢ δωρησαμένη αὐτοῖς, ἢ ὑπὲρ προικὸς, ἢ πρὸ
γάμου δωρεᾶς, καὶ ποιεῖ ταῦτα τὸ νόμιμον μέρος τῆς
αὐτοῦ περιουσίας, μὴ ἐχέτωσαν οἱ παῖδες πρὸς τὰ λοιπὰ
μετουσίαν. Εἰ δὲ μηδὲν αὐτοῖς, ἢ ἔλαττον τοῦ νομίμου
ἐδωρήσατο, καὶ μετὰ τὸ μονάσαι αὐτὸν ὀφείλεται τοῖς
παισὶ τὸ νόμιμον. Εἰ δὲ ἀνὴρ ἢ γυνὴ μονάσῃ, τὸν ἀπὸ
τελευταίας κάσον ὁ ἕτερος κερδαίνει. Καὶ ὅτι ἐὰν μονα-
χὸς εἰς στρατείαν ἔλθῃ, ἢ ἕτερον βίου σχῆμα, ἢ μὲν οὐσία
μένει τῷ μοναστηρίῳ, αὐτὸς δὲ ταξέωτης ἐπιχώριος γί-

νεται. Εἰ δὲ καί τις εἰς ἕτερον μοναστήριον μετέλθῃ, ἢ οὐσία αὐτοῦ τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ διαφέρει· οἱ μὲν τοὶ ἡγούμενοι μὴ δεχέσθωσαν αὐτὸν, κωλυέτωσαν δὲ τοῦτο καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ ἀρχιμανδρίται. Λέγει δὲ καὶ διάτ. νβ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. ὅτι ἐάν τις βαρηθῇ ἀποκαταστάσει, ἢ ὑποκαταστάσει ἐξ ἀπαιδίας, καὶ μὴ βουληθῇ γαμῆσαι δι' ἄσκησιν, μένει ἔχων τὰ πράγματα, καὶ περιῶν αὐτὰ δαπανᾷ, ἢ καταλιμπάνει ὡς θέλει, εὐσεβῶς μὲν τοι. Εἰ δὲ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν παιδοποιίας αὐτῷ καταλειφθῇ, ἔχει αὐτὰ καὶ μὴ παιδοποιῶν· τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ παρθενευούσαις. Ἡ αὐτὴ διάταξις φησιν, ὅτι ἐάν τις τῶν συνοικούντων μονάσῃ, πέμπει ῥεπούδιον ὁ ἄλλος, καὶ χώρα τοῖς ἀπὸ τελευτῆς συμφώνοις, καὶ τὸ ἐντεῦθεν κέρδος φυλάττεται τοῖς ὡς εἰκὸς οὔσιν ἐκ τῶν αὐτῶν γάμων παισίν, ἢ τὸ κερδάναν (1) πρόσωπον μὴ ἐλθὼν εἰς δεύτερον γάμον· καὶ τοῦ ἀνδρὸς μονάζοντος ἢ γυνῆ ἐτέρῳ οὐ γαμεῖται ἐπὶ ἓνα ἐνικυτόν· εἰ μὲν τοί τις τῶν μνηστῆρων μονάσει, οἱ ἀρραβῶνες ἀπλοῖ ἀποδίδονται, καὶ οὐδὲν ζημιοῦται, ὡς ἢ νδ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ.

Σχόλιον.

Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρκγ'. καὶ ἐτέθη τὸ λγ'. κεφ. αὐτῆς εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν δ'. τίτ. α'. κεφ. α'. ἐκεῖνα διδάσκον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλ. τῶν βασιλικῶν ε'. τίτ. γ'. λέγει δὲ τὸ δ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Ἡ α'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ κεφ. ι. τῆς Ἰουστινιανείου ζ'. νεαρᾶς, οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρκ'. κειμένη ἐν βιβλ. τῶν βασιλικῶν ε'. τίτ. β'. φησὶ δὲ τὸ ιε'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. κεφ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγρά-

(1) Σ. 'P.—κερδάναι Ε. 'I, B.

φησιν. Ἡ λή. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὔσα Ἰουστινιάνειος ἐ. Οὐδὲ ἡ νδ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐδὲ ἡ νδ'.

Κεῖμενον.

Καὶ ἡ περὶ ρεπουδίων διαλαμβάνουσα ριζ'. νεαρὰ φησίν, ὅτι ἐὰν παρὰ τὰς εἰρημένας αὐτῇ αἰτίας γυνὴ πέμψη ρεπούδιον, ἢ μὲν προῖξ τῷ ἀνδρὶ δίδεται, ἢ κατὰ δεσποτείαν, ἢ παίδων ὑπόντων, κατὰ χρῆσιν. Ἡ δὲ γυνὴ διὰ τοῦ δικάσαντος παραδίδεται τῷ ἐπιτόκῳ τῆς πόλεως, ἐν ἧ οἰκεῖ, καὶ δι' αὐτοῦ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται πᾶσαν τὴν ζωὴν αὐτῆς. Καὶ εἰ μὲν ἔχει παῖδας, τὸ δίδμοιρον μέρος (1) τῆς οὐσίας αὐτῆς λαμβάνουσι, τὸ δὲ τρίτον τὸ μοναστήριον· εἰ δὲ παῖδας οὐκ ἔχει, ἀλλὰ γονεῖς, τὸ δίδμοιρον δίδεται τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τὸ τρίτον τοῖς γονεῦσιν, εἰ μὴ ὑπεξουσίαν αὐτῆν ἔχοντες τῷ ἀλόγῳ ρεπουδίῳ συνήνεσαν· τότε γὰρ πάντα τῷ μοναστηρίῳ προσκυροῦνται, ὡσπερ καὶ ὅτε μὴ παῖδας μήτε γονεῖς ἢ γυνὴ ἔχη.

Σχόλιον.

Ἡ ριζ'. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ θ'. κεφ. εἰς τὸν ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· τοῦτο δὲ τὸ κεφ. παρελείφθη, καὶ οὐ κατεστρώθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἐτέθησαν δὲ ἀντὶ τούτου ἐν τῷ αὐτῷ ζ'. τίτ. χάριν τῶν εὐλόγως λυομένων συνοικεσίων, καὶ τῶν ἐπαγομένων ποινῶν κατὰ τῶν ἀνευλόγως λυόντων αὐτὰ, διάφορα κεφ. ἔκ τε τῆς ριά. (2) νεαρᾶς, τῆς κβ'. καὶ ἐτέρων, καὶ ζῆτει τὸν ὅλον τοῦτον ζ'. τίτ. περὶ λύσεως γάμων διαλαμβάνοντα.

Κεῖμενον.

Καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησίν ὅτι δούλου, ἢ ἐναπογράφου, κατὰ τὴν διάπτυξιν αὐτῆς, μονάζοντος

(1) X. Τρ. καὶ Σ. 'Ρ.—μέρος οὐχ εἴρηται ἐν 'Ε. 'Ι. Β.—(2) ἴσ. ριζ'.—Διόρθ. Β.

τὰ πράγματα, ἅπερ εἰς τὸ μοναστήριον ἤγαγε, λαμβάνει ὁ δεσπότης· οὐ μένουσι δὲ ἅμα μοναχοὶ καὶ μονάστριαι, ἀλλ' οἱ ἄνδρες εἰς ἑτέρους μεθίστανται τόπους, καὶ διαιροῦνται εἰς αὐτοὺς τὰ πράγματα πρὸς τὸ ἀρμόζον αὐτοῖς δίκαιον· ὁ δὲ βεβαρημένος ληγάτω, ἢ ἀποκαταστάσει, *ἢ ὑποκαταστάσει* (1), ὑπὸ αἵρεσιν γάμου, ἢ ἀπαιτίας, ἢ ἐὰν οὕτω δωρηθῇ ἢ ἔλθῃ τινί, καὶ γένηται μοναχὸς ἢ ἀσκήτρια, σβέννυται ἢ ἀποκατάστασις· κὰν γὰρ τῶν μοναστηρίων ἐξέλθωσιν, ὅμως τὰ τοιαῦτα πράγματα μετὰ τῶν ἄλλων αὐτῶν τοῖς μοναστηρίοις διαφέρει. Εἰ δὲ ἐπὶ ἀναρρύσει αἰχμαλώτων, ἢ ἀποτροφῇ πτωχῶν, ἢ τοιαύτη ἀποκατάστασις γένηται, ἐξ οὐδενὸς τῶν εἰρημένων τρόπων ἀποκλείεται. Τοῦ εἰσιόντος εἰς τὸ μοναστήριον, εἴπερ οὐκ ἔχει παῖδας, τὰ πράγματα τῷ μοναστηρίῳ διαφέρουσιν. Εἰ δὲ παῖδας ἔχει, καὶ οὐ διετύπωσε περὶ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων πρὶν εἰσελθῆ, ἄδειαν ἔχει καὶ μετὰ ταῦτα διατυποῦν, καὶ οὐ δύναται τὸ νόμιμον αὐτῶν μέρος μειοῦν. Καὶ ἑαυτῷ δὲ φυλάττει παιδὸς ἑνὸς ἀναλογίαν ὀφείλουσαν τῷ μοναστηρίῳ προσκυρωθῆναι. Εἰ δὲ τελευτήσῃ ἐν τῷ μοναστηρίῳ, πρὶν ποιῆσῃ τὴν διατύπωσιν, τὸ μὲν νόμιμον οἱ παῖδες λαμβάνουσι, τὰ δὲ λοιπὰ τὸ μοναστήριον. Οὐδεὶς τῶν μνηστῆρων προφάσει τῶν ἀρραβώνων ζημιοῦται μονάζων· καὶ ὁ γάμος ἐκ τοῦ λαβεῖν τὸν ἕνα τῶν συνοικούντων τὸ μοναχικὸν σχῆμα λύεται χωρὶς ῥεπουδίου, καὶ ἀναλαμβάνει ἢ γυνὴ τὴν προῖκα καὶ τὰ ἄλλα αὐτῆς πράγματα· τῷ δὲ μὴ μονάσαντι, τὸ ἀπὸ τελευτῆς συμφωγηθὲν κέρδος ἀρμόζει· εἰ δὲ ἅμα οἱ δύο ἀποτάξωνται, οὐδεὶς αὐτῶν ἐκ τοῦ ἑτέρου κερδαίνει εἰ μὴ ἑκὼν τις τῷ ἑτέρῳ δωρήσῃται.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιά-

(1) X. Τρ. — οὐχ εὐρηται ἐν 'E. 'I. B.

νεις ρκγ'. καὶ ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ νβ'. κεφ. αὐτῆς εἰς τίτ. α. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. Καὶ ἀνάγνωθι τὸ γ'. κεφ. τοῦ τοιούτου τίτ. ἦτοι κεφ. νδ' τῆς νεαρᾶς καταστρωθὲν εἰς τὸ σχόλιον τοῦ λβ'. κεφ. τοῦ θ' τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Περὶ δὲ τοῦ μὴ οἰκεῖν ἅμα τοὺς μοναχοὺς καὶ τὰς μοναστρίας, φησὶ τὸ β'. θέμα τοῦ δ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, θέμα ὃν τοῦ νέ. κεφ. τῆς ρκγ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Περὶ δὲ τῶν βεβαρημένων ληγάτω, ἢ ἀποκαταστάσει, ὑπὸ αἵρεσιν γάμου ἢ ἀπαιδίας, συνώψισεν ὁ πατριάρχης περὶ τὰ τέλη τοῦ α. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος τὴν ρκγ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶν, ἦτοι τὸ ε. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἐνταῦθα συνοψισθέντα μέρος ὄντα τοῦ αὐτοῦ κεφ.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ἡ δὲ περὶ τοποτηρητῶν διαλεγομένη ρλδ'. νεαρά φησιν, ὅτι ἐὰν γυνὴ ἐπὶ μοιχείᾳ καταδικασθῆ, ταῖς προσηκούσαις ποιναῖς ὑποβαλλομένη μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται, καὶ ἄδειαν ἔχει ὁ ἀνὴρ εἰσω διετίας αὐτὴν ἀναλαβεῖν, μὴ βλαπτομένου τοῦ γάμου ἐκ τῶν ἐν μέσῳ· εἰ δὲ παρέλθῃ ὁ χρόνος, ἢ τελευτήσῃ μὴ ἀναλαβὼν αὐτὴν, τὸ σχῆμα λαμβάνει. Καὶ εἰ μὲν ἔχει παῖδας, λαμβάνουσι τὰς ὀκτώ οὐγγίας, καὶ τὸ μοναστήριον τὰς δ'. εἰ δὲ μόνους ἀνιόντας (1) ἔχει μὴ συνεργήσαντας τῷ ἀτοπήματι, λαμβάνουσι τὰς δ'. οὐγγίας, καὶ τὸ μοναστήριον τὰς ὀκτώ· εἰ δὲ συνήργησαν, ἢ μὴδ' ὄλως εἰσὶν ἀνιόντες, ἢ κατιόντες, λαμβάνει πάντα τὸ μοναστήριον τῶν ἐν τοῖς προικώοις συμφώνοις ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῷ ἀνδρὶ φυλαττομένων. Ἐὰν δὲ τις ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορηθῆ, καὶ κατὰ προδοσίαν τοῦ δικαστοῦ, ἢ ἑτέραν αἰτίαν, ἀποφύγῃ τὰς ποινὰς, καὶ μετὰ ταῦτα ζῶντος ἢ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐ-

(1) X. Ia. καὶ Σ Ρ. — κατιόντες 'Ε. 'Ι. Β.

τῆς αἰσχροῦς αὐτῆ συναστρέφεται, ἢ πρὸς γάμον αὐτὴν λάβῃ, οὔτε ὁ γάμος ἔρρωται, ἀλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὡς μοιχὸς ὑπὸ παντὸς ἄρχοντος κολάζεται, ἡ δὲ γυνὴ σωφρονιζομένη καὶ χειρομένη ἐμβάλλεται μοναστηρίῳ ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς, καὶ τὰ πράγματα, ὡς εἴρηται, διαιροῦνται κινδύνῳ τοῦ κόμητος τῶν περιβάτων, καὶ τῶν κατὰ τόπον ἀρχόντων.

Σχόλιον.

Ἡ περὶ τοποτηρητῶν ρλδ΄. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς θέμα β΄. τοῦ α΄. κεφ. τοῦ ζ΄. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἀνάγνωθι ταύτην· ἐνταῦθα γὰρ οὐ κατεστρώθη, ὅτι συνωψίσθη ἠδὲ τε καὶ εἰς τὸ δ΄. κεφ. τοῦ ιγ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. ἴσαύτως συνωψίσθη καὶ ἡ ριζ΄. νεαρὰ, ἣν καὶ ἀνάγνωθι. Τὰ δὲ περὶ τοῦ κατηγορηθέντος ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ κατὰ προδοσίαν τοῦ δικαστοῦ ἀποφυγόντος τὰς ποινὰς οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν λθ΄. νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἀναγκαιοτάτην οὔσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῶν ἐξ ἐτέρων μοναστηρίων γινομένων ἡγουμένων ἢ κληρικῶν. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν π΄. Συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανῶν κά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ δούλων μοναζόντων, ἢ προφάσει εὐλαθείας καταφρονούντων, καὶ μὴ δουλευόντων τοῖς δεσπόταις. Συνόδου Γαγγρῶν κανῶν γ΄. Συνόδου ς΄. κανῶν πέ. Συνόδου Χαλκηδόνης κανῶν δ΄.

Κεῖμενον.

‘Η λς’. διάτ. τοῦ γ’. τίτλ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος φησίν, ὅτι οἱ ἐναπόγραφοι χωρὶς συναινέσεως τῶν δεσποτῶν μονάζοντες, οὕτως αὐτοῖς ὑπόκεινται ὡς μὴ τοῦτο γενόμενοι. Διάτ. λς’. Δοῦλοι γνώμη τῶν δεσποτῶν μονάσαντες ἐλευθεροῦνται· εἰ δὲ τὴν ἄσκησιν καταλιπόντες εἰς ἑτέραν μετέλθωσι κατάστασιν, ἀναδουλοῦνται. ‘Η δὲ ιγ’. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν φησίν, ὅτι οἱ παραμένοντες ἐν μοναστηρίοις (1), εἴτε ἐλεύθεροι, εἴτε δοῦλοι, πρότερον τριετίαν προκαρτερείτωσαν (2), κουρᾶ τε καὶ ἐσθῆτι χρώμενοι τῶν λαϊκῶν, καὶ τὰς γραφὰς μανθάνοντες, καὶ τὴν τύχην αὐτῶν ὁμολογοῦντες, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ θέλειν μονάσαι, μὴ ποτε πονηρὰ ἐστί, καὶ νουθετήσθωσαν· καὶ *εἰ* (3) προσκαρτερήσουσι τὴν τριετίαν, καὶ ἄξιοι φανῶσι τοῦ μονάσαι, τότε κειρέσθωσαν, καὶ τῆς δουλείας ἐλευθεροῦνται. Εἰ δὲ τις εἴσω τῆς τριετίας αὐτὸν δουλαγωγεῖ, λέγων αὐτὸν ὑφελόμενόν τινα προσδραμεῖν τῷ μοναστηρίῳ, μὴ προχείρως αὐτὸν ἀφελκέτω, ἀλλὰ δεικνύτω πρότερον ὅτι καὶ δοῦλος ἐστί, καὶ ἐπὶ κλοπῇ ἢ πταισίμασιν ἀτόποις (4) ἀπέδρα, καὶ τότε αὐτὸν λαμβανέτω, μεθ’ ὧν ὡς εἰκὸς εἰς τὸ μοναστήριον εἰσήγαγε· διδόντω δὲ αὐτῷ πίστιν ὡς οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ κακὸν αὐτῷ δράσῃ. Εἰ δὲ μὴ ταῦτα δειχθεῖη, κάκεινος ἐκ τῆς ἀσκήσεως φανεῖη σεμνός, κἂν μήπω παρῆλθεν ἡ τριετία, μενέτω ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ μετὰ τὴν τριετίαν ἄξιος φαινόμενος προσκαρτερείτω τῇ ἀσκήσει, εἴτε δοῦλος ᾗν(5), εἴτε ἐλεύθερος, ὑπὸ οὐδενὸς τὸ λοιπὸν περὶ τούτου πολυπραγμονούμενος, κἂν προημαρτηκῶς εἴη. Τὰ μὲν τοι

(1) εἰς μονήρη εἶον X. Τρ. — (2) X. Τρ. — προκαιρέσθωσαν ‘E. ‘I. B. ὁ δὲ B. ἐν περισελιδίῳ προσκαρτερέσθωσαν. — (3) X. Τρ. — οὐχ εἴρηται ὅ, εἰ ἐν ‘E. ‘I. B. — (4) ἀτόπως X. Τρ. — (5) X. Τρ. — εἴτε δοῦλος ἂν ‘E. ‘I. B.

ὡς εἰκὸς κλαπέντα, ὅπουδῆποτε ὄντα, τῷ πάλαι δεσπότη ἀποδίδονται. Καὶ ἡ β'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι τῷ βουλομένῳ σχῆμα μοναχικὸν λαβεῖν, εἰ μὲν γινώσκεται, ὡς οὐχ ὑπόκειται τύχῃ, ὁ ἡγούμενος ὅτε νομίσῃ διδόντω αὐτῷ τὸ σχῆμα· εἰ δὲ ἀγνοεῖται, ἐπεχέτω καὶ ἂν τις εἴσω τριετίας ἀποδείξῃ αὐτὸν δοῦλον, ἢ ἐναπόγραφον, ἢ κολωνόν, λαμβάνει αὐτὸν μεθ' ὧν ὡς εἰκὸς ὑφείλετο πραγμάτων διδούσ αὐτῷ λόγον. Μηδενὸς δὲ εἴσω τριετίας ἐνάγοντος, εἴπερ ἄξιον αὐτὸν κρίνει, διδόντω αὐτῷ τὸ σχῆμα, καὶ οὐκ ὀχλεῖται. Τὰ δὲ πράγματα, ἅπερ εἰς τὸ μοναστήριον ἤγαγε, λαμβάνει ὁ δεσπότης. Ἡ αὐτῆ διάταξις φησὶν, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τὸν ἀββᾶν, ἢ τὸν ἀρχιμανδρίτην ἐκάστου μοναστηρίου μὴ πάντως κατὰ βαθμὸν προβαλλέσθω, ἀλλ' ὃν οἱ μοναχοὶ πάντες, ἢ οἱ εὐυπόληπτοι ἐπιλέξονται, ἐπὶ τῶν εὐαγγελίων λέγοντες, ὡς οὐ διὰ φιλίαν, ἢ χάριν αὐτὸν ἐπελέξαντο, ἀλλὰ γινώσκοντες αὐτὸν ὀρθόδοξον, καὶ σώφρονα, καὶ διοικήσεως ἄξιον, καὶ δυνάμενον φυλάσσειν (1) τὴν ἐπιστήμην τῶν μοναχῶν, καὶ τὴν τοῦ μοναστηρίου κατάστασιν. Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων καὶ ἀσκητηρίων (2). Τὰ αὐτὰ φησὶ καὶ γ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. προστιθεῖσα ὅτι δεῖ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ ἀξίου ποιεῖσθαι ἀπὸ τοῦ πρώτου, καὶ οὕτω κατὰ βαθμὸν διὰ τῶν ἐξῆς. Οἱ γὰρ πρῶτοι ἄξιοι φαινόμενοι προτιμῶνται τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἡ μς'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου. Ἡ δὲ λθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διορίζει, ὅτι τοὺς μὲν ἡγούμενους ἐπιβλέπουσιν οἱ ἐπίσκοποι, τοὺς δὲ μοναχοὺς οἱ ἡγούμενοι, καὶ ὅτι ἐν τῶν μοναστηρίων οὐ γίνεται *σ* (3) αὐτὸς ἡγούμενος.

Σχόλιον.

Ἡ λς'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ

(1) φυλάξει X. Τρ. — (2) X. Τρ. — ἀσκητρίων 'E. 'I. B. — (3) X. Τρ. Σ. P.

ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ λζ' οὐδὲ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, νεαρὰ οὖσα Ἰουστινιάνειος ε'. Περὶ δὲ δούλων κληρουμένων, μοναζόντων, ἢ καὶ εἰς ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα προβιβαζομένων, ἀνάγνωθι τὸ λζ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ· πρὸς δὲ τὴν θ'. ι. καὶ ια'. τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου νεαράν· καὶ τούτων γὰρ μνείαν ἐποιησάμεθα εἰς τὸ ῥηθὲν λζ'. κεφ. Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ργ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. γ'. καὶ ἔχουσι τὰ τοῦ τοιοῦτου κεφ. ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Κατεστρώθη δὲ παρ' ἡμῶν τὸ τοιοῦτον κεφ. ἔξωθεν τοῦ λβ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ζήτει τὰ περὶ τούτου ἐκεῖσε. Ἡ αὐτὴ δὲ ργ'. νεαρὰ διὰ τοῦ β'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν φησὶν ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Περὶ δὲ τὸ τέλος λέγει, ὅτι ταῦτα πάντα τὰ παρ' ἡμῶν διατυπωθέντα διὰ τὴν προβολὴν τῶν ἡγουμένων κρατεῖν παρακελευόμεθα καὶ ἐπὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων· πρὸς δὲ καὶ τοῦτο, τοῦ ὀσιωτάτου ἐπισκόπου ὑφ' ἧν τὸ μοναστήριον τέτακται τὸν οὕτως ἐπιλεγόμενον πᾶσι τρόποις ἡγούμενον προβαλλομένου. Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ε'. οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' οὐδὲ ἡ μς'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐδὲ ἡ λθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε μοναχὸν ἐξιέναι τοῦ μοναστηρίου, καὶ (1) πράγματα πράττειν, καὶ ὅτι ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπόν εἰσι. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν γ'. δ'. ἢ κγ'. Συνόδου ς'. κανὼν μά. μβ'. μς'. Συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν β'. δ'.

(1) ἢ πράγματα Σ. 'P.

Κείμενον.

Ἡ κθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος φησιν, ὡς οἱ ἀποκρισιάριοι μόνοι δύνανται τῶν μοναστηρίων ἐξιέναι, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν εἰσιέναι· εἰ δὲ φανῶσι διὰ δογμάτων ἢ συμβουλῆς τοὺς ἀπλουστέρους ταρασσόντες, νομίμως σωφρονίζονται. Καὶ διάτ. λή. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι οἱ τὰ ἴδια μοναστήρια καταλιμπάνοντες οὐ λαμβάνουσιν ἄπερ αὐτοῖς προσήγαγον κινητὰ, ὅσηςδῆποτε ποσότητος ὄντα, κἂν μὴ συνέστη πράξεις ὑπομνημάτων ἐπ' αὐτοῖς. Ἐπὶ δὲ ταῖς δωρεαῖς τῶν ἀκινήτων, δεῖ τὰ νόμιμα φυλάττεσθαι, ἐπεὶ οὐκ ἀναιρεῖται τῷ δωρησαμένῳ ἢ ἐκνίκησις. Λέγει δὲ καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι προνοία τοῦ ἐπισκόπου μήτε μοναχοί, μήτε μονάστρια ἐν ταῖς πόλεσι περιερχέσθωσαν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀποκρισιάριων τὰς ἀποκρίσεις αὐτῶν ποιείτωσαν ἐν τοῖς μοναστηρίοις μένοντες. Μεθισταμένου δὲ μοναχοῦ εἰς μοναστήριον ἕτερον, ἄπερ ἔχει πράγματα ἐν τῷ ἐξιέναι τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ διαφέρει. Ἀνάγνωθι καὶ τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ α. κεφ. τούτου τοῦ τίτ. καὶ ἐν τῷ λβ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

Σχόλιον.

Ἡ κθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ λή. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρά Ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α. καὶ φησι τὸ ξγ'. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαράς, ἧτοι τὸ ια. κεφ. τοῦ ρηθέντος τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου, ὅσα συνωψίσθησαν παρὰ τοῦ πατριάρχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ μὴ γαμεῖν μοναχοὺς, ἢ τισιν ὡς ἀδελφαῖς
 συνεῖναι, μήτε τὰς ἐπαγγελλομένας παρθενίαν ἑτέροις
 συνοικεῖν. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιθ΄. Συνόδου Χαλκη-
 δόνος κανὼν ις΄. Συνόδου ς΄. κανὼν μ΄. μδ΄. μζ΄. Βασι-
 λείου κανὼν ιθ΄. κ΄. ξ΄. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν
 τῷ ιδ΄. κεφ. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ἐν
 τῷ κθ΄. κεφ. τοῦ θ. τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ μοναχῶν ποιούντων φατρίας, καὶ συνωμοσίας.
 Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιη΄. Συνόδου ς΄. κανὼν λδ΄.
 Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λζ΄. κεφ. τοῦ θ.
 τίτ. τούτου τοῦ συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι ἀσκητὰς γυναίξιν. Συνόδου
 Λαοδικείας κανὼν λ΄. Συνόδου στ΄. κανὼν οζ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ φυλακῆς ἱερῶν παρθένων. Συνόδου Καρθαγένης
 κανὼν μδ΄. Συνόδου στ΄. κανὼν μς΄. μζ΄. μή. Συνόδου
 Νικαίας τὸ β΄. κανὼν ιη΄. κ΄. κβ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ φθορᾶς ἱερῶν παρθένων. Συνόδου στ΄. κανὼν δ΄.
 Βασιλείου κανὼν ιη΄. κ΄. ξ΄. Ἀνάγνωθι τὰς παραγραφὰς
 τοῦ λ΄. κεφ. τοῦ θ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ χρόνου τῆς ἡλικίας τῶν λαμβανουσῶν τὸ σχῆμα, καὶ ποία λέγεται παρθένος. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ρκβ'. ρκς'. Συνόδου στ'. κανῶν μ'. μά. μγ'. μέ. Βασιλείου κανῶν ιή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ μοναχῶν γινομένων κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευομένων. Συνόδου Νικαίας κανῶν ιβ'. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν ζ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῆς κανῶν θ'. Ἀνάγνωθι τὰς παραγραφὰς τοῦ λβ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τῶν χρωμένων σχήματι μοναχικῶ, καὶ καταψηφιζομένων τῶν κοινῇ χρωμένων ἐσθῆτι. Συνόδου Γάγγρας κανῶν ιβ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Εἴρηται βιβλίῳ ἀ. τίτ. δ'. διατ. δ'. ὅτι οἱ μῆμοι, καὶ αἱ πόρον ἐκ τοῦ σώματος δημοσίᾳ ποιούμεναι, τῷ σχήματι τῶν ἱερῶν παρθένων μὴ κεχρήσθωσαν. Καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν φησι· Μηδεὶς λαϊκός, καὶ μάλιστα οἱ σκηνικοὶ, καὶ αἱ πόρνοι, κεχρήσθω, ἢ μιμείσθω τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἐπεὶ καὶ σωματικῶς τιμωρεῖται καὶ ἐξορίζεται.

Σχόλιον.

Ἡ δ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β'. διάτ. τοῦ ἀ. τίτ. τῶν νεαρῶν

ἔστι νεαρά Ἰουστινιάνειος ρηγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν. τὸ δὲ ξδ'. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, ἦτοι τὸ ιγ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. φησὶν εἰς πλάτος τὰ συνοψισθέντα εἰς τὸ παρὸν ιβ'. κεφ. προστιθέμενον διὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἀρχόντων κολάζεσθαι τοὺς τὸ ἅγιον σχῆμα ἐμπαίζοντας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ γυναικὸς φορούσης ἀνδρῶα (1). Συνόδου Γάγγρας κανῶν ιγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἀποκείρεσθαι δι' ἀσκησιν. Συνόδου Γάγγρας κανῶν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

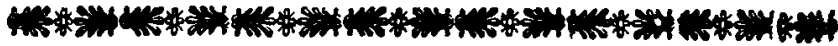
Περὶ τοῦ προφάσει ἀσκήσεως μὴ τεκνοτροφοῦντος, ἢ μὴ πατροτροφοῦντος. Συνόδου Γάγγρας κανῶν ιε'. ις'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ποῖα πολιτικὰ πράγματα ἢ κηδεμονίας οἱ μοναχοὶ δύνανται μετιέναι. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν γ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ γ'. κεφ. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

---

(1) X. Γρ. καὶ Σ. 'P.—ἀνδρῆα 'E. 'I. B.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ.

ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ, καὶ ΙΟΥΔΑΙΩΝ, καὶ ΕΛΛΗΝΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Τί ἐστὶν αἵρεσις, καὶ τί σχίσμα, καὶ τί παρασυναγωγή.
Βασιλείου κανὼν α΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Τί ἐστὶν αἵρετικός. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν στ΄.

Κείμενον.

Ἡ α΄ διάτ. τοῦ α΄ τίτ. τοῦ α΄ βιβλ. τοῦ κώδικος φησὶν ὡς ὁ μὴ δοξάζων τὴν ἁγίαν Τριάδα ἐν μιᾷ θεότητι ἰσοδύναμον, οὔτε χριστιανὸς λέγεται, ἀλλ' ἄφρων ἐστὶ καὶ αἵρετικὸς ἄτιμος, καὶ τιμωρεῖται. Καὶ τίτ. ε΄ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. β΄. ὅτι αἵρετικός ἐστὶ, καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἵρετικῶν ὑπόκειται νόμοις ὁ μικρὸν γοῦν ἐκκλίνων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Καὶ διάτ. ιβ΄ τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι αἵρετικός ἐστὶν ὁ μὴ ὢν ὀρθόδοξος. Ἡ δὲ α΄ διάτ. τοῦ γ΄ τίτ. τῶν νεαρῶν αἵρετικοῦς λέγει τοὺς μὴ ὄντας κοινωτικούς.

Σχόλιον.

Ἡ α΄ διάτ. τοῦ α΄ τίτ. τοῦ α΄ βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. α΄ τοῦ α΄ τίτ. τοῦ α΄ βιβλ. τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. Ἡ β΄ διάτ. τοῦ ε΄ τίτ. τοῦ αὐτοῦ

α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι θέμα β'. τοῦ ιη. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ διαλαμβάνον. Ἡ ιε'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ α. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐτέθη εἰς κεφ. ν'. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν νεαρά οὔσα Ἰουστινιάνειος ρθ'. διαλαμβάνουσα, ὡς ἐν συνόψει εἶπειν, μηδεμίαν στρατείαν, ἢ τὴν οἰκνοῦν δημοσιακὴν φροντίδα μετιέναι τοὺς αἰρετικούς· λέγει δὲ αἰρετικούς εἶναι πάντας τοὺς μὴ μεταλαμβάνοντας τῶν ἀγισμάτων ἀπὸ τῶν ἱερέων κατὰ (1) τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅτι ταῖς αἰρετικαῖς γυναιξίν οὐ δίδονται τὰ δοθέντα προνόμια ταῖς ὀρθοδόξοις χάριν τοῦ ἔχειν σιωπηρὰς ὑποθήκας κατὰ τῶν τῶν ἀνδρῶν (2) αὐτῶν πραγμάτων, νικᾶν δὲ καὶ τοὺς προγενεσέρους ἐνυποθήκους δανεισὰς εἰς ἰκάνωσιν τῶν προικιμαίων πραγμάτων αὐτῶν, καὶ τῶν γαμικῶν κερδῶν.

Κεῖμενον.

Ἐν πλάτει δὲ τὰ περὶ τῶν αἰρετικῶν ἀνήνεκται ἐν τῷ ε. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ κωλύονται ἔχειν προνόμια, ἢ διδάσκειν, ἢ ποιεῖν κληρικούς, ἢ λιτανεύειν δημοσίᾳ, ἢ ἐν οἴκῳ, ἐπεὶ τινὸς τοιούτου γενομένου ἢ τάξις τοῦ ἐπάρχου ρ'. λίτρας δίδωσιν, αἱ δὲ ἐπιχώριοι πεντήκοντα, καὶ ὅτι τὰ συνακτήρια αὐτῶν ἢ ὀρθόδοξος ἐκκλησία λαμβάνει· καὶ ὅτι οἱ Μανιχαῖοι, καὶ οἱ Δονατισταὶ ἐσχάτως τιμωροῦνται, καὶ δημεύονται, καὶ οὔτε διατίθενται, ἢ ὅπως οὖν συναλλάττουσι, καὶ οὔτε ὑπὸ παίδων μὴ ὄντων ὀρθοδόξων κληρονομοῦνται, καὶ μετὰ θάνατον κατηγοροῦνται, καὶ ἀκυροῦνται αἱ διαθήκαι αὐτῶν, καὶ ὅτι τῶν πόλεων ἐκβάλλονται, καὶ ὅτι ταῖς ἐκκλησίαις προσκυροῦνται οἱ οἴκοι ἐν οἷς οἱ αἰρετικοὶ γνώμη τῶν δεσποτῶν συνάγονται· καὶ ὅτι τῶν βουλευτικῶν ἢ ταξεωτικῶν λειτουργιῶν οὐκ ἀπολύονται· καὶ ὅτι οὐ ποιοῦσι

(1) X. Tr. — μετὰ 'E. I. B. — (2) ἀνδρῶν X. Tr.

μοναστήρια, οὔτε στρατεύονται. Καὶ πῶς τιμωροῦνται οἱ κατὰ τῶν ἀγίων συνόδων γράφοντες, ἢ ἔχοντες, ἢ ἀναγινώσκοντες αὐτά καὶ ὅτι θάπτονται νομίμως· καὶ ὅτι οὐ γίνονται ἀξιωματικοί, ἢ συνήγοροι, ἢ ἐκδικοί, ἢ πατέρες (1) πόλεων, γίνονται δὲ κορταλῆνοι· καὶ πῶς ἀναγκάζονται τοὺς παῖδας ὀρθοδόξους ὄντας τρέφειν, καὶ γράφειν κληρονόμους, καὶ διδόναι αὐτοῖς προῖκα, καὶ πρὸ γάμου (2) δωρεάς· καὶ ὅτι τῶν γονέων ἀμφισβητούντων ἐπικρατέστερός ἐστιν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδοξίᾳ τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν· καὶ ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι παῖδες πλημμελοῦντες εἰς αἵρετικούς γονεῖς τιμωροῦνται· καὶ ὅτι οὔτε βαπτίζουσιν οἱ αἵρετικοί, οὔτε φροντίζουσιν ἢ διοικοῦσι χωρὶά δι' ἑαυτῶν ἢ παρενθέτων, οὔτε παιδεύουσιν, οὔτε κληρονομοῦσιν, οὔτε πραγματεύονται ἐντὸς ἱερῶν περιβόλων· καὶ ὅτι ἐν δικαστηρίῳ οὐ καταμαρτυροῦσιν ὀρθοδόξου, εἰμὴ εἰς βουλευτήριον ὀρθόδοξος ἔλκοιτο· ὡς διάτ. β'. τοῦ ἡ. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὄλων μβ', ἐν δὲ τελευταίαις βουλήσεσι καὶ συμβολαίοις μαρτυροῦσιν. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ἡ. κεφ. τοῦ ἰ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Περὶ δὲ Ἰουδαίων διαλαμβάνει ὁ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ καὶ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν λέγει μὴ μιτατεύεσθαι (3), μήτε αὐτοὺς ἐν τοῖς σαββάτοις, ἢ ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν σωματικῶς λειτουργεῖν· οὔτε ἐνάγονται, οὔτε παρὰ τῶν χριστιανῶν ἐπηρεάζονται, οὔτε γαμοῦσι χριστιανὰς, καὶ ὅτι αὐτοὶ τὰ ἴδια ἀγορανομοῦσι, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν γάμων οὐ φυλάττουσι τὸν νόμον αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐπὶ μόνοις χρηματικοῖς δικαστὰς ἰδίους αἰρεῖσθαι δύνανται, καὶ ὅτι τὸν στεφανητικὸν κανόνα οἱ ἑξαρχοὶ αὐτῶν ἰδιοκινδύ-

(1) X. Tr. — πρεσβύτεροι 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — προγάμου; 'E. 'I. B. — 3) ἐν X. Tr. εἴρηται, μιτατεύεσθαι· ἀνα τοῦ μ.θ. δηλοῖ δὲ ἡ λέξις καταλύω.

νως εισάγουσι ταῖς λαργιτιόσι, καὶ ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς δεῖ τολμᾶν κατὰ χριστιανῶν.

Σχόλιον.

Ὁ ἐ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τῆς β'. διατ. εἰς τὸν ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὸ ιη'. κεφ. αὐτοῦ μὴ διδάσκειν τοὺς αἰρετικούς, μηδὲ χειροτονίας ποιεῖν. Τὸ ιθ'. μὴ λιτανεύειν αἰρετικούς, καὶ ἐκδικεῖσθαι τοὺς παρὰ τούτων κατεχομένους τόπους παρὰ τῶν ἐκκλησιῶν. Τὸ κ'. μὴ ἔχειν τοὺς Μανιχαίους καὶ τοὺς Δονατιστὰς τὰ προνόμια τῶν ὀρθοδόξων, ἀλλὰ καὶ ἐσχάτως τιμωρεῖσθαι. Τὸ κά. ἐκβάλλεσθαι ἀπὸ τῶν πόλεων τοὺς αἰρετικούς, καὶ ἐκδικεῖσθαι παρὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τὰ καταλιμπανόμενα ὡς δῆποτε ταῖς τολμηρῶς (1) ὑπ' αὐτῶν λεγομέναις ἐκκλησίαις. Ἡ περὶ τῶν βουλευτικῶν (2) λειτουργιῶν ζ'. διάτ. τοῦ ἐ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ή. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλ. ἡ διοριζομένη μὴ γίνεσθαι παρὰ τῶν αἰρετικῶν μοναστήρια, μηδὲ στρατεύεσθαι. Τὸ κγ'. κεφ. τοῦ ἀ. τίτ. τοῦ ἀ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν φησιν· Οἱ Ἀπολλιναριστὰὶ μὴ ταῖς ἀγίαις τέτταροι συνόδοις πειθόμενοι, καὶ ὅσοι κατὰ τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἢ λέγειν τι, ἢ διδάσκειν, ἢ συγγράμματα κεκτῆσθαι τολμῶσι, ταῖς εἰρημέναις τῇ παρούσῃ διατάξει τιμωρίας ὑποβαλλέσθωσαν. Τὸ κδ'. κεφ. φησί· Ταῖς νενομισμέναις (3) αἰρετικῶν παραδιδόσθωσαν ταφαῖς. Τὸ ε'. θέμα τοῦ αὐτοῦ κεφ. λέγει· Μανιχαῖος ἐν Ῥωμαϊκῶ τόπῳ διάγων ὄφθεις ἀποταμνέσθω, καὶ ὅτι οἱ αἰρετικοὶ οὐ γίνονται ἀξιωματικοί, καὶ ἐφεξῆς ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον. Τὸ κέ. κεφ. διορίζεται ταῦτα· Γονέων δὲ διάφορου πίστεως ὄντων καὶ θρησκείας, ἐκείνου μᾶλλον ἢ γνώμη κρατεῖται τοῦ τὴν ὀρθόδοξον ἐπ' αὐτοῖς ἀναιρουμένου πίστιν, κἂν εἴη πατὴρ ὁ ἀντιλέγων· μὴ ἐντεῦθεν δὲ ἀγανακτῶν τῆς ἀναγκαίας αὐτοῦ ἀστερείτω τροφῆς, ἢ τῶν ἄλλων ἀναγκαιῶν δαπανημάτων· ἀλλὰ καὶ προῖκα διδοῦς, ἢ πρὸ γάμου

(1) X. Τρ. — τολμηραῖς 'E. 'I. B. — (2) βουλευτικῶν X. Τρ. — (3) νομίμοις X. Τρ.

δωρεάν ὀρθοδόξους αὐτοὺς συνοικιζέτω προσώποις, μηδεμίαν ἑτέραν ὀργῆς κατ' αὐτῶν προβαλλόμενος πρόφασιν. Τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι τοὺς ὀρθοδόξους παῖδας πλημμελοῦντας κατὰ αἰρετικῶν γονέων οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ χάρις τῷ ταῦτα συνθεμένῳ καὶ ὑπὲρ τούτου. Τὸ κή. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν φησι· Πάντες γενικῶς οἱ αἰρετικοὶ μήτε παρασυναξεῖς, ἢ παραβαπτίσματα ποιήσωσαν, μήτε τῆς προσκυνητῆς ὕλης κοινωνίας τολμάτωσαν ἄπτεσθαι, ἢ τοῖς τῶν ὄρων προνομίαις, ἐρ' οἷς ἔχουσιν ἐργαστηρίοις, κεχρήσθωσαν, τὰς τῶν ἐναντιουμένων τῆς νόμοις ποινὰς ὑφορώμενοι, τοῦ χορηγοῦντος τὸν οἶκον ταῖς προειρημέναις τιμωρίαις ὑποκειμένου. Μοντανισταὶ ἐξαιρέτως μηδὲνα τῶν καλουμένων παρ' αὐτοῖς πατριαρχῶν, ἢ κοινωνῶν (1), ἢ ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων ἐντὸς ἐχέτωσαν Κωνσταντινουπόλεως, κωλυέσθωσαν δὲ ἐντὸς πραγματεύεσθαι τῶν ὄρων αὐτῆς, καὶ τὰ ἀσελγῆ συσσίτια, ἢ τὰ ἀσεβῆ συμπόσια ποιεῖν, ἢ ἀνδράποδα ἐμπροθέσθαι διὰ τοὺς ὑποκειμένους ἐρ' ἐκάστῳ λογισμοῖς. Τὸ κθ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κατεστρώθη εἰς τὸ τέλος τοῦ α. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο διοριζόμενον μὴ μαρτυρεῖν κατὰ ὀρθοδόξων αἰρετικούς. Ἡ β'. διάτ. τοῦ ἡ. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος μβ'. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. αὐτῆς οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. λβ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ εἰσι τὰ συνοψισθέντα παρὰ τοῦ πατριάρχου τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου κεφ. λβ'. λγ'. λδ'. λε'. λς'. λζ'. λή. λθ'. μ'. μά. μβ'. μγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ βιβλίων αἰρετικῶν. Ἀποστόλων κανῶν ξ'. Συνόδου στ'. κανῶν ξή. Συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανῶν θ'.

---

(1) κοινωνικῶν Χ. Τρ.

Κεῖμενον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός φησι· Τὰ κατὰ χριστιανῶν Πορφυρίου καὶ ἄλλων συγγράματα καιέσθωσαν, καὶ τὰ Νεστορίου, καὶ ὅσα μὴ συμφωνεῖ ταῖς ἐν Νικαίᾳ καὶ ἐν Ἐφέσῳ συνόδοις, καὶ Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρείας, ὧν οὐκ ἔξεστι παρεξιέναι τὴν πίστιν. Οἱ δὲ τὰ λεχθέντα βιβλία ἔχοντες καὶ ἀναγινώσκοντες ἐσχάτως τιμωροῦνται. Τίτ. δ'. διάτ. ι. Οἱ μαθηματικοὶ, μὴ καιόντες ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων τὰς βίβλους αὐτῶν, καὶ τῇ ὀρθοδοξίᾳ προσιόντες, πάσης ἀπωθοῦνται πόλεως· εὐρισκόμενοι δὲ ἐν ταῖς πόλεσι δεπορτατεύονται. Τίτ. ε'. διάτ. στ'. Τὰ γραφέντα Νεστορίῳ κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου οὐκ ἔξεστιν ἔχειν, ἢ ἀναγινώσκειν, ἢ μεταγράφειν, ἀλλὰ καιόνται καὶ ἐν τῷ ζῆτεῖν περὶ πίστεως, οὐ δεῖ αὐτῶν μεμνησθαι, οὔτε δὲ αὐτὰ ἐν οἴκῳ ποτε ἰδίῳ τόπῳ δέχεσθαι· ὁ δὲ παραβαίνων τὸν νόμον δημεύεται. Οὐ λέγονται δὲ οἱ Νεστοριανοὶ χριστιανοί, ἀλλὰ Σιμωνιανοί, ὡσπερ οἱ Ἀρειανοί, Πορφυριανοί. Διάτ. η'. Οὐδενὶ ἔξεστι κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου γράφειν, ἢ ἀναγινώσκειν, ἢ ὑπαγορεύειν, ἢ ἔχειν συγγράμματα, ἐπεὶ διτνεκῶς δεπορτατεύεται· καὶ ὁ προσελθὼν ἐπὶ τῷ μαθεῖν, δέκα λίτρας δίδωσι τῷ φίσκῳ· καὶ ὁ διδάσκων τὰ κεκωλυμένα ἐσχάτως τιμωρεῖται. Πάντα δὲ τὰ συγγράμματα Εὐτυχοῦς καὶ Ἀπολλιναρίου καιέσθωσαν. Εἰ δὲ ταῦτα παρίδωσιν οἱ ἄρχοντες, ἢ αἱ τάξεις (1) αὐτῶν, ἢ οἱ ἐκδικοὶ, ἀπὸ δέκα λιτρῶν τῷ φίσκῳ προστιμῶνται. Διάτ. ιζ'. Ὁ ἔχων βιβλία μανιχαῖκά, καὶ μὴ φανερῶν αὐτὰ ἐπὶ τῷ καυθῆναι, τιμωρεῖται. Καὶ ἡ ε'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τῶν νεαρῶν κελεύει τοὺς ἔχοντας τὰ Σεβήρου συγγράμματα καὶ μὴ καιόντας αὐτὰ, χειροτονεῖσθαι. Λέγει δὲ καὶ βιβλίον ι'.

(1) Δ. Γρ. καὶ Σ. Ρ. — ταξέεται 'Ε. Γ. Β.

τίτ. ιβ'. διάτ. δ'. ὅτι οὐ διαιροῦνται μεταξύ τῶν κληρονόμων τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὐρεθέντα μαγικὰ βιβλία, ἀλλὰ δοκιμασίᾳ τοῦ δικαστοῦ φθείρονται. Ἡ δὲ ε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπιτρέπει ταῖς Ἰουδαίους ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ ἑλληνιστί καὶ ταῖς ἄλλαις διαλέκτοις πρὸς τοὺς τόπους τὰς γραφὰς ἀναγινώσκειν, κατὰ τὴν τῶν ἐβδόμηκοντα, καὶ τὴν Ἀκύλα παράδοσιν· ὁ δὲ τὴν τοιαύτην κωλύων ἀνάγνωσιν δημεύεται καὶ ἐξορίζεται.

Σχόλιον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. γ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ διδάσκει ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Ἡ ι'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. ιζ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἔχει οὕτως, ὡς ἐγράφη. Ἡ ς'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. κβ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν ἔχον ὁμοίως. Ἡ η'. διάτ. ἐστὶ κεφ. κγ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. τῶν βασιλικῶν, καὶ κατεστρώθη εἰς τὸ ε'. κεφ. ἀνάγνωθι οὖν τοῦτο, καὶ τὰ ἐπέκεινα αὐτοῦ γεγραμμένα παράτρεχε ὡς μὴ ἐνεργοῦντα, ἀλλὰ σχολάσαντα ἐκ τοῦ μὴ τεθῆναι εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ις'. διάτ. ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ κζ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. καὶ φησὶ· Πρὸς τούτοις πάντα τὰ Μανιχαίων καιέσθωσαν βιβλία, καὶ μηδεὶς αὐτὰ τὴν οἰανδήποτε προβαλλόμενος πρόφασιν ἔχεντω, ἀρμολίαν καὶ αὐτὸς ποινὴν εὐλαβοῦμενος. Ἡ ε'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ θ'. τίτ. τοῦ ι'. βιβλίου τῶν διατ. κεῖται εἰς τίτ. γ'. τοῦ μβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· πλὴν τὸ πρὸ τῆς ἀνακαθάρσεως κείμενον, διάταξις δ'. τοῦ τοιοῦτου τίτ. φησὶν, ὅτι οὐ διαιροῦνται τὰ μαγικὰ βιβλία, καθὼς καὶ συνωψίσθη. Τὸ ε'. θέμα τοῦ κδ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου κατεστρώθη εἰς τὸ κέ. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, ὃ καὶ ἀνάγνωθι. Ἡ ε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρμς'. κειμένα ἐν

κεφ. νέ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, δ̄ και
ἀνάγνωθι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ καθαιρέσεως ξοάνων. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν νή. πδ'.

Κεῖμενον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος
κελεύει τὰ ἱερά κλείεσθαι, ἥτις οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ Νεστορίου, Μουσαίου, Εὐτυχιανοῦ, Πορφυρίου,
Μαξίμου, καὶ Κελεστίνου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν καταστάν-
των αἰρετικῶν, ἢ ὀρθοδόξων ἐκβληθέντων: Συνόδου Κων-
σταντινουπόλεως κανῶν δ'. Συνόδου Ἐφέσου κανῶν α'.
β'. γ'. δ'. ε'. Συνόδου Σαρδικῆς κανῶν κ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν ἀναφορὰν γίνεσθαι παρόντος αἰ-
ρετικοῦ. Τιμοθέου κανῶν θ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ κληρικῶν αἰρετικῶν τῇ ὀρθοδόξῳ προσιόντων ἐκ-
κλησία. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν νζ'. ξή. Βασιλείου
κανῶν α'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανῶν α'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἰρετικοῖς, ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων βάπτισμα αὐτῶν ἢ θυσίαν. Ἀποστόλων κανῶν ι'. μέ. μς'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανῶν β'. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν λγ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιέ. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν λαμβανόντων εὐλογίας ἐξ αἰρετικῶν, ἢ Ἰουδαίων, ἢ εὐχομένων ἐν ἐκκλησίαις, ἢ ἐν μοναστηρίοις αἰρετικῶν ἢ ἐθνικῶν, ἢ σαββατιζόντων, ἢ συνεορταζόντων τοῖς Ἰουδαίοις, ἢ προσφερόντων συναγωγαῖς ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν, καὶ περὶ Ἀγγελιτῶν. Ἀποστόλων κανῶν ξέ. ό. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν θ'. κθ'. λβ'. λέ. λζ'. λή. λθ'. μβ'. Συνόδου στ'. κανῶν ια'.

Κείμενον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τοῦ κώδικος φησιν ὅτι τὸ τῆ ὀμάδι τῶν Ἰουδαίων ληγατευόμενον οὐκ ἀπαιτεῖται. Λέγει δὲ καὶ βιβλ. λδ'. τίτ. έ. διάτ. κ'. (I), ὅτι τὸ ληγατευόμενον θεμιτῶ σωματεῖω, ἢ συστήματι ἔρρωται. Τὸ ἐναντίον δὲ ἐπὶ ἀθεμίτου, πλὴν εἰ μὴ τοῖς ἐν τῷ αὐτῷ καθ' ἕκαστον ληγατευθῆ, τότε γὰρ ἔρρωται· πολλὰ δὲ τοιαῦτα θέματα ἔχει ὁ μὴ τίτ. τοῦ στ'. βιβλίου τοῦ κώδικος. Ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου φησὶν, ὅτι ἐάν τι δωρηθῆ ἢ καταλειφθῆ τόποις ἢ προσώποις ἐπὶ συστάσει τῆς τῶν Ἑλλήνων πλάνης, ἢ πόλις αὐτὸ λαμβάνει ἐν ἧ τὰ πρόσωπα οἰκεῖ, ἢ ὑφ' ἧν οἱ τόποι

(1) ἢ. 'E. 'I. B.—διορθοὶ δὲ κ'. B. ἐν περισελιδίω.

διάκεινται καὶ δαπανῶνται καθ' ὁμοιότητα τῶν πολιτικῶν προσόδων.

Σχόλιον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ ἡ. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ λδ'. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. κ'. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλ. λέγον ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Ὁ μῆ. τίτ. τοῦ ς'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. λδ'. τοῦ αὐτοῦ ἡ. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλίου, καὶ ζῆτει τοῦτο, καὶ τὰ μετ' αὐτὸ κεφ. Ἡ θ'. διάτ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. ιδ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ παρακελευόμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἐπισκόπου ἐν εἰδήσει λέγοντος κοινωνικὸν τὸν αἵρετικόν. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ μὴ ἀπιέναι πρὸς τοὺς τῶν αἵρετικῶν ψευδομάρτυρας. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν λδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι τοὺς αἵρετικοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν στ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ γάμων αἵρετικῶν πρὸς ὀρθοδόξους. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ι' λά. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν ιδ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κά. Συνόδου στ'. κανὼν οβ'.

Κείμενον.

‘Ο πολιτικός νόμος, εἰ καὶ τὰ μάλιστα τὸν γάμον ὀριζόμενος, φησὶ βιβλίῳ κγ'. τίτ. β'. διατ. α. ὅτι γάμος ἐστὶν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνάρεια, καὶ συγκλήρωσις πάσης τῆς ζωῆς, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ὅρον ἔδει τοὺς γάμῳ συναπτομένους ὁμοθρήσκους εἶναι, ὅμως οἷδε καὶ δέχεται μεταξὺ ὀρθοδόξου καὶ αἰρετικοῦ γάμον φησὶ γάρ βιβλ. α. τοῦ κώδικος τίτ. ε. διατ. ιβ'. ὅτι ἀμφισβητούντων τῶν γονέων, ἐπικρατέστερός ἐστὶν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν καὶ διατ. ιη. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐὰν θίτερος τῶν συνοικούντων ὀρθόδοξος εἴη, καὶ ὁ ἄλλος αἰρετικός, δεῖ γίνεσθαι τοὺς παῖδας αὐτῶν ὀρθοδόξους· καὶ βιβλίον ε. τίτ. α. διάτ. ε. Ἐὰν ἡ μνηστὴ παραιτῆται τὸν γάμον, διὰ τὸ τῆς πίστεως διάφορον, εἰ μὲν προῆδει τὴν αἰτίαν ἢ γυνὴ *ἡ* (1) οἱ γονεῖς αὐτῆς, ὑπόκεινται· εἰ δὲ ἠγνόουν, εἰ καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν τοὺς ἀρράβωνας ἢ αἰτία συνέβη, τὸ ἀπλοῦν ἀναδίδεται. Τὸ αὐτὸ φησὶ καὶ ἐπὶ μνηστῆρος. Ἡ δὲ στ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου *τοῦ κώδικος*(2) φησιν, ὅτι χριστιανὸς λαμβάνων Ἰουδαίαν γαμετήν, ἢ χριστιανὴν Ἰουδαῖος, ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορεῖται.

Σχόλιον.

Ὁ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τίτ. δ'. τοῦ τοῦ κη. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶ τὸ α. διάτ. περὶ γάμου ὁμοίως. Ἡ ιβ'. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος, ἦτοι τὸ κέ. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τῶν βασιλικῶν κατεστρώθη εἰς τὰ μέσα τοῦ σχολίου τοῦ β'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν οβ'. κανόνα τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ ς'. συνόδου, καὶ μάθης ὅτι πιστὸς μετὰ ἀπίστου γυναι-

(1) X. Τρ. καὶ Σ. 'Ρ. — ὁ, ἢ οὐχ εὔρηται ἐν Ε. Ι. Β. ἀλλ' ὑπάρχει ἐν τῇ διατ. 5 τοῦ Κώδ. 5. 1. — (2) X. Τρ.

κός οὐ συνάπτεται νόμῳ γάμου, κἄν τινες πλανηθέντες ἐκ τοῦ τέλους τοῦ αὐτοῦ κανόνος περὶ ἀπίστων πιστευσάντων μετὰ τὸν γάμον διδάσκοντος (1) ἕτερόν τι τολμηρῶς εἶπον. Ἐγὼ δὲ εἰδὼς τοὺς Ἰβηρας ὀρθοδόξους, καὶ τὰ ἡμέτερα πάντα δεξιαμένους, καὶ ὁρῶν αὐτοὺς ταῖς Ἀγαρηνοῖς ἐγγαμίζοντας τὰς οικείας θυγατέρας, θαυμάζω καὶ ἀπορῶ πῶς παρὰ τῶν ἀρχιερέων αὐτῶν εἰδότων καὶ ἀναγινωσκόντων τὰ τῶν θείων κανόνων θεσπίσματα τὰ τοιαῦτα οὐ κωλύονται. Εὐχομαι οὖν καὶ τοῦτο διορθωθῆναι δι' εὐχῆς καὶ ἀντιλήψεως τοῦ κρατίστου καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος. Ἡ ἰθ. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ε. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κερ. β'. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κή. βιβλ. τῶν βασιλικῶν καὶ πρόσχες ὅτι τὸ ῥητὸν τὸ λέγον, διὰ τὸ τῆς θρησκείας διάφορον, οὐ προσετέθη εἰς τὰ βασιλικά· φησὶ γὰρ τὸ τοιοῦτον β'. κερ. ταῦτα· Ἐάν γυνὴ αὐτεξουσία τελείαν ἄγουσα τὴν ἡλικίαν ἀρραβῶνας δεξαμένη παραιτήσεται τὸν γάμον, διπλοῦς ἀναδιδότω (2) ἀρραβῶνας· εἰ δὲ καὶ ἐλάττων οὔσα συγγνώμην ἡλικίας ἤτησε, καὶ ἀρραβῶνας ἔλαβε, πάλιν τὸ διπλάσιον ἀναδιδότω· ἐάν δὲ καὶ ἀφῆλξ ἐστί, καὶ αὐτὴ συγγνώμην ἡλικίας οὐκ ἤτησεν, αὐτὸ (3) τὸ ἀπλοῦν, ὅπερ ἔλαβεν, ἀποκατχστήσει· εἰ δὲ καὶ πατὴρ κόρης, ἢ μήτηρ ἀρραβῶνας ἔλαβον ὑπὲρ θυγατρὸς, ἢ πάππος ὑπὲρ ἐγγόνης, τελείας ὄντες ἡλικίας, καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ διπλάσιον κατεχέσθωσαν, εἴ περ δυνάμενον προβῆναι τὸν γάμον παραιτοῦνται ποιῆσαι· εἰ δὲ καὶ ἀνυπόστατος μέλλει ὁ γάμος εἶναι, αὐτοὶ οἱ ἀρραβῶνες ἀναδιδόσθωσαν ἀπλοῖ· εἰ δὲ μὴ ἦν ἀνυπόστατος ὁ γάμος, δι' εὐλογον δὲ αἰτίαν παραιτοῦνται, εἰ μὲν ἤδεισαν κἄν πρὸ τῆς μνηστείας τὴν αἰτίαν, ἐκυτοῖς ἐγκλείτωσαν διὰ τί τὸν τοιοῦτον ἐμνηστεύσαντο· εἰ δὲ ἠγνόουν, ἢ πολλάκις μετὰ τὴν μνηστείαν ἢ αἰτία συνέβη, τότε ἀπλοῦν ἀποδιδόσθω. Τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ μνηστῆρος λέγομεν τοῦ τὴν μνηστείαν παραιτησάμενου. Τὸ δὲ τετραπλασιάζεσθαι τοὺς ἀρραβῶνας ὅτε ἡ μνηστὴ παραιτεῖ-

(1) X. Γρ. — διδάσκονται 'E. 'I. B. — (2) ἀναδιδόται X. Γρ. — (3) X. Γρ. — τὸ ἀπλοῦν αὐτῷ 'E. 'I. B.

και τὸν γάμον, νῦν οὐ κρατεῖ, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς αὐτὸ τοῦτο συμφωνηθῆ. Πᾶσα δὲ ἀσφάλεια παρὰ τὴν διάταξιν ταύτην γινομένη ἀνυπόστατος ἔστω. Ἡ δὲ ς'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. λγ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ α. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὰ αὐτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τῶν ἐξ αἰρετικῶν εἰς ὀρθοδοξίαν ἐπιστρεφόντων, καὶ εἰ δυνατόν τούτους κληροῦσθαι, καὶ τίνες αὐτῶν βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρίονται, καὶ ὅτι πράως δεῖ τοῖς αἰρετικοῖς κεχρηῆσθαι διὰ τὸ ἐπιστρέψαι αὐτούς. Συνόδου Νικαίας κανὼν ἡ. ιθ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ζ'. ἡ. Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ'. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μζ'. νζ'. ξς'. Συνόδου στ'. κανὼν ηέ. Βασιλείου κανὼν α. μζ'. Θεοφίλου ἐκ τῆς πρὸς Ἀφύγγιον ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς.

Ἡ κατὰ Κυπριανὸν σύνοδος πάντα αἰρετικὸν ἐρχόμενον εἰς ὀρθοδοξίαν ὀρίζει βαπτίζεσθαι, λέγουσα τὸ τῶν αἰρετικῶν μὴ εἶναι βάπτισμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ τοῦ μήτε ἐπισκόπους, μήτε κληρικούς δωρεῖσθαι, ἢ ἐν διαθήκῃ (1) διδόναι τι αἰρετικοῖς, καὶ ὣσιν αὐτῶν συγγενεῖς. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ'. πά. Ἀνάγνωθι τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ ἡ. κεφ. τοῦ ι. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

(1) Σ. Π. — ἢ ἐνδιαθῶκα; Χ. Τρ. — ἢ ἐν διαθήκῃ; Ε. Γ. Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΓ'.

Περὶ αἵρετικῶν μετανοούντων. Βασιλείου κανὼν έ. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λέ. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἀρμόζοντας αὐτοῖς τόπους, παρὰ αἵρετικῶν κατεχομένους. Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκά. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ί. κεφ. τοῦ ή. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ ἐν Ἐφέσῳ πραχθέντα. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν στ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ γ'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ΛΑΪΚΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τοῦ ἀποκινεῖσθαι τὸν λαϊκὸν τῆς ἁγίας κοινωνίας ἐπὶ τρεῖς κυριακάς ἐν πόλει διάγοντα, καὶ μὴ συνελθόντα τῇ ἐκκλησίᾳ. Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιά. Συνόδου στ'. κανὼν π'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ λαϊκῶν δευτερογαμούντων, ἢ πολυγαμούντων, καὶ κεκωλυμένων γάμων, καὶ μίξεως. Ἀποστόλων κανὼν ιθ'. μῆ. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ις'. ιζ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν β'. γ'. δ'. ζ'. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν α. ι. λά. Συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ις'. Συνόδου στ'. κανὼν νγ'. νδ'. οβ'. ιή. Βασιλείου κανὼν δ'. ιή. κγ'. κδ'. μά. ν'. νγ'. ξζ'. ξή. οε. ος'. οή. οθ'. π'. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Διόδωρον ἐπιστολῆς. Θεοφίλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας. ἐκ τῆς πρὸς Ἀγάθωνα ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Ὁ πολιτικὸς νόμος οὐ κολάζει τὴν δευτερογαμίαν ἢ πολυγαμίαν, ἐκπτωσιν (1) δὲ κερῶν ἐπάγει τοῖς γονεῦσι δευτερογαμοῦσιν, ὑπόντων αὐτοῖς παιδῶν ἐκ τοῦ προ-

---

(1) X. Tr. 'E. — ἴπωσιν 'I. B.

τέρου συνοικεσίου, περί ὧν ἐν πλάτει διαλαμβάνει ὁ θ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ περὶ γάμων νεαρά· ἡ δὲ γυνὴ πρὸς τούτοις ἀναγκάζεται μείναι τὸν πένθιμον ἐνιαυτὸν διὰ τὴν σύγχυσιν τῆς γονῆς, ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἔστι. Γαμοῦσα τοίνυν πρὸ συμπληρώσεως ἐνιαυτοῦ μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἀτιμοῦται, καὶ οὐ δύναται πλέον τοῦ τρίτου τῆς οὐσίας αὐτῆς διδόναι τῷ δευτέρῳ ἀνδρὶ, ἢ ἐν διαθήκῃ καταλιπεῖν· καὶ αὐτὴ δὲ οὐδὲν ἔξει ἀπὸ κληρονομίας, ἢ ληγάτου, ἢ μόρτις καῦσα δωρεᾶς· ἀλλὰ ταῦτα λαμβάνουσιν οἱ κληρονόμοι τοῦ καταλιπόντος· καὶ εἴ τι κατέλιπεν αὐτῇ ὁ πρῶτος ἀνὴρ, λαμβάνουσι κατὰ βαθμὸν τὰ δέκα πρόσωπα, ἀνιόντες καὶ κατιόντες, καὶ ἐκ πλαγίου μέχρι β'. βαθμοῦ. Ἐξ ἀδιαθέτου δὲ κληρονομεῖ τῶν συγγενῶν αὐτῆς μέχρι τρίτου βαθμοῦ μόνου, καὶ πάσης ἀξίας στερεῖται, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς εἰς αὐτὴν ἐλθόντων προφάσει μνηστρων, ἢ κατὰ βούλησιν τοῦ τελευτήσαντος· μηδενὸς δὲ τῶν εἰρημένων δέκα προσώπων εὐρισκομένου χώρα τῷ φίσκῳ· οὔτε τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς ἀπολαύει· εἰ δὲ καὶ κληρονόμος ἐγράφη, εἰ καὶ μερικὴ, τὸ μέρος αὐτῆς παρὰ τοῖς συγκληρονόμοις μένει· εἰ δὲ μόνῃ ἐγράφη, εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου ὁ κληρὸς ἔρχεται. Ἡ δὲ ἀτιμία λύεται, δεήσεως παρ' αὐτῆς τῷ βασιλεῖ προσαγομένης, αὐτοῦ φιλοτιμουμένου τοῦτο. Παίδων δ' αὐτῇ ἐκ τοῦ προτέρου συνοικεσίου ὑπόντων, οὐκ ἄλλως τῆς τοιαύτης τεύξεται φιλοτιμίας, καὶ τῶν ἄλλων ποινῶν καὶ τῆς ἀτιμίας ἀπαλλαγῆσεται, εἰ μὴ τῆς οὐσίας αὐτῇ οὐσίας ἐν τῷ δευτερογαμεῖν τοῖς παισὶ δωρήσεται τὸ ἥμισυ κατὰ χρῆσιν καὶ δεσποτείαν, ὡς βιβλίον ε. τοῦ κώδικος τίτ. θ'. διάτ. α. καὶ β'. καὶ ἐν τῇ περὶ γάμων νεαρά. Ἔστι δ' ὅτε ἀκινδύως καὶ ἀζημίως ἐντὸς τοῦ πενθίμου χρόνου γαμεῖ, τοῦτέστιν ἀπὸ κελεύσεως βασιλικῆς· καὶ ὅτε ἐν τῷ πενθίμῳ

χρόνω τέκη, ὡς βιβλίον γ'. τῶν διατάξεων τίτ. β'. διάτ. ι. ιά. Περὶ δὲ ἀθεμίτων καὶ κεκλιμένων γάμων διαλαμβάνει ὁ ε'. καὶ ὁ στ'. καὶ ὁ ζ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ βιβλίον κγ'. τίτ. β'. διάτ. λή. νά. νέ. ξζ'.

Σχόλιοι.

Ὁ θ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ περὶ γάμων νεαρά ἐστὶ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ νεαρά κδ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κή. τίτ. ιδ'. κεφ. α'. παρακλεουμένη ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν, καὶ ἀνάγκωσι τὸν ὅλον τοιοῦτον ιδ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου ἀναγκαιότατον ὄντα, καὶ πολλὰ διδάσκοντα χρησιμώτατα χάριν δευτρογαμούντων ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν. Τὸ ι. καὶ ιά. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ τοῦ κά. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τίτ. β'. κεφ. ι. οὕτω λέγον· Κατὰ κέλευσιν βασιλέως δύνατχι ἡ γυνή ἐν τῷ πενθίμῳ χρόνῳ γαμεῖν· καὶ κεφ. ιά. θέμχ β'. περὶ τὸ τέλος οὕτως ἔχον· Ἡ δὲ τεκοῦσα ἐν τῷ πενθίμῳ πικραυτικά δύναται γαμεῖν. Ὁ ε'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ βιβλίον κή. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε'. κεφ. κγ'. οὕτως ἔχον· Οὐδένα ὅστις ὑπὸ τὴν πολιτείαν ἐστὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ ὀνόματος δύο γαμετὰς δύνασθαι ἔχειν φανερόν ἐστι· ὁπότε καὶ ἐν τῷ διατ. τοῦ πραιτώρος οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἀτιμῶνται, ὅπερ πρᾶγμα ὁ ἀρμόδιος δικαστῆς ἀτιμώρητον εἶναι οὐκ ἀνέξεται. Ὁ ς'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τίτ. δ'. κεφ. μά. καὶ φησι τὸ μδ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. ὃν ς'. ταῦτα· Ἐάν ἡ ἐπιτροπευθεῖσα παρά τινος καὶ λόγους λάβῃ τῆς διοικήσεως, καὶ ὑπερβῆ τὸν κέ. ἐνιαυτὸν, καὶ παραδράμῃ ὁ ὠρισμένος ἐνιαυτὸς, δύναται αὐτὴν ὁ τοῦ ἐπιτροπεύσαντος υἱὸς ἀγαγέσθαι. Εἰ δὲ καὶ ὁ πατήρ τῆς κόρης τελευτῶν τοῦτο ἤτησεν ὥστε συναφθῆναι τὴν κόρην τῷ τοῦ ἐπιτρόπου παιδί, καὶ οὕτως ὁ γάμος ἔρρωται. Ὁ ζ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος κείται εἰς βιβλίον κή. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε'. κεφ. κζ'. καὶ φησι τὸ τοιοῦτον κεφ. ταῦτα· Ἐάν τις οἶανδῆποτε πρᾶττων ἀρχὴν

πειραθείη (1) γῆμαι ἄκουσαν κόρην, ἢ ἀκόντων τῶν γονέων τὴν οἰανδήποτε, δέκα λιτρῶν χουσοῦ πρόστιμον ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἐγχειρίσεως διδότη· καὶ ὅτεδήποτε παυόμενος τῆς ἀρχῆς μὴ ἐπιχειρεῖτω τοῖς τῆς ἀρχῆς προνομίοις· εἰ δὲ ἐπιχειρήσει χρήσασθαι, ἐπὶ διετίαν ἐκβαλλέσθω τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐν ἧ τοῖς προνομίοις χρήσασθαι ἠβουλήθη. Ἐξέσσι δὲ καὶ τῇ κόρῃ, καὶ τῷ ταύτης πατρὶ, διαμαρτύρασθαι περὶ τούτου, ὅτι ἐβουλήθη ποιήσασθαι τὸν γάμον ὁ ἄρχων· καὶ τῆς διαμαρτυρίας γενομένης, ἔξωθεν ἔσονται τῆς τοῦ ἄρχοντος δικαιοδοσίας· ἐπὶ τε ἐγκλήμασι καὶ χρήμασι· καὶ εἰ μὲν ἄρχων ἐπαρχίας *ἐστίν, ὑπὸ τὸν ἄρχοντα στρατιωτικὸν γινέσθωσαν· εἰ δὲ* (2) ἄρχων στρατιωτικός ἐστι, γινέσθωσαν ὑπὸ τὸν ἄρχοντα· εἰ δὲ ἐκάτεροι *ὑποπτοὶ εἰσιν* (3) ἔστωσαν ὑπὸ τὸν ἑπαρχον τῶν πραιτωρίων. Τὸ λή. διάτ. τὸ νά. καὶ νέ. καὶ τὸ ξζ'. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλ. τῶν διατάξεων εἰσι διάφορα κεφάλαια τοῦ δ'. καὶ ε. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· ἐτέθη γὰρ ὁ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλίου τῶν διατάξεων εἰς κεφ. ιθ'. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὸ κβ'. κεφ. διάτ. ὃν λή. Ὁ ἐν ἐπαρχία χειρίζων ὄφρικιον οὐ δύναται γαμεῖν τὴν ἐν αὐτῇ γεννηθεῖσαν, ἢ τὴν οἰκῆσαι ἔχουσαν ἐκεῖ, μνηστεύεσθαι δὲ οὐ κωλύεται· καὶ ἐὰν ἡ γυνὴ μετὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ὄφρικίου μὴ θελήσῃ γαμῆσαι, μόνους τοὺς ἀβραβῶνας ἀποδίδωσι. Τὴν δὲ προμνηστευθεῖσαν δύναται λαβεῖν, καὶ οὐ γίνεται ἡ προῖξ ἐπτωμένη (4), ἥτοι ἐξητονημένη, ἀλλ' ἰσχυρά. Τὸ κέ. κεφ. ταῦτα· Ἐπὶ τῶν ἀθεμίτων γάμων οὔτε προῖξ εἶναι τὰ ἐπιδοθέντα δοκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο πᾶν ὅπερ ἐκ τῶν ἐπιδοθέντων λόγῳ προικὸς ἔλαβεν ὁ δῆθεν ἀνὴρ, ἀφαιρεῖται παρ' αὐτοῦ, κἂν τὰ μάλιστα καρπούς ἔτυχεν εἰληρώς. Τὸ γ'. θέμα τοῦ αὐτοῦ κέ. κεφ. ταῦτα· Ἐὰν ὁ ἐπίτροπος ἢ ὁ γενόμενος κουράτωρ υἰοθετήσῃται τὸν ἄνδρα τῆς ἐπιτροπευθείσης, ἢ κουρατωρευομένης, ἢ τὸν πατέρα αὐτῆς, ἢ θέσις ἄκυρός ἐστιν· οὐ μὲν ὁ γάμος λύεται, ὡσπερ λύεται ἡνίκα τις τὸν ἴδιον γαμβρὸν υἰοθετή-

(1) X. Tr. — παραθείη 'E. 'I. B. — (2) (3) Βασιλ. — τὰ ἐν τοῖς ἀστέραιοις οὐ μείναι ἐν 'E. 'I. B. — (4) Βασιλ. — ἰσπωμένη E. 'I. B.

σεται. Καί τὸ μβ'. κεφ. διάτ. ὃν β'. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος ταῦτα· ἔχων τις αὐτεξούσιον παῖδα, καὶ νύμφην αὐτῷ ἀγόμενος, μετὰ τὴν τοῦ γάμου σύστασιν ἤδη παίδων τεχθέντων ἀπὸ τῆς νύμφης, ὠνομάσθη κουράτωρ τῆ ἰδίᾳ νύμφῃ. Ὁ δὲ τούτου παῖς ὁ τῆς νύμφης ἀνὴρ εὐλαβηθεὶς μὴ ποτε ἀσύστατος ὁ γάμος γένηται προφάσει τῆς τοῦ πατρὸς κουρατωρείας, ἐδεήθη βασιλέως· καὶ ἀντιγράφει τὸν μὲν γάμον ἐρῶσθαι, πλὴν παύσασθαι τὸν πατέρα τῆς κουρατωρείας, καὶ ἄλλου κατασταθέντος (1) λογοθετηθῆναι ὑπ' αὐτοῦ τὸν πατέρα. Ἐπεὶ δὲ διάφορα κεφ. κατεστρώσαμεν ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος β'. κεφ. χάριν παρανόμων καὶ ἀθεμίτων γάμων, καὶ τινὰ μὲν ἐκ τούτων φασὶ μὴ λύεσθαι τὸν ἤδη νομίμως συστάντα γάμον ἐκ τοῦ γενομένου κακοῦ μετὰ ταῦτα, τινὰ δὲ λύουσι τὸν γάμον· ἐρωτῶ περὶ τοῦ πολλακίς ἐρωτηθέντος συνοδικῶς, ἐὰν μετὰ τὸν καλῶς συστάντα γάμον συμφυρῆ τις μετὰ τῆς οἰκείας πενθερᾶς, ἢ τινος προσώπου συγγενοῦς (2) τῇ γαμετῇ αὐτοῦ, λυθήσεται ὁ γάμος, ἢ οὐ. *Λύσις* (3)· οὐδαμῶς, ἀλλ' ἐπιτιμηθήσονται οἱ τὴν αἰμομιξίαν ποιησάμενοι· φησὶ γὰρ ὁ νόμος ἐν βιβλίῳ β'. τίτ. γ'. κεφ. πέ. θέματι ι'. τὰ ἐξ ἀρχῆς βέβαια ἐκ τῶν ἐπισυμβαινόντων οὐκ ἀκυροῦνται. Εἰ δὲ οὐκ ἔφθασε γενέσθαι τελεία ἱεροτελεστία, ἀλλὰ μόνη μνηστεία παρηκολοίθησε, καὶ μετὰ ταῦτα συνεφθάρη ὁ γαμβρός τῇ πενθερᾷ, ἢ ἐτέρῳ συγγενεῖ προσώπῳ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ, ἐμποδισθήσεται ὁ γάμος διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα, θέμα περισταῶν εἰς τάξιν ἐξ ἧς τὴν ἀρχὴν οὐκ ἠδύνατο συστήναι ἄκυρόν ἐστι, καὶ διὰ τὸ μὴ παραχωρηθῆναι ἐν εἰδήσει αἰμομιξίαν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐγράφησαν εἰς ἐρμηνείαν τῶν συνοψισθέντων παρὰ τοῦ πατριάρχου. Γίνωσκε δὲ ὅτι τὸ παρὸν β'. κεφ. πολλῆς ἐξηγήσεως δέεται· πολλά γὰρ καὶ διάφορα νόμιμα ἐξηγέθησαν χάριν γάμων κεκωλυμένων. Καὶ ἐπεὶ τὰ περὶ τῶν δευτερογαμούντων ἐδηλώσαμεν ἄνωθεν, μάθε καὶ τὰ περὶ τῶν πολυγαμούντων καὶ κεκωλυμένων γάμων. Ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ νόμου τρεῖς γάμοι ἐπεγινώσκοντο· ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ

(1) X. Γρ. — ἄλλον κατασταθέντα 'E. 'I. B. — (2) X. Γρ. — συγγενικοῦ 'E. 'I. B. — (3) X. Γρ.

βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου γέγονε σχίσμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν μέσον τῶν ἀρχιερέων· οἱ πλείους γὰρ οὐ παρεχώρουν τὴν τριγαμίαν, καὶ ἔφθασεν ἡ διαίρεσις μέχρι καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου· ἐξη- νέθη τῆνικαῦτα τόμος ὁ λεγόμενος τῆς ἐνώσεως, διαλαμβάνων πότε ὁ τρίτος γάμος παραχωρεῖται, καὶ πότε οὐ. Καὶ ἀνάγνωθι τὸν τοιοῦτον τόμον καταστρωθέντα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ δ'. κα- νόνος τοῦ ἁγίου Βασιλείου. Ἐπέκεινα δὲ τοῦ γ'. γάμου μὴ εἴπῃς γίνεσθαι ποτε ἕτερον γάμον, ὅτι καὶ ὁ τρίτος γάμος παρὰ τοῖς παλαιοῖς νόμοις πολυγαμία ἐλέγετο. Περὶ δὲ κεκωλυμένων γά- μων ἀνάγνωθι τὸ α'. καὶ β'. κεφάλαιον τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου· διαιροῦσι γὰρ τὴν συγγένειαν εἰς τρία, εἰς ἀνιόντας, κατιόντας, καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου· καὶ ἀνιόντες μὲν εἰσιν οἱ γονεῖς, οἱ πάπποι, καὶ ἐφεξῆς· κατιόντες οἱ παῖδες, οἱ ἔγ- γονοι, οἱ διεγγονοι, καὶ ἐφεξῆς· ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ἀδελφοί, οἱ ἀνεψιοί, οἱ θεῖοι, οἱ πρῶτοι ἐξάδελφοι, καὶ ἐφεξῆς. Εἶτα λέγουσι καὶ ἑτέραν καταχρηστικῶς συγγένειαν τὴν ἐξ ἀγ- χιστείας, ἥτοι συμπενθερίας. Καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸν περὶ τούτου λόγον, καὶ διδάξαι τοὺς βαθμοὺς τῆς ἐκάστης συγγενείας, διορίζονται τῶν μὲν ἀνιόντων καὶ κατιόντων τοὺς γάμους εἰς ἀπέραντον κωλύεσθαι, κὰν μὴ ἐξ ἐνόμων ᾧσι γάμων· τῶν δὲ ἐκ πλαγίου συγγενῶν ἀπολύουσι τὴν συνάφειαν ἀπὸ τοῦ ὀγδόου βαθμοῦ· *ὡσαύτως* (1) καὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας τοὺς γάμους ἐμπο- δίζουσι μέχρις ἑκτοῦ βαθμοῦ καὶ αὐτοῦ. Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου γέγονεν ἀμ- φιβολία χάριν τοῦ ζ'. βαθμοῦ τοῦ ἐξ αἵματος, (τινὲς μὲν γὰρ ἔλεγον μὴ δύνασθαι τὴν δεύτερον ἐξάδελφον λαμβάνειν τὴν θυγατέρα τοῦ δισεξάδελφου αὐτοῦ εἰς γυναικα, διὰ τὸ ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τῶν νόμων τοὺς γάμους τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἡ. βαθμοῦ· ἕτεροι δὲ ἀντετίθεντο τὸν ἐκ συγγενείας ζ'. βαθμὸν κωλυθῆναι μόνον, καὶ ὀφείλειν τὸν ζ'. εἶναι ἀκώλυτον, ὡς μηδὲ κωλυθέντα)· διέγνω ὁ ῥηθεὶς *ἀγιώτατος* (2) πατριάρχης μετὰ τῆς τῆνικαῦτα παρευρεθείσης συνόδου ταῦτα ῥητῶς· Ἐπεὶ οὖν ὁ μὲν Βασίλειος ζ'. βαθμοῦ τῆ Θεοκτίστη (3) κωλύστηκεν,

(1) X. Γρ. -- (2) X. Γρ. -- (3) τῆ Θεοκτίστη X. Γρ.

ὁ δὲ νόμος ἐπιτρέπει τοῖς ἡ. βαθμοῦ πρὸς ἀλλήλους οὔσι τὸν γάμον· ἀπαγορεύει δὲ τοῖς τοῦ ς'. τοῖς γε μὴν ζ'. οὐδαμοῦ *οὔτε ἐπιτρέπει οὔτε ἀπαρνείται, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις ὁμοίων ἀμφισβητήσεων κινήσεισιν* (1) ὠκονόμηται τὸν τοιοῦτον γάμον πρὸ μὲν τοῦ προβῆναι, μὴ ἐπιτρέπεσθαι, μετὰ δὲ τὸ προβῆναι μὴ διασπᾶσθαι μὲν, ἐπιτιμίοις δὲ *τοὺς οὕτω συναφθέντας* (2) καθυποβάλλεσθαι. Ἐκράτει οὖν τὸ τοιοῦτον συνοδικὸν θέσπισμα μέχρι τῆς ἐφημερίας τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Λουκᾶ. Τηνικαῦτα δὲ, ἦτοι κατὰ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα τῆς ιδ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςχος'. ἔτους, ἀνενεγκόντος συνοδικῶς τοῦ ἀποχομένου ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ ὑπερτίμου κυρίου Νικολάου τοῦ Ἀγιοθεοδωρήτου μεγάλην ἐντεῦθεν ψυχικὴν βλάβην γίνεσθαι εἰς τινὰς τῶν ὑπὸ τὴν ἐνορίαν αὐτοῦ κρύφα γάμους (3) ζ'. βαθμοῦ πεποιηκότας διὰ τὸν φόβον τῶν ἐπιτιμιῶν, διάγνωσις γέγονε συνοδικὴ ταῦτα διχλαμβάνουσα· διὰ γοῦν ταῦτα ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς ἱεραῆς ἀδελφότητος τὴν γεγонуῖαν παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου συνοδικὴν οἰκονομίαν ἐπὶ τῶν ῥητῶς ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου μὴ κωλυθέντων ἐπὶ τῶν ἐξ αἵματος ζ'. βαθμοῦ γάμων, μήτε καθαρῶς ἐπιτραπέντων κρατύνουσα, καὶ στηρίζουσα, καὶ οἶον μεθερμηνεύουσα, καὶ σαφηνίζουσα, ἅμα δὲ καὶ τὸ τῶν πολλῶν κακοῦργόν τε καὶ περιέργον περικόπτουσα, καὶ οἶον ἐκ ρίζης αὐτῆς ἀνασπῶσα, ἵνα μὴ καὶ ἔτι παρανομίας ἐξανατείλη βλαστήματα, καὶ τέκνα μωμητὰ πληθυνθῆ καὶ υἱοὶ τῶν θείων νόμων αὐξηθῶσιν ἀλλότριαι, τὸν ἐκ τοῦ τοιοῦτου βαθμοῦ γάμον οὐ μόνον ἐρωτώμενον προβαίνειν κωλύει, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἐρωτήσεως γεγενημένον διασπᾶσθαι διακελεύεται, παντελῆ τοῦ τοιοῦτου γάμου ἀργίαν καταψηφιζομένη ἀπὸ τῆς σήμερον, τῶν φθασάντων γενέσθαι τοιοῦτων γάμων μένειν πάντων ὀφειλόντων ἀδιασπάζων. Τὸ γοῦν ἀπὸ τοῦδε οἱ τοιοῦτον γάμον συστήσαι τολμήσοντες, οὐ μόνον τοῦ οἰκείου σκοποῦ οὐδαμῶς ἀπολαύσουσιν, ἀλλὰ καὶ

(1) ἅπαντα ἡ φράσις αὕτη κεῖται ἐν X. Τρ. — οὐχὶ δὲ ἐν E. 'I. B. — ἀναγινώσκειται δὲ ἡ ἔννοια αὐτῆς ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει τοῦ 'E. — (2) X. Τρ. — οὐχ εὐρηται ἐν 'E. 'I. B. μόνον δὲ ἐν τῇ λατινικῇ αὐτῶν μεταφράσει. — (3) X. Τρ. — κρυφογάμους E. 'I. B.

μετὰ τῆς τοῦ τοιοῦτου συναλλάγματος διασπάσεως, καὶ ἀφο-
ρισμῶ καθυποβληθήσονται, ὡς τοῦ παρόντος συνοδικοῦ ὀρισμοῦ
καταφρονηταί, καὶ ὡς συγγενικὰ συγγέοντες αἵματα, οἳ τε τοῖς
οὔτω συναλλάσσουσι συναινέσοντες, αὐστηρίας κανονικῆς πειρα-
θήσονται, καὶ οἱ ἱερολογῆσαι τολμήσοντες καθιρέσει ὑποβληθή-
σονται. Γέγονε δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ πρόσταγμα τοῦ κραταιοῦ καὶ
ἀγίου ἡμῶν βασιλέως ἀπολυθὲν κατὰ μῆνα Μάιον τῆς αὐτῆς
ἰνδικτιῶνος καὶ διοριζόμενον ἐν μέρει ταῦτα. Τοιγάρτοι καὶ ἡ
βασίλεια ἡμῶν τὴν συνοδικὴν τυχύτην ἐπὶ τῷ ζητηθέντι ἀπό-
κρισιν ἢ τ' ἀληθῆς εἰπεῖν ὀροθέτησιν, ὡς ἐπομένως τοῖς θείοις
κανόσι καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἐκτεθεῖσιν νόμοις ἐπέκρινε, καὶ
κρατεῖν εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ ἀμετατρέπτως ἔχειν εἰς τὸ διηνεκές
διορίζεται, τῆς αὐτῆς κοινωνοῦσα γνώμης ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ προ-
κειμένου ζητήματος τῷ τε ἀγιωτάτῳ μου δεσπότη καὶ οἰκου-
μενικῷ πατριάρχῃ, καὶ τῇ θεῖα καὶ ἱερᾷ συνόδῳ. Καὶ τὰ μὲν
περὶ τοῦ ζ'. γάμου οὔτω διευλυτώθησαν (1). Ἐπεὶ δὲ τοῦ γάμου
τῶν ἀπὸ ἀγχιστείας ἕκτου βαθμοῦ συνημμένων κωλυομένου, ὡς
εἴπομεν, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου *πατριάρ-
χου* (2) κυροῦ Σισινίου, ἐλάμβανον ὡς ἔοικε δύο πρῶτοι ἐξάδελ-
φοι δύο ἀδελφάς, ἐξετέθη τόμος παρὰ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου,
διαλαμβάνων περὶ τὸ τέλος ταῦτα. Ἡ μετριότης ἡμῶν διωρί-
σατο μηκέτι τοὺς τοιοῦτους γάμους χώραν ἐν τοῖς Χριστιανοῖς
τοῦ λοιποῦ ἔχειν, μηδὲ παρὰ τινος μηδέποτε καταπραχθῆναι.
Εἰσηγεῖται δὲ πᾶσι κοινῶς, καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἐξουσίᾳ
πατρικῶς καὶ δεσποτικῶς διορίζεται ὥστε μηδένα τῶν ἀπάν-
των ἀπό γε τοῦ νῦν, καὶ τῶν ἐν δυναστεῖαις ἢ τις καὶ ἐξουσίαις,
καὶ πλούτῳ κομᾶ, καὶ τῶν πολλῶν καὶ τοῦ δήμου, πρὸς τοιοῦ-
τον γάμον ἐλθεῖν. Εἰ δέ τις ἀπὸ τοῦ παρόντος, τὰ διωρισμέ-
να (3) ταῦτα θέμενος παρ' οὐδέν, πρὸς τοιοῦτον ἑαυτὸν ἐπιρ-
ρίψει γάμον, ἢ ἐπιδῶ τέκνα, τῆς ἐκκλησίας οὗτος ἐκκήρυκτος
ἔσται πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ, καὶ οὐ πρότερον δε-
χθήσεται εἰς μετάνοιαν πρὶν ἂν διασπάσῃ τὸν γάμον, καὶ φθιάσῃ
καῖδας ἀποτεκεῖν. Ὁ δὲ τῷ τοιοῦτῳ *γάμῳ* (4) εὐχὴν ἐπιδούς

(1) X. Γρ. — διευλυτωθήσαν 'E. 'I. B. ἀντὶ τοῦ διελύθησαν. — (2) X. Γρ.
— (3) X. Γρ. — διορισμένα E. 'I. B. — (4) X. Γρ.

ἱερεὺς καθαιρέσει τελείᾳ ὑποπεσεῖται. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, καὶ ἀμφιβολίας γενομένης περὶ τοῦ τοιοῦτου συναλλάγματος παρὰ τῷ βασιλικῷ θεῖῳ βήματι, ἀπελύθη θέσπισμα νεαρὸν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κατὰ μῆνα Ἰούνιον Ἰνδικτιῶνος ἢ ταῦτα περὶ τὸ τέλος διεξίον. ἕως ἄν οὖν καὶ ἀμφοτέρω καλῶς περιφυλαχθῶσι καὶ σεβασθῶσιν, ἢ τε μεγαλειότης τῶν βασιλικῶν τε καὶ ἀρχιερατικῶν διαταγμάτων, καὶ ἢ τῶν νόμων καὶ ἢ τῶν κανόνων ἀκρίβεια, μήτε παντελῶς δοτέον τῷ τόμῳ τούτῳ τὴν λύσιν, μήτε πάντῃ ἐπιτρεπτέον αὐτῷ καὶ αὐθις τὸ ἐνεργόν, ἀλλὰ τὴν μέσσην βραδιστέον, ὅ φρασι, καὶ βασιλικὴν, καὶ ἄμφω συντηρητέον, τό τε περὶ τὸν τομογράφον ἐκεῖνον ἀρχιερέα σέβας, καὶ τοὺς ἐπιμνησθέντας τοῦ τόμου αὐτοῦ βασιλεῖς, καὶ τὸ μηδένα τοῖς νόμοις ἀπαῖδον καὶ τοῖς κανόσι προτρέψασθαι, ὅπερ ὁ τοιοῦτος τόμος εἰσήνεγκε. Χρὴ γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ τοιοῦτου τόμου εἰσηνηγεμένον συνάλλαγμα, ἤδη μὲν συντελεσθὲν καὶ πρὸ ἐρωτήσεως μὴ διασπᾶσθαι· ἐπιτιμίοις δὲ τοὺς οὕτως εἰς γάμον ἀρμοσθέντας βαρύνεσθαι, κατὰ τὴν κρίσιν καὶ δοκιμασίαν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, καὶ (1) συντηρεῖσθαι τούτοις τὸ συνοικέσιον. Φθίσαν (2) δὲ πεσεῖν εἰς ἐρώτησιν, μὴ ἐνδίδοσθαι χωρὶς τῶν ἀνηκόντων ἐπιτιμιῶν καὶ ἐντολῶν, δι' ὃ σέβας ἄνωθεν εἴρηται, μηδὲ ἀδεῶς καὶ ἀνυποσκόλως, καὶ ἀναιτίως τοῖς ἐρωτήσασιν ἐπιτρέπεσθαι, ἀλλὰ μετὰ ἐντολῆς, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνάμνησιν τοῦ ρηθέντος τόμου παρὰ τῆς ἐκκλησίας λαμβάνειν αὐτοὺς, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ διατακτομένων (3)· καὶ εἰ μὲν τὸ θέσπισμα τιμᾶν προαιρούμενοι, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διειλημμένα φυλάττειν ἀπρασάλευτα βούλοιντο, ἐπαινέτεροι πάντως εἰσίν· εἰ δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ κεκωλυμένον διαπράττεσθαι προαιροῖντο, ἐκχωρηθήσονται μὲν τοῦτο ποιεῖν, πλὴν ὅμως τοῖς προσήκουσιν ἐπιτιμίοις καθυπαγόμενοι. Ταῦτα τοῦ τόμου τοῦ *ἀγιωτάτου* (4) πατριάρχου κυρίου Σισινίου, πρὸς δὲ καὶ τοῦ βασιλικοῦ προστάγματος διοριζομένων, μὴ εἴπῃς πάντα τὰ ἐξ ἀγχιστείας ἕκτου βαθμοῦ γαμικὰ συναλλάγματα ὑπὸ τῶν τούτων ἀλίσκεσθαι· πρό-

(1) X. Γρ. — ὡς 'E. 'I. B. — (2) φθίσαντες X. Γρ. — (3) X. Γρ. — διαπομένων 'E. 'I. B. — (4) X. Γρ.

σταγμα γάρ ἐστι τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἐξενεχθὲν ἐπὶ ὑπομνήσει τοῦ προέδρου ἐκείνου καὶ ἐταιριάρχου Βάρδα τοῦ Ξηροῦ κατὰ μῆνα Μάρτιον, ἰνδικτιῶνος ιε'. καταπεμφθὲν εἰς τὸν τότε ἀγιώτατον πατριάρχην κύριον Νικόλαον, καὶ τὴν ἱερὰν καὶ θεῖαν σύνοδον, διοριζόμενον ἀκολούτως συνάπτεσθαι θεῖαν καὶ ἀνεψιᾶν μετὰ θείου καὶ ἀνεψιοῦ (1), κἄν ἐκτοῦ βαθμοῦ συγγένειαν ἐξ ἀγχιστείας ἔχωσι καὶ ἀνάγνωθι τὸ τοιοῦτον πρόσταγμα καταστρωθὲν εἰς σημείωμα συνοδικὸν εὐρισκόμενον εἰς τὰ κωδίκια τοῦ διακληφθέντος πατριάρχου κυρίου Νικολάου. Ὅτι δὲ λόγος γέγονέ ποτε παρὰ τῷ βασιλικῷ βήματι περὶ τοῦ εἰ δύναται ὁ αὐτὸς καὶ εἰς δύο δευτέρας ἐξαδέλφας λαμβάνειν κατὰ λόγον γάμου, ὡς δῆθεν εἰς ζ'. βαθμὸν ἐξ ἀγχιστείας ἀναγομένου τοῦ συναλλάγματος, ἀπελύθη πρόσταγμα τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως, μὴ γίνεσθαι ποτε τοῦτο διοριζόμενον, διὰ τὸ ἐνὸς βαθμοῦ λογίζεσθαι τὸν ἄνδρα μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ κατανατᾶν τὸ συνάλλαγμα εἰς ἕκτον βαθμὸν ἐξ ἀγχιστείας. Ἐπεὶ δὲ τὸ τοιοῦτον πρόσταγμα οὐκ ἔφθασε καταστρωθῆναι εἰς τὰ πρόσφορα σέκρετα, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω τι γράφαι πλέον· ἡ δὲ ἐκκλησία κωλύει καὶ τὸν τοιοῦτον γάμον. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ζζ'. κανόνα τοῦ ἀγίου Βασιλείου, καὶ τὰ εἰς τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ γραφέντα. Ἐπὶ τούτοις γίνωσκε ὅτι πρὸ μὲν τῆς βασιλείας τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἄλλως ἐγίνοντο αἱ μνηστεῖαι· κατὰ δὲ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς ζ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ςφλβ'. ἔτους ἀπελύθη νεαρὰ νομοθεσία τοῦ αὐτοῦ βασιλέως οὕτως ἔχουσα· Ἡ μὲν παλαιὰ καὶ πρεσβυτέρα νομοθεσία πόρρω τὰ μνηστείας καὶ γάμου ὀρίσματα ἔθετο, καὶ μαλλον τούτων τὸ μέσον (2), ἢ περ τὰ Μυσῶν καὶ Φρυγῶν (3) ἡ παροιμία ἐγνώρισεν. Ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ μακκρίτου πατριάρχου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου συνοδικῇ διασκέψει συντελεσθεῖσα σημείωσις, ἣ καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσιν αἰοιδίμος κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης διὰ χρυσοβούλλου γραφῆς τὸ κῦρος εὐρίσκεται χαρισάμενος, τὰ διστῶτα χωρὶς ἀλλήλων εἰς ἓν συνάπτουσα

(1) X. Τρ. — θεῖον καὶ ἀνεψιὸν θεῖα καὶ ἀνεψιᾶ 'Ε. 'Ι. Β. — (2) Δ. — τὸ μέρος X. Τρ. 'Ε. 'Ι. Β. — (3) X. Τρ. — τὰ Φρυγῶν καὶ Μυσῶν Β.

φαίνεται· κάντεϋθεν ὅπερ ἐπὶ τῶν γάμων ὁ συνοδικὸς ἐθέσπισε τόμος, τοῦτο ἐπὶ τῆς μνηστείας διαρρήδην αὐτὴ ἀποφαίνεται, δύο ἀδελφοὶς ἐξαδέλφας δύο μὴ ἐφείσα μνηστεύεσθαι. Καὶ ὁ μὲν πολὺς ἄνθρωπος ἀνεξετάστως τῷ πράγματι ἐπιβάλλων, καὶ βάπτειν ὄλως μὴ ἐξικνούμενος εἰς τὸν νοῦν τῆς συνοδικῆς δικηγνώσεως, ἀσυλλογίστως ἐπλάζετο (1) ὅτι ποτὲ μνηστεία ἐστὶ, καὶ ὅπως ἔχει μᾶλλον τὸ ἀσφαλὲς διακριβοῦν (2) μὴ δυναμενος, καὶ που τάχα τὸ τῆς ἰδίας ἀνεπίσκεπτον διανοίας κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπεγράφετο ἀκριβείας. Ἡ δὲ τῆς ἡμετέρας βασιλείας εὐσέβεια ἐπιστατικώτερον ἐπιβαλοῦσα τῇ διασκέψει, καὶ τῇ ἐναντιοφανείᾳ καλῶς διαιτήσασα ἀρίστην τὴν συμφωνίαν διὰ τῆς παρούσης νομοθεσίας ἐξεύρηκεν. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος τὴν μνηστείαν ἐν μόνῃ τῇ τῶν συναλλαττόντων ὀρίζει βουλήσει, καὶ πλέον οὐδὲν συναινέσεως, καὶ συμβολαίου, καὶ μνήστρων περιεργάζεται· ἡμῖν δὲ χάριτι Θεοῦ πρὸς κοσμιωτέραν πολλῶ καὶ ἱερωτέραν ἐπίδοσιν τὰ τοῦ βίου περιεληλύθασι πράγματα, κάντεϋθεν οὐχ ὁ γάμος μόνον ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μνηστεία ἱεράν εὐλογίαν ἐπιτελουμένην ἔχει παρ' ἑαυτῆ, καὶ ὁ καιρὸς ὠριμμένος διὰ νεκρωτέρου θεσπίσματος τοῦ φιλοσοφωτάτου βασιλέως κυρίου Λέοντος, ἐπὶ τῇ πρώτῃ τῶν ξυμβάντων(3) συναρμογῇ ἐξετέθη· ἤγουν ἐπὶ μὲν ἀρρένων, ὁ πεντεκαιδέκατος τῆς ἡλικίας ἐνιαυτὸς, ἐπὶ δὲ θηλειῶν ὁ τρικαιδέκατος, ὃν δῆπου χρόνον καὶ πρὸς γαμικὴν συναυλίαν τελείαν ἀποχρώντως ἔχειν ὁ παλαιὸς νόμος ἐπέσκηψε· δεῖν ἔγνω διὰ τοῦ παρόντος θεσπίσματος τὸ ἡμέτερον κράτος ἀσφαλῶς ἀποφῆνασθαι ἐκείνας εἶναι κυρίως μνηστείας καὶ *ἀτεχνῶς*(4) ἰσοδυναμούσας τῷ γάμῳ κατὰ τὴν τῆς συνοδικῆς ἀκριβείας διάσκεψιν, ὅσαι καὶ τὸν χρόνον, ὃν ἡ βασιλέως κυρίου Λέοντος θεσμοθεσία ὠρίσατο, ἀκέραιον ἔσχον καθ' ἑαυτάς, καὶ τὴν ἱεράν εὐλογίαν ἐπακολουθοῦσαν ἐγνώρισαν, καὶ ἐπ' ἐκείνων τὴν τοῦ συνοδικοῦ τόμου κρατεῖν ὀφείλιν παρατήρησιν. Εἰ γὰρ καὶ θάτερον ἴσως τῶν συμβαλλόντων μερῶν θανάτῳ ἢ περιστάσει τύχης

(1) X. Τρ. — ἐπλάζετο 'Ε. 'Ι. Β. — (2) X. Τρ. — ἀκριβοῦν 'Ε. 'Ι. Β. — (3) συμβαλλόντων Α. — (4) X. Τρ. — οὕχ εἴρηται ἐν 'Ε. 'Ι. Β.

ἑτέρῃ ἢ γνώμῃ μεταβολῇ ἀποδιστῆναι συμβαίη, καὶ πρὸς ἑτέραν (1) βίου συγκλήρωσιν μετατρέξασθαι, οὐκ ὀλίγον ἐνταῦθα τὸ ἄτοπον ἐπισύρεται, τὰς προεισοδίους τῶν γάμων εὐχὰς ἐπὶ μνηστεία συντελεσθεῖσας, ὡς τι τῶν εἰκαίων καὶ συμπεφορημένων (2) λογίσασθαι, καὶ ἀδιαφόρως (3) ἐκλαβέσθαι τόδε τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ Θεὸς μέσον (4) τῶν συναπτομένων προσώπων διὰ τῆς μνηστείας εἰσήγετο. Τούτῳ γὰρ καὶ ὁ προμνημονευθεὶς ἀοίδιμος βασιλεὺς εὐεπιβόλως ἀκολουθήσας τὸν τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς ὁμολογίας συνόδου κανόνα, ὅς τὴν μνηστευσασμένην, ἔτι τοῦ μνηστῆρος ἐν ἀνθρώποις ὄντος, πρὸς γαμικὴν ὁμιλίαν ἐτέρῳ συνέρχεσθαι ἀπεκόλυσε, μοιχείαν τὸ πρᾶγμα διορισασμένης, σαφῶς πρὸς τὴν ἐμφανισμένην τοῦ παλαιγενεοῦς ἐναντίωσιν νόμου καλῶς συνεβίβασεν· ὅτι καὶ ἡ μετὰ τὴν τοῖς μνηστῆρσι γινομένην εὐλογίαν διάσασις, τοῦτό ἐστι κατὰ τὴν ἐκείνου φωνὴν μνηστείας ἀληθῆς λύσις. Εἰ δὲ μνηστείαί τινες κατὰ τὴν τοῖς πολλοῖς συνήθη ἀκολουθίαν ἤδη γεγονάσι, καὶ συμβόλαια μὲν ἐξετέθησαν, οὕτω δὲ ὁ τακτὸς ἐπέστη καιρὸς καθ' ὃν ἡ τοῖς χριστιανοῖς ὀφειλομένη εὐλογία εἴωθε γίνεσθαι, καὶ οὐδὲ αἱ συνήθειαι ἐπὶ τοῖς μνηστευσασμένοις εὐχαὶ διὰ τοῦ ἱερέως ἐξεφωνήθησαν, ταύτας μνηστείας μὲν ἀληθεῖς, ὅσον κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκριβολογίαν, μηδὲ εἶναι, μηδὲ ὀνομάζεσθαι, μήτε μὴν τὴν συνοδικὴν σημείωσιν κατὰ τούτων ἔχειν τὸ ἐνεργόν, ὡς ἀπλῶς δὲ ἀρεταίς ἀνθρώπων δι' ἐπερωτήσεως κατησφαλισμένους, τὸ ἐνεργόν ἀποφέρεσθαι, καὶ τὴν παλαιὰν ἔχειν νομοθεσίαν ἐπὶ τούτων τὸ πάγιον. Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ καὶ ὁ πρεσβυγενὴς φυλαχθήσεται νόμος ἀκέραιος, ὡς ἐπὶ τῶν μνηστειῶν τὸ πρῶτον ἐξεφωνήθη, καὶ ἡ τῆς συνόδου διάγνωσις ἀθιγῆς καθόλου καὶ ἀνεπιχείρητος συντηρηθήσεται, νοουμένη καὶ ἐρμηνευομένη κατὰ τὴν ἐνταῦθα παρατήρησιν. Ἐπεὶ δὲ οὕτω ταῦτα, καὶ μνηστείαί μὲν ἀληθεῖς ἐτυπώθησαν, ὅσαι μετὰ τῆς ἱερᾶς εὐλογίας κατὰ τὸν ὠρισμένον καιρὸν συντελεσθεῖσαι γνωρίζονται· αἱ δὲ κατὰ τὴν πρεσβυτέραν νομοθεσίαν γινόμεναι,

(1) X. Tr. — πρὸς ἑτέρου Ἐ. 'I. B. — (2) X. Tr. — συμφερομένων Ἐ. 'I. B. — (3) X. Tr. — διαφόρως Ἐ. 'I. B. — (4) X. Tr. — μέσος Ἐ. 'I. B.

ὡς ἀνθρώπων ἀρέσκειαι (1) κατησφαλισμέναι δι' ἐπερωτήσεων, τὸ ἐνεργὸν ἔχειν ἀφείθησαν, καὶ μόνος ὁ παλαιγενῆς ἐπὶ τούτων ἀφείθη νόμος κρατεῖν, ὅς ὠρισμένα τὰ κεκωλυμένα ἐπὶ τὴν ἀποζευχθεῖσαν μνηστὴν εἰσέρχασθαι πρόσωπα διετάξατο, δεῖ τι προσθεῖναι καὶ νῦν τῷ παρόντι θεσπίσματος (2), τῆς χριστιανοῖς πρεπούσης εὐκοσμίας ἐχόμενον. Ἐπεὶ γὰρ οὐ (3) κατὰ τὸν ἀκριβῆ καὶ προσήκοντα λόγον τὰ τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας νομοθεσίας ἐπράττετο, ἀλλ' ὁ μὲν πολὺς ὄχλος τῆς πρεσβυτέρας τῶν νόμων ἀυθεντίας ἐχόμενος μετὰ τὸν ἑπταετῆ χρόνον τελεσιουργῶν τὰς μνηστείας ἀνυπόστολως ἐτύγγανε, καὶ ἀδεῶς ἐπὶ τὰς μνηστευομένας εἰσήρχοντο ἕκαστος, τῇ συνεχεῖ συνηθείᾳ καὶ τῷ ἐλευθέρῳ τῆς εἰς ὁμιλίαν συνόδου τὸ τοῦ ἔρωτος φλεγμαῖνον (4) προσανακαίοντες· ἡ δὲ ἱερωτέρα μερὶς τῇ νεκρωτέρα τοῦ βρασιλέως ἀκολουθοῦσα διαταγῇ, διαστολὴν μὲν μνηστείας καὶ γάμου ἐτίθετο, τὰς ἐπὶ τοῖς μνηστροῖς εὐχὰς πρῶτον καὶ οὕτω τὰς ἐπὶ τῷ γάμῳ τοῖς συναπτομένοις ἐπάδουσα, ταῦτα δὲ ἐνωμένως ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν ἐτελείτο, καὶ μνηστεία καὶ γάμος ἐν διαστήματι κατεπράττετο, ἀκαριαίου τινὸς ἐν τῷ μεταξύ συνεμπίπτοντος· διορθουμένη τοῦτο ὡς ἀβασανίστως γινόμενον ἢ ἡμετέρα εὐσέβεια θεσπίζει διὰ τοῦ παρόντος γενικοῦ διατάγματος, τὰ μὲν κατὰ τὸν ἑπταετῆ τῶν συμβαλλόντων χρόνον, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἄχρι τοῦ ιδ'. ἢ τοῦ ιβ'. τῆς ἡλικίας ἐνιαυτοῦ γινόμενα ὡς ἐν τύπῳ μνηστείας συμβόλαια, μὴ τάξιν ὅλως μνηστείας ἐνόμου καὶ ἀσφαλοῦς ἀπορρέεσθαι, ἀλλ' ὅς ἐπερωτήσεις μόνον ἠσφαλισμένας κρίνεσθαι τε καὶ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν φύσιν τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων, καὶ οὕτως αὐτὰ παρὰ πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡμᾶς πολιτεύεσθαι, τοῦ παλαιοῦ νόμου, ὡς ἐπὶ τῶν μνηστειῶν ἐξερωνήθη τὸ ἐνεργὸν εἰς τὰ κεκωλυμένα ἐπὶ τὴν ἀποζευχθεῖσαν μνηστὴν εἰσέρχασθαι πρόσωπα, ἔχειν ὀφείλοντος τὸ τέλεον, διὰ τὸ περιούσιον τῆς παρὰ χριστιανοῖς πρεπούσης ἐμπολιτεύεσθαι καταστάσεως· εἰ γὰρ καὶ μὴ μνηστεία ἐστὶ κατὰ τὸ ἀκριβὲς ἐντελής τὸ γινόμενον, ἀλλ' ὅτι σκοπιὸν ἔχει μνηστείας δοκεῖ τὸ πραττόμενον, καὶ θεμέλιον γάμου *ἐν-

(1) X. Γρ. 'E. — ἀρίσκει: 'I. B. — (2) X. Γρ. — θέματι E. 'I. B. — (3) X. Γρ. — οὐν E. 'I. B. — (4) X. Γρ. 'E. — φλεγμαῖον 'I. B.

τεῦθεν* (1) προκαταβάλλεσθαι ἄρχεται, πολὺ ἂν εἴη εὐλογον τὰ κεκωλυμένα τῷ νόμῳ πρόσωπα, καὶ αὐτοῖς ἔχουσιν τὸ κώλυμα καὶ μηδένα θάρρειν νεανιεύεσθαι ἀναιδῶς ὡς εἰς γυναῖκα λαμβάνειν ἀποτολμᾶν, ἣν ὁ παλαιὸς νόμος μνηστὴν τινος γενομένην οὐκ ἀφῆκεν ἐτέρῳ λυγμένων τῶν μνηστειῶν (2) κατὰ γάμον συνέρχεσθαι. Ἰκνουμένου μὲν τοι τοῦ χρόνου ὃν εἰς μνηστείαν ἅμα καὶ γάμον ἀρμόδιον εἶναι γνωρίζομεν, ἤγουν τῆς μὲν θηλείας τὸν δωδεκαετῆ χρόνον διαδραμούτης(3), τοῦ ἄρρενος δὲ τὸν τεσσαρασκαιδέκκτον ὑπερβαίνοντος, τηλεκῦτα τὴν μνηστείαν πρώτως μετὰ τῆς ἱερᾶς τῶν εὐχῶν ἐπωδῆς ἐκτελεῖσθαι, καὶ τῶν συνήθων ταύτη παρατηρήσεων, ἤγουν τοῦ ἀρραβῶνος καὶ τοῦ φιλίου (4) τοῖς μνηστῆρσι φιλήματος, καὶ οὕτω βραχέος ἢ πλείονος καιροῦ διαλείποντος, κηθῶς ἂν δόξη τοῖς συναλλάττουσιν, ἀπαραιτήτως καὶ τὸν ἔννομον γάμον προβαίνειν, καὶ μὴ κατὰ ταυτὸν συμβαίνειν ἐν ἡμέρᾳ ἢ καὶ ὥρα πολλάκις μιᾶ (5) πραγμάτων διηρημένων ἐκ πλείονος ἀποτελέσμα· οὕτω γὰρ τῆς ἀκολουθίας προβαινούσης ἐν γάμοις, ὅ τε (6) παλαιὸς νόμος φυλαχθήσεται, ὃς κεκωλυμένων προσώπων ἀπαρίθμησιν ἐποίησατο, μὴ ἐφείδῃ ταῦτα εἰς τὴν ἀποζευχθεῖσαν μνηστὴν τοῦ ἐγγίζοντος προσώπου εἰσέρχεσθαι, καὶ τὸ νεκρὸν τοῦ φιλοσοφώτατου διάταγμα κοσμίως ἐν ἅπασι δόξει κρατοῦν καὶ πολιτευόμενον, καὶ τὰ συμβάλλοντα πρόσωπα τῶν ἀώρων καὶ ἀπρεπῶν κωλυόμενα συνελεύσεων ἀγενέουσιν ποιήσονται τὴν ἀναστροφὴν, ἐν εὐθέτῳ καιρῷ μετ' ἱερᾶς ἐπικλήσεως εἰς ἄλληλα συνερχόμενα, ὀπηνίκα δέοι μνηστείαν καὶ γάμον αὐτοῖς καταρτίζεσθαι. Καὶ εἴ τις παρὰ τὰ διεγορευμένα τῆ παρούσης τοῦ κράτους ἡμῶν διατάξει μνηστείαν τολμήσειε διαπράξασθαι, καὶ μὴ ταύτη γενικῶς καὶ κατὰ πάντων ἐκφωνηθείση, καὶ εἰς τὸ ἐφεξῆς ὀφειλούση κρατεῖν φανείη ἐπόμενος, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀ. ἡμέρας τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος Ἰουλίου μηνὸς τῆς ἐνεστῶτης ζ'. ἐπινεμήσεως τοῦ ςφλβ'. ἔτους, καὶ ἀρραβῶνας πρὸ τοῦ νενομισμένου καιροῦ, καὶ τῆς ἱερᾶς εὐλογίας

(1) X. Tr. — (2) μνήστρων X. Tr. — (3) A. — διατρεχούσης X. Tr. 'E. I. B. — (4) τοῦ φίλου X. Tr. — (5) X. Tr. — ἐν ἡμέρᾳ μιᾶ πολλάκις καὶ ὥρα ἑ. 'I. B. — (6) X. Tr. — ὅτε ἔ 'E. I. B.

ποληήσειε διαπραΰσθαι, ἢ καὶ εἰς θέαν ἀλλήλοις ἐφήσει τὰ συναλλάττοντα συνέρχεσθαι πρόσωπα, καὶ ἀδιαφορίαν ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς, ὁ μὲν συμβολαιογράφος, ὁ τὸ ἀρράθωνικὸν συμβόλαιον ἐκτιθέμενος, τῆς ἰδίας στυγιῶνος μετακινήθησεται· οἱ δὲ τὴν μνηστειάν πρὸ ὥρας κατεργαζόμενοι ἀνθρωπίνῳ καὶ θείῳ ἴσῳσαν ἑαυτοὺς ἐνοχοποιοῦντες μνημίματι. Ὁ μὲν γὰρ δημόσιος διὰ τοῦ σεκρέτου τῶν οἰκειακῶν τὸ τοῖς συμβολαίοις ἐγκείμενον ἐξ ἐπερωτήσεως πρόστιμον ἀφ' ἐκάστου αὐτῶν εἰσπράττεται καθ' ὀλόκληρον, διὰ τὴν τοῦ παρόντος δικτάγματος περιφρόνησιν. Πιστεύομεν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν κατὰ τούτων διαναστῆσθαι, ὅτι πορνείαν κατὰ προαίρεσιν ἄντικρυς ἐπὶ μέσον τῶν νέων εἰσγαγεῖν οὐκ ἐνάρκησαν. Εἰ μὲν γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος κατήργηται, καὶ μνηστειάν τελείαν οὐ δύνανται διαπραΰσθαι(1), τὰ δὲ τῆς νεωτέρας νομοθεσίας εἰς ἔργον ἐξαγαγεῖν οἱ συναλλάσσοντες ἀπαναίνονται, τί ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ἀνθρώπους οὐδὲν ἀλλήλοις κατὰ νόμους προσήκοντας ἑαυτοῖς συγχωροῦσι παρά τὸν νόμον συμφθεῖρεσθαι, ἔρωτας ἀσελγεῖς ταῖς τῶν νέων ψυχαῖς διὰ τῆς ἀνιέρου κατεργαζόμενοι συναναστροφῆς; Ὡσαύτως ἀπελύθη καὶ ἐτέρα πρόσταξις τοῦ αὐτοῦ βρασιλέως χάριν τῆς αὐτῆς νομοθεσίας οὕτω δυνάμεως ἔχουσα· Ἰσμεν κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς ζ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ςφϛβ'. ἔτους νομοθετήσαντες περὶ γάμου τε καὶ μνηστειᾶς ὅσα τῆ τε τοιαύτη νομοθεσία καὶ τῆ ἀναφορᾷ περιεῖληπται, καὶ τούτων οὐδὲν παρακινήθησιν ἀνεχόμεθα, ἀλλὰ μένειν ἀπαρεγγχειρήτα βουλόμεθα καὶ ἀναλλοίωτα μέχρι παντός, καὶ τὴν τε σύστασιν τῆς μνηστειᾶς καὶ τοῦ γάμου, ὡσπερ εἴρηται, γίνεσθαι, τὸν τε χρόνον τηρεῖσθαι ἀκαινοτόμητον, καὶ τῶν συναρμοζομένων τὸν μὲν τῶν ιδ'. ἑτῶν εἶναι μείζονα, τὴν δὲ τῶν ιβ'. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν τότε διατετύπεται, εἴτε λυόμεναι προσίμων ἔσονται καταβολαῖς αἱ τοιοῦτοτρόπως συνιστάμεναι μνηστειᾶι, εἴτε καὶ ἀδιάλυτοι μενοῦσι τὸ παράπαν· καὶ διὰ τοῦτο καὶ περὶ τούτου αὐτὸς ἠρώτησας, θεσπίζομεν τὰς τοιαύτας μνηστειᾶς, αἱ κυρίως μνηστειᾶι τυγχάνουσιν, ἀμετακινήτους μένειν καὶ ἀμεταπτώτους, καὶ τὸ ὅλον ἀλύτους,

(1) Α. — καταπραΰσθαι 'Ε. 'Ι. Β. Χ. Τρ.

ἄτε (1) Θεοῦ μέσον τῶν συναπτομένων εἰσαγομένου, καὶ τὴν τοιαύτην συναρμογὴν διὰ τῆς τῶν εὐχῶν ἱεροτελεστίας κρατύνοντος, καὶ μηδέποτε ταύτας προστίμων ἀναλύεσθαι δόσεις, ἄτε (2) οὐδὲ τοῖς συμβολαίοις τὸ λοιπὸν ἐγγραφήσονται, ὅτι μηδὲ παρ' αὐτῶν αἱ μνηστεῖαι κρατύνονται, ἀλλὰ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικλήσεως, αἵπερ καὶ ἄλυτοι (3) τὸ παράπαν μενοῦσι, μόναις λυόμεναι ταῖς αἰτίαις αἷς καὶ οἱ γάμοι, οἷς ἰσοδυνάμους εἶναι ταύτας νενομοθέτηται. Καὶ τὰ κεκωλυμένα δὲ συγγενικὰ (4) πρόσωπα πρὸς γάμον ἢ μνηστείαν κατὰ τὸ δόξαν ἔξει τὴν κώλυσιν, καὶ παρὰ τὰ διηγορευμένα τῆδε τῆ διατάξει ὑπ' οὐδενός τι διαπραχθήσεται, εἰ μήπω βασιλεὺς οἰκονομικῶ τινι λόγῳ τὴν τε μνηστείαν καὶ τὴν ἐξ ἱερολογίας συναρμογὴν ἐντὸς τῶν ὀρισθέντων ἐτῶν ἐπιτρέψει. Βασιλεῦσι γὰρ ἔξεστιν ὑπερτέρως ἢ κατὰ νόμους οἰκονομεῖν, ὥσπερ ὁ σοφὸς τε εἶρηκε βασιλεὺς, καὶ τῶν νομοθεσιῶν αἱ πρεσβύτεραι. Καὶ αὐτοὶ δὲ τὸν χρόνον συντέμνοντες οὐχὶ καὶ τὴν φυσικὴν ἐφήσουσι σύνοδον, ἕως τῶν ἀρμοζομένων ὁ μὲν τὸν ιδ'. ἐνιαυτὸν, ἢ δὲ τὸν ιβ'. ὑπερβῆ, τῶν γονέων ἐπιμελῆ τίθεσθαι φυλακὴν ὀφειλόντων τοῦ μή τι πρὸ τοῦ ῥηθέντος πραχθῆναι χρόνου· ὡς τοῦ τε διαπραξαμένου τὴν ἄωρον μίξιν, καὶ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ τοῖς κατὰ τῶν φθορέων νόμοις ὑποκεισμένου. Καὶ ὅτε δὲ βασιλεὺς μνηστείας ἢ γάμου καινοτομοίῃ καιρὸν, εἰ θανάτῳ διασταῖεν οἱ ἀρμοζόμενοι πρὸ τοῦ ὀρισθέντος τῷ πράγματι χρόνου, ἔξει καὶ οὕτω τὴν κώλυσιν τὰ κωλυόμενα πρόσωπα, καὶ οὐκ ἔσται τούτοις εὐάφορμον (5) πρὸς τὸ τολμᾶν τὰ ἀτόλμητα, τὸ πρὸ τοῦ δοκοῦντος ταῖς ἡμετέραις διατάξεσι χρόνου τὴν μνηστείαν ἢ τὸν γάμον τὴν λύσιν θανάτῳ δέξασθαι. Τὸ γὰρ ἐλλείπον τοῦ τελείου χρόνου τῆς μνηστείας ἢ τοῦ γάμου ἢ τοῦ βασιλέως ἀναπληροῦσα οἰκονομία ἀπαράβατον τηρήσει τοῖς κεκωλυμένοις τὴν κώλυσιν, καὶ οὐδαμῶς θήσουσι συνάλλαγμα κωλυόμενον, ἀλλ' ὅσα ἐξ ἀκριβοῦς μνηστείας ἢ τελείου γάμου κωλύον-

(1) X. Γρ. — ὥστα 'Ε. 'Ι. Β. — (2) X. Γρ. — ὅτε ἔ. 'Ι. Β. — (3) X. Γρ. — καὶ Β. ἐν περισελιδίῳ. — ἕμιτοι ἔ. 'Ι. Β. — (4) X. Γρ. — γενικὰ 'Ε. 'Ι. Β. — (5) X. Γρ. — ἀνάφορμον ἔ. 'Ι. Β.

ται συναλλάγματα, ταῦτα καὶ ὑπὸ τῶν ἐντὸς τοῦ νενομισμένου χρόνου τὴν σύστασιν οἰκονομικῶς, καὶ τὴν λύσιν φυσικῶς δεξαμένων, εἰρχθήσεται.

[Σημείωσαι τὴν παρούσαν ἐρμηνείαν τοῦ 8'. κεφ. τοῦ 13'. τιτ. διδάσκουσιν πολλὰ χρήσιμα χάριν γάμων κεκωλυμένων καὶ ἐκκεχωρημένων. Ἔτι σημείωσαι τὴν δύναμιν τοῦ γραφέντος συνοδικοῦ τόμου ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου, καὶ τεθέντος ἐν τῇ παρούσῃ ἐρμηνείᾳ. Γίνωσκε ὅτι καὶ ὁ τοιοῦτος τόμος, καὶ ἡ τοῦτον ἐπικυροῦσα βασιλικὴ πρόσταξις μετ' ἐμβριθείας κωλύη τὸν ἐξ αἵματος ζ'. βαθμοῦ γάμον· ἀλλὰ κατὰ τὴν δ'. ἰνδικτιῶνα τοῦ ςχλδ'. ἔτους πρόσταξις γέγονε τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως κυρίου Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, πατριαρχέοντος τοῦ Καματηροῦ κυρίου Βασιλείου, διοριζομένη μὴ προκριματίζεσθαι ἐκ τῶν ῥηθεισῶν πράξεων τὸν μετὰ τὴν ποίησιν αὐτῶν συστάντα γάμον μέσον τῶν πανευτυχιστάτων Καισάρων ἡγουν τοῦ Καντακουζηνοῦ κυρίου Ἰωάννου, καὶ τῆς αὐταδέλφης τοῦ βασιλέως τῆς κυρίας Εἰρήνης καὶ εἰς ζ'. βαθμὸν ἐξ αἵματος ἀναγόμενον, ἀλλ' ὅσον τὸ εἰς αὐτοὺς καὶ μόνους ἀπρακτῆσαι τὰ παρὰ τῆς συνόδου καὶ τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουὴλ διορισθέντα χάριν τοῦ τοιούτου γάμου, καὶ ἐδέχθη παρὰ τῆς συνόδου. Ἔτι σημείωσαι ὅτι τὰ ἐν τῷ βασιλικῷ προστάγματι περιεχόμενα εἰς ἀναίρεσιν δῆθεν τοῦ τόμου τοῦ Σισινίου οὐκ ἐνηργήθησαν τέως ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν εὐχομαι οὖν μηδὲ ἐνεργηθῆναί ποτε, ὡς εἰδὼς τὴν αἰτίαν δι' ἣν διωρίσθησαν θεληματικὴν οὖσαν, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ τελεσφορήσασαν ἀγαθόν τι.]

[Ἔτι σημείωσαι ἀπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὅτι κακῶς ἐξεχωρήθη ὁ πλευρῆς κύρ Μιχαὴλ συζυγῆσαι τῇ Σπανοπουλίνα (1) κυρᾷ Ἄννη, πρώτη οὔση ἐξαδέλφη τῆς προμνηστευθείσης αὐτῷ Μαρίας τῆς τοῦ Σερβλίου. Καὶ γὰρ νόμῳ θανάτου πρὸ τοῦ γάμου διεζύγη τῆς τοιαύτης μνηστῆς, καὶ οὐδὲ συνεμίγη αὐτῇ, ἀλλ' οὐκ ὤφειλεν ἐξαδέλφην αὐτῆς πρώτην λαβεῖν· οὐδὲ γὰρ ἡ συνάφεια,

(1) X. Τρ. — τῇ σπαγοπουλίνα Ε. Ι. Β.

ἀλλ' ἢ τῆς εὐχῆς τελετὴ ποιεῖ τὴν μνηστείαν ὡς γάμον λογίζεσθαι. Εἰ γοῦν λαϊκὸς τοιοῦτόν τι ποιεῖν κεκόλυται, πολλῶν μᾶλλον ἱερωμένος· ὁ τριοῦτος γὰρ ἐκωλύθη διὰ σημειώματος συνοδικοῦ ἐπὶ τῆς ἑφημερίας τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγγιᾶλου συνάπτεσθαι νομίμως γυναικὶ συγγενεῖ οὔσῃ τῇ διὰ δεσμοτικῶν μόνον ἐγγράρων κατεγγυηθείσῃ τούτῳ, καὶ μὴ φθασάσῃ λαβεῖν μνηστείας εὐχὴν μετ' αὐτοῦ, ἢ ὡς θανούσῃ, ἢ ὡς ἐτέρῳ συναφθείσῃ ἐκ μεταμέλου ἀνδρὶ, εἰ μήπω ταύτην ἐξαετῆ οὔσαν ὁ θάνατος ἠρραβωνίσκτο. Ἔδοξε γὰρ τῇ συνόδῳ μετὰ ἐξαετοῦς γυναικὸς ἐπιθυμίαν φθορᾶς μὴ μεσολαβεῖν, τοῦτο δὲ ἐπὶ λαϊκῶν οὐ κρατήσῃ· μόνου γὰρ οἱ τοῦ βήματος μιᾶς γυναικὸς καὶ τῆς αὐτῆς παρθένου ἄνδρες ὀφείλουσιν ὀνομάζεσθαι, καὶ αὐτοὶ τῆς αὐτῆς εἶναι καταστάσεως. Ἔτι σημειῶσαι ὅτι τὰ μὲν τῇ νεαρᾷ περιεχόμενα χάριν τῆς μνηστείας δῆλὰ εἰσὶν ἐκ τῆς τοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου βασιλέως β' προστάξεως. Γίνωσκε δὲ ὅτι τῷ σεκρέτῳ τοῦ χαροφυλακίου σημείωμα κατέστρωται τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου κυρίου Νικολάου πατριάρχου, τάδε κατὰ ῥῆμα διαλαμβάνον· Μηνὶ Ἰουλίῳ, ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ἰνδικτιῶνος ἰε'. προκκληθέντος τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν δεσπότης καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Νικολάου ἐν τῷ Θωμαίτῃ συνεδριαζόντων αὐτῶν *θεοφιλεστάτων* (1) μητροπολιτῶν τοῦ δεῖνος καὶ δεῖνος, ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης Κυζίκου (2) Συμεὼν συνεδριάζων τῇ ἡμῶν μετριότητι εἶπεν, ὡς κληρικὸς τῆς κατ' αὐτὸν μητροπόλεως Ἰωάννης Διαβατηνὸς ὀνομαζόμενος ἐμνηστεύσατο γυναικὰ τινα Μαρίαν τοῦ Θεοφίλου καλουμένου, ἡλικίας οὔσαν ἐπταετοῦς· μαθὼν δὲ τὴν μνηστείαν εἶναι παράνομον διὰ τὴν τῆς μνηστῆς ἀνηθότητα, τότε μὲν ἀπέστη ταύτης, μετὰ δὲ χρόνους ὀκτὼ νομίμως ταύτην πρὸς γάμον ἠγάγετο. Καὶ ταῦτα λέγων ἤθελε τὸ ποιητέον ἐπὶ τῷ κληρικῷ (3) μαθεῖν. Ἔκρουσεν οὖν ἀπὸ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ τῆς συνεδριαζούσης ἀδελφότητος, ὡς οὐκ ἐπὶ μόνου τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος ἀρραβῶνας νενό-

(1) X. Tr. — οὗχ εὔρηται, ἐν Ε. Ἰ. Β. ἀν καὶ ἀναγινώσκεται ὁ ὄρος λατινιστί.

— (2) X. Tr. — τοῦ Κυζίκου Ε. Ἰ. Β. — (3) X. Tr. — ἐπὶ τῷ κληρωθέναι Ε. Ἰ. Β.

μισται δίδοσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν συναλλαγμάτων, πλὴν οὐκ ἀναγκασμένως, ἀλλ' αὐθαιρέτως. Ὡσπερ τοίνυν ἐπὶ τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων οὐ λέγομεν ἄκυρον εἶναι τὸ γεγονός, μὴ δεθέντων ἀρρόχθίωνων, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος, κἂν ἀρρόχθίων ἦτοι μνηστεία οὐ προσῆ, βέβαιον ἔσται καὶ ἀδιάσπαστον. Τίς γοῦν προβαδῆς μνηστείας, ὡς εἴρηται, μέσον τοῦ κληρικοῦ καὶ τῆς Μαρίας, οὔσης ἀνυποστάτου, ἔσειται ὁ κληρικός ἔχων ἀδιασείστω; τὴν διὰ μόνης γαμικῆς ἱερολογίας ἀρμοσθεῖσαν αὐτῷ σύζυγον, ὡς διείληπται· πρὸ γάμου δὲ δωρεὰ (1), δι' ἣν καὶ τὴν μνηστείαν νενομοθέτηται γίνεσθαι μέσον τῶν ὁμοζύγων, ἢ τῶν μερῶν αὐτῶν οὐ τρακτισθήσεται, ἀλλ' ὡσπερ εἰ μὴδὲ προσῆ μνηστεία, μὴδὲ πρὸ γάμου παρηκολούθησε δωρεὰ, βέβαιος ὁ γάμος ἔσται καὶ ἀδιάρρηκτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν ὑπονοουσῶν ἀποθανεῖν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν ἄπολιμπανομένους* (2), καὶ γαμουσῶν. Συνόδου στ'. κανῶν εγ'. Βασιλείου κανῶν λά. λς'. μς'.

Κεῖμενον.

Ἡ περὶ ῥεπουδίου διαλεγομένη ριζ'. νεαρά φησιν, ὡς ἐὰν στρατιώτης, ἢ σχολάριος, ἢ φοιδεράτος, ἢ ἄλλος ἐνοπλος ἐν ἐξπεδίτῳ διάγῃ ὅσουςδὴποτε ἐνιαυτοὺς, περιμενέτω αὐτὸν ἢ αὐτοῦ γαμετῆ, κἂν μὴ γράμματα ἐδέξατο παρ' αὐτοῦ. Εἰ δὲ ἀκούσει αὐτὸν τελευτῆσαι, μὴ γαμεῖτω, εἰ μὴ πρότερον δι' ἑαυτῆς, ἢ τῶν γονέων αὐτῆς, ἢ ἐτέρου ἀξιοπίστου τοὺς πρίορας τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ τοὺς χαρτουλαρίους ἐν ᾧ στρατεύεται, καὶ τὸν τριβοῦνον

(1) X. Tr. --- δωρεῶ; 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — οὐχ εὑρηται ἐν 'E. 'I. B. ἀλλὰ λατινιστί.

ἐρωτήσοι εἰ τῇ ἀληθείᾳ ἐτελεύτησε, κάκεινοι τῶν ἀγίων εὐαγγελίων προκειμένων ἐν ὑπομνήματι κατάθωνται αὐτὸν τελευτῆσαι· καὶ τὴν πράξιν ἢ γυνὴ λαμβανέτω, καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν μενέτω ἐνιαυτὸν, καὶ τότε νομίμως γαμείτω. Εἰ δὲ παρὰ ταύτην τὴν διάστιξιν γαμήσοι, καὶ αὐτῇ, καὶ ὁ λαβὼν αὐτὴν ὡς μοιχοὶ τιμωροῦνται. *Εἰ δὲ οἱ καταθέμενοι δειχθῶσι ψευσάμενοι, ἀποστρατεύονται*(1), καὶ δέκα λιτρῶν ποινὴν διδόασιν ᾧ εἶπον ἀποθανεῖν, καὶ ἔχει ἄδειαν, εἰ βούλοιτο, τὴν ἰδίαν ἀναλαβεῖν γαμετὴν. Εἰ δὲ σχολάριος ᾗν, παρὰ τῶν πρώτων τῆς σχολῆς, καὶ τοῦ ἀκτουαρίου ἢ λεχθεῖσα γινέσθω κατάθεσις· εἰ δὲ φοιδεράτος, παρὰ τοῦ ὀπτίονος αὐτοῦ.

Σχόλιον.

Ἡ περὶ διαζυγίου ριζ'. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐστὶ κεφ. γ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλ. καὶ φησι περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ὑπονοουσῶν τελευτῆσαι τοὺς ἀποδημοῦντας στρατιώτας ἄνδρας (2) αὐτῶν, ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῶν διαζευγνυμένων. Ἀποστόλων κανὼν ε'. Συνόδου Γάγγρας κανὼν ιδ'. Συνόδου Καρθαγέντης κανὼν ρβ'. Συνόδου στ'. κανὼν πζ'. Βασιλείου κανὼν θ'. λέ. μή. οζ'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Περὶ διαζεύξεως γάμου ἐν πολλοῖς τόποις ὁ πολιτικὸς διαλέγεται νόμος, καὶ μάλιστα ἐν βιβλίῳ κδ'. τίτ. β'. καὶ βιβλ. ε'. τοῦ κώδικος τίτ. ιζ'. καὶ ἐν τῇ περὶ γάμων νεαρᾷ. Τελειότερον δὲ ἡ ριζ'. νεαρὰ, ῥητῶς ἐκτιθε-

(1) X. Tr. — οὐχ εὔρηται ἐλη ἢ φράσις ἐν 'E. 'I. B. ἀλλ' ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει. — (2) X. Tr. — τοὺς ἀποδημοῦντας ἄνδρας στρατιώτας αὐτῶν 'E. 'I. B.

μένη τὰς αἰτίας, καθ' ἃς ὁ ἀνὴρ, ἢ ἡ γυνὴ δύναται
 ῥεπουδίου * στελλομένου, εὐλόγως λῦσαι τὸν γάμον·
 Εἰσὶ δὲ αἰτίαι καθ' ἃς ὁ ἀνὴρ εὐλόγως σέλλει ῥεπούδι-
 ον*(1), καὶ τὴν προῖκα κερδαίνει, τὴν δεσποτείαν αὐ-
 τῆς φυλάττων τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισίν, εἴ-
 περ εἰσὶν· ἐὰν σύνοιδὲ τινὰς ἐπιβουλεύοντας τῇ βα-
 σιλείᾳ, καὶ τῷ ἰδίῳ μὴ φανερώσῃ ἀνδρὶ· ἐὰν αὐτῆς περὶ
 μοιχείας κατηγορήσῃ, καὶ ἀποδείξῃ· ἐὰν ἐν οἰωδήποτε
 τρόπῳ τῇ ζωῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιβουλεύσῃ, ἢ τοῦτο ἑτέροις
 συγγινώσκουσα μὴ φανερώσῃ αὐτῷ· ἐὰν ἐξωτικοῖς ἀνδρά-
 σι συμποσιάζῃ, ἢ συλλούηται, μὴ βουλομένου τοῦ ἀν-
 δρὸς· ἐὰν μὴ βουλομένου αὐτοῦ, ἔξω τοῦ οἴκου μείνῃ, μὴ
 παρὰ τοῖς γονεῦσιν αὐτῆς, εἰ μὴ αὐτὸς χωρὶς τῶν εἰρη-
 μένων αἰτιῶν αὐτὴν ἐξωθῇ. Ἡ δὲ γυνὴ στέλλει ῥε-
 πουδίου, καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεὰν κερδαίνει, τὴν δε-
 σποτείαν φυλάττουσα τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισίν
 εἴπερ εἰσὶν· ἐὰν τι κατὰ τῆς βασιλείας βουλευσῆται, ἢ
 τοῦτο συνειδῶς ἑτέροις μὴ φανερώσῃ τῇ βασιλείᾳ δι'
 ἑαυτοῦ ἢ δι' ἑτέρου· ἐὰν ἐν οἰωδήποτε τρόπῳ τῇ ζωῇ
 αὐτῆς ἐπιβουλεύσῃ, ἢ τοῦτο συνειδῶς ἑτέροις μὴ φανε-
 ρώσῃ αὐτῇ, καὶ σπουδάσῃ κατὰ νόμους ἐκδικῆσαι· ἐὰν
 τῇ σωφροσύνῃ αὐτῆς εἰς τὸ μοιχευθῆναι σπουδάσῃ ἐπι-
 βουλεύσαι· ἐὰν κατηγορήσας αὐτῆς ὁ ἀνὴρ περὶ μοιχείας,
 μὴ ἀποδείξῃ· ἐπὶ τούτου δὲ οὐ μόνον τὴν πρὸ γάμου
 δωρεὰν ὁ ἀνὴρ ζημιούται, ἀλλὰ καὶ ἕτερον τρίτον αὐτῆς
 ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ περιουσίας, καὶ τὰς τιμωρίας ὑφί-
 σταται, ἃς ἔμελλεν ἡ γυνὴ καταδικαζομένη ὑφίστασθαι
 ἐὰν ἑτέρα συνοικῇ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ, ἢ τῇ αὐτῇ πόλει,
 καὶ παρ' αὐτῆς, ἢ δι' ἑτέρου ὑπομνησθεὶς μὴ ἀπόσχοιτο
 καὶ ἐπὶ τούτῳ δὲ ἕτερον τρίτον μέρος τῆς πρὸ γάμου
 δωρεᾶς κερδαίνει, καὶ αὐτοῦ τὴν δεσποτείαν(1) φυλάτ-

(1) Σ. Ρ.—οὐ κείνται ἐν Χ. Τρ. Ε. 'Ι. Β.—(2) Χ. Τρ.—τὴν δωρεὰν 'Ε. 'Ι. Β.

τουσα τοῖς ἐκ τοῦ γάμου παισίν· ἐάν οὖν παρὰ ταύτας τὰς αἰτίας ὁ ἀνὴρ στείλη ρεπούδιον, ἀπόλλει τὴν δωρεάν, καὶ ἄλλο τρίτον μέρος αὐτῆς (1). Εἰ δὲ γυνὴ στείλη ἄλογον ρεπούδιον, ἀπόλλει τὴν προῖκα, καὶ πρὸς τούτοις μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται πᾶσαν τὴν ζωὴν αὐτῆς, καὶ τὰ πράγματα αὐτῆς διαιρεῖται· καὶ οἱ μὲν παῖδες λαμβάνουσιν οὐγγίας ὀκτώ, τὸ δὲ μοναστήριον οὐγγίας δ'. εἰ δὲ οὐκ εἰσὶ παῖδες, ἀλλὰ γονεῖς μὴ συναινέσαντες τῷ ρεπουδίῳ, αὐτοὶ μὲν λαμβάνουσιν οὐγγίας δ'. τὸ δὲ μοναστήριον ἡ. εἰ δὲ συνήνεσαν, ὅλην τὴν οὐσίαν τὸ μοναστήριον λαμβάνει. Δυνατὸν δὲ ταῦτα λέγειν καὶ ἐπὶ ἀνδρὸς ἀλόγως ρεπουδιατεύοντος ἐκ τῆς ριζ'. νεαρᾶς, λεγούσης ἴσας εἶναι τὰς ποινὰς τῶν ἀλόγων ρεπουδίων, καὶ τὸν ἀνδρα ὁμοίως ὑποκεῖσθαι τοῖς κατὰ γυναικὸς ὀρισθεῖσι.

Σχόλιον.

Ὁ β'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλ. τῶν διατάξεων κεῖται εἰς τὸν ιά. τίτ. τοῦ κή. βιβλ. τῶν βασιλικῶν· καὶ ὁ ιζ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. ι. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· καὶ ἡ ριζ'. Ἰουστινιάνειος νεαρὰ ἐτέθη, ὡς πολλάκις εἶπομεν, εἰς βιβλίον κή. τίτ. ζ'. κεφ. α'. οὕτως ἔχουσα ἐν μέρει, ὡς συνωψίσθη εἰς τὸ κείμενον. Ἡ δὲ περὶ γάμων κς'. νεαρὰ ἐτέθη εἰς βιβλίον κή. τίτ. ιδ'. καὶ τίτ. δ'. Τὸ τῆς ρκζ'. νεαρᾶς κεφ. τὸ περὶ ρεπουδίου διαλεγόμενον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' ἐδέχθη μᾶλλον τὸ ιγ'. κεφ. τῆς ρλδ'. νεαρᾶς, καὶ ἔστι κεφ. δ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου, καὶ λέγει ἴσας εἶναι τὰς ποινὰς τῶν ἀλόγων ρεπουδίων καὶ ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι.

Κείμενον.

Ἀζημίως δὲ λύεται γάμος, ἐάν ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τριετίαν μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ γάμου μὴ δυνήθῃ τῇ γαμετῇ

(1) X. Tr. Σ. 'P.—σύσις 'E. 'I. B.

συγγενέσθαι, καὶ διὰ τὸ μονάσαι, καὶ ἐὰν ὁ ἀνὴρ αἰχμάλωτος γένηται, καὶ ἄδηλον ἐπὶ πενταετίαν μείνη, εἰ ζῆ.

Σχόλιον.

Τὸ δ'. κεφ. τῆς κβ'. Ἰουστινιανείου νεαρχᾶς ἐν τῷ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου κείμενόν φησι· Ταῖς δὲ εἰρημέναις αἰτίαις συνείδουμιν καὶ ταῦτα ὀνομαστί προσθεῖναι (1), ἐξ ὧν τοὺς γάμους ἐξεστὶ δίχα ποινῆς διαλύειν. Καὶ αὐτίκα ἐπιφέρει καὶ τὰς αἰτίας, τὴν τῆς ἀσκήσεως δηλαδή, τὴν ἐπὶ τριετίᾳ ἀσύναπτον ὀμοζωίαν, καὶ τὴν τῆς αἰχμαλωσίας. Πλὴν ἀπὸ μὲν τῶν δύο αἰτιῶν χωρὶς ποινῆς καὶ δόσεως οἰασδῆτινος φησὶ λύεσθαι τὸ συνοικέσιον· ἀπὸ δὲ τοῦ μονάσαι θάτερον τῶν ὀμοζύγων φησὶ ταῦτα Ἰηνικαῦτα γὰρ κελεύομεν παρρησίαν εἶναι καὶ ἀνδρὶ, καὶ γυναικί, πρὸς τὰ καλλίω μεθισταμένοις, διαλύειν τὸ συνοικέσιον, καὶ ἀναχωρεῖν μετὰ τινος βραχείας ὑπολειμμένης τῷ καταλειμμένῳ παραμυθίας. Ὅπερ γὰρ ἂν συμφωνήσαιεν οἱ συμβάλλοντες ἀπὸ τελευτῆς γίνεσθαι κέρδος, τοῦτο ἔχειν δεῖ τὸν καταλειμμένον παρὰ θατέρου, εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνὴ καθεστήκοι, διότι καὶ οὗτος τὸ γε ἐπὶ τῷ συνοικήσαντι δοκεῖ τελευτᾶν, ἐτέραν ἀνθ' ἐτέρας βίου πορείαν ἐλόμενος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ρηγ'. Ἰουστινιανείου νεαρχᾶ, ἥτοι τὸ ἡ. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν παρκελεύεται τὴν ἐν τῷ κόσμῳ περιλειφθέντα ἐκ τῶν ὀμοζύγων λαμβάνειν ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ ἀποκαρέντος, εἴ τι ἐκ τῆς προτελευτῆς τούτου ἀπὸ συμφώνου ἔμελλε προσαρμόσαι αὐτῷ, ὅπερ καὶ βραχεῖαν παραμυθίαν ἐκάλεσεν ἡ κβ'. νεαρχᾶ, πάντως πρὸς τὴν ἐκ τῶν ἐτέρων αἰτιῶν διδομένην ποινὴν ἀποβλέψασα· τὸ γὰρ ἀπὸ συμφώνου οὐδὲ ποινὴ λογίζεται(2)· καὶ ταῦτα μὲν ἔχουσιν οὕτως. Ἐρωτῶ δὲ τῆς ριζ'. νεαρχᾶς τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου λεγούσης ἐξ ἀποκάρσεως τοῦ ἀνδρός μὴ δίδοσθαι ὑπόβολον τῇ γυναικί, καὶ τῆς κβ'. νεαρχᾶς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ διοριζομένης τὰ γραφέντα ἀνωθεν, ἀπαιτηθήσεται τι παρὰ τῆς γυναικὸς χάριν ὑποβό-

(1) X. Τρ. — προσθεῖναι 'E. 'I. B. — (2) X. Τρ. — λέγεται 'E. 'I. B.

λου ἐκ τοῦ ἀποκαρέντος ἀνδρός, ἢ οὐ; *Λύσις.* Τὸ παλαιὸν οὐκ ἀπὸ συμφώνου ἐδίδοτο τὸ ὑπόβολου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νόμου· εἴ τι γὰρ ἡ γυνὴ ἐδίδου χάριν προικῶς, τοσοῦτον καὶ ὁ ἀνὴρ ὑποβάλλειν ποσὸν εἰς τὴν κοινὴν περιουσίαν ἠναγκάζετο, ὅθεν καὶ ἠνομάσθη· τοῦτο δὲ ἀνηρέθη· καὶ σήμερον τοιοῦτον ὑπόβολου ὁ ἀνὴρ οὐ δίδωσιν, ἀλλ' ἀπὸ συμφώνου δίδωσιν τι μέρος ὅσον συμφωνήσει ἐκ προτελευτῆς τῆς γυναικί· εἰ δὲ μὴ συμφωνήσει δοῦναί τι ὑπὲρ ὑποβόλου, οὐκ ἀναγκασθήσεται δοῦναί τι. Νομίζω οὖν ὅτι ἡ μὲν νεαρά τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου περὶ τοῦ ὑποβόλου φησὶ τοῦ ἐκ τοῦ παλαιοῦ νόμου ἐπιγινωσκομένου καὶ ἐξ ἀνάγκης διδομένου· ἡ δὲ νεαρά τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ περὶ τοῦ κέρδους τοῦ ἐκ προτελευτῆς κατὰ τὸ συμφωνον διδομένου. Τὸ γοῦν ἐκ προτελευτῆς ἐνὸς τῶν ὁμοζύγων συμφωνηθὲν δίδοσθαι ποσὸν πρὸς τὸν ἐναπομείναντα ἀπαιτήσῃ μετὰ τὴν τοῦ ἐτέρου ἀπόκαρασιν ὁ εἰς τὸν βίον περιλειφθεὶς, οἷον ἂν καὶ ἐστὶ, καὶ ὅπως ἂν καλῆται· καὶ συμβαίνει τοιοῦτοτρόπως, ἐὰν ἀποκαρῆ ἡ γυνὴ, ἀπαιτεῖν τὸν ἄνδρα τὸ ἐκ προτελευτῆς ἐκείνης συμφωνηθὲν δοθῆναι τῷ περιόντι ποσὸν, καὶ ὑπόβολου *καλῆται* (1) καταχρηστικῶς.

Καίμενον.

Τὸ δὲ κατὰ συναίνεσιν πρὸς τὸ συμφωνούμενον λύειν τὸν γάμον, εἴρητο μὲν πρώην, ἀνηρέθη δὲ ἐκ τῆς εἰρημένης ριζ' νεαράς, αὐθις δὲ ἀνεκαινίσθη ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ βασιλέως. Καὶ τὴν ἄπροικον γαμετὴν ὁ ἀνὴρ ἐκβάλλων ἀλόγως (2) δίδωσιν αὐτῇ τὸ τέταρτον (3) τῆς περιουσίας αὐτοῦ τῆς καθαρᾶς· εἰ δὲ συμβῆ πλείονας εἶναι παῖδας τῶν τριῶν, οὐ τὸ τέταρτον ἀλλὰ παιδὸς ἐνὸς ἀναλογίαν λαμβάνει· οὐ δύναται δὲ τὸ διδόμενον αὐτῇ ὑπερβαίνειν τὰς ρ'. τοῦ χρυσίου λίτρας. Οὐχ ὑπόκειται δὲ τούτοις ἡ ἄπροικος γυνὴ, ἀλόγως τοῦ ἀνδρός ἀναχωροῦσα, ὡς ἡ αὐτὴ ριζ' νεαρά.

(1) X. Tr. — οὐχ εὔρηται ἐν Ε. I. B. — (2) X. Tr. — ἀναλόγως Ε. I. B. — (3) X. Tr. — τὸ δέμοιρον Ε. I. B.

Σχόλιον.

Ἡ θ'. διάταξις τοῦ ιζ'. τίτλου τοῦ έ. βιβλίου τοῦ κώδικος διορίζεται κατὰ συναίνεσιν λύεσθαι τὸν γάμον, ἥτις οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ τῆς ριζ'. νεκρᾶς κεφ., τὸ ἀναιροῦν τὰς κατὰ συναίνεσιν λύσεις τοῦ γάμου, ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' ἀντὶ τούτων ἐτέθη τὸ ιγ'. κεφ. τῆς ρλδ'. νεκρᾶς, ὅπερ ἐστὶ κεφ. δ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου *τῶν βασιλικῶν* (1) ἰσοδυναμοῦν τῇ ριζ'. νεκρᾶ. Ἡ νομοθεσία τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου ἐστὶ νεκρᾶ Ἰουστινιανεῖος ρμ'. ἥτις οὐδὲ ὄλως ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Καὶ τὸ τὴν ἄπροικον γαμετὴν λαμβάνειν τὸ *τέταρτον* (2) τῆς ἀνδρώας περιουσίας ἐκ τοῦ ἀλόγως ρεπουδιατεῦσαι αὐτὸν, μέρος ἐστὶ τῆς ριζ'. νεκρᾶς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ· πλὴν οὐδὲ τοῦτο ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Κεῖμενον.

Τοσοῦτον δὲ ἀκώλυτός ἐστιν ἡ τῶν γάμων διάλυσις, ὅτι εἴρηται βιβλίῳ μέ. τίτ. ά. διατ. ιθ'. ὡς ἐάν τις τῶν συνοικούντων ὁμολογήσῃ ποινὴν, ἐκ τοῦ παρ' αἰτίαν αὐτοῦ λυθῆναι τὸν γάμον, οὐκ ἔρρωται· ἀρκεῖ γάρ ἡ τῶ νόμῳ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὠρισμένη ποινὴ, εἰ μὴ ἄρα καὶ ἡ ἐπερώτησις τοσαύτην περιέχει. Καὶ διάτ. ρλδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι οὐ καλῶς ἐπερωτῶ τινα ποινὴν ἐκ τοῦ μὴ γαμηθῆναί μοι, οὔτε μὴν τὴν ἤδη γαμηθεῖσάν μοι ποινὴν ἐπερωτᾶν δύναμαι, ἐάν λύσῃ τὸν γάμον· τὰ αὐτὰ καὶ περὶ γυναικὸς ἐπερωτώσης τὸν ἄνδρα. Καὶ βιβλ. ή. τοῦ κώδικος τίτ. λή. διατ. β'. ὅτι ἀνισχύρως τις πακτεύει μὴ ἐξεῖναι αὐτῷ λῦσαι τὸν γάμον, καὶ οὐκ ἔρρωται ἡ ἐπὶ τούτῳ ἐπερωτηθεῖσα ποινὴ.

Σχόλιον.

Τὸ ιθ'. διατ. τοῦ ά. τίτ. τοῦ μέ. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ

---

(1) X. Tr. — (2) X. Tr. — οὐχ εὔρηται ἐν Ε. Ι. Β.

κεφ. ιή. τοῦ α. τίτ. τοῦ μγ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον· Ἔστι δὲ ἀνίσχυρος ἡ ἐπερωτωμένη ποιηὴ, ἐκ τοῦ παρ' αἰτίαν τινὸς τῶν συνοικούντων λυθῆναι τὸν γάμον, ἵνα μὴ ιδιωτικοῖς πάκτοις ἀνχιρῆται ἡ δημόσιος ποιηὴ. Ζήτει καὶ β.β. κθ'. τίτ. ε. κεφ. ε καὶ τίτ. ς'. τοῦ μγ'. βιβλ. κεφ. ε'. καὶ θέμα γ'. τοῦ ιζ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μγ'. βιβλ. καὶ θέμα α. τοῦ ρλδ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. καὶ θέμα ε'. τοῦ ρκά. κεφ. καὶ βιβλ. ε'. τίτ. ε'. κεφ. σγ'. καὶ βιβλ. κη. τίτ. ζ'. κεφ. ζ'. ἢ θ'. Τὸ ρλδ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μέ. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. ρλδ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ μγ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγγράφη. Πρεγεγράψετο δὲ ὁ Χοῦμνος ἐξώθεν σχόλιον ἐρμηνεύον τάχα τὸ κεφάλαιον, καὶ διδάσκον, πότε τὰ χάριν μέλλοντος γάμου γινόμενα δεσμωτικά ἐγγράφα ὀφείλουσιν ἔχειν τὸ ἐνεργόν, καὶ πότε ἀπρακτεῖν· σὺ δὲ τῷ τοιούτῳ σχολίῳ μὴ προσχῆς, ἀλλὰ σημείωσαι ἐκ τοῦ τοιούτου κεφαλαίου, ὅτι τὰ περὶ γάμων δεσμωτικά ἐγγράφα, εἰ μὲν παρὰ μόνων τῶν μελλόντων συναρθῆναι γεγονόσιν, εἰσὶν ἀνίσχυρα, ὅσον εἰς τὸ ποιηὴν ἐκ παραβασίας τούτων ἀπαιτηθῆναι· εἰ δὲ καὶ παρ' ἐτέρων τινῶν, ἔχουσι τὸ ἰσχυρόν, καὶ ἐκ τοῦ μὴ γενέσθαι τὸν γάμον ἐξ αἰτίας τινὸς τῶν μελλοσυζύγων ἀπαιτεῖται τὸ πρόστιμον ἐκ τοῦ ἐπερωτηθέντος παρασκευάζειν αὐτὸν ποιῆσαι τὸν γάμον. Ζήτει καὶ τὸν Παλαιὸν τοῦ α. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ κη. βιβλ. καὶ κεφ. ιδ'. ιέ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. Ἡ δὲ ε'. διάτ. τοῦ λη. τίτ. τοῦ η. βιβλ. τοῦ κώδ. ἐστὶ κεφ. ε'. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ μγ'. βιβλ. οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγγράφη· καὶ τὰ μὲν τοῦ πολιτικοῦ νόμου ἐν τούτοις. Γίνωσκε δὲ ὅτι πολλάκις ἐζητήθη εἰ δύναται ὁ δεσμωτικὰ τοιαῦτα περὶ γάμου θέμενος μετὰ τινος γυναικὸς ἐγγράφα, ἢ καὶ γαμήλια ἐπὶ μνηστεία ἀσυστάτω, μετὰ τὸ ἀθετῆσαι τὰ δεσμωτικά ἐγγράφα, ἢ τὴν παράνομον μνηστείαν, λαβεῖν ἐτέραν γυναῖκα, καὶ εἰς πρεσβυτέρου τόπον ἀναχθῆναι. Σὺ γοῦν εἶπε, ὡς εἰ μὲν τὸ πρόσωπον τὸ κτεγγυθὲν τῷ θέλοντι ἱερωθῆναι, μετὰ τὴν ἀθέτησιν τῶν ἐγγράφων ὑπέβη τὸν ἕκτον χρόνον, οὐ παραχωρηθήσεται ὁ τὰ ἐγγράφα ἐκθέμενος, ἢ καὶ τὴν παράνομον μνηστείαν, ἐτέρα

συναφθῆναι γυναικί, καὶ οὕτως ἐρωθῆναι, ὡς δίγαμος λογιζόμενος διὰ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ διὰ τὸ εἶναι δεκτικὴν ἔρωτος τὴν γυναικί. Εἰ δὲ ἦπτον τῶν ἑξ' χρόνων ἦν τὸ τοιοῦτον πρόσωπον, ὅτε ἡ ἀθέτησις τῶν συμφώνων ἐγένετο, ἐνδυνάμως καὶ ἐτέρᾳ γυναικί ὁ τοιοῦτος συζευχθήσεται, καὶ ἔλτοτε ἐρωθήσεται. Κατασκεύασον δὲ ταῦτα καὶ ἀπὸ τῆς νεαρᾶς νομοθεσίας τοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ τῆς διοριζομένης, ἀλύτους εἶναι τὰς μνηστείας, ἐνόμους οὔσας, καὶ παρακελευομένης καὶ τύχη λυθῆναι μνηστείαν, ὡς μὴ κατὰ τοὺς νεο-
 μένους χρόνους γεγενημένην, μὴ ἔχειν ἐπ' ἀδείας τὰ κεκωλυμένα συγγενικά πρόσωπα τῶν παρανόμως μνηστευθέντων πρὸς γάμου κοινωνίαν συνάπτεσθαι· καὶ ἀνάγνωθι τὴν τοιαύτην νεαρὰν καταστρωθεῖσαν εἰς τὸ 6'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ.

[Σημείωσαι τὴν παροῦσαν ἐρμηνείαν χάριν τῶν ἐπὶ γάμου ποιήσει γινομένων ἐγγράφων παρὰ τινων, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ παραπομπὰς καὶ λέγε κατὰ ταύτας ἔχειν τὸ ἐνεργὸν τὰ δεσμο-
 τικά, καὶ μὴ ἔχειν.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ πορνείας, μοιχείας, καὶ φθορᾶς, καὶ ἀρβυνοκοι-
 τίας. Ἀποστόλων κανὼν ξά. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν
 κ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ἡ. Συνόδου ς'. κανὼν πς'.
 πζ'. ιή. Βασιλείου κανὼν ζ'. ιή. κά. κβ'. κέ. κς'. λ'. λδ'.
 λζ'. λθ'. μθ'. νή. νθ'. ξβ'. οζ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Περὶ φθορᾶς, καὶ μοιχείας, καὶ ἀρβυνοκοιτίας διαλαμ-
 βάνει ὁ νόμος, βιβλίῳ θ'. τοῦ κώδικος τίτ. θ'. καὶ βιβλ.
 μή. τίτ. ε. κεφαλικὴν τοῖς ταῦτα (1) πλημμελοῦσιν ἐπά-
 γων τιμωρίαν· ἐνθα εἴρηται ὅτι τὸ μοιχικὸν οὐ μόνον

(1) X. Tr.—τοιαῦτα Ε. Γ. Ε.

ἐπὶ φθορᾷ νομίμου γαμετῆς κινεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀσυστάτου καὶ ἀθεμίτου γάμου, καὶ μνηστείας, καὶ παλλακισμοῦ.

Σχόλιον.

Ὁ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικος κεῖται εἰς κεφ. μζ'. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ὁ ε'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατ. κεῖται εἰς γ'. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ξ'. βιβλ. καὶ ἀνάγνωθι διάφορα κεφ. τοῦ τοιούτου τίτ. διδάσκοντα τοιαῦτα πολλά, οἷα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον. Τὸ μὲν τοι κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι τοὺς μοιχοὺς, ἢ τοὺς ἀρρενοκοίτας, ἢ τοὺς φθορεῖς, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλὰ φησὶ τὸ ογ'. κεφ. τοῦ ῥηθέντος λζ'. τίτ. Οἱ μοιχοὶ τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπέισθωσαν· οἱ δὲ μέσοι καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῷ τοιούτῳ ἀσεβήματι γεγονότες, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι διηνεκῶς ἐξοριζέσθωσαν. Ἡ δὲ ρλδ'. νεαρά τοῦ βασιλ. Ἰουστινιανοῦ, ἧτοι τὸ εβ'. κεφ. αὐτῆς, ὅπερ ἐτέθη εἰς τὸν ζ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλ. φησὶ περὶ τὰς ἀρχὰς ταῦτα· Εἰ περὶ μοιχείας ὁ ἀνὴρ νομίζει δύνασθαι τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν ἐλεγχθῆναι, προσήκει τὸν ἄνδρα πρότερον ἐγγράφεισθαι τὴν γυναῖκα, ἢ καὶ τὸν μοιχὸν, καὶ εἴπερ τὸ τῆς μοιχείας ἔγκλημα φανερῶς ἀποδειχθεῖη τῆνικαῦτα διαζυγίου πεμπομένου, κελεύομεν ἐκεῖνας τὰς ποινας τοῖς ἀμαρτάνουσιν ἐπάγεσθαι, ἃς οἱ νόμοι διατυποῦσι· κακείνων τὰς νομίμους ὑπομενόντων ποινας, ὅτινες μέσοι ἢ ὑπουργοὶ τῷ τοιούτῳ ἀσεβεῖ ἐγκλήματι γεγόνασιν. Ἐκ τῆς οὐσίας δὲ τοῦ μοιχοῦ, εἰ ἔχει γαμετὴν, τὴν προῖκα καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεὰν αὐτῇ περισώζεσθαι, ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου νόμου μοῖραν, εἰ προικῶα συμβόλαια μὴ παρηκολούθησαν· τὴν δὲ λοιπὴν αὐτοῦ περιουσίαν, εἰ μὲν εἰσὶν ἀνιόντες ἢ κατιόντες ἕως γ'. βαθμοῦ, λαμβάνειν αὐτοὺς κατὰ τὰς τάξεις καὶ τοὺς βαθμούς· εἰ δὲ μὴ εἰσὶ τοιοῦτοί τινες, τῷ δημοσίῳ προσκυροῦσθαι ταύτας κελεύομεν. Τὴν δὲ μοιχευθεῖσαν γυναῖκα ταῖς προσηκούσαις ὑποβαλλομένην ποιναῖς ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, καὶ ἐφεξῆς ὅσα ὁ πατριάρχης συνώψισεν. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν λβ'. νεαρίν τοῦ βασιλέως κυ-

ρίου Λέοντος τοῦ Σοφοῦ διοριζομένην τί ὀφείλει γίνεσθαι εἰς τοὺς μοιχοὺς, καὶ εἰς τὰς μοιχαλίδας. Περὶ ἀθεμίτων φησὶ τὸ ος'. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. ταῦτα. Οἱ αἰμομίκται (1), εἴτε γονεῖς πρὸς τέκνα, εἴτε τέκνα πρὸς γονεῖς, ἢ ἀδελφοὶ πρὸς ἀδελφάς, ξίφει τιμωρεῖσθωσαν. Οἱ δὲ κατ' ἄλλην συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους συμφθειρόμενοι, τοῦτέστι πατὴρ εἰς γυναῖκα υἱοῦ, ἢ υἱὸς εἰς γυναῖκα πατρὸς ἡγουν μητριαν, ἢ πατρως εἰς προγονήν, ἢ ἀδελφὸς εἰς γυναῖκα ἀδελφοῦ, ἢ θεῖος εἰς ἀνεψιαν, ἢ ἀνεψιὸς εἰς θείαν, ἢ εἰς δύο ἀδελφάς, ἢ εἰς μητέρα ξένην καὶ τὴν αὐτῆς θυγατέρα ἐν εἰδήσει μιγνύμενος, οἱ τοιοῦτοι τυπτόμενοι ῥινοκοπείσθωσαν αὐτοὶ τε καὶ αἷς αὐτοὶ συνεφθάρησαν. Ὡσαύτως καὶ τὸ οζ'. κεφ. λέγει. Οἱ πρὸς γάμον συναπτόμενοι, ἢ ἄλλως σαρκικῶς συμπλεκόμενοι ἐξάδελφοι, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τικτόμενοι παῖδες καὶ μόνον, ἢ πατὴρ καὶ υἱὸς πρὸς μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ δύο ἀδελφοὶ πρὸς δύο ἀδελφάς, ἢ δύο ἀδελφοὶ εἰς μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ ἀνεψιὸς εἰς γεγεννημένην τοῦ θείου γυναῖκα, εἴτε θεῖος πρὸς τὴν γεγεννημένην τοῦ ἀνεψιοῦ γυναῖκα, πρὸς τῷ χωρισμῷ καὶ τυπτέσθωσαν. Τὸ οή. κεφ. φησὶν. Οἱ ταῖς μοναζούσαις, ἢ ταῖς διακονίσσαις, ἢ ταῖς ἀσκητρίαις ἐνασελγαίνοντες, ὡς τὴν νύμφην Χριστοῦ ἐκκλησίαν ἐνουβρίζοντες, ῥινοκοπείσθωσαν αὐτοὶ τε καὶ αἷς οὔτοι συνεφθάρησαν. Τὸ οθ'. κεφ. φησὶν. Ὁ τῇ ἰδίᾳ συτέκνω ἢ ὀνόματι γάμου μιγνύμενος, ἢ καὶ ἄλλως λαθραίως συμπλεκόμενος, ἅμα αὐτῇ ῥινοκοπείσθω, δηλονότι πρότερον αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων διίσταμένων. Εἰ μὲν τοι εἰς ὑπανδρον σύντεκνον διαπράττοιτο τοῦτο, ἢ μὲν ποινὴ ὡσαύτως προβαίνεται, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τυπτέσθωσαν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ ς'. θέμα τοῦ ι. κεφ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ κή. βιβλ. τῶν βασιλικῶν λέγον. Ὁ παρθένον ἢ χήραν ἀρπάσας, οὐ δύναται ταύτην γαμεῖν, οὐδὲ συναινοῦντος τοῦ ταύτης πατρὸς καὶ συγχωροῦντος τὸ ἐγκλημα. Ὁ μὲν τοι γε ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος τινα δεξάμενος οὐ δύναται αὐτὴν ὑστερον πρὸς γάμον ἀγαγέσθαι, ὡς δῆθεν θυγατέρα αὐτοῦ γενομένην, οὐδὲ τὴν ταύτης μητέρα ἢ θυγατέρα.

(1) X. Γρ. — αἰμόμικτοι 'E. i. B.

ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ἐπειδὴ οὐδὲν ἄλλο οὕτω δύναται εἰσαγαγεῖν πατρικὴν διάθεσιν, καὶ δικαίαν γάμου κώλυσιν, ὡς ὁ τοιοῦτος δεσμὸς, δι' οὗ, Θεοῦ μεσάζοντος, αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται. Ἀνάγνωθι τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κεφ. γ'. θέμα β. καὶ γ'. καὶ κεφ. ια. καὶ βιβλ. ζ'. τίτ. ή. κεφ. δ'. καὶ βιβλ. μέ. τίτ. β'. κεφ. ς'. θέμα γ'. καὶ κεφ. ι. θέμα β'. καὶ γ'. καὶ βιβλ. β'. τίτ. γ'. κεφ. ή. καὶ κεφ. ρηζ'.

Κείμενον.

Ἡ μὲν τοι πορνεία οὐκ ἐπαινεῖται μὲν παρὰ (1) τῷ πολιτικῷ νόμῳ, οὐκ ἀπαγόρευται δέ. Ἀμέλει εἴρηται βιβλίῳ ιβ'. τίτ. έ. διατ. δ'. ὅτι τὸ διδόμενον πόρνη οὐκ ἀποδίδεται· ἐπειδὴ γὰρ ἐστὶ πόρνη, οὐκ ἐστὶν αἰσχρὸν τὸ λαβεῖν αὐτήν, εἰ καὶ αἰσχρὸν ἐστὶ τὸ εἶναι αὐτήν πόρνην. Καὶ βιβλ. λθ'. τίτ. έ. διάτ. στ'. ὅτι καὶ δι' ἄσεμνον αἰτίαν γίνεται καλῶς δωρεὰ, οἷον εἰς πόρνην, καὶ ἔρρωται. Καὶ βιβλ. μζ'. τίτ. β'. διάτ. λθ'. ὅτι ὁ ἀρπάζων ἢ κρύπτων ἀλλοτρίαν δούλην πόρνην οὔσαν, οὔτε ὡς ἀνδραποδιστῆς, οὔτε ὡς κλέπτης ἐνέχεται· οὐ γὰρ κλοπῆς, ἀλλ' ἡδονῆς χάριν τοῦτο ἐποίησεν. Εἰ γὰρ καὶ θυρίδας τις κλάσει τῆς πόρνης, καὶ εἰσελθόντες ἕτεροὶ μὴ παρ' αὐτοῦ εἰσαχθέντες κλέψουσι τὰ πράγματα αὐτῆς, οὐκ ἐνέχεται ὡς κλέπτης.

Σχόλιον.

Τὸ δ'. διάτ. τοῦ έ. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλίου ἐστὶ θέμα β'. τοῦ έ. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τὰ αὐτὰ λέγον. Τὸ ς'. διάτ. τοῦ έ. τίτ. τοῦ λθ'. βιβλ. ἐστὶ κεφ. έ. τοῦ α. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. Τὸ λθ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου ἐστὶ κεφ. λθ'. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς ἐδηλώθη· καλῶς δὲ εἶπεν, ὅτι ὁ ἀρπάζων ἀλλοτρίαν

(1) οὐχ εὔρηται δ, παρὰ ἐν Χ. Γρ.

δούλην πόρνην οὔσαν οὐκ ἐνέχεται ὡς ἀνδραποδιστῆς, ἤγουν οὐ μεταλλάσσεται, ὡς ἐν τῷ βασιλικῷ κεῖται· ὁ γὰρ ἀρπάζων δούλην μὴ οὔσαν πόρνην μεταλλάσσεται· καὶ ζῆτει τὸν μῆ. ὅλον τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου.

Κεῖμενον.

Λέγει δὲ καὶ βιβλίον λή. τίτ. ἦ. ὅτι οἱ πορνογενεῖς οὐ μόνον τῆς μητρὸς, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ μητέρα συγγενῶν κληρονομοῦσι, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν κληρονομοῦνται. Ἡ δὲ ἰλλουστρία νομίμους ἔχουσα παῖδας, καὶ πορνογενεῖς, οὐδὲν δύναται παρασχεῖν τοῖς πορνογενέσιν οὔτε ζῶσα, οὔτε τελευτῶσα, ὡς βιβλίον στ'. τοῦ κώδικος τίτ. νζ'. διατ. ε'. Ὁ δὲ ἀπὸ πορνείας οὔτε λέγεται ἔχειν πατέρα, ὡς βιβλίον α. τίτ. ε'. διατ. χγ'. Ὁ μὲν τοι παλλακιτμὸς νόμιμὸς ἐστί, κάκεινας ἔχειν δυνάμεθα παλλακὰς ἀνευ ἐγκλήματος, πρὸς ἃς οὐ πλημμελεῖται ἀθέμιτον, οἷον τὴν παλλακὴν τοῦ ἰδίου πατρὸς, ἢ πάππου, ἢ τὴν θυγατέρα τῆς ἰδίας ἀδελφῆς, ὡς βιβλίον κέ. τίτ. ζ'. καὶ βιβλίον χγ'. τίτ. β'. διατ. νέ. καὶ βιβλίον μῆ. τίτ. ε'. διατ. ιά. Παλλακεύονται δὲ αἱ ἀπελεύθεραι καὶ εὐγενεῖς ἄσημοι· ὁ γὰρ εὐγενῆ καὶ σεμνὴν παλλακευόμενος χρήζει περὶ τούτου ἐκμαρτυρίου, ἐπεὶ γαμετὴν αὐτὴν ἔχει, ἢ τοῦτο παραιτούμενος, ἀθέμιτον πρὸς αὐτὴν πλημμελεῖ, οὐ μὴν καὶ μοιχείαν, ἐπειδὴ τὸ τῆς παλλακῆς ὄνομα ἔγνωσται τοῖς νόμοις· ὅθεν εἴρηται βιβλ. στ'. τοῦ κώδικος τίτ. νζ'. διατ. ε'. ὅτι ἡ ἐλευθέρᾳ νομίμως ἐλευθέρῳ παλλακευθεῖσα τοὺς ἐκ τῆς τοιαύτης συναφείας τεχθέντας ἔξει κληρονόμους μετὰ τῶν νομίμων παίδων· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, πολλὰ περὶ τῶν ἀπὸ παλλακῶν τεκτομένων, ἤγουν νόθων καὶ φυσικῶν, ὁ νόμος ἐν τῷ κώδικι καὶ ταῖς νεαραῖς διαλαμβάνει, διδάσκων τίνες εἰσὶ, καὶ πῶς δύνανται γίνεσθαι τῷ πατρὶ γνήσιοι, καὶ πότε, καὶ πόσον δύνανται λαβεῖν τῶν τοῦ πατρὸς πραγμάτων.

Σχόλιον.

Ὁ ἡ. τίτ. τοῦ λή. βιβλ. τῶν διγέστων ἐτέθη εἰς κεφ. ς'. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μέ. βιβλ. τῶν βασιλ. καὶ φησι τὸ ζ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Αὕτη ἡ διακατοχὴ (1) πάντα καλεῖ τοὺς συγγενεῖς, εἰ καὶ τῷ πολιτικῷ οὐ καλοῦνται· ὅθεν καὶ οἱ πορνογενεῖς ἀδελφοὶ καὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὴν μητέρα τὴν συγγενικὴν βοήθειαν ἔχουσι, καὶ ἡ μήτηρ πρὸς αὐτούς. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τῆς ἐλευθερωθείσης ἐγκύου δούλης. Καὶ τὸ θ'. κεφ. Ἡ τοῦ πορνογενοῦς κληρονομία οὐκ ἀνήκει τοῖς κατὰ πατέρα συγγενέσιν, οὐ γὰρ ἔχει πατέρα· τῇ μητρὶ δὲ αὐτοῦ καὶ τοῖς ὁμομητρίοις ἀδελφοῖς δίδοται ἡ συγγενικὴ βοήθεια. Καὶ ταῦτα μὲν φασιν οἱ νόμοι διδάσκοντες διαφορὰν τῶν πορνικῶς συναπτομένων, καὶ λέγοντες τοὺς ἐκ πορνείας κληρονομεῖσθαι παρὰ τῶν μητρῶν συγγενῶν· πατέρα δὲ ἡ πατρώους συγγενεῖς μὴ ἐπιγινώσκειν αὐτούς, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ μιᾷ οὐγγίᾳ τὸν νόθον υἴον κληρονομεῖν τὸν πατέρα. Οἱ δὲ περὶ γάμων νόμοι καὶ οἱ κανόνες ἐπιγινώσκουσι καὶ τὴν πορνικὴν συγγένειαν, καὶ τοὺς πορνικῶς συναπτομένους συγγενεῖς, ὡς τοὺς ἐνόμους συγγενεῖς τῇ αἰμομιξίᾳ παραπεσόντας κολάζουσι· καὶ ἀνάγκη τοὺς εἰς τὸ ε. κεφ. κειμένους κανόνας, καὶ τὴν ριή· νεαράν τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ κειμένην ἐν τῷ τέλει τοῦ λ'. τίτ. τοῦ μέ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν. Ἡ ε. διάτ. τοῦ νζ'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. μβ'. τοῦ α. τίτ. τοῦ μέ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον· Εἴ τις ἐνδοξὸς γυνὴ υἴον ἀπὸ τῶν νομίμων γάμων ἔτεκε, καὶ ἄλλον πορνογενῆ ἔσχεν, ᾧ τινι πατὴρ ἀδελγός ἐστι, κατὰ ποῖον τρόπον τὰ πράγματα τὰ μητρῶα πρὸς αὐτούς ἔρχονται, εἴτε μόνον εἰς τοὺς νομίμους παῖδας, εἴτε καὶ εἰς τοὺς πορνογενεῖς, ἡμφιβάλλετο. Θεσπίζομεν τοίνυν, ἵνα μήτε ἐκ διαθήκης, μήτε ἐξ ἀδιαθέτου, μήτε ἀπὸ δωρεᾶς ἐν ζωῇ γενομένης, νομίμων παιδῶν ὑπόντων, τίποτε παντελῶς ἐκ τῶν ἐνδόξων μητέρων εἰς τοὺς πορνογενεῖς ἔλθῃ· ἐπειδὴ ἐν ταῖς γυναιξὶ ταῖς εὐγενέσι καὶ ἐνδόξοις, αἷς τισιν ἢ τῆς σωφροσύνης

---

(1) X. Tr. Bas. B. — ἡ διαδοχὴ Ε.

παραφυλακὴ ἐξαίρετόν τι χρέος ἐστὶ, καὶ ὀνομάζεσθαι τοὺς πορνογενεῖς πάνυ ἄδικον, πάνυ σφοδρὸν, καὶ τῶν ἡμετέρων καιρῶν ἀνάξιον κρίνομεν, καὶ τοῦτον τὸν νόμον αὐτῇ τῇ σωφροσύνῃ, ἣν διὰ παντὸς ἐπιμελητέαν κρίνομεν, ἀξίως καθιεροῦμεν. Ἐὰν δὲ παλλακὴ ἐλευθέρας τύχης ὑπάρχουσα, υἱὸν ἢ θυγατέρα ἀπὸ θεμιτῆς συνηθείας πρὸς ἄνθρωπον ἐλεύθερον γενομένης ἔτεκε, τούτους καὶ μετὰ τῶν νομίμων παίδων εἰς τὰ μητρῶα ἐλθεῖν πράγματτα, ἅτινα αὐτῇ νομίμῳ δικαίῳ καὶ ἐν ἰδίᾳ οὐσίᾳ κέκτηται, οὐδεὶς φθόνος ἐστὶ. Τὸ κγ'. διατ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ α'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. ιθ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μς'. βιβλ. λέγον· Ὁ μὲν ἐξ ἐννόμου γάμου τικτόμενος ἔπεται τῷ πατρί· ὁ δὲ πορνογέννητος, τῇ μητρὶ. Καὶ τὸ κδ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. Ὁ μὴ ἀπὸ νομίμου γάμου τικτόμενος τῇ μητρὶ ἔπεται, εἰ μὴ νόμος ἰδικὸς ἕτερόν τι ὀρίζει. Ὁ ζ'. τίτλος τοῦ κέ. βιβλ. τῶν διατάξεων οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ θ'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κή. τίτ. δ'. τὸ δὲ νέ. διατ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ ε'. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων κεῖται ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. λζ'. τὸ δὲ ιά. διατ. οὐκ ἐξελήφθη. Φησὶ δὲ τὸ θ'. θέμα τοῦ α'. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου· Ὁ γυναῖκα σεμνὴν καὶ εὐγενῆ παλλακευόμενος, καὶ μὴ ποιῶν ἐν ἐκμαρτυρίῳ τοῦτο κατὰδῆλον, ἢ γαιμετὴν αὐτὴν ἔχει, ἢ τοῦτο παραιτούμενος, ἀτέλγειαν πρὸς αὐτὴν πλημμελεῖ, οὐ μὴν καὶ μοιχείαν, δηλονότι ἐν ᾧ πόρον ἐκ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐποίησεν. Ἢ ε'. διατ. τοῦ νζ'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸ κείμενον, ἀνοθεν οὔσα ἐν κεφαλαίῳ μβ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μέ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν. Τὸ θ'. κεφ. τῆς ιθ'. Ἰουστινιανείου νεαρχος, καὶ τὸ ιγ'. κεφ. τῆς ιή. καὶ ἡ ιθ'. νεαρά, καὶ τὸ γ'. κεφ. τῆς οή. καὶ τὸ γ'. κεφ. τῆς πθ'. περὶ τῶν ἐκ νομίμων, καὶ τῶν ἐκ παλλακῶν, καὶ περὶ τῶν ἐκ νόθων γενομένων γνησίων παίδων διδάσκοντα, ἐτέθησαν εἰς τὸν α'. καὶ θ'. τίτ. τοῦ λβ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἀνάγνωθε τούτους.

Κείμενον.

Καὶ δούλας δὲ ἰδίας δυνάμεθα παλλακεύεσθαι. Εἴρηται γὰρ βιβλίῳ στ'. τίτ. δ'. διατ. δ'. ὅτι ἡ τῷ δεσπότῃ μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ παλλακευθεῖσα, μὴ ἔχοντι γαμετήν νόμιμον, ἀρπάζεται μετὰ τῶν παίδων αὐτῆς εἰς εὐγένειαν, καὶ λαμβάνει τὸ πεκούλιον, ὅπερ εἶχεν ἐν τῷ τελευτᾶν τὸν δεσπότην, πρὸς τὸ νόμιμον μέτρον· καὶ οὐκ ἔχουσι κατ' αὐτῆς πατρωνικὸν δίκαιον οἱ παῖδες, ἢ οἱ κληρονόμοι, ἢ οἱ συγγενεῖς τοῦ τελευτήσαντος. Καὶ βιβλίον ζ'. τοῦ αὐτοῦ κώδικος τίτ. ιε'. διάτ. γ'. φησὶν, ὅτι ὁ δούλην παλλακὴν μέχρι τελευτῆς ἐσχηκώς, δύναται περιῶν ὅπερ ἐθέλει ποιεῖν ἐπ' αὐτῇ, καὶ τοῖς ὡς εἰκὸς ἐξ αὐτῆς τεχθεῖσι, καὶ ἐν τελευταίᾳ βουλήσει καταλιμπάνειν ἄλλῳ, ἢ ρητῶς τῷ κληρονόμῳ· εἰ δὲ τελευτήσῃ μηδὲν εἰπὼν, ἀναρπάζονται εἰς ἐλευθερίαν καὶ οἱ ὡς εἰκὸς τεχθέντες ταύτης (1), ἐν ᾧ μὴ ἔσχεν ὁ τελευτήσας νόμιμον γαμετήν· ὁ γὰρ γεγαμημένος οὔτε ἐλευθέραν, οὔτε δούλην δύναται παλλακεύεσθαι· τὸ δὲ μοιχικὸν κινεῖται καὶ περὶ φθορᾶς παλλακῆς, ὡς βιβλίον μῆ. τίτ. ε'. διάτ. ια'. ιγ'. Παλλακὴ δὲ ἐστὶν ἡ νομίμως τινὶ συζῶσα, χωρὶς γάμου· ἡ δὲ ἥττον τιμιωτέρα παράκοιτις λέγεται, ὡς βιβλίον ν'. τίτ. ις'. διάτ. ρμδ'.

Σχόλιοι.

Τὸ δ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ θέμα δ'. τοῦ κή. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. Ἡ γ'. διάτ. τοῦ ιε'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. γ'. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ μῆ. βιβλ. λέγον οὕτως· Ἐάν τις δούλην ἔχη ἐν τῇ ἰδίᾳ συναφείᾳ μὴ ἔχων γαμετήν, καὶ μείνη μετ' αὐτῆς μέχρι τελευτῆς, εἴτε ἔχων

(1) X. 1ρ. — ταῦτα 'E. 'I. B.

παῖδας ἐξ αὐτῆς, εἴτε μὴ, καὶ μηδὲν εἶπη περὶ αὐτῆς ἐν τῇ
 ἰδίᾳ διαθήκῃ, γίνεται ἐκείνη (1) ἐλευθέρᾳ· ἀκούων δὲ ἀπὸ τοῦ
 παρόντος κανόνος, ὅτι γίνεται ἐκείνη ἐλευθέρᾳ, μὴ νομίσης ὅτι
 οἱ παῖδες αὐτῆς δουλείᾳ ὑπόκεινται, ἐλευθεροῦνται γὰρ καὶ αὐτοί,
 ὡς τὸ ἀνωτέρω (2) κεφ. τοῦ μθ'. βιβλ. φησί, καὶ οἱ τοῦ παρόν-
 τος κεφ. παράτιτλοι. Τὸ ιβ'. καὶ ιγ'. διάτ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ μθ.
 βιβλ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ ρμδ'. διάταγμα τοῦ ις'.
 τίτ. τοῦ ν'. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ κεφ. ρμδ'. τοῦ θ'. τίτ.
 τοῦ θ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Παλλακὴ ἐστὶν ἡ
 συζῶσά τινι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ νομίμου χωρὶς γάμου· ἡ δὲ
 ἥττον τιμιωτέρα φίλη λέγεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἐὰν γυνὴ λαϊκοῦ μοιχευθῇ. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν
 κ'. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ἡ'. Ἀνάγνωθι τὰ παρα-
 γεγραμμένα ἐν τῷ λβ'. κεφ. τοῦ α. τίτ. τοῦ παρόντος
 συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ φθορᾶς, καὶ γάμου χήρας, καὶ τίς λέγεται χή-
 ρα. Βασιλείου κανὼν ιη'. κδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναίκας ἀρπαζόντων, ἢ βια-
 ζομένων, ἢ φθειρόντων παρθένους, καὶ περὶ συνιστόρων
 αὐτῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξζ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν
 ιά. κέ. Συνόδου Χαλκηδόνας κανὼν κζ'. Συνόδου στ'.
 κανὼν ιβ'. Βασιλείου κανὼν κβ'. λ'. λγ'. λή. νγ'. Ἀνά-

(1) X. Tr. — ἐκείνη Ε. 'I. B. — (2) X. Tr. — τὸ ἀνωτάρον Ε. 'I. B.

γνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ τοῦ παρόντος (1) συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν παρὰ γνώμην τῶν οἰκείων γονέων ἢ δεσποτῶν γαμουσῶν. Βασιλείου κανὼν λή. μά. μβ'.

Κ ε ἰ μ ε ν ο ν .

Ἡ (2) ὑπεξουσία, ἢ ὁ ὑπεξούσιος οὐ δύνανται νομίμως γαμεῖν μὴ συναινοῦντος τοῦ ἔχοντος αὐτοὺς ὑπεξουσίους, ὡς βιβλίον ε. τοῦ κώδικος τίτ. δ'. καὶ βιβλ. κγ'. τίτ. β'. εἰμὴ γεγονυῖαν τὴν θυγατέρα κέ. ἐνιαυτῶν ὑπερέθετο ζευῆσαι τότε γὰρ ἑαυτὴν ἐλευθέρω ζευῆσαι δύναται, ὡς ἡ περὶ τῶν ἐπὶ κλήρῳ ἀχαριστιῶν (3) ριέ. νεαρά.

Σχόλιον.

Ὁ δὲ δ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφάλαιον κζ'. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· οὐ κεῖται δὲ τοιοῦτον κεφάλαιον ἐν ὄλῳ τῷ τίτ. οἷον ἐντὸς ἐγγραφῆς. Ὅτι δὲ οὐ δύναται ὑπεξούσιος, ἢ ὑπεξουσία νομίμως γαμεῖν, χωρὶς γνώμης τῶν ἔχοντων *αὐτοὺς* (4) ὑπεξουσίους, δῆλόν ἐστιν ἀπὸ κεφ. πολλῶν. Ὁ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβλ. τῶν διατ. κεῖται ἐν κεφ. α. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κή. βιβλ. καὶ φησι τὸ ε' κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Οὐ γίνεται γάμος, εἰμὴ συναινέσουσιν οἱ συναπτόμενοι, καὶ οἱ ἔχοντες αὐτοὺς ὑπεξουσίους. Ἡ ριέ. νεαρά κεῖται εἰς τὸν ἡ. τίτ. τοῦ λέ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὸ ιβ'. ταύτης κεφ. ταῦτα· Εἴ τινας ἐκ τῶν εἰρημένων γονέων βουλομένῳ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ ἢ ἐγγόνῃ ἄνδρα δοῦναι, καὶ προῖκα κα-

(1) X. Τρ. 'Ε. — τούτου συντάγματος 'Ι. Β. — (2) X. Τρ. 'Ε. — ἄνευ τοῦ, ἢ 'Ι. Β. — (3) X. Τρ. Ἐ. — ἡ περὶ τῶν ἐν κλήρῳ ἀχαριστιῶν 'Ι. Β. — (4) X. Τρ. — εὐχ εὔρεται τὸ, αὐτοῖς ἐν ε. 'Ι. Β.

τὰ τὴν δύναμιν τῆς ἰδίας περιουσίας ὑπὲρ αὐτῆς παράσχειν, ἐκείνη μὴ συναινέσῃ, ἀλλ' αἰσχρὸν βίον ἐπιλέξῃται· εἰδὲ καὶ μέχρι τοῦ κέ. (1) ἐνιαυτοῦ ἡλικίας ἢ θυγάτηρ γένηται, καὶ οἱ γονεῖς ὑπέρθωνται ταύτην ἀνδρὶ συνάψαι, καὶ ἴσως ἐκ τούτων συμβαίῃ εἰς τὸ ἐαυτῆς σῶμα ἀμαρτῆσαι, τοῦτο εἰς ἀχαριστίαν τῇ θυγατρὶ λογιζέσθαι οὐ βουλόμεθα· ἐπειδὴ οὐ τῇ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τῇ τῶν γονέων αἰτίᾳ τοῦτο γινώσκεται πλημμελήσασα (2). Καὶ ταῦτα μὲν ἢ ἐν τοῖς βασιλικοῖς καταστρωθεῖσα νεαρά. Σὺ δὲ πρόσχες, ὅτι τὸ δύνασθαι τὴν θυγατέρα μετὰ τὸν κέ. χρόνον ἐαυτὴν ἐλευθέρῳ συζευξαι νόμῳ γάμου παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς αὐτῆς οὐ προσελήφθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐνεργεῖ. Σημείωσαι (3) τὰ ἐν τῷ παρόντι θ'. κεφαλαίῳ γραφέντα περὶ ὑπεξουσίων θυγατέρων. Ἐπειδὴ δὲ τινες εἶπον ὅτι πορνεύσασα μὲν ἢ θυγάτηρ μετὰ τὸν κέ. ἐνιαυτὸν οὐκ ἀποκληρωθήσεται κατὰ τὸ ἱβ'. κεφ. τοῦ ἡ. τίτ. τοῦ λέ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, ὅπερ καὶ κατεστρώθη ἐνταῦθα· γαμηθεῖσα δὲ ἀποκληρωθήσεται διὰ τὸ μὴ καταστρωθῆναι εἰς τὰ βασιλικά τὸ δύνασθαι τὴν θυγατέρα μετὰ τὸν κέ. χρόνον ἐαυτὴν συζευξαι ἀνδρὶ κατὰ νόμον γάμου παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς αὐτῆς, λέγω, ὅτι ἐπεὶ ἢ αὐτὴ Ἰουστινιάνειος νεαρά ἢ τὰς αἰτίας ἀπαριθμουμένη, δι' αὐτῆς δύνανται οἱ γονεῖς παῖδας ἀποκληροῦν, διορίζεται ἀποκληροῦσθαι τὸν υἱὸν παρὰ τοῦ πατρὸς μετὰ μίμων ἢ κυνηγῶν συναναστρεφόμενον, ὀφείλομεν λέγειν καὶ τὴν πόρνην καὶ τὸν γάμον ποτὲ μὲν συγγνωστόον εἶναι, ποτὲ δὲ ἀσύγνωστον. Εἰ μὲν γὰρ ἢ θυγάτηρ κατὰ νόμον γάμου συζευχθῆ, εἴτε πρὸ τῆς τελείας ἡλικίας αὐτῆς, εἴτε μετὰ ταῦτα μετ' (4) ἀνδρὸς ἀνεπιψόγου, ὥστε μὴ τραχέως διὰ τοῦ γάμου ὑβρισθῆναι τὸν πατέρα, ὁ μὲν γάμος λυθήσεται ἐκ προσελεύσεως τοῦ πατρὸς, ὡς ἀνυπόστατος· ἢ δὲ θυγάτηρ οὐκ ἀποκληρωθήσεται, ὅπερ δὴ γενήσεται, καὶ ἐὰν ὁμοίως πορνεύσῃ· εἰ δὲ τραχεῖαν ὑβρίν ἐπαγάγῃ τῷ πατρὶ, εἴτε γαμουμένη, εἴτε πορνεύουσα, (5) ἀποκληρωθήσεται. Τὸ αὐτὸ δὲ γε-

(1) X. Τρ. 'Ε. — κ'. Β. — (2) X. Τρ. 'Ε. — πλη μμελησάσα Β. — (3) ἀπασα ἢ παροῦσα Σημείωσις οὐχ εἴρηται ἐν 'Ε. καὶ 'Ι. — (4) X. Τρ. — οὐχ εἴρηται ἢ μετὰ ἐν Β. — (5) X. Τρ. — πορνεύουσα Β.

νήσται καὶ ἐπὶ υἱοῦ. Τὰ δὲ τῆς πορνείας μετὰ διακρίσεως συζητηθήσεται· ἄλλη γὰρ ἐστὶν ἡ πολυχρόνιος, καὶ ἕτερα ἡ πρόσκαιρος.

— o o o —

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν πορνεουσῶν, καὶ ἀναιρουσῶν τὰ τικτόμενα, ἢ ποιουσῶν φθόρια. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν κá. Συνόδου στ'. κανῶν ιá. Βασιλείου κανῶν β'. ἢ. νβ'.

Κεῖμενον.

Εἴρηται βιβλίῳ μζ'. τίτ. ιá. διατ. δ'. ὅτι ἡ ἐπίτηδες ἐκτρώσασα προσκαίρως ἐξορίζεται τὸ αὐτὸ καὶ βιβλίον μή. τίτ. ἢ. διάτ. ἢ. Ἐν δὲ τῇ λθ'. διατάξει τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. φησὶν, ὅτι ἡ ἐπὶ χρήμασιν ἐκτρώσασα κεφαλικῶς τιμωρεῖται· ἢ δὲ μετὰ διαζύγιον πρὸς μῖσος τοῦ ἀνδρὸς τοῦτο ποιήσασα προσκαίρως ἐξορίζεται. Καὶ διάτ. λή. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ὁ πόμψ δεδωκῶς πρὸς ἀμβλωθρίδιον, εὐτελής μὲν ὢν μεταλλίζεται, τίμιος δὲ ἐξορίζεται μετὰ μερικῆς δημεύσεως· ἐσχάτη δὲ τιμωρία ἐπάγεται, ἐάν τις ἀπέθανεν ἐκ τούτου· ταῦτα γὰν χωρὶς δόλου τὸ ἀμβλωθρίδιον (1) δέδωκε.

Σχόλιον.

Τὸ δ'. διάτ. τοῦ ιá. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. δ'. τοῦ κβ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον ὡς εἰς τὸ κεῖμενον ἐγράφη. Τὸ ἢ. διάτ. τοῦ ἢ. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. εἶκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ λθ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. λθ'. τοῦ να. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλ. καὶ διορίζεται ὅσα ἐδηλώθησαν εἰς τὸ κεῖμενον. Τὸ δὲ λή. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. ἐστὶ θέμα ς'. τοῦ λή.

---

(1) X. T2. -- τὸ πόμψ Ε. J. B.

κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. *τῶν βασιλικῶν' (1) τὰ παρὰ τοῦ πατριάρχου συνοψισθέντα διεξιόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῶν βδελυσομένων τὸν γάμον, καὶ κρέα, καὶ οἶνον. Ἀποστόλων κανὼν νά. Συνόδου Γάγγρας κανὼν α'. β'. δ'. θ'. Βασιλείου κανὼν κή. πέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ λαϊκῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων. Ἀποστόλων κανὼν κβ'. κδ'. Συνόδου Νικαίας κανὼν α'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Περὶ λαϊκῶν ἐσθιόντων εἰδωλόθουτα, ἢ κρέα ἐν αἵματι, ἢ πνικτὰ, ἢ θηριάλωτα, ἢ θνησιμαῖα. Ἀποστόλων κανὼν ξγ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν γ'. Συνόδου Γάγγρας κανὼν β'. Συνόδου στ'. κανὼν ξζ'. Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς περὶ τῶν τὰ εἰδωλόθουτα φαγόντων κανὼν α'. Βασιλείου κανὼν πά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ λαϊκοῦ (2) ὑβρίζοντος βασιλέα. Ἀποστόλων κανὼν πδ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λς'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

---

(1) X. Τρ. — εὐχ. εὔρεται ἐν I. Β. — (2) X. Τρ. — περὶ λαοῦ 'Ε. 'I. Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ ὀρθοδόξων λαμβανόντων εὐλογίας ἀπὸ αἰρετικῶν, ἢ Ἰουδαίων, ἢ συνεορταζόντων, ἢ συννηστευόντων Ἰουδαίοις· καὶ ὅτι οὐ δεῖ τῷ σαββάτῳ σχολάζειν, ἀλλὰ κατὰ τὸ δυνατόν τῇ κυριακῇ. Καὶ περὶ τῶν εὐχομένων ἐν μοναστηρίῳ, ἢ ἐκκλησίαις αἰρετικῶν. Ἀποστόλων κανῶν ξέ. δ. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν θ'. κθ'. λβ'. λδ'. λζ'. λή. λθ'. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ξ'. λή. λθ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ ιέ. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ δ'. κεφ. τοῦ ζ'. τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων μὴ εἶναι τοὺς κληρικούς τῶν μοναστηρίων, καὶ πτωχείων, καὶ μαρτυρίων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν *ἐν ταῖς πόλεσιν* (1) ἐπισκόπων. Συνόδου Χαλκηδόνος κανῶν ή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ λαϊκῶν προστιθεμένων τοῖς ἀφορίζομένοις, ἢ ἀποσχίζουσι πρεσβυτέροις, καὶ χωρὶς τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν θυσιαστήρια πηγνυμένοις (2). Ἀποστόλων κανῶν λά. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ ἐπιόρκων, καὶ ἐν ποίοις δεῖ τοὺς ὁμνύοντας μὴ εὐορκεῖν. Βασιλείου κανῶν ι. ιζ'. κθ'. ξδ'. πβ'.

(1) Σ. Γρ.—οὗ καὶ τα: ἐν 'Ε, 'Ι. Β. — (2) Σ. 'Ρ.—πηγνυόντων Χ, Γρ, 'Ε, 'Ι. Β.

Κεῖμενον.

Περὶ ἐπιόρκων εἴρηται βιβλ. ιβ'. τίτ. β'. καὶ βιβλίῳ δ'. τοῦ κώδικος τίτ. α'. Καὶ ὁ μὲν γενικὸς λόγος βούλεται μὴ ζητεῖσθαι *περὶ*(1) ἐπιορκίας. Εἰσὶ δέ τινες ἐξαιρέσεις· εἴρηται γὰρ βιβλ. ιβ'. τίτ. β'. διατ. λά. ὅτι ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις εἴωθεν ὁ δικαστὴς ἐπιφέρειν ὄρκον, καὶ οὕτω ψηφίζεσθαι· ἐὰν οὖν ὁ οὕτω καταδικασθεὶς εὐρηκέναι μετὰ ταῦτα δικαιώματα λέγῃ, καὶ μόνοις αὐτοῖς θέλῃ χρήσασθαι, ἀνωθεν κινεῖ· εἰ δὲ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ἐπάγει τὸν ὄρκον, οὐκ ἀναψηλαφᾶται ἢ ὑπόθεσις.

Σχόλιον.

Ὁ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλίου τῶν δικτάξεων, διδάσκων περὶ ὄρκου ὁμοτέου, εἴτε προαιρετικοῦ, τούτέστιν ἐπακτοῦ, εἴτε ἀναγκαίου, εἴτε δικαστικοῦ, κεῖται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶ τὸ δ'. θέμα τοῦ γ'. κεφ. Καὶ γυνὴ ὀμνύουσα ἐγκυμονεῖν πέμπεται εἰς νομὴν, καὶ οὐκ ἐνάγεται μετὰ τὸν ὄρκον, ὡς κατὰ συκοφαντίαν εἰς νομὴν πεμφθεῖσα, καὶ οὐχ ὑπομένει βίαν ἐπὶ τῇ νομῇ. Εἰ δὲ ὁ ἀντίδικος ὀμῶσει μὴ ἐγκυμονεῖν αὐτὴν, οὐ πέμπεται· πρόκριμα δὲ διὰ τῶν τοιούτων ὄρκων οὐ γίνεται τῇ ζητήσῃ τοῦ τοκετοῦ· ὁ γὰρ ἐτέρου ὄρκος ἄλλον οὐκ ὠφελεῖ, οὔτε βλάπτει. Καὶ ὁ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. μγ'. τοῦ αὐτοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν καὶ φησὶν· Ἡ δίκη ὄρκου κατὰ συναίνεσιν ἐκαστέρου μέρους, ἢ τοῦ ἀντιδίκου ἐπιφέροντος, ἐπενεχθέντος καὶ παρασχεθέντος ἢ συγχωρηθέντος τμηθεῖσα, οὐδὲ τῷ προσχήματι τῆς ἐπιορκίας ἀναζητεῖσθαι δύναται, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς τοῦτο νόμῳ ὑπεξαιρεῖται. Τὸ λά. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλ. τῶν διγέστων ἐστὶ κεφ. λά. τοῦ αὐτοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν καὶ φησὶν ὅσα εἰς τὸ κεῖμενον συνωψίσθησαν.

(1) Σ. Ρ. — ἢ περὶ οὗ κεῖται ἐν Χ. Τρ. 'Ε. 'Ι. Β.

Κεϊμενον.

Ἔστι δὲ εὐρεῖν βιβλίῳ δ'. τοῦ κώδικος τίτ. α. διατ. ιγ'. καὶ ὄρκον ὁμοθέντα ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ ἀντιδίκου ἀναψηλαφώμενον· φησὶ γὰρ ὅτι ἐὰν ὁ ληγάτον ἀπαιτῶν, τῆς διαθήκης μὴ φαινομένης, ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ κληρονόμου ὁμότης κεχρεωστῆσθαι, καὶ λάβῃ, μετὰ ταῦτα δὲ εὐρεθῇ μὴ κεχρεωστημένος, *ἢ κεχρεωσῆμένος μὲν* (1) μὴ ὀφείλων δὲ τὸ πᾶν λαβεῖν διὰ τὸν φαλκίδιον, ἀναδίδωσιν.

Σχόλιον.

Ἐμνήσθημεν *ὑπισθεν* (2) νόμου διδάσκοντος μὴ ἀναψηλαφᾶσθαι τὸν δοθέντα ὄρκον· ἔτι ἐμνήσθημεν καὶ ἑτέρου νόμου, ἦτοι τοῦ λά. διατ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. τοῦ διδάσκοντος ἀναψηλαφᾶσθαι (3) τὸν δοθέντα ὄρκον. Διορίζονται δὲ καὶ κανόνες τοῦ ἁγίου Βασιλείου διάφοροι κολάζεσθαι μεγάλως τοὺς ἐπιόρκους. Ζητητέον *γούν* (4) πότε ἀναψηλαφᾶται ὁ δοθείς ὄρκος, ὥστε καὶ χώραν ἔχειν τὰ κανονικὰ ἐπιτίμια κατὰ τῶν ἐπιορκούντων, καὶ πότε οὐ. Φιχμὲν τοίνυν ὡς κυρίως ὄρκοι τέσσαρες εἰσιν, ὁ βουλευματῆριος, ἦτοι ὁ κατὰ θέλησιν τῶν μερῶν ἐξωθεν τοῦ δικαστηρίου διδόμενος· ὁ νεκεσσάριος, ὁ ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ ἐνάγοντος καὶ ἀποφάσεως τοῦ δικαστοῦ διδόμενος· ὁ ἰουδικάλιος, ὁ ἀπὸ κρίσεως δικαστικῆς καὶ μὴ θελοντων (5) τῶν δικαζομένων τὴν ἀμφιβολίαν τέμνων· καὶ ὁ ἰνλίτεμ, ἦτοι ὁ ἔνδικος, ὁ παριστῶν τὴν τοῦ ἐπιδίκου πράγμαστος ἀποτίμησιν εἰς ῥητὴν ποσότητα, ὅτε κατὰ δόλον ἢ ἀπειθειαν τοῦ ἐναχομένου τὸ τοιοῦτον πρᾶγμα μὴ δίδοται· ἔστι καὶ ὁ περὶ καλουμνίας, ἦτοι ὁ συκοφαντικός. Καὶ ὁ μὲν βουλευματῆριος οὐδέποτε ἀναψηλαφᾶται· ὁ δὲ νεκεσσάριος ἀναψηλαφᾶται ἐπὶ ἐνός καὶ μόνου θέματος, ἦτοι τοῦ τελευταίου κεφ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου. Κἂν γὰρ ὁ Κωδίδης καὶ ὁ Στέφανος

(1) Σ. Ἰ. Ρ. — οὐ καίτοι ἐν Σ. Τρ. Ἐ. Ἰ. Β. — (2) Σ. Τρ. — ἐπεὶ δὲ ἐμνήσθημεν νόμου Ἐ. Ἰ. Β. — (3) Σ. Τρ. Ἐ. — οὐκ ἀναψηλαφᾶσθαι Ἰ. Β. — (4) Σ. Τρ. — ὡς εὐρηται ὁ γούν ἐν Ἐ. Ἰ. Β. — (5) πολλάκις Ἐ. Ἰ. Β.

ἐρμηνεύοντες τὸ λά. κεφ. τοῦ πέμπτου τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. φα-
 σι μόνον τὸν βουλευτάριον μὴ ἀναψηλαφᾶσθαι, τὸν δὲ νεκεσ-
 σάριον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναψηλαφᾶσθαι· ἀλλὰ σὺ τῇ τοιαύτῃ
 ἐρμηνείᾳ μὴ προσχῆς πρὸς τὰ δίγεστα γεγραμμένη· τὸ γὰρ
 μγ'. κεφ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. διάταγμα ὃν α. τοῦ α. τίτ.
 τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ λέγον οὕτω· Δίκη ὄρκου κατὰ
 συναίνεσιν ἐκατέρου μέρους, ἢ τοῦ διαδίκου ἐπιφέροντος ἐπενε-
 γθέντος, καὶ παρασχεθέντος, ἢ συγχωρηθέντος τμηθεῖσα, οὐδὲ
 τῷ προσχίματι τῆς ἐπιορκίας ἀναζητεῖσθαι δύναται, εἰμὴ ἄρα
 ἰδικῶς τοῦτο τῷ νόμῳ ὑπεξαίρεται, ἀνεῖλε τὴν ἐρμηνείαν τοῦ
 Κωσίδου καὶ τοῦ Στεφάνου πρὸς τὰ δίγεστα συγγραφεῖσαν.
 Οἱ μέντοι λοιποὶ ὄρκοι ἀναψηλαφῶνται, κινῶν εὐρισκομένων
 δικαιομάτων, καθὼς τοῦτό φησι τὸ διαληφθὲν λά. κεφ. Τούτων
 γοῦν οὕτως ἐχόντων, μὴ εἴπῃς πάντα ὄρκον ἀναψηλαφᾶσθαι,
 ὥστε τοὺς ἴσως εὐρισκομένους ἐπιόρκους κολάζεσθαι διὰ κανο-
 νικῶν ἐπιτιμιῶν· ἀλλ' εἰπέ κατὰ τὴν τῶν νόμων περίληψιν
 ἐκείνους ὡς ἐπιόρκους τιμωρεῖσθαι δι' ἐπιτιμιῶν, τοὺς κατα-
 κεκριμένους (1) ἀπὸ ἀναψηλαφήσεως ὄρκου. Οὕτω συμβίβασον
 τοὺς κανόνας, ὅτι καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐπὶ μὲν τοῖς κατὰ συ-
 ναίνεσιν διδομένοις ὄρκοις οὐ τρακταίζει τὰ τῆς ἐπιορκίας,
 ἀλλὰ διορίζεται ἔχειν τοὺς ὁμωμοκότας τὸ θεῖον τιμωρόν· ἐπὶ
 δὲ τοῖς λοιποῖς ζήτησιν ποιεῖται ἐπιορκίας, καὶ ἐπιτίμια δί-
 δωσιν. Ἰπέξελέ μοι τοὺς παρά τινων γινομένους ὄρκους διὰ
 μικροψυχίαν, μήτε ἐξ ἐπαγωγῆς ἀντιδίκου, μήτε ἐξ ἀνάγκης
 δικαστικῆς, ὡς ὅταν τις ὁμόσῃ μὴ φαγεῖν κρέα, ἢ ἐν Ἱε-
 ροσολύμοις ἀπελθεῖν, ἢ ἕτερόν τι ποιῆσαι ἀγαθόν, καὶ μὴ
 ποιῆσθαι τοῦτο. Ἐσαύτως καὶ ὅταν τις ἐξομώσῃται τόδε τι ποιῆσαι
 κακόν, καὶ ἀθετήσῃ αὐτό· τῆνικαῦτα γὰρ οὐ κολασθήσεται
 μὲν ὡς ἐπιόρκος, ἄλλως δὲ πῶς παρά τοῦ κατὰ χώραν ἐπι-
 σκόπου ἰατρευθήσεται. Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ.
 τοῦ κώδικός ἐστι τελευταῖον κεφ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ.
 τῶν βασιλικῶν, καὶ ἐδηλώθησαν τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ προλα-
 βὸν σχόλιον. (2).

(1) κατακρινομένους X, Tr. — (2) δπισθαι X, Tr.

Κεῖμενον.

Ἡ δὲ περὶ τῆς καθαρότητος τῶν ὀρκων τῶν δικῶν διαλαμβάνουσα ρκδ'. νεαρά δίδωσιν ἄδειαν ἐντὸς δ' μηνῶν ἀναψηλαφᾶσθαι, ἤγουν ἐλέγχεσθαι τὸ ψεῦδος τοῦ ὁμόσαντος. Εἴρηται δὲ καὶ βιβλ. ιβ'. τίτ. β'. διατ. ιγ'. ὅτι ὁ ἐπὶ χρήμασι κατὰ τοῦ βασιλέως ὁμόσας, καὶ ἐπιорκήσας τυχόν, ὅτι οὐ χρεωστεῖ, ἢ ὅτι χρεωσθεῖται, ἢ ὅτι (1) δίδωσιν εἴσω προθεσμίας, ῥοπαλίζεται. Ἐν δὲ τῷ β'. βιβλίῳ τοῦ κώδικος τίτ. δ'. διατ. μά. φησὶν, ὅτι ὁ τέλειος τὴν κατὰ τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ βασιλέως ἐνωμότως χωρὶς ἀνάγκης γενομένην παρ' αὐτοῦ διάλυσιν παραβαίνων, ἐν τῷ προσιέναι βασιλεῖ ἢ ἀρχουσιν, ἢ μὴ ποιεῖν τὰ δόξαντα, ἀτιμοῦται, καὶ τῆς ἀγωγῆς ἐκπίπτει, καὶ ὧν ἔμελλεν ἐκ τῆς διαλύσεως κερδαίνειν, καὶ δίδωσι τὴν ὀρισθεῖσαν ποινήν, καὶ πάντα λαμβάνουσιν οἱ ἐμμένοντες. Καὶ διάτ. μβ'. ὅτι ἐὰν ἀπὸ πλαστῶν δικαιωμάτων πάκτον ἢ διάλυσις γένηται, καὶ ὄρκον ἔχη προσκείμενον, ἀνατρέπεται, κἂν χρηματικῶς ἐζητήθῃ *τὸ* (2) πλαστὸν, εἰ μὴ καὶ ἐπ' αὐτῷ γέγονε διάλυσις.

Σχόλιον.

Ἡ ρκδ'. Ἰουστινιάνειος νεαρά κεῖται ἐν βιβλίῳ ζ'. *τῶν βασιλικῶν* τίτ. δ'. κεφ. ς'. καταστρωθέντι εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ιε. κανόνος τῆς ἐν Καθαργένη συνόδου· καὶ ἀνάγνωθι καὶ τοῦτο περὶ ἰουδικαλίου ὄρκου διαλαμβάνον, κἀντεῦθεν ἀναψηλαφωμένου. Τὸ ιγ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα τελευταῖον τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ ε. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Ἡ μά. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ β'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. νη. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ια. βιβλ. λέγον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Πλὴν καὶ τὸν τοιοῦτον ὄρκον ἰουδικαλίον εἶπε (3)· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐξ

(1) Σ. 'Ρ. Βασιλ. — οὐ δίδωσι Χ. Τρ. Ε. 'Ι. Β. — (2) Χ. Τρ. — πλαστὸν 'Ε. 'Ι. Β. — (3) Χ. Τρ — εἰπὶ 'Ε. 'Ι. Β.

ἀθετήσεως αὐτοῦ σὺν τῇ ζημίᾳ καὶ ἀτιμία ἐπακολουθεῖ. Ἡ μβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. καὶ τίτ. ἐστὶ κεφ. νθ'. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιά. βιβλ. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη.

Κεῖμενον.

Καὶ βιβλ. δ'. τοῦ κώδικος τίτ. α'. διάτ. β'. ὅτι εἰ καὶ κατὰ τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως κατὰ θερμότητά τις ὁμόσας ἐπιорκήσει, οὐ βασανίζεται, οὔτε καθοσιώσει ὑπόκειται. Καὶ βιβλ. θ'. τοῦ κώδικος τίτ. ή. διάτ. β'. ὅτι ὁ διὰ παντός ὀργίζεσθαι τῷ οικείῳ δούλῳ ὁμόσας οὐχ ὑπόκειται καθοσιώσει παυσάμενος τῆς ὀργῆς. Λέγει δὲ καὶ βιβλ. β'. τίτ. ιδ'. διάτ. ζ'. ὅτι παρὰ τὰ κοινὰ νόμιμα παχτεύειν *ἢ ληγατεύειν* (1) οὐκ ἔξεστι· καὶ ἐάν τις ἐπὶ τούτοις ὁμόση μὴ ἐνάγειν, οὐκ ἔρρωται. Ἡ δὲ περὶ τῶν σκηνηκῶν νά. νεαρά φησιν, ὅτι αἱ σκηνηκαί, κἂν ὁμόσωσιν ὡς οὐκ ἀποστήσονται τῆς πορνείας, ἀναχωροῦσι μὴ φοβούμεναι τὴν ἐκ τῆς ἐπιорκίας (2) ποινήν· καὶ κανονικῶς προστίθησιν, ὅτι ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς οὐ δεῖ τὸν ὄρκον φυλάττειν.

Σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. μδ'. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλ. τῶν βασιλ. οὕτως ἔχον· Οὐδεὶς κατὰ Θεοῦ ὁμόσας κινδυνεύει· ἱκανὸς γὰρ ὁ ὄρκος ἔχει τιμωρὸν τὸ θεῖον, εἰ γέγονε κατὰ Θεοῦ. Εἰ δὲ κατὰ βασιλέως κατὰ τινα θερμότητα ὡμοσέ τις συγχωρεῖται. Ὅρα (3) οὖν ὅτι κἂν τὸ κεφ. διελάμβανε πρότερον τὸν κατὰ θερμότητα ὁμόσαντα κατὰ βασιλέως, ἦτοι εἰς ὄνομα βασιλέως, μὴ ὑποκεῖσθαι καθοσιώσει (4), ἀλλ' ὁ τὰ βασιλικά ἐκθέμενος τελείως συγχωρεῖσθαι τοῦτον εἶπε· τὸν δέ γε μὴ διὰ θερμότητα ἐπιорκήσαντα λέγει ῥοπαλίζεσθαι κατὰ τὸ τελευταῖον θέμα τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ

(1) X. Tr. Σ. 'P.—(2) Σ. 'P.—τὴν ἐκ τῆς πορνείας X. Tr. 'E 'H. — (3) X. Tr. — ἄρα οὖν E. 'I. B. — (4) τὸ X. Tr. προσθέτει, μηδὲ βαπτίζεσθαι, ἴσως ἀντιμὴδὲ βασανίζεσθαι.

τίτ. καὶ βιβλίου οὕτως ἔχον· Ὁ ἐπὶ χρῆμασι κατὰ βασιλέως ὁμόσας καὶ ἐπιορκήσας ὅτι οὐ χρεωστῆται, ἢ χρεωστῆται, ἢ ὅτι δίδωσιν εἰσω προθεσμίας, ῥοπαλίζεται. Τὰ δὲ περὶ τοῦ ἔχειν τὸν ἐπιορκον τιμωρὸν τὸ θεῖον γραφέντα εἰς τὸ ῥηθὲν μδ'. κεφ. ἐρμῆνευσον κατὰ τὸ ὀπισθεν γραφὲν παρ' ἡμῶν μέγα σχολίον, καὶ εἶπε, ὅτι ὁ τοιοῦτος ὄρκος βουλουματάριος ἦν ἢ νεκεσσάριος· ὁ γὰρ *ἀπό* (1) μὴ τοιοῦτου ὄρκου ἐπιορκήσας μεγάλως κολάζεται· καὶ ζήτησε τὸν πά. κανόνα τοῦ μεγάλου (2) Βασιλείου, καὶ τὸ τελευταῖον κεφ. τοῦ λή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ τὸ δ'. κεφ. τοῦ λ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, καὶ ἐρμῆνευσον καθὼς εἶπομεν καὶ εἰς τὸ ῥηθὲν σχολίον, ἄλλως καὶ ἄλλως κολάζεσθαι τοὺς διὰ θερμότητα ἐπιορκήσαντας καὶ τοὺς μὴ τοιοῦτους. Ἡ β'. διατ. τοῦ ή. τίτ. τοῦ θ'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφάλ. ιε'. τοῦ λς'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. Εἶπε οὖν καὶ περὶ τούτου ὅτι εἰ μὲν κατὰ θερμότητα ὤμοσεν οὐχ ὑπόκειται, εἰ δὲ μὴ, ὑπόκειται, ὡς ἄνωθεν εἴρηται. Τὸ ζ'. διατ. τοῦ ιδ'. τίτ. τοῦ β'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ θέμα ιγ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ιά. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη· εἶπε τοίνυν ἀπὸ τοιοῦτου ὄρκου μηδένα κολάζεσθαι ὡς ἐπιορκον, διὰ τὸ προφανῶς εἶναι τοῦτον παράνομον καὶ ἀνυπόστατον, καὶ ὡς μηδὲ γενόμενον λογίζεσθαι. Ἡ νά. νεαρά τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς τίτ. λή. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, κωλύουσα πάσαν πορνοδοσκίαν· ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ τίτ. ἐστὶ κεφ. οὕτως ἔχον· Ἡ ἐπὶ σκηνῆς σῦσα γυνή, κὰν ὁμόση καὶ ἐγγύας δῶση μὴ ἀναχωρεῖν τῆς πορνείας, ἀκινδύνως ἀφίσταται, καὶ εἰ ἀπαιτήσῃ τις τὰς τοιαύτας ἐγγύας, ὑπόκειται τῷ τῆς ἐπιορκίας ἐγκλήματι, καὶ προστιμοῦται ἑ. λιτρῶν χρυσοῦ. Σημείωσαι οὖν τὸ κεφ. διδάσκον τὴν μὲν ἐπιορκήσασαν μὴ τιμωρεῖσθαι, τὸν δὲ τιμωροῦντα αὐτὴν διὰ τὴν ἐπιορκίαν, ὡς ἐπιορκον τιμωρεῖσθαι· ἕπερ ἐστὶ καινόν. Ἔτι σημείωσαι ὅτι ἐγκλημά ἐστὶν ἡ ἐπιορκία, καὶ οἶομαι τὸ δεπεκουλάτους.

---

(1) X. Tr. — (2) X. Tr. — τοῦ ἁγίου Ε. Γ. Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τῶν ὀμνυόντων ὄρκους ἐλληνικούς. Συνόδου ἑκ-
της κανῶν ιδ'. Βασιλείου κανῶν πά.

Κείμενον.

Ἐν τῷ ε. διατάγματι τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλίου
φησὶν, ὅτι καλῶς ἐπιφέρω σοι κατὰ τῆς σωτηρίας σου
ὀμόσαι· πᾶς γὰρ θεμιτὸς ὄρκος ἐξ ἐπαγωγῆς ὁμοθεῖς
φυλάττεται καὶ ὃν τις ὀμόσει (1) κατὰ τὴν ἰδίαν θρη-
σκείαν· ὁ δὲ κατ' ἀδοκίμου θρησκείας ὁμοθεῖς ὄρκος οὐ
φυλάττεται.

Σχόλιον.

Τὸ ε. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ κε-
φάλαιον ε. ιά. καὶ γ'. τοῦ ε. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν,
τὰ κῦτὰ λέγον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαι-
δῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ μάντεων, καὶ
περιάπτων. Ἀποστόλων κανῶν ξβ'. Συνόδου Νικαίας
κανῶν ιά. ιβ'. Συνόδου Ἀγκύρας κανῶν γ'. δ'. ε. στ'. ή.
θ'. ιβ'. κδ'. Συνόδου Λαοδικείας κανῶν λς'. Συνόδου Καρ-
θαγένης κανῶν μέ. Συνόδου στ'. κανῶν ξά. ξέ. Πέτρου
Ἀλεξανδρείας κανῶν ά. β'. γ'. δ'. ε. στ'. ζ'. ή. θ'. ι. ιά. ιβ'.
γ'. ιδ'. Βασιλείου κανῶν ζ'. ή. μδ'. ξέ. ξς'. οβ'. ογ'. πά.
πγ'. Γρηγορίου Νύσσης κανῶν ά. β'. Ἀνάγνωθι τὰ πα-
ραγραφέντα ἐν τῷ κέ. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος
συντάγματος.

(1) X. Tr. καὶ S. P. — ου, ἔρχεται τὸ ὀμόσει ἐν 'E. 'I. B.

(TOM. A')

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ σκηنيκων, καὶ μίμων, καὶ τῶν ὁμοίων μετανοσύντων. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν μέ. ξγ'. Συνόδου στ'. κανῶν νά.

Κεῖμενον.

Ἡ λγ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ἡ κγ'. καὶ κθ'. (1) τοῦ δ'. τίτ. τοῦ ε. βιβλ. καὶ ἡ λβ'. καὶ ἡ μς'. μεγάλας ποινὰς ἐπιφέρουσι τοῖς πορνοβοσκοῖς, καὶ τοῖς ἀναγκάζουσι δούλας ἢ ἐλευθέρους συνεῖναι μίμοις, ἢ θεάτροις προίστασθαι, καὶ διδῶσιν ἄδειαν αὐταῖς ἀναχωρεῖν, καὶ μετὰ προικῶν (2) ζεύγνυσθαι καὶ ἀξιωματικοῖς εἰ δυνηθεῖεν, καὶ τῆς ἀτιμίας ἀπαλλάττεσθαι. Περὶ δὲ σκηνηκῶν, καὶ θεωρείων, καὶ πορνοβοσκῶν, ἰδικός ἐστι τίτ. ὁ μά. τοῦ ιά. βιβλίου τοῦ κώδικος. Σκηνη δὲ ἐστίν, ἔνθα τις ἴσταται, ἢ κινεῖται, σκηνηκὴν ἐπιδεικνύμενος τέχνην, εἴτε ἐν δημοσίῳ, ἢ ἰδιωτικῷ τόπῳ, ἢ ἀγρῷ, ἔνθα μὲν τοὶ οἱ ἄνθρωποι χύδην διὰ θέαν εἰσίασιν· ἀτιμοὶ δὲ εἰσι πάντες οἱ διὰ πόρον εἰς ἀγῶνα κατιόντες, καὶ οἱ διὰ φιλοτιμίαν ἐπὶ σκηνης προϊόντες. Ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς παιγνικὴν τέχνην, καὶ μὴ ἐπιδειξάμενος, οὐκ ἀτιμοῦται· καὶ ὁ ἑαυτὸν μισθώσας εἰς τὸ θηριομαχεῖν, εἰ μὴ τὸ θηρίον τυχὸν λέων ᾗν, ἢ ἄλλο τι, καὶ ἡμερον γέγονεν· οὐ μὲν ὁ ἄνευ μισθοῦ θηριομαχήσας, εἰ μὴ λαβεῖν ἐν τῷ κυνηγίῳ φιλοτιμίαν ἠνέσχετο. Ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν, καὶ μὴ θηριομαχήσῃ, ἀτιμοῦται· οὐ μὲν ὁ μισθὸν λαμβάνων ἐπὶ τῷ καταπολεμῆσαι θηρίον ἔξωθεν κυνηγίου τὴν ἐπαρχίαν βλάπτον. Οὐκ ἐστὶ δὲ παιγνικὴ τέχνη, οὔτε ἀτιμοποιὸς ἢ τῶν ἀθλητῶν, καὶ τῶν λεγόντων ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις τὰ ἐνθύρια (3), καὶ τῶν ἐν ξυστῶ

(1) X. Tr. — ρκγ'. ρκθ'. Ε. 'I. B. — (2) X. Tr. — μετὰ πρακῶν 'E. 'I. I. — (3) τὰ ἐνθύρια X. Tr.

ἀγωνιζομένων, καὶ τῶν ἡνιόχων, καὶ τῶν ἄλλως ὑπουργούντων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀγῶσι, καὶ τῶν ῥαινόντων ὕδωρ τοῖς ἵπποις, καὶ τῶν βραβευτῶν. Προαγωγός ἐστὶν ὁ πόρον αἰσχρὸν ἀπὸ δούλων ἢ ἐλευθέρων ποιούμενος, εἴτε πρωτοτύπως τοῦτο πραγματεύεται, εἴτε προσχήματι πραγματείας ἑτέρας ἔχει τὰ τοιαῦτα πρόσωπα, ὡς κάπηλος, ἢ πανδοχεύς, ἢ βαλανεύς· καὶ ὁ γενόμενος ἐν δουλείᾳ προαγωγός ἀτιμοῦται μετὰ τὸ ἐλευθερωθῆναι ταῦτα πάντα κεῖται ἐν βιβλ. γ΄. τίτ. α΄. διατ. α΄. καὶ τίτ. β΄. διατ. δ΄. καὶ βιβλ. κγ΄. τίτ. β΄. διάτ. μή. πορνοβοσκός δὲ ἐστὶ καὶ ὁ πορνευθεῖσαν τὴν ἰδίαν γαμετὴν μὴ ἀπολύσας, οὐ μὴν ὁ μόνον (1) ὑποπτέυσας, ὡς βιβλ. θ΄. τοῦ κώδ. τίτ. θ΄. διάτ. β΄.

Σχόλιον.

Ὁ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ δ΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐξελήφθησαν ἐν βιβλ. τῶν βασιλικῶν κή. τίτ. α΄. αἱ δὲ διατάξεις αὗται οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ μᾶ. τίτ. τοῦ ια΄. βιβλ. τοῦ κώδικος ἐστὶ τίτ. λζ΄. τοῦ νδ΄. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἔχει τὸ α΄. αὐτοῦ κεφ. οὕτως· Ἐπιτελείσθωσαν μὲν οἱ ἀγῶνες ἀκωλύτως τοῦ λοιποῦ· μηδεὶς δὲ ἀγωνίζεσθω ἄκων ἐκόντας γὰρ βουλόμεθα δαπανᾶν ἀνάγνωθι καὶ κεφ. β΄. καὶ γ΄. Ὁ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλ. τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλ. ή. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. Ὁ β΄. τίτ. τοῦ κγ΄. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ βιβλ. κα. τῶν βασιλικῶν τίτ. β΄. Ὁ β΄. τίτ. τοῦ κγ΄. βιβλ. ἐτέθη εἰς βιβλ. κή. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε΄. Τὸ δὲ μή. διάτ. αὐτοῦ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. φησὶ δὲ τὸ τελευταῖον θέμα τοῦ β΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ κα. βιβλ. Σκηνή ἐστὶν, ἐνθα τις ἰσταται, καὶ ἀφεξῆς ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν χάριν τῶν σκηναίων. Τὸ ή. θ΄. καὶ ι. θέμα τοῦ α΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ή. βιβλ. τῶν βασιλικῶν φησὶ χάριν τῶν θηρομάχων ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. Τὸ μὴ εἶναι ἀτιμοποιὸν τὴν τύχην τῶν ἀθλητῶν ἐστὶ κεφ. δ΄. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ κα. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ τὸ, προαγωγός ἐστὶν ὁ πόρον τοιοῦτον, καὶ τὰ ἐξῆς, εἰσὶ

(1) Σ P. — τὸ, ὁ μόνον οὐ κεῖται ἐν 'E. 'I. B.

θέματα β'. καὶ γ'. τοῦ αὐτοῦ κεφ. οὕτως ῥητῶς ἔχοντα ὡς κατεστρώθησαν εἰς τὸ κείμενον. Ἐρωτῆσει δέ τις διατί ὁ μὲν μισθώσας ἑαυτὸν εἰς παιγνικὴν τέχνην καὶ μὴ ἐπιδειξάμενος οὐκ ἀτιμοῦται, ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς τὸ θηριομαχεῖν, καὶ μὴ θηριομαχεῖν, ἀτιμοῦται. Ἐπὶ μὲν τῆς παιγνικῆς τέχνης τὸ ἔργον ἐπάγει τὴν ἀτιμίαν, οὐ μὴν ὁ σκοπός· καὶ τοῦτο δηλοῦται ἀπὸ τοῦ ἀτιμοῦσθαι καὶ τὸν μὴ ἐπὶ μισθῷ ἀλλὰ κατὰ φιλοτιμίαν ἐπιδειξάμενον παιγνικὴν τέχνην. Ἐπὶ δὲ τοῦ θηριομαχοῦντος οὐ τὸ ἔργον μισεῖται, ἀλλ' ὁ σκοπός· θηριομαχοῦσι γὰρ καὶ βασιλεῖς, καὶ στρατιῶται· τὴν οἰκείαν γενναίτητα ἐπιδεικνύμενοι· καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν διὰ μισθὸν καὶ αἰσχροκέρδειαν προδοῦς τὴν οἰκείαν ζωὴν, καὶ μὴ θηριομαχῆται, ἀτιμοῦται· ὁ δὲ λαβὼν χρήματα χάριν τοῦ ἐπιδείξασθαι παιγνικὴν τέχνην, εἰ μὴ ἐπιδείξηται αὐτὴν οὐκ ἀτιμοῦται. Ὁ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς βιβλ. ξ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. λζ'. κεφ. μή. ἢ δὲ β'. διάτ. παρελείφθη· κεῖται δὲ ὅμοιον ἐν βιβλ. δ'. τοῦ κώδ. τίτ. ζ'. διατάζει ε. τῶν δὲ βασιλικῶν βιβλίῳ κδ'. τίτ. β'. καὶ κεφ. ιδ'. οὕτως ἔχοντι κατὰ τὰς ἀρχάς· Ὁ εἰδὼς προνεύεσθαι τὴν αὐτοῦ γυναῖκα, καὶ σιωπῶν, προνοδοσσίαν ποιεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ θεωρίων καὶ παιγνίων. Συνόδου Καρθαγένης κανῶν ιε'. ξ'. ξά. Συνόδου στ'. κανῶν νά. νβ'. ξβ'. ξέ. οά. λς'. ρ'.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

Πῶς τὰ θεωρία τελοῦνται, καὶ πῶς γίνεται ἡ δαπάνη αὐτῶν, καὶ ὅτι δύναται ὁ ἀρχῶν τὰ θεωρικὰ πρὸς καιρὸν ἀφορίζειν εἰς ἀνανέωσιν τειχῶν, εἴρηται βιβλ. ιά. τοῦ κώδικος τίτ. μά. μβ'. μέ. καὶ μς'. Ὁ δὲ μδ'. τίτ. ἀναιρεῖ τὴν θέαν τῶν μονομάχων.

Σχόλιον.

Ὁ μά. τίτ. τοῦ ιά. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι τίτ. λζ'. τοῦ νδ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἐδηλώθη τὰ περὶ τούτου ὀπισθεν. Ὁ μὲν τίτ. μβ'. τοῦ αὐτοῦ βιβλ. κεῖται εἰς τίτ. λή. τοῦ ρηθέντος νδ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, πλὴν τὰ τούτου κεφ. εἰς τὰ βασιλικά οὐκ ἐτέθησαν. Οἷδὲ ὁ μδ'. τίτ. οὐδὲ ὁ μέ. οὐδὲ ὁ μς'. Τοῦ δὲ μά. τὰ μὲν ε. κεφ. τὰ πρῶτα ἐτέθησαν, ὡς εἴρηται, εἰς τὸν λζ'. τίτ. τοῦ νδ'. βιβλ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐτέθησαν εἰς τὸν λή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, περὶ πορνοβοσκῶν διδάσκοντα, καὶ παρακλευόμενα ἐλευθεροῦσθαι διὰ τοῦ κατὰ χώραν ἐπισκόπου τοὺς ἀναγκαζομένους δούλους ποιῆσαι τι αἰσχρὸν καὶ ἀνάγνωθι τὸν ὅλον τίτλον, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ Ἰουστινιάνειον νεκρὰν κολάζουσαν μέγαν τὸ τῆς πορνείας ἐπιτήδευμα, καὶ πάντα πορνοβοσκόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ κλεπτῶν, καὶ τυμβωρύχιων, καὶ ληστῶν, καὶ ἱεροσύλων. Βασιλείου κανῶν ξζ'. ξς'. Γρηγορίου Νύσσης κανῶν ζ'. ή. θ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ κς'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

Κεῖμενον.

Περὶ δὲ ληστῶν εἴρηται βιβλ. μή. τίτ. ιθ'. διατ. κή. ὅτι οἱ τὰς ἐφόδους ποιῶντες διὰ τὸ πραιδεῦσαι, εἰκόνασι τοῖς λησταῖς καὶ ἐὰν τοῦτο ποιῶσι μετὰ σιδήρου, καὶ πολλάκις, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς, εἰς κεφαλὴν κολάζονται· οἱ δὲ λοιποὶ ἐξορίζονται, ἢ δεπορτατεύονται· οἱ δὲ περιβόητοι φουρκίζονται, ἢ θηριομαχοῦσιν ἐν οἷς ἐλήστευσαν τόποις. Παράδοξον δὲ φησιν ή β'. διάτ. τοῦ ιή. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, ὅτι τοῖς οὔσι τῆς φαμιλίας τῶν ληστῶν,

καὶ ἐκ βασιλικῆς φιλοτιμίας ἢ ἀυθεντίας τοῦ φίσκου γι-
νομένοις δούλοις, ἀναιρεῖται ἢ ἐλευθερία.

Σχόλιον.

Τὸ κή. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ. τῶν διατ. ἐστὶ
θέμα ι. τοῦ κή. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τὰ αὐτὰ λέγον
ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Ἡ ε'. διάτ. τοῦ ιή. τίτ. τοῦ ζ'.
βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστὶ κεφ. γ'. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μή. βιβλ.
τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. Περὶ
δὲ τῶν ψηλαφώντων θήκης τελευτησάντων χάριν τοῦ ἀπο-
συλῆσαι (1) τὰ ἐν τούτοις, ἀνάγνωθι τὴν 45'. νεκρὰν τοῦ
βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ διοριζομένην τοὺς ἄπαξ
μὲν εἰς τοῦτο ἀλόντας συγγνώμης τυγχάνειν, τοὺς δὲ τολμῶντας
καὶ αὐθις τὸ κακὸν σωφρονίζεσθαι διὰ μαγκλαβίων καὶ κουρᾶς.
Οἶομαι δὲ τὰ τῆς τοιαύτης νεκρᾶς μὴ ἔχειν χώραν εἰς τοὺς
τυμβωρύχους· ἄλλο γάρ ἐστὶ τὸ μεταθεῖναι λείψανα τεθνεώ-
των, καὶ ἕτερον τὸ κλεπτικῆ διαθέσει ὑφελέσθαι τι ἐκ τῶν ἐν
αὐτοῖς ὄντων, καὶ καταχρηστικῶς καὶ τοῦτο τυμβωρυχίᾳ λέ-
γεται· καὶ ἀνάγνωθι τὸ κζ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος
συντάγματος περὶ τὸ τέλος διδάσκον περὶ τῆς κυρίως τυμβω-
ρυχίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τοῦ μὴ βαλλίσειν, ἢ ὀρχεῖσθαι ἐν γάμοις. Συ-
νόδου Λαοδικείας κανῶν νγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι γυναῖξιν ἄνδρας. Συνόδου
Λαοδικείας κανῶν λ'. Συνόδου στ'. κανῶν οζ'. Ἀνάγνωθι
τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ λά. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόν-
τος συντάγματος.

(1) X. Tr. — τοῦ ἐναποσυλῆσαι 'E. I. B.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ τοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς. Ἀποστόλων κανόνων νζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς τὸ Οὐσιαστήριον, καὶ ὅτι μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἔξεστι κοινωνεῖν ἐν τῷ Οὐσιαστηρίῳ. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ'. μδ. Συνόδου στ'. κανὼν ξθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἀπὸ συμβολῆς συμπόσια. Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νε'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ κυβευόντων, ἢ μεθυσκομένων. Ἀποστόλων κανόνων μγ'. Συνόδου στ'. κανὼν ν'.

Κεῖμενον.

Ἡ ἀ. διάτ. τοῦ μγ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλ. τοῦ κώδικός φησιν ὅτι ὁ ἠττηθεὶς εἰς κόττον οὐκ ἀπαιτεῖται, καὶ καταβαλὼν ἀναλαμβάνει μετὰ διαδόχων ἀπὸ τοῦ νικήσαντος καὶ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ διηνεκῶς, καὶ πέραν τριακονταετίας· εἰ δὲ μὴ θέλουσιν ἀναλαβεῖν, ὁ θέλων, καὶ μάλιστα ὁ τῆς πόλεως, ἐν ἧ' τοῦτο γέγονε, πατὴρ ἢ ἐκδικὸς ἀπαιτεῖ, καὶ δαπανᾷ εἰς ἔργα τῆς πόλεως. Καὶ ἡ γενομένη ἐπὶ κόττῳ ἀσφάλεια ἀκυρὸς ἐστὶ, καὶ ἀποδίδοται. Ἡ δὲ καί τις ἐν σχήματι κόττου ἠττηθῆ θερμοῖς ἢ ἑτέρα ὕλη, οὐκ

ἀπαιτεῖται, τῶν ἐπισκόπων ἄδειαν ἔχόντων ταῦτα ζητεῖν, βοηθούντων αὐτοῖς τῶν ἀρχόντων, καὶ πατέρων, καὶ ἐκδίκων. Μόνον δὲ παίζειν ἔξεστι μονόβολον *καὶ κοντομονόβολον* (1), καὶ κυντανὸν κόντακα χωρὶς τῆς πόρπης, καὶ περιχυτὴν, καὶ ἵππικὴν (2) ἄνευ τέχνης καὶ ἐπινοίας. Καὶ οἱ μὲν σφόδρα πλούσιοι νομίσματος ἑνὸς ἐκάστην σύνθεσιν παίζουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ, πᾶν ἥττονος· τὸ δὲ πλεόν ἀπαίτησιν οὐκ ἔχει, καὶ διδόμενον ἀποδίδονται. Προνοῦσι τούτων οἱ ἄρχοντες, δέκα λιτρῶν ποινῆς ἐπικειμένης τοῖς παραβαίνουσιν, ἢ συγχωροῦσι παραβαίνεσθαι. Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι οὔτε τοῖς καλουμένοις ξυλίνοις ἵππικοῖς, οὔτε ἄλλῃ κυβεῖα παίζειν ἔξεστι, πλὴν τῶν ἐπιτραπέντων ἐν τῇ προλαβούσῃ διατάξει· καὶ οἱ τύποι, καθ' οὓς ἐν τοῖς τοιούτοις ἵππικοῖς παίζουσι, δημόσιοι γίνονται, καὶ τὰ διδόμενα ἀποδίδονται· ἢ μὴ βουλομένων ἀναλαβεῖν τῶν δεδωκότων, ἀπαιτοῦνται διὰ τοῦ ἐπάρχου καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ προσκυροῦνται τοῖς ἔργοις τῶν πόλεων.

Σχόλιον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ μγ'. τίτ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. ε'. τοῦ ή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον· Ἡ διάταξις κωλύει τὰ παίγνια, καὶ πέντε ὑπεξαίρουμένων, ὀρίζει καὶ τινα ἐπιτίμια κατὰ τῶν κυβευόντων, ἐπιτρέπουσα τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως, καὶ τοῖς ἀρχοῦσι τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τοῖς ἐπισκόποις, ζητεῖν καὶ κωλύειν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς γινόμενα συναλλάγματα ἀποτρέπειν. Δίδωσι δὲ ἀγωγὰς ἐκ τῶν ἐπιτετραμμένων *πέντε* (3) παγνίων, καὶ ἀπαίτησιν τῶν ἐντεῦθεν χρεωστηθέντων (4), δέκα λιτρῶν ἐπιτίμιον ὀρίζουσα κατὰ τῶν συγχωρούντων παραδοῆναι

(1) X. Tr. — οὐχ εὑρηται ἐν 'E. 'I. B. ἀλλ' ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει· ἐν δὲ τῇ Σ. 'P. ἀναγινώσκειται, μονίβολον καὶ κοντομονίβολον, καὶ κυντανον, καὶ κόντακα χωρὶς τῆς ὀρκῆς, καὶ περιχυτην, καὶ ἵππικὴν κτλ. — (2) X. Tr. — ἵππικὴν 'E. 'I. B. — (3) X. Tr. — οὐχ εὑρηται ἐν 'E. 'I. B. — (4) X. Tr. — χρεωστηθέντων 'E. 'I. B.

τὴν διάταξιν. Ἢ δὲ διάτ. θ'. τοῦ μγ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλ. τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. ς'. τοῦ ή. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, λέγον οὕτω ῥητῶς· Ἢ διάτ. κωλύει τὰ λεγόμενα ξυλικά ἵππικὰ ἀπαιτούσα κίνδυνον κατὰ (1) τῶν παιζόντων, καὶ δήμευσιν κατὰ τῶν οἰκων, ἐν οἷς τὰ τοιαῦτα γίνονται παίγνια. Δίδονται δὲ καὶ ἀνάδοσις τῷ ἡττηθέντι καὶ καταβαλόντι· ἢ ἐὰν μὴ βούληται ἀναλαβεῖν, κελεύει ταῦτα εἰς ἔργα δημόσια τῆς πόλεως *ἐκείνης* (2) δαπανᾶσθαι. Ἔστω σημείωσαι ὅτι ἐν τῷ βασιλικῷ οὐκ ἐτέθη τὸ ὑπερβαίνειν τὴν τριακονταετίαν τὴν ἀπαίτησιν τῶν χάριν παιγνίου κωλυομένου δοθέντων. Ὡσαύτως οὐδὲ τὸ συνθηκίζειν τοὺς πλουσίους μέχρις ἑνὸς νομίσηματος, καὶ ἄλλα πολλά. Καὶ ἐπεὶ ταῦτα οὕτως ἔχουσιν, ὀφείλεις εἰπεῖν ὅτι καὶ αἱ περὶ τοιούτων παιγνίων ἀγωγὰί τῇ τριακονταετίᾳ κλείονται, καθὼς καὶ πᾶσα προσωπικὴ ἀγωγή, καὶ ἐπὶ τῶν ἐ. δὲ παιγνίων τῶν ἐπιτετραμμένων, ἐξεστὶ συνθηκίζειν καθὼς τοῖς μέρεσι δόξει, καὶ οὐ μέχρι νομίσηματος ἑνὸς κατὰ τὴν παλαιὰν νομοθεσίαν. Γίνωσκε δὲ ὅτι μονόβολον λέγεται ὁ δρόμος, κοντομονόβολον, τὸ πήδημα, κυντανὸς κόνταξ χωρὶς τῆς πόρπης ὁ ἀκοντισμὸς ἀνευ περόνης, ἦτοι σιδήρου, ἀπὸ Κυίντου τινὸς οὕτω κληθεὶς, περιχυτὴ ἢ πάλη, καὶ ἵππικὴ τὸ ἵπποδρόμιον. Περὶ δὲ τοῦ ξυλίνου ἵππικοῦ ποτε γέγονεν ἀμφιβολία παρὰ τῷ βασιλικῷ βήματι, καὶ τινες μὲν εἶπον εἶναι τοῦτο τὸ συνήθως παρὰ τῶν παιδῶν γινόμενον παίγνιον ἐξωθεν τοῦ ἵππικοῦ, ἀντὶ ἵππων χρωμένων ἀνθρώποις εἰς διφρηλασίαν· τινὲς δὲ εἶπον τοῦτο εἶναι ξύλινόν τι κατασκευάσμα διὰ κλιμάκων λοξοειδῶν ἀνυψούμενον, ἔχουσῶν διὰ μέσου ὁπᾶς διαφόρους· οἱ γὰρ συνθηκίζοντες ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ παιγνίῳ βῶλους τέτταρας ἑτεροβαφεῖς ἀνωθεν τῶν κλιμάκων τιθέμενοι πρὸς τὸ κάταντες ἀπολύουσι, καὶ ὁ πρῶτος ἀπὸ τῶν *βαλλομένων* (3) ἐξερχόμενος βῶλος διὰ τῶν ὁπῶν ἐκ τῆς τελευταίας ὁπῆς τὴν νικῶσιν δίδωσι τῷ ἔχοντι αὐτόν. Ἔοικεν οὖν κάμοι τοῦτο τὸ δεύτερον παίγνιον παρὰ τοῦ νόμου ἀποτρέπεσθαι καὶ κολάζεσθαι, ὡς ἔχον αἰτίαν κώττου. Περὶ δὲ τῶν κυβευόντων κληρικῶν ἀνάγνωθι καὶ τὴν πζ'. νεαράν τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου.

(1) X. Tr. Escul. — ἀπὸ 'E. 'I. B. — (2) X. Tr. — (3) X. Tr.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ δαιμονιζομένων. Ἀποστόλων κανὼν οθ'. Συνόδου
ς'. κανὼν ξς'. ξζ'. Τιμοθέου κανὼν β'. γ'. ιδ'. ιέ.

Κεῖμενον.

Ἐἴρηται βιβλίῳ έ. τοῦ κώδικος τίτ. ό. διατάξει δ'.
ὅτι ἐὰν γυνὴ μαίνηται αὐτεξουσία σῶσα, μόνος ὁ ἀνὴρ
δύναται πέμπειν ῥεπούδιον. Ἐν δὲ τῷ κβ'. διατάγματι
τοῦ γ'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλίου φησὶν, ὅτι ἐὰν ὁ εἰς τῶν
συνοικούντων μανῆ, αὐτὸς μὲν οὐ δύναται στέλλειν διαί-
σιον· εἰ δὲ φορητὴ ἐστὶν ἡ μανία, εἴτε διηνεκῆς, εἴτε ἐκ
διαλειμμάτων, οὐκ ὀφείλει ὁ νήφων τῷ μαινομένῳ στέλ-
λειν διαζύγιον· εἰ δὲ στείλῃ, ὑποπίπτει τοῖς ἐπιτιμίοις τῆς
ἀλόγου διαζεύξεως· εἰ δὲ ἀνύποιστός ἐστὶν ἡ μανία, καὶ
οὐκ ἐστὶν ἐλπίς ἀνανήψεως, ἔξεστι διὰ τὸν ἐντεῦθεν
φρόνον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ παιδοποιῆσαι ῥεπουδίῳ λύειν
τὸν γάμον, μετ' ἑτέρου ζημιουμένου· εἰ μὲν τοι μὴ λύει
τὸν γάμον, ἀλλὰ περιφρονεῖ αὐτὴν, ἀναγκάζεται διὰ τοῦ
ἄρχοντος τρέφειν αὐτὴν, καὶ φροντίζειν τῆς ἰατρείας
αὐτῆς, καὶ μηδὲν παραλείπειν τῶν ἀνδρὶ πρεπόντων, πρὸς
τὸ ποσὸν τῆς προικός. Εἰ δὲ σκορπίζει τὴν προίκα, με-
σεγγυᾶται, ἐφ' ᾧ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν φαμίλιαν αὐτῆς
ἀξίαν σχεῖν ἐντεῦθεν παραμυθίαν, φυλαττομένων τῶν ἐξ
ἀρχῆς συμφώνων. Ἀλλὰ ταῦτα σήμερον οὐ προβαίνει,
οὔτε διὰ μανίαν εὐλόγως λύεται γάμος, τῆς περὶ ῥε-
πουδίων ριζ'. νεαρᾶς ῥητᾶς αἰτίας λεγούσης, καὶ ὑποβαλ-
λούσης τὸν παρ' αὐτὰς στέλλοντα ῥεπούδιον τῇ ἐκπτώ-
σει τῶν γαμικῶν ἐπιδόσεων, καὶ ἄλλοις ἐπιτιμίοις.

Σχόλιον.

Διέσιόν ἐστι φθόγγος μουσικῆς οὕτω λεγόμενος παρὰ φιλο-

σόφοις καὶ χωρίζων τὴν διὰ πασῶν ἀρμονίαν, ἐξ οὗ καὶ διέχεται εἶρηται. Τῶν γοῦν ὁμοζύγων μιᾶς ἀρμονίας τρόπον ἐπεχόντων (ἔσονται γὰρ, φησὶν, εἰς σάρκα μίαν) ἐὰν ἐξ εὐλόγου αἰτίας ὅπως-δήποτε διάστασις καὶ χωρισμὸς γένηται μέσον αὐτῶν, λέγομεν γίνεσθαι διέσιον, ὅπερ ἐπὶ τῶν μνηστῆρων χώραν οὐκ ἔχει κυρίως ἀλλὰ διαζύγιον· μήπω γὰρ γενομένου γάμου καὶ συναφείας, καὶν δοκῶσι συναφῆναι οἱ μνηστῆρες, ἀλλὰ τοῖς σώμασι κεχωρισμένοι εἰσὶν, ὡς τὰ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ὄντα ζῶα· πλὴν ἤρесе τοῖς νομοθέταις ἀδιαφύρως καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοζύγων τὸ διαζύγιον λέγεσθαι, ὅπερ ὠνόμασται παρὰ Λατίνοις ῥεπούδιον· καὶ ἀνάγνωθι βιβλ. β'. τίτ. β'. κεφ. ρβ'. Ἡ δ' διάτ. τοῦ δ. τίτ. τοῦ ε. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. κβ. τοῦ ι. τίτ. τοῦ λη. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ λέγον, ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Ἐὸ κβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ θέμα θ'. τοῦ κβ'. κεφ. τοῦ η. τίτ. τοῦ κη. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. Πλὴν γίνωσκε ὅτι τὸ τοιοῦτον κεφ. ἀνήρεθη ὑπὸ τῆς ριζ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς τῆς κειμένης ἐν βιβλίῳ κη. τῶν βασιλικῶν τίτ. ζ'. καὶ λεγούσης τὰς αἰτίας δι' ἃς ῥεπούδιον πέμπεται, τῆς δὲ μανίας ὅλως μὴ ἐπιμνησθείσης. Ἡ μὲν τοι ρ'. καὶ ρά. νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ, διορίζονται τὸν μὲν ἄνδρα καρτερεῖν ἐπὶ τριετία, καὶ ἐντὸς ταύτης μὴ διαλύειν τὴν μετὰ τῆς μανείσης γυναικὸς αὐτοῦ συζυγίαν, τὴν δὲ γυναῖκα μὴ διαζεύγνυσθαι τοῦ μανέντος ἀνδρὸς αὐτῆς, εἰμὴ παρέλθῃ πενταετία. Ἀνάγνωθι καὶ τὴν νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυροῦ Νικηφόρου Βοτανειάτου περὶ μανέντων ὁμοζύγων διαλεγομένην τὰ αὐτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Περὶ λαϊκοῦ ἀφορισθέντος, καὶ δεχθέντος ἐξ ἑτέρου παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίζαντος. Ἀποστόλων κανὼν εβ'. εγ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν στ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΒ'.

Περὶ τῶν ἐν κυριακῇ ἢ σαββάτῳ νηστευόντων. Ἀποστόλων κανὼν ξς'. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιή. Συνόδου ς'. κανὼν νέ. νς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΓ'.

Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις εὐκαταφρονήτους. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν έ. κ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΔ'.

Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου. Συνόδου Ἐφέσου κανὼν ς'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ ς'. κεφ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕ'.

Περὶ τῶν ἀκρωμένων τῶν γραφῶν, καὶ μέχρι τέλους μὴ προσκαρτερούντων, ἢ μὴ κοινωνούντων. Ἀποστόλων κανὼν θ'. Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν θ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΣΤ'.

Περὶ τῶν ἰδίᾳ ἐκκλησιαζόντων. Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ς'. Συνόδου ς'. κανὼν λά. νθ'. Ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΖ'.

Περὶ τοῦ ἐπιθυμήσαντος συγκαθευδῆσαι γυναικί, καὶ μὴ πράξαντος. Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΗ'.

Περὶ μὴ νηστευόντων τὴν τεσσαρακοστὴν, καὶ τετράδα, καὶ παρασκευήν. Ἀποστόλων κανὼν ξθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

Περὶ τῶν ἀφαιρουμένων τῆς ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον. Ἀποστόλων κανὼν οβ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ'.

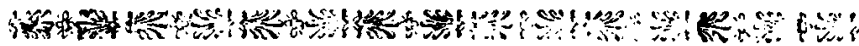
Περὶ λαϊκῶν *δι' ἀδικίαν*(1) ἀκοινωνήτων γενομένων. Θεοφίλου ἐκ τῆς πρὸς Μηνᾶν ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΑ'.

Περὶ τοῦ μὴ διδάσκειν λαϊκούς. Συνόδου στ'. κανὼν ξδ'

---

(1) X. Tr.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝ ΠΑΝΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ πλεονεξίας. Γρηγορίου Νύσσης κανών στ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἀλογευσμένων. Συνόδου Ἀγκύρας κανών ις'.
ιζ'. Βασιλείου κανών ξγ'. Γρηγορίου Νύσσης κανών γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ φονέων, καὶ ληστῶν. Ἀποστόλων κανών ξέ. Συ-
νόδου Ἀγκύρας κανών κά. κβ'. κγ'. κέ. Βασιλείου κανών
ζ'. ή. ιά. ιγ'. λγ'. μγ'. νδ'. νέ. νς'. νζ'. Γρηγορίου
Νύσσης κανών δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ τοὺς ἐπιτίμιον ἀκοινωνησίας ἔχοντας ὀφεί-
λειν κοινωνεῖν μέλλοντας τελευτᾶν, καὶ τί γίνεται ἐάν

---

(1) περὶ κοινῶν πραγμάτων X. Τρ.

διὰ τοῦτο μεταλαβόντες μὴ ἀποθάνωσι. Συνόδου Νικαίας κανὼν ιγ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ε'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ ὄνειρασθέντος, ἢ ἀπὸ κοίτης τῆς ἰδίας γαμετῆς ὄντος, καὶ θέλοντος κοινωνῆσαι· καὶ ποίας ἡμέρας δεῖ τῆς πρὸς ἀλλήλους μίξεως διὰ τοῦτο ἀπέχεσθαι. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κανὼν γ'. δ'. Τιμοθέου κανὼν ε'. ιβ'. ιγ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Πῶς γίνεται προσφορά ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος. Τιμοθέου κανὼν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ ἔχοντος γαμετὴν δαιμονιζομένην, καὶ διὰ τοῦτο θέλοντος ἄλλην λαβεῖν. Τιμοθέου κανὼν ιε'.

Σχόλιον.

Περὶ τοῦ παρόντος κεφαλαίου ἐγράψαμεν ἀρκούντως ἐν τῷ λ'. κεφ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ἀνάγνωθι τὰς εἰς τὸ σχόλιον τοῦτο συνοψισθείσας νεκρὰς τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, καὶ κατ' ἐκείνας λέγε τὰ τῶν δαιμονιώντων γίνεσθαι διαζύγια.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Π Ε Ρ Ι
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ
ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΠΡΟΣ ΑΝΘΙΜΟΝ

ΤΟΝ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΝ ΔΙΑΚΟΝΟΝ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Λόγος διηγηματικός περί τε τῶν ἁγίων συνόδων καὶ τῶν
κατὰ καιροὺς ἀνέκαθεν τῷ ἀποστολικῷ κηρύγματι
ἀναφυσισῶν αἱρέσεων.

Α. ΣΟΦΩΝ ἀνδρῶν αἱ ἐρωτήσεις μελέτης δέονται καὶ νή-
ψεως οὐ τῆς τυχούσης, ἵνα ἐν κυρίῳ γένωνται αὐτῶν αἱ ἐπι-
λύσεις· εἰ γὰρ ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφίαν, σοφία λογισθή-
σεται(1), τί ἄρα ἢ τούτων ἔσαι ἐπερώτησις; Τί δὲ ἄλλο ἢ πε-
πυκνωμένη τις καὶ ἔνθεος ἀνερεύνησις, καὶ ὄντως ἔχουσα τὸ
ἀξιόλαστον, καὶ πανταχόθεν ἀπαστράπτουσα τοῖς νοήμασι,
πεποικιλμένη τε τῷ θείῳ κάλλει, καὶ τῇ ὠραιότητι τῶν γρα-
φικῶν νοημάτων φωτίζουσα καὶ τοὺς πόρρωθεν; ἐγὼ μὲν
ἐπὶ πολὺ ὤκνου καὶ νῦν ἐγχειρῆσαί σου τὰ ἐπιτάγματα· τῇ
δὲ ἀνενδύτῳ ὀχλήσει ὑμῶν εἴζας ἐπαποκριθῆναι τούτοις ἐν
κυρίῳ προάγομαι.

Β'. Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία ἡμῶν, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καταφυτευθεῖσα, καὶ τῷ θεϊκῷ ἅλατι τὴν δυ-
σώδη τῆς δαιμονικῆς πλάνης ἀποθεμένη δυσσέβειαν, πεπυκα-
σμένη τε ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτοῦ ἐξαν-
θοῦσα ὀσημέραι, εἰς κάλλος ἀμήχανον ἐπεδίδου τε καὶ προέ-

---

(1) Παροιμ. ιζ'. 28.

κοπτεν ἄρτι δὲ ὁ πονηρὸς καὶ δόλιος δράκων ἐξ αὐτῆς ἐλασθεῖς, καὶ μὴ φέρων τὴν ἀποπλάνησιν, ἐπιφερόμενος τοὺς ἑαυτοῦ κύνας, πάλιν ἐπειράτο προστρίβασθαι αὐτῇ, καὶ τοῖς καλοῖς δόγμασιν αὐτῆς ἐπιρύεσθαι. Τῆς τε γὰρ τῶν Ἰουδαίων σκασιότητος τοῖς προφητικοῖς ἐλέγχοις κατατρωθείσης, ἔτι δὲ καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀπάτης ἐξελεγχθείσης, αὐτὴν ἡμῶν τὴν καλὴν ἄμιλλαν λυμήνασθαι ἑαυτῷ ἐπενόησε, καὶ τὰ τέκνα ταῦτα τὰ γνήσια τὸ γνήσιον ἀποθέμενα, καὶ τὸ νόθον εἰσδεξάμενα, κατὰ τῆς οἰκείας μητρὸς ἐξώπλιζεν.

γ'. Εὐθέως οὖν Σίμωνα τὸν μάγον κατ' αὐτῆς ἐξάνεστησεν, ὅστις τῇ τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου Πέτρου γλώσση, μᾶλλον δὲ τοῦ ἐν αὐτῷ λαλοῦντος Θεοῦ, κατατιτρώσκεται, καὶ εἰς τέλειον ἀπωλείας βυθὸν ἀποπέμπεται· δοκῶν γὰρ εἶναι ὁ δειλαῖος δύναμις Θεοῦ ἢ μεγάλη, καὶ Θεὸς μέγας, οὐδὲ κνωδάλων καὶ ἐρπετῶν τὴν ἰσχὺν ἔχειν ἀπελέγχεται, τελείως αὐτοῦ ἐξαφανισθέντος, ὡσπερ οὐδὲ ἤρχθαι αὐτὸν δοκεῖν τοὺς πολλοὺς τῆς ἡμετέρας πίστεως. Κήρινθος τε μετὰ ταῦτα, ἔτι δὲ καὶ οἱ λεγόμενοι Νικολαῖται, Βασιλείδης, καὶ Καρποκράτης, καὶ οἱ τούτων ὁμόφρονες ἀνεφρόντο, τὴν ἑλληνικὴν εἰκαιομυθίαν μᾶλλον εἰσδεξάμενοι, καὶ ῥυπαρίας βίωσιν μᾶλλον ὡς νομίμων τῷ βίῳ νομοθετήσαντες, καὶ καινοὺς τινὰς αἰῶνας, καὶ βυθὸν σκότους εἰσηγησάμενοι· οἵτινες αὐτίκα δὴ ὑπὸ τε αὐτῶν τῶν μακαρίων Ἀποστόλων, καὶ μάλιστα Ἰωάννου τοῦ τῆς βροντῆς υἱοῦ, καὶ τῶν τούτοις μαθητευθέντων τὴν καταστροφὴν ὑπομεμενήνεισαν.

δ'. Ἐτι δὲ Μανιχαῖοι καὶ Μοντανοὶ, καὶ οἱ τούτοις προσόμοιοι, ἀνέστησαν κατ' αὐτῆς, οὐ τοὺς τυχόντας αὐτῇ παρέχοντες ἀγῶνας· τοῦ μὲν Μανιχαίου πολλὴν ματαιοσύνην καὶ πλάνην καὶ ῥυπαρίαν τοῖς ἑαυτοῦ δόγμασιν ἀναμίξαντος, καὶ τέλος τὴν μὲν ἑαυτοῦ παλαιὰν νομοθεσίαν, καὶ αὐτὴν τὴν κτίσιν κακοῦ τινος καὶ οὐκ ἀγαθοῦ εἶναι λέγοντος ἐπίταγμα· ἀγαθοῦ δὲ μᾶλλον τὴν νέαν ἢ τὴν μέλλουσαν, καὶ βίαν τιὰ ὑπομένειν ἐκείνην ἐκ τούτου· ὡς καὶ δύο φύσεις νομοθετεῖν ἐν τῷ κόσμῳ, τουτέστιν ἀγαθὴν τε καὶ πονηράν· καὶ μὴ ἐξ ἀγαθοῦ εἶναι τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴν ἔργον, μήτε τὴν ἄλλην, ὡς εἴρηται,

κτίσιν ὑπὸ φθορὰν καὶ ἀλλοίωσιν οὔσαν· καὶ πλήρεις ἀσεβείας τοὺς ἑαυτοῦ λόγους ἐμπλήσαντος, καταδύσεις τινὰς ἐναγεῖς, καὶ νυκτερινὰς τελετὰς, καὶ ἀποβλήτους μίξεις ἐπιτηδεύσαντος, τὰ τῶν Ἑλλήνων μάταια δόγματα κυρώσαντος, καὶ εἰμαρμένην εἰσάγοντος, καὶ μετενσωματώσεις νομοθετήσαντος, καὶ τὸν Χριστὸν ἐν σαρκὶ γεγονέναι μὴ βουλευθέντος· κἀντεῦθεν τέλος ἐπάξιον τῆς τοιαύτης αὐτοῦ νομοθεσίας ἀπενεγκαμένου, ὑπότινος τῶν ἐθνικῶν βασιλέων, ζῶντος ἔτι τὴν δορὰν ἀποσπασθῆναι, ὡς φασιν, οὕτω τε τῷ θανάτῳ παραδοθῆναι. Μάλιστα δὲ Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων τὴν τούτου κατεγράψατο καὶ ἐστηλίτευσεν ἀσεβῆ διάνοιαν, αὐτὰ τὰ γράμματα τῆς μιαιρᾶς αὐτοῦ καὶ ἀσέμνου διατάξεως κατὰ λεπτὸν προτάξας, καὶ εἴθ' οὕτω τὸν ἔλεγχον ἐπαγαγὼν τοῖς ἀθέοις αὐτοῦ καὶ παρανόμοις διδάγμασιν (1)· ὁ γὰρ ἀσεβῆς οὗτος ἐτόλμησε καὶ ἑαυτὸν Ἀπόστολον ὀνομάσαι, καὶ τέσσαρα συντάξαι βιβλία, ἃ καὶ ἐπεκάλεσε τὸ εὐαγγέλιον, τῶν θησαυρῶν βιβλίον, τῶν μυστηρίων, ἕτερον τῶν τελετῶν.

Ἐ. Τῶν δὲ Μοντανῶν διάφορος εἶναι λέγεται δόξα, καὶ οὐ μονομεροῆς ἀλλὰ πολύτροπος· τὸ δὲ τέλειον αὐτῶν δόγμα ἐν τούτοις ἐστίν, ὅτι τε αὐτὸν τὸν Μοντανὸν λέγουσιν εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ πάλιν τὸν αὐτὸν λόγον καὶ πνεῦμα· ἔτι δὲ καὶ ὀκτὼ οὐρανοὺς εἶναι νομοθετοῦσι, κολαστήριά τε φοβερὰ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἐξηγοῦνται, δράκοντάς τινας καὶ λέοντας ἐκ τῶν μυκτῆρων πῦρ ἀποπέμπειν μέλλοντας, καὶ κατακαίειν τοὺς ἀδίκους, καὶ ἑτέρους ἀποκρέμασθαι ἀπὸ τῶν σαρκῶν, καὶ ἄλλα τινὰ πλήρη ματαιοσύνης μυθολογοῦσιν· εἰς κρίσιν δὲ τοὺς ἐκ πορνείας ἢ μοιχείας γεννηθέντας ἄγεσθαι καὶ κολάζεσθαι, ὑπὸ κολαστήρια τὰ δεινότατα, ὅτι τε μόνον ἐκ τούτων γεγέννηνται, κἀν αὐτῶν ὁ βίος μὴ παράνομος πέφυκεν. Ἄλλ' οὐδὲ τοὺς ἀμαρτάνοντας ἔτι εἰς μετάνοιαν δέχονται, ἢ τοὺς διγαμοῦντας συναχθῆναι μετ' αὐτῶν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν ἀνέχονται, καὶ ἕτερα δὲ πάμπολλα παρόμοια τούτων ἐπιτελεῖται αὐτοῖς. Ταῦτα δὲ οἱ τῆς ἐξαιρέτου

(1) Κυρίλλου Ἱεροσολ. κατήχ. σ'.

αὐτῶν τῷ δοκεῖν μοίρας ἐπείγονται διαπράττεσθαι τῶν λοιπῶν, καὶ ἕτερον πλείω τούτων δεδρακότων ἔργα ἀσεβείας, καὶ τῷ βίῳ ἐπισφαλῇ, καὶ κρημνῶν πλήρεις ἀτραπούς ἐξηπλωκότων. Ἐλέγχεται δὲ καὶ τούτων ἡ σκοτώδης νομοθεσία καὶ ὑπὸ τῶν πάλαι γεγενημένων διδασκάλων ἡμῶν· ἔτι δὲ καὶ παρά τινος ἱερέως τῆς Θράκης αὐτοψεῖ παραγεγονότος ἐν τῇ Ἀσία πρὸς Μοντανόν, Γράτου τότε ἀνθυπατευόντος, καὶ τὸν λαλοῦντα δι' αὐτοῦ καὶ τῆς Μαξιμίλλης δαίμονα ἐλέγξαντος(1)· λοιπὸν δὲ καὶ ὑπὸ Βασιλείου τοῦ μεγάλου, καὶ Ἐπιφανίου τοῦ Κυπρίου μάλιστα κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων πραγματείαν ἔγγραφον ἐκθεμένου.

ς'. Ἐτι δὲ ἡμῶν ἐλυμήνατο τὴν ἐκκλησίαν καὶ Μαρκίων, καὶ Παῦλος ὁ Σαμοσάτων, καὶ Οὐαλεντῖνος, καὶ Μάρκελλος, οἳ μὲν δοκῆσει καὶ οὐ κατὰ ἀλήθειαν τὴν τοῦ κυρίου σάρκωσιν λέγουσιν· ἔτι δὲ καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοῦ ἐκούσιον θάνατον, καὶ τὰ θαύματα αὐτοῦ γεγενῆσθαι, καὶ ἐκ στοιχείων καὶ ἀριθμῶν Θεὸν συγκείμενον, καὶ καινοὺς αἰῶνας καὶ μύθους εἰσηγησάμενος, καὶ δυάδα τινὰ καὶ τριακάδα τιμήσας τῶν ἀριθμῶν, καὶ ἰσαριθμούς αἰῶνας τούτοις ἀναπλάσας, ὥσπερ καὶ Σίμων ὁ τούτου διδάσκαλος· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν τότε ἡμῶν ἐξελέγχεται καὶ ἀποδιώκεται πατέρων. Οὐαλεντίνου δὲ ἡ ἄθεος τοῦ ἐνὸς Θεοῦ εἰς δύο κατατομὴ, εἰς ἀγαθὸν καὶ δημιουργὸν ληρωδοῦντος, ἀποδιώκεται· δηλονότι ὡς τοῦ δημιουργοῦ κατ' αὐτὸν μὴ ἀγαθοῦ τινος ὑπάρχοντος, καὶ ὁ βυθός, καὶ ἡ σιγὴ, καὶ οἱ μυθικοὶ αἰῶνες, τὰ βυθοῦ καὶ σιγῆς ὡς ἀληθῶς κατὰ τὸν εἰπόντα ἄξια.

ζ'. Παῦλος δὲ ὁ Σαμοσάτων, ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου ἔλεγε τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι τῆς θεϊκῆς ὑπάρξεως τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ προεῖναι πρὸ τοῦ κατὰ σάρκα τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων ἐπιφανῆναι. Αὐτίκα δὲ σύνοδος τοπικὴ κατ' αὐτοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ συνίσταται, προεδρεύοντος ἐν αὐτῇ τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ τῆς Νεοκαισαρέων γεγονότος πόλεως· τούτῳ δὲ συνῆν καὶ Λέων Ταρσοῦ, καὶ Μάξιμος Βόστρης, Ἱεροσολύμων Μάγνης τις

(1) Ἴδε καὶ Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. βιβλ. Ε. 16 καὶ 18.

ιερεὺς, καὶ τῆς ἡμετέρας Καππαδοκίας Φιρμιλιανὸς ὁ θαυμάσιος· σὺν τούτοις συνηριθμεῖτο καὶ Θεότεκνος ὁ Παλαιστίνης· καὶ Φωτεινὸς δὲ καὶ Μάρκελλος, τῆς αὐτῆς [ἦσαν] ἐν τούτῳ γεγονότες ἀθείας, ψιλὸν ἄνθρωπον καὶ αὐτοὶ τὸν κύριον ὀρισάμενοι, καὶ ἀπὸ Μαρίας ἀρχόμενον.

ή. Καὶ τούτων τοίνυν ἐλευθερωθεῖσα ἡμῶν ἡ ἐκκλησία, καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς ὕψος ἄρασα, καὶ τῆς πλάνης ἀπάσης κατεξανασταῖσα, καὶ τὰ ἴδια τέκνα τὰ γνήσια ἐναγκαλιζομένη, καὶ εἰς ὕψος ἄφατον ἐκτείνασα ἑαυτήν, Σαβέλλιος ὁ Λίβυς κατεξανίσταται αὐτῆς, ἀνάχυσίν τινα καὶ κατάποσιν ἐπιτηδεύσας νομοθετῆσαι, τὸν πατέρα καὶ Θεὸν λέγων σχηματίζεσθαι καὶ ἐκτείνεσθαι ποτὲ μὲν εἰς υἱὸν, ποτὲ δὲ εἰς πνεῦμα· καὶ οὕτως ἐξαπλούμενον πάλιν συστέλλεσθαι, καὶ ἓνα μόνον εἶναι οὕτω Θεὸν λέγεσθαι, μηδαμῶς ἐν ἰδίᾳ ὑποστάσει θεωρούμενον τοῦ τε λόγου αὐτοῦ καὶ υἱοῦ, ἔτι δὲ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Κατὰ τούτου πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν γνησίων ἡμῶν θηρευτῶν τὰ ἑαυτῶν ἐξέτεινον λῖνα, ἔτι δὲ καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν θῆρα τοῦτον ἀγρεύσαντες, τῇ ἰδίᾳ μαχαίρᾳ τοῦ λόγου κατέθυσαν, οὐ πρὸς βρῶσιν ἐπιτήδειον, ἀλλὰ πρὸς ἀπορρίφην καὶ νέκρωσιν ἐτοιμότατον, πᾶσι τοῦ θηρὸς τὰ μέλη ἐμφανῆ καταστήσαντες, καὶ τὴν φαρέτραν αὐτοῦ τῆς ἀλαζονείας ἐκτινάξαντες, καὶ πατεῖσθαι ὑπὸ πάντων ποιήσαντες. Πολλὴν δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀπληστίαν ἐνδειξάμενος ὁ λεχθεὶς Διονύσιος, σπέρματα μᾶλλον τῇ ἀφουεῖ διαστάσει τῶν ὑποστάσεων παρασχὼν Ἀρείῳ τῷ δυσσεβεῖ, ὡς φησι Βασίλειος (1) ὁ ἀκρότατος καὶ μέγας πατὴρ ἡμῶν· κἂν ὅτι μάλιστα ὑπεραπολογεῖται αὐτοῦ Ἀθανάσιος ὁ αἰοίδιμος, τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ ἐξηγούμενος, καὶ μὴ γνώμης κακότητι, ἀπλῆς δὲ διανοίας τρόπῳ, τοῦτο ὑπερμεμενηκέναι αὐτόν· φαίνεται δὲ ὁ Μάρκελλος καὶ εἰς τὸ τούτου πως ἐμπεσῶν δόγμα.

θ'. Εὐθέως οὖν μετὰ τοῦτον, ἢ καὶ πρὸ τούτου, Ωριγένης ὁ ματαιόπονος καὶ λῆρος ἀνέφυ, τὰ τῶν ἀμφοτέρων κυρῶν, καὶ ἀρειανίζων· καὶ προὔπαρξιν τῶν ψυχῶν καὶ μεταποίησιν, καὶ αἰώνων

(1) Ἐπιστ. πρὸς Μάξιμον.

τινῶν ἐνλλαγὴν, καὶ ἀναστάσεως τοῦ πεσόντος ζώου ἄρνησιν· σφαιροειδῆ δὲ τινα σώματος ἔγερσιν, καὶ μὴ αὐτὴν τὴν πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἰδίῳ σχήματι ἀνίστασθαι μυθεύομενος, ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ τοῦ πονηθέντος κατ' αὐτοῦ λόγου Μεθοδίου τῷ μεγάλῳ. καὶ ἕτερα δὲ μυρία ἀσεδεῖας πλήρη δόγματα καταφορτώσας εἰς μέσον κατέβριψε, καὶ τοῖς δι' αὐτοῦ τὴν παρόδιον τρίβον ποιουμένοις δολερῶς, ἐπότισε καὶ ἀνέτρεψεν· ὁμῶς καὶ μᾶλλον τιτρώσκειται ὑπὸ Πέτρου τοῦ μεγάλου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος Ἀλεξανδρείας, ἔτι δὲ καὶ Ἡρακλᾶ, καὶ Δημητρίου (1), καὶ ἐτέρων τινῶν· καὶ ὅτι μάλιστα ὁ πολυμαθὴς, ἢ οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν, Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου συνίσταται τούτῳ ὑπεραπολογούμενος αὐτοῦ, καὶ κυρῶν μᾶλλον τὴν τε ληρωδίαν αὐτοῦ καὶ τῆς ἄλλης τῆς τε ἀρειανικῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς εἰκαιομυθίας τὸ ἔκλυτον, ὡς ἐν πλάσματι ἀπολογίας ταῦτα συνιστῶν, ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ τοῦ πονηθέντος λόγου Ἀντιπάτρω τῷ Βοστρηνῷ σαφῶς ταῦτα διαγορεύοντι.

ἰ. Ἄρειος οὖν πάλιν ὁ Ἀλεξανδρείας πρεσβύτερος ἐπεμάνη τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν, καὶ ἤρξατο μὲν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας, ἐξέτεινε δὲ τὴν αὐτοῦ ἀσεδεῖαν ὡς εἰπεῖν εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς, ὑπὸ πολλῶν κρατυνομένην καὶ περιεπομένην βασιλέων τε καὶ ἀρχόντων, καὶ σοφῶν, καὶ ἑλλογίμων, ἐξ ὧν ὑπῆρχε τότε καὶ ὁ ἐπιμνησθεὶς Εὐσέβιος, ὡς τὰ τούτων δηλοῦσι συγγράμματα. Ἀναθεματίζεται δὲ ὁ εἰρημένος Ἄρειος ὑπὸ τε τοῦ προλεχθέντος Πέτρου τοῦ θαυμασίου, μὴ προσηκαμένου τούτου μήτε ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ τοῦ μαρτυρίου, πολλῶν γονυπετούντων αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ δεχθῆναι αὐτὸν καθικετευόντων, ὅτε καὶ τὸν κύριον ὁ μάρτυς ἔλεγεν ὀφθῆναι αὐτῷ, ἐβρόγγμένους χιτῶνας ἀμπεχόμενον, καὶ πρὸς αὐτοῦ προσερωτηθέντα, τίς σὲ περιέσχισε κύριε; εἰπεῖν, Ἄρειός με περιέσχισεν· ἀλλὰ μὴ προσδέξῃ αὐτὸν, εἶναι γὰρ τούτου κατακεκριμένον ἔλεγε καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντας παρήγγειλεν ἀποστρέφασθαι τῆς πρὸς αὐτὸν κοινωνίας· αὐτὸς γὰρ ὁ Ἄρειος ἔφασκε κτίσμα εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ· καὶ εἶναι καιρὸν ὅτε σὺκ ἦν ὁ υἱός· καὶ προτερεῖεν

(1) Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. ΣΤ'. 8 καὶ Ἱερων. κριφ. 54.

τούτου τὸν χρόνον καὶ τὴν θέλησιν· γενέσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς· καὶ διὰ τὸ κτίσαι ἡμᾶς μὴ δύνασθαι, ἔλεγε, τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς τὴν κτίσιν ὑπενεγκεῖν τὴν θεότητα· καὶ λοιπὸν ἐπιτηδευθῆναι μετ' αὐτόν τι κτίσμα, τῆς τε ἀνθρωπίνης καὶ τῶν λοιπῶν κτισμάτων φύσεως, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ· ὥστε δύνασθαι κτιζομένην πελάζειν αὐτῷ τὴν κτίσιν, καὶ μὴ ἐξαπλοῦσθαι τῇ ἀκροτάτῃ τοῦ Θεοῦ καταφλεγομένην δυναστείᾳ, εἴπερ ἄρα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς εἰς τὸ εἶναι παρήγετο.

ιά. Τότε, ἢ καὶ μικρὸν πρὸ τούτου, καὶ τῷ μεγάλῳ ἡμῶν πατρὶ καὶ θαυματουργῷ Γρηγορίῳ ἐπιζητοῦντι περὶ τούτων, ἢ τοῦ δόγματος ἐξεκαλύφθη θαυμασίως διδασκαλία, ὅτε τὴν ἁγίαν παρθένον καὶ θεοτόκον Μαρίαν καὶ Ἰωάννην τὸν παρθένον καὶ Ἀπόστολον ἐθεάσατο, φανερώς ὑποδεικνυόντων αὐτῷ τὴν τῶν ἐπιζητουμένων ἀκρίθειαν. Αὕτη ἐστὶν ἡ διδασκαλία ἢ παρὰ πᾶσιν ἀδοξομένη τοῖς πέρασιν, καὶ τὴν ἀπαρχὴν ἐκ τῆς πατρικῆς θεότητος ποιουμένη, εἰς Θεὸς λέγων πατὴρ λόγου ζῶντος, σοφίας ὑφραστῶσης, καὶ δυνάμεως, καὶ χαρακτῆρος ἰδίου· ὁμόδοξόν τε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ διδάσκοντος· καὶ μηδὲν εἶναι κτίσμα, ἢ δοῦλον, ἢ ἐπέισακτον ἐν τῇ τριάδι διαγορευόντος, ὡς πρότερον μὲν οὐκ ἔν, ὕστερον δὲ ἐπεισελθόν· ἄκτιστόν τε καὶ ἀθάνατον εἶναι· αἰεὶ τὴν τριάδα τρανώς διδαχθέντος αὐτοῦ καὶ διδάξαντος. Τότε καὶ βασιλεὺς ὁ Ἀμασείας ἐπίσκοπος, ὁ ὄντως βασιλεὺς τῷ φρονήματι τῆς πίστεως, καὶ τῷ λόγῳ τῆς διδασκαλίας, καὶ ὁμολογίᾳ τοῦ μαρτυρίου, ἐν Νικομηδείᾳ τῇ πόλει ὑπὸ Λικινίου ἄχθεις καὶ μαρτυρήσας, τοῖς ἐρωτήσασιν αὐτὸν περὶ τῆς τριαύτης ἐρωτήσεως τὴν ἔννομον ἐποιήσατο ἀπόκρισιν, ὁμοούσιον τὴν τριάδα διαγορευῶν, καὶ δαιμονικῆς πλάνης ἀνάμεστον τὴν ἀρειανικὴν λέγων φληναφίαν εἶναι, ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ τῆς ἐμφορομένης ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτοῦ διδασκαλίας.

ιβ'. Καὶ Ναυάτος πρὸ Ἀρείου καὶ ἐτέρων αἱρέσεων, πρεσβύτερος Ῥώμης γενόμενος, τὴν μετάνοιαν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκκήρυκτον ἐποιήσατο, καὶ μήτε τοὺς ἐν τῷ διωγμῷ παραπεσόντας ἀνθρώπους μετανουῶντας, μήτε ἐν ἄλλῳ ἁμαρτήματι, ἢ πορνείᾳ, ἢ διγαμίᾳ, τῆς μεταλήψεως ἡξίου μεταδίδοσθαι, κἂν

ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα ἐπιδείξαιτο· ὅστις εὐθέως κατάκριτος γίνεται, συμφρονησάντων καὶ τῶν τῆς ανατολῆς ἐπισκόπων· περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ μέγας ἡμῶν ποιμὴν ἐπεμνήσθη Γρηγόριος ἐν ἐνὶ τῶν πανηγυρικῶν αὐτοῦ λόγων(1), τελείως τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ βδελυξάμενος.

ιγ'. Τοῦ δὲ ἀρειανικοῦ καπνοῦ εἰς μεγάλην πυρὰν ἀναφθέντος, καὶ πανταχόσε διαδραμόντος, καὶ τὴν οἰκουμένην δακρύων ἐμπλήσαντος, θεόθεν αἰθρίας ἡμῖν ἐκ τῶν διωγμῶν γεγενημένης, καὶ τοῦ ἐπιφανοῦς βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τὸ βασιλείον ἀναδησαμένου κράτος, κἀνταῦθα παραγεγονότος, ἀνδρὸς ἐναρέτου καὶ πλήρη τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ κατέχοντος, τῷ κόσμῳ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμῶν μάλιστα ἐπιφανέντος, τὴν τῶν ἱερέων ὁμήγυριν συνήγαγε, καὶ σύνοδον ἐν Νικαίᾳ συγκροτεῖσθαι προσέταξεν, ἣτις ἤδη ἐπὶ αὐτοῦ καὶ ἐγεγένητο, παρόντος αὐτοῦ καὶ τοῖς ἱερεῦσι συνεδρεύοντος. Ἀλέξανδρος ὁ μέγας πατριάρχης Ἀλεξανδρείας παρῆν ἐκεῖσε, Ἀθανάσιος ὁ τούτου διάκονος, Ἰούλιος Ῥώμης(2), Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, Μακάριος Ἱεροσολύμων, Ὅσιός τε ὁ Κορδοῦβης, Μέμωνων Ἐφέσου, Λεόντιος ὁ τῆς ἡμετέρας Καισαρείας τῶν Καππαδοκῶν, Παφνούτιός τε ὁ θαυμαστός ὄντως ἀνὴρ, καὶ Σπυρίδων ὁ θαυματουργός, καὶ ἕτεροι πλείστοι, οἱ τὸν ἀριθμὸν τῶν τιῆ ἀνεπλήρουν πατέρων· λέγεται δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, τότε διάκονος ὢν ἐκ τῆς ἡμετέρας ταύτης πόλεως, παρὰ Μητροφάνους τοῦ μεγάλου, ὡς ἐν κλίνῃ τούτου διὰ τὸ γῆρας κατακειμένου, ἐκεῖσε ἀποσταλῆναι, καὶ συνεδρῆσειν αὐτοῖς. Πολλοὶ δὲ τῶν ἐκεῖσε συνδεδραμηκότων ἐπισκόπων ὁμολογηταὶ τῆς πίστεως ἐτύγχανον, ἐν τοῖς διωγμοῖς ἀκρωτηριασθέντες ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀνόμων βασιλέων, καὶ τῶν μὲν τὰ νεῦρα τῶν ποδῶν, τῶν δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐτέρων ἄλλα μέλη τοῦ σώματος ἀποτετμημένα ἐτύγχανον, ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν αὐτὸν πίστεως καὶ ὁμο-

(1) Ὁμιλία λθ'.

(2) Τοιοῦτον ὄνομα οὐχ εὔρηται μεταξὺ τῶν ἐν Νικαίᾳ τιῆ θεοφόρων πατέρων, ὅθεν ὁ σοφὸς ἐκδότης τῆς Ῥωμαϊκῆς Σταχυολογίας Κ. Ἄγγελος Μάης εἰκάζει ὅτι ἢ κατὰ μνημονικὸν λάθος ἀναφέρεται ὁ Ἰούλιος, ἢ ὑπῆρχε πρεσβύτερός τις ἢ διάκονος τούτου τοῦ ὀνόματος μετὰ τῶν τοποτηρητῶν τῆς Ῥώμης πεμφθεὶς παρὰ τοῦ Πάπα Σιλβέστρου.

λογίας καὶ δημοσίας ἐνστάσεως. Ἦσαν δὲ τότε ἐν αὐτῇ τῆς ἀρειανικῆς ὑπέρμαχοι μανίας, Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας, καὶ Ἐλεύσιος, καὶ Εὐσέβιος τὸ πρότερον ὁ τοῦ Παμφίλου λεγόμενος, καὶ Θεόγνιος ὁ Νικαίας, καὶ ἕτεροι πλείστοι ῥήτορες τε καὶ σοφοί, τὴν αἵρεσιν εἰς τὸ ἀκρότατον συγχωροῦντες.

ιδ'. Πολλῆς δὲ τῶν δογμάτων ἐκείσε ἐξαπλώσεως καὶ ζητήσεως γεγενημένης, καὶ ὑπὸ τῶν προλεχθέντων πατέρων καὶ ὁμολογητῶν ἐμφρόνως καὶ εὐλαβῶς προτεινομένης, κυροῦται μᾶλλον τὸ δόγμα τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ὁμοούσιον τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν ἐκφωνήσαντες, καὶ τοὺς λέγοντας προτερεύειν χρόνῳ τοῦ υἱοῦ, ἢ ὅτι ἦν ποτε καιρὸς ὅτε οὐκ ἦν ὁ υἱὸς ἐπιφημίζοντας, ἀναθεματίσαντες σὺν τῷ Ἀρείῳ, οὕτω τὴν ἑαυτῶν σύνοδον ἔλυσαν, συμφωνήσαντος αὐτοῖς καὶ Εὐσεβίου τοῦ λεγομένου Παμφίλου· καὶ φέρεται αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν οἰκείαν γεγραμμένη πόλιν, καὶ ἑτέροις τισίν, ἐν οἷς πρότερον ἀπαναχωρῶν, ἔγγραφον καταλέλοιπε πίστιν, τρανῶς ὁμοούσιον κηρύττουσαν, καὶ οὐ ξένην εἶναι τὴν λέξιν διαγορεύουσιν· καὶ τούτου ἕνεκεν, ἵνα μὴ τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ ἐξακολουθοῦντες πίστει, ἀπωθοῦνται τὸ ὁμοούσιον· ἔτι δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς πρὸς τοῦτο ὕστερον ἀντιῤῥήσεις αὐτοῦ πρὸς τινὰς τοὺς τὸν υἱὸν κτίσμα λέγοντας γεγονούκι· καὶ ὅτι μάλιστα πάντα αὐτοῦ τὰ λοιπὰ συγγράμματα, ἐν οἷς δογμάτων ἐν αὐτοῖς γένηται μνήμη τὴν ἀρειανικὴν δηλοῦσιν αἵρεσιν· ταύτης γὰρ ὁ ἀνὴρ τῆς δόξης εἶναι ἐν ἅπασιν αὐτοῦ τοῖς συγγράμμασι φαίνεται· ἢ μόνον ἐν τοῖς κατὰ Μαρκέλλου τοῦ Γαλάτου ποσῶς τὴν τοιαύτην ὑπέφυγεν ὑπόληψιν, πάντως τοῦτο τὸ σύνταγμα μετὰ τὴν σύνοδον πεπονηκότος αὐτοῦ, ὡς οἱ τῷ πονήματι τούτῳ ἐντυχόντες παραδεδώκασιν ἡμῖν· εἰς ἡμετέρας γὰρ χεῖρας οὐκ ἐλήλυθεν ἡ τοιαύτη αὐτοῦ πραγματεία ὅλη. Ἔστι δὲ ὁ ἀνὴρ εὐστομία καταπεποικιμένος, καὶ κάλλει ὑπαγορίας περιεστιλβωμένος, ἀρχαίων τε πραγμάτων μνήμης ὡς ἀληθῶς ἀξίαν τὴν διαγόρουσιν ποιούμενος· ὅμως ἐν τῇ τῶν ψαλμῶν ἐρμηνείᾳ πολὺ παρὰ τὸ εἶδος εἰς τινὰ μέρη τὴν ἑαυτοῦ ἐξεκάλυψε φρόνησιν λογικούς ἀστέρας καὶ ἑτέρά τινὰ προσειπών· διὰ ταύτας γὰρ αὐτοῦ τὰς λεχθείσας δόξας, καὶ οἱ τὴν βιβλιοθήκην ἡμῖν κατα-

σκευάσαντες, οὐδαμῶς τοῖς ὀρθοδόξων πονήμασι τὰ βιβλία αὐτοῦ συναπέθεντο, ἀλλὰ χωρὶς μετὰ τὸ πλήρωμα τούτων, εἰς τὴν ἀπαρχὴν τῶν αἰρετικῶν βιβλίων ἐν τῷ ἰδίῳ κιβωτίῳ ἐγκατέθεντο.

ιέ. Τοῦ δὲ ἐπιμνησθέντος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἡμῶν βασιλέως, εὐλαδείας τρόπῳ ἀναγκάζοντος Ἀθανάσιον τὸν μέγαν, ἤδη πατριάρχην Ἀλεξανδρείας γεγενημένον, δέξασθαι Ἄρειον εἰς κοινωνίαν τῶν πρεσβυτέρων, ὡς ἅτε μετανοοῦντος αὐτοῦ, ὡς ἐνόμιζε, καὶ ἵνα μὴ καταλίπη σχίσμα τῇ ἐκκλησίᾳ, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐκείνου αὐτοῦ Ἀρείου μᾶλλον τὴν οἰκίαν ἀσέβειαν κρυπτῶς ἐπικυροῦντος, αὐτίκα τοῦ Ἀθανασίου τοῦτο μὴ καταδεξαμένου, διὰ τὸ κρυπτόμενον αὐτοῦ τῆς ἀθείας ὡς λέλεκται ἄθρον, ἐξορίζεται τοῦ οἰκείου θρόνου ὁ ἅγιος, μάλιστα καὶ διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ γενομένας συστάσεις ὑπὸ τῶν κρυπτῶς ἀρειανίζόντων, φοβηθέντος τοῦ βασιλέως μήπως ἐπιβουλεύσαντες ἀποκτείνωσι τὸν Ἀθανάσιον· καὶ τότε τοὺς κατ' αὐτοῦ συγγράφει λόγους, καὶ τῶν τὴν ὁμοίαν αὐτῷ νοσοῦντων ἀσέβειαν. Λέγεται γὰρ αὐτὸς ὁ Ἄρειος συντάξαι ἐν μικρῷ χάρτη τὴν οἰκίαν ἀσέβειαν, καὶ οὕτως ὑπὸ τὸν φελόνην ἐγκατακρύψαι, καὶ τῇ χειρὶ ἐπαγόμενον τοῦτον, προσελθεῖν τῷ βασιλεῖ· καὶ τῷ δοκεῖν αὐτῷ ὁμνύειν πιστεύειν οὕτως, ἐπιφερόμενος κρυπτῶς τὸν χάρτην, καὶ τῇ χειρὶ περιδεδραγμένον ἕτερον καὶ ἐπισείοντα· οὐ μετὰ πολὺ δὲ ἀποθνήσκει Κωνσταντῖνος ὁ μέγας βασιλεὺς, βαπτισθεὶς ὑπὸ τινος Ἀρειανοῦ πρεσβυτέρου, ἐκείνου μὴ ἐπεγνωκός τοιοῦτον εἶναι τὸν πρεσβύτερον· ἦν γὰρ ὁ ἅγιος ἐπιθυμίαν ἔχων μεγίστην εἰς αὐτὸν τὸν Ἰορδάνην κατελθεῖν ποταμὸν, κάκεισε τὸ σωτήριον δέξασθαι βάπτισμα, ἐν τῷ τόπῳ ἐνθα καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὅτε μεθ' ἡμῶν σαρκὶ ἐγένετο, τὸ τοιοῦτον ἐπλήρωσε μυστήριον· τότε δὲ τοῦ θανάτου κατεπείγοντος αὐτὸν, ἐκείσε ἐβαπτίσατο, καὶ μετ' αὐτῶν τῶν ἐμφωτίων, ὡς εἰπεῖν, τῷ τάφῳ τὸ σῶμα αὐτοῦ παρεπέμφθη.

ις'. Καὶ διαδέχεται τὴν τῆς ἀνατολῆς βασιλείαν Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τῇ τοῦ εἰρημένου πρεσβυτέρου ὑπαχθεὶς ἀσεβεῖ αἵρεσει· ἦν γὰρ αὐτὸς ὁ πρεσβύτερος τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐγ-

χειρισθείς διαθήκην, ἐν ἧ ἐγγέγραπτο ἐτέρας μοίρας εἶναι τὸν Κωνσταντῖον βασιλέα, τῆς δὲ ἀνατολῆς ἄλλον τῶν υἱῶν αὐτοῦ· ὁ δὲ πρεσβύτερος τοῦτον μετέθηκεν εἰς τὴν ἀνατολήν, τὸ ἔγγυον ὑπ' αὐτοῦ λαβὼν, τῆς αἰρετικῆς αὐτοῦ ἕνεκεν βλασφημίας. Καὶ τότε πολὺς ὁ πόλεμος τῶν ἐπισκόπων τῶν ὀρθοδόξων ἐγεγόνει, καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν θρόνων ἐκδιωγμός· τῶν δὲ Ἀρειανῶν ἢ ἐπικράτησις πανταχοῦ διεφαίνετο· Μελετίου τοῦ μεγάλου, καὶ Εὐσταθίου, καὶ ἐτέρων τινῶν, καὶ αὐτοῦ Ἀθανασίου πάλιν τῆς ἐπισκοπῆς ἐκδιωχθέντων, ἐπειδὴ ἦν ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος κεκρατηκῶς τοῦ ἰδίου θρόνου, Κώνσταντος ἐν Ρώμῃ βασιλεύοντος, καὶ ἐκ τῶν Γαλλῶν πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν αὐτὸν ἀποστρίλαντος, τοῦτο καὶ τοῦ ἰδίου πατρὸς βουληθέντος, ὡς αὐτὸς φησι, διαπράξασθαι· ἐκεῖνου δὲ τελευτήσαντος, εἰς μνήμην αὐτοῦ, τοῦτον τὰς αὐτοῦ ἐντολάς ἀποπληρῶσαι τῆς συνόδου πικρῶς ἀναθεματιζομένης· καὶ κατ' αὐτοῦ Ἀθανασίου δικαστήρια συνιστάμενα, ὅτε καὶ κατεψεύσθη ὁ ἅγιος πάμπολλα, ὡς δηλοῦσιν αἱ περὶ αὐτοῦ συγγραφαί. Λέγεται δὲ καὶ Εὐσέβιον τὸν Παμφίλου συνασπιστὴν εἶναι τῶν κατ' αὐτοῦ κινήσαντων τὸν διωγμὸν, καὶ προτερεῦειν ἐν τῇ καθέδρᾳ τῶν κατ' αὐτοῦ συλλόγων, ὡς οἱ παραθέμενοι ἐν τῷ λόγῳ τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θεολόγου τῷ πονηθέντι αὐτῷ εἰς αὐτὸν τὸν Ἀθανάσιον διαγορεύουσι, καὶ ἕτεροί τινες ἱστορικοί· ἐκεῖνος γὰρ, ὡς λέγει, τὸ ὄνομα ἐκουσίως ὑπερτίθεται φανερωῶσαι, αἰδούμενος τὸ τοῦ ἀνδρὸς πολυμαθῆς, καὶ μὴ ὀνομάσαι τοῦτον ὑπέρμαχον τῶν Ἀρειανῶν καὶ συνασπιστὴν ἐθέλων.

ιζ'. Τότε καὶ Μακεδόνιος ὁ ἀσεβὴς προσάτης ἦν τῆς ἀσεβείας, τοῦ μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου τὸ σῶμα ἐκβαλεῖν καὶ μεταθήσειν ἐτέρῳσε βουληθεὶς, τοῦ δὲ ὀρθοδόξου λαοῦ οὐκ ἐνεγκόντος τὸ τοιοῦτον ἐγχείρημα, εἰς ἔργον τὴν λύπην ἐξέφερον, καὶ κωλύειν τοῦτον παρεσιάζοντο· ἐπιστάντος τε αὐτοῖς τοῦ ἀρειανικοῦ σμήνου, πλείστος μὲν ἐγεγόνει φόβος, καὶ αἱμάτων οὐ τῶν τυχόντων ἔκχυσις· μόλις δὲ τὸ σῶμα διαφυγόνταίς εὐτρεπισθείσαις ἐναπετέθη θήκῃς, μετὰ πολλῆς οἰμωγῆς καὶ δακρύων συνεχῶν.

ιη. Ἄρειον δὲ τὸν τῆς μανίας ἐπώνυμον, τέως ἔτι τῷ βίῳ ἐν-

διατρίβοντα, βασιλεύων Κωνσταντίος ἐβιάζετο τοὺς τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν εἰσδέχεσθαι, καὶ κοινωνικὸν αὐτὸν προσλαμβάνεσθαι. Τοῦ δὲ μεγάλου ἡμῶν πατρὸς καὶ πατριάρχου Ἀλεξάνδρου πρὸς τῷ θυσιαστηρίῳ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος ἀνατείναντος, καὶ ἐστηλωμένου ὡσπερ ἐστῶτος, καὶ τῷ Θεῷ τὴν δέησιν προσάγοντος, ἐλεῆσαι τὸν αὐτοῦ λαὸν καὶ λυτρώσασθαι τῆς ἀρειανικῆς δολιότητος ἰκετεύοντος, ἐκείνου μετὰ πολλῆς προπομπῆς εἰσιόντος, καὶ ἐν τῷ φόρῳ ἤδη γεγεννημένου, πλήθους δὲ οὐ τοῦ τυχόντος παρεπομένου, καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ συναγωνισῶν, ἀπ' αὐτοῦ βασιλέως καὶ ἐτέρων πλείστων παραθάρβούντων τὸν δαίλιον καὶ ἐπιγελώντων ἡμῖν, θεόθεν γίνεται ἡ τῶν καταπονουμένων ἐκδίκησις· πρὸς γὰρ τὴν λεγομένην φῶσσαν ἀπονεύσας ὁ ἄθλιος, ὥστε αὐτὸν τὰ περιττὰ τῆς γαστρὸς ἀποτινάξασθαι, τὴν κοιλίαν αὐτοῦ καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ συγκαταφέρει ὁ ἄνομος, καὶ τῶν τῆς γλώσσης ἀμαρυγμάτων τὸν μισθὸν κομίζεται τοῦτον, ἐπαξίως τῆς αὐτῆς δυσωδίας τὴν ζωὴν διαλύσας πρὸς τὸν θάνατον ἀπενεχθεὶς· οὕτως τῆς ἐκεῖσε κολάσεως, κἀνταῦθα τὰ ἐπίχειρα τῆς αὐτοῦ ζωῆς δεξάμενος. Τινὲς δὲ ἐπ' αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦτο ὑπομείναι τὸν Ἄρειον ἀποδεδώκασιν, εἴτε δὲ ἐπ' ἐκείνου εἴτε ἐπὶ τούτου οὗτος ὁ ἀσεβῆς τὴν τοῦ Ἰούδα ῥῆξιν ὑποστάς, τοῦ παρόντος ἀπελαύνεται βίου· ἐγὼ δὲ ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦτο φημὶ γενέσθαι· τοῦτο ἡμῖν ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἐξηγεῖται τὸ θαῦμα(1), ὡς ἐν στήλῃ τινὶ περιβοήτῳ θριαμβεύων τὴν ἔννομον καὶ δικαίαν τοῦ ἀνδρὸς ἀπώλειαν· κἀν ὅτι περὶ πολλοῦ ἐποιήσαντο οἱ τότε Ἄρειῳ συντρέχοντες ἀποκρυβῆναι τῷ βασιλεῖ, διὰ τῶν εὐνούχων τοῦτο ἀποπείσαντες, ἰδίῳ θανάτῳ μᾶλλον καὶ κοινῷ τέλει παρελθεῖν αὐτόν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ προλεχθεὶς Κωνσταντίος ἀποθνήσκει, καὶ ὁ Ἀθανάσιος εἰς τὸν ἴδιον ἐπανάγεται θρόνον.

ιβ'. Καὶ ὀλίγον ἡμῖν χρόνον ἐπιμανέντος τοῦ ἀσεβοῦς Ἰουλιανοῦ, ὑφ' οὗ καὶ πάλιν Ἀθανάσιος ἐξορίζεται, Ἰουβιανὸς εὐθέως ὁ μέγας ἐν τῇ Περσίδι βασιλεὺς ἀναγορεύεται, ἀνὴρ ὀρθόδοξος

(1) Ὁμιλ. κβ'.

καὶ πλήρης συνέσεως καὶ ὀρθοδόξου πίστεως· ἀλλ' ὡς τῆς ἡμετέρας ἀμαρτίας, ὡς τῆς ἐπιγενομένης ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀνομιῶν ἀξίας τιμωρίας· οὐπω γὰρ τῇ πόλει ταύτῃ τὸν ἄνδρα ἐπιστάντα, μετὰ τὸ ἀποκαταστῆσαι, ἐπιζητῆσαί τε καὶ ἐκμαθεῖν ὑπὸ Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου τὴν ὀρθὴν καὶ ἀλώβητον τῶν χριστιανῶν πίστιν, πρὶν ἢ τῇ πόλει ἡμῶν ταύτῃ ἐπιβῆναι τὸν ἄνδρα, ὡς λέλεκται, μεταίρει τοῦτον ὁ Θεός, καὶ πρὸς αὐτά που τὰ τέρματα τῆς Βιθυνίας γεγονότος αὐτοῦ. Οὐάλης δὲ εὐθέως τῶν τῇ δε ἀναγορεύεται βασιλευς, ἀνὴρ παράνομος καὶ ἐναγῆς, Ἀρειανὸς καὶ βλάσφημος, καὶ δύο τὰ μέγιστα νοσήσας ἀπλησίαν καὶ βλασφημίαν, κατὰ τὸ περὶ αὐτοῦ εἰρημένον· ὅστις ὡς νόμον ἔννομον τὴν παρανομίαν ἐκέκτητο, ἀκρασία δὲ τὴν πλεονεξίαν, ὡς κρᾶσιν μᾶλλον δὲ κρίσιν πεπηγμένην ἐν ἑαυτῷ κατεπήξατο· οἱ μεγάλοι οὖν ἡμῶν πατέρες Βασίλειός τε καὶ Γρηγόριος ἀνδρίζονται· τότε καὶ ὁ προλεχθεὶς Εὐστάθιος, καὶ Μελέτιος, καὶ Εὐσέβιος ὁ Σαμοσάτων, ὡς ἔστι τοῦτο καταμαθεῖν παντὶ τῷ περὶ τούτων ἐθέλοντι ἀνερευνᾶν.

κ'. Μάλιστα δὲ τῆς πόλεως ἡμῶν ταύτης ἐπινεμηθείσης τῆς ἀσεβοῦς αἰρέσεως, ἔτι δὲ καὶ τῆς Μακεδονίου κατὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος μιαρᾶς ὑλακῆς κατεσθιούσης αὐτήν, οὓς καὶ ἡμιαρείους τοὺς ἐξ αὐτοῦ οἱ πατέρες ὠνόμαζον· πρεσβυτέρων τε ἐμπρησμοὶ τότε γινόμενοι δημόσιοι, καὶ παρθένων καθυβριζομένων ἐμφανῶς, εἰ μὴ τὸ τῆς αἰρέσεως δέξωνται μίασμα, ἰσρεῖς τε ἀπεμπολούμενοι, καὶ τὰ ἅγια βεβηλούμενα, καὶ κατὰ θυσιαστηρίων αἰρετικῶν ἐξορχουμένων. Ταῦτα δὲ ἡμῶν ἤδη τὰ νοσήματα, καὶ προφανέντα καὶ προκηρυχθέντα ὑπὸ τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ περιβοήτου τὸ τέλος ἐλάμβανον· καὶ πέμπεται ἐνταῦθα Γρηγόριος ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν καὶ θεολόγος καὶ τῇ σφενδόνῃ τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας λιθοβολεῖ τοὺς ἀλλοφύλους· καὶ διαλύει τὰς πράξεις αὐτῶν, καὶ πάσας τὰς ἐκκλησίας ἀναλαμβάνει ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν, καὶ Πνευματομάχων, καὶ Ἀπολλιναριστῶν, τῶν ἄνουν λεγόντων τὸν κυριακὸν ἄνθρωπον· κατασχεθέντος Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ πατριάρχου ἡμῶν, καὶ προαποκτανθέντος ὑπὲρ τῆς καλῆς ὁμολογίας, καὶ τῶν αὐτοῦ νοταρίων Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου.

κά. Ἐπεφύη δὲ καὶ Εὐνόμιος ὁ Κυζίκου ἐπίσκοπος, ὅστις ἀνόμοιος τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν ἐδογματίζε, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἀνόμοιον αὐτὸς καὶ οἱ τῆς αὐτοῦ αἵρέσεως ἐπεκληθήσαν· κατ' αὐτοῦ Βασιλείου ὁ μέγας ἡμῶν πατὴρ ὁ τῆς ἀληθείας κήρυξ ἐβόησε καὶ τὸν κύνα τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἀπήλασε· πάλιν δὲ κρυπτῶς συντάξαντος αὐτοῦ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, ὡς ἤδη ἐγχειρισθέντων αὐτῷ τῶν ἐξ αὐτοῦ πρὸς τὰ τοῦ αὐτοῦ Εὐνομίου γεγονότα συγγράμματα, καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ Βασιλείου θάνατον ἐμφανίσαντος τὸ τοιοῦτον ἀμαθὲς ποίημα, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ τῆ πίστει καὶ τοῖς τρόποις Γρηγόριος ὁ Νύσσης τοῦτο ἐπεγνώκως, ὡς εἰς χεῖρας αὐτοῦ τῶν συγγραμμάτων ἐληλυθότων ἀγωνίζεται κατ' αὐτοῦ, καὶ τελείῳ ἀναθέματι τοῦτον παραδίδωσιν, ὡς ἔστιν ἰδεῖν σαφῶς τοῦτο ἐκ τῶν πονηθέντων αὐτῷ πρὸς τοῦτο λόγων.

κβ'. Τούτων δὲ τέως κατασιγασθέντων, τῆς τοῦ Μακεδονίου κατὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος λύσεως ἐπινεμομένης, τῆς πονηρᾶς βασιλείας ἐκ ποδῶν γεγενημένης, καὶ Θεοδοσίου τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν βασιλέως τὸ βασιλεῖον ἀναδησαμένου κράτος, συγκροτεῖται τῶν ἱερῶν ἐπισκόπων ἐνταῦθα σύνοδος ρν'. τούτους ἀριθμεῖν παρελήφαμεν, καὶ τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος θεότητα τρανῶς ἐκδιδάσκουσα, προσθέντες τῆ ἐκφωνήσει τῆς πρώτης συνόδου, πιστεύειν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, καὶ τὰ λοιπά. Κυρώσαντες δὲ τὴν πρώτην σύνοδον, καὶ τὰ αὐτῆς καλῶς ὀρίσαντες, καὶ εὐσχημοτέρως παραδεδωκότες τὸ σύμβολον ταύτης, ἐξεδήμουν τῆς θεοφυλάκτου ἡμῶν πόλεως, ἀναθεματίσαντες Ἄρειον, Εὐνόμιον, Εὐδόξιον, καὶ τοὺς τούτων σύμφρονας· ἐν αὐτοῖς ὑπῆρχον οἱ προειρημένοι, Μελέτιος ὁ μέγας, Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Γρηγόριος ὁ θεολόγος, Κελεστίνος ὁ Ῥώμης, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, καὶ οἱ συνελθόντες αὐτοῖς ὅσοι τὸν ἀριθμὸν συνεπέρανον τοῦτον· ἐνταῦθα δὲ τοῦ ἁγίου Μελετίου τελευτήσαντος, καὶ τῶν Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπων μικρὸν στασιαζόντων, ὡς τοῦ μεγάλου ἡμῶν πατρὸς Γρηγορίου παρὰ γνώμην αὐτῶν τὸ δοκεῖν τὸν ἐν-

ταῦθα θρόνον κατεσχηκότος αὐτοῦ, καίτοι γε αὐτοῦ τοὺς αἰρετικούς ἐκδιώξαντος, κάκειθεν, ὡς εἶπεῖν, ἀναλαβόντος πάσας τὰς ἐκκλησίας, ὡς εἶδε τούτους θορυβοῦντας, τὸν συντακτῆριον αὐτοῖς προσφωνήσας λόγον, καὶ βασιλέα καθικετεύσας ἀπολυθῆναι αὐτὸν, ἐκδημεῖ τῶν ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν ἰδίαν παραγίνε-
ται χώραν, τὴν ἡσυχίαν ἀσπαζόμενος.

κγ'. Κάκεισε Ἀπολλιναρίου τοῦ Σύρου σπέρματα καὶ μαθητὰς εὐρηκῶς ἐνίσταται κατ' αὐτῶν, καὶ γράφει τὰς δύο κατ' αὐτοῦ ἐπιστολάς πρὸς Κληδόνιον, καὶ κατακρίνει τοῦτον, καὶ ἀναθεματίζει, καὶ τελείως τῆς ὀρθοδόξων ἐξελαύνει ἐκκλησίας· αὐτὸς γὰρ ὁ Ἀπολλινάριος ἔλεγεν, ὡσπερ ἔφημεν, καὶ ἄνουν εἶναι τὸν ἄθρωπον ὃν ἀνείληπεν ὁ Θεὸς λόγος, ἥγουν μὴ ἐνυπάρχειν ψυχὴν λογικὴν τε καὶ νοερὰν τῷ ἀνθρωπίνῳ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἀντὶ ψυχῆς, τὴν θεότητα λογίζεσθαι ἐνοικεῖν ἐν τῇ φύσει τῆς ἀνθρωπότητος, μᾶλλον δὲ ἀντὶ τοῦ νοῦς· τοῦτο γὰρ ὕστερον ἐκύρωσεν, ἀντὶ τῆς ψυχῆς· ἔλεγε δὲ καὶ τὴν σάρκα ἄνωθεν κεκομίσθαι αὐτὸν, καὶ ὡς διὰ σωλῆνος διελθεῖν τῆς παρθένου, καὶ ἕτερά τινα προσετίθει φλυαρῶν ἄξια τῆς αὐτοῦ παροινίας· ὑπάρχων δὲ πολύλογος ὁ ἀνὴρ, καὶ μάλιστα μέτρων ἐπιστήμη καὶ ῥυθμῶν (1) θέσει, μὴ κατὰ τάξιν μάλιστα ἐπιβάς αὐτῇ, ἀλλ' ὑπὲρ ὅ ἦν ἑαυτὸν λογισάμενος, τινὰς γραφικὰς βίβλους μεταποιήσας πρὸς τὸ ἔμμετρον, πολλοὺς ἐπειρᾶτο πρὸς τὴν οἰκείαν κατασύρειν παρανομίαν· τότε δὲ αὐτοῦ ἀπορρίφέντος, μικρόν πως ἡ ἐκκλησία ἡμῶν ἀνανεύσασα, μετ' οὐ πολὺ αἱ αὐταὶ μᾶλλον δὲ καὶ χεῖρους, ἐπεχειροῦντο ταρχαί, ἔτι μὴ τῆς προτέρας τέως ἐπιλησθείσης αὐτῆς ἀνάγκης, καὶ τῶν προλεχθέντων πολέμων καὶ διωγμῶν.

κδ'. Ἐνταῦθα γὰρ ἐξ ἑτέρας τινὸς χώρας, ὡς φασὶ τινες τῆς Ἀντιοχείας, ἀγκυρόντες Νεστορίον τινα, ἄνδρα δυσσεβῆ καὶ κακότεροπον, προχειρίζονται ἱερέα, τοῦ θρόνου τότε χηρευόντος· οὐ ποιμένα λογικῶν προβάτων, λύκον δὲ μᾶλλον κατεσθλιοντα τὸ ποίμνιον, καὶ εἰς ἀπωλείας πυθμένα κατάγοντα· ἰουδαϊκὸν γὰρ φρόνημα ἀναδεξάμενος, οὐ τὸν λόγον σάρκα ἀτρέπτως γεγενῆσθαι ἔλεγεν, ἀλλ' εἰς τινα ἄνθρωπον ἐνοικῆσαι ὡς ἓνα τῶν προ-

(1) ἀριθμῶν Σ. 'Ρ. — ἀλλὰ καὶ ὁ Κ. Μάκης ἀποδοκιμάζει τὴν γραφὴν ταύτην.
(TOM. A'.)

φητῶν, καὶ ἰδιοποιεῖσθαι τοῦτον ἐξαιρέτῳ ἀγαπήσει· καὶ εἶναι ἄλλον μὲν υἱὸν λόγον, ἄλλον δὲ λέγεσθαι μὲν, μὴ εἶναι δὲ γνήσιον, θετὸν δὲ υἱὸν τὸν λεγόμενον Ἰησοῦν Χριστόν· ὡς ἐντεῦθεν δύο υἱοὺς καὶ μὴ ἓνα λέγεσθαι εἶναι· ἐξήγειρεν οὖν ὁ Θεὸς κατ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα Κυρίλλου, τοῦ γεγονότος πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· καὶ πρῶτον μὲν γράφει πρὸς αὐτὸν Νεστόριον ἐπιδιορθούμενος αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν αὐτὸν ἐμβιβάζων πίστιν, καὶ θεοτόκον τὴν παρθένον ὀνομάσαι παρακαλῶν· ὡς δὲ οὐκ ἐνεδίδου, ἕτερα πάλιν κατέπεμψε γράμματα μετὰ καὶ δώδεκα κεφαλαίων ἐχόντων καὶ ἀνάθεμα· ὥστε τὸν μὴ οὕτω φρονοῦντα ἀναθεματίζεσθαι.

κέ. Ἀντιλέγοντος δὲ αὐτοῦ καὶ πρὸς ταῦτα, σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ συγκροτεῖται, καὶ παραπέμπεται ἐκεῖσε Νεστόριος μετὰ τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως καὶ ἐτέρων πολλῶν περιεχόντων αὐτὸν, καὶ πρὸς τὴν σύνοδον διαβιβαζόντων. Θεοδοσίος ἦν ὁ νέος τὰς ἡνίας τῆς βασιλείας ἐγκεχειρισμένος τότε· προέδρευε δὲ ἐν αὐτῇ τῇ λεγομένῃ τρίτῃ συνόδῳ Κύριλλος μὲν Ἀλεξανδρείας, Κελεστίνος ὁ Ῥώμης, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, καὶ Ἀκάκιος ὁ Μελιτινῆς· καὶ καθαιρεῖται μὲν Νεστόριος, κυροῦνται δὲ ἐν αὐτῇ καὶ αἱ προειρημέναι δύο σύνοδοι, τέλειόν τε τὸν αὐτὸν ἓνα υἱὸν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι ὁμολογοῦσιν, ἓνα καὶ οὐ δύο υἱοὺς· ὡς δηλοῦται σαφῶς ὁ παρ' αὐτῶν ἐκφωνηθεὶς τῆς εὐσεβείας θεοπνευστος ὅρος· καὶ οὕτως ἡ σύνοδος ταῦτα ἐκφωνήσασα ἀπέλυσεν ἕκαστον τῶν ἐπισκόπων μετασκηνῶσαι εἰς τὸν ἴδιον τόπον.

κς'. Ἰωάννου δὲ τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Θεοδώρητου ἀνθισταμένων τῷ μακαρίῳ Κυρίλλῳ κατὰ πρόφασιν τοῦ δοκεῖν χωρὶς αὐτῶν ἐκφωνηθῆναι τὸν ὅρον ἐν τῇ συνόδῳ, καίτοι γε τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐκδεξαμένου αὐτούς, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐριστικῶς πρὸς αὐτὸν καὶ οὐκ ὀρθῶς διακειμένων αὐτῶν, μετέβαινον καὶ αὐτοὶ ἀσυμφώνως πρὸς τὰς ἰδίας πόλεις, πολλὰ μεταξύ θορυβήσαντες καὶ κινήσαντες· ὡς καὶ Θεοδώρητον ἐπίσκοπον κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἕτερα δώδεκα συντάξαι κεφάλαια, καὶ πάλιν αὐτὸν Κύριλλον πρὸς ταῦτα ἀπολογήσασθαι, καὶ τὰ ἴδια δεόντως ἔρμηνεῦσαι καὶ ἐπιλύσαι κεφάλαια. Θεοδοσίου δὲ τοῦ βασιλέως ταῦτα ἐπεγνωκό-

τος, καὶ κινήθεις καὶ καθ' ἑτέρων μὲν, μάλιστα δὲ κατὰ Κυρίλλου τοῦ ἐν ἁγίοις, πέμπεται ἐνταῦθα Ἀκάκιος ὁ Μελιτινῆς, ἀνὴρ θεοσεβῆς καὶ εἰς ἄκρον ἑλλητικῶς εὐταξίης καὶ εὐλαβείας, καὶ τὰ τῆς συνόδου ἐμφανίζει τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸν τούτου καταστέλλει θυμόν· καὶ τὰ τῆς ἐκφωνήσεως τὸ κύριον λαμβάνουσι, καὶ Κύριλλος ὁ πατριάρχης εἰς τὴν ἰδίαν ἀπαίρει πόλιν.

κζ'. Οὕτω τούτων πραχθέντων, καὶ τέως μικρᾶς ἀνέσεως γενομένης, ἐπιφύεται Εὐτυχῆς τις λεγόμενος μοναχὸς καὶ ἀρχιμνδρίτης, καὶ ἀποσπᾷ ὀπίσω αὐτοῦ οὐκ ὀλίγον τι μέρος λαοῦ, κυρῶν τὰ τοῦ Νεστορίου, καὶ ἕτερα ἅτινα φλυαρῶν· Εὐσέβιος δὲ ὁ τοῦ Δορυλαίου ἐμφανίζει τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ ἐπὶ Φλαβιανοῦ τοῦ ἐν ἁγίοις τῶν ἐνταῦθα γεγονότος πατριάρχου, Κυρίλλου ἤδη ἐκποδῶν τοῦ παρόντος βίου γεγεννημένου· καὶ παραγίνεται μὲν Εὐτυχῆς ἐν δημοσίῳ Σεκρέτῳ, τοῦ ἐν ἁγίοις Φλαβιανοῦ προκαθημένου, καὶ Βασιλείου τοῦ Σελευκείας, Εὐσεβίου κατ' αὐτοῦ ἐστῶτος, καὶ προφέροντος τὰ ἀκουσθέντα αὐτῷ περὶ αὐτοῦ· ἀρνεῖται τοίνυν ὁ Εὐτυχῆς, καὶ συνίστανται τὰ ἐνταῦθα πεπραγμένα· καὶ τέως ὑπέξεισιν αὐτὸς τοῦ δι' αὐτὸν συγκροτηθέντος εὐσεβοῦς συνεδρίου· μετ' ὀλίγον δὲ πάλιν διὰ βασιλικῆς ἰσχύσαντος χειρὸς, ἕτερα σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ ληστρική τις καὶ οὐχ ὅσια συναγεται, ἐκείσε παραπεμφθέντος καὶ Φλαβιανοῦ τοῦ ἐν ἁγίοις, ὅστις μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ἐνταῦθα πεπραγμένα καὶ τὰ Εὐτυχοῦς ἐπὶ χειρᾶς κατέχων ἐν τῇ συνόδῳ παρῆν· ἐδίδοτο δὲ ἡ πᾶσα ἐξουσία Διοσκόρῳ τῷ Ἀλεξανδρείας τότε πατριάρχῃ, καὶ αὐτῷ Εὐτυχεῖ. Καὶ φονεύεται μὲν Φλαβιανὸς ὁ ἅγιος ἐν αὐτῇ· ἀνατρέπεται δὲ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη σύνοδος, καὶ ὄρος ἔγγραφος ἐξυφαίνετο, ὑπογραψάντων βία φοινικῆ τῶν ἐπισκόπων, καὶ αὐτοῦ Βασιλείου τοῦ Σελευκείας. Ἦν οὖν πάλιν κλόνος οὐχ ὁ τυχῶν καὶ θόρυβος μέγας κατὰ πάσης τῆς οἰκουμένης, τῶν τοῦ Νεστορίου δημοσιευομένων δογμάτων, καὶ ἀπερικαλύπτως περιφερομένων· ἤδη καὶ τοῦ μεγάλου Προτερίου ἱερέως ἐν ἀνατολῇ φονευθέντος, καὶ ἑτέρων πλείστων ἀσεβῶς τολμηθέντων. Ἐν Ῥώμῃ δὲ Λέων ὁ μέγας προεδρεύων ἱερεὺς παντοίως ἠγωνίζετο γράφων πρὸς ἅπαντας, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἐν ἁγίοις Φλαβιανὸν ἔτι τότε περιόντα, ὅτε τὰ Εὐτυχοῦς ἐτολμάτο· ἠνύετο δὲ οὐδὲν, τῆς αἰρετικῆς ἐπικρατούσης ἀνάγκης.

κῆ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ θεόθεν Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς ἀνίσταται, ἀνὴρ ἐνθεος, καὶ εἰδῶς μελετῆσαι τὸ εὐτακτον, καὶ πρὸς τοῦτο ἐξ ἀταξίας συνελάσαι τὰ πράγματα· συνάγει τοίνυν ἐν Χαλκηδόνι, τῇ πλησίον ἡμῶν πόλει, τοὺς ἱερεῖς, χλ'. πατέρων συναθροίσας ὁμήγουριν· καὶ παρῆσαν ἀπὸ Ρώμης τινὲς ἐκ προσώπου τοῦ ἐν ἀγίοις Λέοντος, μετὰ γραμμάτων τὸν τόπον αὐτοῦ ἐκπληροῦντες· Ἀνατόλιος ἦν ὁ Κωνσταντινουπόλεως προεδρεύων, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, Εὐσέβιος ὁ Δορυλαίου, Μάξιμος τε ὁ Ἀντιοχείας, καὶ Θεσσαλονίκης Ἀναστάσιος. Ἐπὶ πολὺ δὲ ἀναζητουμένων ἐν αὐτῇ διαφόρων κεφαλαίων, κατακρίνεται μὲν Διόσκορος ἐκεῖσε παρῶν, καὶ πρὸς ἐξορίαν ἐκπέμπεται· ἀναθεματίζεται δὲ καὶ Εὐτυχῆς, καὶ Νεστόριος πάλιν. Πολλὰ δὲ κατὰ Θεοδωρήτου τινὲς τῶν τῆς ἐναντίας μούρας κινήσαντες, μεταγνόντα τοῦτον ἢ σύνοδος προσεδέχετο· ἔλεγον γὰρ Νεστορίῳ μᾶλλον συναίρειν αὐτὸν, διὰ τὸ κατὰ ἀλήθειαν γεγραφέναι αὐτὸν τότε πρὸς αὐτὸν Νεστόριον· εἰ καὶ τὰ μάλιστα πάλιν φαίνεται ὁ αὐτὸς τὸν τόμον τοῦ ἀγίου Κυρίλλου προσδεξάμενος, καὶ τὰ δόγματα αὐτοῦ κυρῶν, καὶ Νεστόριον καταμεμφόμενος. Ὅμως καὶ αὐτὸν Θεοδώρητον καὶ Βασίλειον τὸν Σελευκείας συναρίθμιον αὐτῆς ἢ σύνοδος ἐποίησατο, ἐν αὐτῇ καὶ αὐτῶν ὑπογραψάντων, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χλ'. ὑπαρχόντων πατέρων, τῆς ληστρικῆς συνόδου παντελῶς ἀνατραπέισης, καὶ δημοσίως ἀναθεματισθείσης. Ἐκφωνεῖται δὲ ὁρος ἐν αὐτῇ, καὶ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν προλεχθέντων ὑπὸ τῶν τριῶν συνόδων, ἓνα καὶ αὐτοὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ὀρίζουσιν ἐν θεότητι τέλειον, καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειον, Θεὸν ἀληθινὸν καὶ ἀνθρωπὸν ἀληθινόν, ἐν δύο φύσεσι γνωριζόμενον, ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως· ἓνα τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν διδάσκουσιν υἱόν, οὐδαμῶς τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα καὶ δύο υἱοὺς μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον· ταῦτά τε ἐκφωνήσαντες καὶ τυπώσαντες, καὶ τοῦ βασιλέως Μαρκιανοῦ πλείστα ἐπευξάμενοι καὶ ἀνευφημήσαντες, ἀπέτρεχεν ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν· πλὴν ὅτι κάκεισε

πολύς ἐγγένοι φόνος, ὡς λέγουσιν, ἐκ τοῦ ναυτικοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ ἱερέως αὐτῶν Διοσκόρου ἐκποδῶν γινομένου καὶ πρὸς τὴν ἐξορίαν ἀπαγομένου.

κθ'. Ἔτι δὲ τῶν ἱερέων ἐν τῇ συνόδῳ διατριβόντων, τινὲς τῶν ἀπὸ Παλαιστίνης μοναχῶν, ἔχοντες ἐξάρχοντα αὐτῶν τῆς ἀρχῆς Θεοδοσίον, ἤρξαντο διασπᾶν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας, καὶ μερίζειν τὸν ἄλυτον αὐτῆς χιτῶνα, καὶ τοὺς ἐν τῇ συνόδῳ ἐπισκόπους ἀναθεματίζειν, καὶ ἐτέρους ἀντ' αὐτῶν ἐπισκόπους χειροτονεῖν, φημίζοντες ὡς ἡ σύνοδος τὸ Νεστορίου δόγμα ἐκύρωσε, προφάσει τοῦ δοκεῖν τῆς δυϊκῆς φωνῆς τῶν φύσεων τοῦτο τερατευομένων αὐτῶν. Κατέδραμον οὖν πᾶσαν τὴν Παλαιστίνην, ἔτι δὲ καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ τὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ μοναστήρια· διέλαμπε δὲ ἐκεῖσε ὁ ἐπιφανὴς ἡμῶν πατήρ Εὐθύμιος ὁ παμδόητος, ὃς μόνος μετὰ τῶν ἰδίων μοναχῶν ἀπέστη τῆς καλοδοξίας αὐτῶν· δεξάμενος δὲ καὶ τὸν ἐκφωνηθέντα ὄρον ἐν τῇ συνόδῳ συνεῖχεν αὐτοὺς ἐξ αὐτοῦ, καὶ πείθειν ἐπαχείρει ὡς ἄρα ἡ σύνοδος δικαίαν καὶ ἔννομον ἐποιήσατο τὴν ἀπόφασιν, καὶ πολλοὺς μᾶλλον μετήγαγεν, ἀνέπεισέ τε οὕτω φρονεῖν.

λ'. Ὡς δὲ τὸ κακὸν ἐπενέμετο κρατυνόμενον καὶ τῇ τῆς βασιλίδος Εὐδοκίας χειρὶ, ἐκεῖσε περὶ τοὺς ἀγίους τόπους διατριβούσης αὐτῆς, συνταξάμενος καὶ αὐτὸς, καὶ παραγγείλας τοὺς ἑαυτοῦ μοναχοὺς μὴ κοινωνῆσαι τῇ κακοδοξίᾳ Θεοδοσίου, ἀπεδήμησεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ γνωρίσαντος αὐτοῦ τῇ προλεχθείσῃ Εὐδοκίᾳ τὴν φανερωθεῖσαν αὐτῷ ἐκ Θεοῦ μεταστασιν αὐτῆς, ἐκείνης τε ἀνιωμένης διὰ τὰ συμβάντα αὐτῇ ἐν Ῥώμῃ δεινὰ, τῶν αὐτῆς συγγενῶν ἐκεῖσε αἰχμαλωτισθέντων, ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ διὰ τὴν τῆς αἵρέσεως κοινωνίαν κατὰ Θεοῦ συγχώρησιν ἐπενεχθῆναι αὐτῇ, μετέβη ἐκείνη τῆς τοιαύτης αἵρέσεως, καὶ μᾶλλον τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκοινώνησε, καὶ τὰ Θεοδοσίου ἀνεθεμάτισε δόγματα, μίαν φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς δογματίζοντος αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον πᾶσαν ἐξοστρακίσαντος· πολλοὶ δὲ τῶν ἀποσχιστῶν συνεκοινώνησαν αὐτῇ, καὶ τὰ τῆς ὀρθοδοξίας ἠσπάσαντο δόγματα.

λά. Ταράχου δὲ πάλιν καὶ ἀγῶνος οὐ τοῦ τυχόντος κατέχοντος τοῖς ὀρθοῖς ἡμῶν δόγμασι, Λέοντος τότε βασιλέως μετὰ Μαρ-

κιανόν ανακηρυχθέντος, εὐθέως ἐβούλετο σύνοδον συγκροτῆσαι περὶ τούτου. Γνοὺς δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν σύνοδον, μὴ θέλων τοὺς ἐπισκόπους διὰ τῆς ὁδοῦ κατατρίβεσθαι καὶ ἀνιάσθαι, ἀπέστειλε μᾶλλον κατ' ἐπαρχίας κελεύσεις, δηλώσας δι' αὐτῶν ὥστε πάντας τοὺς ἐπαρχιώτας ἐπισκόπους, ὁποῖον ἔχουσι φρόνημα περὶ τῆς συνόδου σημάσαι αὐτῶ· τούτου δὲ οὕτω γεγονότος, πλείους ἢ χίλιοι ἐπίσκοποι καθυπέγραψον, καὶ τὴν σύνοδον ἐπεκύρουν, καὶ πάλιν καὶ αὐτὴ ἡ λεγομένη τετάρτη ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος τὸ ἴδιον κράτος ἐλάμβανεν.

λβ'. Αὐτοῦ δὲ τοῦ λεχθέντος Λέοντος τοῦ βίου ὑπεξελθόντος, καὶ Ζήνωνος ἔτι μὴν καὶ Ἀναστασίου μετ' ὀλίγον ὕστερον βασιλευσάντων, παρῤῥησίην τοῦ λέγειν οἱ δι' ἐναντίας κατὰ τῆς συνόδου ἐλάμβανον, καὶ τὸ τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Θεοδοσιανῶν ἐπεκώμασε πλῆθος, μίαν φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς πρεσβεύόντων, καὶ τὴν τετάρτην ἀναθεματιζόντων σύνοδον ἐπειρῶντο δὲ ἀνατρέπειν καὶ τὸν τόμον Λέοντος τοῦ μακαρίου γεγονότος πάπῃ Ρώμης. Ἄλλ' Εὐλόγιος ὁ ἐν ἁγίοις τὸν τότε τόμον ἐπεξηγήσατο, καὶ καλῶς ἔχειν πάντα ἀπέδειξε, μηδὲν σκολιὸν ἐν τοῖς γράμμασι τοῦ προλεχθέντος Λέοντος ἐντετυπῶσθαι διδάξας, μᾶλλον δὲ πλήρη εἶναι θεοσεβείας καὶ δογμάτων ὀρθῶν τὰ τούτου συγγράμματα ἀποδείξας· ὅμως ἢ τε σύνοδος ἐπὶ πολὺ ἀμνημόνευτος ἔμεινε, καὶ πᾶς ἑαυτῷ τὴν νομιζομένην καὶ δοκοῦσαν ἀρχὴν ἐπεσπᾶτο, καὶ ὡς εἰπεῖν ἕκαστον πρὸς τὴν οἰκείαν πίστιν καὶ γνώμην ἀποτρέχειν, καὶ πλῆθος πολὺ ὅτι ἀποσχιστῶν κἀντεῦθεν ἐβλάστησεν.

λγ'. Ἀναστάσιος δὲ ὁ Ἀντιοχεῖς μεγάλως ὑπὲρ τῆς συνόδου συνίσταται, καὶ δογματικούς κανόνας ἐγγράφως ἐξέθετο, αὐτὴν τε τὴν σύνοδον καλῶς ὀρίσας πάντα ἀποδείξας, καὶ πλήρη θεοσεβείας ὑπάρχειν τὰ ταύτης δόγματα. Ὁ δὲ Φιλόπνονος τότε, μᾶλλον δὲ ματαιόπνονος, ἀνὴρ Ἀλεξανδρείας γραμματικὸς, εὐγλωττία καταγοητευόμενος, καὶ τῇ λεγομένη ἑλληνικῇ σοφίᾳ αὐχῶν, ἀστρονομία τε καὶ τῇ τῶν ἀριθμῶν θέσει ἐπικομπάζιον, κατὰ τῆς συνόδου ἠγωνίζετο· μικροῦ καὶ τῷ ὀριγένει συμπνέων εἰς τοὺς περὶ ἀναστάσεως λόγους, ἔχων καὶ λόγον ἐπιβρόντα αὐτῷ κατὰ θεϊκὴν παραχώρησιν. Δεόντιος δὲ ὁ τῆς ἐρήμου μονα-

χὸς βιβλίον συνέθηκεν εὐαπόδεκτον, ὑπὲρ τῆς τοιαύτης συνόδου ἐνιστάμενος· πολλὰς δὲ μαρτυρίας ἐν αὐτῷ καταγράψας περὶ τῆς διυκῆς φωνῆς, ἔθεν καὶ ΛΕΟΝΤΙΑ τὸ βιβλίον ἐκ τούτου ἐκλήθη. Πολλὴ δὲ σύγχυσις καὶ στάσις διαφόρως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ἐγένετο ἕνεκεν τοῦ τὴν σύνοδον μνημονεύεσθαι, καὶ μὴ ἀνωνόμως ταύτην παρέρχεσθαι· ὡς καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐπιτηρεῖν τοὺς λαοὺς, καὶ πρὸς τὴν κίγκλιδα τοῦ θυσιαστηρίου ἐστάναι αὐτοὺς καθωπλισμένους, καὶ παῖειν μέλλοντάς τινας, εἰμὴ ποιήσονται τὴν τῆς συνόδου ἐκφώνησιν· ὡς καὶ τινας τῶν πατριαρχῶν ἀνδρισαμένους ὑπὲρ τῆς συνόδου, καὶ ταύτην ἐν διπτύχοις κατατάξαντας, ὑπὸ βασιλικὴν ἀγανάκτησιν γενέσθαι, καὶ μῆτε μετὰ θάνατον ἐν διπτύχοις κατατάττεσθαι.

λδ'. Ἰουστινιανοῦ δὲ τοῦ μεγάλου βασιλέως εἰς τὴν βασιλέως προαχθέντος ἀρχὴν, πάλιν εἰς τὰς ἑαυτῶν καταδύσεις καὶ τοὺς φωλεοὺς οἱ θηριώδεις οὗτοι συνήλαυον· καὶ σύνοδος ἐνταῦθα συνεκροτεῖτο τῶν ρζέ. ἀγίων πατέρων, ὄντος ἐν αὐτῇ Εὐτυχίου τοῦ τῆς πόλεως ἡμῶν προέδρου, Ἀπολλιναρίου τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν τοῦ Βιγιλίου τοῦ πάπα Ῥώμης τόπον ἀναπληροῦντος, Ἠλία τε τοῦ Θεσσαλονίκης, καὶ ἐτέρων πλείστων· ἐν ᾗ κυροῦται ἢ ἐν Χαλκηδόνι τετάρτη σύνοδος, τῶν αὐτῶν δογμάτων ἐκφωνηθέντων ἐν αὐτῇ, καὶ πρὸς ταῖς τρισὶ καὶ αὐτὴν τετάρτην μνημονεύεσθαι θεσπισάντων, καὶ τὸ σύμβολον ὁμοίως τῆς πίσεως ὑπαγορευσάντων· καθ' ἑκατέραν τε φύσιν θελητικὸν τε καὶ ἐνεργητικὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τῆς ἡμῶν ἕνεκεν σωτηρίας ὑπάρχειν ὀρίσαντες· ἀναθεματίζουσι δὲ τὰ δώδεκα κεφάλαια Θεοδωρήτου, καὶ τὴν λεγομένην Ἰβα τινὸς ἐπιστολὴν πρὸς Μάριν γεγράφθαι τὸν Πέρσην, καὶ τὰ τοῦ Ἰριγένους ἑλληνικὰ συγγράμματα, ἔτι δὲ καὶ Θεόδωρον τὸν Μοφουεστίας· καὶ οὕτως εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἕκαστος πατρίδα μετέβαινον.

λέ. Οὐ μετὰ πολὺ πάλιν Σευῆρος ἡμᾶς διατάραξεν ὁ ἀκέφαλος, μᾶλλον δὲ πολυκέφαλος δράκων, μίαν καὶ αὐτὸς φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς παρεξηγούμενος· καὶ οὐδὲ ἐν τούτῳ ἰστάμενος, ἀλλὰ καὶ βίβλους τῷ δοκεῖν κατασκευάζων, καὶ ἐρμηνείας γραφικὰς συντιθείς· ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς ὑπὸ Μηνᾶ

τοῦ γενομένου ἡμῶν πατριάρχου κατακρίνεται, καὶ τὰ τούτου δόγματα τελείῳ παραδίδονται ἀφανισμῷ· συνεπαμυνομένων τῶ προλεχθέντι ἡμῶν προέδρῳ Μηνᾶ, καὶ Ἀγαπητοῦ Ῥώμης προέδρου, καὶ Πέτρου τοῦ Ἱεροσολύμων πατριάρχου, καὶ Ἐφραιμίου τοῦ μεγάλου Ἀντιοχείας ἀνδρὸς, ὅστις καὶ ἀγωνιστικὰ καταλέλοιπεν ἡμῖν πλήρη θεολογίας δόγματα, καὶ Σωτηρίῳ Καισαρείας Καππαδοχίας, καὶ Ὑπατίῳ Ἐφέσου. Τέως δὲ μικρὸν ἐκ τῆς πολλῆς ταραχῆς καὶ τοῦ περιέχοντος θορύβου ἐλευθερωθὲν, ἐν ἡσυχίᾳ τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας διετέλει, τῶν ὀρθοδόξων παρρησιαζομένων, καὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιγιγνωσκομένων, καὶ μὴ ὑπαρχόντων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τινα καταβίβασμὸν καὶ ἐξουσίας ὑποταγὴν διαγόντων.

λς'. Ἄρτι δὲ Ἡρακλείου βασιλεύσαντος, καὶ Σεργίου ἐκείνου τῆς βασιλευομένης ἡμῶν πόλεως προεδρεύσαντος, τὸ τῶν δύο θελημάτων καὶ ἐνεργειῶν ἐκινεῖτο ζήτημα, ἥδη καὶ τῶν τῆς ἀνατολῆς μερῶν εἰς τοῦτο κεκινημένων, Σωφρονίος τε ὁ σοφώτατος ἐξ Ἱεροσολύμων πρὸς Σέργιον εἰσεληλυθὼς τὸν περὶ τούτων ἐποιεῖτο λόγον, ἐπανορθούμενος τὸν ἄνδρα, καὶ μὴ πάλιν εἰς ἀγῶνας τὴν ἐκκλησίαν ἐμπίπτειν ὑποτιθέμενος. Αὐτοῦ δὲ Σωφρονίου ἐκδημήσαντος, καὶ πατριάρχου Ἱεροσολύμων προσδεχθέντος, Ἡρακλείῳ τοῦ εἰρημένου Σεργίου συμφρονήσαντος, μίαν μὲν ἐνεργειαν καὶ ἐν θέλημα τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἐδογματίσασαν, δύο δὲ φύσεις καλῶς λέγεσθαι ὠρίζοντο· καὶ πάλιν μήτε μίαν, μήτε δύο λέγεσθαι ἐνεργείας ἢ θελήματα δογματίζουσι, καὶ γράμματα δημοσίως περὶ τούτου τιθέασι, καὶ διασπῶσι τὰ τέκνα τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰς ἀνοδίας κατακρημνίζουσι. Συνεπελάβετο δὲ αὐτοῖς καὶ Ὀνώριος ὁ Ῥώμης, καὶ Κῦρος Ἀλεξανδρείας, μετδὲ τοῦτο καὶ Πέτρος, καὶ Παῦλος, καὶ Πύρρος, οἱ τῶν ἐνταῦθα προεδρεύσαντες, καὶ ἕτεροι πλεῖστοι, Πολυχρόνιος τε καὶ Μακάριος ὁ Ἀντιοχείας, καὶ Στέφανος ὁ αὐτοῦ μαθητῆς, οἱ καὶ πρὸς τὴν σύνοδον εἰς ὕστερον ἀνετάξαντο.

λζ'. Ἢδη λοιπὸν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἐν Σικελίᾳ Κωνσταντίνου, συστάσης ἐνταῦθα τῆς ἕκτης συνόδου τῶν ρό, ἐν ἧ Γεώργιός τις τῶν τῆδε προέδρευε, παραγεγόνασι δὲ καὶ τινες ἀπὸ Ῥώμης ἐπίσκοποι, ἐκ προσώπου τοῦ Ἀγάθωνος τοῦ

αὐτῶν πατριάρχου, συνεπιφερόμενοι καὶ πεπραγμένα τῆς συνόδου αὐτῶν, καὶ ὑπογραφὰς ρκέ. ἢ καὶ πρὸς, ἐπισκόπων ἀμφοτέρων (1) τῆς δύσεως ὑπαρχόντων, κυρούντων τὰ θεῖα δόγματα Σωφρονίου πατριάρχου, καὶ Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, καὶ τῶν ἀμφ' αὐτόν· τουτέστι τοῦ λέγεσθαι ἐπὶ τοῦ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύο φύσεις, καὶ δύο φυσικὰ θελήματα, καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. Ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ παρῆν καὶ Στέφανος Ἡρακλείας, τοῦ Πόντου ἐπίσκοπος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος εἰ καὶ τὰ μάλιστα, πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, γραφὴν ἐκμελετήσας καὶ ἐπιστάμενος καὶ ἐπὶ στόματος φέρων· καὶ ἕτερός τις ἐπίσκοπος Ἰωάννης Ἀθηνῶν, ὀρθόδοξος εἰς τὸ ἄκρον, καὶ φιλοσοφία ἀμφοτέρωθεν κεκοσμημένος. Ἐκφωνεῖται τοίνυν ὁ ὅρος ἐν αὐτῇ, ἐν ᾗ κυροῦνται αἱ προμνημονευθεῖσαι πέντε σύνοδοι, καὶ τὸ αὐτὸ σύμβολον ὑπαγορεύεται τῆς πίστεως· δύο τε φύσεις ἐπὶ τοῦ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καλῶς δογματίζουσι, καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις ἦτοι θελήματα, καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. Σέργιός τε καὶ Ὀνώριος, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ἀναθεματίζονται· καὶ λαμβάνει πάλιν ἀνάπαυσιν [ἀπὸ] (2) τῶν συνεχῶν πόνων καὶ ἀσάτων κινήσεων ἡ ἄσειστος ἡμῶν καὶ ἀκαταμάχητος ἐκκλησία, ἧς πύλαι ἄδου, εἴτουν ἀπιστίας, τὴν πίστιν οὐ κατισχύσαι ποτὲ δυνηθῶσιν, ὡς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπεφάνητο.

λή. Εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐδοκίμασαν καὶ μετὰ τοῦτό τινες τὴν αὐτὴν ἕκτην ἀνατρέψαι σύνοδον, καὶ τόμους ἐξέθεντο, καὶ ὑπογραφὰς βιαίως ἐν αὐτῇ πεποιήκασιν, βασιλικῇ χειρὶ πάντων συνωθουμένων, καὶ πρὸς ἀναίρεσιν αὐτῆς παραπεμπομένων· θς ἦν Φιλιππικὸς μᾶλλον δὲ Βαρδάνης, διώνυμος γὰρ ὁ κακώνυμος ἐλέγετο ὁ κατ' αὐτῆς ἀναστὰς βασιλεὺς. Καὶ τινος Ἰωάννου Κολωνείας γεγονότος πρεσβυτέρου, καὶ Νικολάου σοφιστοῦ, καὶ ἐτέρων, ὧν τὰ ὀνόματα ἐκὼν ὑπερβήσομαι, συντρεχόντων τῷ κράτει τῆς ἀσεβείας, καὶ λυμεινομένων τὸ ὑγιὲς τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν δόγμα· ὑπὲρ ταύτης πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, πλείω δὲ πάντων Ζήνων ἐκεῖνος ὁ μακάριος καὶ ἀληθῶς ἐπίσκοπος ἔστη

(1) ἴσως ἀπάντων ἀντὶ ἀμφοτέρων. — (2) ἐν τῇ Σ. Ρ. ἀναγινώσκεται τὰ, ἀντὶ ἀπό.

γενναίως καὶ ἠγωνίσαστο, Σινώπης πρόεδρος χειροτονημένος, ὑπὲρ ἧς καὶ ἐν ἔξορίᾳ ἐπέμπετο, πολλῶν παραρρέοντων καὶ νικηθέντων τῇ ἀνευδότην ἐνστάσει, καὶ ταῖς πολυτρόποις ἀπειλαῖς, καὶ τῇ ἐπιγενομένη ἐνστάσει, τῷ Καϊάφα πάντοτε συνέδριον συγκροτούμενον ὀρθῶσαι καθ' ἐκάστην αὐτῶν συνέλευσιν.

λθ'. Καὶ πάλιν ἡ κακὴ βασιλεία ἐκποδῶν ἐγένετο, καὶ τὸ χειρόγραφον ἠφάνιζετο, πανταχόθεν τῆς αἰρετικῆς ἐκδιωχθείσης μανίας, ἡ ἀδικία ἐξηλαύνετο, καὶ ἡ ἐκκλησία ἡμῶν τὸν ἴδιον ἀπελάμβανε κόσμον, πανταχόθεν τῆς αἰρετικῆς δυσσεβείας ἐβεβλημένης· ἐβόησαν γὰρ οἱ φύλακες τῆς ἐκκλησίας, οἱ διὰ παντός ὑπεράνω τῶν νοητῶν αὐτῆς ἐπαγρυπνοῦντες ἐπάλλεων, καὶ τοὺς πολεμίους ἀπώσαντο, καὶ ταύτην ἀσπάρακτον διετήρησαν· κατέστησε γὰρ ἐν αὐτῇ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὁ κύριος τοὺς ἐπισκόπους αὐτῆς καὶ κριτὰς, πόρρωθεν τὰς προφυλακτικὰς ποιουμένους ἐπαγρυπνήσεις, καὶ διὰ τῆς ἰδίας ἐπιστήμης καὶ πνευματικῆς ἐνστάσεως πᾶσαν τὴν παράταξιν τῶν ἐναντίων καταστρεφομένους· οὐδὲ γὰρ ἀποίμαντον ἢ ἀνεπίσκοπον ποτὲ καταλέλοιπεν ὁ ἀληθινὸς ἡμῶν ποιμὴν Χριστὸς, ὁ θεοεικὼς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προδῶτων αὐτοῦ. Καὶ γὰρ πολλάκις ἡμῶν δοκιμάζων τὴν πίστιν, καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐλπίδος στερβρότητα, εἰς πειρασμὸν καὶ ὀδύνας καὶ θλίψεις ἡμᾶς ἐμπεσεῖν παρεχώρησεν, ἵσως ἡμῶν τὴν ἄνεσιν οὐ καλῶς διοικησαμένων, ὥστε καὶ διὰ τούτων τὴν εἰς αὐτὸν στοργὴν ἡμῶν διαφαίνεσθαι· καὶ πάλιν τὴν εἰρήνην ἐπαφῆκε τῆς ἀντιλήψεως, καὶ τὸ νέφος τῶν πειρασμῶν διεσκέδασεν.

μ'. Ἐπισημαντέον δὲ ὅτι τῷ παρόντι γραμματεῖω ἀνατάξασθαι δεῖν ᾤθημεν καὶ τὴν νυνὶ περιέχουσαν ἀκοσμίαν καὶ ἀταξίαν, καὶ ὅπως ἡ τοῦ Σατανᾶ ἀντίπαλος δύναμις πολυμόρφω καὶ πολυπλόκω σκαιότητι θωπευσαμένη, τῷ καθαρωτάτῳ συστήματι τῆς ἐκκλησίας ἐπέσκηψεν. Ἄνεφυ γὰρ τις ἐπίσκοπος Νακωλείας οὕτω καλουμένης, πολίχνης τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας, ἀνὴρ οὐκ ἐλλόγιμος, ἀλογίᾳ δὲ μᾶλλον τὴν ἑαυτοῦ ἐκκαλύπτειν φρόνησιν φανταζόμενος, ὃς ψιλῇ τῇ τοῦ γράμματος θεωρίᾳ ἐν τῇ τῶν θεοπνεύστων γραφῶν ἀναγνώσει προσκεχηνῶς καινουργεῖν παρὰ τὰ ἱεροπρεπῶς ἐκπεφρασμένα παρεδογματίζε, καὶ ταῖς

πατρικαῖς κατεξανίστασθαι παραδόσεσιν ἀνωπλίζετο αἰεὶ γὰρ φίλον τῷ μισανθρώπῳ δαίμονι πολυτρόποις ἀπάταις παρασφάλ-
 λειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐκοσμίας ἀνασοδεῖν
 τὴν κατάστασιν· ὃ δὴ καὶ τὰ νῦν ἐπεδείξατο, καὶ τὸν κατ' ἀλ-
 λήλων ὁρᾶσθαι πόλεμον τὰς ἐκκλησίας ὑπέθετο, δι' ὧν ὀρ-
 γάνων εἰς τοῦτο συνασπιζόντων ἐφεύρατο, τῷ μὲν ἱερατικῷ
 σχήματι τὴν δολερὰν συσκιαζόντων διάνοιαν, τοῖς δὲ φιλοχρί-
 στοῖς λαοῖς οἰκείαν ἐρευγομένων κατήχησιν· καὶ τούτων ἕξαρ-
 χός τε καὶ ἡγήτωρ ὁ τῆς λεχθείσης καθέστηκε πόλεως πρόε-
 δρος, ὀπαδοί τε καὶ συναιρέται, καὶ σύνδρομοι, καὶ ἕτεροι τοῦ
 ἱερατικοῦ κλήρου γεγονόσιν, οὓς καὶ κατ' ὄψιν ἡ ὑμετέρα τιμιό-
 της ἐγνώρισεν· καὶ γὰρ ὑποπλάττονται τὰ ὀρθὰ βούλεσθαι φρο-
 νεῖν, καὶ δόκησιν ἑαυτοῖς τῆς εἰς τοῦτο ῥοπῆς, καθάπερ τι προ-
 σωπεῖον ἐν αὐτοῖς ἐναρμόσαντες, κακουργότατα πειρῶνται τοὺς
 τῶν ἁγίων χαρακτῆρας μεταφέρειν ἐπὶ τὰ εἰδῶλα, εὐσέβειαν
 ἐπιζήμιον ἀνοσίως ἐπιτηδεύοντες, ὡς δῆθεν καὶ τὰς πρὸ ἡμῶν
 γενεὰς ἐν πλάνῃ βιῶναι ἀποκλαιόμενοι, καὶ ἐλεεῖσθαι μᾶλλον
 ἢ μακαρίζεσθαι μυθευόμενοι.

μά. Ἐφ' οἷς τάληθῆ πρὸς ἡμῶν τούτοις εἰρήσεται· εἰ, ὡς φατὲ
 ὑμεῖς, εἰδώλων δίκην τὰ σεπτὰ τῶν ἁγίων ἀπείργετε εἰκονί-
 σματα, μικροῦ καὶ αὐτὰ τὰ καιρία τῆς πίστεως ἀνατρέπετε·
 εἵποιεν γὰρ οὐκ ἔθνικοι διαμπᾶξ, ἐπεὶ καὶ χριστιανῶν παῖδες,
 ὡς οὐδὲν ἀπὸ τοῦ νῦν βέβαιόν τι ἢ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν παρά-
 δοσίς ἔξειν δυνήσεται, τὰ πρὶν ἀθετήσασα· ἀληθῶς γὰρ πᾶσι
 πιστοῖς καὶ ὀρθοδόξοις εὐδηλον πέφυκεν, ὡς ἡ προσκύνησις καὶ ἡ
 λατρεία ἡμῶν εἰς μόνην τὴν ἄκτιστον καὶ ἀπειροδύναμον ὑπε-
 ράρχιον τε καὶ ὑπεράγαθον ζωαρχικὴν καὶ ὑπερούσιον ἁγίαν Τριά-
 δα, τὴν μίαν θεότητά τε καὶ δύναμιν, ἀδιστάκτῳ καρδίᾳ καὶ
 στόματι ὁμολογεῖται· αἱ δὲ ἐν εἰκόσι τῶν ἁγίων μορφοποιίαι,
 διὰ πόθον μόνον καὶ οὐ δι' ἕτερον τρόπον προήεσαν, καθὼς
 πάλαι ἐν τῇ σκηνῇ τὰ τῶν Χερουβὶμ ἀπεικασματα, τύπον τῶν
 οὐρανίων δυνάμεων ἔχοντα· ὅθεν τῇ χρονίᾳ παρεκτάσει τὰ πλήθη
 χειραγωγούμενα, ἄνωθεν παῖς παρὰ πατρός διαδεξάμενοι, εἰς μό-
 νην ὑπόμνησιν καὶ ἀνδρείας ἐπίδειξιν τὰς τοιαύτας σκιγρα-
 φίας ἀνέκαθεν παρεδέξαντο· Τοῦ δὲ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

κατὰ τὸν ἀνθρώπινον χαρακτῆρα ἀναστηλουμένου, ἤγουν κατὰ τὴν ὀρατὴν αὐτοῦ θεοφάνειαν, παρειλήφαμεν εἰς διηνεκῆ μνήμην τῆς ἐνσάρκου πολιτείας, τοῦ τε πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου, καὶ τῆς ἐντεῦθεν γενομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως, δι' αὐτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως ὕψος τοῦ Θεοῦ λόγου κατανοοῦντες.

μβ'. Οἱ δὲ ἐξ ἀλαζονείας ἀπονενοημένοι διχοστασίας τοῖς λαοῖς ἐπεγείρειν οὐ παύονται· ὑπὸ γὰρ τῆς σφῶν συμμορίας συνελισσόμενοι, ἐκόντες πρὸς τὴν σύνεσιν τῆς ἀληθείας διαμαρτάνουσι, καὶ τῶν ἱερῶν ἀναθημάτων ἀδεῶς κατατολμῶσιν ἐφάπτεσθαι· διὸ καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς βασιλείας, καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ κρατούντων τὰ πράγματα, ἐκμανῆς ἀγανάκτησις τοῖς εὐλαβῶς διάγειν προαιρουμένοις ἐπινενόηται· τοῦ γε χάριν, καὶ κίνδυνος οὐχ ὁ τυχῶν, ἀλλὰ καὶ λίαν ὀλέθριος, πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην ἐμπεριείληχε, πλείστων ἱερέων τε καὶ λαϊκῶν, περισσοτέρως δὲ τῶν τῷ μοναχικῷ ἀσκουμένων τάγματι θεοσεβεστάτων ἀνδρῶν, μεταναστῶν τῶν οἰκείων γεγενημένων, καὶ ἐν ἔξορίᾳ καὶ γυμνητεύσει, μετὰ καὶ τῶν τοῦ σώματος μελῶν ἀφαιρέσεως, εἰς διασπορὰν καὶ ἐρήμωσιν παραπεμφθέντων· οὐ γὰρ ἠρκέστησαν οἱ τὰ νῦν τοῦ κηρύγματος τὸν λόγον ἐπιδεικτικῶς ὑποφαίνοντες, τῇ διὰ σανίδων μόνον ἐκποιήσει τὰ τῶν ἁγίων περιαίρεσθαι εἰκονίσματα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν γραφίδι ἐφάμιλλον τούτοις κόσμησιν τῶν σεπτοτάτων ναῶν ὀλικῶς ἐξορύττεσθαι· καὶ ἔμπαλιν τὰ τοῖς θείοις θυσιαστηρίοις τῶν σεβασμίων καὶ ἱερῶν τραπεζώσεων συμβολικὰ ἐπενδύματα, ἐν χρυσῷ καὶ πορφύρᾳ συμποικιλθέντα, χύδην ἀπομορξάμενοι, ἐν τοῖς ἑαυτῶν οἴκοις ἀνέθεσαν, ὅτι καὶ χαρακτῆρες ἁγίων εὐρηνται ἱστορούμενοι. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ πάσης ἀνοσιουργίας ἀνάμεστον δρᾶν οὐκ ἐνάρκησαν· τὰ γὰρ τῶν μακαρίων καὶ ἀοιδίμων μαρτύρων λείψανα, ὑπὸ τῶν τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων συγκομισθέντα, καὶ ἐν τιμίοις κιθωρίοις σορηδὸν ἐντεθέντα ἀπογυμνώσαντες, πυρὶ κατηνάλωσαν· τὸ ὅσον ἐπ' αὐτοῖς τοὺς διὰ πίστιν ἠθληκότας καταπατῆσαι καὶ ἀτιμάσαι σπουδάσαντες· ἀλλ' οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων· μετὰ γὰρ τὸν σάλον καὶ τὴν κρατοῦσαν νῦν ἀταξίαν, εὐ οἶδα ἢ

αἰθρία τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος ἐπιλάμψει φαινέστερον· καὶ τοῦ περιχειμένου χειμῶνος τὸν λαὸν αὐτοῦ κλυδωνιζόμενον ἐξελεῖται ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης· οὐ γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον ριζωθήσεται ἡ κακία ὡς τῆς ἀγαθῆς ὑπερισχύσαι δυνάμειος.

μγ'. Ταῦτα ἡμῖν ἐπιτόμως πρὸς τὸ παρὸν εἰρήσθω, εἰ μὴ εἰς μῆκος τὸν λόγον ἐκτείνεσθαι λογιζομένων ὑμῶν εἶναι δίκαιον· ἄλλως τε μῆτε βιβλίου τινὸς ἡμῖν νῦν πρὸς τοῦτο ὑπόντος, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς, ἀλλ' ὑφ' ἐτέρων χειρῶν κατεχομένων, καὶ μηδὲ πρὸς τὸ εὐπορίστως ἐντυχεῖν ταύταις ἡμῶν τυγχανόντων, ὡς ἴστε καὶ ὑμεῖς ταῦτα πλεῖον ἡμῶν ἐπιστάμενοι· ταῦτα δὲ ὡς ἐκ τῆς προτέρας ἀναγνώσεως καθὼς ἠδυνήθημεν ἐπιμνησθῆναι, ἐν ἀληθείᾳ τῇ ὑμετέρα ἐσημήναμεν τιμιότητι. Ὑπομνηστέον δὲ δίκαιον ὑμᾶς καὶ τοῦτο, ὡς πολλοὶ καὶ ἕτεροι γεγόνασιν αἰρετικοί, καὶ κατ' ὄνομα πάντων πρέπων αὐτοῖς πρόεισιν ἀναθεματισμός· ἡμῖν δὲ νῦν ἐπονήθη πρὸς τὰς ὑμετέρας ἐρωτήσεις, ἐν ἐπιδρομῇ τὰς συνόδους, καὶ τὰ δόγματα αὐτῶν, καὶ τὴν τῆς κινήσεως αὐτῶν καὶ συνελεύσεως αἰτίαν ἐξεπεῖν· εἰ καὶ μικρὸν ἄνωθεν τὸν λόγον ἠγάγομεν, καὶ ποίας ἕκαστος τῶν αὐτῶν ἐπισήμων πατέρων ἐξῆρχε συνόδου, καὶ τίς τὸ τήνικαῦτα βασιλεύσαντος, καὶ τίς πρὸς ποίαν παρετάξατο αἰρετικὴν φάλαγγα.

μδ'. Αὗται δὲ μᾶλλον αἰ μνημονευθεῖσαι τῶν ἄλλων αἰρέσεών εἰσι κεφαλαὶ καὶ προέχουσαι τῶν λοιπῶν, ὡσπερ παραφυάδων ὑποβλαστησαῶν αὐταῖς. Τινὲς δὲ αὐτῶν τὴν ἕκτην μὴ καταδεξάμενοι σύνοδον ἀνατρέπουσι καὶ τὴν πέμπτην· ἕτεροι δὲ τὰς δύο ἀποβαλλόμενοι τὴν τετάρτην προσδέχονται, καὶ εἰσι μαχόμενοι μετὰ τῶν Ἰακωβιτῶν· κάκεινοι τούτους ὡς ἀνοήτους κατακρίνουσιν, ὅτι γε τὴν τετάρτην δεχόμενοι σύνοδον τὰς ἄλλας δύο μὴ προσδέχεσθαι φιλονεικοῦσιν· εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ λεγόμενοι Μαρωνεῖται, μοναστήριον δὲ τούτων πρὸς αὐτὰ τὰ ὄρια τῆς Συρίας κατωκημένον ὑπάρχει· οἱ πλεῖστοι δὲ μᾶλλον αὐτῶν παντελῶς καὶ τὴν ἕκτην, ἔτι δὲ καὶ τὴν πέμπτην, καὶ τὴν τετάρτην ἀποβάλλονται· ὁ γὰρ τὴν τετάρτην δεχόμενος καὶ τὴν ἕκτην ἐδέξατο, εἴπερ λογισμοῦ καὶ νοὸς κεκρμένον ἐντὸς καθέστηκεν· ἡ γὰρ τῆς ἕκτης συνόδου ρίζα καὶ, ὡς εἶπεῖν,

θεμέλιος καὶ βάσις ἐστηριγμένη ἢ τετάρτη πέφυκε σύνοδος· ἐκείνης γὰρ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι τὸν ἕνα κύριον ὀρίζουσης, καλῶς αὐτὴ τὸ τέλειον τοῦ ἀνθρώπου ἀκούσασα, ἐν αὐτῷ εἶναι καὶ θέλημα καὶ ἐνέργειαν, καὶ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ ἔχειν αὐτὸν φυσικῶς ὠρίσατο· ὁμοίως καὶ Θεὸς τέλειος εἶναι κηρυττόμενος οὐκ ἀβέλητος οὐδὲ ἀνενέργητος ὑπάρχει Θεός.

μέ. Δι' ὧν δεῖκνυται κατ' ἀλήθειαν εἷς καὶ αὐτὸς ἐν θεότητι τέλειος, καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειος, υἱὸς μονογενῆς καὶ γνήσιος, καὶ μὴ ἄλλος, εἰ καὶ ἄλλως καὶ ἄλλως τὰ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς καταφαίνεται· ἐκ θεότητος γὰρ καὶ ἀνθρωπότητος εἷς πέφυκεν υἱὸς, οὐ συγχυθεὶς εἷς ἐν ἐκ τῶν δύο, ἀλλ' ἐκατέρας φύσεως κυρίως τὴν ιδιότητα καὶ φυσικῶς καὶ ἀλωβήτως ἐν ἑαυτῷ διαφυλάξας, ἀδιάστατον πάλιν καὶ ἀμέριστον κεκτημένος τὴν ἔνωσιν, ἐπειδὴ ἐνός καὶ τὰ αὐτοῦ πάθη καὶ τὰ θαύματα γινώσκουμεν· ἐνεργεῖ γάρ, φησιν, ἐκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας τοῦτο ὅπερ ἴδιον ἔσχε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστὶ τοῦ λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος, ὡς Λέοντι τῷ μεγάλῳ προέδρῳ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ· οὕτω μὲν καὶ δύο θελήσεις ἤγουν θελήματα ἐν αὐτῷ εἶναι πιστεύομεν· οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων ἢ νοημάτων, ἤγουν ἐναντιώσει τινὶ τούτων παρ' ἡμῶν λαμβανομένων, ἀλλὰ διὰ τὸ θελητικὸν καθ' ἐκατέραν φύσιν τὸν αὐτὸν τῆς ἡμετέρας ἐνεκεν σωτηρίας ὑπάρχειν· καὶ τῆς τελειότητος τῆς καθ' ἡμᾶς ἐν αὐτῷ λογικῆς φύσεως, διὰ τῆς θελητικῆς γνωρίζεσθαι δυνάμει· ἴδιον γὰρ τοῦτο τῆς νοεράς φύσεως πέφυκε κίνημα, οὕτως ἡμᾶς νοεῖν περὶ τούτων καὶ λέγειν ὁ τῆς ἀληθείας ἐξεδίδάξε λόγος, καὶ ὁ ταύτης ὑπέρμαχος μᾶλλον δὲ διδάσκαλος καὶ ἀποστολικῆς ὄντως ἀνὴρ.

μς'. Κάκεινο δὲ ἡμᾶς τῶν ἀναγκαίων γινώσκειν, ὡς καὶ ἕτεραι γεγόνασι τοπικαὶ σύνοδοι, καὶ κανόνας τούτων κατέχομεν, εἰ καὶ μὴ κυρίως τῷ ἀριθμῷ τῶν ἐξ συναριθμοῦνται συνόδων· ὡςπερ ἢ ἐν Γάγγραις, ἔτι δὲ καὶ ἢ ἐν Σαρδικῇ, καὶ Λαοδικείᾳ, καὶ Ἀντιοχείᾳ, καὶ Νεοκαισαρείᾳ, καὶ Ἀγκύρᾳ, καὶ εἴ τις ἕτερα τοιαύτη γέγονε τοπικὴ σύνοδος· αἱ μὲν γὰρ καὶ τοπικῶν, ὡς λέλεκται, ζήτησεων ἐνεκα συνέστησαν, μήτε βασι-

λέων συνεδρευσάντων αὐταῖς, ἢ προστάξει αὐτῶν ἴσως συνεληλυθότων τῶν ὄλων αὐτῶν, τινῶν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν Χριστιανῶν βασιλέων γεγενημένων· αἱ δὲ κυρίως οἰκουμενικαὶ σύνοδοι κρατούμεναι παρ' ἡμῖν αὐταί εἰσι· πρώτη ἢ ἐν Νικαίᾳ ἢ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέως συνεληθοῦσα· δευτέρα, ἢ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ρν'. ἁγίων πατέρων τὸν ἀριθμὸν ἀποφερομένη· τρίτη, ἢ ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, σ'. καὶ αὕτη ἐτύγχανεν ἱερῶν ποιμένων σύνοδος· τετάρτη δὲ, ἢ ἐν Χαλκηδόνι ἐπὶ Μαρκανοῦ τοῦ τῆς θείας λήξεως βασιλέως ἡμῶν συναθροισθεῖσα, χλ'. πατέρες τὸν ταύτης συνεστήσαντο σύλλογον· πέμπτη δὲ, καὶ ἕκτη, αἱ ἐνταῦθα συνεληθοῦσαι, ἢ μὲν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, ἢ δὲ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ ἐκγόνου ἐκ γένους Ἡρακλείου, ἐν ὑστάτοις καιροῖς συγκροτηθεῖσα.

μζ'. Ἄλυσις ὡσπερ εἰπεῖν καὶ σειρὰ ἀδιάσπαστος ἀλλήλων ἐχομένη καὶ ἐκκρεμαμένη· τῆς μὲν πρώτης ὀρισάσης ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν υἱόν, παρεγγυσάσης δὲ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα πιστεύειν τὸ ἅγιον· τῆς δὲ δευτέρας ὁμοούσιον καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τρανῶς ὀρισάσης, ὡς ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τῷ υἱῷ προσκυνούμενον· τῆς τρίτης πάλιν αὐτὸν τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι τρανῶς ὀρισάσης, ἕνα καὶ οὐ δύο υἱούς· τῆς δὲ τετάρτης τὰ προλεχθέντα κυρούσης, καὶ τὸ τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι διαγορευσάσης ἔχειν αὐτὸν, καὶ δύο φύσεις ἐν αὐτῷ γνωρίζεσθαι ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως δοξαζούσης· ἢ πέμπτη τὰ αὐτά, ὡς εἰπεῖν, ἐκφωνήσασα, καὶ καθ' ἑκατέραν φύσιν θελητικὸν αὐτὸν καὶ ἐνεργητικὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τῆς ἡμῶν ἕνεκα σωτηρίας, εἶναί τε καὶ γνωρίζεσθαι· ἢ δὲ ἕκτη, καθὼς ἔφαμεν, τὰ τῶν ὄλων συνόδων ἐπεξέρχεται καὶ τὰ τῶν ἀμφοτέρων κυροῖ, καὶ τὸν ὅρον οὕτως ἐκτίθεται, καὶ αὕτη τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι ὁμοίως ὀρίζει, καὶ δύο θελήσεις, ἧτοι θελήματα, καὶ δύο τὰς ἐνεργείας ἐν αὐτῷ διδάσκει· ἐπόμενόν τε καὶ ὑπεῖκον τῷ θεϊκῷ θελήματι τὸ ἀνθρώπινον βέλημα ἐκφωνήσασα, καὶ μὴ ἀντιπίπτον ἢ ἀντιτασσόμενον· ἐκου-

σίως γὰρ αὐτὸν τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀναδέξασθαι σαρκὶ θάνατον ὑποτίθεται, καὶ θελήσει ἰδίᾳ ὑπὲρ πάντων ἡμῶν, ἀποσολικῶς εἰπεῖν, γεύσασθαι τοῦ θανάτου.

μή. Γειτονοῦσι δὲ πῶς καὶ ἀγχίθυροι, ὡς εἰπεῖν, εἰσὶ τινες τῶν αἰρετικῶν, ἤγουν ἐν τισὶ τῶν δογμάτων αὐτῶν βλασφημοῦσι πρὸς ἀλλήλους οὕτως· Ἀνόμοιος τῷ Ἀρείῳ· Ναύαται τοῖς Σαββατιανοῖς· ἀμφοτέροι δὲ εἰς τὸν περὶ μετανοίας λόγον τοῖς Μοντανοῖς· Ἰακωβίται δὲ καὶ Σεμηρίται, οἱ λεγόμενοι Ἀκέφαλοι, καὶ Θεοδισιανοὶ καὶ Γαϊανῆται πλησιάζουσι πῶς ἀλλήλοις, ἀμφοτέροι κατὰ τῆς τετάρτης ἰστάμενοι συνόδου· οἳ τε Σαμαρεῖται τοῖς λεγομένοις Ἀθιγγάνοις ἐν τῇ τοῦ μὴ προσάπτεσθαί τισι βλασφημίᾳ συνέρχονται, καὶ Παυλιανῆται τοῖς λεγομένοις Μανιχαίοις καὶ Ἀρειανοῖς, καὶ ἄλλοι ἄλλοις, ὡς ἔστιν ἐξευρεῖν τῷ περὶ τούτων σοφῶς ἐπισκῆπτοντι. Μάρκελλός τε καὶ Φωτεινός, καὶ Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας, καὶ Οὐαλεντῖνος, τῆς Ἰσης ἐν τισὶ τυγχάνουσιν ἀνοίας, κοινωνοῦντές πῶς καὶ αὐτοὶ Νεστορίῳ τῷ ἀσεβεστάτῳ, ἠνίκα μάλιστα καὶ ψιλὸν ἀνθρωπὸν τινες αὐτῶν τὸν κύριον διωρίσαντο, καὶ ἐκ Μαρίας ἀρχόμενον· οἱ δὲ κατὰ τῆς ἕκτης ἰστάμενοι Ἀπολλιναρίῳ συμφωνοῦσι τῷ δυσσεβεῖ· πάντες αὐτοὶ ἀποτρόπαιοι καὶ μισροὶ, καὶ τῆς ἄνω βασιλείας ἐξόριστοι.

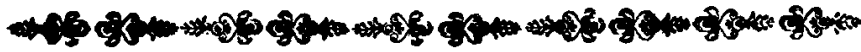
μθ'. Ἐχεις παρ' ἡμῶν τῶν ἐπιζητηθέντων, ὦ φιλόθεον τέκνον, τὴν ἐπίλυσιν, οὐ παρ' ἡμῶν δὲ, ἀλλὰ παρὰ τῆς θείας χάριτος τυπωθείσης, εἴπερ ἄρα καὶ μή τι ἐν αὐτοῖς ὡς ἀνθρωποὶ ἐσφάλαμεθα ἡμεῖς· τοῦτο γὰρ ἴσως ἀνθρώπινον, περὶ ὀνομάτων, ἢ καιρῶν, ἢ τόπων ἐξ ἀγνοίας διαφέρεσθαι· πλὴν ὅτι αὐτῆς καὶ ἡμεῖς δοῦλοι καθεστήκαμεν τῆς μακαρίας καὶ μόνης ἀληθινῆς τριάδος, τῆς μοναδικῶς μὲν ἐν θεότητι κηρυττομένης, κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον εἰπόντα· ὅταν μὲν πρὸς τὴν θεότητα βλέψωμεν, καὶ τὴν πρώτην αἰτίαν καὶ μοναρχίαν, ἐν ἡμῖν τὸ φανταζόμενον· ὅταν δὲ πρὸς τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης, καὶ τὰ ἐκ τῆς πρώτης αἰτίας ἀχρόνως ἐκεῖθεν ὄντα καὶ ὁμοδόξως, τρία τὰ προσκυνούμενα.

ν'. Αὐτὴν οὖν καὶ ἡμεῖς ἀδιαλείπτως προσκυνοῦντες τὴν μίαν θεότητα, καὶ κυριότητα, καὶ βασιλείαν, ὧς ἔστιν ἡμῖν δυνατὸν,

εὐχόμεθα μὴ ξενωθῆναι τῆς δόξης αὐτῆς καὶ θεωρίας, καὶ μετὰ τὴν ἐνθὲνδε ἀποδημίαν, ὅταν ὅλην αὐτὴν οἱ δίκαιοι ἀπολάβωσι, κατ' αὐτὸν αὖθις εἰπεῖν τὸν μέγαν Γρηγόριον· εἰς τοῦτο γὰρ ἐμοί, φησι, φέρει τὸ μέτριον ἐνταῦθα φέγγος τῆς ἀληθείας, λαμπρότητα Θεοῦ καὶ ἰδεῖν καὶ παθεῖν ἀξίαν τοῦ καὶ συνδήσαντος καὶ λύσαντος, καὶ αὖθις συνδήσαντος ὑψηλότερον· ἰσοδυναμοῦντα τούτοις καὶ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ τοῦ ἁγίου Βασιλείου φθεγγόμενον, ὅταν λέγῃ· εἰ δὲ μετασταίημεν, δέξαι κάκειῖσε ἡμᾶς ταῖς αὐτοῦ σκηναῖς, ὡς ἂν, ἀλλήλοις συζῶντες καὶ συμπνέοντες, τὴν ἁγίαν καὶ μακαρίαν τριάδα καθαρώτερόν τε καὶ τελειώτερον, ἧς νῦν μετρίως δεδέγμεθα τὰς ἐμφάσεις, ὀρῶμεν· κἀνταῦθα ζαίημεν τῆς ἐφέσεως, καὶ ταύτην λάβοιμεν ὧν τε πεπολεμήκαμεν καὶ πεπολεμήμεθα τὴν ἀντίδοσιν· τὰ ὅμοια τούτοις φάσκων καὶ ἐν τῷ εἰς Καισάριον ἐπιταφίῳ, ἔτι δὲ καὶ τῷ εἰς τὰ Φῶτα λόγῳ, οὕτω λέγων· ἵνα φῶτα τέλεια τῷ μεγάλῳ φωτὶ παραστάντες, καὶ τὴν ἐκεῖσε μυηθῆτε φωταγωγίαν, ἐλλαμπόμενοι τῇ τριάδι καθαρώτερον καὶ τρανώτερον, ἧς νῦν μετρίως ὑποδέδεχθε τὴν μίαν αὐγὴν ἐκ μιᾶς τῆς θεότητος. Σὺ δὲ ὦ μακαρία καὶ μόνη τριάς καὶ μονάς, καὶ τὸν βίον ἡμῖν διεξάγοις πρὸς τὸ λυσιτελέστατον, καὶ πύρρῳ ποιήσαις ἀφ' ἡμῶν πᾶσαν τὴν τῶν ἐναντίων προσβολὴν, καὶ σώσαις τοὺς [σοὺς] (1), εἴπερ ἄρα σοὶ οἱ σὲ κυρίως ὁμολογοῦντες καὶ μὴ τῇ αἰρετικῇ ἀπάτῃ καὶ πλάνῃ συμμολυνθέντες, ἀλλὰ παρθένον σοὶ παραστήσαντες ἐν τούτῳ τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν, τῇ πλάνῃ τῶν ἐναντίων μὴ συμφθαρεῖσαν.

---

(1) καὶ σώσαις τοὺς, εἴπερ ἄρα σοὶ. Σ. Ὁ. ἐσφαλμένως.

ΑΔΕΣΠΟΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΞ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ.

Α'.

ΧΡΗ γινώσκειν ὅτι ς'. εἰσὶν αἱ ἅγιοι καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι· καὶ ἡ μὲν α'. γέγονεν ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ τοῦ ἐν ἁγίοις ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ Σιλβέστρου πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀλεξάνδρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ὑπῆρχον δὲ οἱ ἅγιοι πατέρες τριακόσιοι δέκα ὀκτώ· συνῆλθον δὲ κατὰ Ἀρείου τοῦ ματαιόφρονος, πρεσβυτέρου γενομένου μὲν τῆς ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, βλασφημοῦντος δὲ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· κτίσμα γὰρ αὐτὸν ἔλεγεν ὁ δυσσεβῆς, καὶ οὐχ ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ· ὅθεν τοῦτον ὡς ἐχθρὸν τῆς ἀληθείας ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀναθεματίσαντες ἀπεβάλλοντο· τὴν δὲ ὀρθόδοξον πίστιν ἐκράτουναν, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κηρύξαντες, κτίστην δὲ τῶν ἀπάντων καὶ οὐ κτίσμα, ἀλλὰ Θεὸν ἀληθινόν, καθὼς καὶ τὸ σύμβολον περιέχει τῆς πίστεως, ὅπερ αὐτῇ τῇ ἐμπνεύσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὑπηγόρευσαν.

Β'.

Ἀπέχει ἡ σύνοδος δ'. ἀπὸ τῆς α'. ἔτη γ'.

Ἡ δὲ δευτέρα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν ἁγίων ρν'. πατέρων γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, καὶ Δαμάσου πάπα Ῥώμης, καὶ Νεκταρίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, κατὰ Μακεδονίου τοῦ δυσσεβοῦς, τοῦ ληστρικῶς μὲν τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀρπάσαντος, βλασφημοῦντος δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἔλεγε γὰρ αὐτὸ μὴ εἶναι Θεόν, ἀλλὰ τῆς θεότητος τοῦ Πατρὸς ἀλλότριον· ὅθεν τοῦτον μὲν ὡς ἐχθρὸν τῆς εὐσεβείας

ἀμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀναθεματίσαντες κατέκριναν· Θεὸν δὲ ἀληθινὸν καὶ κύριον καὶ ζωοποιὸν τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐτρέψαν, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ὑπάρχειν αὐτὸ κηρύξαντες, καὶ τῆς αὐτῆς θεότητος καὶ δυνάμεως, καθὼς τὸ σύμβολον περιέχει τῆς πίστεως, ὅπερ αὐτοὶ τρανώτερον τῆ τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐξεφώνησαν χάριτι. Ἔτι δὲ καὶ Ἀπολλιναρίου τοῦ Λαοδικείας τὴν βλασφημίαν σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς ὅμοια φρονοῦσιν ἀναθεματίσαντες, ὡς ἄψυχον τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν σάρκα λέγοντος, ἐμψυχον εἶναι ταύτην ἐβεβαιώσαντο, ψυχὴν ἔχουσαν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ὁμοούσιον.

Γ'.

Ἀπέχει ἡ γ'. σύνοδος ἀπὸ τῆς β'. ἔτη κθ'. μῆνας γ'.

Ἡ δὲ τρίτη ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Ἐφέσῳ, ἡ πρότερον ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως τοῦ μικροῦ συναθροισθεῖσα σ'. ἀγίων πατέρων ὑπάρχουσα, κατὰ Νεστορίου τοῦ ἀνθρωπολάτρου καὶ ἀσεβοῦς, πατριάρχου μὲν γενομένου Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Χριστὸν δὲ διαιροῦντος καὶ κατατέμνοντος. Ψιλὸν μὲν γὰρ ἄνθρωπον εἶναι ἔλεγε, καὶ οὐ Θεὸν σεσαρκωμένον· ὅθεν οὐδὲ θεοτόκον, ἀλλὰ χριστοτόκον τὴν ἀγίαν παρθένον Μαρίαν τὴν τεκοῦσαν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὠνόμαζε. Τούτου χάριν σὺν Κελεστίνῳ τῷ πάπα Ῥώμης, καὶ τῷ προμάχῳ τῆς εὐσεβείας Κυρίλλῳ τῷ πάπα Ἀλεξανδρείας, ἡ ἀγία αὕτη σύνοδος ἐμμένοντα τῇ τοιαύτῃ βλασφημίᾳ καθείλεν ὡς Ἰουδαιοφρονα τὸν ἀνθρωπολάτριν Νεστόριον. Κυρίως δὲ καὶ ἀληθῶς θεοτόκον τὴν ἀγίαν Μαρίαν ἀπέδειξε, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ἀσπόρως σαρκωθέντα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸν ἀληθινὸν ἀνεκήρυξεν. Ἡ γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐφέσῳ γενομένη σύνοδος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ὡς ληστρικὴ ὑπάρχουσα, καὶ τὰ τοῦ κακόφρονος δὲ Διοσκόρου, καὶ τοῦ ματαιόφρονος Εὐτυχοῦς φωραθεῖσα κρατεῖν, τελείως ἐκ τῆς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐκβέβλητο.

Δ'.

Ἡ δὲ δ'. ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Χαλκη-

δόνι ἐπὶ Μαρκιανοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως, καὶ Λέοντος πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀνατολίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ χλ' πατέρων ὑπάρχουσα, κατὰ Διοσκόρου γενομένου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐτυχοῦς. Οὗτοι γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνανθρώπησιν παρεποιοῦντο σχεδὸν παντελῶς, ἐν φαντασίᾳ αὐτὸν λέγοντες φορέσαι τὴν σάρκα· ὅθεν καὶ ἐν μιᾷ φύσει αὐτὸν ἐμυθολόγουν, τῇ θεότητι τὰ πάθη προσνέμοντες. Διὰ τοῦτο οὖν ταύτη μὲν ἐμμένοντας τῇ πλάνῃ ἀνεθεμάτισαν ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτῶν· θεῖον δὲ ὄρον ἐξεφώνησαν, τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Θεὸν κηρύξαντες· τὴν δὲ τοῦ ἁγίου Λέοντος ἐπιστολὴν, τὴν πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανὸν, ὡς στήλην ὀρθοδοξίας ἀπεδείξαντο. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι οἱ λεγόμενοι Θεοδοσιανοὶ οἱ ἀπὸ Θεοδοσίου τινὸς, καὶ Ἰακωβίται οἱ ἀπὸ Ἰακώβου τινὸς, καὶ οἱ Σευηριανοὶ οἱ ἀπὸ Σευήρου, τὰ ὅμοια τῶν γεγραμμένων Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς τῶν βεβήλων αἰρετικῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ βέβηλοι τυγχάνοντες, φρονοῦσι· διὸ καὶ ἀνθίστανται μετὰ ἐτέρων αἰρέσεων τῇ τοιαύτῃ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ τετάρτῃ συνόδῳ, ἑαυτοὺς ἀπαλλοτριοῦντες τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας.

Ε'.

Ἀπέχει ἡ πέμπτη ἀπὸ τῆς τετάρτης ἔτη ξή.

Ἡ δὲ ἑ. ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ πάλαι βασιλέως, καὶ Βιγιλίου πάπα Ῥώμης, καὶ Εὐτυχίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ὑπῆρχον δὲ ρξέ. ἅγιοι πατέρες, ἧτις ἁγία σύνοδος ἐπεκύρωσε μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, καὶ ὡς ὀρθόδοξα αὐτῆς πάντα τὰ σωτήρια ἐκράτησε δόγματα, τὰς αὐτὰς αἰρέσεις ἀναθεμάτισα. Ἀπεβάλετο δὲ καὶ ἀνεθεμάτισεν ἡ ἁγία σύνοδος ἐν πρωτοτύπῳ μὲν Ὠριγένην τὸν παράφρονα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ ἀσεβῆ δόγματα καὶ συγγράμματα, Εὐάγγριόν τε καὶ Αἰδύμον, ὡς συμμύστας τούτου καὶ σύμφρονας, καὶ Ἑλληνηκοῖς ἐμφορουμένους δόγμασι. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὰ τὰ σώματα, ἃ νῦν περικείμεθα, ἀνοήτως εἶπον μὴ ἀναστήσασθαι ὑπὸ

Θεοῦ, μήτε εἶναι, καὶ ἐν σαρκὶ μὴ πλασθῆναι τὸν Ἀδὰμ, καὶ τέλος εἶναι τῆς κολάσεως, καὶ δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον κατὰστασιν. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἀλλὰ καὶ ἄλλα τινὰ παρά τισιν ἐν τῷ κρυπτῷ κατεχόμενα τελείως οὐκ ἐθριαμβεύθησαν ἐπὶ συνόδῳ, εἰ καὶ τινες τῶν ἁγίων πατέρων εἶχον αὐτά· καὶ γὰρ προγενέστεροι τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου οἱ τρεῖς ὑπῆρχον αὐτοὶ αἰρετικοί. Ὀπηνίκα δὲ πολὺν λαὸν τὰ τοιαῦτα πονηρὰ ἐξηπάτησεν βλαστήματα, τηνικαῦτα καὶ αὐτὴ ἡ ἁγία σύνοδος συναθροισθεῖσα τούτους τε καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῖς, καὶ τὰς αὐτῶν βλασφημίας ἀνεθεμάτισεν· ἔτι δὲ καὶ τὸν Μοψουεστίας Θεόδωρον, τὸν Νεστορίου διδάσκαλον, σὺν τοῖς αὐτοῦ βλασφημοῖς συντάγμασιν, ὡς μυσαρὸν ἐκρίπτει ζιζάνιον, καὶ τοῦ Θεοδώρητου τὰ κακῶς γεγονότα κατὰ τοῦ τῆς εὐσεβείας προμάχου Κυρίλλου, καὶ δυσσεβῶς ἐκτεθέντα συγγράμματα, καὶ ὅσα κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἁγίας ἀ. συνόδου καὶ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν κατηγορεῖ πίστεως Νεστορίῳ τῷ δυσσεβεῖ χαριζόμενος.

ΣΤ'.

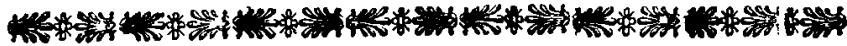
Ἀπέχει ἡ ἕκτη ἀπὸ τῆς πέμπτης ἔτη ρξγ'.

Ἡ δὲ ς'. ἁγία καὶ οἰκουμένη σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Κωνσταντίνου βασιλέως πατρὸς Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐπὶ Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης, καὶ Γεωργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ὑπῆρχον δὲ ρό. ἅγιοι πατέρες. Συνηθροίσθησαν δὲ κατὰ τῶν καινοτομησάντων αἵρεσιν ἐν τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, λέγω δὴ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαράν ἐπισκόπου, Ὀνωρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου, καὶ Πύρρου, Πέτρου, καὶ Παύλου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπων· ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀνακαινισάντων τὴν αἵρεσιν τούτων τῶν προγεγραμμένων αἰρετικῶν ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, τοῦ τε Μακαρίου, τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας προέδρου, καὶ Στεφάνου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ κατὰ τῶν ἐκείνων. Οὗτοι γὰρ οἱ προλεχθέντες αἰρετικοὶ Θεόδωρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ματαιόφρονες δυσσεβεῖς ἀπετόλμησαν εἰπεῖν ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἔχειν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν, σύνδεσμον τῆς ὀρθοδοξίας διαλύσαι θελήσαντες. Τού-

του χάριν ἡ ἁγία αὕτη καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος τοὺς προγεγραμμένους αἵρετικούς ὡς θεομάχους ἀνεθεμάτισε, καὶ πάντα αὐτῶν τὰ βλάσφημα δόγματα, καὶ πάντας τοὺς τὰ αὐτὰ τοῦτοις φρονοῦντας, καὶ φρονεῖν μέλλοντας, καὶ ἀμετανοήτους διαμένοντας· σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Πολυχρόνιον, τὸν νηπιόφρονα γέροντα, τὸν νεκροὺς ἐγείρειν ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ τῆς αἵρέσεως μεγαλοῤῥημονήσαντα, ἀδείας τε τυχόντα, καὶ ἐν τῷ μὴ ἐγείραι μειζόνως τὴν βλασφημίαν τῆς τοιαύτης αἵρέσεως θριαμβεύσαντα. Τῆς ὀρθοδοξίας δὲ τὰ δόγματα τρανώτερον ἢ τοιαύτη ἁγία σύνοδος ἐμφανίσασα, δύο θελήματα φυσικὰ ἤγουν θελήσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐβεβαίωσεν ἔχειν μετὰ τὴν σάρκωσιν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ τὸ μηδεμίαν φύσιν τῶν ἐπὶ Χριστοῦ, τουτέστι τῶν δύο, ἀνεθέλητον ὑπάρχειν καὶ ἀνεέργητον· οἱ γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν φύσεων ἀναίροῦντες ιδιώματα, ἐνεργείας τε καὶ θελήματα, καὶ τὰς φύσεις συναναιροῦσιν, ὧν περ εἰσὶν ιδιώματα.

ΦΩΤΙΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛΟΝ

ΤΟΝ ΑΡΧΟΝΤΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ,

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ.

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Η ΠΡΩΤΗ και οικουμενική άγια σύνοδος εν τῇ κατὰ Βιθυνίαν Νικαία συνεκροτήθη, ὀκτώ δὲ και δέκα και τριακοσίων θείων ἀρχιερέων ὁμήγυρις τὴν τῆς ἀληθείας κρίσιν ἐνεχειρίζοντο. Ἰν ἧσαν προέχοντες· Ἀλέξανδρός τε, ὁ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερατικὸν θρόνον λαχὼν διευθύνειν, ἀνὴρ βαθεία μὲν πολιᾶ, παρραπλησίῳ δὲ φρονήματι σεμνυνόμενος, βίου δὲ λαμπρότητι και ὁσιότητι γνώμης και πίστεως ἀκριβεία τὴν εἰς τὸ θεῖον παρρησίαν πολλὴν οἰκειούμενος· και δὴ και Σίλβεστρος, και Ἰούλιος, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐπίσημοί τε και διαβόητοι πρόεδροι· αὐτῶν μὲν οὐδέτερος παρραγεγονῶς, Βίτωνα δὲ και Βικέντιον, ἐκάτερος ἀνθ' ἑαυτοῦ, κατὰ τὸν οἰκεῖον τῆς ἀρχιερατείας χρόνον, τῇ κοινῇ παρρεῖναι συνελεύσει προβαλλόμενοι, ἀνθρώπους ἀρετὴν τιμῶντας, και εἰς τὸ τοῦ πρεσβυτερίου ἀξίωμα παραγγέλλοντας· οἷς και ὁ Κορδούβης ἐπίσκοπος συνετέτακτο, ὅς κατὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς διωγμοὺς τὴν κλήσιν ἐπαληθεύουσαν ἔδειξεν· Ὅσιοι γὰρ ὀνομαζόμενοι ἀβέβηλον αὐτοῦ τὴν ὁμολογίαν τῆς εἰδωλολατρείας διετήρησεν. Ὁ μὲντοι Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος, αὐτός τε παρῆν, ἱεροῖς ἐνδιαπρέπων κατορθώμασιν· ἦγε δὲ συναγωνιστὴν ἑαυτῷ και Ἀθανάσιον, ὅς τότε μὲν τοῦ τάγματος τῶν διακόνων ἠγεῖτο, μετ' οὐ πολὺ δὲ και τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου κατέστη διάδοχος· και δὴ και ὁ κλεινὸς Εὐστάθιος συμ-

παρῆν, τῆς Ἀντιοχείων ἐκκλησίας τὸ ἐγκαλλώπισμα, πίστεως μὲν ἐναστράπτων καθαρότητι, λόγων δὲ καὶ νοημάτων σωφροσύνη θαυμαζόμενος· μεθ' ὧν καὶ ὁ Ἱερουσόλυμων Μακάριος, πολλαῖς ιδέαις ἀρετῶν ἐνευθηνούμενος· ἄλλοι τε πλείστοι ἀποστολικοὶς χάρισμασι καὶ μαρτυρικοῖς παθήμασι διαλάμποντες, ὧν Παφνούτιος, καὶ Σπυρίδων, Ἰάκωβός τε, καὶ Μάξιμος, ἀγαθοῦ καὶ θαυμασίου συστήματος ἀγαθοὶ καὶ θαυμάσιοι πρωτοστάται ἐγνωρίζοντο· ἐφ' οἷς ἅπασι καὶ ὁ μέγας καὶ ἀξιάγαθος Κωνσταντῖνος, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἰθύνων τὰ σκῆπτρα, διέπρεπε, τὴν τε σύνοδον ἀθροίζων, καὶ λαμπροτέραν τῇ παρουσίᾳ ἀπεργαζόμενος. Ἄλλ' ἐκ τοσούτων μὲν καὶ τοιούτων ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος συνίστατο σύλλογος, Ἄρειόν τινα νεωτεροποιὸν δυσσεβείας δίκας εἰσπραττόμενοι, καὶ τὸ ἀποστολικὸν καὶ θεῖον κρατύνοντες κήρυγμα. Ἦν δὲ οὗτος ὁ δειλαῖος ἔλκων μὲν τὸ γένος ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου· εἰς κληρὸν δὲ καταλεγείς τῆς ἐκεῖσε ἐκκλησίας, καὶ εἰς πρεσβυτέρου βαθμὸν ἀνελθὼν, πρότερον μὲν κατὰ τοῦ ἰδίου ποιμένος ὑπερήφανον ἀνέλαβε φρόνημα, ἐκεῖθεν δὲ κατὰ τοῦ κοινοῦ ποιμένος καὶ δεσπότου παρέτεινε τὴν ἀπόνοιαν· τὸν γὰρ Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, ᾧ τολμηρᾶς ἐκείνης καὶ γλώττης καὶ διανοίας, εἰς κτίσμα καὶ ποίημα κατεβίβαζεν, οὐδὲ τοῦτο συνιδεῖν ἐθέλων, κοινὸν ὑπάρχον πᾶσι καὶ αὐτοδίδακτον ὁμολόγημα, ὡς ἅπας υἱὸς τῆς αὐτῆς ἐστὶ τῷ γεγεννηκότι καὶ οὐσίας καὶ φύσεως· καὶ ὁ τὸν υἱὸν τάττων ἐν κτίσμασι, καὶ τὸν πατέρα κτίσμα προσανηγόρευεν, ὡσπερ ὁ τὸν πατέρα δημιουργικῆς οὐσίας καὶ αἰδίου φύσεως ὁμολογῶν, τῆς αὐτῆς εἶναι καὶ τὸν υἱὸν συνομολογήσειε. Ποῦ δ' ἂν εἴη τὸ γνήσιον τῆς υἰότητος, ἄλλης μὲν οὐσίας τοῦ πατρὸς, ἐτέρας δὲ τοῦ υἱοῦ χρηματίζοντος; Πῶς δ' οὐ τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης ἀνακύψει τὸ πολυθεον, εἰς ἐλάττω καὶ μείζω οὐσίαν τεμνομένης τῆς θεότητος, καὶ τῆς μὲν εἰς πρῶτον καὶ δημιουργὸν καὶ πρεσβύτερον Θεὸν ἀφοριζομένης, τῆς δὲ εἰς δεύτερον Θεὸν διακρινομένης καὶ ὑπουργὸν καὶ νεώτερον; ταῦτα γὰρ τῆς τοῦ Ἀρείου πονηρᾶς σπορᾶς τὰ γεννήματα. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν, ὡς χεῖλη βλάβσημα κατὰ τοῦ πεποικηκότος ὑπλισάμενον, τῆς ἱερωσύνης ὁ ἱερὸς ἀπεγύμνωσεν ὁμιλος· τὴν δὲ δυσσεβεστάτην καὶ θεομάχον

αὐτοῦ αἴρεσιν τῷ ἀναθέματι καθυπέβαλεν ὁμοούσιον δὲ, καὶ ὁμοφυῆ, καὶ συναίδιον τὸν Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ τῷ γεγεννηκότι Πατρὶ, καὶ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας καὶ κυριότητος, ὡς οἱ θεοὶ χρῆσται, καὶ τῶν εὐσεβούντων τὰ κοινὰ δόγματα, ἐρολογήσαντες διετράνωσαν, καλῶς εἰδότες, ὅτι, ὡσπερ τὸ εἰς ἓν συγκλείειν πρόσωπον τὴν τριαδικὴν μοναρχίαν καὶ κυριότητα Ἰουδαϊκὸν ἐστὶ καὶ μισόχριστον, οὕτω καὶ τὸ κατατέμνειν εἰς ἀνίσους φύσεις τὴν ὑπερούσιον καὶ ὑπερφυῆ καὶ ἐνιαίαν θεότητα Ἑλληνικὸν ὑπάρχει καὶ πολυθεον. Ἄλλ' ἐν τούτοις μὲν ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος τῶν μὲν ἱερῶν φροντισμάτων τὴν βασιλίδα πόλιν ἱερὸν ἐδείκνυ φροντιστήριον· εἰς πενήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν ἄνδρας ἱεροῦς συνηγείρετο, ἐξάρχους ἔχουσα Τιμόθεόν τε τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν ἀξιόθαύμαστον τῆς Ἀντιοχείας Μελέτιον, Κυριλλόν τε τῶν Ἱεροσολύμων, τοὺς ἱεραρχικοὺς θρόνους ἰθύνοντας· καὶ δὴ καὶ Νεκτάριον, ὃς ἄρτι τῆς τῶν κατηχουμένων ἀγέλης ἀφορισθεὶς, καὶ τῷ θεῷ λουτρῷ τὸν τοῦ βίου ῥύπον ἀποπλυνάμενος, καθαρὸς ἤδη, τὸ καθαρῶτατον τῆς ἱεραρχίας ἀξίωμα περιβάλλεται, ψήφῳ μὲν κοινῇ τῆς συνόδου, χειροθεσίᾳ δὲ τῶν προκρίτων καὶ ἅμα τε τῆς βασιλευούσης ἐπίσκοπος, καὶ τῆς συνόδου ἐχρημάτιζεν ἐξάρχος· μεθ' οὗ Γρηγόριος, ὅ,τε τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Νύσσης ἐπίσκοπος, καὶ ὁ τῆς θεολογίας ἐξ ἔργων ἐπώνυμος· οἷς, αὐτὸς πολὺς χρόνος, καὶ Δάμασος, ὁ τῆς Ῥώμης, τὰ αὐτὰ κρατύνων ἐγνωρίζετο, σύμφωνος τοῖς προλαβοῦσι καθιστάμενος. Οὗτος δὲ οὖν ὁ ἱεροφάντης χορὸς Μακεδόνιον τινα, τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἄρπαγμα πάλαι ποιησάμενον, ὅτι τὸ πανάγιον καὶ ζωαρχικὸν ἐδυσφήμει Πνεῦμα, εὐθύνας ἐδικαίου δοῦναι· ὡς γὰρ Ἄρειος κατὰ τοῦ Υἱοῦ, οὕτω καὶ αὐτὸς κατὰ τοῦ παναγίου παραταττόμενος Πνεύματος, εἰς δούλους καὶ ὑπηρέτας τὴν δεσποτικὴν καὶ ὑπερκειμένην αὐτοῦ συνέταττε κυριότητα. Καὶ τοι ῥᾶον ἦν τῷ ἀθλίῳ, εἴπερ ἐβούλετο, συνορᾶν, ὅτι, καθάπερ οἱ τὸν Υἱὸν εἰς κτίσμα τάττοντες τὴν ὕβριν οὐδὲν ἤττον τῷ Πατρὶ

προσάπτουσιν, οὕτω καὶ οἱ τὸ πανάγιον αὐτοῦ Πνεῦμα τοῖς ποιήμασιν ἐναριθμοῦντες τὴν ἴσιν καὶ ὁμοίαν βλασφημίαν ἀφιάσι κατ' αὐτοῦ. Εἰ γὰρ τὸ Πνεῦμα κτίσμα, κάκεινος, οὐ τὸ Πνεῦμα, μετὰ τῶν κτισμάτων. Εἰ δὲ καὶ ἀκοαῖς ἀφόρητος ἢ τῆς ἀθεότητος ταύτης ὑπερβολῇ, πῶς οὐ συνῆκεν ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνο φυγεῖν, δι' οὗ πρὸς τούτους ἀνάγκη πεσεῖν τοὺς θεομάχους λογισμούς; Ἄθετεῖς τὸ Πνεῦμα εἶναι Θεόν; πῶς ἐρευνᾷ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδὲν κρύφιον ἀπ' αὐτοῦ; πῶς ἐστὶν ἄλλος παράκλητος; πῶς συντάσσεται Πατρὶ καὶ Υἱῷ; Πορευθέντες, γὰρ φησὶν αὐτὸς ὁ Υἱὸς, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἰ ἐν τῶν τριῶν κτίσμα, ἐν οἷς φωτιζόμεθα, οὐδὲ τὰ λοιπὰ καθαρῆσει τῆς ὕβρεως· ἀλλ' εἰ κτίσμα, πῶς κτίζει; πῶς ἀγιάζει; πῶς ζωοποιεῖ; πῶς διαιρεῖ χαρίσματα; πῶς δὲ Θεός; ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἐκεῖνος ὁ φρενοβλαβῆς ἐπὶ νοῦν θέμενος, τῆς μοναρχικῆς αὐτὸ καὶ μιᾶς ἀδιαιρέτου θεότητος διασπᾶν ἐτόλμα καὶ ἀπεθρασύνετο· διὸ καὶ τῆς ἀσεβείας ἐπάξια εἴληφε τὰ ἐπίχειρα, αὐτὸς τε ἀφαιρέσει τῆς ἱερωσύνης ζημιωθεῖς, καὶ πάντες ὅσοι τῆς αὐτοῦ θεομαχίας τὸ ἀνίατον παρεζήλωσαν· καὶ ὡς ἐκεῖνος τὸ πανάγιον Πνεῦμα τῆς τριαδικῆς μιᾶς θεότητός τε καὶ κυριότητος ἄλλοτριοῦν ἐφρυάττετο, οὕτως αὐτὸν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος καὶ τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς τῶν πιστῶν μερίδος καὶ συναυλίας οἷα δεύτερον ἠλλοτρίωσεν Ἄρειον. Τὸ δὲ πανάγιον καὶ ζωαρχικὸν Πνεῦμα, ἅτε δὴ ὁμοφυές τε καὶ ὁμοούσιον, ἰσοσθενές τε καὶ παντοδύναμον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ συμπροσκυνεῖσθαι καὶ συνδοξολογεῖσθαι, κατὰ τὰς πατρικὰς τε καὶ θεολογικὰς φωνὰς, ἀνεκήρυξαν, ἐκθερίσαντες τέλεον καὶ εἴ τι τῆς Ἀρειανῆς σποράς ζιζάνιον ὑπεφύετο. Τηνικαῦτα δὲ τὰς τῆς βασιλείας ἡνίας ὁ μέγας ὡς ἀληθῶς καὶ μεγάλης εὐφημίας ἄξιος περιεζώννυτο Θεοδόσιος, πρόμαχος καὶ αὐτὸς τῆς εὐσεβείας γνωριζόμενος. Ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν καὶ αὕτη ἡ ἁγία σύνοδος.

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος ἐν μὲν τῇ κατὰ

τὴν Ἀσίαν Ἐφέσῳ συνεκροτήθη, εἰς διακοσίους δὲ ἐπληθύνετο. Ἐν οἷς ἡγεμόνες ἐγνωρίζοντο Κύριλλός τε ὁ ἐν πατράσι περιώνυμος, ὃς δι' ἀρετὴν καὶ σοφίαν πλοῦτον τῆς Ἀλεξάνδρου μεγαλοπέλειως ἰθύνων τὸν θρόνον, καὶ τοῦ Ῥώμης Κελεστίνου τὴν καθέδραν ἀνεπλήρην καὶ τὸ πρόσωπον μεθ' ὧν καὶ Μέμων, ὁ τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας ἐμπεπιστευμένος τοὺς οἰακας, καὶ δὴ καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος· οἵτινες σὺν παντὶ τῷ τῆς συνόδου πληρώματι τὸν δυσσεβῆ Νεστόριον, ὧν ἡσέβει, δίκας εἰσεπράττοντο· ὃς ἐκ τῆς Ἀντιόχου, τῆς πρὸς τῷ Ὁρόντῃ, ὀρμώμενος, τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον οὐκ εὐαγῶς ἐνεκεχειριστο· ἀλλ' ὄγε ταλαίπωρος οὗτος, ἐκ τῶν Διοδώρου καὶ Θεοδώρου θολερῶν τῆς ἀσεβείας ἐκροφῆσας ναμάτων, καὶ εἰς φρενῶν μέθην ἐμπεσὼν, ἀπηχεῖς καὶ ἐκτόπους φωνάς, ἐπὶ λύμῃ τοῦ ποιμνίου, πολλῶν ἀκοαῖς ἐναπηρεύετο· Χριστὸν γάρ, τὸν ἕνα Θεοῦ Υἱὸν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, ὃς δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκὸς ἡμῖν παραπλησίως κοινωνήσας καὶ αἵματος, καὶ εἰς ἑαυτὸν τὸ ἡμέτερον ὑποστησάμενος φύραμα, εἰς ἐκ δύο ἐχρημάτισε τῶν ἐναντίων, Θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπάρχων καὶ ἄνθρωπος, εἷς Χριστὸς, εἷς Υἱὸς, ὁ αὐτὸς ἄνω ἐκ Πατρὸς ἀμήτωρ, καὶ κάτω ἐκ μητρὸς ἀπάτωρ, ὁ αὐτὸς καὶ οὐκ ἄλλος, ἓν πρόσωπον, μία ὑπόστασις· τοῦτον δὴ τὸν ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς δύο τέμνειν καὶ διαίρειν ὑποστάσεις ὁ τρισάθλιος ἐκεῖνος οὐ πεφρικῶς, τὸν μὲν ψιλὸν ἄνθρωπον, καὶ χωρὶς τοῦ προσλαβόντος Λόγου, κατ' ἰδίαν ὑπόστασιν ἔπλαττε· τὸν δὲ Θεὸν ἀνὰ μέρος καὶ γυμνὸν τοῦ προσλήμματος· ὥσπερ δεδοικῶς ὁ ἀνόητος, μή τι Θεὸς πάθει, τὸ οἰκεῖον πλάσμα δι' ἄφατον φιλανθρωπίαν εἰς θεραπείαν καὶ ἀνάπλασιν ὑποδύμενος· οὐδὲ τοῦτο συνιδῶν, ὡς οἷς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τῆς τοῦ Λόγου ἐδίχαζεν ὑποστάσεως, ἀνίατον αὐτὴν καὶ ἀθεράπευτον ἀνεκήρυττε, καὶ τῆς ἰδίας ἕξαρνος σωτηρίας ἐγένετο. Ἀλλὰ γὰρ τοὺς λογισμοὺς ὅλως ἐκ τούτων διαστραφεῖς, οὐδὲ τὴν αὐτοῦ κατὰ σάρκα μητέρα, τὴν παναγίαν παρθένον, τὴν κυρίως καὶ ἀληθῶς τὸν Θεὸν Λόγον σεσαρκωμένον τεκοῦσαν, οὐδὲ ταύτην καλεῖν θεοτόκον ἠνέσχετο· ἀλλ' ὥσπερ τὸν υἱὸν ἀπεστέρει τῆς θεότητος, οὕτως ἡλλοτρίου καὶ τὴν γεννησαμένην τῆς θεοτό-

κου κλήσεως. Διὸ τοῦτον, ἀξίως τῆς τηλικαύτης ἀπονοίας καὶ τῆς βλασφημίου γλώττης, τῶν μακαρίων πατέρων ὁ σύλλογος πάσης τε ἱερωσύνης ἐγύμνωσε, καὶ σὺν τῷ οικείῳ καὶ ἐδελυρωτάτῳ φρονήματι τῷ αἰωνίῳ παρέπεμψεν ἀναθέματι· τὸν δὲ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὑποστάσει πατροπαράδοτως καὶ ὀσιοπρεπῶς προσκυνεῖσθαι καὶ κηρύττεσθαι δογματίσαντες, ἀκολουθῶς καὶ τὴν πανάχραντον αὐτοῦ καὶ ἀειπάρθενον μητέρα κυρίως καὶ ἀληθῶς καλεῖσθαι καὶ ἀνευφημῆσθαι θεοτόκον παραδεδώκασιν· ἡ γὰρ τὸν Θεὸν Λόγον σαρκὶ γεννηθῆναι καταδεξάμενον τέτοκε, θεοτόκος ἐνδίκως δοξολογεῖσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι ἐξωσίωται. Ἄλλ' ἐπὶ τούτοις μὲν καὶ αὐτὰ τὸ τέλος ἐσχηκεν, ἡνίκα τὸν νέον Θεοδόσιον ἡ Ῥωμαϊκὴ πολιτεία γαληνοῖς ἑώρα ὀφθαλμοῖς τὴν πατρώαν καὶ βασιλείον ἀρχὴν ἐκ τριγωνίας διανύοντα.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος τὸν ἐν βασιλευσιν εὐσεβέστατον Μαρκιανὸν συμπρόνοντα καὶ συμπνέοντα ἔχουσα, τῶν ἀληθινῶν μὲν δογμάτων ἀκροατήριον ἀφιέρου τὴν Χαλκηδῶνα, πόλιν Βιθυνίας οὕσαν ἐπίσημον, ἐν τριάκοντα δὲ καὶ ἑξακοσίαις τὸν ἀριθμὸν ἐξετείνετο· ἧς λογάδες ἐχρημάτιζον Ἀνατόλιος τε ὁ τῆς βασιλίδος πόλεως τοὺς ἱερατικοὺς θεσμοὺς ἐγκεχειρισμένος, καὶ δὴ Πασχασίνος τε καὶ Λουκίνσιος, ἐπισκοπικῶς διαπρέποντες ἀξιώματι, σὺν Βονιφατίῳ πρεσβυτέρῳ, τὸν τόπον ἐπέχοντες Λέοντος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης, οὗ κλέος μέγα, καὶ πολὺς ὁ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλος μεθ' ὧν Μαξιμὸς τε ὁ Ἀντιοχείας, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος· οἵτινες Εὐτυχῆ τε τὸν δυστυχῆ καὶ τὸν προασπιστὴν αὐτοῦ καὶ ἀλαζόνα Διόσκορον, τὸν ποτὲ Ἀλεξανδρείας, δυσσεβημάτων εἰσπράξεις ἀπήτησαν· καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ τὴν ἐκ διαμέτρου Νεστορίῳ πλάνην οικειωσάμενοι εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκείνῳ ἐξέπεσαν ἀθλιότητα· τὸν γὰρ ἓνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος γνωριζόμενον, καὶ ἐν ταύταις ταῖς δυσὶ προσκυνούμενον φύσει, εἰς μίαν τολμηρῶς καὶ ἀφρόνως ἀνεκίρων καὶ συνέχρον φύσει ἐξ ὧν τῆς τε πατρικῆς οὐσίας ἑτερόφυλον, καὶ τοῖς ἀν-

θρώποις ἑτεροφυῶ οὐ συνέσαν οἱ δαίλαιοι συμπεραίνοντες. Βι γὰρ μία ἡ τοῦ Χριστοῦ φύσις, ἡ θεία πάντως, ἡ ἀνθρωπίνη ἔσεται· ἀλλ' εἰ μὲν μόνῃ θεία, ποῦ τὸ ἀνθρώπινον; εἰ δὲ ἀνθρωπίνη, πῶς οὐκ ἕξαρνοι τῆς θεότητος; εἰ δ' ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα (τοῦτο γὰρ ὑπολείπεται, καὶ πρὸς τοῦτο μᾶλλον αὐτῶν νεύει τὸ φρόνημα) πῶς οὐχ ἑτεροφυῆς αὐτοῖς ὁ Χριστὸς καὶ τοῦ Πατρὸς καὶ ἡμῶν ἀναπλασθήσεται; οὐ τί ἂν δυσσεβέστερον ἢ ἀφρονέστερον, ἄνθρωπον γενέσθαι φάσκειν τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον καὶ Θεόν, ἐπὶ τε φθορᾷ τῆς οἰκείας θεότητος, καὶ ἐπὶ ἀναιρέσει τῆς προσληφθείσης ἀνθρωπότητος; τοῦτο γὰρ ἔπεται πάντως τοῖς μηδετέρας φύσεως, ἀλλ' ἑτέρας παρὰ ταύτας τὸν Χριστὸν εἶπειν ἐκτολμήσασιν. Διὸ καὶ τῆς τοσαύτης δυσσεβείας οἱ τῶν χριστομάχων τούτων δογμάτων εἰσηγηταὶ ἀξίαν τὴν δίκην δεδωκότες, ἀφῆρέθησάν τε τῆς ἱερωσύνης, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς ἐκκλησίας γεγόνασιν ἀνάθεμα, συναπελαθείσης αὐτοῖς καὶ τῆς χριστομάχου αἰρέσεως· τὸ δὲ ὀρθὸν καὶ ἀπαράτρωτον τῆς ὀρθοδοξίας φρόνημα ἔτι μᾶλλον ταῖς γραφικαῖς τε καὶ πατρικαῖς μαρτυρίαις ἀνεκνήρυχθη καὶ διέλαμψεν· ἕνα τὸν Χριστὸν, ἥτοι μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, καὶ δύο τὰς φύσεις, θεότητά τε καὶ ἀνθρωπότητα, ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐνθεωρουμένας, τῶν τρισμακαρίων ἀρχιερέων περιφανῶς θεολογησάντων, καὶ παραδεδωκότων ἀδιστάκτως ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν εἰς πάντα τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα. Δῆλον δὲ κἀντεῦθεν, ὡς δι' ὧν μὲν χωλοῖς αἱ βάσεις ὠρθοῦντο, καὶ τυφλοῖς τὸ πάθος εἰς ὀμμάτων βλάβστην ὑπεφυστο, νεκροῖ τε τῶν πυλῶν ἀνεσπῶντο τοῦ ἄδου, καὶ πρὸς τὸ ζῆν μετετάττοντο, αἷ τε ἄλλαι θεοσημεῖαι, ἃς οὐ ῥάδιον ἀριθμεῖν, ἐπετελοῦντο καὶ ἐπεδείκνυντο, τῆς θείας φύσεως ἐναργῶς παρεδηλοῦτο τὸ ἀξίωμα· δι' ὧν δὲ κόπους καὶ πόνους, καὶ πειναν, καὶ δίψαν, καὶ τὰ τούτοις ὑφίστατο συγγενῆ καὶ παραπλήσια, τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας ἐτρανοῦτο τὸ ἰδίωμα ὧν τὰ μὲν θεοπρεπῶς ὁ αὐτὸς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ἐπιτελέσας καὶ διαπραξάμενος, μίαν μὲν αὐτοῦ καὶ ἐνιαίαν τὴν ὑπόστασιν, δύο δὲ καὶ διαφερούσας τὰς φύσεις ἐν ἀσυγχύτῳ ἐνωσεῖ σαφῶς τε καὶ ἀναντιρρήτῳ λόγῳ παρέστησε καὶ ἐπιστώσατο Ἄλλ' ἐν τούτοις καὶ τὰ τῆς τετάρτης συνόδου.

ΠΕΜΠΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος, τέμενος μὲν αὐτῇ ἱερὸν ἢ Κωνσταντίνου μεγάλῃ πόλει ἀφιέρωτο· πέντε δὲ καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν θεοφόρων πατέρων παρουσία καὶ συνδρομῇ ἐκρατύνητο. Ὡν ἡγοῦντο καὶ προέλαμπον Μηνᾶς μὲν τὴν ἀρχὴν, εἶτα δὲ καὶ Εὐτύχιος, τῆς αὐτῆς βασιλίδος ἐκ διαδοχῆς τοὺς ἀρχιερατικούς πηδαλιουχῆσαντες ῥήκας· καὶ Βιγίλιος ὁ τῆς Ῥώμης τὴν ἱερὰν λαχὼν ἐφορείαν, παρῶν μὲν τῇ πόλει, οὐ παρῶν δὲ τῇ συνόδῳ· ὅς εἰ καὶ μὴ πρόθυμος εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς ἱερᾶς ὁμηγύρεως κατέστη, ἀλλ' οὐδὲν ἔλαττον ὁμῶς τὴν κοινὴν τῶν πατέρων πίστιν ἐπεκύρου λιθέλλω. Σὺν οἷς Ἀπολλινάριός τε ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ Δόμνος ὁ Ἀντιοχείας, τῷ ἀρχιερατικῷ ἀξιώματι κεκοσμημένοι· καὶ δὴ καὶ Δίδυμος, καὶ Εὐάγριος, Εὐστοχίου τοῦ Ἱεροσολύμων ἀρχιερέως τὸν τόπον ἀναπληροῦντες· τῆνικαῦτα δὲ καὶ Ἰουστινιανὸς ὁ κράτιστος ἐν βασιλεῦσι τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς τὰς φροντίδας ἐνεχειρίζετο, καὶ τῷ ἐκκλησιαστικῷ συνεφώνει φρονήματι. Αὕτη τοιγαροῦν ἡ ἅγια καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος Νεστορίου πάλιν τὰ μισρὰ παραφυόμενα δόγματα εἰς τὸ παντελὲς ἐξεθέρισεν, ἅμα αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ σπορεῖ τῶν ζιζανίων, μεθ' ὃν Θεόδωρον καὶ Διόδωρον, ὧν ὁ μὲν Ταρσοῦ πόλεως, ὁ δὲ Μοψουεστίας ἐπεσκόπησεν· οἱ Νεστορίου πρότερον τὴν τοιαύτην ὠδίνοντες αἴρεσιν, καὶ ἔγγραφον ἀπολελοίπασιν, τῆς νόθου διανοίας τὰ νόθα καὶ ἔκφυλα κυήματα. Ἔτι δὲ κατεδίκασε καὶ ἀνεθεμάτισεν Ὠριγένην, Δίδυμον, Εὐάγριον, παλαιὰ τῶν πιστῶν ἀρρώσθημα, ἄνδρας τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ παρεισενεγκεῖν φιλονεικήσαντας. Προὔπαρχειν τε γὰρ οὗτοι τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων ἐληρώδουν, καὶ πολλὰ σώματα τὴν αὐτὴν μετενδύεσθαι· δόγμα μισρὸν καὶ κατάπτυστον, καὶ μόνων ὡς ἀληθῶς ἐκείνων τῶν ψυχῶν ἄξιον. Καὶ τέλος δὲ τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως ἐψηφίζοντο, ἄλλη τοῦτο παράκλησις πρὸς ἀμαρτίαν πᾶσαν καὶ ἀπώλειαν· καὶ τοῖς πονηροῖς δαίμοσι τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα ἐχαρίζοντο, ἐπαναδραμεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνωθεν δόξαν, ἐξ ἧς ἐξέπεσαν, ἀναπλάττοντες. Ἔτι δὲ οὐδὲ τὰ

σώματα τῆς ψυχᾶς ἐβούλοντο συνανίστασθαι, γυμνάς δὲ αὐτάς σωμάτων ἀνιστῶσιν· οὐ οἶδ' ὅ,τι καὶ καλοῦντες ἀνάστασιν, εἴπερ τοῦ πεπτωκότος καὶ θανόντος ἢ ἀνάστασις, οὐχὶ δὲ τοῦ αἰεὶ ἐστῶτος καὶ ἐν ἀφθαρσίᾳ διαμένοντος, οἶόν περ ἐστὶν ἡ ψυχὴ· οὐδὲ τοῦτο δυσωπηθέντες οἱ ἄθλιοι, ἡλίκον οἶον ἀδίκημα, δι' ὧν ληροῦσι, τοῦ δικαίου κριτοῦ κατηγοροῦσι· πῶς γὰρ οὐκ ἐσχάτην αὐτοῦ ἀδικίαν καταμαρτυροῦσι, τὰ μὲν συναθλήσαντα σώματα ταῖς ψυχαῖς ἐν τοῖς κατ' ἀρετὴν πόνοις, τῶν κοινῶν ἐπάθλων ἀποστερεῖν αὐτὸν βλασφημοῦντες· τὰ δ' αὖ πάλιν συν-εξαμαρτόντα τῆς κοινῆς αἰτίας καὶ πράξεως ἀνεπιτίμητα καταλιμπάνειν, μόνας δὲ τὰς ψυχάς, χωρὶς τῶν διαπραξαμένων σωμάτων, ἢ διπλῆν εἰσπράττειν τιμωρίαν, ἢ διπλῆς ἀξιοῦν μισθοποδοσίας. Οὐ μόνον δὲ ταύτας τὰς δυσφημίας ὁ ἱερός οὗτος τῶν πατέρων χορὸς ἀπεκήρυξεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς γε τούτοις, οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν χρόνῳ, καθεῖλε καὶ ἀνεθεμάτισεν Ἄνθιμόν τε τὸν Τραπεζούντιον, τὸ Εὐτυχοῦς ὑποθάλλοντα φρόνημα, καὶ Σευῆρον, Πέτρον τε τὸν Ἀπαμείας, καὶ Ζωόραν, καὶ πᾶσαν τὴν πονηρὰν ἐκείνην καὶ πολυκέφαλον διασπορὰν καὶ συμμορίαν· Ἀγαπητοῦ μὲν μάλιστα, τοῦ Ῥώμης, τῆς εὐαγοῦς προκατάρξαντος πράξεως, συμψήφων δὲ καὶ συνεργῶν ἀναφανέντων τῶν περιωνύμων ἀρχιερέων· ὧν ὁ μὲν Εὐφραΐμιος, ὁ κλεινὸς τῆς Ἀντιόχου καὶ οὗτος, τῶν Ἱεροσολύμων δὲ Πέτρος ὁ ἱερός ἐπεσκόπευε. Τούτους οὖν ἅπαντας τὸ θεῖον τῶν ἀρχιερέων συνάθροισμα ἐκκηρύξαντές τε καὶ ἀποβαλλόμενοι, τὰ ἀπλανῆ καὶ θεῖα τῆς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐκραταίωσάν τε καὶ ἐπεκύρωσαν δόγματα. Καὶ τὰ μὲν τῆς οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου ἐν τούτοις.

ΕΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος ἐν τῇ βασιλίδι μὲν τῶν πόλεων καὶ αὐτῇ τῶν μυστικῶν τῆς ἀληθείας θεαμάτων τὸ ἱερὸν ἐπήγνυτο θέατρον· ἐβδομήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν θεοφόροι ἀνδράσι τὸν ἀγῶνα ὑποδυομένη, λαμπρῶς νικῶσαν ἀπεδείκνυε τὴν εὐσέβειαν. Ταύτης ἀρχηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων προνομεύειν ἐκρίνοντο ἄξιοι, Γεώργιός τε, ᾧ τῆς βασιλίδος πόλεως ὁ ἀρχιερατικὸς θεσμὸς ὑπῆρχεν ἐγχεχειρισμένος, καὶ Θεόδωρος, καὶ Γεώρ-

γιος, ἐν πρεσβυτέρων ἀξιώματι κατειλεγμένοι, ἅμα διακόνῳ Ἰωάννῃ, οἱ ἀντὶ Ἀγάθωνος, τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης, εἰς τὴν τῶν ἐξάρχων τάξιν ἠριθμοῦντο, καὶ τοῦ τῆς Ἀλεξάνδρου μεγαλοπόλεως θρόνου Πέτρος μοναχὸς τὸν τόπον ἀνεπλήρου μεθ' ὧν καὶ Γεώργιος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀρχιερατικῆς τῶν Ἱεροσολύμων παρήγγελλε καθέδρας· οὗτοι δὲ, σὺν τοῖς ἀλλοῖς ἱεροῖς καὶ ἀγίοις πατράσι, Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον, Κωνσταντινουπόλεως κατάρξαντας, καὶ Ὀνώριον τὸν Ῥώμης, Κῦρόν τε τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαράν, τὴν ἀλληλόπλοκον τοῦ ψεύδους σειρὰν διαρρήξαντας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Μακάριον τὸν Ἀντιοχείας ἅμα Στεφάνῳ τῆς αἰρέσεως μαθητῆ, σὺν γεροντί τινι ἀθλίῳ τοῦνομα Πολυχρονίῳ ἐπιπλακέντας αὐτοῖς, καὶ τῆς ἐκείνων δυσσεβείας ὑπερμαχεῖν μελετήσαντας, ὑπὸ δικαίαν καταδίκην ἐποίησαντο, ὅτι μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τοῦ ἐκ δύο πεφυκότος φύσεων, δυσσεβεῖ καὶ ἀλόγῳ φρονήματι ἐτόλμησαν ἀποφύνασθαι· μὴδὲ τοῦτο λογισμοῖς ἀναλαβόντες οἱ ἀσύνητοι, ῥάδιον ἦν καὶ προχειρον εἰς κατάληψιν, ὡς οὐκ ἔστι τῆς αὐτῆς ἐνεργείας χωλὸν κατ' ἐξουσίαν ὀρθῶσαι, καὶ κόπους ὁδοιπορίας μετέρχεσθαι· οὐδὲ τυφλοὺς ὀμματῶσαι, καὶ γῆν σιάλῳ δακτύλων ἔργοις φυράσαι, καὶ πηλὸν ποιῆσαι, καὶ ἐπιβαλεῖν τοῖς ὀμμασιν· οὐδὲ νεκρὸν ἀναστῆσαι, καὶ δακρύειν ἐπὶ τελευτήσαντι· οὐ μὴν οὐδὲ τῆς αὐτῆς ἔστι θελήσεως παραιτεῖσθαι τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, καὶ δόξαν αὐτὸ καλεῖν πάλιν, καὶ βούλεσθαι τὸ ἀθέλητον· ἀλλὰ πῶς οὐχὶ συνήσθηοντο διὰ τούτων, καὶ τῶν φύσεων τὴν διαφορὰν ἐξαρνούμενοι; πᾶσα γὰρ φύσις πηγὴ ἐνεργείας, καὶ ταῖς διαφόροις ἐνεργείαις αἱ φυσικαὶ θελήσεις συνδιασχίζονται· καὶ εἰ κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς πλάνην ἢ ἐνέργειαν καὶ ἢ θέλησιν μία, καὶ ἢ φύσις πάντως, ἐξ ἧς ταῦτα, μία· εἰ δὲ δύο αἱ φύσεις, (οὐπω γὰρ εἰς τοῦτο μανίας ἐξώκειλαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχοντες τὴν διασπορὰν τῶν καταρξάντων καὶ ἀπώλειαν) πῶς οὐχὶ ἑκατέρα πηγάσει τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν καὶ τὴν θελησιν; ἀλλὰ καὶ οὗτοι μὲν τῆς ἰδίας αὐτῶν καὶ δυσφήμου δοξῆς οὐδὲν προτιμησαντες, σὺν αὐτῇ ἐκείνῃ, τῷ αἰωνίῳ καταδικάσθησαν ἀναθεματι. Δυο δὲ θελήσεις φυσικὰς, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἐνός Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τῶν θεοφόρων

πατέρων ἱερολογήσας ὁ σύλλογος, ταῖς ἀπανταχοῦ ἐκκλησίαις τὸ διπλοῦν ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν, ὡσπερ τῶν φύσεων, οὕτω καὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ θελήσεων, ὀρθοδόξως παρὰδεδώκασι. Κωνσταντίνος δὲ τηνικαῦτα, ὁ ἀπόγονος Ἡρακλείου, τὸν προγονικὸν τῆς βασιλείας κληρὸν ἐχρημάτιζεν ἀναδεδεγμένος, τά τε ἄλλα συμπράττων τῇ συνόδῳ, καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς ἐκκλησίας φρόνημα πρεσβεύων. Ἄλλ' ἐν τούτοις μὲν καὶ ἡ ἕκτη.

ΕΒΔΟΜΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμανικὴ ἐβδόμη σύνοδος, Νίκαιαν μὲν, τῶν Βιθυνῶν μητρόπολιν οὔσαν, καὶ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων δικαστήριον πάλαι γεγонуῖαν, καὶ αὐτὴ τῆς εὐσεβείας κριτήριον ἔδειξεν, ἑπτὰ μὲν καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων ἱερῶν ἀνδρῶν τῷ πλήθει πλατυνομένη· ταξίαρχους δὲ καὶ πρωτοστάτας τῆς ἱερᾶς αὐτῶν καὶ μεγάλης φάλαγγος προβαλλομένη, Ταράσιόν τε τὸν ἐν ἀρχιερεῦσι Θεοῦ περιβόητον (θεῖος οὗτος καὶ πανάριστος ἀνὴρ, καὶ τῆς βασιλίδος πόλεως τοὺς ἱεραρχικοὺς οἶακας, εἴπερ τις ἄλλος, περιάγειν ἄξιος) καὶ δὴ καὶ Πέτρον τὸν εὐλαβέστατον πρωτοπρεσβύτερον τῆς κατὰ Ῥώμην ἁγίας ἐκκλησίας· καὶ Πέτρον ἄλλον, πρεσβύτερον καὶ αὐτὸν, καὶ τῆς ἐκεῖσε μονῆς ἡγούμενον τοῦ ἁγίου Σάββα, οἱ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας διεκκληροῦντο τὸν τόπον, Ἀδριανοῦ τότε τὸ ἀρχιερατικὸν κοσμοῦντος ἀξίωμα· ἅμα δὲ τούτοις Ἰωάννην καὶ Θωμαν, ἄνδρας μοναδικῆ πολιτεία περιωνύμους, καὶ ἱερατικῆ τιμῇ διαλάμποντας, καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀπάσης διοικήσεως τῶν ἀποστολικῶν καὶ μεγάλων θρόνων τοποτηρητάς, καὶ τὸ τῶν ἀρχιερέων προνόμιον ἔχοντας· λέγω δὴ Ἀπολλιναρίου τε, καὶ Θεοδωρήτου, καὶ Ἡλία, ὧν ὁ μὲν Ἀλεξανδρείας, ὁ δὲ Ἀντιοχείας, καὶ ὁ λοιπὸς δὲ Ἱεροσολύμων, ἱεροπρεπῶς τε καὶ πανσόφως πραιστήκεισαν. Τότε Κωνσταντίνος καὶ Εἰρήνη, ὀρθοδόξιας στεφάνῳ κοσμούμενοι, καὶ τὴν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς πορφυρίδα ἐστολίζοντο. Αὕτη τοιγαροῦν ἡ ἱερὰ καὶ μεγάλη σύνοδος ἀρτιφανῆ τε καὶ βάρβαρον αἵρεσιν, ὑπὸ δυσσεβῶν τε καὶ ἀνιέρων ἀνδρῶν παρεισαχθεῖσαν, θεοκρίτως καὶ κοινῶ ψηφίσματι κατεδίκησε, καὶ τοὺς εἰσηγητάς καὶ

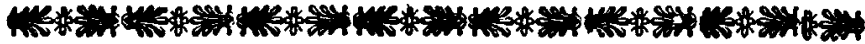
προμάχους αὐτῆς τῷ αὐτῷ συνυποβαλοῦσα κρίματι. Οὗτοι γὰρ οἱ δειλίαιοι Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν βλασφημεῖν οὐχ ὁμολογοῦντες τοῖς ῥήμασι, διὰ τῶν ἔργων πᾶσαν ἐπενόουν ὕβριν, καὶ βλασφημίαν, καὶ κσέθειαν· καὶ αὐτὸν ἐκείνον δυσφημεῖν ἀμέσως καὶ χωρὶς τινος παραπετάσματος οὐ θαρρήσαντες, διὰ τῆς σεπτῆς εἰκόνης τὸ πᾶν αὐτῶν τῆς χειροστομάχου γνώμης ἐξεπλήρουν θέλημα· εἰδῶλον γὰρ (ὃ τολμηρᾶς καὶ ἀθέου γλώσσης καὶ δικνοίας ἀπήχημα) τὴν προσκυνητὴν εἰκόνα Χριστοῦ, δι' ἧς εἰδώλων πλάνη διώκεται, προσηγόρευσαν καθυβρίζοντες, καὶ πάσαις αὐτὴν ἀτιμίαις περιβάλλοντες ἀνά τὰς ἀγοράς καὶ τὰς λεωφόρους ποσὶ κατέπατον, περιέσυρον, πυρὶ παρεδίδοσαν, θέματα χριστιανοῖς ἐλεεινὸν, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς χριστομαχίας μόνης ἄξιον. Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν εἰκόνων καὶ εἰκονισμάτων, ποσὶ ταχεινοῖς ἐκχέαι αἶμα (1), χερσὶ τε παλαμναίαις, καὶ βεβήλοις χείλεσιν ἐνησέλγαινον, καὶ κόρον οὐδένα τῆς τηλικαύτης μανίας καὶ παραπληξίας οὐδαμῶς ἐλάβανον οἱ ἀλάστορες· ἀλλὰ τῶν Ἑλληνικῶν βδελυγμάτων οὐδὲν ἔλαττον, εἰ καὶ μὴ μᾶλλον, τὰ χριστιανῶν ἱερά σύμβολά τε καὶ ἐκτυπώματα διὰ μίσους ἄγοντες ἐβδελύσσοντο· δι' ὧν αὐτοῖς καὶ ὁ ἄσπονδος πόλεμος κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ ἀγίων συνεκροτεῖτο καὶ ἐκρατύνετο. Δῆλον γὰρ ἄπχσιν ὡς ἡ τιμὴ τῶν εἰκονισμάτων τιμὴ γίνεται τῶν εἰκονιζομένων, ὥσπερ καὶ ἡ ἀτιμία εἰς αὐτὰ διαβαίνει τὰ εἰκονιζόμενα. Ἀλλ' οὗτοι, τὰ νέα τῶν χριστομάχων Ἰουδαίων γεννήματα, δι' ὧν μὲν τὴν σεπτὴν εἰκόνα Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ ἀγίων ἐνύβριζον, τὸ προγονικὸν ἀνεπλήρουν ὑστέρημα, εἰς τὰ τῶν Ἰουδαίων τολμηματα ἐκφερόμενοι, καὶ νικᾶν φιλονεικοῦντες τῇ ὑπερβολῇ τῆς προθυμίας τοὺς γεννήτορας· δι' ὧν δὲ, χριστιανῶν ἐν μέσῳ, οὐκ ἔσχον τολμῆσαι τὸν Χριστὸν καὶ χεῖλεσιν ἀπαρνήσασθαι, καὶ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ καὶ πατρῷου ζήλου ἠλέγχοντο διαπίπτοντες, καὶ νόθον καὶ ταύτην αὐτῶν δεικνύντες τὴν μίμησιν, καὶ μηδαμοῦ στάσιν ἔχοντες, ἀλλ'

(1) Ἐκδ. Ριχάρδου Μοντακουτιου ἐν Λονδίῳ, 1651. — ποσὶ ταχεινοῖς ἐκχέαι, αἶμα χερσὶ τε κτλ. B.

ὡσπερ τῷ κακῷ καρωθέντες τῆς αἵρέσεως, ὧδε κάκεισε διερρίπτοῦντο καὶ παρεφέροντο. Χριστιανούς μὲν γὰρ ἐκυτοῦς ὀνομάζοντες κατὰ Χριστοῦ ἐφρυάττοντο, καὶ τὴν Ἰουδαίων κλησιν οὐ προσιέμενοι τὸ χριστομάχον αὐτῶν παρεζήλουν διὰ τῆς εἰκονομαχίας καὶ ὑπερέβηλλον. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς εἰδωλολατρείας ἐκκλίνοντες ὄνομα, οὐδὲν εἰδωλολατρῶν ἀνεκτότερα εἰς τε χριστιανούς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ τῶν χριστιανῶν θεῖα καὶ ἄχραντα μυστήρια ἐπεδείξαντο. Διὸ τούτους μὲν, ὅσοι μὴ τῆς μοιχαλίδος ταύτης καὶ πολυσπόρου καὶ συμπεφυρμένης δόξης φυγεῖν ἠθέλησαν τὴν δυσγένειαν, ὡς νόθα γένη καὶ ἔκφυλα τῆς τῶν πιστῶν εὐγενείας, ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ διακρίνασα σύνοδος, δεσμοῖς ἀλύτοις τοῦ ἀναθέματος καθυπέβαλε· τὴν δὲ εἰκόνα Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, κατὰ τὰς ἀνεκαθεν ἀποστολικὰς τε καὶ πητρικὰς παραδόσεις, καὶ τὰς τῶν ἱερῶν λογίων ἐκφαντορίας, ἐπὶ τιμῇ καὶ σεβασμιότητι τοῦ εἰκονιζομένου, προσκυνεῖσθαι καὶ τιμᾶσθαι ψήφοις ἀπάσαις ἐπέκύρωσέ τε καὶ ἐπεσφραγίσκτο· τῆς προσκυνήσεως καὶ τιμῆς δηλονότι προσαγομένης, καθ' ὃν τρόπον καὶ τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς τύποις καὶ συμβόλοις τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης λατρείας προσερχόμεθα. Οὐ γὰρ ἐν αὐτοῖς ἱστῶμεν καὶ συμπερικλείομεν τὴν τιμὴν καὶ προσκύνησιν, οὐδὲ εἰς ἑτερόφυλα καὶ διάφορα τέλη σχιζόμεθα, ἀλλὰ διὰ τῆς φαινομένης διαφόρου καὶ μεριστῆς αὐτῶν θεραπείας καὶ προσκυνήσεως, ἱεροπρεπῶς τε καὶ ἀδαιρέτως εἰς τὴν ἀμέριστον ἐκείνην ἐνοειδῆ τε καὶ ἐνοποιὸν θεότητα ἀναγόμεθα. Οὕτω τὸν τίμιον σταυρὸν προσκυνοῦμεν, ἐν ᾧ τὴ δεσποτικὸν ἐξετανύσθη σῶμα, καὶ τὸ τοῦ κόσμου καθάρσιον ἀνέβλυσεν αἷμα· καὶ ἡ τοῦ ξύλου φύσις ταῖς ἐκεῖθεν ῥοαῖς ἀρδευθεῖσα τὴν ἀγήρω ζωὴν ἐβλάστησεν ἀντὶ τοῦ θανάτου. Οὕτω τὴν τύπον τοῦ σταυροῦ προσκυνοῦμεν, δι' οὗ δαιμόνων ἐλάνεται στίφη, καὶ πάθη θεραπεύεται ποικίλα· τῆς ἁπαξ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ χάριτος καὶ δυνάμεως ἐνεργηθείσης, καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν τύπων μετὰ τῆς ὁμοίας ἐνεργείας συμπροϊούσης. Τούτων τοιγαροῦν ἕκαστον, τὴν τε Χριστοῦ εἰκόνα, φημί, καὶ αὐτὸν τὸν σταυρὸν, καὶ δὴ καὶ τοῦ σταυροῦ τὸν τύπον, παραπλησίως τῇ σεβασμιότητι καὶ προσκυνήσει ἐξοσιῶντες,

οὐκ ἐν αὐτοῖς περιγράφομεν καὶ περιορίζομεν τὴν τιμὴν καὶ τὸ σέβας, ἀλλ' εἰς τὸν δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντα πλούτῳ φιλανθρωπίας ἀφάτῳ, καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἐπονείδιστον θάνατον ἐκουσίως ὑπενεγκόντα, ταύτην ἀναφέρομεν καὶ ἀνιεροῦμεν. Οὕτω δὴ καὶ ναοὺς ἁγίων, καὶ τάφους, καὶ λείψανα, πιστοῖς βρύοντα ἰάσει, πιστῶς προκυνοῦμεν, τὸν αὐτὰ δοξάσαντα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν μεγαλύνοντες καὶ ἀνευφημοῦντες· καὶ δὴ καὶ εἴ τι τούτοις κατὰ τὰς μυστικὰς καὶ ἁγίας ἡμῶν τελετὰς ἐστὶ παραπλήσιον, διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς ἐνεργουμένης δωρεᾶς τε καὶ χάριτος, τὸ ἀρχικόν τε καὶ πρωτουργὸν αἷτιον ἐπιγινώσκομέν τε καὶ δοξολογοῦμεν. Διὸ καὶ τῶν μακαρίων ἐκείνων καὶ ἱερῶν ἀνδρῶν ἢ θεοφόρος καὶ ἁγία πανήγυρις, οὐ μόνον τὴν εἰκόνα Χριστοῦ, καθάπερ ἔφημεν, ἀλλὰ γε δὴ καὶ τῆς παναχράντου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τὰς ἱεράς εἰκόνας, κατ' ἀναλογίαν τῆς τῶν πρωτοτύπων ὑπεροχῆς καὶ σεβασμιότητος, τιμᾶσθαι καὶ προσκυνεῖσθαι, κοινῶν θεσπισμάτων ὁροις ἐπεσφράγισέ τε καὶ ἐπεκύρωσε· καὶ γὰρ καὶ δι' αὐτῶν εἰς ἐνοπιὸν τινα καὶ συναγωγὸν ἀναγόμεθα θεωρίαν, καὶ τῆς πρὸς τὸ ἀκρότατον τῶν ὀρεκτῶν δι' αὐτῆς ἀξιούμεθα θείας καὶ ὑπερφυοῦς συναφείας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν σοφῶς τε καὶ θεαρέστως τελεσαμένη διώρισε· πᾶσαν δὲ αἵρετικὴν νόσον καὶ πᾶσαν ἀκοσμίαν τῆς λογικῆς ἀγέλης ἀπελάσασα, τὸν οἰκεῖον κόσμον καὶ τὸ κάλλος τὴν ἐκκλησίαν ἐπαναλαβοῦσαν ἀπέδειξε· καὶ οἷα δὴ νύμφην, οὐκ ἐν χρυσωτοῖς χρυσοῖς, ἀλλ' ἐν νοεροῖς ἐξωραϊσθεῖσαν εἰκονίσμασιν, ἐκ δεξιῶν τοῦ νυμφίου Χριστοῦ παραστήσασα, ἰλαροῖς καὶ χαίρουσιν ὀφθαλμοῖς καθορᾶσθαι καὶ ἐναγλαΐζεσθαι παντὶ τῷ τῶν πιστῶν πληρώματι παρεσκεύασεν.

ΝΕΙΛΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΡΟΔΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ

ΣΥΝΟΔΩΝ.

Ο ΠΟΙΜΗΝ ὁ καλός, ὁ γινώσκων τοὺς ἰδίους, καὶ γινωσκόμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων, πορευθέντες, εἶπε, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ἐκ τοῦ ἀγίου Πέτρου.

Ποιμένες ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον ἐκουσίως, καὶ μὴ βιαστῶς, μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλ' ὡς τύποι γενόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ, φανέντος τοῦ ἀρχιποιμένου, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον στέφανον, ὃν ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν (1).

Ἐκ τοῦ ἀγίου Παύλου.

Ἐγὼ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν (2)· εἴ τις οὖν εὐαγγελίζεται ὑμᾶς παρ' ἔ. παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω (3). Προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ εἰς ὃ ὑμᾶς *τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον* κατέστησεν ἐπισκόπους (4).

ΠΡΩΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος, ἡ ἐν Νικαίᾳ συναθροισθεῖσα ὑπὸ τριακοσίων δεκαοκτῶ θεοφόρων πατέρων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ ἰσαποστόλου Κωνσταντίνου κατὰ τοῦ ἔφρονος Ἀρείου πρεσβυτέρου τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας. Ἠγοῦντο

---

(1) ἁ. Πέτρ. Ἐ, 2. — (2) ἁ. Κορ. ΙΑ', 23. — (3) Γαλ. Α'. 8. — (4) Πράξ. Κ', 28.

δὲ τῆς συνόδου Σίλβεστρος Ῥώμης, Ἀλέξανδρος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, καὶ Μακάριος Ἱεροσολύμων. Γέγονε δὲ κατὰ τὸ εωιέ. ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τῶν ἀπὸ Χριστοῦ κατὰ τὸ τιή. Ἀπὸ τῆς πρώτης συνόδου ἕως τῆς δευτέρας ἔτη νδ'. Ἡμεῖς, ὡς παρελάβομεν, καὶ πιστεύομεν, ὅτι οὐ κτίσμα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἀλλ' ὁ ὢν ἐπὶ πάντα Θεὸς εὐλογητὸς, κατὰ τὴν τοῦ Παύλου φωνήν, καὶ ὁμοούσιος τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐτοῦ· καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα, καὶ τὸν μὴ οὕτω φρονοῦντα ἀναθεματίζομεν.

ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος, ἡ ἐν Κωνσταντίνου πόλει, γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν πενήκοντα ἐπισκόπων κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Σαβελίου τοῦ Λίβυος, καὶ Απολλιναρίου Λαοδικείας. Ἦγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Δάμασος Ῥώμης, Νεκτάριος Κωνσταντινουπόλεως, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Γρηγόριος Νύσσης, καὶ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου· ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη εωοβ'. ἀπὸ δὲ Ἄριστοῦ τοβ'. ἀπὸ τῆς δευτέρας ἕως τῆς τρίτης ἔτη μά. Ἡμεῖς παρελάβομεν καὶ πιστεύομεν, ὅτι τὸ πανάγιον Πνεῦμα Θεὸς ἐστὶν ἀληθινός, ὡς ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ἐπεὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς οὕτως εἶπε, βαπτίζεσθαι καὶ πιστεῦειν εἰς ὄνομα Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, ὅπερ οὐκ ἂν εἶπεν, εἰ κτίσμα ἦν· τῷ οὖν μὴ οὕτω φρονοῦντι ἀνάθεμα.

ΤΡΙΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος, ἡ ἐν Ἐφέσῳ, γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ διακοσίων ἁγίων πατέρων κατὰ Νεστορίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ἦγοῦντο δὲ αὐτῆς Κελεστῖνος Ῥώμης, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, Μέμνων Ἐφέσου· ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη εϞιγ'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ υἱγ'. ἀπὸ δὲ τῆς τρίτης ἕως τῆς τετάρτης, ἔτη τριάκοντα. Ἡμεῖς παρελάβο-

μεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος· οὕτω γὰρ ὁ Πέτρος εἶπεν, ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ Κυρίου περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπηνέθη παρὰ τῆς αὐτοαληθείας καὶ ἐμαρτυρήθη, ὡς αὐτὴ ἡ γνῶσις ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἀπεκαλύφθη· τῷ οὖν μὴ οὕτω φρονοῦντι ἀνάθεμα.

ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος, ἡ ἐν Χαλκηδόνι, γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἐξακοσίων τριάκοντα ἁγίων πατέρων κατὰ Διοσκόρου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, καὶ Εὐτυχοῦς, ἀρχιμανδρίτου Κωνσταντινουπόλεως. Ἦγοῦντο δὲ αὐτῆς Λέων Ῥώμης, Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, Μάξιμος Ἀντιοχείας. Ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ,επμγ'. ἀπὸ τετάρτης ἕως τῆς πέμπτης ἔτη ρβ'. Ἡμεῖς παρελάβομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι αἱ δύο φύσεις, αἱ συνελθοῦσαι ἐν μιᾷ ὑποστάσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀσυγχύτως, οὕτω καὶ μεμενῆκασι καθ' ἑαυτὰς, ἐκατέρας ἐχούσης τὰς ἰδίας ἐνεργείας· ἐδήλωσε γὰρ τοῦτο ὁ Κύριος νῦν μὲν λέγων, ὅτι νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, Πάτερ σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· νῦν δὲ λέγων, ὅτι οὐδεὶς αἶρει τὴν ψυχὴν μου ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι καὶ πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ὡς τὸ μὲν ταράττεσθαι τῆς κτιστῆς εἶναι φύσεως, τὸ δὲ ἐξουσίαν ἔχειν ἰδιαζόντως τῆς ἐνούσης αὐτῇ θεότητος. Τοὺς λέγοντας οὖν ὅτι εἰς μίαν φύσιν ἀμρότεραι γεγόνασι, καὶ μίαν ἐπὶ τοῦ Κυρίου πρεσβεύοντας φύσιν, τῷ ἀναθέματι ἀναπέμπομεν.

ΠΕΜΠΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστιανοῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν ἐξήκοντα ἁγίων πατέρων κατὰ Ὠριγένους τοῦ παράφρονος. Ἦγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Βιγίλιος πάπας Ῥώμης, Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπολλινάριος Ἀλεξανδρείας, Δόμνος Ἀντιοχείας, καὶ Δαμιανὸς Ἱεροσολύμων. Ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ,ςμε'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη φμε'. ἀπὸ πέμπτης ἕως τῆς ἑκτῆς ἔτη ἑκατὸν δύο.

ΕΚΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, συναθροισθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν ἐβδομήκοντα ἁγίων πατέρων, ἧς ἡγούνητο Ἀγάθων Ῥώμης, Γεώργιος Κωνσταντινουπόλεως, Πέτρος μοναχὸς, τοποτηρητῆς τῆς Ἀλεξανδρείας, Θεοφάνης Ἀντιοχείας, κατὰ Ὀνωρίου πάπα Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τε, καὶ Πύρρου, καὶ Παύλου, καὶ Πέτρου, ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως. Ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ,σροθ'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ψιθ', ἀπὸ ἕκτης ἕως ἐβδόμης ἔτη ἑκατὸν ἑννέα.

ΕΒΑΟΜΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἐβδόμη σύνοδος, ἡ ἐν Νικαίᾳ τὸ δευτερον, γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῆς μητρὸς αὐτοῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ τριακοσίων ἐξήκοντα τριῶν ἁγίων πατέρων κατὰ τῶν εἰκονομάχων. Ἠγούνητο δ' αὐτῆς Ἄδριανὸς πάπας Ῥώμης, Ταράσιος Κωνσταντινουπόλεως, Πολιτιανὸς Ἀλεξανδρείας, Θεοδώρητος Ἀντιοχείας, Ἡλίας Ἱεροσολύμων. Ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη . . . (1) ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη ψκδ'. ἀπὸ ἐβδόμης ἕως ὀγδόης ἔτη ἑκατὸν εἴκοσιν.

ΟΓΔΟΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη ὀγδόη σύνοδος τῶν τριακοσίων ὀγδοήκοντα ἁγίων πατέρων γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα (2), καθ' ἣν σύνοδον γέγονεν εἰρήνη μεταξὺ

(1) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν οὐκ ἀναγινώσκεται οὔτε ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Νεμοκάνου τοῦ Φωτίου ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Ἰουστέλλου τοῦ ἔτους 1615 ἐν Παρισίοις, οὔτε ἐν τῇ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἀρχαίου κανονικοῦ δικαίου ὑπὸ Οὐιλέλμου Βοέλλου καὶ Ἐρρίκου Ἰουστέλλου τοῦ ἔτους 1681. Ἐν δὲ τῷ περισελίδῳ τῆς τελευταίας ἐκδόσεως παρατηρεῖ ὁ ἐκδότης ὅτι κατὰ τὸν τρόπον τοῦ ὑπολογίζειν τοῦ συγγραφέως τῆς παρούσης περὶ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων πραγματείας σημειωτέος ἐστὶν ἐνταῦθα ὁ ἀριθμὸς ,σπη'. ἀλλ' ὅτι αὐτός τε ὁ ἀριθμὸς καὶ οἱ ἀνωτέρω σημειωθέντες στερεῦνται ἀκριβείας.

(2) Κατὰ τὸ ἀπὸ Χριστοῦ 879 ἔτος, καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ 869 ὡς ἐσφαλμένως σημειοῦται ἐν τῷ περισελίδῳ τῆς βιβλιοθ. τοῦ Ἰουστέλλου καὶ Βοέλλου. Τῷ ὄντι ὁ

τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχείων, φανερῶς ὁμολογησάντων τῶν δυτικῶν, ὅτι οὕτως ἀναγινώσκομεν καὶ πιστεύομεν, ὡς καὶ ὑμεῖς, χωρὶς προσθήκης τινός τὸ σύμβολον τὸ ἅγιον, ὡς οὕτως ἔχον ὄντως σύμβολον εἶναι τῆς ἀληθοῦς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τοὺς προστιθέντας, ἢ ἐλλείποντας ἀναθεματίζομεν ὄντος τῆνικαῦτα Ἰωάννου πάπα Ῥώμης, Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοποτηρητῶν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας, Παύλου καὶ Εὐγενίου ἐπισκόπων, καὶ Πέτρου πρεσβυτέρου καὶ καρδινάλιου, καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχῶν διὰ τοποτηρητῶν. Ὡν συνελθόντων ὑπὲρ τῆς κοινῆς ὁμονοίας τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ μὲν τοποτηρηταὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν, πρέπον ἐστὶ μὴ ἕτερον καινουργηθῆναι, ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἀρχαῖον ὄρον, καὶ ἀνά παῶσαν τὴν οἰκουμένην κρατούμενόν τε καὶ δοξαζόμενον ἀναγνωσθῆναί τε καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι· καὶ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου ἀναγνωσθέντος ἄνευ προσθήκης, ὡς ἔχει, ἡ ἅγια σύνοδος ἐξεβόησεν· Ἡμεῖς κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος διδασκαλίαν, καὶ τὴν τῶν Ἀποστόλων παράδοσιν, ἔτι δὲ καὶ τοὺς κανονικοὺς τύπους τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμηνικῶν ἐπτὰ συνόδων, τὸν ἄνωθεν ἐκ πατέρων καὶ μέχρις ἡμῶν κατεληλυθότα τῆς ἀκραιφνεστάτης τῶν Χριστιανῶν πίστεως ὄρον, καὶ ἐπινοίαν, καὶ γλώττην, στέργομέν τε καὶ παῶσι περιαγγέλλομεν διαπρυσίως, οὐδὲν ἀφαιροῦντες, οὐδὲν προστιθέντες κατὰ διάνοιαν, ἢ λέξιν, οὐδὲν ἀμείβοντες, οὐδὲν κιβδηλεύοντες. Καὶ μετὰ τοῦτο οἷτε τοποτηρηταὶ Ῥώμης καὶ ἡ σύνοδος ἅπαντα ἐξεβόησαν, ἕτερον ἐκθέσθαι σύμβολον, καὶ ὄρον ἀνακινήσαι, ἢ προσθήκην, ἢ ὑφαίρεσιν ποιῆσαι ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι ἱερῷ καὶ ἁγίῳ συμβόλῳ, ἀνάθεμα ἔστω. Ταῦτα καὶ ἐν τοῖς Ῥωμαϊκοῖς κανόσι τοῖς ἐκ τῆς πράξεως τῆς συνόδου ταύτης εὐρίσκεται ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς Ἰωάννου πάπα Ῥώμης πρὸς Φώτιον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἡ σὴ ἀδελφότης ἐπίσταται, ὡς ὅτε πρὸς ἡμᾶς παρεγένετο ὁ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀποσταλεὶς παρ' αὐτῆς περὶ τοῦ ἁγίου συμβόλου καὶ ἡμᾶς ἐδοκίμασεν, εὖρεν ἀπαρά-

---

Νεῖλος ἱστορεῖ ἐνταῦθα τὴν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας σύνοδον ἧτις, συγκαμμένη ἐκ 383 Πατέρων, ἐπεκύρωσε μὲν τὴν Ζ'. Οἰκουμηνικὴν σύνοδον, ἀνεκήρυξε δὲ τὸν πατριάρχην Φώτιον ὡς ἔννομον καὶ κανονικὸν Πατριάρχην, τὴν δὲ κατ' αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ ἔτος 869 συνελθοῦσαν σύνοδον ἀπεκήρυξε.

τρωτον, καθὼς ἀρχῆθεν παρεδόθη ἡμῖν, διατηροῦντας, καὶ μῆτε προστιθέντας τι, ἢ ἀφαιροῦντας, ἀκριβῶς εἰδότας, ὡς τὰ τοιαῦτα τολμῶσι βχρεία καταδίκη ἀναμένουσα ἀπόκειται. Καὶ πάλιν οὖν παραδηλοῦμεν τῇ αἰδεσιμότητί σου, ἵνα περὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, δι' ὃ συνέδη τὰ σκάνδαλα μέσον τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, ἔχη πληροφορίαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι οὐ μόνον λέγομεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρῶτον θαρρήσαντας τῇ ἑαυτῶν ἀπονοίᾳ τοῦτο ποιῆσαι, παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν, καὶ μεταποιητάς τῆς θεολογίας τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων, οἱ συνοδικῶς παρέλαβον τὸ ἅγιον σύμβολον, καὶ μετὰ τοῦ Ἰούδα αὐτοὺς τάττομεν, ὅτι καὶ ταυτὸν ἐκείνω τετολμήκασιν, οὐ παραδόντες εἰς θάνατον τὸ κυριακὸν σῶμα, ἀλλὰ τοὺς πιστοὺς, οἱ τινὲς εἰσι μέρη τοῦ σώματος αὐτοῦ, διασχίσαντές τε, καὶ διατέμνοντες ἀλλήλων.

ENNATH.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη ἐνάτη σύνοδος γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μακαρίτου καὶ αἰοδίμου βασιλέως, κυρίου Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, κατὰ Βαρλααμ καὶ Ἀκινδύνου. Ἐδογματίσθη γὰρ οὗτοι νῦν μὲν οὐδεμίαν διάκρισιν εἶναι ἐπὶ τῆς θείας φύσεως, οὐσίας, καὶ ἐνεργείας, ἀλλὰ ταυτὸν εἶναι καὶ ἀδιάφορον· νῦν δε διάκρισιν μὲν εἶναι ἔλεγον· πλὴν τὴν μὲν οὐσίαν ἄκτιστον, τὰς δὲ αὐτῆς οὐσιώδεις ἐνεργείας καὶ φυσικὰς συγχωροῦντες ἑτέρας εἶναι, πλὴν οὐκ ἄκτιστους, ἀλλὰ κτιστάς· καὶ ἔτι τὸ ἐν τῷ Θαδωρίῳ ἐκλάμψαν θεῖον ἐκεῖνο φῶς φάσμα ἀπλῶς καὶ κτίσμα, γινόμενον καὶ ἀπογινόμενον, ἀλλ' οὔτε θείας φύσεως φυσικὴν αἴγλην, καὶ θεότητα, καὶ φῶς ἀπρόσιτον, καὶ καῖον λεγόμενον. Κατὰ τούτων οὖν οὕτω λεγόντων συνήχθη ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη ἐλέγξασα τούτους ἀνοηταίνοντας καὶ ψευδομένους κατὰ πᾶν εἶδος λόγου, καὶ ἀσεβοῦντας μᾶλλον τῶν ἄλλων αἰρετικῶν. Παρῆσαν δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ Ἰσίδωρος Κωνσταντινουπόλεως, Λάζαρος Ἱεροσολύμων, ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ ὁ Ἀντιοχείας διὰ τοποτηρητῶν. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Φιλόθεος ὁ Κόκκινος, καὶ ἕτεροι μοναχοὶ πολλοὶ ἐνάρετοι καὶ λογάδες, οἱ καὶ αὐτοὺς ἀνεθεμάτισαν. Παρελάβομεν, ὅτι Θεὸν,

ἐνεργοῦντα δηλοῖ, θεότητος δὲ ἐνέργειαν· οὐδὲν δὲ τῶν τριῶν ἐνέργεια· παρελάβομεν ὅτι τὸ μηδεμίαν δύναμιν ἢ ἐνέργειαν ἔχον οὔτε ἔστιν, οὔτε τι ἐστίν· οὐδέ ἐστιν αὐτοῦ θέσις, ἢ ἀφαίρεσις· τὸ δὲ ἔχον ἕτερόν ἐστι πάντως οὐ ἔχει.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΑΘΗΝΩΝ.

Σώμ.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Κύριος Νεόφυτος, πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.	»	1
Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυκλάδων Κύριος Δανιήλ, μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.	»	1
Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου, Κύριος Ἰωάνης, μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.	»	1
Ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Καλαβρύτων, Κύριος Βαρθολομαῖος, μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.	»	1
Ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Αἰγίνης, Κύριος Σαμουήλ.	»	1
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, Κύριος Μισαήλ Ἀποστολίδης, Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου	»	1
Ὁ Κύριος Θεοφάνης Σιατιστεὺς, β'. γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.	»	1
Ὁ Πανος. Κύριος Ἀμφιλόχιος Σαρδέλης.	»	1
Ὁ Πανος. Κύριος Προκόπιος Παπαῖ Νικολάου	»	1
Οἱ Κύριοι Ἀνδρέας Κορομηλάς.	»	1
Κωνσταντῖνος Ἀξελός	»	1

ΧΑΛΚΙΔΟΣ.

Ὁ Πανοσιώτατος ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, Κύριος Καλλίνικος Καμπάνης, Ἐπισκοπικὸς Ἐπίτροπος Εὐβοίας.	»	1
Ὁ Πανος. Κ. Γρηγόριος Ἱερομόναχος Κριμείρης, ἡγούμενος τῆς ἐν τῷ δήμῳ Χαλκιδέων Ἱερᾶς Μονῆς Μακρυμάλης.	»	1

Ὁ Πανος. Κ. Γρηγόριος, Ἱερομόναχος Μαραβέγιας, ἡ- γούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βάθειας.	Σώμ.	1
» » Θεοδόσιος μοναχός, ἡγούμενος τῆς ἐν τῷ δήμῳ Διλαντίων Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου.	»	1
» » Ἰωακείμ Σταματίου, ἡγούμενος τῆς ἐν τῷ δήμῳ Αἰγαίων Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Γέροντος.	»	1
» » Ἀθανάσιος Ροῦσσας, ἡγούμενος τῆς ἐν τῷ δήμῳ Αἰγαίων Ἱερᾶς Μονῆς Γα- λατάκη.	»	1
» » Ἀρσένιος Κωνσταντίνου ἡγούμενος τῆς κατὰ τὸ Ξηροχώριον Ἱερᾶς Μονῆς Ἡλία	»	1
» » Ἰάκωβος Βρυσσιῖδας, ἡγούμενος τῆς κα- τὰ τὴν Καρυστίαν Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Σωτήρος.	»	1
» » Παρθένιος Ρούπακας, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μάντζαρας	»	1

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κων- σταντινουπόλεως, Κύριος Ἄνθιμος, μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τοὺς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ὑπαγομένους σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς.	»	100
Ὁ Παναγιώτατος πρῶην Πατριάρχης Κωνσταντινου- πόλεως, Κύριος Κωνσταντῖος.	»	2
Ὁ Παναγιώτατος πρῶην Πατριάρχης Κωνσταντινου- πόλεως, Κύριος Ἄνθιμος ὁ ἀπὸ Ἐφέσου	»	2
Ὁ Παναγιώτατος πρῶην Πατριάρχης Κωνσταντινου- πόλεως, Κύριος Γρηγόριος.	»	1
Ὁ Παναγιώτατος πρῶην Πατριάρχης Κωνσταντινου- πόλεως, Κύριος Γερμανός.	»	1
Ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, Κύριος		

Κύριλλος	Σώμ.	40
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Καισαρείας, Κύριος		
Παΐσιος.	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Διδυμοτοίχου, Κύ-		
ριος Μελέτιος	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Δέρκων, Κύριος Νεό-		
φυτος	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Νικομηδείας, Κύριος		
Διονύσιος	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Βιδίνης, Κύριος Παΐ-		
σιος.	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος γέρων ἅγιος Σεβρών, Κύριος Ἰά-		
κωβος.	»	4
Ὁ Σεβασμιώτατος ἅγιος Δρύστης, Κύριος Γρηγόριος.	»	4
Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Σωζοαγαθουπόλεως, Κύριος		
Προκόπιος.	»	4
Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Πελαγωνίας, Κ. Γεράσιμος.	»	4
Ὁ Πανος. Ἀρχιμανδρίτης, Κύριος Ἄνθιμος Μαζαρά-		
κης, Διευθυντῆς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἑλληνικῆς Σχολῆς.	»	4
Ὁ Ὑψηλότατος Πρίγκιψ, Κύριος Βογορίδης	»	4
Ὁ Ἐκλαμπρότατος μέγας Λαγοθέτης, Κ. Ἀρισάρχης.	»	5
Ὁ Εὐγενέστατος Κύριος Ἰωάννης Φωτιάδης, Μέγας		
Ποστέλνικος	»	4
Οἱ ΚΚ. Θεόδωρος Μπαλτατζῆς	»	4
Στέφανος Καραθεοδωρῆς.	»	4
Γ. Ζαρίφης	»	4
Ζαχαρίας Ζαχάρωφ	»	4
Μελέτιος Μουσοῦρος	»	4
Εὐστράτιος Κλεόβουλος	»	4
Λάμπρος Τρωϊανός	»	4
Ἡλίας Ν. Ἀντύππας.	»	4
Νικόλαος Κούρτελης.	»	4
Παντιᾶς Τζιτζίνιας	»	4
Δημήτριος Ταπεινός	»	4

ΒΑΡΝΗΣ.

Ὁ Πανιερώτ. ἅγιος Μητροπολίτης, Κ. Πορφύριος. Σώμ. 1

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ.

Ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, Κύριος Κ. Βάρβος Δημ. Στίρβης.	»	14
Ὁ Σεβασμιώτατος ἅγιος Μητροπολίτης Οὐγγρο-Βλαχίας, Κύριος Νήφων	»	10
Ἡ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας Ἐπιτροπή.	»	12
Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Ἐπίσκοπος Λιθύης, Κύριος Καλλίστρατος	»	4
Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Ἐπίσκοπος Ἀγαθονικείας, Κύριος Γρηγόριος	»	1
Ὁ Πανοσιώτατος ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Ἰώβ, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βακαρεστίου.	»	10
Ὁ Πανοσιώτατος ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Μελέτιος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοτροτζανίου	»	1
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Ἀβέρκιος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.	»	1
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ράδου Βόδα.	»	2
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Ἀγάπιος Σουῦτσος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σαρανταρίου.	»	1
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Χρυσανθος Πενέτης, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Χορεζίου.	»	10
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Μακάριος Σιναίτης, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μαρτσινένι.	»	2
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Διονύσιος Π. Ἀγιαννίτης.	»	1
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Λεόντιος Κωτάκης, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σταυρουπόλεως.	»	1
Ὁ Πανος. Κύριος Ἰωαννίκιος, ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βάλιας	»	1

Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Νικηφόρος. Σώμ.	4
Ὁ Ἐξοχώτατος ἄρχων Ποστέλνικος, Κύριος Ἰωάννης Μάνος, Ἱπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν	» 5
Ὁ Ἐξοχώτ. Κύριος Κόμης Σκαρλάτος Ρωσσέτος.	» 15
Ὁ Πανευγενέστατος Κύριος Σ. Καλλιᾶδης, Μέγας Ποστέλνικος	» 4
Ὁ Εὐγενέστατος ἄρχων Κλοτζιάρης, Κύριος Ἀθανάσιος Ξενοκράτης.	» 2
Ὁ Σοφολογιώτατος Κύριος Κ. Γ. Σταυρίδης, Καθηγητής	» 4
Ὁ Εὐγενέστατος Κύριος Γεώργιος Στεφάνου Τσινός.	»

ΙΑΣΙΟΥ.

Ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Ἡγεμὼν τῆς Μολδαυίας, Κύριος Κύριος Γρηγόριος ὁ Γκέικας.	» 100
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Ἀθανάσιος, Ἐξάρχος τοῦ Παναγίου Τάφου	» 2
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, Κύριος Ἱερόθεος, ἡγούμενος τῆς Ἱεράς Μονῆς Παπαουτζίου	» 4
Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης Κύριος Διονύσιος, ἡγούμενος τῆς Ἱεράς Μονῆς Τζατζαουτζίας.	» 4
Ὁ Πανοσιολογιώτατος ἅγιος Δευτερεύων τοῦ Μακαριωτάτου Ἱεροσολύμων Κ. Ἱερόθεος	» 4
Ὁ παρὰ τῷ Σ. Ἐξάρχῳ τοῦ Παναγίου Τάφου πανοσιολογιώτατος Ἱεροδιάκονος, Κ. Κύριλλος	» 4
Ὁ Εὐγενέστ. Κ. Ἰωάννης Κυριακός	» 4

ΓΑΛΑΖΙΟΥ.

Ὁ Πανος. ἅγιος Ἀρχιμανδρίτης, Κ. Πολύκαρπος.	» 4
Ὁ Κ. Γ. Ζήσης.	» 4
Ὁ Κ. Ν. Ι. Σικιάρης	» 4
Ὁ Κ. Π. Ξένος.	» 4
Ὁ Κ. Ν. Κουκούλης.	» 4

Ὁ Κ. Α. Βοσκόφ.	Σώμ.	4
Ὁ Κ. Ν. Ἐλευθεριάδης.	»	4
Ὁ Κ. Κ. Σακουμάνος	»	4

ΚΕΡΚΥΡΑΣ.

Ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Μητροπολίτης Κερκύρας, Κύριος Ἀθανάσιος.	»	4
Ὁ Πανοσιώτ. Κύριος Φώτιος Κάντας.	»	4
Ὁ Πανοσ. Κ. Γρηγόριος Βάλμης.	»	4
Ὁ Πανοσιολογιώτατος ἀρχιδιάκων Κύριος Ἀρσένιος Παντῆς.	»	4
Ὁ Ἐκλαμπρότατος Κύριος Γ. Κανδιάνος Ῥώμας, Πρόεδρος τῆς Γερουσίας	»	4
Ὁ Ἐκλαμπρότ. Κύριος Π. Βράϊλας Ἀρμένης, Πρόε- δρος τῆς Ἰονείου Βουλῆς.	»	4
Οἱ Εὐγενέστ. ΚΚ. Κωνσ. Μεταξᾶς, Γερουσιαστής.	»	4
Ἀλέξ. Δαμασκηνός	»	4
Λ. Φραγγόπουλος	»	4
Σπυρίδων Βαλαορίτης	»	4
Βίκτωρ Ζαβός	»	4
Α. Α. Δούσμανης, Γραμματεὺς τῆς Γε- ρουσίας	»	4
Περικλῆς Φλαμπουριάρης.	»	4
Δ. Κουρκουμέλης, Βουλευτής.	»	4
Ἄνας. Τυπᾶλδος Ξυδιᾶς, μέλος τοῦ ἀνω- τάτου Δικαστηρίου.	»	4
Γεώργιος Μαρκορᾶς.	»	4
Νικόλαος Χαριτάτος.	»	4
Π. Λαζαράτης	»	4
Ἐκτωρ Ρίγκης, Ἐφορος τῆς Δημοσίας Παι- δείας.	»	4
Α. Ἰός, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημείου.	»	4
Σπυρίδων Ἀλ. Κατσαίτης	»	4
Στυλιανός Πασχάλης.	»	4

Οἱ ΚΚ. Α. Τρύφωνας	Σόμ.	4
Ἀνδρέας Μαυρομμάτης, Καθηγητῆς τοῦ		
Πανεπιστημίου	»	1
Χριστόφορος Φιλητᾶς	»	4
Α. Ἀναγνώστης Πιέρης	»	4
Π. Λάμπρος	»	4

* Τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τοῖς μὴ ἐπιστραφεῖσιν εἰσέτι καταλόγοις ΚΚ. Συνδρομητῶν θέλουσιν ἐκδοθῆ ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ